והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ·

זהר על התורה

מהתנא האלהי

רבי שמעון בן יוחאי זלה"ה

חלק חמישי ספר ויקרא

הלא זה הוד והדר כסדר בקדש זוה"ק עם **סתרי תורה ומדרש הנעלם** עם פקודי אורייתא מרעייא מהימנא ותוספתא על קצת פרשיות אשר מעלין · הלא ימלאו מראה נקוס מפסוקי תנ"ך ומאמרי הזוה"ק עצמו ופירושים והגהות מס' אספקלריא המאירה והגהות יש **מאי"ן** מהגאון הרב **חיד"א** ז"ל נפשו בטוב תלין · הלא טוב אלו הן מרבריו"ת הסופגנין והדובשנין והלחמניות **ותוספות** חדשים אשר אסף וקבץ נע' הרב כמוה"ר **אב"א** נר"ו אשר הכין ופעל זהר"י חמה ובאלו היו רגילין · הלא מראם הן מזהירין פעמים רבות אזירו כרקים ירדו מחוקקים בעיר המהוללה **ליוורנו** יע"א בכל הארץ יצא קום הכהו זהורי משופרי בופרי קרן זוי"ת הואי סדי זיהר"א ליהודים היתה אורה זו תורה תכלין · הלא עתה לעת כזאת שעתא קיימא הוסיפה על המאורות שהיכ"ן זהירות ילכו לארבעת"ן וכח האו"ת גדולה שבגדולות לכל האותות הייכו ריבותיה מפני מראית העין יראו ישרים וישמחו כל חוז"י זקנים עם נערים יושבים וקורין הן נגלין · הלא אזן מלין תבחן הדברים מגיהי"ם **נוסחי דווקני** סדר"י ברור"ין ויתרון הכשר בהגהה מדוייקת ומזוקקת כפי אשר נדפס בע"ת ליוורנו יע"א דף על דף על חד תרין אשרי עין ראתה ואזן שמעה והאשרהו הוא זוי"ה הוא הדר"ה כלי"ל הוא בהדרי"ה הדרי"ן לכללי"ן · הלא בראשי הבשים האלה שלמים הרי אלו חולי"ן טומוס של ברכות למחזיקים בה ותומכיה והמשכילים יזהירו ובאספו שמה כל העדרים באיש אחד חברים אזרו חיל לאדפוסי הדרא ה' צבאות יגן עליהם ולבניהם אחריהם עד כי יבא שילה ואסף נדחי ישראל ובא לציון גואל הן ישראל נגאלין :

פה **אזמיר** יע"א

תמ"ה המלך סולטן **עבדול עזיז** יר"ה ותמ"ה

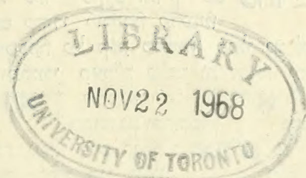
שנת תושע **י'ה'ו'ד'ה ו'י'ר'ו'ש'ל'ם** תשכון לבטח לפ"ק (ירמיה ל"ג)

בדפוס חדש של **הח"ק** יכ"ו ע"י החכם ן' **ציון בנימן** רודיטי הי"ו

ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד : גל עיני ואביטה

נפלאות מתורתך : סוד ה' ליראיו

ובריתו להודיעם



דא גזרה דאורייתא מעש״ר מוה״ר חיים ומלך נר״ו

בגון דא צריך לאודועי לכל קהלא קדישתא · כגזרת עירין גזרה דאורייתא ׳ וככל אלות הברית וליטותא ושמתא · למען אשר לא יקרב איש זר כלא הורמנותא · למען דפו״ס את ס׳ **הזוה״ק** כאותיות מרובעו׳ת דברים הנקנים . מיום התחלת ההדפסה עד מלאת לו שנים עשר שנים · וכל העובר על הפקודים יגורהו כחרמו · אל בשרו ואל עצמו · **נחש** כרוך על עקבו ׳ כתן עיניו בו · ליטרקיה חוויא דרבנן אין רפואה למכתו ׳ ושומע לו ישכן בטח הנה שכרו אתו ׳ והמשכלים יזהירו **בזוהר** ׳ וכעצם השמים לטוהר ׳ כיר״א :

פרשת ויקרא



ויקרא

רבי אלעזר פתח °שאל לך אות מעם יי' אלהיך העמק שאלה ישעי' ז'
או הגבה למעלה אסתכלנא בדרין קדמאין ודרין בתראין
מה בין דרין קדמאין לדרין בתראין · דרין קדמאין הוו ידעין
ומסתכלין בחכמת' עלאה וידעין לצרפא אתוון דאתיהיבו ליה
למשה בסיני ואפילו חייבין דבהון בישראל הוו ידעין גו אתוון
חכמתא עלאה · וידעין גו (א) אתוון עלאין וגו אתוון תתאין
חכמתא לאנהגא עובדין בהאי עלמא בגין דכל את ואת
דאתמסר

א) פי' פיש בחינת אותיות שונות כצורתן זו מזו כי להיות שכל המציאו' ככלל בטנת"א יש אותיו' עשויות מטעמים בצורת אותיות ויש מנקודים ויש מתגין כל אות עשויים מטעמים או נקודות או תגין בצורת האות והם אתוון עילאין בסיות כסוד כח"ב אכן בבחי' האותיות הכתובות הן ביניכו לסתו"ס גם בהן יש ג' בחי' שהן גדולות דהייכו כלי הבינה שבתוך זעיר ובינוניות משל זעיר עצמו וקטנות בנוק' ושלשתן נקראין תתאין :

דאתמסר ליה למשה הוו מתעטרין וסלקין על רישייהו דחיוון עלאין קדישין · וכלהו חיוון הוו מתעטרי בהו ופרחין גו אוירא דנחתא מגו אוירא עלאה דקיק דלא ידיע · וסלקין ונחתין אתוון רברבין ואתוון דקיקין · אתוון רברבין נחתין מגו היכלא עלאה טמירא דכלא · ואתוון דקיקין הוו נחתין מגו היכלא אחרא תתאה · ואלין ואלין אתמסרו ליה למשה בסיני וחבורא דאתוון דאינון מתחבראן בטמירו בכל את ואת כגון א אות יחידא מתחבראן עמה בטמירו תרין אחרנין לף · וכן כלהו אתמסר ליה למשה בסיני וכלהו טמירין גו חבורייא זכאין אינון :

שאל לך אות אות ממש דכלהו הוו נטלין ברזא דאתוון וכן ברחב
יהושע ב' מה כתי' ונתתם לי אות אמת דא את (ב) ו' דדא אקרי אות
אמת · (ג) ואי תימא שאר אתוון לאו אינון אמת · אין · אלא
אות דא אות (ד) אמת אקרי · העמק שאלה · דא אות ה'
בתראה דבשמא קדישא · או הגבה למעלה דא את יו"ד רישא
דבשמא קדישא ודא איהו רזא דכתיב שאל לך אות מעם יי'
אלהיך אות משמא קדישא משמע דכתיב מעם יי' דדא איהו
שמא דקב"ה את חד דביה ומשכנא קאים על דא · תא חזי
כד סליק ענגא על משכנא ושרא עלוי כל אינון רתיכין וכל

אינון

ב) בסוד נודע בלי"ת יסודת שהוא שאלה שיפסיכו עליה אות וא"ו בהעלותה למדריגת זכר ולכן שאלה אות הו' ע"ש ונר' שרצתה להתעלות לבחינת שורש הנקבה שבתוך הזכר ואח"כ נתעלתה למדרגת בניה היא חנ"ה ני' ש"נ בסוד רחב פי על אויבי כנז' שם הרמ"ז (אח"י ועוד כתבו גורי האר"י שהיתה שורש קין ושאלה אות ו' שניתן לקין ואפש' אשם קצת רוח קש"ת ר"ת תיקון שורש קין כי היא היתה רחב ודו"ק מא"ין : ג) שסדרי אמת הוא ר"ס תוך סוף כל האותיו' וכן כל אותיות א"ב עם הכולל עולים אלף תנ"ו וכן אמת מלא ש"פ מ"ס תי"ו אם תמנה השף לשף וכל התורה הנכונית מסם תורת אמת פמה הרמ"ז • (אח"י ושם ס' דמנכפך שף תק"א וזהו חקת התורה אש"ר עכ"ד • מא"ין) : ד) שהיא ת"ת ז"א בחינת ו' שבשם ונק' אמת וגם אגנדה"ו במספר הקדמי עולה כ"א וכ"א ס' כ"א בגי' אמת וכ"א זה ה"ס יה"ו בחינת ז"א כי משם ולמטה עיקרא לנוקבא ועוד שאין בכל אותיות השם אות רמוז עניינה כאות ו' דשיקר וציר הוא ו"ק • הרמ"ז :

אינון מאני משכנא דלעיל כלהו הוו גו ענגא מה כתיב ולא שמו' מ'
יכול משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן · וכתיב ויבא
משה בתוך הענן · ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה שם כ"ד
אי משה לא הוה יכיל לאעלא למשכנא אמאי הוה יתיב בטורא
כל אינון ארבעין יומין · אלא (בגין לקבלא אורייתא זמנא אחרא כלו'
דהא תרין לוחין אתברו בקדמיתא השתא הוה בטורא כמלקדמין תיות' עד
אמר רבי יוסי אי הכיוהא כתיב ויקם משה את המשכן וגו' וכתיב תרי ענני
ולא יכול משה לבא אל אהל מועד (א) וכתיב ויהי משה שם מ'
בהר ארבעים יום וגו' וכתיב ויקרא אל משה וגו' משמע דמשה
בטורא הוה בההוא זמנא דקרא ליה וכתיב מאהל מועד · ואהל
מועד לא הוה בטורא דסיני דהא בינייהו דישראל הוה · א"ל
בההוא זמנא אשתלימו ארבעין יומין · ומ' יומין הוה משה בטורא
ענגא אחרא עלאה הוה מתקן משכנא ותקין פתורי מכל אינון
רוחין קדישין לאתתקנא אתר דהא) תרי ענני הוו (ס"א ענן דנהיר וענן
חשוך) חד דעאל ביה משה · וחד דישארי על משכנא תא חזי מה
כתיב וכבוד יי' מלא את המשכן מלא לא כתיב אלא מלא שם
דהוה שלים לעילא ותתא עם משכנא דלתתא · תקונא טמירא
דנחת לתתא ואתתקנת שכינתא · ארבע סטרין דמשריין אתגניזו
תקונא קדמאה דחד משמרה מאינון ד' משריין כלא עד דאתתקנו
רישא לסטר ימינא צדקיאל רב ממנא רב משריין דאיהו תחות
שולטנא דמיכאל ועמיה הוו מתתקנן כל אינון משריין תחות ידיה
וחד ממנא אתקם על ארבע תלת · ארבע לתתא בגין דכל אינון
משריין

א) נ"א זקרא דויהי משה כבר סוף השפטים ולאיך כתבו בין סוף פקודי לרא"ש ויקרא ורבי ויהי משה כבר כמ"ח וקרא ולא יכול משה השנה שניה כר"ח ניסן קונט' שבסוף ספר הגלגולים שסידר מוהר"ם ויטאל ז"ל מאי"ן · דמיון הסמיכות בזאת להרכיב ויקרא האמור לעיל עם ויקרא האמור להלן מיאנו נ"כ כש"ס בהרב' מקומות כמו שהרכיבו מגילה נ' חצ"א) קרא דוילן בלילה ההוא בתוך העם עם קרא וילן בלילה ההוא בתוך העמק וב' תוג' כן דרך הש"ס לצרכב ב' פסוקי' מרכים יחד · והצנין הוא כלורן שאמרו בש"ס על המקראות איירי כ"ק פ"ח סנ"א פסחים ס"ו כ' סוטה נ סע"א כ"ק ס' א' שבועות י"ח סע"ב יבמות כ"ר כ' ועל דמיון דרשות ולסמיכות כאלה אמרו משום יגדיל תורה ויאדיר כמו שמצאנו חולין ס"ו כ' וליכתוב ררמנא קשקשת ולא ליכתוב סנפיר הר"א וכן הכי ר' משום יגדיל וכו') (א"ה כבר נתב הט"ז בס"ב דברו לכימרא שאין בזה צורך כלל אלא כדי שלא נטעה לומר קשקשת היינו סנפיר וכן נקטו התוס' להרן על דבר המעודף בפסחים מ"ו ב' כ"ק פ' סע"ב (נ"י)

משריין עלאין כד נחתין לתתא משניין שמא דילהון בשמהן אחרנין כד אינון עלאין לא משתנין לעלמא · והאי ממנא עלאה צדקי״אל קאים עלייהו לגו · את חד נציץ על רישייהו ואיהי א׳ זעירא כד האי את נציץ כלהו נטלין לההוא אתר דנציץ האי נציצו · לגו מנייהו רזיא״ל רב ממנא רב משריין דקיימא לגו תחות שולטנותא דמיכא״ל ועמיה כל אינון משיריין דתחות ידיה · וחד ממנא קאים עלייהו בתרעא דאתקרי רומיא״ל · וסחרין ליה י״ב ממנן תלת תלת ד׳ זמנין ורזיא״ל רב ממנא קיימא על כלהו דלא אשתני שמיה · את חד נציץ על רישייהו דכל אינון משריין ואיהי את י׳ כד האי נציץ נטלין כלהו לההוא סטרא דההוא נציצו האי

את קיימא על עונשא דמגלה רזין וסימניך ריש וקלון · לגו מנייהו יופיא״ל רב ממנא רב משריין תחות שולטנותא דמיכא״ל ועמיה הוו מתתקנן כל אינון משריין דתחות ידיה ולא אתגליין הכא בחשבנא בגין דלא אשתלימו הכא עד דאתו לבית עולמים דתמן אשתלימו כלהו ·ואסגו משריין בשלימו · ומה דאמרו הכא כל אינון משריין דתחות ידיה דאתמסרו בההוא שעתא לאעלא עמיה · וחד ממנא קיימא עלייהו וחכמיא״ל שמיה · וי״ב ממנן סחרין ליה לכל עיבר תלת תלת כמה דאמרן · ויופיא״ל רב ממנא קיימא על כלהו דלא אשתני שמיה · את חד נציץ על רישייהו דכל אלין משריין ואיהי את ק כד נציץ דא נטלין כלהו לההוא סטרא דההוא נציצו האי את ק תלייא באוירא ואכפיא תלת זמנין ביומא · וסלקא ונחתא תרין אתוון אלין קר אינון אתוון דקיימין באמצעיתא חד דחפי לאת א וחד דחפיא על י דאיהי לבתר לגו מנייהו קדומיא״ל רב ממנא רב משריין תחות שולטנותא דמיכא״ל עמיה הוו מתתקנין כל אינון משיריין דתחות ידיה · וחד ממנא קיימא עלייהו בתרעא דאתקרי ארי״אל · וי״ב ממנן סחרין ליה תלת תלת לכל סטר · והאי ממנא קדומיא״ל קיימא עלייהו דלא אשתני שמיה לעלמין · חד את קיימא נציץ על רישייהו והוא את י׳

פתוח רמ״ח ח׳

כד

כד האי נציץ נטלין כלהו לההוא נציצו דנציץ אות ק דקאמרן
חפיא על האי את י״ר חפיא על א לגו לגו באתר דאקרי קד״ש
נציץ חד את בטמירו ובגניזו ואיהי את י והאי את י נציץ בנציצו
על כלהו אתוון ׳ וקלא נפיק מבינייהו דט״ין אתוון כדין בט״ש
נציצו דאת י לנציצו דאת י׳ ונפק ההוא נציצו מגו אתר דקד״ש
ובטש לגו נציצו דאת ׳ וכדין נציצו דאת ׳ בטש לגו נציצו דאת
ק (וקלא הוא נפיק) ׳ ונפקא נציצו דאת ק ובטש לגו נציצו דארת ר
ונפקי נצוצין כלהו ומתחברין לגו נציצו דאת א דקיימא ׳ וקלא
הוא נפיק ובטש בכל אינון נציצין דאתוון כחדא נציצו דאת ו
ביו״ד נציצו דיו״ד בק׳ נציצו דק׳ בר׳ ׳ נציצו דר׳ בא׳ ׳ ומתחברן
גליפין דנציצין ונפקי לבתר ובתר דמתחברין בניצוציהון
נפיק קלא מביניהון ומתחברן ברזא דא ויקרא ט מ״שה ׳ ומשה
הוה מסתכל כל אינון יומין דלא עאל לבתר אתהדרו
אתוון והוו מתגלגלין בקולפוי בצרופין דאתוון דאתמס״ו לאדם
בגנתא דעדן את א ירא לאעלא בגו טמירא לאתר דאקרי קד״ש
ונפק ו ויהיב דוכתא לאת א ואתחבר א לגו י דבתרידה קר וי׳
עאל בין קי״ר ואשתכח קי״ר ׳ ואתגליפו ואתנציצו כמלקדמין וקלא
נפק מבינייהו ומתחברן נציצין דאתוון ונפקי לבר ׳ ואתגליין
לגבי כל אינון משריין דהוו נטלין אינון אתוון ׳ וכד מתחברן נציצין
דאתוון קלא בטש בינייהו אתחזון בגלופייהו לכל אינון רתיכין
אוקיר וקלא אהדר מבינייהו וקרי בין אינון רתיכין ׳אוקיר אנוש
ישעיה י״ג מפז ואדם מכתם אופיר ׳ זכאה חולקיה דמשה דרחמי כל
דא אבל צרופא דא לא אתחמי לעינוי דמשה ט״א צרופא קדמאה

דאיהו

דאיהו · ויקרא דא הוה חמי משה הה"ד ויקרא אל משה · וצרופא דא אחר' לא גליין ליה · בגין דשבחא דב"נ לא מודעין לקמיה וסימניך "צאו שלשתכם וכתיב ויקרא אהרן ומרים וכתיב פה אל פה אדבר בו · וכתיב לא כן עבדי משה בגין דלא מודעין שבחיה דב"נ לקמיה · סלקין אתוון ואתהדרו בכל אינון משריין כגוונא דא בצרופא דא · אוקיר · וקלא נפק ואכריז ואמר אוקיר אנוש מפז וגו' לבתר אתמשכו אתוון והוו נציצין על רישייהו דכל אינון רתיכין ואשתכבו עד דאתתקנו לדוכתייהו רישא לסט' שמאלא חזקיא"ל רב ממנא רב משריין לכל אינון דקיימי לתרעא דמשכנא תחות שולטנותא דגבריא"ל ועמיה מתתקנן בההוא תרעא כל אינון משריין דתחות ידיה · וחד ממנא אתקם על תרעא לבר וגזריא"ל שמיה · ועמיה י"ב ממנן דסחרין ליה תלת תלת לכל סטר לד' סטרין · ושנין שננא דלהטא דחרבא דמתהפכ' בידייהו · והאי ממנא חזקיא"ל קאים עלייהו לעילא לגו · את חד נציץ על רישייהו ואיהי את א דהא לא קיימי אלין ולא שיילי אלא ברזא דא דאיהי ימינא בגין דשמאלא לא נטיל אלא בימינא ימינא נטיל תדיר לשמאלא דא את נציץ ונפיק מן ימינא · כדין נטלין לההוא אתר · דנציץ ההוא נציצו · לגו מניה דהטי"ל רב משריין דקיימא לגו תחות שלטנותא דגברי"אל · ועמיה כל אינון משריין תחות ידיה · וחד ממנא קאים עלייהו בתרעא דאתקרי קרישי"ל וסחרין לה י"ב ממנן · תלת תלת לד' זמנין · וההוא ממנא רהטי"אל קיימא על כלהו דלא אשתני שמיה · את חד נציץ על רישייהו דכל אלין משריין ואת דא איהו ו' ואיהו אתחלף גו תקונא דמשכנא באת ל · האי אתחלף ברזא "דיזל מים מדליו · ואתחלף בגלופי.

בגלופי אתוון ואקרי חלופא י כד האי נציץ על רישייהו דכל אלין משריין כדין כלהו נטלין לההוא סטרא דההוא נציצו · לגו מן דא קפצי"אל רב ממנא רב משריין תחות שלטניה דגבריאל ועמיה הוו מתתקנן כל אינון משריין דתחות ידיה אינון דאתמסרו ליה בההיא שעתא וחד ממנא קאים עלייהו עו"אל שמיה · וי"ב ממנן סחרין ליה לכל עיבר תלת תלת כמה דאוקימנא וקפצי"אל רב ממנא קיימא על כלהו · את חד נציץ על רישייהו דכל אלין משריין ואיהי את ד וכלהו נטלי לההוא נציצו דההוא את · האי את תלייא גו אוירא על תרין אתוון אחרנין · לגו מן דא ישמעי"אל רב ממנא האי אתחלף לד' שמהן בגין דלא קיימא בגלפוי · זמנין לסטר ימינא וזמנין לסטר שמאלא ועמיה י"ב ממנן דסחרין ליה לכל עיבר תלת תלת כמה דאוקימנא ורגשי"אל רב ממנא על אלין י"ב תחותיה דההוא ממנא אחרא · ואת חד נציץ על רישייהו לעילא · ואת דא איהו את ה ודא תלייא באוירא על כל שאר אתוון בההוא את ד דקאמרן · ד אלין תרין סליקו לעילא על כל שאר אחרנין וכלהו נטלין לההוא נציצו דתלייא מההוא את · לגו לגו באתר דאקרי קדיש נציץ את חד גו טמירו בקדיש ואיהי את ס סתימא · האי נציץ בנציצו על כלהו אתוון וקלא הוה נפיק מבינייהו דאלין אתוון · כדין בט"ש נציצו דהאי את ונטיל תרין אתוון אחרנין נציצין דתליין באוירא ואינון דה ואישתאר אל ואתחברן באלין אחרנין דסטר ימינא ובט"ש אלין באלין ונטלי כלהו ואתהדרן קדמאי כמלקדמין ונפקי לבר וכדין אקרון ויקרא אל משה :

ויקרא אל משה וידבר יי' אליו מאהל מועד לאמר · רבי חייא פתח ואמר באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי וגו' שיר ה' האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה · כתיב אכלתי יערי עם

דבשי שתיתי ייני עם חלבי לבתר אכלו רעים · מאן דמזמן לאחרא · כד מזונא מתתקן קמיה · בתר דאיהו אכל היאך יזמן לאחרא אלא זכאין אינון ישראל דקב"ה בעא לדכאה להון ואתרעי בהון מכל שאר עמין עע"ז ומדאתרעי בהון בעא לסלקא להון מכל מקטרגי עלמא ת"ח ביומא דאתקם משכנא לתתא בההוא יומא אתתקם משכנא אחרא לעילא עמיה דכתיב (א)

שמות מ' והוקם המשכן סתם וההוא יומא חרוותא דקב"ה הוה · כיון

שם דאתקם משכנא מה כתי' ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כד

חמא קב"ה כך אמר ומה ע"י דמשה אתקם ואיהו לבר מיד ויקרא אל משה א"ל משה חנוכא דביתא במאי הוי בסעודתא אדם כי יקריב מכם קרבן ליי' הה"ד באתי לגני אחותי כלה וגו' והא אוקמוה האי קרא אבל באתי לגני דא גן עדן

שם נ' דלעיל · אחותי כלה דא כנסת ישראל דבההוא יומא אזדווגו זווגין בכלא אזדווגו זווגין בההו' גן עדן בגין דאתברכו כלהו משקיי דנחלא ואתקשרו כל חד בחברי' הדא הוא דכתי' אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי

עם

רעיא מהימנא

פתח ואמר באתי לגני אחותי כלה איהי (ב) מלכות ארנ"י אריתי מורי דא חסד דרגא דאברהם דאתמר עליה אלך לי אל הר המור · עם בשמי דא נצח דרגא דאהרן דכתיב ביה ואתה קח לך בשמים ראש · ואינון דרועא ימינא בירכא ימינא · ורזא דמלה נעימות בימינך נצח · ואינון תרין נרכאן לקבליהו · חד מגן אברהם ותניינא עבודה דהוא

רצה

א) סבתין ישראל כהדב' היו זו"ן אבל עכשיו ב' ריבוע שלהם שהוא ג"י ר' וג"פ ר' ג"י משכן שהוא בת' שהוקם : עם ז"א כסוף פרצוף אבל כי עד היות ה' היום כסיד נקודה ר' האר"י ז"ל כפי' מאמרי הזוהר ומ"ש גימ' משכן כר' שהוא עם עשר אותי' פרשיות ב' שמות אלהים : ב) פי' מ' אירה לבריאה כסוד לכי ומגשי שלמך וכן' אדני שלכה הפילם והוא ג"ן פרשיות התורה · ואחותי כלה כוק' דאבי' רבינו האר"י ז"ל ואז' לומר נכי ני' ס"נ דידוע דהויה דס"ג מאיר בבריאה שירדה שם ויש כן רמז נ"ן פרשיות כי נתן לנו התו' מבריאה ות' התורה שבכ"פ וג"ן פרשיות התורה שבכתב רמז ליחוד · מא"ן ·

עם רבש״י שתיתי ייני עם חלבי
כ״הון אתישקין ואתרוו ממבוע׳
דנחלא׳ אכלו ריעים שתו ושכרו
דודים כל אינון דלתתא׳ וכלהו
ענפין (נ״א עלמין) כלהו אתברכו
ואתנו כד ישראל אתברכו לעילא
ובמה מתברכאן ומתבסמאן
כלהו בריחא דקרבנא׳ תא חזי
בשעתא דנחתת כ״י לאשראה
דיורה בארעא׳ קב״ה אמר ליה
לראי קר׳ בגיזרא שתבחו ברכאן
וחדוה בכלהו עלמין דאתבסמ׳
היא ינפקא מנה ברכאן לכלא
דכד אלין שית אתברכאן כדין
כלהו עלמין אתברכאן כחדא
לתתא ומתברכאן לעילא׳ וכ״י

רצ״ה׳ אכלתי יערי דא גבורה
פחד יצחק׳ עם דבש״י הוד דרגא
דדוד והיינו דרועא שמאלא עם
ירכא שמאלא׳ שתיתי ייני עם
חלבי גוף וברית יעקב עם שלמה
לבתר אכלו ריעים שתו ושכרו
דודים י״ב שבטי בי״ב ברכאן׳
תוספת ברכת המזון מאן אכיל
לה ההו׳ דאתמר ביה באתי לגני
אחותי כלה׳ ואית דפליג לון
ברזא אחרא אריתי מורי עם
בשמי גוף וברית יערי עם דבש״י
שוקא ימינא עם שמאלא ייני עם
חלבי׳ דרועא שמאלא בימינא
דאינון ייני גבורה חלבי חסד ע״כ
תקר זה פייך כמכורה קרמלה הכתוב דרמ״ד ה׳ :

וישראל אתברכו מכלהו ד״א באתי לגני אחותי כלה׳ ר׳ יצחק אמר
לא אזדווגי קב״ה (פ״ה ישראל) בכ״י אלא בזמנא דאלין שית אתרוון (א)
מישקיו דנחלא דלא פסק׳ ר׳ יהודה אמר אכלו רעים שתו ושכרו
דודים אלין כל מארי דיכבא ולילה דאתבסמו כלהו ואתברכו
כחדא דהא מסעודתא דמלכא מתהניין כלא׳ ואימתי אכלי
כלהו בשעתא דמלכא אתי חדי ועל דא מלכא אתהדי וחדי
למטרוניתא בקדמיתא לבתר כלהו אכלן וחדאן ר׳ אבא אמר
אכלו ריעים שתו ושכרו דודים אלין אינון שית דקאמרן ואלין אינון
דכתיב בהו ״הביאני המלך הדריו וגו׳׳ שתו ושכרו מההוא יין שיר ה׳

(א) התפלות כנגד פליני פוסק וציין כל זה המאמר וכיאורו בפרדס בשער ...ות והנהגה פ׳ ד׳ :

דרוי לכלא · רבי אליעזר אמר כל אינון דלתתא דכיון דאינון
שית אתברכאן כלהו דלתתא מתברכאן (ב) ר' שמעון אמר כלא
שפיר אבל רזא דמלה אכלו רעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא
אמר ליה רבי אליעזר מאן אינון לעילא ומאן אינון לתתא אמר
ליה יאות שאילתא דא אתר עלאה דאינון (ג) באחדותא בחדותא
דלא מתפרשן לעלמין אלין אקרון רעים הה"ד ונהר יוצא מעדן כ"ח' כ'
(ד) ועדן וההוא נהר לא מתפרשן לעלמין ואשתכחו לעלמין
ברעותא באחדותא בחדותא שתו ושכרו דודים אלין אינון (ה)
לתתא דאקרון דודים לזמנין ידיען והא אוקימנא · ת"ח באינון עלאי
כתיב בהו אכילה כלא שתיה · מ"ט · מאן דאית ליה גרבי דחמר
אכילה ביניא ובגין דתמן שריא חמרא דמנטרא כתיב בהו אכילה
ובאינון תתאי דבעיין שקיו כתיב בהו שתיה דהא כל נטען שקיו
בעיין מנחלא דעמיקא ועל דא באלין אכילה ובאלין שתיה · אלין
רעים ואלין דודים · א"ר רבי אליעזר אתחזי דהא דודים חביבותא
אינון אמאי אינון תתאי · א"ל אינון דתאבין דא לדא ולא
משתכחין תדיר אקרו דודים ואינון דמשתכחי תדיר ולא מתכסיין
ולא מתפרשן דא מן דא אקרו רעים וע"ד אלין דודים ואלין רעים
אלין ברעותא באחדותא תדיר ואלין בתיאובתא לזמנין · ודא
הוא שלימותא דכלא בגין דתתברך כ"י וכדין חדוותא בכלהו
עלמין · רבי חזקיה אוקים האי קרא בקרבנין בגין דאינון
סעודתא דמלכא לקרבא קמיה ומתהניין מניה מאריהון
דדינין ומתבסמן כלהו ואשתכח חדוותא בכלא · רבי אחא
אוקים האי קרא בשעתא דעאלת שכינתא למשכנא
דאשתכחו ברכאן וחדוון בכלא ועאלת שכינתא ככלה לחופת
וכדין אשתלימו (ס"ה ומתכנו) ישראל לתתא ואתאחדו ביה
בקב"ה

ב) עיין בפרדס רמונים להרמ"ק שער ח' פ' י"ד : ג) פי' שם בלי"ש : ד) פי' ועיין חכמה בה' בינה : ה) פי' שם וע"ש ח'

בקב"ה בארעא הה"ד יועצו לי מקדש ושכנתי בתוכם ובדין שמו' כ"ה
עלאי ותתאי אתבסמו ·

ויקרא אל משה ר"ש (א) פתח הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע ויקר' א'
וקול התור נשמע בארצנו · האי קרא אית ביה לאסתכלא שיר ב'
כיון דכתיב נראו בארץ מהו דכתיב נשמע בארצנו דהא בחד ארץ סגיא · אלא הנצנים אלין אינון נטיען דעקרן קב"ה ושתיל לון באתרא אחרא (ב) ואתרביאו כנטיעתא כד אפיק פרחין נראו בארץ דהאי ארץ מתברכא מנייהו כדקא חזי ומאי איהי ארץ קדישא ארץ עלאה ארץ ודאי (ג) עת הזמיר הגיע עידן לאעקרא שולטנותא דרברבי עמין דלא ישלטון בהו בישראל בשעתא דאתקם משכנא · וקול התור נשמע בארצנו דא ארץ דלתתא דאחסינו ישראל עד ידא דיהושע · מאן הוא קול התור דא הוא תייר עלאה דאזדווג עמה כד בנה שלמה בי מקדשא לתתא
ובדין אתעטר קב"ה בעטרוי כחתן בכלה כד"א צאנה וראינה שם ג'
בנות ציון במלך שלמה וגו' (ד) בספרא דאגדתא אמר קול התור דא תורה שבע"פ דתורה שבכתב אקרי תורה סתם תורה שבע"פ אקרי תור כד"א ויקר ויקרא דא (ה) שלימו ודא לאו הכי ואנא אוקימנא כמה דאתמר והכי הוא · תא חזי כד נחתת שכינתא למשכנא כתיב כלת משה חסר ו' כלות משה ודאי ואוקמוה אבל רזא דמלה כלת משה דא כנס"י וכלא חד מלה ולמלכא עלאה אתמר · כיון דאתקם משכנא קאים משה לבר אמר לא אתחזי למיעל אלא ברשותא מיד ויקרא
אל

א) בהקדמת ברא' דף א' ע"א : ב) ונתרבה להיות מתפשט הנטיעה לכל צד ועיין פ' בראשית ל"ה ע"ב : ג) איתא במ"ר פ"א וכו' שס"מ היה מעכב הקמת המשכן ומשה הכניעו והכריחו לנוק' דת"ר וס"ט שלא היו יכולין להקים את המשכן והכריחו להביאו למשה שיקימהו וס"ט שס"מ היה מתעלם לעכב ורק משה היה כח בידו להשפילו ולכן או תיקן י"א מזמורים לומר בהם כח י"א הקלי' שראשם הוא ס"מ בני' יו"ד אלף וירדה שכינה לשכון בינ' אבל היה בבחינת לאה דור המדבר כבוד למשה איש האלקים וגם להקים את המשכן ר"ת לאה · אך אח"כ בא זמן ההכלמה הגדולה שהיה בימי רחל שבודד כאי' הרמ"ז (אח"י וזה רמז הוקם המשכן ע"י הכנעת ה"ו קלי' קם המשכן וכפי מ"ש בתיקונים דקין שנם כאי' אפ' שבזה נתן כח לס"מ גימטריא אל"ף יו"ד וא"ם הסי"ב · מא"ן) : ד) נראה כי התו' שבכתב בעשי' ומשנה ביצי' ותלמוד או מדרש בברי' וקבלה באצי' ולפ"ז ג' מדריגות הן בעולמות הזכרים והיינו תורה · וגם להיותם בע"פ הם קול אבל שבכתב היא בעשיה שהיא נקבה ולפ"ז נא' וקול התור שהיא אור אב"י יה"ו שבהם נשמע בארצנו היא עשיה ה' אחרונ' ובמשך וקול התור לעת הזמיר הגיע יום הקמ' המשכן ככו' ואז וקול התור שהם אב"י נשמ' בארצנו הוא כוללת פוה"ו המתהון לאפוקי נראו בארץ שהיא העליונה וכאמור וז"ש כד"ה ויקרא ירצה שנשמע קול העליון שקראו הרמ"ז לאחי יה ; גם להיותה בע"פ נר' שבוכתו תפילו שהם בע"פ ודוק מא"ן ה) פי' ויקרא בשלימות כל המלה הוא שלימות גדול אבל ד' לאו הכי שהא' זעירא שמורה חסרון וכו' הוא מספרא דאגדתא הרמ"ז וע' בא"ס :

אל משה · מאן ויקרא (ו) דא ההיא דביתא דיליה היא ההיא כלה
דכל ביתא ברשותא דיליה ·

וידבר יי' אליו ההוא דאקרי (ז) קול ההוא דאחיד ביה משה ויקרא
ישעיה ן' אל משה רבי אלעזר פתח מדוע באתי ואין איש קראתי
ואין עונה הקצור קצרה ידי מפדות · זכאין אינון ישראל דבכל
אתר דאשתכחו קב"ה אשתכח עמהון וקב"ה אשתכח בינייהון
שם מ"ט ומתפאר בהו בישראל הה"ד ישראל אשר בך אתפאר · ולא
עוד אלא דישראל אשלימו מהימנותא בארעא · וישראל שלימו
דשמא קדישא אינון · וכד ישראל אשתלימו בעובדייהו כביכול
שמא קדיש' אשתלים · וכד ישראל לא אשתלימו לתתא בעובדייהו
ואתחייבו גלותא כביכול שמא קדישא לא שלים לעילא · דתנן
דא סליק ודא נחית ישראל דלעילא סליק לעילא · כנסת ישראל
נחיתת לתתא אתרחקו דא מן דא כביכול אשתאר שמא קדישא
בלא שלימו · ובלא בגין דכנסת ישראל בגלותא ואף על גב
דישראל בגלותא קב"ה אשתכח בינייהו ואתי ואקדים לבי
ירמי' ג' כנישתא וקרי ואמר שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם ולית
מאן דאתער רוחיה כדין קב"ה אמר מדוע באתי ואין איש קראתי
ואין עונה אקדמית ואין איש ולית מאן דיתער רוחיה · תא חזי
בההוא יומא דאשתכלל בי משכנא קב"ה אקדים ושארי ביה
מיד ויקרא אל משה וידבר יי' אליו מאהל מועד לאמר · וידבר
יי' אליו ואודע ליה דזמינין ישראל למיחב קמיה ולאתמשכנא
האי אהל מועד בחובייהו ולא יתקיים בידייהו (ס"א כקדמייהו) הה"ד
וידבר יי' אליו מאהל מועד לאמר · מאי א"ל · מאהל מועד מעסקי
אהל מועד דזמין לאתמשכנא בחובייהו דישראל ולא יתקיים
בקיומיה · אבל אסוותא להאי אדם כי יקריב מכם קרבן ליי'
הרי לך קרבנין דאגין על כלא (כאן סייך מאמר פנעו בההוא ינוקא
כסי' ה') רבי חזקיה הוה שכיח קמיה דרבי שמעון אמר ליה
האי

ו) נר' דל"ק שמדבר כל' ונר כי כלת משה הוא מעלמא דדכורא . ז) הוא פנימיות הדעת שמשם מקורו של משה וז"ש מדבר אליו שהיה ה' מדבר בינו לבין עצמו וזהו וידבר ה' אליו פי' אל עצמו הרמ"ז :

האי דאקרי קרבן קירוב מבעי ליה או קריבות מאי קרבן · א"ל הא ידיע הוא לגבי חברייא קרבן (א) מאינון כתרין קדישין דמתקרבי כלהו כחדא ומתקשרן דא בדא עד דאתעבידו כלהו חד ביחודא שלים לאתקנא שמא קדישא כדקא חזי הה"ד קרבן ליי' קרבן דאינון כתרין קדישין ליי' הוא לאתתקנא שמא קדישא וליחדא ליה כדקא יאות בגין דישתכחו רחמין בכלהו עלמין · ושמא קדישא דאתעטר בעטרוי לאתבסמא כלא וכל דא בגין לאתערא רחמי ולא לאתערא דינא ובגין כך ליי' הוא ולא לאלהים · ליי' אנן צריכים לאתערא רחמי ולא לאלהים רחמי בעינן ולא דינא · אמר זכאה חולקי דשאילנא ורווחנא מלין אלין ודא ברירו דמלה · אבל הא כתיב זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה · זבחי אלהים כתיב ולא זבחי יי' · אמר ליה ודאי הכי הוא קרבן אלהים לא כתיב אלא זבחי אלהים ועל דא שחיטתן בצפון דהא זביחה הוא בגין אלהים ההוא סטר גבורה דיתבסם ויתבר רוחא דדינא ויתחליש דינא ויתגברון רחמי על דינא ועל דא זבחי אלהים לתברא חילא ותוקפא דדינא קשיא דכתיב רוח נשברה למהוי ההוא רוחא תקיפא נשברה ולא יתגבר רוחיה וחיליה ותוקפיה וכ"נ בעי בר נש למיקם על מדבחא ברוח נשברה ויכסיף מעובדוי בגין דיהוי ההוא רוחא תקיפא תבירא וכלא בגין דדינא יתבסם ויתגברון רחמי על דינא :

תהלים נ"א

אדם כי יקריב מכם קרבן ליי' · א"ר אלעזר האי קרא הכי הוה ליה למכתב אדם כי יקריב קרבן ליי' מהו מכם · אלא לאפוקי (ב) אדם הראשון דהוא אקריב קרבנא כד ברא קב"ה עלמא והא אוקמוה והכא מכם כתיב האי אדם לאפוקי אדם

אחרא

א) כ' הרמ"ז ר"ל דהיינו קרבן קירוב שלהן והמנין שמספר' דבפי' ב"ן כהן יש הפיוס לשלוכים וע"י קרבן נין גבם ה כדהים והספי' מתקרבי כלהו שאין שיד מבדיל ביניהן ויחוד ומתקשרן ה"ס התפלות ב"ר דמס"ה ליצירה ששימיות כלי הטעמים כנשמה מבוגות לשגוגיות היצירה וכו' וזהו ענין קישורן של זו כנו שרפ"ו : ב) משמע דהדה"ר שלא כמכוון הקרוב ה"ב

אחרא דלא הוי מכם א"ל ר' שמעון שפיר קאמרת והכי הוא
תהלים מ"ח רבי אבא פתח שיר מזמור לבני קרח · האי שיר תושבחתא
מעליא הוא על כל שאר תושבחין דזכו לשבחא דיליה בני קרח
שיר מזמור תושבחתא על תושבחתא תושבחת' דאתפליג לתרין
תושבחן וזכו בני קרח לשבחא לה לכנסת ישראל · ושבחא
שם דכנסת ישראל קא אמרי · ומאי הוא דכתיב גדול יי' ומהלל
מאד בעיר אלהינו הר קדשו · אימתי אקרי קב"ה גדול בזמנא
ישעיה י"ב דכנסת ישראל אשתכחת עמיה הה"ד בעיר אלהינו הוא גדול
בעיר אלהינו עם עיר אלהינו · אמר ליה רבי יהודה אלהינו
מאי בעי הכא · א"ל הכי הוא ודאי האי עיר דחילא אלהינו
(ס"א חילא) ותושבחתא דישראל הוא · מאי משמע · אשתמע דמלכא
בלא מטרוניתא לאו הוא מלכא ולאו הוא גדול ולאו מהולל
ובגין כך כל מאן דלא אשתכח דכר ונוקבא כל שבחא אעדיו
מניה ולאו הוא בכללא דאדם ולא עוד אלא דלאו איהו כדאי
איוב א' לאתברכא כתיב ויהי האיש ההוא גדול מכל בני קדם ותנינן
בספרא דרב המנונא סבא דכת זוגו כדחילו דקב"ה הות כוותיה
ומפטרא דאתתיה אקרי גדול · אוף הכא גדול יי' ומהלל מאד
(ג) ובמה הוא גדול · הדר ואמר בעיר אלהינו הר קדשו ובגין
כך תושבחתא דא בשני · ואי תימא אמאי לא כתיב כי טוב
בראשית ב' בשני · בגין דזמינין לאתפרשא ורזא דמלה לא טוב היות האדם
לבדו בזמנא דאיהו לבדו לא טוב כתיב · ועל דא לא כתיב
כי טוב בשני ומהלל כדקאמרן · יפה נוף משוש כל הארץ
תושבחתא דזווגא דילהון · יפה נוף דא קב"ה ודא צדיק משוש
כל הארץ כדין הוא חדוותא דכלא וכנסת ישראל מתברכא
אלהים בארמנותיה נודע למשגב וגו' · אלין אינון נצ"ח והו"ד
ד הם: ודהון

(ג) בזה פירשו לפלי ורני יושבת ציון כי גדול בקרבך קדוש ישראל ודו"ק היטב ולפסר לציטק ניפר הביווג כזין מוחין דגדולת וזהו גדול קדוש רומז למוחין ד"גה כסוד אחוהי כת תכי מתין :

דתמן כנישותא דכל ברכאן כנישותא דחדוותא · מתמן נפקא
ע"י דהאי דרגא דאקרי צדיק ותמן אתכנשו ברכאן לבסמא להאי
עיר קדישא ולאתברכא מתמן · כי הנה המלכים נועדו · אלין
כל כתרי מלכא בכללא חדא ולאתר אחרא מילין דאין סלקין ת"ח
בשעתא דבר נש (א) מתקן עובדוי ע"י דקרבנא כלא אתבסם
ואתקרב ואתקשר דא בדא ביחודא שלים · ה"ה דכתיב אדם
כי יקריב מכם · כי יקריב לך שרא מילין כדקא חזי · ת"ח אדם כי
יקריב לאפוקי (ב) מאן דלא אתנסיב דהא קרבניה לאו קרבן
וברכאן לא משתכחן לגביה (ס"ח ע"ב ו"א) לא לעילא ולא לתתא
כמשמע דכתיב אדם כי יקריב שאני הבא דלאו איהו אדם ולא
בכללא דאדם הוא ושכינתא לא שרייא עלוהי בגין דאיהו פגים
ואקרי בעל מום ומאי דמומא אתרחקא מכלא כ"ש למדבחא
לקרבא קרבנא · (ג) ונדב ואביהוא אוכחן דכתיב ותצא אש ויק' י'
מלפני יי' ובגיני כך כתיב אדם כי יקריב מכם קרבן ליי' אדם
דאשתכחו דכר ונוקבא האי חזי לקרבא קרבנא דא ולא אחרא
ואמר רבי אבא אע"ג דאוקמוה לנדב ואביהוא במלה אחרא
הכי הוא ודאי · אבל קטרת עלאה הוא מכל קרבנין דעלמא
דעליה אתברכן עלאי ותתאי וקרבנא דא דאיהו לעילא מכל
קרבנין לא אתחזן אינון לקרבא דהא לא אתנסיבו לקרבנא
לא אתחזון · כל שכן למילין עלאין דיתברכון על ידייהו · ואי
תימא ותצא אש מלפני יי' ותאכל אותם (ד) אמאי לב"נ דאתא

קמי

א) פי' כי ע"י התאוות הוא מן הנפש כמ"ש נפש כי תחטא והוא בעשיה עולם המעשה כי נפש הבהמית של האדם מתדבק' בנפש הבהמה והיא בנפש דוגמא ומחטיא נפש העיקרית של האדם ותיקון ע"י הקרבנות שבהם נשרף חית ונשארת מתדבק בנפש האדם העיקרית ע"י נפשו הבהמית שנתלבלבה בנפש הבהמה וז"ש מתקן עובדוי ע"י דקרבנא ואז כולה אתבסם נמתק הדין ואתקרב כי הקלי' כין הבולעות נתבטלה בביסום הדין. הרמ"ז (ואתיא כי הא דכתבו גורי האר"י וזהו רמוז כו"ח דהנפש היא מגויה בשלבות והרוח בת"ת וכו' מא"ן : ב) מי שאינו נשוי · ג) א"ה בפסיקתא איתא נמי לפלי טעמא וז"ל אבא חנן אומר ע"י שלא היה להם נשים דכתיב וכפר בעדו ובעד ביתו אמר רבי לוי הרבה נשים היו יושבות עגונות ממתינות להם ומה היו אומרים וכו' : ד) פירש הרמד"ל אמאי שלפני ה' שהיא השכינה כן כתב הרמ"ז השמו וכן משמע לקמן דהמ' הרנתם וכ"כ נמק"מ · אמנם לכאורה ק' דכי כתיב מלפני ה' הוא בינה כמו שמפורש בתרומה קנ"ג א' וכי כתיב לפני ה' מ' וכ"כ שם במק"מ וכ"מ במאורי אור להרמ"פ וצ"ק מדכתיב לפני ה' תטהרו ומוכח בזוהר בכמה דוכתי שהיא א' וכ"כ בה"ח וי"ל דהתם כתיב מקודש יכפר דרמוז ליובלא כמש"ל דף כ"ט ב ועד ז י"ל פאן באופן דבב תכרם מגביה דקרא ועי' הפסוק עמ"ש הרב מרכבת המשנה חנ פרק ראשון דמעשר ב' דין ד' ועי"ש בס' פני דוד ואכמ"ל והי"ט מאין ·

קמי מטרוניתא לבשרא לה דהא מלכא אתי לגבה וישרי כה
במטרוניתא למחדי עמה · אתא לקמי מלכא חמא מלכא ההו׳ ב״נ
דאיהו מארי דמומין · אמר מלכא לאו הוא יקרא דילי דעל ידוי
דהאי פגים איעול למטרוניתא · אדהכי אתקינת מטרוניתא ביתא
דמלכ׳ כיון דחמאת דמלכא הוה זמין למיתי לגבה והוא ב״נ גרים
לאסתלקא מלכא מנה כדין פקידת מטרוניתא לקטלא לההוא
ב״נ · כך בזמנא דעאלו נדב ואביהוא וקטרת בידייהו חדרת
מטרוניתא ואתתקנת לקבלא למלכא · כיון דחמא מלכא אינון
גברין פגימין מארי דמומין לא בעא מלכא דעל ידייהו ייתי
למשרי עמה ואסתלק מנה כד חמת מטרוניתא דבגיניהון אסתלק
מלכא מנה מיד ותצא אש מלפני יי׳ ותאכל אותם · וכל דא
בגין דמאן דלא אתנסיב הוא פגים · מאריה דמומין קדם מלכא
קדושה דמלכא אסתלק מניה ולא שריא בפגימו · ועל דא כתיב
אדם כי יקריב מכם קרבן מאן דאקרי אדם יקריב ומאן דלא
אקרי אדם לא יקריב · מן הבהמה כלל · מן הבקר ומן הצאן
פרט לבתר אלין דכשרין למיכל ודלא כשרין למיכל אסור לקרבא
ולאתר אחרא אסתלקו אינון דכשרן ואינון דלא כשרן אם עולה
קרבנו ר׳ חייא פתח °כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכ׳ ישעיה
דרכי · כי לא מחשבתי מחשבותיכם מחשבתי כתיב חסר בלא נ״ה
י׳ · ת״ח מחשבה דקב״ה היא עלאה ורישא דכלא ומההיא
מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין לאשתכח׳ שמא קדיש׳ ולאתקנ׳
ליה בתקונוי כדק׳ יאות ומההיא מחשבה אתנגיד ונפיק שקיו דגנת
דעדן לאשקאה כלא ומההיא מחשבה קיימין עלאין ותתאין ומההי׳
מחשבה משתכח תורה שבכתב ותורה שבע״פ · מחשבה דב״נ היא
רישא דכלא ומההיא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין לאסטאה
אורחוי בהאי עלמא ובעלמא דאתי ומההיא מחשבה אתנגיד
ונפיק זוהמא דיצר הרע לאבאשא ליה ולכלא · ומההיא מחשבה
אשתכחו עבירות חטאות וזדונות ע״ז ג״ע וש״ד · ועל דא כי

לא

לא מחשבתי מחשבותיכם (א) ׳ ובג״כ רישא דכלא כתיב אם עולה קרבנו מן הבקר ולא בקר ומאן איהו פר בן בקר איהו דאיהו דכר ׳ ר׳ יצחק אמר מן הבקר סתם וחזר ופירש זכר תמים יקריבנו זכר ולא נקבה דהא ׳דכר אשתמודע לעילא ונוקבא אשתמודעא לתתא ׳ וכן מן הצאן מן הכבשים ומן העזים ׳ מאן דאתי לעולה כלהו דכר ולא נוקבא בגין דעולה עולה על הלב ודאי ואשתמודע מאן דקאים על הלב ובג״כ סלקא לעילא וכלהו דכרין ועל דא פתח קרא ברישא בעולה יתיר מכל שאר קרבנין דהא מחשבה רישא דכלא :

אמר ר׳ יהודה אי הכי באתר דמחשבה דלעילא בעיא לקרבא אמאי לתתא יתיר ׳ לא הוה בידיה ׳ אתא לקמיה דרבי שמעון אמר ליה רישא דכלא מחשבה הוא וסיומא דההיא מחשבה אתר דאקרי (ב) בקר ומאי איהו ההוא סיומא דגופא דמבסם לנוקבא (ג) מחשבה דב״נ רישא דכלא סיומא דההיא מחשבה כד אתעביד עובדא ׳ אימתי ׳ בבקר הה״ד ׳הוי חושבי און ופועלי רע אימתי על משכבותם באור הבקר יעשוה ׳ וע״ד לההוא אתר דמחשבה מחשבה אסתליק ׳ ועובדא מתקרבא לסיומא דמחשבה ודאי ׳ רבי אחא הוה אזיל בארחא והוה עמיה ר׳ יהודה עד דהוו אזלי א״ר יהודה הא דתנינן בתולת ישראל בתולה דאתברכא מן שבע (ס״א מיטה״ל) דאקרי בת שבע ואוקמוה בכמה אתר ׳ ובתולה לתתא ירתא ז׳ ברכות בגינה ׳ והא כתיב (ג) ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל ודא עלה אתמר ׳ על כנסת ישראל ׳ (ד) ודא קשייא מכלא דכתיב

א) ס״ס כן דעתו של רשב״י בויקרא רבא תני רשב״י אין העולה באה אלא על הרהור הלב ר׳ לוי אמר מקרא מלא הוא והעולה על רוחכם (פי׳ דהם עולה כאמר על העולה על הרוח) תמיה את למד שכן של איוב דכתיב והשכים בבקר והעלה עולות מספר כלם וכו׳ וברכו אלהים בלבבם אמרת העולה אינה באה אלא על הרהור הלב : ב) פי׳ רבינו האר״י ונ״ל כי י״ס דתווים בתיבת אהדה׳ ע״ק א ז״א מחכמה עד היסוד ד׳ מ׳ הרי שהיסוד נקרא בקר אברהם סיום ז״א דכורא מתפיל מחכמ׳ שמי״ן : ג) דע כי זה הפ׳ אינו כמג׳ הרבה על מ״ס בזוהר כאן יבא ר״ת שלו יצחק״ב ב״ו א״ס והבן ע׳ במק״מ ברש״ב ח״ל הרמ״ז נ״ע דביחזקאל בא׳ עתה שא קינה אל נשיאי ישראל ונלע״ד שזה עד״ס בגמרא שב׳ כל החלומות הולכים אחר הפה ואינו זה פ׳ אלא כונה הפ׳ גם שאי פי׳ הפה ובונתו על בתולת יש׳ דכאן כתיב א נשיאי ישר׳ ולא נא׳ על כדכתי׳ כפ״א הפי׳ דהקינה על בתולת ישראל אלא ע נשיאים ויאמרנה אל הנשיאים וכ״מ מהכתובים שכל הקינ׳ נא׳ על אמן של ישראל ח״ו ותהי שלא אתפר והיינו משום דכתיב אל נשיאי ישר׳ אמתשינן רבותא ולא כפרש מלת אל במקום על . א״נ אפשר לומר שהוא לפי מן החלומים שכין שפרנאי לפניהאי והס׳ זה במס׳ וכן עיקר דבנוסחתינו לא כתיב בן אדם :
ד) דגר׳ דפ״ו אין לה תקומה .

עמוס ה׳ °נפלה לא תוסיף קום בתולת ישרא׳ · (ה) והאי דקא אמרי כלהו חברייא במלה דא שפיר הוא · אבל אי פרשתא אתמר בארח נחמה הוינן אמרי הכי · אבל (ו) בהאי · קינה אתמר (ז) והא קרא אוכח הכי · א"ל ודאי הכי הוא והא הוה קשייא לי ההוא מלה יתיר מכלא ואתינן לגבי דר׳ ישמעון · בחשוכן אנפין · אמר לי מחיזו דאנפך אישתמודע מה דבלבך · אמינא ליה ודאי דאנפי ולבי שוין · אמר לי אימא לי מילך · אמינא ליה כתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל מאן דאית ליה רוגזא בדביתהו ונפקא מניה לא תהדר לעלמין אי הכי ווי לבנין דאתתרכו עמה אמר לי ולא סגי לך מה דאמרו כלהו חברייא · אמינא הא שמענא מלייהו .דהוא מרחמי ולא מתיישבן בלבאי אמר כל מה דאמרו חברייא כלא שפיר ויאות אבל ווי לדרא כד רעיין לא משתכחין ועאנא סאטן ואזלין ולא ידעין לאן אתר אזלי לא לימינ׳ ולא לשמא׳א ודאי האי קרא בעייא למנדע וכלהו גליין לאינון דחמאן דארחא דאורייתא בארח קשוט · ת"ח בכלהו גלוותא דגלו ישרא׳ לכלהו שוי זמנא וקצא ובכלהו הוו ישרא׳ תייבין לקב"ה ובתולת ישרא׳ הוה תבת לאתרהא בההוא זמנא דגזר עלה · והשתא בגלותא דא בתראה לאו הכי דהא היא לא תיתוב הכי כזמנין אחרנין והאי קרא אוכח דכתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל נפלה ולא אוסיף להקימה לא כתיב · מתל למלכא דרגז על מטרוניתא ואשדי לה מהיכליה לזמנא ידיעא · כד הוה מטי ההוא זמנא מיד מטרוניתא הות עאלת ותבת קמי מלכא וכן זמנא חד ותרין ותלת זמנין · לזמנא בתרייתא אתרחקת מהיכלא דמלכא ואשדיי לה מלכא מהיכליה לזמנא רחיקא · אמר מלכא האי זמנא לאו הוא כשאר זמנין דהיא תיתי קמאי הכי אלא אנא איזיל עם כל בני היכלי ואתבע עלה · כד מטא לגבה חמא לה דהוות שכיבת לעפרא · מאן חמא יקרא דמטרוניתא בההוא

זמנא

ה) הוא בפ"ק דברכות נפלה לא תוסיף עוד לנפול קום בתולת ישראל והאמר קום לצון זכר שיש לה כח פעם ה׳ · ו) בפ׳ זה דנפלה לא תוסיף שהוא בעמוס ה׳ כתיב אנכי נושא עליכם קינה בית ישר׳ ואין לפרשו כדברי הש"ס שליכו נחמה : ז) שאינו אלא קינה שפרי כא׳ נפלה לא תוסיף קום ויש שם זקף קטן להפסיק ומוכח שלא תוסיף לקום ח"ו

זמנא ובעותין דמלכא לקבלה עד דאחיד לה מלכא בידוי ואוקים
לה ואייתי לה להיכליה ואומי לה דלא יתפרש מינה לעלמין ולא
יתרחיק מינה · כך קב"ה כל זמנין דכנסת ישראל בגלותא כד
הוה מטי זמנא היא אתיאת והדרת קמי מלכא והשתא בגלותא
דא לאו הכי אלא קב"ה יוחיד בידהא ויוקים לה ויתפייס בהדה
ויתיב לה להיכליה · ותא חזי דהכי הוא דהא כתיב נפלה לא
תוסיף קום · ועל דא כתיב °ביום ההוא אקים את סכת דוד עמוס ט'
הנופלת היא לא תוסיף קום כזמנין אחרנין אבל אנא אוקים
לה ועל דא כתיב ביום ההוא אקים את סוכת דוד
הנופלת אני אקים את סוכת דוד · מאן סכת דוד דא בתולת
ישראל · הנופלת כמה דכתיב נפלה · ודא היא יקרא דבתולת
ישראל ותושבחתא דילה · ודא אוליפנא בההיא שעתא · א"ר
יהודה ודאי מלילתא על לבאי ואתיישבא ודא ברירו דמלה
ואזלא האי כמלה חדא דשמענא ושכחנא והשתא רווחנא לה
דתנינן א"ר יוסי זמין קב"ה לאכרזא על כנסת ישראל ויימא
°התנערי מעפר קומי שבי ירושלם כמאן דאחיד בידא דחבריה ישעיה נ"ב
ויימא התנערי קום כך קב"ה יוחיד בה ויימא התנערי קומי א"ל
ר' אחא וכן כל אינון בני היכלא דמלכא בלישנא דא פתחין הה"ד
°קומי אורי כי בא אורך הא מלכא הכא ודאי כדין הוא יקרא שם ס'
דילה וחדוותא דכלא בד מלכא אתפייס בהדה (כתיב ותבא בת מלכים א' א'
שבע אל המלך החדרה כגוונא דא) בכל אינון זמנין איהי אתת לגבי
דמלכא וקמת קמיה הה"ד °ותבא לפני המלך ותעמוד לפני שם
המלך אבל בזמנא דא לאו הכי אלא מלכא ייתי לגבה ויתפייס
בהדה ויתוב לה להיכליה הה"ד הנה מלכך יבא לך ודאי ולא
אנת לגביה · יבא לך לפייסא לך · יבא לך לאקמא לך יבא
לך לאשלמא לך בכלא יבא לך לאעלאה לך להיכליה ולאזדווגא
עמך זווגא דעלמין כד"א וארשתיך לי באמונה עד דהוו אזלי

פגע

פגע בהו רבי אבא אמרו הא מאריה דחכמתא אתי נקבל
אנפי שכינתא · כד קריבו בהדיה (א) אשתמיט מקסטורא (ב)
דקופטרא ונחת גבון · פתח ואמר ׳ויהי קול השופר הולך וחזק שמות י"ט
מאד וגו׳ · ויהי קול השופר הכא אפלינו ספרי קדמאי וכלהו בחד
מלה אתתקעו · אית מאן דאמר קול השופר תרי קול חד השופר
תרי · ודייק לה מדלא כתיב ויהי השופר הולך וחזק אלא קול
השופר קול דנפיק משופר דודאי שופר אקרי כד"א ׳יתקע בשופר ישעיה כ"ז
גדול והאי איהו שופר גדול דביה נפקין עבדין לחירורת עלמין
והא אוקמוה · ואית מאן דתני ודייק דכלא חד בגין דכתיב קול
השופר קול דאקרי שופר · ומנ"ל דאקרי קול ממה דכתיב ׳קול דברים ה׳
גדול ולא יסף · והאי קול גדול אקרי שופר · ועל דא קול השופר
הולך לאן הולך אי תימא להר סיני או לישראל · יורד מבעי ליה
אלא אורייתא מהכא נפקא · ומאתר דא דאיהו כללא דכל
שאר קלין אתייהיבת וכד יסתכלון מלי כלא חד · ועל דא לוחי
קדמאי רשימין מהאי אתר הוו ודא הוא רזא דמלה דכתיב
׳חרות על הלוחות אל תקרי חרות אלא חירות חירות ממש אתר שמות ל"ב
דכל חירו ביה תלייא · ות"ח לית לך מלה באורייתא דאמרין
כלהו חברייא דא הכי ודא הכי דלא אזיל כלא לאתר חד
ולמבועא חד אתכנש הולך כד"א ׳כל הנחלים הולכים אל הים
וכתיב הכל הולך אל מקום אחד · וחזק מאד כמה דתנינן כלי קהלת א׳
מחזיק ארבעים סאה · וחזק מאד דלית לך מלה באורייתא חלשא
או תבירא דכד תסתכל ותגרע בה דלא תשכח לה תקיפא כפטיש
דמתבר טינרין ׳ואי איהי חלשא · מינך הוא כמה דאוקמוה דכתיב
׳כי לא דבר רק הוא · ואם רק הוא מכם איהו ועל דא וחזק מאד דברים ל"ב
כתיב

א) היה הפסח מתלוכך מהים דבוק תחתיו ויסב עליו וירד אליהם מהחמור לקבל פני שכינה (הרמ"ז פי׳ ר׳ אבא הרש"ב) מגמסם שמושב מרכבו ונחת גבון ירד וישב במסם והם שאמרו נקבל אפי שכינתא פני ר׳ אבא הרש"ב) · ב) פי׳ הרמ"ז סוף המודר ר"ל ראש סדר וגרים דקסטורא הרש"ו :

כתיב 'משה ידבר והאלהים יעננו בקול' באתר דא אתכללו שמו׳ י״ט
מילין עילאין הא אוקמוה והאלהים יעננו בקול בקולו של משה
בההוא קול דאחיד ביה משה הכא אית לאסתכל' דהא איפכא
הוה דכתיב 'וידבר אלהים · והכא כתיב משה ידבר · אלא שם כ
אית דאמרי בגין דכתיב ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו
ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים וע״ד משה ידבר והאלהים יעננו
בגין דלא אשתכח מלה באוריית' מפומא דמשה בלחודוי ודא
הוא דאוקמוה קללות שבמשנה תורה משה 'מפי עצמו אמרן רס״ז
סעצמו לא תנינן אלא מפי עצמו · הללו מפי הגבורה והללו מפי
עצמו מפי ההוא קול דאחיד ביה דאקרי הכי · ושפיר מלה ·
דאגדתא דבי רב אמרי · אע״ג דאורייתא מפי הגבורה ובספרא
אתמר כולה מפי עצמו של משה כמו כן אתמר · ומאי
איהו כגון קללות שבמשנה תורה ולבתר אתכלילן בגבורה הה״ד
משה ידבר והאלהים יעננו בקול 'משה ידבר דא קולו של משה
והאלהים יעננו בקול דא גבורה דאודי ליה לההוא קלא הה״ד
יעננו בקול בההוא קול' דמשה · והשתא מאן דפתח במלי
דאורייתא (אנן אחרי נורן ליה · אמרו נתיב ומאן דפתח) ליפתח
ויימא · יתבו :

פתח רבי אבא ואמר כתיב 'ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה ויקר׳ כ״ב
וזרע אין לה וגו' · זכאה חולקיהון דישראל מכל עמין עע״ז
דהא קב״ה כד ברא עלמא לא ברא ליה אלא בגיניהון דישראל
בגין דיקבלון אורייתא בטורא דסיני ויתדכון בכלא וישתכחון
זכאין קמיה · תא חזי כד אשתלים האי עלמא בהו בישראל
כגוונא דלעילא וההוא אדם אתנעיין בארעא ורומיה מטי עד
צית שמיא בעא קב״ה (א) לאשלמא (ס״א להשלים) נשמתא קדישא
מעילא

א) לבוניה נססות :

ב״ר כ׳ מעילא לתתא בגין דיתאחיד ויתקשר דא בדא הה״ד °וייצר יי׳ אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו׳ למהוי קשיר דא בדא ויישתכח שלים כגוונא דלעילא ויישלם ויתקן גרמיה הכי ׃ ובג״כ ברא ליה דכר ונוקבא למהוי שלים ׃ ואימתי אקרי ב״נ שלים כגוונא דלעיל׳ בשעת׳ דאזדווג בבת זוגיה באחדותא בחדוותא
ר״ת ברעותא ויפיק מניה ומנוקביה בן °ובת וכדין הוא בר נש שלים כגוונא דלעילא ואשלים הוא לתתא כגוונא דשמא קדישא עלאה וכדין אתקרי (ס״א אתקיים) שמא קדישא עלאה עליה ׃ ובר נש דלא בעי לאשלמא שמא קדישא לתתא טב ליה דלא אתברי דהא לית ליה חולקא כלל בשמא קדישא ׃ וכד נפיק נשמתיה מניה לא אתאחדא ביה כלל דהא אזערת דיוקנא דמאריה עד דאתקשרא (ס״א דאתהדרת) ואתתקנת בכלא הה״ד ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וגו׳ ׃ ובת כהן (ב) דא נשמתא קדישא דאתקרי ברתא דמלכא דהא אוקמוה דנשמתא קדיש׳ מזווגא דמלכא ומטרוניתא נפקת וכגיני כך היך גופא דלתתא מדכר ונוקבא אוף הכי נשמתא לעילא ׃ כי תהיה אלמנה מההוא גופא דאזדווגת ביה ומית ׃ וגרושה דאתתרכת מההוא חולקא דשמא קדישא ׃ וכל כך למה בגין דזרע אין לה לאשתבהא כגוונא דלעילא ולאתקשרא בשמא קדישא ׃ ושבה אל בית אביה מאן ושבה ׃ ושבה סתם לאתתקנא כמלקדמין וכדין ושבה איל בית אביה דא קב״ה ׃ כנעוריה כקדמיתא ׃ מלחם אביה תאכל
ויקר׳ כ״ב לאתענגא בענוגא דמלכא ׃ מכאן ולהלאה °וכל זר לא יאכל קדש מאן הוא זר ההוא דלא אוקים שמא קדישא לתתא ולית ליה ביה חולקא ׃ לא יאכל קדש לית ביה חולק׳ מענוגא דלעילא
שיר ה׳ דאית ביה אכילה דכתיב °אכלו רעים אכילא דלעילא ענוגא דקב״ה

ב) עיין בפרדס רמונים בשם מ״ק שער ח׳ פ׳ כ״ב ׃

דקב"ה הוי והאי ענוגא שרייא באתר דשרייא כד רוחא דקרבנא
הוה סליק · תא חזי בשעתא דאשתכח מזונא לתתא אשתכח
מזונא לעילא · למלכא דאתקן סעודתא דילידה ולא אתקן
לעבדוהי · כד אתקן לעבדוהי אכיל הוא סעודתא דיליה ואינון
שיר ה' אכלי סעודתייהו הה"ד °אכלתי יערי עם דבשי דא סעודתא
דמלכא · אכלו רעים שתו ושכרו דודים דא סעודתא דירהו
מריחא דקרבנא כד ריחא דקרבנא הוה סליק · בגיני כך אקרי
ריח ניחח ליי' ריח לעבדוהי ניחח ליי' (מאתר דענוגא דעתיקא
אשתכח) · ועל דא סעודתא דמלכא אתעכב בגין סעודתא
דעבדוהי · ובגין כך ישראל מפרנסי לאביהן שבשמים תנינן ·
ומסעודתא דמלכא מאן אכיל · אלא אינון נשמתין דצדיקייא
תהלים קל"ג תו פתח ואמר °הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד
זכאין אינון ישראל דלא יהב לון קב"ה לרברבא או לשליחא
אלא ישראל אחידן ביה והוא אחיד בהו ומחכיבותא דילהון
ויקרא כ"ה קרא לון קב"ה עבדין הה"ד °כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם
דברים י"ד לבתר קרא לון בנים הה"ד °בנים אתם ליי' אלהיכם · לבתר
קרא לון אחים הה"ד למען אחי ורעי וגו' ובגין דקרא לון אחים
בעא לשוואה מדוריה בהו ולא יעדי מנייהו · כדין כתיב הנה
מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד ובוצינא קדישא הכי אמר
ויקרא ך' הנה מה טוב ומה נעים וגו' כד"א °ואיש אשר יקח את אחותו
ובספרא דרב ייבא סבא ואיש דא קב"ה · אשר יקח את אחותו
דא כנ"י וכל כך למה חסד הוא ודאי והא אוקמוה
על דא הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד קב"ה וכנסת
ישראל · גם לרבות ישראל דלתתא כדאמרינן דהא בשעתא
דכנסת ישראל באחוותא בקב"ה ישראל דלתתא שריין בחדוותא

גם אינון בקב"ה ובג"כ גם יחד כתיב ובספרא דרב המנונא
ע"ז סבא גם יחד לרבות צדיק כה בכנסת ישראל דאינון זווגא חד
וכלא מלה חד · ותנינן בפרשתא דשמע ישראל יי' אלהינו יי'
אחד · מהו אחד דא כנסת ישראל דאתיד ביה בקב"ה · דאמר
רבי שמעון זווגא דדכר ונוקבא אקרי אחד · באתר דנוקבא
שרייא אחד אקרי מאי טעמא בגין דדכר בלא נוקבא פלג גופא
אקרי ופלג לאו הוא חד · וכד מתחברן כחדא תרי פלגי גופא
אתעבידו חד גופא וכדין אקרי אחד · והשתא קב"ה לא אקרי
אחד ורזא דמלה כנסת ישראל בגלותא וקב"ה סליק לעילא
לעילא וזווגא אתפרש ושמא קדישא לא אשתכח שלים ואחד
לא אקרי · ואימתי יתקרי אחד בשעתא דמטרוניתא תשתכח ביה
עובדיה א' במלכא ויזדווגון כחדא · הה"ד והיתה ליי' המלוכה · מאן מלוכה
זכריה י"ד דא כנסת ישראל דמלכו בה אתקשר כדין ביום ההוא יהיה
יי' אחד ושמו אחד · ועל דא הנה מה טוב ומה נעים שבת
תה"ל ל' אחים גם יחד כשמן הטוב על הראש · מאן שמן הטוב דא
משח רבות קודשא דנגיד ונפיק מעתיקא קדישא דאשתכח
בההוא נער עלאה דינקא לבנין לאדלקא בוצינין וההוא משחן
נגיד ברישא דמלכא ומרישיה ליקירו דדיקנא קדישא ומתמן
נגיד לכל אינון לבושי יקר דמלכא אתלבש בהו הה"ד שיורד
על פי מדותיו · על פי מדותיו ממש ואלין אינון כתרי מלכא
דשמיה קדישא אשתכח בהו · תא חזי כל נגידו וכל חידו דעלמין
לא נחית לברכא אלא על ידא דאלין כתרין קדישין דאינון שמא
דמלכא קדישא ובג"כ שיורד על פי מדותיו · על פי מדותיו
במדבר ד' ודאי כד"א על פי אהרן ובניו תהיה כך על פי מדותיו נחית
ונגיד לכלהו עלמין לאשתכחא ברכאן לכלא · ותא חזי האי שמן

טוב

טוב לא זמין עד ההוא זמנא דפולחנא דלתתא הורה סליק
ואתיערן דא בדא הה״ד *שמן וקטרת ישמח לב · שמן לעילא משלי כ״ז
וקטרת לתתא כדין הוא חדוותא דכלא · רבי אחא ור׳ יהודה
זקיפו ידין ואודו לרבי אבא · ר׳ אחא פתח *ויבא אלהים אל בר״א כ׳
אבימלך בחלום הלילה · וכתיב ויאמר אליו האלהים בחלום גם
אנכי ידעתי כי בתום לבבך עשית זאת · האי ויבא אלהים אל
אבימלך מאי שנא באומות העולם ויבא אלהים ולישראל לא
(אלא דא הוא רזא דאלהים אחרים ואית לך למנדע דשמא ל״נ גליון
דקב״ה *רם ונשא שכן עד וקדוש שמו והוא בלחודוי מלכא על ישעיה
כל מה דאשתכח בין לעילא בין לתתא והיכלא קדישא דיליה נ״ז
באמציעתא אתתקן וסחרניה אית שבעין כתרין ומנהון אתמשכו
ע׳ רברבין ואתמנו על ע׳ עמין דעלמא למהוי כל חד וחד שליט
על עמיה ועל ארעיה · וקב״ה יהב לישראל רזא דשמיה בלחודיהון
והוא שליט על ישראל וירושלם הה״ד *כי שמך נקרא על עירך דניאל ט׳
ועל עמך · ולית לעמא אחרא חולקא ביה בקב״ה דכתיב *וראו דברים
כל עמי הארץ כי שם יי׳ נקרא עליך · וכתיב *כי כל העמים ילכו כ״ח
איש בשם אלהיו וגו׳ וכתיב *כי חלק יי׳ עמו וגו׳ ·) אלא הכי מיכה ד׳
תנינן כל אלהים דהכא ההוא חילא רברבא דממנא עלייהו הוה דברים
כגוונא דא ויבא אלהים אל בלעם לילה ההוא חילא דאתפקד ל״ב
עליה · ואי תימא ויאמר אליו האלהים בחלום הכי הוא ודאי ·
גם אנכי ידעתי גם אמאי הכא · אלא לרבות קא אתא דאע״ג
דלעילא מנאי ידיע גם אנכי ידעתי · ואחשוך גם אנכי · גם
לרבות · אותך מחטו לי · מחטו חסר אלף כתיב מאי קאמר
בגין דחטאה לאו בחילא קיימא · אלא הכי אוליפנא בחוביהון
דעמא דלתתא אתפגים לעילא · בחובי עמא דלתתא אתעבר
רברבא דילהון דלעילא משולטניה הה״ד ואחשוך גם אנכי אותך

דאע"ג דלעילא מנאי תלייא מלתא גם אנכי לרבות לגרמיה מחטו
לי בגין דלא ישתכחו גבאי כהאי מחט דנעיץ בבשרא דלא (א)
תגרום לי את בחובך לאעברא לי מישולטני ויקוצון כי דלא תקוין
ויקרא ד' לי במחטך כד"א ואקין כם כהני קוצין דנעיצין בבשרא ׳ מאי
משמע ׳ משמע דבחובי בני נשא עבדין פגימו לעילא ומאי איהו
ישעי' נ' כד"א ובפשעכם שלחה אמכם ׳ וע"ד קרבן אתקריב מאי קרבן
האי דקאמרן דכתיב ובפשעכם שלחה אמכם דהא חטאה גרים
פירודא בחוביה קרבן קריב עלמא עלאה בעלמא תתאה ואתעבי׳
כלא חד ׳ אתו ר' אבא ור' יהודה ואודו ליה לרבי אחא ׳ פתח
כ"ו רבי יהודה ואמר עבדו את יי׳ בשמחה וגו׳ ׳ עבדו את יי׳
תלים ק' בשמחה הכי אוליפנא דכל פולחנא דבעי ב"נ למפלח לקב"ה
בעי בחדוותא ברעותא דלבא בגין דישתכח פולחניה בשלימו ׳
ואי תימא פולחנא דקרבנא הכי הוא ׳ לא אפשר ׳ דהא ההוא
בר נש דעבר על פקודא דמאריה על פקודא דאורייתא ותב
לקמי דמאריה במאן אנפין יקום קמיה הא ודאי ברוח תבירא
ברוח עציב אן הוא שמחה אן הוא רננה ׳ אלא תמן תנינן ההוא
ב"נ דחטי קמי מאריה ועבר על פקודוי ואתי לקרבא קרבנא
ולתקנא גרמיה ברוח תבירא ברוח עציבא בעי לאשתכחא ואי
בכי שפיר מכלא ׳ הא שמחה הא רננה לא אשתכח אלא במאי
אתתקן בהנהו כהני וליואי דהא אינון אשלימו שמחה ורננה
בגיניה ׳ שמחה בכהנא אתקיים בגין דהוא רחיקא מן דינא תדיר
וכהנא בעייא לאשתכחא תדיר באנפין נהירין הדאן יתיר מכל
עמא ׳ דהא כתרא דיליה גרים ׳ ורננה בליואי והכי הוא דהא
ליואי משתבחי על שיר לעלמין כמה דאוקמוה ׳ ואלין קיימין
עליה

א) הכא נכון עפ"י ת"ס מו"ה ברוך ח"ל דמדור הפלגה כל חטא א"ה אינם פוגמים בספירות ח"ו אלא כפ"ר להם מצא"ל כ' י"אל ח"ו עם כ"ו ה"ב מחטו לי דלא תגרום כחובך לאתגברא לי • וזה טעם נויס לא מפקיד ח"ל עלייהו וזש"ס חטא חטאה ירושלים כי' חטא כפול שפוגם ח"ו וזו"ק מזי"ן :

עליה וביה אשתלים פולחנא לקב"ה · כהנא קאים עליה וכוון
מילין בחדוותא ברעותא ליחדא שמא קדישא כדקא יאות
וליואי בשיר · כדין כתיב דעו כי יי' הוא אלהים · דא הוא קרבן
לקרבא רחמי בדינא ומתבסם כלא · השתא דלא אשתכח
קרבנא מאן דחטי קמי מאריה ותב לגביה ודאי במרירו דנפשא
בעציבו בבכיה ברוח תבירא היאך אוקים שמחה ורננה הא לא
אשתכחו גביה · אלא הכי אוקמוה דתושבחן דמאריה וחדוותא
דאורייתא ורננה דאורייתא דא הוא שמחה ורננה · והא תנינן
ולא מתוך עצבות וכו' דלא יקום בר נש קמיה מאריה בעציבו
והא לא יכיל ומאי תקנתיה · אלא רזא דמלה הא תנינן לעולם
יכנס אדם שיעור שני פתחים וכו' ויצלי צלותיה · הדא הוא
מִשְׁלֵי ח׳ דכתיב לשמור מזוזות פתחי שני פתחים ס"ד אלא אימא שיעור
תהלים כ"ד שני פתחים כאן רמז למ"ש דוד שאו (א) שערים ראשיכם אינון
מיעון ומכון דאינון גו לגו שירותא דדרגין חסד ופחד ואינון פתחין
דעלמא · על דא אצטריך בר נש דיתכוון בצלותיה לקבל
קדיש קודשין דאינון שמא קדישא ויצלי צלותיה והנהו אינון שיעור
ב' פתחין כ' כתרין ואית דמתני הכי שמחה דא כנסת ישראל
ישעיה כ"ה ושמחה הא אוקמוה כדכתיב כי בשמחה תצאו וגו' וזמינין ישראל
לנפקא מן גלותא בהאי שמחה ומאן איהי כנסת ישראל וע"ד
ויקרא ט"ז עבדו את יי' בשמחה כמה דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש
וכלא חד · באו לפניו ברננה דא שלימו דילה דשמחה בלב ורננה
בפה ודא הוא שלימו יתיר ושלימו דהאי שמחה הא אשתמודעא
והא ידיעא ודא הוא תקונא דבר נש לקמיה מאריה כדין דעו
כי יי' הוא האלהים · וכלא בחד מלה אתייא דבעי לבתר ליחדא
שמא קדישא כדקא יאות ולקשרא דא בדא למהוי כלא חד

ודא

(א) כי' רבינו מוהרח"ו ז"ל כב' דשני פתחים הם אדני אלהים · ועפ"ם הרב פרישה א"מ ויש לרמוז שאו שערים ראשיכם ר"ל שערים תרתי בסוד ה' רפי לשם אדני כי כמילואו הוא תרפ"א ונשאר כ' הרמוז בש"ת גי' אלהים ודוק מלין:

ורא הוא פולחנא דקב"ה · אמרו ליה רבי אחא ור' אבא ודאי
הכי הוא · זכאה חולקיהון דצדיקייא דמשתדלי באורייתא וידעי
ארחוי דקב"ה קמו ואזלו אכתריה דרבי אבא ג' מילין · פתח ר'
סקדמה י"ח תלים ה' אבא ואמר ואני ברוב חסדך אבא ביתך הכי אוקמוה דלא
לבעי ליה לבר נש למיעל לבי כנישתא אלא אי אימלך בקדמיתא
באברהם ויצחק ויעקב בגין דאינון תקינו צלותא לקמי דקב"ה
הה"ד ואני ברוב חסדך אבא ביתך · אבא ביתך דא אברהם
אשתחוה אל היכל קדשך דא יצחק ביראתך דא יעקב (ס"א
ואני ברוב חסדך דא אברהם · אבא ביתך דא יעקב · אשתחוה
אל היכל קדשך ביראתך דא יצחק) ובעא לאכללא לון ברישא
ישעיה מ"ט וייעול לבי כנישתא ויצלי צלותיה כדין כתיב ויאמר לי עבדי אתה
ישראל אשר בך אתפאר ·

אם עולה קרבנו מן הבקר · אמר רבי יוסי מאי שנא מן הבקר
לעולה ומן הצאן לעולה ומן העוף לעולה אי כלא חד אמאי
שנייא דא מן דא דהא מן כלא אתעביד חד מלה · אלא מאן
דאדבק ידיה לדא מקריב מן הבקר · ואי לא יכיל מן הצאן ואי
ויקרא י"ד לא יכיל מן העוף דהא כתיב ואם דל הוא ואין ידו משגרת
דהא קב"ה לא אטרח עליה דבר נש יתיר במלה דלא יכיל ·
אמר רבי אלעזר כמה דהוה חטאה הכי הוה מקריב · עתירא
דומנין דלביה גס ביה הוה מקריב תורא בגין דלביה חשיב יתיר
למחטי קמיה מאריה · בינוני מקריב מן הצאן בגין דרעותיה לאו
גס ביה כל כך למחטי · מסכנא דלביה לא גס ביה רעותיה נמוך
מכלא מקריב מההוא כליל מכלא · ואשתמודען קרבניהון דכלהו
כל חד וחד בלחודייהו וקב"ה דאין דינא כל חד וחד במתקלא
יישרה · רבי אלעזר שאיל לר' שמעון אבוהי א"ל הא תנינן דעל
תלת חובי עלמא רעב בא לעולם וכלהו חובי לא משתכחי
אלא בעתירי בגין דליבייהו גס בהו ולא משתכחי במסכני מה דינא

הוא

הוא דקב"ה קטיל למסכני וקאים לעתירי דהא מהשתא יוספון
למחטי קמיה · אמר ליה יאות שאלת והא אוקמו' חברייא ואמרו
כד בעא קב"ה לאתפרעא מן רשיעייא ולאובדא להו מן עלמא
כדין יהיב להו שלום ואשלים להו בכלא · אבל ת"ח דכל בני
עלמא לא משתבחין קריבין למלכא עלאה כאלין מאנין דאיהו
אשתמש בהו ומאן אינון °לב נשבר ונדכה °ואת דכא ושפל תהלים נ"א
רוח אלין אינון מאני דמלכא וכד אשתכח בצורת בעלמ' וכפנא ישעיה נ"ז
ודינא אתתקף על מסכני כדין בכאן וגעאן קמי מלכא וקב"ה
קריב לון יתיר מכלא הה"ד °כי לא בזה ולא שקץ ענות עני · תהלים כ"ב
וכדין קב"ה פקיד על מה אתייא כפנא לעלמא · ווי לאינון חייביא
דגרמי האי כד אתער מלכא לאשגח' בעלמא על קלא דמסכני
רחמנא ליישזבן מנייהו ומעלבנייהו כדין כתי' °שמוע אשמע צעקתו שמו' כ"ב
שמוע אשמע תרי זמני חד לאשגחא בקליהון וחד לאתפרעא
מן אינון דגרמין לון האי · הה"ד ושמעתי כי חנון אני וחרה אפי
וגו' ועל דא בשעתא דכפנא אשתכח בעלמא ווי לאינון עתירי
חייביא בקליהון דמסכני לקמי קב"ה תא חזי דההוא קרבנא
דמסכנא קדיל (נ"א קריב) מכלא בגין דלביה תביר ואע"ג דחשיב
למחטי אתעכר מניה דהא די ליה בצעריה ורא"ני ביתיה ועד
כל קרבנא וקרבנא כל חד וחד בלחודוי אשתמודען כלהו
לגבי כהנא · עובדא בההוא עתירא דקריב קמי כהנא תרין יונין
כד חמא ליה כהנא אמר ליה לאו דידך הוא האי קרבנא אתא
לביתיה והוה עציב · אמרו ליה אחוי אמאי את עציב אמר
להו דלא קריב לי כהנא קרבנא דילי · אמרו ליה ומאי איהו
אמר להו תרין יונין · אמרו ליה והא מן מסכנא איהו ולאו דידך
דהא כתיב ואם דל הוא ואין ידו משגת וגו' אלא קריב קרבנך
אמר

אמר להו מאי איהו · אמרו ליה חד תורא · אמר להו ומה כל כך
חמירא מחשבה דחטאה · נדרנא דלא אסלק על לבאי מחשבה
דחטאה · מתמן ולהלאה מה עבד כל יומא אשתדל בסחורתא
ובליליא הוה נאים כד אתער הוה קרי לאחוי ואוליפו ליה מילי
דאורייתא והוה לעי (א) עד דסליק יממא ואשתכח דאוליף אוריית׳
והוו קארי ליה יהודה אחרא · יומא חד איערע רבי ייסא סבא
והוה פריש נכסוי פלגו למסכני ופלגו לסחורתא על ימא באינון
גברין פרישי ימין והוה יתיב ולעי באורייתא :

שמואל א׳ ט״ו פתח ואמר ויאמר שאול אל הקני מאן הוא קני אלין בני יתרו חמוי
תהלים פ״ד דמשה דעבדו קנא במדברא כהאי דרור כד״א ודרור קן
לה בגין למלעי באורייתא דאורייתא לא בעייא תפנוקין ולא
סחורתא אלא לאעמלא בה יממא ולילי · בג״כ נטלו למדברא
שופטים א׳ מעינוגא דיריחו הה״ד ובני קני חותן משה עלו מעיר התמרים וגו׳
ואתה עשית חסד עם כל בני ישראל · בגין דאהני למשה בביתיה
ומשה כללא דכל ישראל הוה · ותו בגין דאוליף פרשתא חדא
יתיר באורייתא וברא עביד חסד עם ישראל · אמאי קא אתא
הכא מלה דא במלחמתה דעמלק · אלא אמר שאול כד נפקו ישראל
ממצרים מכל שאר אומין דעלמא לא הוה מאן דאזדווג להו לישראל
לקטרגא להו אלא עמלק והוא עבד ביש לישראל ואגח קרבא
בהו ואנת אקדמת להו שלם ועבדת חסד עם כלהו ובגיני כך
לית אנת כדאי לאתחבר׳ בהו · ולא עוד אלא מה כתיב ביה ביתרו
שמות י״ח ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהים דהוא אקריב
קרבנא לקב״ה ואתא לאתגיירא מאי קא מיידי דקרבניה
חשיב

(א) פירוש [?] בלילה ללמוד עד שיאיר היום ואין לישן קודם · [?] :

חשיב קמי קב"ה ובגין דאיהו אקריב קרבנא לקב"ה כתיב ויבא
אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהים
לפני האלהים דייקא · מכאן אוליפנא דכל מאן דאקריב קרבנא
ברעותא דלבא קב"ה אזדמן לקבליה · ת"ח קרבנא דמסכנא
חשיב קמי קב"ה דהא הוא קריב תרי קרבנין לקמיה · חד חלביה
ודמיה · וחד ההוא דקריב דהא לית ליה למיכל והוא אייתי
קרבנא · קרבנא דעני קליל מכלא תרין תורין או תרין בני יונה
ואי לאו זעיר קמחא ומתכפר ביה · ובההיא שעתא מכריזין
ואמרי כי לא בזה ולא שקץ ענות עני · כל כך למה בגין
דקרבנא דעני עדיף מכלא דהא הוא גרים לי למהוי בערביה
דקב"ה הוא גרים לי למהוי בחולקא דאורייתא · בג"כ פליגנא
כל נכסי (ס"א פליגנא נכסי פלגא) למסכני דהא אינון גרמו לי כולי האי
כמה דמסכנא ארתח חלביה ודמיה כך ההוא קמחא מרתחין
ליה במישה רבות · והכי אוליפנא דאפילו כל בר נש מקרב
האי מנחה על המחבת ומנחת מרחשת בגין דכמה דחטאה
ארתח חלביה ודמיה באשא דיצר הרע וכל שייפוי רתחי באשא
כך קרבנא דא כהאי גוונא ממש · ועקרא דקרבנא כגוונא
דחטאה ולקרבא קמי קב"ה רעותא דלביה ורוחיה ונפשיה דהאי
חביבא מן כלא קמיה · זכאה חולקיהון דצדיקייא דאינון מקרבין
בכל יומא ויומא האי קרבנא לקמי קב"ה ומאי איהו גרמייהו
ונפשייהו דמקרבין קמיה ואנא בעינא לקרבא האי קרבנא (ממש)
ודא בעי קב"ה מב"נ בהאי עלמא · ועם כל דא קרבנא דכלא
(ס"א ממש) עדיף בגין דיתברכון עלמין כלהו · תו פתח ואמר ברוך תהלים קל"ה
יי' מציון שוכן ירושלם הללויה · וכי מציון הוא ברוך והא
מנהרא עמיקא עלאה איהו ברוך · אלא ברוך יי' כד נהיר סיהרא
מנהירו דשמשא ומתקרבי דא בדא ולא אעדיאו נהורא דא

כן דא ולזמנין דסיהרא אתקרי בשמא דמלכא במה דאיהו אקרי
בראשית יט יהו"ה כך היא נקראת יהו"ה כמה דאת אמר °ויי' המטיר על סדום
ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים · ולא דא בלחודוהי
אלא אפילו חד שליחא לזמנין (ממש) אתקרי בשמא דמלכא ·
דבר אחר ברוך יי' מציון מאן אתר אשתמודע דקב"ה הוא ברוך
ההדר ואמר מציון מאתר דציון אשתמודע דהוא ברוך · מאי
תהלים קל"ג טעמא בגין דכתיב °כי שם צוה יי' את הברכה וגו' · אמר ליה
רבי ייסא זבאה הולקך דזכית לכולי האי זבאין אינון דמשתדלין
באורייתא דכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו אחיד בקב"ה
דברים ד' הה"ד °ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום :
בראשית א' אם זבח שלמים קרבנו · רבי יהודה פתח °ויאמר אלהים יהי
רקיע בתוך המים וגו' · (*) ת"ח בשעתא דברא קב"ה עלמא
ברא ז' רקיעים לעילא ברא ז' ארצות לתתא ז' ימים ז' נהרות
ז' יומין ז' שבועות ז' שנים ז' פעמים ז' אלפי שנין דהוי עלמא
קב"ה בשביעאה דכלא · ז' שחקים (ס"א רקיעין) לעילא ובכל חד
וחד כככים ומזלות ושמשין דמשמשין בכל רקיעא ורקיעא ובכלהו
מאלין רתיכין אלין על אלין לקבלא עלייהו עול מלכותא
דמאריהון · ובכלהו רקיעין אית רתיכין ושמשין משניין דא מן דא
אלין על אלין מנהון בו' גדפין ומנהון בד' גדפין · מנהון בד'
פנים · ומנהון בתרין פנים ומנהון בחד · מנהון אשא דלהיט ·
תהלים ק"ד מנהון מייא · מנהון רוחא הדא הוא דכתיב °עושה מלאכיו
רוחות משרתיו אש להט · וכלהו רקיעין אלין על אלין בגלדי
בצלים אלין לתתא ואלין לעילא וכל רקיעא ורקיעא אזלא
ורעשא מאימתא דמאריהון על פומיה נטלין ועל פומיה
קיימין · ועילא מכלהו קודשא בריך הוא דנטיל כלא בחיליה
ותוקפיה · כגוונא דא שבעה ארצות לתתא וכלהו בישובא · בה
ראלין

(*) עיין בפרדס מאמר זה בטעך בסדר עמידתן פ' ג' :

(א) דאלין עלאין ואלין תתאין · וארץ ישראל עלאה מכלא וירושלם
עלאה מכל ישובא · וחברנא יתבי דרומא חמו בספרי קדמאי
(ב) ובספרא דאדם דהכי מחלק כל אינון ארצות דכלהו משתכחי
לתתא כגוונא דאינון רקיעין דלעילא אלין על אלין ואלין על אלין
ובין כל ארעא וארעא רקיע דמפריש בין דא לדא · ועל דא כלהו
ארצות פריש בשמהן · וביניהו ג״ע וגהינם · ואית בינייהו בריין
משניין אלין מן אלין כגוונא דלעילא מנהון בתרין אנפין ומנהון
בד׳ ומנהון בא׳ · וחיזו דאלין לאו כאלין · ואי תימא הא כל בני
עלמא מאדם נפקו (לאו הכי דלא) וכי נחית אדם הראשון לכלהו
ארצות ואוליד בנין וכמה נשין הוו ליה אלא אדם לא אשתכח
אלא בהאי עלמא עלאה מכלהו דאקרי תבל כדאמרינן דכתיב
משלי ח׳ ומשחקת בתבל ארצו · והאי תבל אחידא ברקיע דלעילא
תהלים ט׳ ואתאחידא בשמא עילא׳ הה״ד והוא ישפוט תבל בצדק
ודאי · בג״כ בנוי דאדם אשתכחו בהאי ארעא עלאה דאקרי
תבל ואינון עלאין על כלא כגוונא דלעילא מ״ט כמה דלעילא
לכלהו רקיעים אית רקיע עלאה מכלהו ולעילא אשתכח כסא
יחזקאל א׳ דקודשא ב״ה כד״א וכמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות
הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה אוף הכא בהאי תבל
אשתכח מלכא דכלא ומאן איהו אדם מה דלא אשתכח בכלהו
תתאין · ואינון תתאין מאן אתו אלא (ג) מקסטורא (נ״א מקטורה)
דארעא וסיועא דרקיעא דלעיל נפקין בריין משניין אלין מן אלין
מנהון בלבושין מנהון בקליפין כאלין תולעין דמשתכחי בארעא
מנהון בקליפין סומקין אוכמין חוורין ומנהון מכל גוונין · כך
כל בריין כגוונא דא ולא אשתכחו בקיומא בר עשר שנין (או
יתיר) ובספרא דרב המנונא סבא פריש יתיר דהא כל ישובא

א) עיין בפרדס רימונים שער י״ד פ׳ ט׳ · ב) שם פ׳ ד׳ · ג) חלאות הידים ועשן העולה מן הארץ בסיועא ועזרת הרקיע שמהם נולדים כמו תולעים בריות משונות הרמ״ב :

מתגלגלא בעיגולא ככדור אלין לתתא ואלין לעילא וכל אינון
בריין משניין בחזווייהו משינוייא דאוירא כפום כל אתר ואתר
וקיימין בקיומייהו כישאר בני נשא · ועל דא אית אתר ביישובא
כד נהיר לאלין חשיך לאלין לאלין יממא ולאלין ליליא · ואית
אתר דכוליה יממא ולא אשתכח ביה ליליא בר בשעתא חדא
זעירא והאי דאמרו בספרי קדמאי ובספרא דאדם הראשון הכי
תהלים הוא · דהכי כתיב °אודך על כי נוראות נפלאתי נפלאים מעשיך
קל"ט וכתיב °מה רבו מעשיך ה' ועל דא כלא שפיר · (ד) ורזא דא
שם ק"ד אתמסר למאריהון דחכמתא ולא למפלגי תחומין בגין דאיהו
רזא עמיקא דאורייתא כגוונא דא אית בימא · דאית ביה כמה בריין
שם משניין דא מן דא הה"ד °זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין
מספר חיות קטנות עם גדולות שם אניות יהלכון לויתן וגו' וכלא
תלייא דא בדא (ובתקונים דף כ"ו) וכלא כגוונא דלעילא ובכלהו
עלמין לא שלטא בכלא בר אדם וקב"ה עליה ר' נהוראי סבא
פרייש לימא רבא ואתרגיש ימא ואתאבידו כל אינון דהוו בארבא
ואתרחיש ליה ניסא ונחת כשבילין ידיען בלבא דימא ונפק
תחות ימא ליישובא חדא וחמא מאינון בריין כלהו זעירין והוו
מצלי צלותא ולא ידע מאי קא אמרי · אתרחיש ליה ניסא וסליק
אמר זכאין אינון צדיקייא דמשתדלי באורייתא וידעין סתימין
דרזי עלאי · (ה) ווי לאינון דאפליגו על מיליהון ולא מהימני מההוא
יומא כד הוה אתי לבי רב ואמרי מלתא דאורייתא הוה בכי
אמרי ליה אמאי קא בכית · אמר לון בגין דעברנא על מהימנותא
בר' א' דמילי דרבנן ומסתפינא מדינא דההוא עלמא · °ויאמר אלהים יהי
רקיע בתוך המים ר' יהודה אמר מלא ההוא רקיעא דאפריש
בין מיין עלאי לתתאי הוה פליגו בעלמא מנייהו אבל
האי

ד) סוד זה נמסר לבעלי הקבלה ולא לבעלי התוכנים בזה (מחלקים גבולו' העולם הרב"כ) ולומרי' שיש גבול לארץ כמ"ש הפרדס בשער סדר אצילות פ' כ' ה) הוי לאותן שחולקים' על דברי חכמים ולא מאמינים בדבריהם :

האי רקיע עביד שלמא בינייהו ועלמא לא מתקיימא אלא על
שלום ת״ח קב״ה אקרי שלום הוא שלום ושמיה שלום ואתקשר
כלא בשלום · ר׳ אבא אמר חמינא דהאי שמא קדישא עלאה
כלא הוא שלום וכלא חד וארחן מתפרשאן להאי סטרא ולהאי
סטרא (ס״א כאן חסר התחלת המאמר) יו״ד דשמא קדישא אתקשר בתלת
קשרין בגין דא האי י׳ קוצא חד לעילא וקוצא חד לתתא וחד
באמצעיתא בגין דתלת קשרין אשתלשלו (נ״א אתקטרו) בה חד קוצא
לעילא כתרא עלאה דהוא עלאה מכל עלאין רישא דכל רישין
והוא קאים על כלא · חד קוצא באמצעיתא דהוא רישא אחרא
בגין דתלת רישין הוו וכל חד וחד רישא בלחודוי וע״ר קוצא
דאמצעיתא דא הוא רישא אחרא דנפיק מקוצא דלעילא
והוא רישא לכל שאר רישין לאתבנאה שמא קדישא והאי
רישא סתימא דכלא · רישא אחרא תתאה הוא רישא לאשקאה
לגנתא והוא מבועא דמיין דכל נטיען אשתקיין מניה ודא
הוא י׳ בתלת קשרין ועל דא שלשלת אקרי כהאי שלשלת
דאתקשר דא בדא וכלא חד תאנא בספרא דחנוך בשעתא
דאחזיאו ליה חכמתא דרזין עלאין וחמא אילנא דגנתא
דעדן אחזיו ליה חכמתא ברזא עלאה וחמא דכלהו עלמין
הוו מתקשרן דא בדא שאיל לון על מה קיימין אמרו ליה על
י׳ קיימי כלהו ומניה אתבניאו ואשתלשלו (נ״א אתכרו ואסתכלו) דכתיב
כלם בחכמה עשית וחמא דכלהו מזדעזעי מדחילו דמאריהון תהלים ק״ד
ועל שמיה אתקרון כלהו · ובספרא דשלמה מלכא אמר (א) מטון
די בקטפורא דלתתא (ב) דכלילן בקוטפא דגופיה חד דחילו (ס״א
שלימו) דכלא הד סתים שבילין חד נהר עמיקא · לבתר פריט
באתוון דאלפא ביתא בשבלוליה יו״ד ה״א בניינא דכלא (חד סתים
שבילין וחד נהר עמיקא לכל) שלימו דשמא קדישא י׳ רישא דכלא אב
לכלא · ו׳ בן דאוליד ונפיק מניה ומניה אשתכח ד׳ בת מטרוניתא

דכל

א) פנימת אות יו״ד שהיא נקודה בקצה וחטוף קצ׳ השבלילים כו כמ״ש בסמוך (פרח״ו פי׳ בהבנת קשר וחיבור ג׳ פרצופים הרמוזים באות יו״ד כתר חכמה ויסוד דתבונה הוא חכמה ועיין מק״מ פי׳ כל המאמר · פרד״ס כ : ב) שבלולים בלבושו שהן חליפי של יו״ד והיינו אותיות יו״ד וה״א לבושי מתם שבילין היו״ד מתעלם כו ורמז ע״ז שהרי הפיגלם של יו״ד שהוא ו״ד הוא ג״כ מספר י׳ ובענין הנזכר בסמוך ופי׳ קוטפא פי׳ הלבוש ר״ל כאלה וגיו המתעלם בו כאמור :

דכל דינין (ס"א דיינין) בידהא אשתכחו טמירא בכלהו עלמין עלאה
נפקין ועלאין ותתאין מנרה אתזנו הא יו"ד שלימו דכלא
ושמא קדישא אשתכלל ביה ואשתכח סתים בגויה · לבתר יו"ד
אפיק כלא ושלישל כלא בקשורא חדא דא בדא והא אוקמיה
בוצינא קדישא י' אפיק ההוא נהר דכתיב ביה ונהר יוצא מעדן ברא' ב'
להשקות את הגן (ד"א ל"ג כגוונא) דא ה' רזא דבינה והיא אימא עלאה
וההוא נהר אפיק תרין בנין כמה דאתמר ומנה אתזנו לבתר
נפקין תרין בנין וברתא אתזנת מבן דא ו' הא בן האי מלכא
דישלמא כלא דיליה רזא דת"ת ולבתר אשתכח ה' דאתזנת מן
ו' והא אוקמוה (ס"א לבתר נפקין תרין ברא וברתא ו"ה האי ברא
מלכא דישלמא כלא דיליה · והאי ה' ברתא אתזנת מן ו' והא
אוקמוה) אשתכח די' עקרא ושרשא ושלימו דכלא הה"ד · בחכמה משלי כ"ד
יבנה בית תנן י' שמות אשתכללו ונפקו מהאי יו"ד י' דהיא
עשירהא דאתוון · וכלהו אעיל לון לההוא נהר קדישא כד אתעבר'
ועשרה שמהן כלהו סתימין בחד וכלהו סתימין בי' · כליל לון י'
אפיק לון הוא אב לכלא · אב לאבהן מניה נפקו ביה עשר תיבין
ו"ד רמז לעשרה בחשבון אתוון יו"ד כליל לון ו"ד (ס"א יו"ד) שלימו
דכלא · ו"ד דכר ונוקבא דו קרינן לון תרין וע"ד אדם דו פרצופין
אתברי ואינון פרצופין דכר ונוקבא הוו כגוונא דלעילא ו"ד מעילא
לתתא ד"ו מתתא לעילא וכלא חד מלה י"ג מכילן תליין בירה
וע"ד יו"ד כליל ו"ד כמה דאתמר והא אוקמוה · ות"ח י' שמהן
אינון לקבל י' אתוון · ובספרא דרב המנונא סבא תמנייא אינון
ותרין דרגין לקבל תרין רקיעין ומשתניין שמהן עשרה ותשעה
ותמנייא ושביעאה (נ) קדמאה י"ה בגין די' כליל ה' וה' נפקא מן י'
בג"כ חכמה י"ה אקרי תניינא יְהֹוִה (נ"א יהו) דאקרי אלהים בגין
דההוא נהר רחמי ובגין דדינין מתערי מנירה (נ"א נפקו אלהים)
אתוון דרחמי כתיב ונקוד אלהים · ולא אלהים דינא
תליתאה

נ) איתא בסוף הגהות ה"ח שכל אלו השמות הם בסוד הכלים פ"ה השפי' אבל הויות בנקודת פתח וקמץ הם הנשמה
שלהם הרמ"ז ;

תליתאה ע' והוא גדולה והוא אקרי האל הגדול · רביעאה אהים דרינין ביה אתערן והוא דינא תקיפא · חמישאה יה"וה כללא דכל שלימו דמהימנותא ודא הוא רחמי בשלימו ודא הוא תפארת ישתיתאה ושביעאה צבאות אקרון · תמינאה א"ל חי כד"א 'כי שם צוה יי' את הברכה חיים וגו' · ודא צדיק דכל חיים נפקין מתמן ואקרי יהו"ה כד"א יי' צדיק יבחן ודא היא ו' זעירא דשמא קדישא · בג"כ ו' ווין תרין תשיעאה אדנ"י ודא מלכות קדישא דדינין נפקין מתמן לעלמא ודא הוא כתרא בתראה דכלהו שמהן וישם אהי"ה כללא וסתימא דקדמיתא ודא הוא כתרא עילאה רישא דכל רישין שמיה סתים ולא אתגלייא ואתמר וכספר' דאגדתא עשר שמהן כתיבן בגוונא אחרא ואנא לא תנינא הכי · רבי אבא פתח 'עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו עורי צפון אלין עולות דנשחטו' בצפון בגין דאינון מחשבות בצפוני לבא ובאתר דדינא בגין דמחשבה אשתכח בליליא בזמנ' דדינא אשתכח רוח צפון מנשב' בפלוגתא דליליא כד מתערי אינשי וכנור דדוד מנגן מאליו ומחשבתן דבני נשא מתערי · ובאי תימן אלין שלמים דנשחטין בדרום בגין דאינון שלמא דכלא · שלמא דעלאי ודתתאי ואלין שלימו 'דסטרי עלמא · שלימו דכלא מסטרא דמהימנותא ושלמים בגין דאינון שלמא דכלא בעלים אכלין מנייהו ומתהניין מנייהו דהא שלמא הוא ליה ולכל עלמא בדרגא חדא · חטאות ואשמות נאכלין לכהני בגין דאינון זמינין לכפרא עלייהו ולאעברא חובייהו ומכל קרבני לא חביבין קמי קב"ה כמו שלמים בגין דאשתכח שלמא בעלאי ותתאי · ועילא מכלהו קטרת דאיהו שלים מכלא ודא אתייא לא על חטא ולא על אשם ולא על עון אלא שמחה כד"א שמן וקטרת ישמח לב והא אוקמוה וע"ד קטרת לא מתקרב אלא

תהלים קל"ג

שיר ה'

י"ז ה'

משלי כ"ז

שמות ל' אלא בזמנא דשמן מתקרב הה"ד °והקטיר עליו אהרן קטרת
שם סמים בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה · וכתיב °ובהעלות
אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה בגין דאשתכחו שמן
וקטרת כחדא · ת"ח שלמים בכלא הוא שלמא · וקטטה וקטרוגא
לא אתער בעלמא אבל קטרת קשיר קשירו דמהימנותא · ר' אלעזר
ב"ה ק' אמר כלהו עשרה שמהן כתיבי ואנן תנינן · קדמאה °אהיה דא
סתימא עלאה כמאן דאמר אנא מאן דאנא ולא אתיידע מאן
הוא לבתר אשר אהיה אנא דזמין לאתגלייא באינון כתרין (ס"א ג"ר)
דהא בקדמיתא סתים ולבתר שרי לאתגלייא עד דמטי לגלוייא
דשמא (ס"ה דשלימו) קדישא וכך כתיב במשה אהיה בקדמית' סתימו
דכלא אנא הוא מאן דאנא (א) לבתר אשר אהיה אנא זמין
לאתגלייא · לבתר אהיה בתראה ורא כד אימא מתעברא ועדיין
שמות ג' הוא סתים · אימתי אתגלייא בזמנא דכתיב °לך ואספת את
זקני ישראל ואמרת אליהם יי' אלהי אבותיכם וגו' דא שלימו
דכלא · והכא הוא גלוייא וקשורא דשמא קדישא בג"כ קדמאה
דכלא אהיה · תניינא יה בגין דחכמה אפיק ה' וסתים ביה ולא
בר' ב' אתפרשא לעלמין מניה והא אוקמוה דכתיב °ונהר יוצא מעדן
בהאי גוונא ה' והכי אוליפנא מאבא י' כמה דאתמר לבתר
י"ה דלא מתפרשן לעלמין י' אפיק ה' כהאי גוונא ה' הרי י'
וההוא נהר דנפיק מניה ואתמשך מניה ולתתא תרין
בנין דנפקין מנייהו · מסטרא דאבא י' נפיק בן דהא אחיד
ביה בי' ואחיד בההוא נהר · מסטרא דאימא נפקת בת
שמות דאיהו °נהר תתאה והאי בן אתמשך לבתר ונפיק מנייהו
והוא

(א) נ"ל שיש דלוג כאן ולפרש מאמר זה בסוד ג' אהי"ה של יחוד היודי"ן והווי"ן · הרמ"ז :

והוא ו׳ ודא ירית לאבא ולאימא ואתקשר ביה מהימנותא דכלא ומניה אתזנת ברתא מההוא ירותא דאיהו ירית ׳ (א) ועל דא בעי למכתב שמא קדישא י׳ בקדמיתא קוצא חד לעילא וקוצא חד באמצעיתא וקוצא חד לתתא והא אתמר ׳ לבתר יה דלא מתפרשן דא מן דא לעלמין כגוונא דא ה בגין דישתכחו תרווייהו בשלימו דכלא אב ואם בן ובת ׳ כגוונא דא י״ה י״ה (ס״א ו״ה) הרי לך כל שלימו דמהימנותא ׳ לבתר אתפשט מהימנות׳ ונפקין תרין בנין מכללא חד בארחייהו ׳ בן נפיק מתרווייהו והוא ו׳ דשמא קדישא בת נפקת מסטרא דאימא והיא ה׳ בתראה דשמא קדישא ולא אשתלימת אלא עם ו׳ בגין דמניה אתזנת ועל דא בעי למכתב ו׳ ולבתר ה׳ כגוונא דא ה הרי ו׳ ׳ וההוא אתפשטותא דנפיק מניה כגוונא דההוא נהר דנפיק מן י׳ בגין דמניה אתזנת ו׳ הרי בן דנפיק מנייהו לתתא ׳ והא מילין אלין אוקים לון אבא והא אתמרו ואנא כד מטינא למילין אלין אימא לון בגין דפקדונא דאבא הכי ׳ והכי בעי ב״נ לאזדהרא בשמא קדישא דיכתוב שמא קדישא כגוונא דא ודא איהו כדקא חזי ואי לאו לא אקרי שמא קדישא ואקרי פגים ומאן דפגים שמא קדישא טב ליה דלא אתברי ׳ תליתאה יהו״ה דאקרי אלהים כמה דאתמר רחמי ונפיק מניה דינא ודא הוא ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן ׳ רביעאה אל גדול והא אתמר ודא גדולה ׳ חמישאה אלהים ובכל אתר הוא גבורה ׳ שתיתאה יהו״ה רחמי שלימו דכלא עקרא דכלא קשרא די מהימנותא אחיד לכל סטרין ודא תפארת ישראל ׳ שביעאה ותמינאה צבאות ׳ ועל דא יהו״ה קריב בכלא אחיד בכל סטרין לזמנין יי׳ אלהים ׳ דהא קריבין

אינון

(א) עיין בספר התכלין פ׳ נ׳ וה׳ כי סם כמה פירושים על מאמר זה ׳ הרמ״ז:

אינון תפארת לגבי גבורה ׳ לזמנין יי׳ צבאות דהא קריבין אינון תפארת לגבי נצח והוד דאקרון צבאות והא אתמר דאשתמודע מילי נביאי מהימני מפומייהו כד אמרי כה אמר יי׳ אלהים וכד אמרי כה אמר יי׳ צבאות והוו ידעין מאן אתר אתיין מילי ׳ תשיעאה (נ״א של) שדי דאמר לעלמא די דהא די ספוקא הוא וספוקא לא אתי לעלמא אלא מן צדיק דאיהו יסוד עולם דאמר לעולם די ׳ עשיראה ארנ״י ׳ דהא דינא דמלכותא דינא ודאי והאי לאגחא קרבין דמלכא בעלמא ודא גבורה תתאה ודא איהו צדק ׳ ואלין אינון עשרה שמהן דקב״ה אקרי בהו מתקשרן דא בדא ביחודא שלים ׳ ואלין אינון כתרין קדישין דמלכא דהוא אשתמודע בהו ואינון שמיה והוא אינון ׳ וכד מתקשרן כלהו כחדא על ריחא דקטרת כדין אקרי קטרת קשורא דמתקשרין כחדא ׳ זכאה חולקיהון דצדיקייא דידעין אורחין דאורייתא
ישעיה ס״ו וידעין לאשתמודעא ביקרא דמאריהון עלייהו כתיב ׳ובאו וראו את כבודי׃

במדבר ז׳ ואם זבח שלמים קרבנו ׳ ר״ש אמר כתיב ׳עשרה עשרה הכף בשקל הקדש ׳ עשרה עשרה למאי קא אתייא אלא עשרה למעשה בראשית ׳ ועשרה למתן תורה ׳ עשרה מאמרות במעשה בראשית ועשרה מאמרות במתן תורה ׳ במאי קא מיירי בגין דעלמא לא אתברי אלא בגין אורייתא וכל זמנא דישראל מתעסקי באורייתא עלמא מתקיימא ׳ וכל זמנא
ירמיה ל״ג דישראל מתבטלי מאורייתא מה כתיב ׳אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי ׳ תא חזי עשרה מאמרות למעשה בראשית כדתנן בעשרה מאמרות נברא העולם ׳ עשרה
שמות כ׳ מאמרות למתן תורה אלו עשרת הדברות כתיב °אנכי יי׳ אלהיך ׳
בראשית א׳ ובתיב במעשה בראשית ׳יהי אור ויהי אור ׳ דא מהימנותא דקב״ה

אור

תהלים כ״ז אור אקרי דכתי׳ °יי׳ אורי וישעי ממי אירא וגו׳ · כתיב °לא יהיה
לך אלהים אחרים על פני · וכתיב במעשה בראשית °יהי רקיע שמות כ׳
בר׳ א׳ בתוך המים וגו׳ · יהי רקיע אלין ישראל דאינון חולקא דקב״ה
דאחרין בההוא אתרא דאקרי שמים · והיינו רזא דזמנא . חדא
שאל רבי ייסא סבא לרבי אלעאי אמר הא שאר עמין יהב לון
קב״ה לרברבין ממנן שליטין ישראל באן אתר יהב לון שלח
ליה ויתן (א) אתם אלהים ברקיע השמים ושפיר שלח ליה ·
בתוך המים בין מלולי אורייתא ויהי מבדיל בין °מים למים בין שמות
קב״ה דאקרי באר מים חיים ובין ע״ז דאקרי °בורות נשברים וגו׳ קל״ח
דאינון מים המרים מים עכורין מכונסים סרוחים ומטונפים וע״ד ירמיה ב׳
ישראל קדישין מבדילין בין מים למים · כתיב °לא תשא את שמות כ׳
שם יי׳ אלהיך לשוא וכתיב במעשה בראשית °יקוו המים מתחת בר׳ א׳
השמים אל מקום אחד · תא חזי כל מאן דאומי בשמא קדישא
לשקרא כאילו (ב) פריש אימא מאתרא לעילא · וכתרין קדישין
לא מתיישבי ברוכתייהו כמה דאת אמר °ונרגן מפריד אלוף · משלי ט״ז
אין אלוף אלא קב״ה · וכתיב יקוו המים מתחת השמים אל
מקום אחד לא תשוי פרודא בגין אומאה דשקרא אל מקום
אחד כדקא חזי · באתר דקשוט ולא באתר אחרא לשקרא
ומאי שקרא הוא דאזלין מיא לאתר אחרא דלאו איהו דיליה
כתיב זכור את יום השבת לקדשו וכתיב במעשה בראשית
תדשא הארץ דשא עשב אימתי (ג) אתרביאת ארעא קדישא
ואתעטרת בעטראה הוי אומר ביום השבת דהא כדין אתחבר׳
כלה (נ״א מטרוניתא) במלכא לאפקא דשאין וברכאן לעלמא כתיב
כבד את אביך ואת אמך · וכתיב במעשה בראשית יהי

א) קרי כי׳ אתם כך משמע מהגהו׳ מהר״ו ז״ל הרמ״ז · ב) משמע שמוכר על לא תקח האם על הבנים · ג) נ״ל דעל זה״ס הרו״ל ונתתי גשמיכם בעתם בלילי שבתות · ה״ס :

מארת ברקיע השמים׳ מאי קא מיירי לא לאין מאורות דא הוא
אביך ואמך׳ אביך דא שמשא׳ אמך דא סיהרא׳ ואין שמשא
תהלים פ״ד אלא קב״ה דכתיב °כי שמש ומגן יי׳ אלהים ולית סיהרא לא
ישעי׳ ס׳ כנסת ישראל דכתיב °וירחך לא יאסף ועל דא כלא חד כתיב
לא תרצח וכתיב במעשה בראשית ישרצו המים שרץ נפש
חיה ואנת לא תקטול בר נש דאקרי הכי דכתיב ויהי האדם
לנפש חיה ולא תהוו כדגים הללו דרברבי בלעי לזוטרי׳ כתיב
לא תנאף וכתיב במעשה בראשית תוצא הארץ נפש חיה
למינה מכאן אוליפנא דלא ישקר בר נש באנתו אחרא דלאו
איהי בת זוגיה וע״ד כתיב תוצא הארץ נפש חיה למינה דלא
תוליד אתתא אלא ממינה ומאן איהו מינה דא בן זוגה כתיב
לא תגנוב וכתיב במעשה בראשית ויאמר אלהים הנה נתתי
לכם את כל עשב זורע זרע מאי דיהבית לכו ואפקדית לכו
יהא לכו ולא תגנובו מה דהוא מאחרא כתיב לא תענה
ברעך עד שקר וכתיב במעשה בראשית ויאמר אלהים נעשה
אדם בצלמנו מאן דהוא׳ בדיוקנא דמלכא לא תסהיד בירה
שקר׳ ומאן דאסהיד שקר בחבריה כאילו אסהיד לעילא כתיב
לא תחמוד אשת רעך וכתיב במעשה בראשית לא טוב היות
האדם לבדו וגו׳ הא בת זוגך לקבלך וע״ד לא תחמוד אשת
רעך׳ והיינו עשרה מאמרות למעשה בראשית ועשרה מאמרות
במדב׳ ז׳ למתן תורה והיינו דכתיב °עשרה עשרה הכף בשקל הקדש
אתקלו כחדא בשקולא חדא׳ וכגין כך קאים עלמא ואשתכח
ביה שלמא ועל דא ואם זבח שלמים קרבנו לקיימא עלמא
בשלמא׳ ולא עוד אלא דמכפר על מצות עשה ועל מצות ל״ת
איוב כ״ה בגין לאטלא שלום על כלא כתיב °המשל ופחד עמו עושה
שלום במרומיו האי קרא אוקמוה חברייא׳ אבל המשל דא

אברהם

אברהם דכתיב ביה נשיא אלהים אתה בתוכנו וכתיב ואברכך　בראשית כ״ג
ואגדלה שמך · ופחד דא יצחק דכתיב ופחד יצחק היה לי עושה　שם י״ב
שלום במרומיו דא יעקב דכתי׳ תתן אמת ליעקב וכתיב והאמת　שם ל״א
והשלום אהבו דאמת ושלום קשיר דא בדא · ועל דא הוא שלימותא　איוב כ״ה / מיכה ז׳ / זכרי׳ ח׳
דכלא ושלמים שלימות׳ הוא ושלמא דכלא · ומאן דאקריב שלמים
אסגי שלמא בעלמא · יעקב איהו עביד שלום כמה דאמרן בגין
דאחיד להאי ולהאי · ושלמים אחידן במצות עשה ובמצות לא
תעשה בהאי סטרא ובהאי סטרא ועל דא אקרי שלמים ורזא
דמלה דכתיב ויעקב איש תם גבר שלים · שלים לעילא ושלים　בראשית כ״ה
לתתא · דבר אחר המשל דא מיכאל · ופחד דא גבריאל · דא　איוב כ״ה
יסודא דיליה ממיא ודא יסודא דיליה מאשא וקב״ה עביד שלמא
בינייהו דכתיב עושה שלום במרומיו · רבי אחא אמר כתיב אם　שם
על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה וגו׳ · מאי קא מיירי כמה　ויקרא ז׳
דאת אמר והתודה אשר חטא עליה · עליה דייקא ועל דא חלת　שם
מצות וגו׳ · וחלת מצות הא אוקמוה ועל מה אתייא · מצת
וחלת כתיב חסר בגין דחטא עליה · (ה) תאני רבי חייא כתיב
על זבח תודת שלמיו דא שלימו דכלא · שלמיו תרי תודה אתיידע
אמר ליה רבי יהודה תודה ידיע שלמיו מהו תרי · אמר ליה
תרין ווין ו׳ דהיינו שלמיו שלמא דכלא · אמר רבי יצחק תודת
שלמיו דאטיל שלמא בכלא ואתער רחמי בכלהו עלמין · תודת
שלמיו · רבי יוסי אמר הא דאמר רבי חייא שפיר דכ״י אתברכא
מאינון תרי דאינון שלמא דכלא · רבי יוסי אמר לחם חמץ הא
ידיע והא אתמר כמה דהוה חטאה כך הוה מקרב בההוא גוונא
מכ״ש · ת״ח חלת מצת חסר כמה דאתמר בלולות בשמן ורקיקי
מצות משוחים בשמן · למאי קא רמיזא · אמר ר׳ שמעון הני אינון　שמות כ״ט
להט

ה) עיין פירוש מק״ר וכ׳ בפרדס בשער המכריעין פרק ד׳:

בר"א ג' °להט החרב המתהפכת וגו' · בגין דכלהו אתמנן על ארחייהו
דבני נשא על אינון דעברין על פקודי אורייתא ועל דא כולא
סלת בלולה בשמן לאמשבא משח רבות מאתר עלאה לתתא
ויתברכון כלהו כחדא מההוא משח רבות קודשא ודא הוא יין
לנסך והא אוקימנא רביעית ההין · ובאתר חד תלי יין ושמן ומים
לנסוך והא אוקימנא מילי · מים לאשקאה גנתא וכל אינון נטיען
ועל דא אית מים ואית מים · יין איהו אתר דאיהו טוב ואית
אתר דאיהו לאענשא דאיהו דינא על דא מאן דחמי יין בחלמיה
אית למאן דאיהו טב ואית למאן דאיהו דינא · אי ת"ח הוא כתיב
תהלים ק"ד °ויין ישמח לבב אנוש · וכתיב °כי טובים דודך מיין ודא הוא יין
שיר א' דמנטרא דחדי לכלא · ואי לא °תנו שכר לאובד ויין למרי נפש ·
משלי ל"א אית יין אחרא דאיהו דינא ועל דא יאות לקרבא אלין מלין
בקרבניה בגין דיתעבר דינא ויתער רחמי אעבר יין ואייתי יין
וכן בכלא ושמן לא אעדי מקרבניה לעלמין (ב) בר ממנחת קנאות
במדבר ה' דכתי' °לא יצוק עליו שמן וגו' דהא הכא לא בעייא רחמי דהא כלא
דינא דכתיב וצבתה בטנה ונפלה ירכה · וכתיב יתן יי' וגו' ועל
דא וזאת תורת זבח השלמים · אם על תורה יקריבנו · רבי
חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי יצחק קמו בפלגות ליליא
תהלים קל"ד למלעי באורייתא · פתח רבי יצחק ואמר °הנה ברכו את יי'
כל עבדי יי' וגו' האי קרא הא אוקמוה חברייא והא
אתמר · אבל האי שבחא הוא דכל אינון בני מהימנותא
ומאן אינון בני מהימנותא אינון דמשתדלי באורייתא
וידעין לייחדא שמא קדישא כדקא יאות · ושבחא
דאינון בני מהימנותא אינון דקיימי בפלגו ליליא למלעי
באוריתא

ב) יש מקשים דבכל מנחת חוטא כתיב לא יצוק וכו' ואולי דמנחת סוטה באה על הספק ואינה מנחת חוטא דסיא לברר והיינו דקאמר ושמן לא אעדי בר וכו' דבכל מנחה שאינה על חטא יש שמן וזו שאני דבלא דינא אם חטאה ועיין זבחים ד"ב ועיין במנחות דכ"ס טוב ראיתי דהש"ס בסוטה דף ט"ו ע"א פריך אדתנן כל המנחות טעונות שמן וזו אינה טעונה והאיכא מנחת חוטא והיינו כי קושיין ומאי דמשני הש"ס התם לא שייך הכא ויש לגדר ואכמ"ל מא"ן ·

באורייתא ומתדבקי בה בכנסת ישראל לשבחא ליה לקודשא
ב"ה במילי דאורייתא · ת"ח בשעתא דבר נש קם בפלגות ליליא
למלעי באורייתא ורוח צפון אתער בפלגות ליליא ההיא אילתא
קיימא ומשבחא ליה לקב"ה · ובשעתא דהיא קיימא כמה אלף
וכמה רבבן קיימין עמה בקיומייהו וכלהו שארן לשבחא למלכא
קדישא · ההוא מאן דזכי וקם בפלגות ליליא למלעי באורייתא
קב"ה אצית ליה כמה דאוקמוה דכתיב ·היושבת בגנים חברים שיר ח'
מקשיבים לקולך השמיעני· וכל אינון אוכלוסין לעילא וכל בני
תושבחתא דמזמרין למאריהון כלהו משתככי בגין תושבחתא
דאינון דלעו באורייתא ומכרזי ואמרי ·הנה ברכו את יי' כל תהלים
עבדי יי' · אתון ברכו את יי' · אתון שבחו למלכא קדישא אתון קל"ד
אעטרו ליה למלכא · וההיא (א) אילתא מתעטרא ביה בההוא
בר נש וקמת קמי מלכא ואמרת חמי במאי ברא אתינא לקמך
במאי ברא אתערנא לגבך ומאן אינון דשבחא כלא דילהון קמי
מלכא · הדר ואמר העומדים בבית יי' בלילות · אלין אקרון עבדי
יי' אלין אתחזון לברכא למלכא · וברכתא דילהון ברכתא הה"ד
·שאו ידיכם קדש וברכו את יי' וגו' אתון אתחזון דמלכא קדישא שם
יתברך על ידייכו וברכתא דע"ל ידייכו ברכתא היא · שאו ידיכם
קדש · מהו קדש · אתר עלאה דמבועא דנחלא עמיקא נפיק
מניה דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות · ועדן הוא דאקרי קדש
עילאה בגין כך שאו ידיכם קדש · ובר נש דעביד כן וזכי להאי
מאי קא מכרזי עליה יברכך יי' מציון · את תברך לקב"ה מאתר
דאקרי קדש עלאה · והוא יברך לך מאתר דאקרי ציון דארת
ומטרוניתא תתברכון כחדא כמה דזווגא דילכון הוה כחדא
לשבחא למלכא · כך מההוא אתר דמתברכא כנסת ישראל

מההוא

א) השכינה נקראת אילת השחר מתעטרת במעשים טובים של בני האדם שבזה העולם (כיון שנשמתו עולה בזמן ביחוד ה' להזדווג עם מלכה הוא ז"א. הרמ"ב :

מההוא אתר יזמין לך ברכאן הה"ד יברכך יי' מציון (ולא עוד אלא) וראה בטוב ירושלם · מאן הוא טוב ירושלם אינון ברכאן דנפקין לה ממלכא ע"י דההוא דרגא קדישא דצדיק · ועל דא יברכך יי' מציון וראה בטוב ירושלם וכלא חד מלה (ולא עוד אלא) וראה בנים לבניך וגו' · וראה בנים לבניך שפיר · מהו שלום על ישראל מאי קא בעייא הכא על ישראל · אלא בגין דאסגי שלמא לעילא דכד הוא זכי לכולי האי אסגי שלמא לעילא ותתא · שלום על ישראל סתם ושלום שבחא הוא דעלאי ותתאי שבחא הוא דכל עלמין ומלי דאורייתא אסגיאו שלמא בעלמא דכתיב °יי' עוז לעמו יתן יי' יברך את עמו בשלום · תהלים כ"ט

ויק' ד' נפש כי תחטא · רבי יוסי פתח °עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו' כמה אית להו לבני נשא לאזדהרא מחוביהון דלא למחטי קמי מאריהון דהא בכל יומא ויומא כרוזא נפיק וקארי אתערו בני עלמא לבייכו לקמי מלכא קדישא אתערו לאזדהרא מחובייכו אתערו נשמתא קדישא דיהב בגווייכו מאתר קדישא עלאה דתנינן בשעתא דקודשא ב"ה אפיק נשמתא לנחתא בבני נשא אסהיד בה (ב) בכמה בבמה יעודין בכמה (ג) קסטורין בגין לנטרא פקודוי ולא עוד אלא דאעבר לה (ד) בכלף ותמניא עלמין לאשתעשע ולמחמי בהו יקרא דאינון דמשתדלי באורייתא (נפקא) וקיימא קמי מלכא בלבוש יקר בדיוקנא דהאי עלמא בלבוש יקר עלאה אסתכלת ביקרא דמלכא כל יומא ואעטר לה בכמה עטרין בשעתא דמטי זמנא לנחתא לעלמא עבדת מדורהא בגנתא דעדן דארעא תלתין יומין למחמי יקרא דמאריהון דצדיקייא וסלקא לאתרהא לעילא ובתר דא נחתת לעלמא

אעטר

ב) בכמה תוכחות בכמה שוטרים ממונים להעניש העוברים על דין התורה והוא מל' קוסטינר (ופי' יעודין התראות על עונשין הרמ"ג) : ג) פי' רוחות בלא גוף · ד) נ"ל דמצות תורה עם ב' כוללים בגי' הכי הוי · א"ס ·

אעטר לה מלכא קדישא בשבע עטרין עד דאתת ועאלת בגו
גופא דב"נ וכד איהי בגופא דב"נ וחבת בהאי עלמא ואשתדלת
בחשוכהא · אורייתא תווהא עלה ואמרת ומה כל יקרא דא
וכל אשלמותא אשלים לנפשתא מלכא עלאה והיא חבאת קמיה
נפ"ש כי תחטא מה דין הוא דתחטא · אמר ר' יוסי נפש כי תחטא
אהדרנא לקרא עד שיפוח היום עיטא להאי נפש לאזדהרא
מחובהא ותיתוב לאתרכאה עד שיפוח היום עד שלא יפוח יומא
דהאי עלמא וייתי ההוא יומא תקיפא דיתבע לה מלכא דינא
לנפקא מהאי עלמא · ונסו הצללים דא הוא רזא בין חברייא
דקא אמרי דבשעתא דמטי זמנא דב"נ לנפקא מן עלמא צולמא
דבר נש אתעבר מניה הה"ד עד שיפוח היום עד דלא ינשוף יומא
לנפקא מהאי עלמא · ונסו הצללים דאתעבר צולמא יתוב קמי
מאריה · רבי אלעזר אמר תרין צולמין אית לידה לב"נ כד איהו
בקיומיה חד רברבא וחד זעירא דכתיב הצללים תרי וכד משתכחי
כחדא כדין הוא ב"נ בקיומיה ועל דא ונסו הצללים כתיב כדין
בעי בר נש לאסתכלא בעובדוי ולתקנא לון קמי מאריה ויודי
עלייהו בגין דקב"ה אקרי רחום וחנון ומקבל לאינון דתבין קמיה
ודא הוא עד שיפוח היום ונסו הצללים דכיון דאינון צללין מתעברן
מניה ואיהו (א) תפיס בקולרא תשובה היא אבל לא מעלייא כ"כ
בזמנא דקאים איהו בקיומיה · ושלמה מלכא אכריז ואמר °וזכור קהלת י"ב
את בראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו' · ועד
עד שיפוח היום דבעי בר נש לאתקנא עובדוי · דבר מטון יומוי
לאסתלקא מן עלמא קב"ה תוהא עליה ואומר ונפש כי תחטא
ושמעה קול אלה · והא אומינא לה באומאה דישמי דלא לשקרא
בי ואסהדית בה כד נחתת לעלמא והוא עד וראי מכמה זמנין
דאסהדית בה ינטרא פקודי בגין כך הואיל וב"נ הוא עד בשעתא
דיתוב

(א) כאילו נתפס וקשור בכבלת על צוארו ואחר כזיקים מאחר שהצללים נסתלקו ממנו :

דיתוב קמי מלכא או ראה או ידע ׳ או ראה ׳ אינון חובין דעבר׳ ואסתכל בהו ׳ או ידע בבירורא דמלה דעבר על פקורא דמאריה אם לא יגיד אם לא יודי עלייהו קמי מאריה (מה כתיב) כד יפוק מהאי עלמא ונשא עונו ׳ וכד יישא עונו היאך פתחין ליה פתחא והיאך יקום קמי מאריה ועל דא נפ״ש כי תחטא כתיב :

תהלים מ״ד נפש כי תחטא ׳ רבי אבא פתח ״כל זאת באתנו ולא שכחנוך ולא שקרנו בבריתך ׳ כל זאת באתנו כל אלו באו עלינו מבעי ליה ׳ אלא כל (ב) דינין דלעילא אתו עלנא ולא שכחנוך ולא אנשינא מילולי אורייתך ׳ מכאן אוליפנא כל מאן דאנשי מלולי אורייתא ולא בעי למלעי בה כאילו אנשי לקב״ה דהא אורייתא כלה שמא דקב״ה הוי ׳ ולא שקרנו בבריתך דכל מאן דמשקר ביה בהאי את קיימא קדישא דרשים ביה כאלו משקר בשמא דמלכא בגין דשמא דמלכא (ג) אתרשים ביה בבר נש

שם וקרא אחרא אורי ביה בהאי קרא דכתיב ״אם שכחנו שם אלהינו ונפרוש כפינו לאל זר ׳ אם שכחנו שם אלהינו כד״א ולא שכחנוך (ודא היא אורייתא דאיהי שם אלהינו) ׳ ונפרוש כפינו לאל זר כד״א ולא שקרנו בבריתך וכלא חד מלה ׳ מאי שקרא הכא (ד) דפריש כפיו לרשותא אחרא ומשקר בהאי ברית ׳ וע״ד אורייתא אחידת בהאי דכל מאן דנטיר האי ברית כאילו נטיר אורייתא כלה ומאן דמשקר בהאי כאילו משקר באורייתא כלה ׳ (ה) ת״ח אברהם עד לא אתגזר הא לא אתמר דאיהו נטיר אורייתא כיון

בר׳ כ״ו דאתגזר מה כתי׳ ״עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצותי חקותי ותורתי וכלא בגין דאתגזר ואתרשי׳ ביה רשימ׳ קדיש׳ ונטיר ליה כדקא יאות סליק ליה כאילו נטר אורייתא כלה יצחק

אוף

ב פי׳ דזאת היא מדת הדין : ג) נ״ל דבריתא עצמו הוא משך וי״ו ותרי ביתי כ׳ יודין הרי שמא קדישא ממש בברית : ד) נ״ל דר״ל שפ״י מסדרו״ל בכלה י״ג כ׳ ט׳ ידיכם דמים מלאו : ה) נ״ע לכאורה דלאו סיפא רישא׳ ונ״ל דה״פ דשא הכרסם לפי׳ קודם שנימול הרי שמר כל התורה מעצמו ואח״כ כשנימול הרי כתב עליו הכתוב עקב אשר שמע וכו׳ וישמור וכו׳ השמא ששמר כמו שמצווה מהקב״ה א״כ הואיל ושמר את המילה כראוי וע״ז נלטוה מעה״כ כאלו נכנס על כל התורה ועשה כמצווה ועושה : א״ס

אוף הכי כתיב °ואת בריתי אקים את יצחק ועל דא אורייתא (בראשית י״ז)
אקרי ברית ת״ח יוסף בגין דנטר לידה להאי ברית ולא בעא
לשקרא ביה זכה ליקרא בהאי עלמא וליקרא לעלמא דאתי ·
ולא עוד אלא דקב״ה אשרי שמיה בגויה דכתיב °עדות ביהוסף (תהלים פ״א)
שמו וזכה לברכתא דהאי עלמא ולברכתא דעלמא דאתי · א״ר
יצחק כתיב °בכור שורו הדר לו וגו׳ · יוסף בגין דנטיר להאי (דברים ל״ג)
ברית זכה בשור דאיהו קדמאה לקרבנא · א״ל רבי יהודה אי
הכי אמאי אתברך במלה דאיהי שמאלא בימינא מבעי ליה דהא
כתיב °ופני שור מהשמאל · א״ל בגין דיגין על חיבי דירבעם · (יחזקאל א׳)
א״ל רזא אוליפנא בהאי קרא דכיון דיוסף נטר ליה להאי ברית
דהאי ברית אחיד בתרין דרגין ואינון תרין דרגין לעילא בשמהן
אתקרון · ואוליפנא בפרשת פרה אדומה דהאי פרה חד דרגא
מאינון תרין דרגין עילאין הוי וזווגא דפרה שור אקרי ודא הוא
בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו · הדר לו ודאי · ולאו האי
כשור דעלמא אלא וקרני ראם קרניו · קרנא עלאה הוא על כל
אחרנין ועל דא בהם עמים ינגח יחדיו אפסי ארץ · א״ר אבא
משמע דכל מאן דנטיר להאי את רשימא קדישא אינון תרין
דרגין עלאין אתקשרן ביה לנטרא ליה בכלא ולאעטרא לידה
ביקרא עלאה · ועל דא זכה בתרין °מלכו חד הוא וחד בנו (מלכים א׳ י״ב)
דכיון דשלמה מלכא אתדבק בנשים נכריות אתייהיב מלכותא
לירבעם ועל דא ברית חכיב מכלא · בגין כך א״ר שמעון האי
בר נש דאוליד בר אתקשר בשכינתא דהיא פתחא דכל פתחין
(ס״א האי רביא דאתגזר אתקשר בשכינתא דהיא פתחא דכל כתרין) עלאין פתחא
דאתקשר בשמא קדישא (דא״ר שמעון) וההוא דמא דנפיק מההוא
רביא נטיר קמי קודשא בריך הוא ובשעתא דדינין מתערין
בעלמא אשגח קודשא בריך הוא בההוא דמא ושזיב עלמא
ובגין כך כתיב °ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר · וכתיב °ואם (בראשית י״ז)
בגבורות שמנים שנה וכלא בחד מתקלא סלקא · תאנא בההוא (תהלים צ׳)

דמא זכי עלמא לאתבסמא בחסד וקיימין כלהו עלמין דכתיב
ירמיה ל"ג אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ וגו' אם לא בריתי
תינח יומם ולילה למה א"ר שמעון תנינן תרין כתרין אתאחדן
כחדא ואינון פתחא דכל שאר כתרין ותאנא חד דינא וחד
רחמי ומתבסמאן דא בדא דכר ונוקבא (ס"א ותאנא חד דכר וחד נוקבא
לך לך צ"ד חד דינא וחד רחמי) בסטרא דדכורא שרייא חסד בסטרא דנוקבא
שרייא דינא (ובגין כך) חד חוורא וחד סומקא ובגין לאתבסמא
דא בדא (בגין כך) מתקשרן דא בדא והאי ברית אחיד בהו
ביומם ולילה בדינא וחסד בדינא בקדמיתא לבתר שרייא
ביה בחסד ואתבסם בכלא ודא הוא ברית דאקרי יומם ולילה
דאחיד בתרווייהו ומאן דזכי לנטרא להאי ברית כדקא יאות
ולא חטי ביה כל יומוי אחיד בהו ביומם ולילה וזכי לתרין
עלמין עלמא דא ועלמא דאתי ועל דא אקרי אברהם שלים
בראש' י"ז דכתיב התהלך לפני והיה תמים ואימתי אקרי שלים כד זכה
תהלים מ"ב בתרווייהו ביומם ולילה דכתיב יומם יצוה יי' חסדו ובלילה
שירה עמי ותרווייהו אחסין אברהם ולא אתקיימא ביה חסד
בקיומא שלים עד דאתגזר כיון דאתגזר אתקיים ביה וזכה
בראש' י"ח לתרווייהו ואקרי שלים כמה דתנינן דכתיב והוא יושב פתח
האהל כחום היום פתח האהל דא הוא כתרא עשיראה
דמלכא דאיהו פתחא לכל משכנא קדישא דשאר כתרין וקרייה
תהלים קי"ח דוד מלכא פתחא (נ"א צדק) דכתיב פתחו לי שערי צדק וכתיב
זה השער ליי' כחום היום כד נהיר נהירו דחסד חולק ערביה
כמאן דיתיב בהאי יתיב בהאי אימתי אתקיימו ביה כד אתגזר
שמות י"ב ובגין כך אקרי ברית יומם ולילה תאנא כתיב ופסח יי' על
הפתח מאי ופסח יי' על הפתח דשרייא על האי פתחא
חסד לאתבסמא ובגיני כך ולא יתן המשחית וגו' אמר רבי
אלעזר הא תנינן גיורא כד אתגזר ועייל תחות גדפי
דשכינתא אקרי גר צדק ולא יתיר גר צדק ודאי זכי למיעל בההוא

נהרא

כתרא דצדק ואת אמרת יומם ולילה דזכו לתוויהו · א"ל ר"ש אליעזר ברי לא דמי מאן דאתי (א) משרשא קדישא (ב) ומגזעא דקשוט · למאן דאתי (ג) מגזעא בישא (ד) ומשרשא דנעלי בישין תקיפין · בישראל כתיב בהו ·ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת ירמי' ב' באומות עע"ז כתיב ·אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים יחזקאל כ"ג זרמתם · ובגין כך ישראל קדישין זרעא דקשוט גזעא דאתבסמו בטורא דסיני (ה) ואתפסק מנייהו כל זוהמא כלהו מתבסמין וכלהו עיילי בקיימא קדישא דיומם ולילה למהוי שלימים בכלא אבל באומות עובדי ע"ז קשייא למעבר מנייהו זוהמא ואפי' עד ג' דרין ובגין כך תנינן טוב שבגוים וכו' ובגין כך גר צדק · ודאי דאמר רב המנונא סבא אומות עובדי ע"ז עד לא אתגזרו שריין בכתרין תתאין דלא קדישין ורוח מסאבא שרייא עלייהו כיון דאתגיירו ואתגזרו שריין בכתרא קדישא (של שכינתא) דשרייא על שאר כתרין תתאין ורוחא קדישא שרייא עלייהו · אבל ישראל קדישין בני קדישין דגזעין ושרשין ואתבסמו בטורא דסיני ועאלו במהימנות' שלימתא קדישא בשעתא דאתגזר שרייא בכלא דכתיב ·ואתם דברי' ד' הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום ·

והיה ·כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה וגו' · רבי יוסי אמר · כי ישעיה נ"ד מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח · האי קרא קשיא כתיב ·ומי המבול היו על הארץ · וכתיב ·ולא יכרת כל בשר בראשי' ז' ט' עוד ממי המבול ·מי המבול כתיב ולא מי נח והכא כתיב כי מי נח זאת לי · זאת לי הם לי מבעי ליה · אלא הכי תאנא כד זכאין סגיאו בעלמא קב"ה חדי ומשתבח בהו · דתנינן כד שארי זכאה בעלמא ואשתכח ביה כביכול אטיל שלמא בעלמא וכל

עלמא

א) יסוד או"א · ב) יסוד ז"א · ג) יסוד נוק' : ד) קליפות הנקראים הרמ"ז : ה) הנה פסקו מגל לא חזרה כל הזוהמא הו בכריתכה הכי אמרו בג"ם בגמה דוכתי ישראל שעמדו על ה"ס פסקה זוהמתן אח"ז חזרה וכו' ע"ב ס' א"ס מא"ן :

עלמא מתברכא בגיניה ואטיל שלמא בפמלייא של מעלה מנא
ישעיה כ"ו לן דכתיב °או יחזק במעזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי · תרין
שלמין אמאי הכא · אלא יעשה שלום לי דאשרי דכר ונוקבא
שלום יעשה לי דמתברכאן אבהן · מאי איכא בינייהו אמר רבי
יוסי בר מתברכאן אבהן שלום יעשה לי דאקדים שלמא בכלא
ובגין כך שלום קדים · יעשה שלום לי · מאי טעמא לא אקדים
שלום הכא · אלא בגין דיתעבר חוייא דשרייא בנוקבא בקדמיתא
וייתי דכורא למשרי באתריה ובגין כך יעשה אקדים ולבתר שלום
ויקרא פ"ה *תאנא בזמנא דזכאה שארי בעלמא דינין לא מתערין ולא שלטין
כ' וסס בעלמא משום דההוא בר נש זכאה הוא אות בעלמא וקב"ה
מתחיל זה בעי ביקריה ועלמא מתקיים בגיניה · תניא א"ר יוסי בזמנא דבני
המאמר עלמא אשתבחו חייבין קמי קב"ה ההוא זכאה דאשתבח בעלמא
(בעי) קב"ה לאשתעי בהדיה בגין דיבעי רחמין על עלמא ויתפייס
בהדייהו · מה עבד קב"ה אשתעי בהדיה על אינון חייבי עלמא
א"ל לאוטבא ליה בלחודוי ולשיצאה לכלהו · מה ארחיה דההוא
בר נש זכאה · שביק דיליה ונסיב לדבולי עלמא בדיל דיתפייס
קב"ה בהדייהו · מנא לן (ו) ממשה דאמר ליה קב"ה חבו ישראל
שמות ל"ב *עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו וגו' תו אמר ליה הרף ממני
ואשמידם וגו' בהאי שעתא אמר משה אי בגין יקרא דידי ישתצון
ישראל מעלמא טב לי מותא ולא יימרון דשביקנא האי דבולי
עלמא בגין יקרא דילי · מיד ויחל משה את פני יי' אלהיו · ואושיט
גרמיה למיתה בכמה אתרי בגיניהון דישראל דכתיב ועתה אם
תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך וגו' · ותאנא לא זז
משה מתמן עד דמחל קב"ה לישראל הדא הוא דכתיב וינחם
במדבר י"ד יי' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו · וכתיב °ויאמר ה' סלחתי
בראשית ו' כדברך · ואילו בנח כתיב °ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא

לפני

ו) עיין כל זה המאמר בפרשת נח דט"ז ע"ב .

לפני וגו' · אמר ליה נח ולי מה את עביד · א"ל והקמותי את
בריתי אתך וגו' עשה לך תיבת עצי גפר · ולא בעא רחמי על
עלמא ונחיתו מייא ואובידו בני עלמא ובגין כך מי נח כתיב · מי
נח וראי דביה הוו תליין דלא בעא רחמי על עלמא · מכאן א"ר יוסי
מאי דכתיב ויחל נח איש האדמה · ויחל כד"א לא יחל דברו בר' ט'
דאתעביד חול · איש האדמה דבגיניה אשתציאו בני עלמא דלא במדב' ל'
בעא רחמי עלייהו · ד"א איש האדמה דבגיניה אתקיימת לבתר
דאשתציאו קדמאי דכתי' לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור בראשית ח' כ"א
האדם וגו' · תאנא מי נח אקרון דהוא גרים דאקרון על שמיה ·
א"ר יוסי זאת לי מאי קא מיירי אלא אמר קב"ה מי נח גרמו לי דאגלי
זאת בעלמא דכתיב ואני זאת בריתי אותם · וזאת אות הברית וגו'
את קשתי נתתי בענן · כלומר לית מאן דאשגח אלא ליקרא דשמי
דרמיזא בזאת ומאן גרים ליה מי נח · מכאן סימנא לחסידא
זכאה דלא אתגלייא האי קשת ביומוי ולא אצטריך עלמא ביומוי
להאי אות ומאן איהו ההוא דבעי רחמי על עלמא ואתחזי לאגנא
עלוי כגון רשב"י דלא אצטריך עלמא ביומוי להאי אות דהא הוא
אות סימנא בעלמא והוה דלא הוה גזרה דאתגזר על עלמא לעילא
דלא מבטל לה · והיינו דכתיב מושל באדם · קב"ה מושל באדם שמואל ב'
ומי מושל בקב"ה כביכול צדיק דקב"ה גזיר ואיהו מבטל כגון ר"ש כ"ג ג'
בן יוחאי דיומא חד הוה יתיב אבבא דתרעא (נ"א דמערתא) דלוד זקף
עינוי חזא שמשא דנהיר ואסתים נהורא ג' זמנין ארהכי אתחשך
נהורא ואתחזי ביה בשמשא אוכמא וירוקא · א"ל לר' אלעזר בריה
תא אבתראי ברי ונחמי דהא ודאי גזרה אתגזר לעילא וקב"ה בעי
לאודעא לי דודאי (א) תלתין יומין תלייא ההוא מלתא דאתגזר
לעילא ולא עביד קב"ה עד דאודעיה לצדיקייא הה"ד כי לא יעשה עמוס ג'
יי' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים עד דהוו אזלי
עאלו

א) ונראה דרמזו כל' כי לא יעשה דכי בגי' ל' יומי דלא יעשה עד דגילה סודו א"ס :

עאלו בההוא כרם · חמו חד חוייא דהוה אתי ופומיה פתיחא
(ג"א והוה לחיש כלישניה) ומלהטא בארעא בעפרא (ב) אישתניק ר"ש וקטפר
ידוי ברישיה דחוייא שכיך חוייא מאיך פומיה וחמא לישניה מרחיש
א"ל חוייא חוייא זיל ואימא (ג) לההוא חוייא עלאה דהא ר"ש בן
יוחאי בעלמא שכיח · עייליה לרישי' לחד נוקבא דעפרא אמר גוזר
אנא (ד) כשם דתתאה אתחזר לנוקבא דעפרא בן עלאה יתחזר
לנוקבא דתהומא רבא · רחיש ר"ש בצלותא עד דהוו מצלי
שמעו חד קלא (ה) פותקרא דקיטפא (ו) עולו לאתרייכו (ז) קטפירא
דבורייני (ח) לא שראן בעלמא דהא ר"ש בן יוחאי בטיל לון זכאה
אנת ר"ש דמארך בעי כיקרך על כל בני עלמא · במשה כתיב
ויחל משה וגו' דמשמע דאחיד ליה (ט) פרגורא ואנת ר"ש גוזר שמו' ל"ב
וקב"ה מקיים הוא גוזר ואנת מבטל · אדהכי חמא דנהיר שמשא
ואתעבר ההוא אוכמא אר"ש ודאי הא עלמא אתכסם עאל
לביתיה ודרש כי צדיק יי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו · מ"ט תלים י"א
כי צדיק יי' צדקות אהב משום דיישר יחזו פנימו מאי פנימו פנים בראשית כ"ג א'
עלאין דבני עלמא בעיין למבעי רחמי מניה על כל מה דאצטריכן
א"ל רבי אלעזר בריה אי הכי יישר יחזה פנימו מבעי ליה או ישרים
יחזו · מאי יישר יחזו א"ל רזא עלאה דאינון ימי קדם דעתיקא ל"ד
קדישא סתימא דכל סתימין ימי עולם דזעיר אנפין דאינון אקרון
פנימו חמאן בארח מישר מה דאצטריך למחמי · דתאנא בשעת'
דקב"ה אשגח בעלמא וחמא דמתכשרן עובדיהון דבני נשא לתת'
אתגלייא עתיקא קדישא בזעיר אנפין ומסתכלן כל אינון אנפין
באנפין סתימין ומתברכן כלהו מ"ט מתברכן משום דמסתכלן
אלין באלין בארח מישר דלא סטן לימינא ולשמאלא הה"ד
ישר

ב) פי' כשבר בבגדיו והכה בידיו לראש אותו נחש ומיד שכיך ושקט הנחש והשפיל פיו למטה. הרמ"ב: ג) לנחש הקדמוני
שהוא סמא"ל כח כל הנחשים: ד) כשם שנחש זה שהוא למטה בארץ נכנס לחור שלו בארץ כן יכנס נחש הקדמוני למטה
בנקבי תהום רבה ולא יקטרג בעולם: ה) הממונים על סבריתא והזיק: ו) יכנסו כל א' למקומם ולא ישלטו בעולם:
ז) הקשר של הבורייני שהם פרילים אנשים ריקים ופוחזים: ח) לא הותר קשרם בעולם לשלוט עליהם בדין הקשה:
ט) חולי פודגר"א והוא במחט בבשר החי.

ישר יחזו פנימו ומתברכן כלהו ומשקיין דא לדא עד דאתברכן כלהו ערמייא ומשתכחי כלהו עלמין כחד וכדין אתקרי יי׳ אחד ושמו אחד וכד חובי עלמא סגיאו אסתים עתיקא קדישא ולא משגיחין אנפין באנפין וכדין דינין מתערי בעלמא וכורסוון רמיו ועתיק יומין אסתים ולא אתגלייא הדא ה״ד חזה הוית עד די כורסוון רמיו ועתיק יומין יתיב עד די כורסוון רמיו דאינון כתרין עלאין דמשקיין לכלהו אחרנין לאוקומי בקיומייהו ומאן אינון אבהן · ועתיק יומין יתיב ולא אתגלייא וכדין מהפכין חייבי עלמא רחמי לדינא · תאנא (א) מסטרא דאימא נפקין גרדינין נימוסין קליפין ואחרין בקולפוי דגבורה שלטין על רחמי כד״א ׳הנועדים על יי׳ עד״ יי׳ ממש · וכדין אשתכחו עלמין חסרין (ס״א קטירין) דלא שלמין וקטטותא אתער בכלהו · וכד בני עלמא מכשרין עובדיהון לתתא מתבסמן דינין ומתעברן ומתערי רחמי ושלטן על ההוא בישא דאתער מן דינא קשייא · וכד מתערן רחמי חדוה וניחומין משתכחין משום דשריטין על ההוא בישא ה״ד וינחם יי׳ על הרעה · וינחם משום (דשלטא על הרעה) דאתכפייא דינא קשייא ושלטין רחמי · תאנא בשעתא דמתבסמן דינין ושלטין רחמי כל כתרא וכתרא תב בקיומיה ומתברכאן כלהו כחדא · וכד תייבין כל חד וחד לאתריה ומתברכאן כלהו כחדא ומתבסמא אימא בקלדיטי גליפין ותייבין לסטרהא כדין אקרי תשובה שלימה ואתכפר עלמא דהא אימא בחדוותא שלימתא יתבא דכתיב אם הבנים שמחה וכדין אתקרי יום הכפורים דכתיב ביה לטהר אתכם מכל חטאתיכם ומתפתחין נ׳ תרעין דסטרין גליפין · תאנא כתיב והיה כי יחטא ואשם מהו

במדבר ט״ז

כי

א) מצד קו הדין העליון משתלשלים ויורדים לתתא שלוחי הדין הממונים על עוברי ניסוס שמלך י״ת וי״ת והם קליפות המזיקים בקולפוי הגבורה ר״ל כמטה ומקל הגבורה שמייסר בני העולם ולפי שהם בעלי הדינים הקשים גוברים בעת הרשעתם על מדת הרחמים וזו העולם אינו בשלימות וקטטה וחסרון בכל העולמות ובעת שבני העולם מתעוררי׳ בתשובה שלימה אז חוזרים בעלי דינים כלם איש איש למקומו והשכינה עליונה בסוד קו הדין שנה עם אורות שלה המתוקים בה שהם ה׳ גבורות סביב לה כלם מתיישבי על מקומם ובמנורה וזה״ב פי׳ מצד בינה הנקרא בעל גבורה כי גבורות תרתיה נגד אמא ובשיונקת מבינה הם׳ יוכלים בעלי הדין הקליפות ושלטין וגוברים על הרחמים וכו׳ והתכבד אימא ו״ק דז״א הנקרא מפתח נכנסים בו נ״ח דאימא ועיין מק״מ בי׳ כל המאמר :

כי יחטא ולכסוף ואשם אלא הכי תאנא כי יחטא מאינון חובין דאקרון חטא דכתיב מכל חטאות האדם ואשם כד"א האשם המושב ליי' · ואשם ויתקן כלומר אם יתקן עובדוי והשיב את הגזלה אשר גזל א"ר יוסי ממשמע דכתי' והשיב וישיב לא כתיב אלא והשיב והשיב דייקא · תניא בארבע תקופין דשתא קלא אתפסיק ודינין מתערין ותשובה תלייא עד דאתתקן · וכד דינין מתערין קלא נפיק וד' זוויין (ס"א זמנין) דעלמא סלקין ונחתין כרוזא קרי ולית מאן דישגח ויתער וקב"ה זמין אם יתובון יתוב ואי לאו כלא (ס"א קלא) אתפסק ודינין אתעבידו וכדין אתקרי ויתעצב ויתעצב בכתי בראי · א"ר יהודה תנינן מן יומא דאתחרב בי מקדשא לית יומא דלא אשתכח ביה רתחא בישא מ"ט משום דתנינן א"ר יוראי א"ר ייסא נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם דלעילא עד שיכנסו ישראל בירושלם דלתתא ובגין כך רתחא אשתכחת בעלמא · א"ר יוסי כתיב ערות אביך וערות אמך לא תגלה · וכתיב אמך היא לא תגלה ערותה · ותנינן אמך היא ודאי · הא אם גלה ערייתא למאן בעי לאתבא לה ודאי לתקנא מאי דגלי · דתניא כד סגייא יצרא בישא בב"נ לא סגי לא באינון עריין וכלהו חובי אחידן בההוא ערייתא וכתיב לא תגלה · כד אתתקן אתתקן לקבל ההיא דגלי ודא אקרי תשובה א"ר יצחק כל חובי עלמ' אחידן דא בדא עד דאימא אתגלייא בגיניהון · וכד איהי אתגלייא כל אינון בנין אתגליין (בגינה) וכתיב לא תקח האם על הבנים וכד אתתקן עלמא לתתא אתתקן כלא עד דסלקא תקונא לאימא קדישא ומתתקנא ואתכסייא ממה דאתגלייא ובגין כך כתיב אשרי נשוי פשע (ג) כסוי חטאה וכדין אקרי תשובה תשובה ודאי · וכדין יום הכפורים אתקרי כמה דכתיב מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו אמר רבי יהודה

שמות כ'

ג) פי' כסוי חטאה כהגלה כחטא וכמ"ש ואתכסייא ממה דאתגלייא · ולפ' כמ"ש זדונות נעשות לו כזכיות ובהכי מיירי דשב מאהבה ואתכסייא ממה דאתגלייא דייקא ודוק · מק"מ:

יהודה אימתי אתקרי תשובה כד אימא מתכסייא וקיימא בחדוה
על בנין דכתיב °אם הבנים שמחה ותבאת בקיומא ומאן דהוה תהלים קל״ג
כגיר תב לאתריה וכלהו תבין חד לחד ומתברכאן כל חד וחד
ובדין אתקרי תשובה (שלימתא) תשובה סתם לאכללא כלא׳ אמר
רבי יצחק כד מתכשר עלמא כוליה מתכשר כחדא כתיב °כי גדול שם ק״ט
מעל שמים חסדך ׳ מעל שמים דסלקא לעילא מאתר דאקרי
שמים ומאי איהו דא איהו אימא והיינו דאקרי תשובה ר׳ יהודה
אמר דייקא דכתיב מעל שמים ׳ אלמלא כתיב על שמים משמע
ההוא אתר דקיימא על שמים ולא יתיר ׳ כיון דאמר מעל שמים
משמע ההוא אתר דקיימא על השמים לעילא לעילא ומאי איהו
איהי אימא והיינו דאקרי תשובה דתאנא בההוא זמנא דמתכשרן
עובדין לתתא ואימא בחדוותא (א) אתגלייא עתיקא קדישא ותב
נהורא לזעיר אנפין וכדין כלא בחדוותא כלא בשלימו כלא
אשתכחו בברכאן ורחמין זמינין ועלמין כלהו בחדוותא הה״ד
°ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו (ב) מאן ישוב ישוב עתיקא קדישא מיכה ז׳
לאתגלייא בזעירא ישוב לאתגלייא דהוה סתים בקדמיתא וכלא
אתקרי תשובה ׳ אמר ר׳ יהודה כלא בכלל כלא סתם וכתיב
°למען ישוב יי׳ מחרון אפו ונתן לך רחמים ׳ א״ר יצחק כלא הוא דברים י״ג
ודאי והא אוקימנא מילי קמיה דר״ש ׳ והשיב את הגזלה תמן
שאילו חברייא מפני מה בגזלה כתיב והשיב את הגזלה ולא
יתיר ׳ אלא הא אוקימנא דא שוי דחילו עלאה כתתאה ודא
דגניב שוי דחילו תתאה לקבליה ולא דחילו עלאה ׳ מה כתיב
לעיל נפש כי תחטא °כדקאמרן דאורייתא וקב״ה תווהין עליה י״ג כ׳
ואמרי נפש כי תחטא וגו׳ וכתיב נפש כי תמעול מעל וגו׳ או נפש

א) וזה שנא׳ בא״ר קל״ג ב׳ סים כשמים שפני אריך מכוסים והוא כנימים המכסים את הפנים ובעת רצון מתגלים פני אלך רייש · ב) פירוש אלה מי אל כמוך סודו בי״ג תיקוני אריך וכולם. בא׳ עומדים כי רק בשל זעיר צריך להוסיף עליהם הגילוי שבועת ויפגיר אבל בא״א אין שייך חורה · והפיג דהשבכה אינו בעצמו אלא לגילוי ב׳ הפוחים קדישין בגובה בא״ר הנזכר ·· הרמ״ז ·

בי תשבע וגו׳ · אמר ר׳ יצחק נפ״ש כתיב ולא רוח ולא נשמה
והבא גופא (ס״א רוחא) ונפ״ש דכתיב והיה כי יחטא ואשם והשיב את
הגזלה · מאן דבעי לתקנא עובדוי כמה דאמרן והשיב · מאן
והשיב אלא כמאן דיתקן עובדין כגון דיתיב מבועי מיא לאתרייהו
לאישקאה נטיען דהא הוא גרים בחובוי לאתמנעא מנייהו וע״ד
ע״כ והשיב את הגזלה וגו׳ · כמה דאתמר · ר׳ אבא הוה יתיב
תהלים קמיה דר״ש עאל ר׳ אלעזר בריה אמר ר״ש כתיב °צדיק כתמר
צ״ב יפרח וגו׳ · צדיק כתמר מאי כתמר דהא מכל אילני עלמא לית
דמתעכב לאפרחא כמו תמר דסליק לשבעין שנין מ״ט כתמר
אלא אע״ג דקרא אסהיד חברייא כלהו לא בעו לגלאה · אבל
צדיק כתמר יפרח על גלותא דבבל אתמר דהא לא תברת
ירמיה שכינתא לאתרהא אלא בסוף שבעין שנין · הה״ד °כי לפי מלאת
כ״ט לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם ודא הוא צדיק כתמר יפרח
תלים י״א דסליק דכר ונוקבא לשבעין שנין · צדיק דא קב״ה הה״ד °כי צדיק
שמות ט׳ יי׳ צדקות אהב וכתיב °יי׳ הצדיק · וכתיב °אמרו צדיק כי טוב ·
ישעי׳ ג׳ כארז בלבנון ישגא · מהו ארז דא קב״ה דכתיב בחור כארזים
(דיתיב על כורסיי׳ דיעקב שלימא) · כלבנון ישגא כלבנון ודאי ודא
ישע ס״ד הוא עדן דלעילא דעליה כתיב °עין לא ראתה אלהים זולתך ·
והאי ארז בההוא אתר עלאה ישגא ודא בגלותא בתראה הוא
כהאי ארז דאתעכב לסלקאה ומשעתא דסליק עד דקאים בקיומין
הוא יומא וישרותא דיומא אחרינא עד דעביד צל בנהורא דיומא
במדבר וארז לא סליק אלא בעדונא דמיא כד״א °כארזים עלי מים כך ארז
כ״ד בלבנון ישגא · דמתמן נפיק מבועא ונהרא דמיא לאשקאה וארז
שיר ה׳ דא קב״ה דכתיב °בחור כארזים שתולים בבית יי׳ לזמנא דמלכא
משיחא · בחצרות אלהינו יפריחו בתחיית המתים עוד ינובון בשיבה
בההוא יומא דישתכח עלמ׳ הרוב דשנים ורעננ׳ יהיו לבתר דכתי׳
ישעיה °השמים החדשים והארץ החדש׳ וכדין °ישמח יי׳ במעשיו כתי׳ וכ״כ
ט״ו
תלים ק״ד

למה

למה ° להגיד כי ישר יי' צורי ולא עולתה בו תו פתח ואמר ° איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף · איש תהפוכות ישלח מדון במה דאמרן חייבייא עבדי פגימו לעילא ונרגן מפריד אלוף מפריד אלופו של עולם · ודא קב"ה · ד"א איש תהפוכות ישלח מדון · מהו ישלח · ישלח לאינון נטיען מדון דינקן מסטרא דדינא · ונרגן מפריד אלוף כמה דאמרן חייביא עבדין פגימו לעילא · מפריד דיחידא לא אשתכח מפריד למטרוניתא ממלכא ומלכא ממטרוניתא וכגין כך לא אקרי אחד דאחד לא אקרי אלא כד אינון בזווגא חדא · ווי לאינון חייביא דעבדין פרודא לעילא · זכאין אינון צדיקייא דאינון מקיימן קיומא דלעילא וזכאין אינון מאריהון דתשובה דתייבין כלא לאתרייהו · ועל דא תנינן אתר דבעלי תשובה יתבי צדיקים גמורים לא יתבי

תהלים צ"ב
משלי ט"ז

ביה · מ"ט אלא אינון אתתקנו באתר עלאה באתר דשקיו דגנתא משתכח מתמן ודא הוא תשובה ועל דא אקרון בעלי תשובה ואלין אתתקנו באתר אחרא דאקרי צדיק · ועל דא אלין יתבין באתר עלאה ואלין יתבין באתר זוטרא מ"ט אלין תייבין מיא לאתרייהו מאתר עלאה דנהרא עמיקא עד ההוא אתר דאקרי צדיק · וצדיקים גמורים נגדין לון מההוא אתר דאינון יתבי להאי עלמא וע"ד אלין עלאין ואלין תתאין · זכאה חולקיהון דמארי תשובה וזכאה

רעיא מהימנא

(א) אמר ר"מ דוכתין אית בגהינם רשימין למחללי שבתות בפרהסייא ולא חזרין בתיובתא מאותו חילול וממנן עלייהו ואוף הכי דוכתין אית בגהינם לאינון דמגלי עריין ולאינון דמגלין פנים בתורה שלא כהלכה ולאינון דשפכין דם נקי ולאינון דאומין לשקרא ולאינון דשכבין עם נדה או בת (א) נכר או זונה או שפחה ואוף הכי לעובר על שס"ה לא תעשה לכל חובא אית דוכתא בגהינם וממנא עליה · ושטן יצר הרע

(א) זה סייך חסר מה שכתוב בדף רמ"ו ע"ב ׃

חולקיהון דצדיקייא דבגיניהון עלמא מתקיימא הה"ד והיה
ישעיה מ"ד כי יחטא ואשם וגו' מה כתיב לעילא או מצא אבדה וכחש בה וגו' דהא בגין דא אסתלק קב"ה מכלא כביכול קב"ה לא איתכח בקיומיה דהא כנסת ישראל אתפרשא מאתרהא
ירמיה ז' נ"א קנ"א הה"ד אבדה האמונה מאי אמונה דא כנסת ישראל כד"א
תהלים צ"ב ואמונתך בלילות. אבדה
ירמיה ט' האמונה כד"א על מה אבדה הארץ וכלא חד והא אוקימנא אבדה ולא נאבדת ולא אבודה
ישעיה נ"ז בגוונא דא הצדיק אבד אבוד או נאבד לא כתיב אלא אבד הדא הוא דכתיב אבדה האמונה בגין כך והשיב את הגזלה או את האבדה וגו':

דיליה ממנא עד כלהו חובין ודוכתיה וממנן דיליה. ואי הדר בתיובתא מה כתי' מחיתי כעב פשעיך אתמחו רשימו דרשיעייא דדוכתא דגיהנם מכל חובה והוכה ואית חובין רשימין לעיל' ולא לתתא ואית דרשימין לתת' ולא לעילא ואית דרשימין לתת' ולעילא אתמחון לתת' אתמחין לעילא בתר דאהדר בתיובתא ועוד אוקמו' מארי מתניתין רשע עונותיו חקוקים לו על עצמותיו צדיק זכיותיו חקוקים לו על עצמותיו ואמאי בגין למהוי רשימין בין בעדי חוביהון לאישתמודעא בהו וקלא נפיק עליה האי רשע איהו ישרפו עצמותיו בגהינם. ואוקימנא נשמות של רשעים הן הן המזיקים בעולם ודינא דילהון

אוקמוה עלייהו מארי מתניתין דנשמתהון נשרפת ונעשית אפר תחת כפות רגלי הצדיקים ובמאי אתוקדון באש דכורסייא
דניאל ז' דאתמר ביה כורסייה שביבין די נור גלגלוהי נור דליק ונהר די נור נגיד ונפיק מק' חיזון דאשא דסחרין לכורסייה דדין דאיהו ארני דינא דמלכותא דינא וההוא נהר אתמר ביה נהר די נור נגיד ונפיק מן קדמוהי. נשמתהון דצדיקייא טבלין ומתרכין ביה ונשמתהון דרשיעי נדונין ביה ואתבערו קמיה כקש לפני איש והיינו אש אוכלת איש יהוה איהי חמה נרתיקה דיליה ארני

והיינו רזא דאוקמוה · לעתיד לבא מוציא הקב"ה חמה מנרתקה צדיקים מתרפאין בה ורשעים נדונין בה ומחיוון דכורסייא דדינא הוה נחית אריה דאשא למיכל קרבנין אינון דממנן על כל אבר דחב מחבל קטיגור אחד כמה דאוקמוה · עשה עבירה אחת קנה לו קטיגור א' · ומיד דנחת איש של גבוה ואוקיד לון לאלין אברין ופדרין ואמורין דפרים וכבשים ועתודים ועזים · יהוה דנחית כאריה דאשא לאתוקדא לון אתוקדן אברים דילהון אתוקדן מחבלים דממנן עלייהו ומתכפרין חובין דישראל דאינון איברים דשבינתא · בההוא זמנא חיוון מתקרבין דממנן על זכוון דאינון דכורסייא דרחמי דאיהי תשובה אימא עלאה ובמה מתקרבין בשם ידו"ד דעאל בהון ובגין דא קרבן לידו"ד דלית מאן דיכיל לקרב חיוון ויסודין לאעלאה שלם בינייהו אלא שמיה דקריב בשמיה מים לאש ולא מכבה דא לדא וקריב רוחא לעפרא ולא מפריד ליה · בההוא זמנא אינון שלמים חיוון ויסודין ואתקריאו קדשים דלית טמאים בינייהו · ועוד שלמים דא ה' בתראה דאיהו שלימו דעמודא דאמצעיתא בכל הויות דכלילן ביה לכל שית סטרין דיליה דאינון שית ספיראן · ורזא דמלה חתם רום ופנה למעלה בי"הו לימינא דחסד · בהו"י לשמאלא דגבורה · וי"ה בעמודא דאמצעיתא · יו"ה בנצח והי"ד · הי"ו ביסוד וה"י אילנא דאחיד לון · כלהו תפארת עץ עושה פרי ובגין דא מקום שפול העץ שם יה"ו · ואוף הכי בכל הויה ה' בתראה שלמים לה ולכל הויין דאחידן בה כגוונא דא יה"ו עם ה' יהוה הו"י עם ה' הויה וה"י עם ה' והיה ואוף הכי שאר הווין · ואינון (א) ח"י אתוון דשית כטרין דכלילן בצדיק חי עלמין ועם ה' אתעביד חי"ה ורזא דמלה איהי ה' כגון תיבת נח דאתכניש בה מכל מין ומין דאינון שנים שנים שבעה שבעה לקרבנא · שנים שנים ארבע שבעה שבעה ארבעה עשר הא י"ח והתיבה ה' בה אשתלים חי"ה (ב) וצדיק איהו כליל ו' דרגין · ובג"ד תקינו למפתח ביה

חלמא

א) פי' רבנו האר"י ז"ל כי השם לירופי שם יה"ו אשר בשית סטרין אם תחבר בכל א' אות ה' האחרונה יהיו ו' הויות נגד יוסף שהוא ביסוד חי עלמין הלו"ן: ב) עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק בשער ט' פ"ה דף מ'.

חלמא בג׳ שלומות כג׳ פריונות דאיהו ו׳ בחושבן ו׳ ואיהו כלם דחלמא דיעקב כליל ו׳ ספיראן מוצב ארצה שכינתא תתאה ורא ה׳ תתאה וראשו דא י׳ ביה איהו צדיק שביעי מגיע השמימה דא אימא עלאה ורא ה׳ עלאה דמסטרא דחלמא ה׳ שלטא על י׳ דאיהו רישא דסולמא ה״י מן אלקים ׳ובגין דא ׳והנה מלאכי אלהים עולים וגו׳ ולא מלאכי ידו״ד אתוון כסדרן עולים בחלם דאיהו כתר על ד׳ אתוון דאתפשטות׳ דילהון מחכמה עד מלכות קדישא בגין דחכמה איהי י׳ בינה ה׳ שית ספיראן ו׳ ׳מלכות ה׳ בתראה ׳חלם כתר על כל אתוון׳ ע״כ׳ כאן חסר ותשלומו לקמן דף ס״ו ב׳ ויתלוס וכו׳ עד וברעותא חדא ואח״ך תלך לדף רמ״ו ר״א ויתלוס וכו׳ :

זהר

אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם ׳רבי אבא פתח ׳הגידה לי שאהבה נפשי וגו׳ אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך וגו׳ הני קראי אוקמוה חברייא במשה בשעתא דהוה סליק מעלמא דאמר ׳יפקוד יי׳ אלהי הרוחות לכל בשר וגו׳ אשר יצא לפניהם וגו׳ ותנינן דעל גלותא אתמר ות״ח הני קראי כ״י אמרן למלכא קדישא ׳הגידה לי שאהבה נפשי כד״א ׳את שאהבה נפשי ראיתם ׳ולמלכא קדישא אתמר אנת שאהבה נפשי איכה תרעה׳ בספרא דרב המנונא סבא אמר כל זמנא דכ״י אשתכח ביה בקב״ה כביכול קב״ה בשלימו ורעי ברעותא ליה (ולאחרנין מן ליה) לגרמיה מההוא יניקו דחלבא (ס״א דמלכא) דאימא עלאה ומההוא יניקו דאיהו יניק אשקי לכל שאר אחרנין ויניק לון ואוליפנא דאר״ש כל זמנא דכ״י אשתכחת בקב״ה קב״ה בשלימו בחדוה ברכאן ביה שריין ונפקין מניה לכל שאר אחרנין ׳ וכל זמנא דכנסת ישראל לא אשתכחת בידה בקודשא בריך הוא כ״י ברכאן אתמנעו מניה ומכל שאר אחרנין ׳ורזא דמלתא בכל אתר דלא אשתכח דכר ונוקבא ברכאן לא שראן עלוי ועל דא קב״ה געי ובכי כד״א ׳שאג ישאג על נוהו ומאי אומר אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי וכו׳ ׳ובשעתא

דכ״י

דכ"י נפקת בגלותא אמרת קמיה הגידה לי שאהבה נפשי אנת רחימא דנפשאי אנת דכל רחימו דנפשי כך · איכה תרעה איך תזון גרמך מעמיקא דנחלא דלא פסיק · איך תזון גרמך מנהירו דעדן עלאה · איכה תרביץ בצהרים · איך תזון לכל אינון אחרנין דאתשקיין מנך תדירא ואנא הוינא אתזנא מנך בכל יומא ומתשקייא ואשקינא לכל אינון תתאי וישראל אתזנו בי והשתא שלמה אהיה כעוטיה איך אהוי מתעטפא בלא ברכאן כד יצטרכון אינון ברכאן ולא ישתכחון בידי · על עדרי חבריך · איך אקום עלייהו ולא אהיה רעייא להו וזנא להו · עדרי חבריך אלין אינון ישראל דאינון בני אבהן דאינון רתיכא קדישא לעילא · א"ל קב"ה שבוק אנת דידי דהא דידי מלה טמירא הוא לאתיידע · אבל אם לא תדעי לך לגרמך הרי לך עיטא · היפה בנשים כד"א הנך יפה רעיתי · צאי לך בעקבי הצאן · אלין אינון צדיקייא דאינון נדשין בין עקבין ובגיניהון יהיב לך חילא לקיימא (ועם כל דא) ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים · אלין אינון תנוקות של בית רבן דעלמא מתקיימא בגיניהון ויהבין חילא לכ"י בגלותא · משכנות הרועים אלין בתי רבן אתר בית מדרשא דאשתכח אורייתא בהון תדירא · ד"א אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו' · ת"ח בשעתא דצדיקייא אשתכחו בעלמא ואינון תנוקות של בית רבן משתכחי ולעאן באורייתא יכלא כ"י לקיימא עמהון בגלות' ואי לאו כביכול היא ואינון לא יכלי לאתקיימא בעלמא · ואי זכאין אשתכחו אינון אתפסן בקדמיתא · ואי לא אינון גדיין דעלמא מתקיימא בגיניהון מתפסן בקדמיתא וקב"ה סליק לון מעלמא אע"ג דלא אשתכח בהו חובה' ולא דא בלחודוי אלא רחיק מניה לכ"י ואתגליי

בגלותא

בגלותא הה"ד אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם · אמאי
יחטא לאשמת העם בגין חובי עלמא דגרמו האי לאשמת העם
ודאי ולא לאשמה דיליה · יחטא יגרע טוביה ודאין דיני בכלא
כד"א והייתי אני ובני שלמ' חטאי' ד"א אם הכהן המשיח דא קב"ה מלכים א' א'
כדקאמרן · יחטא יגרע מן כ"י ומעלמא דלא יהיב להון ספוק ברכאן
אמאי איהו לאשמת העם ודאי בגין חובה דעמא היא :
אם הכהן המשיח יחטא · רבי יצחק פתח זכור לאברהם ליצחק שמו' ל"ב
ולישראל עבדיך האי קרא קשייא הכי מבעי ליה למכתב ·
זכור לאברהם וליצחק ולישראל מאי ליצחק · אלא הכי תנינן
בכל אתר שמאלא אתכליל בימינא ובכללא דימינא הוא דהאי
ימינא אתתקנת לעלמין לאכללא ביה שמאלא ועל דא לא פליג
בגין לאכלל' ליה ביה באברהם וכג"כ לאברה' ליצחק (דייקא) כללא
חד · (אכל) ולישראל דהא בתרוייהו אחיד לון בגדפוי (כ"א ככתפוי)
והוא שלים בכלא · אשר נשבעת להם בך · אומאה אומי קב"ה
לאבהן באבהן דלעילא ברא הוא דכתיב אשר נשבעת להם
בך באינון דלעילא באינון דשראן בך · ותדבר אליהם ארבה את
זרעכם וגו' · אשר אמרתי · אשר אמרת מבעי ליה · אלא קב"ה
אמר כך לאבהן זמנא ותרין זמנין · אשר אמרתי דצביתי ברעו
נפשי דהא אמירה רעות' הוא הה"ד אדני אמר לשכון בערפל ועוד מלכים א' ח'
מה תאמר נפשך ואעשה לך · ונחלו לעולם · מאי לעולם · עולם
דלעילא דאחידא ביה ההיא ארץ ואתזנת מההוא עולם ואי האי
ארץ אתרכת במאי הוא לאשמת העם הוא דהוי · ר' יצחק אמר
אם הכהן המשיח יחט' דא כהן דלתת' דאתתקן לעבודה ואשתכח
ביה הטאה לאשמת העם הוא דהוי ודאי · ווי לאינון דסמיכין עליה

כגוונא דא שליחא דצבורא דאשתכח ביה חטאה (בגין דעמא
לא אשתכחו זכאין קמי קב״ה) ווי לאינון דסמכין עליה ׳ א״ר
יהודה וכ״ש כהנא דכל ישראל ועלאין ותתאין כלהו אחידן
(נ״א מתכלן) ומצפאן לאתברכא על ידוי דהא תנינן בשעתא דכהנא
שארי לכוונא מילין ולקרבא קרבנא עלאה כלא אשתכחו
בברכתא ובחדוותא ׳ ימינא שארי לאתערא שמאלא אתכליל
בימינא וכלא אתאחיד ואתקשר דא בדא ואתברכון כלהו
כחרא אשתכח דעל ידא דכהנא מתברכאן עלאי ותתאי והא
אוקמוה ובגין כך בעי לקרבא קרבנא עליה בגין דיתכפר חוביה
אמר רבי יוסי הא תנינן דעל ידא דכהנא אתכפר חובא דב״נ
כד קריב קרבנא השתא דאיהו חטי מאן מקריב עליה ומאן
יכפר עליה ׳ אי תימא דאיהו מקריב על נפשיה הא איהו אתקלקל
ולאו איהו כדאי דיתברכון עליה עלאי ותתאי ׳ תתאי לא
יתברכון על ידיה כל שכן עלאי ׳ אמר רבי יהודה ולא ׳ והא
כתיב ׳וכפר בעדו ובעד ביתו אמאי בעי לכפרא עליה בגין ויקר׳
דאיהו חב יכפר על גרמיה דכתיב וכפר בעדו ׳ אמר רבי חייא
הא ידיע באן אתר אתקשר כהנא רבא ׳ ובאן אתר אתקשר
כהנא אחרא וההוא דאקרי סגן ידיעא בגין כך כהן אחרא קא
מקריב קרבניה בקדמיתא וסליק ליה עד ההוא אתר דאתקשר
ביה ׳ בתר דכהנא סליק לההוא אתר לא מעכבין ליה לסלקא
לאתריה ולאתכפרא חוביה ועל דא אחרא קא מקריב עליה
קרבניה ׳ כיון דאחרא הוא מקריב ולא מסתפקין כל כך על
ידיה לבתר איהו מקריב ואינון עלאין כלהו מתחברן לכפרא
חוביה ומלכא קדישא אסתכם על ידייהו ׳ כגוונא דא המתפלל
וטעה יעמוד אחר תחתיו ׳ רבי אלעזר ורבי אבא הוו יתבי ׳ א״ר
אלעזר חמינא לאבא ביומי דראש השנה ויום הכפורים דלא
בעי למשמע צלותא מכל בר נש אלא אי קאים עליה תלתא
יומין קודם לדכאה ליה ׳ דרבי שמעון הוה אמר הכי בצלותא
דהאי בר נש דאנא מרכינא אתכפר עלמא ׳ וכל שכן בתקיעה

דשופרא דלא מקבל תקיעתא דב"נ דלאו איהו חכים למתקע
ברזא דתקיעה · דתנינן ר' ייסא סבא אמר הני תקיעתא כסדרן
קדמאה כלילא מכלא · תניינא חרא כסדרא והרא כסדרא
גבורה גדולה בינייהו תליתאה חד הבא וחד הבא גבורה
בינייהו · (א) פיסקא סלקא · (ב) קומטרא נחתא · חד תקיפא וחד
רפייא · והא אוקמוה · ואינון עשרה ואינון תשע · חד כללא
דכלא · ובהאי יומא מתעטר יצחק והוא רישא לאבהן · בהאי
יומא כתיב °פחדו בציון חטאים · בהאי יומא יצחק אתעקד ישעיה ל"ג
ועקיד כלא ושרה מילילת (ס"א מיללת) וקול שופרא תקיף לחדא
וכאה חולקיה מאן דעבר בינייהו ואשתזיב מנייהו · א"ר אבא
בג"כ קרינן פרשתא דיצחק בהאי יומא דבהאי יומא אתעקד
יצחק לתתא ואתקשר בההוא דלעילא (נ"א כהכינהם) אימתי אתקשר
בשעתא דכתיב °ויעקוד את יצחק בנו וגו' · אמר רבי אלעזר בראשית
בהאי יומא אעטר יצחק לאברהם דכתיב והאלהים נסה את כ"ב
אברהם · (ג) מאי נסה כד"א °ועל עמים ארים נסי · °ויקרא שמו ישעיה מ"ט
יי' נסי · (ד) מאי קמ"ל בגין דאשתכליל ימינא ואשתלים · הה"ד שמות י"ז
והאלהים נסה את אברהם · והאלהים דייקא ודא הוא °ופחד בראשית ל"א
יצחק · רבי אבא אמר כתיב °כי אלהים שופט זה ישפיל וזה תהלים
ירים · כי אלהים שופט אלמלא דאעבר דינא דיצחק באתר ע"ה
דיעקב שארי ואתחסי (ס"א ואתקשי) (ס"א ואתכסי) תמן · ווי לעלמא
דיערע בגיניה ורזא דמליה °כי באש יי' נשפט · ודא הוא ישעיה ס"ו
אתבסמותא דעלמא · וכיון דעאל באתרא דיעקב ויעקב אחיד
ביה

א) השברים והתפסקות של תקיעת שופר עולה ומרמז למעלה אל מדת הגבור"ה (מ"כ ממונה ובזוהר הרקיע גרים פיסקא דהיינו לשון שברים ופסקי והמר סלקא רפוס נופה דלאה נכנית מחג"ת ונוחים מכנגד רב"ד דז"א כסוד נשיאות כפים אבל הר"ת נחתא שכן מתחלת מנה"י ויורדת משם ולמט' הרמ"ז) אח"י שמעתי דו"ס אל נשא ידיך סוד נשיאות כפים אל תשבח ענוים לאה מאי"ן · וז"ל הרמ"כ פי' הפסקת שברים סלקא בלאה קומטרא תרועה שקומטו שקול נחתא ברחל וע' מק"מ · ב) הקמיטות שקומט פעם אחר פעם ברוחו אליו והיא התרועה יורד ומרמז למטה של המדרגה התחתונה כאצילות שהיא עטר"ת ומ"מ נקראו שתיהם גבורות רק שגבור"ה עליונה היא דין הקשה ועטרת היא מלכ"ד הרפה כנודע : ג) ירצה למה לו להזכיר שזה היה לנסותו והרי המשכין עצמו כידע והול"ל והאלהים קרא וכיוצא והשיב שהוא ל' גדולה וכמו שפירש"י בפסוק לבעבור נסות אתכם : ד) פי' מה בא ללמדנו אם הוא מפני זכותו גם בספר הנסיונות זכה בודאי ותי' דאסתכליא פי' שנתכלל היינו עם השמאל ובשלם בזה וכידות אליגנו כפי' אברהם אברהם קדמאה לא שלים וכו' שעכשיו נודעה גדולתו וכהו כשמתיקו את הגבורות הרמ"ז :

ביה כדין שכיך אישא (א) ואצטננו גומריה ׳ לב״נ דהוה רגיז וחגר
חיין גרמיה ונפק ברוגזיה לקטלא לבני נשא ׳ חד חכימא קם על
פתחא ואחיד ביה אמר אלמלא לא אחיד בי ואתתקף בי הא
קטולא בבני נשא אשתכח ׳ בעוד דאתתקפו דא ברא ואחיד דא
ברא אצטנן רוגזיה על דנפק לקטלא ׳ נפק לאופחא מאן סביר
רוגזא ותוקפא דדינא דההוא ב״נ הוי אימא דא דקאים אפתח׳
כך אמר קב״ה לישראל בני לא תדחלון הא אנא קאים על
פתחא אבל אזדהרו בהאי יומא והבו לי חילא · ובמה בשופר
דאי אשתכח קול שפר כדקא יאות ומכוני ביה לתתא ההוא
קלא סליק וביה מתעטרי אבהן וקיימי במשכניהון דיעקב ׳ ועד
בעי לאזדהרא בשופרא ולמנדע בההוא קלא ולכוונא ׳ (ב) ולית
לך קלא בשופרא דלא סליק רקיעא חד ׳ וכל אינון אוכלוסין
דההוא רקיעא יהבין אתר לההוא קלא ומאי קא אמרי יוי׳ נתן יואל ב׳
קולו לפני חילו וגו׳ ׳ וקאים ההוא קלא בההוא רקיעא עד דאתי
קלא אחרא ואתעתדו (ס״א ואתערו) כחדא וסלקין בזווגא לרקיעא
אחרא ועל דא תנינן אית קול דסליק קול ומאי איהו ההוא קלא
דתקיעתא דישראל דלתתא וכיון דמתחברן כל אינון קלין דלתת׳
וסלקין לההוא רקיעא עלאה דמלכא קדישא שארי ביה מתעטרן
(ס״א ומתערין) כלהו קמי מלכא וכדין כורסון רמיו וכורסייא אחרא
דיעקב קאים ואתתקן על דא אשכחנא בספרא דרב המנונא
סבא באינון צלותי דר״ה דהוה אמר צלותא וקל שופרא (דההוא
קול) דאפיק ההוא זכאה דאשתכח מרוחיה ומנפשיה בההוא
שופרא דההוא קול סליק לעילא ובההוא יומא קיימין ומשתכחי
מקטרגין לעילא ׳ וכד סליק ההוא קלא דשופרא כלהו אתדחיין
קמיה

א) ונתקררו הגחלים והוא משל אל השקט הכעס : ב) עיין ענין התקיעות בכוונת האר״י ז״ל ע״כ :

קמיה ולא יכלין לקיימא · זכאה הולקיהון דצדיקייא דידעין לכוונא
רעותא לקמי מאריהון וידעין לתקנא עלמא בהאי יומא בקל
תהלים פ"ט שופרא ועל דא כתיב ·אשרי העם יודעי תרועה · יודעי · ולא
תוקעי · בהאי יומא בעי עמא לאסתכלא בב"נ שלים מכלא דידע
ארחוי דמלכא קדישא דידע ביקרא דמלכא דיבעי עלייהו בעותא
בהאי יומא ולזמנא קל שופר' בכלהו עלמין בכוונה דלבא בחכמת'
ברעותא בשלימו בגין דיסתלק דינא על ידוי מן עלמא · ווי
לאינון דשליחא דילהון לא אשתכח כדקא יאות דהא חובי עלמ'
(נ"א ע"ג) אתיין לאדכרא בגיניה הה"ד אם הכהן המשיח יחטא
דה וא שליחא דכל ישראל לאשמת העם הוא בגין דדינא שרייא
עלייהו · וכד שליחא הוא זכאה כדקא יאות זכאין אינון עמא
דכל דינין מסתלקין מנייהו על ידיה כ"ש כהנא דעליה מתברכאן
עלאי ותתאי · א"ר אלעזר וע"ד כהן ולוי עד לא יסלק לפולחנא
בדקין אבתריה וידעין ארחוי ועובדוי ואי לא לא סליק לפולחנא
וכן בסנהדרין למידן דינא ואי אשתכח כדקא יאות יהבין עליה
דברים ל"ג חומרא דמקדשא ואי לא לא סליק לפולחנא הה"ד וללוי אמר
תומיך ואוריך לאיש חסידך · מפני מה זכה (הכהן) לאורים ולתומים
ולמפלח פולחנא · הוי אומר אשר נסיתו וגו' · האומר לאביו
ולאמו לא ראיתיו וגו' · וכיון דאשתכחו באלין דרגין כדין יורו
משפטיך ליעקב וגו' ישימו קטורה וגו' · לשככא רוגזא ולזמנא
שלמא · וכליל על מזבחך בגין דיתבסמון כלא וישתכחון ברכאן
בכלהו עלמין כדין ברך יי' חילו וגו' :

ישעיה ל"ב ואם כל עדת ישר"אל ישגו ונעלם וגו' · ר"ש פתח ·נשים שאננות
קומנה שמענה קולי וגו' · כמה אית ליה לב"נ לאסתכל' ביקר'
דמארי' בגין דישתכח בריה שלים קמיה קב"ה דכד ברא קב"ה לב"נ
בורא

בראא ליה שלים כמה דאתמר "אשר עשה האלהים את האדם קהל' ז'
ישר וגו' · את האדם דכר ונוקבא · ונוקבא אתכלילת בדכורא
וכדין ישר כתיב · לבתר המה בקשו חשבונות רבים · תא חזי
מנוקבא דתהומא רבא עלאה אשתכחת חד נוקבא רוחתא
דכל רוחין והא אוקימנא לילית שמה והיא (א) אשתכחת בקדמית'
לגבי אדם · ובשעתא דאתברי אדם ואשתלים גופיה אזדמנו
על ההוא גופא אלף רוחין מסטרא דשמאלא · דא בעא לאעלא
ביה ודא בעא לאעלא ביה ולא הוו יכלי עד דגער בהו קב"ה
ואדם הוה שכיב גופא בלא רוחא וחיזו דיליה ירוקא הוה וכל
אינון רוחין סחרן עליה · בההיא שעתא נחית ענגא חד ודחא
(וזריק) לכל אינון רוחין ובשעתא דא כתיב "ויאמר אלהים תוצא בר"א א'
הארץ נפש חיה והא אוקימנא דנוקבא אתעברת מן דכורא
מן ההוא נפש דאדם והיא אפיקת ההוא רוחא לנשבא ביה
באדם כליל מתרין סטרין כדקא חזי הה"ד "ויפח באפיו נשמת שם ב'
חיים ויהי האדם לנפש חיה · לנפש חיה ממש · ומאן דאסתפק
בהאי בגין דלא ידע אי חיה זו היא חיה תתאה או חיה דשמה
ישראל או מדכורא או מנוקבא אבל לא כתיב לנפש החיה
אלא לנפש חיה סתם דמשמע כלא וכד קם אדם הוות נוקבתיה
תקועה בסטרוי · וההיא נשמתא קדישא דביה הוה אסגי להאי
סטרא ולהאי סטרא וסגי להאי ולהאי בגין דהכי אתכלילת ·
לבתר נסר קב"ה לאדם ותקין לנוקביה הה"ד "ויבן יי' אלהים שם ב'
את הצלע וגו' · את הצלע הא אוקימנא כד"א "ולצלע המשכן ויקרא ת"ר כ'
ויביאה אל האדם בתקונהא ככלה לחופה · כיון דחמת לילית שמו' כ"ו
דא ערקת והיא בכרכי ימא ועד כען היא זמינא לאבאשא בני
עלמא · וכד זמין קב"ה לחרבא רומי רשיעתא ולמהוי חורבן
לעלמין יסלק להאי לילית ויישרי לה להאי חורבא בגין דהיא
חורבנא דעלמא · הה"ד "אך שם הרגיעה לילית ומצאה לה ישעיה
מנוח · ובספרי קדמאי אמרי דהיא ערקת מן אדם מקדמת דנא ל"ד
ואנן

א) עיין מה שכתבתי בח"ב דרל"א ב' עיין שם ודוק היטב בלשון זה ולשון ח"ב הנזכר · מא"ן ·

ואנן לא תנינן הכי בגין דהא נוקבא דא אשתכחת עמיה אבל
עד לא קמת האי נפ"ש (ס"א דהא נוקבא דא לא אשתכח עמיה
אבל עד לא אתתקנת נוקבא דא) עמיה דארם כדקא יאות
הוה מזדווגת עמיה וכד האי אתתקנת עמיה כדקא יאות ערקת
היא לימא וזמינא לאבאשא בני עלמא · אסוותא להאי בההיא
שעתא דאזדווג בר נש באתתיה יכוון לביה לקדושה דמאריה
ולימא הכי (ב) עטיפא בקטפא אזדמנת שארי שארי לא תיעול
ולא תיפוק לא דידך ולא בעדבך · תוב תוב ימא אתרגישא
גלגלוי ליך קראן בחולקא קדישא אחידנא בקדושה
דמלכא אתעטפנא ולחפייא ליה לרישיה ולאתתיה עד שעתא
חדא וכן בכל זמנא עד ג' יומין לקליטא דכל הרכבה דלא
קולטת לג' יומין תוב ליתא קולטת · ובספרא דאגח אשמדאי
לשלמה מלכא אמר תלתין יומין ואמר דלבתר דסיים עובדא
לישדי מיין צלילן סוחרניה לערסיה · ונטורא דכלא (לבתר) (ג)
מאן דינקא לרביא לא תזדווג לבר נש אלא בשעתא דרביא
נאים ולבתר לא תניק ליה עד שעתא חדא כתרין מילין או חד
מיל אי לא יכלא בגין צערא דרביא בזמנא דאיהו בכי · וכדא
לא מסתפי מנה לעלמין · זכאין אינון צדיקייא דקודשא בריך
הוא אוליף לון רזין עמיקין דלעלא ותתא וכלא בגין אורייתא
דהא אורייתא מאן דישתדל בה מתעטרי בעטרין דשמא
קדישא דהא אורייתא שמא קדישא הוא · ומאן דישתדל בה
אתרשים ואתעטר בשמא קדישא וכדין ידע ארחין סתימין ורזין
עמיקין דלעלא ותתא ולא מסתפי לעלמין · רתא חזי
בההוא

ב) לחש הוא על לילית הרשעה לרחותה מן המטה בשעת הזיווג עם אשתו כי תמיד היא מבקשת להזיק גם בשעת הזווג כדי שיהיה לה אחיזה בילד שמתהוה ע"י זיווג ההוא ולפיכך צ"ל הלחש לרחותה · והנה כל דבר רוחני מתלבש בלבוש אחר עניו קודם שיתגלה למעשה היינו דבר כי בעודה רוחני לא יפעול בעולם כל א מהרוחניים יתלבש כמו מה שהוא בענין המלאך שהוא להתגלות אל הנביא וכן הרוח חיצוני כשבא לנתחבר בבני אדם ליגע חלוקו בגדיו ולפי שלילית היא מתלבשת בלבוש יותר שם יחשו הלביש אל הקיטפא שהוא סדין והיינו עטיפא בקיטפא ר"ל לילית המעוטפת בסדין ומוכנת להתדבק בזווג אח"ז ולאותו כוון שין לא תיעול וגו' כי גלוי הוא קורא לך וגם הרשעה לילית מנאה מנוח וגו' ושאר דברי הלחש הם מובנים ודבר מקובל הוא שהוא בדוק לאמר הוא ע"י הלחש הזה (הח"י קבלנו כלה להוציאו וכ"ב הרמ"ז בח.רוה מלין · ג) מי שהוא מזדווג לאשתו כשהיא מניקת לנער לא יזדווג עמה אלא בשעת שינקן הנער ואח"כ לא תניק אותו כי אם שתמתין כשיעור מהלך ב' מילין או מיל א':

בההוא יומא אתפקדו על אילנא חד ועברו על פקודא דמאריהון
ובגין דאתתא היא חבת בקדמיתא ואתא עלה ההוא נח"ש
כתי' והוא ימשול בך מכאן ולהלאה בכל זמנין דגוברין אשתכחו בר"א ג'
חייבין קמי קב"ה הא אוקימנא דאינון נשים (לעיל ה') מסטרא דדינא
קשייא זמינין לשלטאה עליהון מסטרא דדינא קשייא הה"ד עמי ישעי' ג'
נוגשיו מעולל ונשים משלו בו (א) נשים משלו בו ודאי ואלין
אקרון להט החרב המתהפכת לאו דאינון חרב המתהפכת אלא
להט מההוא חרב דאקרי חרב נוקמת נקם ברית חרב ליי' ויקר' כ"ו
מלאה דם · וההוא להט החרב מתהפכת לזמנין גוברין ולזמנין ישעיה ל"ד
נוקבין והא אוקימנא · ווי לעלמא כד אינון נשין שלטן בעלמא
כד חמא נביאה דישראל מעקמי ארחייהו ואינון אשתכחו בחובין
קמי מאריהון כדין אמר נשים שאננות היך אתון שקיטאן היך
אתון יתבן דלא לאתערא בעלמא קומנה · ובאתר אחרא אוקימנא
להאי קרא (כאן חסר ועיין לקמן קס"ז כ') והא אוקמוה חברייא · אבל
לא אתמר אלא כמה דאשבחן בדבורה דכתיב והיא שופטה שופטים ד'
את ישראל בעת ההיא · ועל דא תנינן ווי לב"נ דאתתיה קא
מברכא ליה לפתורא · כך דבורה והיא שופטה את ישראל
בעת ההיא ווי לדרא דלא אשתכח בהו מאן דדאין לעמא אלא
חד נוקבא · תא חזי תרין נשין אינון דאשתכחו בעלמא ואמרו
תושבחתא דקב"ה דכל גוברין דעלמא לא יימרון הכי · ומאן אינון
דבורה והנה · חנה אמרה אין קדוש כיי' כי אין בלתך ובלהו שמואל א' ב'
קראי · דהיא פתחת פתחא דמהימנותא לעלמא כגון מקים
מעפר דל מאשפות ירים אביון הא פתחא דמהימנותא להושיבי
עם נדיבים הא מהימנותא דלעילא באתר דאבהן שריין מאן

נדיבים

א) נ"ל דו"ם ותוכ' אני עד ממות את האשה כי אחר קטימה נמסרו בידה האנשים כנ"ל וזו אני אני דייקא · א"ס

תלים מ"ז נדיבים אלין אבהן כדכתיב נדיבי עמים נאספו ׳ ד"א להושבי עם נדיבים נבאה על שמואל דאיהו זמין לאתקשא עם משה
שם צ"ט ואהרן דכתיב משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו וכסא כבוד ינחילם ׳ מאן ינחילם דא שמואל דאחסין יקרא דמלכותא לתרין מלכין ׳ ד"א וכסא כבוד ינחילם דא קב"ה דהוא אחסין כורסייא דיליה לעבדוהי הה"ד וכסא כבוד ינחילם יחתו מריבו מריבו חסר מאי קא מיירי אלא מריבו תנינן מריב ו׳ ודא מלכא קדישא ורזא דחכמתא אתמר הכא בשעתא דדינין מתערין ושליטין ׳ שלטין על רחמי ורחמי אתכפיין ובשעתא דקב"ה אתברך ממבועא דנחלא כדין גברין רחמי ואתכפיין דיני הה"ד יי׳ יחתו מריביו מריב ו׳ ׳ עליו בשמים ירעם ׳ עליו ׳ מהו עליו בשעתא דטלא דעתיקא קדישא שרייא עליה ומלייא רישיה בההוא אתר דאקרי שמים כדין ירעם יתבר חיליהון ותוקפיהון דדינין תקיפין ׳ ויתן עז למלכו דא קב"ה ׳ וירם קרן משיחו ׳ דא כ"י דאקרי קרן היובל (ס"א נ"ג היובל) כמה דאוקימנא ׳ משיחו כד"א משיח אלהי יעקב בג"כ קרן משיחו והא אתמר דבורה דאתת לשבחא שבחא דמלכא קדישא יי׳ בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ׳ מלמד דקב"ה אזמין לכל שאר עמין לקבלא לאורייתא ולא בעו ׳ וכי לא הוה גלי קמיה דלא בעאן אלא דלא יהא לון פתחון פה דאלמלא יהב לון קב"ה אורייתא הוו נטרי לה ׳ וכל אינון קראי דאמרה דבורה כלהו ברזא דחכמתא עד ההיא שעתא דשבחת גרמה שנאמר עד שקמתי דבורה שקמתי אם בישראל דהא אוקמוה דאסתלק מנה רוח נבואה ובג"כ עורי עורי דבורה עורי עורי דברי שיר וכל דא כד אשתכחו גוברין בחטאה ולאו אינון כדאין למשרי עלייהו רוח קודשא ודאי

ואם

ואם כל עדת ישראל ישגו וגו׳
כמה דאוקימנא בהוראה דטעו בה׳ אבל ואם כל עדת ישראל ישגו ואם כל ישראל ישגו מבעי ליה׳ מאי כל עדת ישראל אלא אינון (כלהו) דאשתכחן בירושלם דהוא מתמן נפקא אורייתא לכל עמא ואי אינון דהוו תמן טעאן כל ישראל טעאן ותנינן דכיון דתמן טעאן כל עמא טעאן בגין דכלהו משכי אבתרייהו׳ ונעלם דבר מעיני הקהל עיני הקהל אלין סנהדרי אלין אינון דממנן על ישראל:

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי באורחא עד דהוו אזלי אמר ר׳ יוסי לר׳ חייא נשתדל במלי דאורייתא במלי דעתיק יומין׳ פתח רבי חייא ואמר חטאתי אודיעך וגו׳ מכאן אוליפנ׳ דכל ב״נ דמכסי חטאוי ולא מפריש לון קמי מלכא קדיש׳ ויתבע עלייהו רחמי לא יהבין ליה למפתח פתחא דתשובה בגין דאיהו אבסיף (נ״א מכסי) מניה ואי איהו פריש

רעיא מהימנא

פקודא דא להביא קרבן על סנהדרי גדולה שטעו דתנאין ואמוראין ע׳ סנהדרי גדולה היו ומשה עלייהו וע׳ סנהדרי קטנה הוו ואהרן עלייהו ובגין דא אמרו מארי מתניתין משה שושבינא דמלכא הוה ודא תפארת מתמן סנהדרי גדולה אהרן שושבינ׳ דמטרונית׳ ודא מלכות ה״א זעירא קרינן ליה כגון אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה׳ ועל שמה אתקרי סנהדרי קטנה ומתמן הוו ידעין סנהדרין שבעין לשון דאינון שבעים פנים לתורה דאית שבעים לשון מסטרא דמלכות הרשעה וכו׳ כלא בפרודא הה״ד מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם כלהו שבעין לשון בפרודא דא מן דא׳ אבל באורייתא ע׳ פנים לתורה בלשון חד ודא יסוד ו׳ הלכה חדא חכמה זעירא מלכו׳ דבה שבעין לשון כחושבן סוד מן יסוד׳ ויסוד איהו לשון הקדש סוד המרכבה בשבעין

בראשית כ״ט

תהלים נ״ה

לון קמי קב״ה קב״ה חייס עליה ויתגברון רחמי על דינא וכ״ש אי איהו בכי דהא כל פתחין סתימין איהו פתח ואתקבל צלותיה ועל דא פרישו דחטאוי יקרא הוא דמלכא לאגברא רחמי על דינא ׃ ועל דא כתיב °זובח תודה יכבדנני ׃ מהו יכבדנני תרין כבודין אינון חד לעילא וחד לתתא וחד בעלמא

תלים ן׳

קתדראין עלייהו אתמר כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה לשון חד איהו שבעים לשון על מדרה זעירא דחכמתא זעיר דאיהי י׳ על מדה זעירא דחכמה ב׳ תרין שפוון דבהון דעת ותבונה בהון אשתלימו שבעין ותרין ע״כ ׃

קנ״כ כ׳ פקודא דא שחיטת הפסח וגו׳ ׃

דין וחד בעלמא דאתי ׃ האי קרא קשייא בכלא בסגיאות מילין דהא באודה עלי פשעי סגי ׃ מהו חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי ולבתר אודה עלי פשעי ליי׳ ועוד דהא אודה עלי פשעי ליי׳ ׃ לך מבעי ליה ׃ אלא דוד כל מלוי ברוח הקדש אמרן ולמלכותא דשמייא אמר בגין דאיהו שליחא מתתאי לעילאי ומעילאי לתתאי ומאן דבעי למלכא ׃ לה אודע בקדמיתא ועל דא חטאתי אודיעך (ד״א למלכותא דשמייא קאמר) ועוני לא כסיתי מצריקו של עולם אמרתי אודה עלי פשעי ליי׳ דא מלכא קדישא דשלמא כלא דיליה ושלמא דבעי ב״נ לאעלא קמיה בהודאה ׃ דהא שלמים הכי מתקרבין בהודאה דכתיב על זבח תודת שלמיו ׃ ואתה נשאת עון חטאתי סלה ׃ דא לעילא לעילא אתר דעתיקא קדיש׳ שרייא ׃ בג״כ האי קרא אחיד בכלא כגוונא דא מאן דיתבע בעותיה למלכא בעי ליחדא שמא קדישא ברעותיה מתתא לעילא ומעילא לתתא ולקשרא כלא בחד קשרא ובההוא קשורא אשתכח בעותיה ׃ א״ר יוסי מאן הוא חכימא למתבע בעותיה כדוד מלכא דהוא הוה נטיר פתחא דמלכא א״ל ר׳ חייא ודאי הכי הוא ׃ וע״ד אורייתא אוליף לן ארחוי

דמלכא

דמלכא קדישא בגין דנגדע למיהך אבתריה כד"א °אחרי יי' [דברים כ"ג]
אלהיכם תלכו וגו' רבי יוסי פתח ואמר °כה אמר יי' קול ברמה [ירמיה]
נשמע נהי בכי וגו' · כה אמר יי' הא °אוקמוה בכל אתר דנביא [ל"א]
שרי למללא הוו מלוי אשתמודען והכא האי כה אמר יי' קב"ה [לעיל דף י"ה]
ומה אמר קול ברמה נשמע · הכי תנינן דבההוא יומא דאתחרב
בי מקדשא לתתא וישראל אזלו בגלותא ריחיין על צואריהון
וידיהון מהדקן לאחורא · וכנסת ישראל אתתרכת מבית מלכא
למיהך בתריהון כשעתא דנחתת אמרת איהך בקדמיתא ואבכה
על מדוראי ועל בני ועל בעלי · כד נחתא חמת אתרהא
חריב וכמה דמא דחסידי אתושד בגווה והיכלא קדישא וביתא
אתוקד באשא כדין ארימת קלא ואתרגישו עלאי ותתאי ומטא
קלא לעילא עד אתר דמלכא שרי ביה ובעא מלכא לאהדרא
עלמא לתהו ובהו עד דנחתו כמה אוכלוסין וכמה משריין לקבלה
ולא קבלה תנחומין מנייהו · הה"ד קול ברמה נשמע נהי בכי
תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה דלא קבלה
מנייהו תנחומים · כי איננו בגין דמלכא קדישא הוה סליק לעילא
לעילא ולא אשתכח בגווה הה"ד כי איננו ולא כתיב כי אינם ·
אמר ליה רבי חייא מאי רחל מבכה על בניה · אמר ליה אוליפנא
דהיא כנסת ישראל ודא אנתו דיעקב ודאי דכתיב °ויאהב יעקב [בראשית]
את רחל וכתיב °ורחל עקרה · וכתיב התם °מושיבי עקרת הבית [כ"ט]
אם הבנים שמחה · דבר אחר כי איננו כמה דאתמר איננו גדול [שם]
בבית הזה וגו' איננו דהא אסתליק לעילא ואתרחיק מכלא איננו בזווגי [תהלים קי"ג]
בה איננו לאשתכחא °שמיה רבא א"ר חייא מאן אתר שרייא [שמות]
לאתגלאה אמר ליה מבי מקדשא דתמן שרייא ולבתר אסחרת [קס"ב]
כל ארעא דישראל לבתר כד נפקת מן ארעא קמת על מדברא
ויתיבת תמן תלת יומין · דברת אוכלסהא ומשירייה' ויתבהא מבי
מלבא וקראת עלה איכה ישבה בדד וגו' · בכו רבי חייא ורבי

יוסי

יוסי · אמר רבי יוסי לא גלו ישראל מארעא ולא אתחרב בי
מקדשא עד דישראל כלהו אשתכחו בחייובא קמי מלכא ועד
(משלי ג') דדברי עלמא אשתכחו בחיובא בקדמיתא הה"ד °עמי מאשריך
מתעים ודרך אורחותיך בלעו · דכיון דרישי עמא אזלין בחייובא
כל עמא אתמשכו אבתרייהו · רבי חייא אמר מהכא ואם כל
עדת ישראל ישגו במאי הוי בגין ונעלם דבר מעיני הקהל
דעיני עמא אינון רישייהו דכל עמא אתמשכן אבתרייהו
אזלו · עד דהוו אזלי חמו חד אתר מרשנא בעשבין ונהר מייא
דהוה נגיד ביה · יתבו · עד דהוו יתבי פרח חד עופא ורחיש
קמייהו · אמר רבי חייא ניקום מהכא דודאי (א) נגרי טורייא הכא
משתכחין קמו ואזלו · עד דאהדרו רישייהו חמו אינון לסטין
דרהטין אבתרייהו אתרחיש לון ניסא ואשכחו קמייהו חד טינרא
וחד מערתא ביה עאלו תמן ויתבו כל ההוא יומא וכל ליליא
(ירמי' ל') פתח רבי חייא ואמר °ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' כי הנני
מושיעך מרחוק · מרחוק · מקרוב מבעי ליה · והא אוקמוה האי
קרא מרחוק כד"א ושבו מארץ מרחוק · אבל מרחוק בההוא
(שם ל"א) דכתיב °מרחוק יי' נראה לי וכתיב °ממרחק תביא לחמה
(משלי ל"א) ומאן הוא עמיקא דנחלא אתר דההוא נהר נגיד ונפיק
ושב יעקב כיון דכתיב אל תירא עבדי יעקב מהו ושב
יעקב אלא כמה דתנינן קודשא בריך הוא סליק לעילא
(בראשית) לעילא כמה דכתיב °למה יי' תעמוד ברחוק ומההוא אתר
(דב"ה א') (תלים י') רחוק הנני מושיעך ושב יעקב לאתריה (לכורסייה) לאזדווגא בכנסת
ישראל · ושקט דא יסוד · ושאנן למשרי דיוריה ביה ·
(בראש' כ"ז) ואין מחריד מיצחק כמה דאת אמר °ויחרד יצחק חרדה גדולה
ועל

א) כאן שניתי הגהי הרים והוא מלשון נגר ונגר נגר (פירוש לפטיש רצים על פרחים לנזול ולשון הש"ס
דאנקטיה נגרי למד לגרסה לרוץ חוצה · הרמ"ב :

בר' ל"א ועל דא °ופחד יצחק כתיב · וההוא פחד כד אתער אסתלק
ישעיה ל"ג יסוד לאתר אחרא הה"ד °פחדו בציון חטאים כציון דייקא · ועל
דא ואין מחריד והשתא קב"ה שזיב לן מרחיק ואסתיר לן בהאי
אתר בהשקט ובשלוה ואין מחריד מכלא · דכד קב"ה עביד
שופטים ד' ניסא בכלא עביד · רבי יוסי פתח °ויאמר אליה ברק אם תלכי
עמי והלכתי וגו' מאי קא מיירי אלא אמר ברק הואיל ורוח
קדישא שרייא עלה בזכותה אשתזיב ולא לישרי עלי נזקא ומה
ברק סמיך על אתתא לאשתזבא בגינה · אנן דאורייתא עמנא
דהיא שמיה דמלכא קדישא עאכ"ו יתבו גו ההיא מערתא כל
ההוא יומא כד רמש ליליא אתנהיר סיהרא במערתא עברו תרי
טייעי וחמריהון טעינן מחמרא ומיכלא לגרמייהו שארו על
מטולא אמרו האי להאי נבית הכא ניהב מיכלא ומשתייא לחמרי
ואנן ניעול למערתא דא · א"ל חבריה עד לא ניעול תימא האי
תהלים נ"ב קרא דלא מתיישבא · א"ל מאי הוא · א"ל מלה חד דכתיב °אודך
לעולם כי עשית וגו' · מהו כי עשית ולא כתיב מה · וכתיב כי
טוב נגד חסידיך · וכי לגבי אחרא לאו איהו טוב לא הוה בידיה
אמר (א) ווי לטיוענא דשבקנא לקב"ה בגיניה · רבי חייא ור' יוסי
דהוו יתבי במערתא חדו א"ר חייא לרבי יוסי ולא אמרית לך
דכד עביד קב"ה ניסא בכלא עביד · נפקו · כד נפקו אקדים ר'
ישעיה נ"ז חייא ופתח °שלום שלום לרחוק תרי שלמא הכא חד לרחוק
וחד לקרוב וכלא חד (ב) לרחוק דאתעביד קרוב · (תו לרחוק)
דא הוא מאריה דתשובה קודם הוה רחיק והשתא איהו קרוב
תו רחוק כד בר נש אתרחיק מאורייתא רחיק הוא מקב"ה ומאן
דקריב לאורייתא קריב ליה קב"ה בהדיה והשתא אתחברו עמנא
ויעולו למערתא אתו אינון טייעין ואשתתפו עמהון (ג) אשתנקלו
לחמרייהו

א) אוי לסחורה שהנחתי עבודתו ית' בשביל עסק ממון · ב) פירוש חשבון ולרחק כמו ולקרוב או ולקרוב עם ו' ראשונה הרמ"ז · ג) שנתנו כבלים לחמוריהם ברגליהם כדי שלא יברחו כדרך שעושים עוברי דרכים ונתנו להם לאכול והוא אל' לא יבר כשדך שתרגומו כד תזיל לא תשביק אורחך וז"ל הרמ"ז הסירו המשאות לחמורים וקשרו אותם והביאו המאכל ואז יבאו כלם אל פה המערה ·

לחמרייהו ואתקינו למיכל נפקו כלהו לפום מערתא אמר חד מן טייעין לימרו לן מארי דאורייתא האי קרא אורך לעולם כי עשית ואקוה וגו׳ · כי עשית מהו כי עשית ולא כתיב מה וכתיב כי טוב נגד חסידיך וכי לגבי אחרא לאו הוא כי טוב · א״ר חייא כי עשית ודאי ומה עשית · לעולם · דבגין האי עולם דעבד קב״ה ואתקן ליה אודי בר נש לקב״ה בכל יומא ואקוה שמך כי טוב נגד חסידיך הכי הוא ודאי · לקבל אינון זכאין שמא דקב״ה טוב ולא לקבל חייביא דמבזין ליה בכל יומא ולא משתדלי באורייתא · א״ל (ד) יאות הוא אבל מלה שמענא מבתר כותלא ומסתפינא לגלאה · אמרו ליה רבי חייא ורבי יוסי אימא מילך דאורייתא לאו היא ירותא לאתר חד · אמר לון יומא חד הוינא אזיל ללוד עאלנא למתא ואסמכנא גרמאי בתר כותלא חד ור״ש בן יוחאי הוה בההוא ביתא ושמענא מפומיה האי קרא אורך לעולם כי עשית · אורך (ה) דוד המלך ע״ה אמרו על ההוא עולם בתראה דאיהו עבד · דדוד מלכא אחיד ביה בההוא עולם וביה ירית מלכותא · ואקוה שמך כי טוב · דא קב״ה ביחודא דהאי עלמא דאקרי טוב · אימתי אקרי טוב נגד חסידיך מאן אינון חסידיך אלא אית חסד ואית חסד ואלין אקרון חסדי דוד הנאמנים · וכד אלין חסדי דוד אתמליין מההוא טיבו דנגידו דעתיקא קדישא כדין אקרי יסוד טוב · כדין אשתכח טוב לגביה · דהא כמה דאשתכח דאיהו ביה הכי איהו מבסם להאי עלמא בתראה וכלא אשתכח בברכה ועל דא דוד הוא מחכה להאי דרגא דנהיר להאי עולם דאיהו אחיד ביה · מלין אלין הכי שמענא לון אבל לא ידענא מאי הוא · אתו רבי חייא ורבי יוסי ונשקו ליה ברישיה · אמר רבי

ועי׳ ח״ט תרומה קס״ט

חייא

ד) ר״ל הילוך ואופן הפסוק הוא נכון כי בו יתישבו כל הקושיות אבל אני שואל הפירוש עד״ס : ה) ירצה לא כמו שאמרת שזה ענין כולל וכל א׳ יוכל לאומרו בעבור כללות העולם אבל אמתות הענין שדוד אמרו על עצמו : ו) ה״ס רחל עולם האחרון פי׳ בתיקונו ובבנייני לאפוקי עולם התוהו שגם שכולו בסוד הס׳ כמ״ש ואלה המלכים וגו׳ ואז הכל נתהוה ע״י א׳ הנקראת ארץ אדום ומשם היה שורש שאול ולכן היתה מלכותו שאולה אבל דוד מושרש במדת הס׳ כשויה ומתוקנת ונבנית ע״י ומיד כנודע וז״ש דאיהו עבד והוא כללות שבסיה דעולם האצילות והיינו כי עשי״ת וכו׳ ירית ולא כשאלה כשאול · הרמ״ז :

חייא מאן חפי עיניך בעפרא ר"ש בן יוחאי דאנת באתרך ואנת מרעיש טורייא עלאי ואפילו צפורי שמיא וכלא חראן במלולך ווי לעלמא בההיא שעתא כד תסתלק מניה' תו פתח ואמר ההוא גברא הא מלה אחרא שמענא מניה בההיא שעתא בקרא דכתיב 'ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחנוניו וגו' למען אדנ"י ואמר הכי · אי שמא דא מעלייא (כ"ח לעיל) מכלא שפיר הוא דהכי אמרין עביד בגיל מלכא · אבל שמא דא הא ידיע דהוא אתר בי דינא דמניה נפיק דינא לעלמא · מאן חמא דאמרין למלכא עביד בגין עבדך או בגין מלה זעירא מנך · אלא הכי אצטריך דשמא דא אתקין ביתא למלכא ובי מקדשא לתת' ורא אחיד ברא בגין דאתקשר דא ברא · וכד מקדשא לתתא קאים בקיומיה האי שמא לעילא קאים בקיומיה ורא הוא כמאן דאמר למלכא בני ביתא דא והיכלא דא בגין דלא תשתכח מטרוניתא דיתבא לבר מהיכלא אוף הכא והאר פניך על מקדשך השמם למען אדני מ"ט למען ארני דלא יישתכח לבר מן דיוריה' תווהו רבי חייא ורבי יוסי וחדו בההוא ליליא · בתר דאכלו פתח חבריה טייעא ואמר אימא קמייכו מלה חד דאשתדלנא ביה האי יומא האי קרא דכתיב 'מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה דוד אמר שירתא כד הוה עריק מחמוי ומאי אמר אלהים אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי וגו' · אלהים אלי אתה דהא בגבורה אחידא תדירא · אשחרך · וכי דוד היך יכיל לשחרא ליה לקב"ה בארעא רחיקא ואתתרך מארעא דשכינת' שרייא · אלא אע"ג דאתתרך מתמן לא שביק דידיה לשחרא ליה לקב"ה · ואנא שמענא אשחרך כמאן דאמר איזיל לאתחזאה קמך בר דלא יכילנא בך אשחרך בר דאנא לבר מאתר דשכינתא שרייא · צמאה

לך

(דנ"ט ע')

(תהלים ס"ג)

לך נפשי׳ דהא נפשאי וגופא דילי תאיבין לגבך לאחזאה קמך
ולא יכילנא בגין דאנא בארץ ציה ועיף בלי מים דהא ארץ ציה
ועיף אקרי לבר מאתר דשכינתא שרייא בגין דמים חיים לא
בראשית כ״ו שכיחי הכא ומאן אינון מים חיים דא שכינתא דכתיב בה ׳באר
מים חיים וע״ד ארץ ציה ועיף בלי מים כתיב׳ אמרו רבי חייא
ור׳ יוסי ודאי אורחא תקינא קמן עאלו למערתא ודמכו בפלגו
ליליא שמעו קל חיוותא במדברא דנהמי אתערו׳ אמר ר׳ חייא
הא עידן הוא לסייעא לכנסת ישראל דהיא משבחת למלכא
אמרו כל חד וחד לימא מלה ממה דשמע וידע באוריית׳ יתבו
תהלים כ״ב כולהו׳ פתח רבי חייא ואמר ׳למנצח על אילת השחר מזמור
משלי ה׳ לדוד׳ מאן אילת השחר דא כנסת ישראל דאקרי ׳אילת אהבים
ויעלת חן׳ וכי אילת השחר ורא כל יומא׳ אלא אילת מההוא
הושע ס׳ אתר דאקרי שחר כד״א ׳כשחר נכון מוצאו׳ ודוד מלכא על
כנסת ישראל קא אמר דא דהא לא אמר כנסת ישראל דא
(ס״א דאקרי אילת אהבים ויעלת חן והיא אתייא מההוא אתר
דאקרי שחר כד״א כשחר נכון מוצאו ודוד מלכא על כנסת
ישראל קאמר דא) משמע דכתיב על אילת השחר׳ תא חזי
בשעת׳ דרמש ליליא פתחין סתימין דעלאי ותתאי משתכחי (ס״א
מזדמני) וכל אינון רחיקין מתערין ואזלין ושטאן כל עלמ׳ ומהדרין
על גופי בני נשא וסחרי לאתרייהו לערסייהו וחמאן דיוקנא
דמלכא קדישא ומסתפי דהא אתקפו בערסייהו במילי
דשמיא קדישא׳ ובני נשא נשמתהון סלקין כל חד
וחד כדחזי ליה והא אוקמוה׳ זכאה חולקיהון דצדיקייא
דנשמתהון סלקין לעילא ולא מתעכבי באתר אחרא דלא
אצטריך כד אתפלג ליליא כרוזא קאים וכריז ופתחין
פתיחו׳ כדין רוחא חד דסטר צפון אתער ואקיש

בכנור

בכנור דדוד ומנגן מאליו ושבחרת למלכא וקב"ה משתעשע
בצדיקייא בגנתא דעדן · זכאה חולקיה מאן דאתער בההוא
זמנא ואשתדל באורייתא וכל מאן דקאים בההוא זמנא ואשתדל
באורייתא אקרי חבריה דקב"ה וכנסת ישראל · ולא עוד אלא
דאלין אקרון אחים ורֵיעִים ליה דכתיב °למען אחי ורעי אדברה תהלים קכ"ב
נא שלום בך ואקרון חברים בהדי מלאכין עלאין ומשריין עלאין
דכתיב °חברים מקשיבים לקולך · כד אתי יממא כרוזא קאים שיר ח'
וכריז ופתחין דסטר דרומא אתפתחו ומתערין ככבים ומזלות
ופתחין דרחמין אתפתחו ומלכא יתיב וקביל תושבחן כדין כנסת
ישראל נטלא לאינון מילין וסלקא וכל אינון חברים אחידן בגדפהא
ומלייהו אתיין ושריין בחיקא דמלכא · כדין פקיד מלכא למכתב
כל אינון מילין ובספרא כתיבו כל אינון בני היכליה וחוטא דחסד
אתמשך עלייהו דמההוא חוטא אתעטר ב"נ בעטרא דמלכא
ומניה דחלין עלאין ותתאין הוא עאל בכל תרעי מלכא ולית
מאן דימחי בידוי · ואפילו בזמנא דמאריהון דדינא קיימין למידן
עלמא לא דיינין עליה דינא בגין דהא אתרשים ברשימו דמלכא
דאשתמודעא דאיהו מהיכלא דמלכא ובגין דא לא דיינין עליה
דינא · זכאה חולקיהון דצדיקייא דמשתדלי באורייתא וכל שכן
בזמנא דמלכא תאיב על מילי דאורייתא · ת"ח רזא דמלה לא
קיימא כנסת ישראל קמי מלכא אלא באורייתא וכל זמנא דישראל
בארעא אשתדלו באורייתא כנסת ישראל שראת עמהון · כד
אתבטלו ממילי אורייתא לא יכלא לקיימא עמהון שעתא חדא
בגיני כך בשעתא דכנסת ישראל אתערת לגבי מלכא באורייתא
אתקיף חילא ומלכא קדישא חדי לקבלא לה וכל זמנא דכנסת
ישראל אתת לקמי מלכא ואורייתא לא אשתכח עמה כביכול

תשש חילהא · ווי לאינון דמחלשין חילא דלעילא בגיני כך
זכאין אינון דמשתדלי באורייתא וכ"ש בההיא שעתא דאצטריך
ישעיה לאשתתפא בה בכנסת ישראל כדין קב"ה קארי עליה °ויאמר לי
מ"ט עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר · רבי יוסי פתח ואמר °משא
שם כ"א דומה אלי קורא משעיר שומר מה מלילה שומר מה מליל האי קרא
אוקמוה חברייא בכמה אתר · אבל משא דומה כל זמנין דישראל
אשתכחו בגלותא אתיידע זמנא וקצא דילהון וזמנא וקצא דההוא
גלותא · וגלותא דאדום הוא משא דומה דלא אתגלייא ולא
אתיידע כאינון אחרנין · קב"ה אמר אלי קורא משעיר קלא
שמענא בגלותא דשעיר אינון דרחקי בינייהו אינון דשכבי לעפרא
ומאי אמרי שומר מה מלילה שומר מה מליל אינון תבען לי על
מטרוניתא מה עבדית מן מטרוניתא דילי כדין קב"ה כניש לפמלייי
דיליה ואמר חמו בני רחימי דאינון דחיקין בגלותא ושבקין צערא
דילהון ותבעין לי על מטרוניתא ואמרי שומר אנת דאקרי שומר
אן הוא שמירה דילך אן הוא שמירה דביתך מה מלילה מה
עבדת מלילה · הכי נטרת לה · מה מליל · דהא לזמנין אתקרי
שמו' י"ב לילה ולזמנין אתקרי ליל הה"ד °ליל שמורים הוא · וכתיב הוא
הלילה הזה · כדין קב"ה אתיב לון הא שמירה דידי אשתכח דהא
אנא זמין לקבלה ולאשתכחא בהדה הה"ד אמר שומר ההו' דנטיר
ביתא אתא בקר וגם לילה דהא בקדמיתא אסתלק לעילא לעילא
ע"ד וסליק לההוא בקר °דאזדמן ביה תדירא · השתא אתא בקר · הא
זמין לאתחברא בלילה · וגם לילה הא זמינא היא אבל בגיניכון
אתעכבו ואי אתון בעאן דא על מה אתון מתעכבי · שובו · שובו
בתשובה כדין אתיו אתו לגבאי ונהוי כלא במדורא חדא וכולנא
דברי' ל' נתוב לאתרנא · הה"ד °ושב יי' אלהיך את שבותך והשיב לא נאמר

אלא

אלא וישב תרין וישב וישב כתיב הכא · אלא חד לכנסת ישראל
וחד לקב״ה הה״ד וישב יי׳ אלהיך את שבותך וישב וקבצך מכל
העמים · פתח ההוא טייעא ואמר °ברון יחד כוכבי בקר ויריעו כל איוב ל״ח
בני אלהים　　ת״ח כד קב״ה אתי לאשתעשעא עם צדיקייא
בגנתא דעדן כל מילי דעלמא תתאה (ס״א עלאה) וכל יקראין ותתאין
מתערין לקבליה וכל (א) אילני דבגנתא דעדן פתחי שבחא לקבלי׳
הה״ד °אז ירננו עצי היער מלפני יי׳ כי בא · ואפילו עובי דארעא ד״ה א׳ י״ו
כלהו מרחשי שבחא קמיה · כדין שלהובא נפק (ב) ובטש בגדפוי
דתרנגולא וקרי ושבח למלכא קדישא וקרי לבני נשא דישתדלון
באורייתא ובשבחא דמאריהון ובפולחניה זכאה חולקיהון דמאן
דקיימין מערסייהו לאשתדלא באורייתא · כד אתי צפרא פתחין
דדרומא נפתחין ותרעי דאסוותא נפקין לעלמא ורוחא דמזרח
אתער ורחמי אשתכחו וכל אינון כוכביא ומזלי דממנן תחות
שולטניה דהאי בקר כלהו פתחין שבחא וזמרין למלכא עלאה
הה״ד ברון יחד כוכבי בקר וגו׳ · מה בין הכא בני אלהים
דאינון מזמנין תרועה בהאי בקר והא כל דינין אתעברו בזמנא
דחסד אתער בעלמא · אלא ויריעו כל בני אלהים הא אתבר
תוקפא דדינין קשין אתבר חילא דילהון כד״א °רעה התרועעה ישעיה
ארץ · וכל כך בגין דהאי בקר אתער בעלמא ואברהם אתער כ״ד
ואתי למנטע °אשל בבאר שבע מלה דא הכי שמענא לה בבאר בראשית כ״א
שבע ודאי וכתיב ויקרא שם בשם יי׳ אל עולם · פתח חבריה
טייעא ואמר °הבקר אור והאנשים שלחו וגו׳ מאי הבקר אור · שם מ״ד
הכי אוליפנא · מהו בקר אלא בזמנא דאתי צפרא ודינין מתעברן
וחסד בעא לאתערא כל אינון דאתיין מסטרא דא מבקרי (ס״א
מפקדי

א) כירם ר׳ ה״ה וצ״ל הם ס״ג מגלג״ך גימטריא יער עיין שם הסיר והרבה והאריך בספר המאמר כ״ס ; ...
ב) מכה בכנפיו וקורא כדרך התרנגולים והוא המכריז למעלה :

(יפ"ק דף) לאתרייהו לזמנא ברכאן לעלמא ודא הוא הבקר אור דהא רחמי מתישבי לעלמא וחסד קאי באתרא כדין הוא בקר אור · וכתיב ׳וירא אלהים את האור כי טוב · תא חזי כלא הוא בדרגין ידיען · ליליא הא ידיעא · בקר אור ידיעא · והוא דרגא עלאה דאשתכחא ביה תדירא · אימתי כד נהיר שמשא שמשא ידיעא והוא דרגא עלאה דמבסם לכלא ונהיר לכלא כמה דאת אמר ׳כי שמש ומגן יי׳ אלהים והאי בקר אור נהיר משמשא ודא נהיר לליליא בגין כך כלא תלייא דא בדא · והאי בקר אור כד אתער כל בני עלמא אתאחדן באחרותא בחדוותא ומשתכחי בעלמא והשתא הא נהיר יממא עירן רעותא הוא למהך באורחא בריכו לון רבי חייא ורבי יוסי ונשקו לון ברישייהו ושדרו לון · אמר ר׳ חייא לרבי יוסי בריך רחמנא דתקין ארחנא קמן ודאי קב"ה שדר לון גבן זכאין אינון דמשתדלי באורייתא ולא ארפין מינה שעתא חדא · נפקו רבי חייא ורבי יוסי ואזלו לאורחייהו אמר רבי יוסי ודאי רחימותא דלבאי קשיר באלין טייעי א"ר חייא לא תווהנא על דא דהא ביומוי דרבי שמעון אפילו צפרי שמיא מרחשן חכמתא דהא מלוי אשתמודען לעילא ותתא · פתח ר׳ חייא ואמר ׳ויאמר יי׳ אל משה הנך שוכב עם אבותיך וגו׳ · ת"ח כל זמנא דהוה משה קיים בעלמא הוה מחי בידייהו דישראל בגין דלא ישתכחון בחיובא קמי קב"ה ובגין דמשה אשתכח בינייהו לא יהא כההוא דרא עד דרא דייתי מלכא משיחא דיחמו יקרא דקב"ה כוותייהו דאינון אתדבקו מה דלא אתדבקו דרין אחרנין · דתנינן חמאת שפחה חדא על ימא מה דלא חמאת עינא דיחזקאל נביאה אי אינון אתדבקו כל כך נשיהון דישראל כ"ש · בנייהו כ"ש · גוברין כ"ש · סנהדרין כ"ש · נשיאים כ"ש · וכ"ש נביאה עלאה מהימנא משה דאיהו על כלא והשתא אלין טייעי מדברא מרחשין חכמתא כל כך כ"ש חכימי דרא כ"ש אינון דקיימי קמיה דר"ש ואולפי מיניה בכל

(בראשית א׳) (תהלים פ"ד) (דברים ל"א)

יומא

יומא · כ"ש וכ"ש ר"ש דהוא עלאה על כלא · בתר דמית משה מה כתיב וקם העם הזה וזנה וגו' · כך ווי לעלמא כד יסתלק מניה ר"ש דמבועי דחכמתא יסתתמו מעלמא ויבעי ב"נ מלה דחכמתא ולא ישכח מאן דיימא וטעאן כל עלמא באורייתא בגין דלא ישתכח ביניהו מאן דאתער בחכמתא · עד ההוא זמנא כתיב ואם כל עדת ישראל ישגו · ואם ישגו באורייתא ולא ינדעון אורחהא במאי הוא בגין ונעלם דבר מעיני הקהל דלא ישתכח מאן דידע לגלאה עמיקתא דאורייתא אורחהא ווי לאינון דרין דמשתכחי כדין בעלמא · אמר רבי יהודה זמין קב"ה לגלאה רזין עמיקין דאורייתא (א) בזמנא דמלכא משיחא בגין דמלאה הארץ דעה את יי' כמים לים מכסים · וכתיב ולא ישעיה י"א
ילמדו עוד איש את אחיו ואיש את רעהו לאמר דעו את יי' כי ירמיה ל"א
כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם אבי"ר:

אשר נשיא יחטא ועשה אחת וגו' בשגגה ואשם · תאני ר' יצחק מ"ש בכל אתר דכתיב בהו ואם כד"א אם הכהן המשיח יחטא · ואם כל עדת ישראל ישגו והכא אשר נשיא יחטא ולא כתיב ואם נשיא יחטא מאי קא מיירי · אלא אלין כהנייא לא משתכחי הכי בחטאה דהא כהן נטיר גרמיה תדירא בגין דמטולא דמאריה עליה בכל יומא ומטולא דישראל כלהו ומטולא דכל חד וע"ד תווהא איהו כד יחטא ובג"כ ואם כתיב · וכן ואם כל עדת ישראל ישגו תווהא הוא דכלהו ישתכחו בחובה חד דאי אלין יחטאון אלין לא יחטאון ובגיני כך ואם כתיב · אבל הכא אשר נשיא יחטא ודאי בגין דלביה גס ביה ועמא אזלין אבתריה ואתמנון תחותוי · וע"ד אשר נשיא יחטא · כגון דעבר על מצות לא תעשה והוא עביד חד מנייהו וע"ד לא כתיב ביה ואם דהא מלוי

א) פי' כי אז כלמוד תו' מפיו כ"י כת"ס וכל בניך לימודי ה' שלא ע"י סרסור כי אז היה בחינת כפוהין כמ"ש מהרימ"ש וז"ס כי ה' יתן חכמה להורות היינו מפיו דעת ותבונה שבזכה ללמוד תו' מפיו מה"ן :

שמו' ל"ה מלוי לא בספקא הוו · רבי יהודה פתח °והנשאם הביאו
את אבני השהם ואת אבני המלואים לאפוד ולחשן · מ"ט דמלין
שם אלין אקריבו נשיאים ולא ב"נ אחרא והא כתיב °כל נדיב לבו
יביאה את תרומת יי' · וכתיב ואבני שהם ואבני מלואים לאפוד
ולחשן אלא אמר קב"ה אע"ג דבכלא תלייא האי נדבה סליקו
אלין אבנים לנשיאים · מ"ט בגין דעל לבא דכהנא אשתכחו ·
אמר קודשא ב"ה ליתו נשיאים דלבייהו גס בהו וייתון אלין אבני
דאינון משתכחי על לבא דכהנא ויתכפר עלייהו מגסות לבייהו
שם כ"ח וכתיב °והיו על לב אהרן בבאו לפני יי' וע"ד והנשאם הביאו
את אבני השהם ואת אבני המלואים לכפרא עלייהו ובג"כ (ב)
אשר נשיא יחטא ודאי · ועשה אחת מכל מצות יי' אלהיו אשר
לא תעשנה כמה דאוקמוה דעבר על מצות לא תעשה · או
הודע אליו חטאתו דבגין דלביה גס ביה לא אשגח בחטאיה
ולבתר אתידע ליה ועבד מניה תשובה · רבי יהודה ור' יוסי הוו
יתבי חד ליליא ולעאן באורייתא א"ר יהודה לרבי יוסי חמינא
דצחותא דאורייתא בליליא הוא יתיר מבימטא אמאי · א"ל בגין
דצחותא דתורה שבכתב תורה שבע"פ הוא ותורה שבע"פ
פה בלילה שלטא ואתערת יתיר מביממא ובזמנא דאיהי שלטא
כדין איהו צחותא דאורייתא ׃

איוב ל"ה פתח ר' יוסי ואמר °ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה
תא חזי (ג) בשעתא דאתער רוח צפון ואתפלג ליליא הא
אוקמוה דשלהובא חד נפיק ובטש תחות גדפוי דתרנגולא
ואקיש גדפוי וקארי וההוא שלהובא בזמנא דמטי גביה ואתער
לקבליה אסתכי ביה ואזדעזע וקארי ואסתכי ואשגח בגין יקרא
דמאריה למעבד רעותיה וקארי לון לבני נשא ועל דא
אקרי שכוי אשגחא · ואקרי גבר בגין דאתער בשלהובא
דגבורה

ב) ס"א ויאמר סלוק אל שמואל אשר מצאתי בקול ה' סר"ל ודאי : ג) הרמ"ז פלח לך קנ"א ע"ב .

דגבורה בסטרא דגבורה קא אתייא לאתערא בעלמא · כדין אינון בני מהימנותא קיימין ויהבין גבורה וחילא לכנסת ישראל וכדין אקרי רנה דאורייתא ועל דא ירית דוד מלכותא הוא ובנוי לעלמין ולדרי דרין · וכד תרנגולא קארי ובני נשא ניימי בערסייהו ולא מתערי תרנגולא קארי לבתר ואמר מה דאמר והא אוקמוה · לבתר בטש בגדפוי ואמר ווי לפלניא נזיף דמאריה שבקא דמאריה דלא אתער רוחיה ולא אשגח ליקרא דמאריה כד נהיר יממא כרוזא קרי עליה ואמר ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה לסייעא ליה באינון תושבחן ולמהוי כלא בסיועא חדא · עושי · עושני מבעי ליה · מהו עושי אלא בשעתא דב"נ קם בפלגות ליליא ואשתדל ברנה דאורייתא דרנה דאורייתא לא אתקרי אלא בליליא · וכד איהו אשתכח באורייתא · כד נהיר יממא קב"ה וכנסת ישראל מתקני ליה בחד חוטא דחסד לאשתזבא מכלא ולנהרא ליה בין עלאין ותתאין · רבי יהודה אמר אנא שמענא דאמר רבי אבא האי קרא איה אלוה עושי עושה לי מבעי ליה מהו עושי · אלא כמה דאמרת בשעתא דאיהו קם בפלגות ליליא ואשתדל באורייתא כד נהיר יממא אתער אברהם בההוא חוטא דיליה דכתי' ביה °אם מחוט ועד שרוך נעל וגו' וקב"ה וכנסת ישראל מתקני ליה ועבדי ליה בכל יומא בריה חדשה הה"ד אלוה עושי והא אוקמוה א'ל ו'ה · א"ל דא אברהם דכתיב (כי"ה) האל הגדול ו' דא קב"ה · ה' דא כנסת ישראל ודא הוא אלוה ואינון עבדין ליה לב"נ ומתקנין ליה בכל יומא ובג"כ כתי' עושי כד"א °ישמח ישראל בעושיו · א"ר יוסי ודאי כך הוא וכלא חד מלה · רבי יהודה פתח ואמר :

קע"ה א'

בראשית י"ד

תהלים קמ"ט

או הודע אליו חטאתו אשר חטא · הודע אליו מסטרא דמאן או ידע (נ"א נודע) חטאתו מבעי ליה מהו הודע אליו (א) אלא

קב"ה

א) פי' אם גי' סכ"ע והוא רמז לח' סנקרלה גת סכע א"ס :

קב"ה פקיד לכנסת ישראל לאודעא ליה לבר נש ההוא חובא
איוב כ' דהוא חב ובמה מודע ליה בדינהא כד"א °יגלו שמים עונו וארץ
מתקוממה לו הודע אליו כמאן דפקיד לאחרא · דתנינן בשעתא
דב"נ חב קמי קב"ה ולא אשגח בחטאיה לאהדרא בתיובתא
קמי מאריה ואשרי ליה בתר כתפיה נשמתיה ממש סלקת
ואסהידת קמי קב"ה · כדין פקיד מלכא לכנסת ישראל ואמר או
הודע אליו חטאתו אשר חטא אושיט דינא עליה ואודע ליה
יחזקאל ט"ז חוביה כד"א °הודע את ירושלם את תועבותיה · בתר דמטי
עליה דינא כדין אתער רוחיה למהדר בתיובתא קמי מאריה
ואתכנע למקרב קרבנא דהא מאן דלביה גס ביה חטי ואנשי
חטאיה ולא אשגח עליה וקב"ה זמין לקבליה ופקיד לאודעא
ליה לההוא חובא בגין דלא יתנשי מניה · א"ר יוסי הכי הוא
ודאי מגלן דהכי אשכחנ' בדוד דכיון דעבד ההוא עובדא דבת
שבע לא אשגח ביה · א"ל קב"ה את אנשית ליה אנא אדכרנא
שמואל ב' י"ב לך · מיד מה כתיב °אתה האיש כה אמר ה' (כ) אתה האיש
דלא דכרת ליה אתה האיש דאנשית ליה ובמה אודע ליה
בדינא · אוף הכא קב"ה קאמר הודע אליו חטאתו אשר חטא
ושפיר מלה והכי הוא דלא כתיב או נודע אליו כמה דכתיב
שמות כ"א °או נודע כי שור נגח הוא ומאן דקאים בליליא למלעי באוריית'
אורייתא קא מודעא ליה חוביה ולא באורח דינא אלא כאימא
דאודעא לברה במלה רכיך והוא לא אנשי ליה ותב בתיובתא
קמי מאריה ואי תימא דוד דהוה קם בפלגו ליליא אמאי אתערו
עליה בדינא אלא שאני דוד דאיהו עבר במה דאתקשר ובעייא
דינא ובמה דעבר אתדן · הוא חטא לקבליה דמלכותא קדישא
ולגבי ירושלם קדישא ובג"ד אתתרך מירושלם ומלכותא אעדיו
מניה עד דאתתקן

בן אהל"ל אתה הוא וייסב לא"ש קודם בן מות סהיה העושה זאת אלא ר"ל אתה עפית כמעשה איש מתם המלוה לחטוא כנפשי ולא זכרת מתחלה הרע"ו :

דאתתקן כדקא יאות (ולהתענש) אמר ר' יהודה מהו דקב"ה אעני"ש
ליה לדוד על ידא דבריה דכתיב °הנני מקים עליך רעה מביתך
אמר ר' יוסי הא אוקימנא בגין דאי יקום עליה ב"נ אחרא לא
ירחם עליה · (א) א"ל והא אבשלום בעא לקטלא לאבוי בכמה
עטין בישין דבר עליה יתיר מב"נ אחרא · א"ל לא שמענא א"ל
אנא שמענא דוד חטא בבת שבע סתם · אמר קב"ה ליתי ברא
דבת אל נכר וינקום נוקמתא ומאן איהו דא אבשלום דבריה
דיפת תואר הוה מקרבא · מכאן אוליפנא מאן דנטיל אתתא דא
בקרבא והמיר בה לסוף נפיק מנה בן סורר ומורה · מ"ט בגין
דער כען לא פסקא מנה זוהמא והא אוקמוה · ר' יוסי פתח ואמר
נשבע יי' בימינו ובזרוע עזו האי קרא אוקמוה · אבל ת"ח כל
זמנא דב"נ חטי קמי דקב"ה אית דרגא דאשתמודעא לעילא
לקבלי האי חטאה לריינא ליה לב"נ ואסתכל (כ"א ואסתכם) עליה
אי תב בתיובתא שלימתא קמי מאריה אתעבר חוביה ודינא לא
שלטא עלוי ולא מאטי עלוי · אי לא תב אתרשים ההוא חטאה
לגבי ההוא דרגא · אוסיף למחטי הא דרגא אחרא אזדמן
לקבליה ואסתכם כדרגא קדמאה כדין בעייא תשובה יתיר (ואי
לא תב) ואי אוסיף למיחטי אוסיף דרגא על דרגא עד דאשלים
לחמישה דרגין · כיון דאתתקן ימינא לקבליה ואסתכם עליה הא
שמאלא זמינא לאסכמא בימינא ולאתכללא ביה (ב) כיון דשמאלא
אסתכם בימינא כדין לא תלייא בתשובה והא אוקמוה וכדין כלא
אסתכמו עליה בדינא ודינא שרייא עליה · וכד דינא אשתלים
ושרייא עליה דב"נ כדין אסתיים ואתתקנו אצבען חמש בגו חמש
ימינא בשמאלא לאחזאה דהא כלא אסתכמו עליה בההוא דינא
וידוי מתיישרן לאחזאה מלה בלא כוונה דב"נ ולא יתכוון ביה

א) פירוש הינה לגבי דוד שסבר שירחם עליו וכדאיתא פ"ק דברכות אבל זה לא יספיק לגבי קב"ה שהכיר רשעתו של אבשלום שודאי היה הורגו אם יפול בידו · הרמ"ז : ב) מכאן מתמה שלא נגמר הדין על סורר ומורה בחטאו ק"פ · א"ס ; א"י והא"מ עם פירושו · בספרים פעמים שלא עם גבר-שהם ה' ויש סמך-כרז"ל · מק"ן :

שמו' ט"ו ועי"ד כתיב ימינך יי' נאדרי בכח ימינך יי' תרעץ אויב לאתכללא
שמאלא בימינא ואשלים דינא וכדין הוא קיימא דכלא · ועי"ד
ישעיה ס"ב כד בעא קב"ה לקיימא כלא כתיב נשבע יי' בימינו ובזרוע עזו
ויקרא כ"ג וגו' רבי יהודה פתח כתיב פרי עץ הדר כפת תמרים · פרי עץ
הדר מאן הוא דא אתרוג · וכי אתרוג מעץ הדר הוא והא
כמה קוצין אית סחרניה מכאן ומכאן ואת אמרת פרי עץ הדר
בראשית ב' אלא דוא דמלה דכתיב ויבן יי' אלהים את הצלע אשר לקח מן
האדם לאשה ויביאה אל האדם · וכתיב עצם מעצמי ובשר
מבשרי ודא הוא פרי עץ הדר · מנלן דאדם עץ אקרי דכתיב
כי האדם עץ השדה · כפת תמרים דסליק לשבעין שנין וכיון
אשתכללו שבעין שנין עלאין · ודא אבפת ואתקשר לעילא ותתא
ועי"ד אקרי כפות כר"א כפיתו דסליק להכא · הה"ד כי כל בשמים
ובארץ דייקא · ר' יוסי אמר פרי עץ הדר דא מזבח דעביד פירין
וסליק אבין לכל סטרין · מאי טעמא · בגין דכל ע' שנין יהבין
לה חולקא ואתברכא מכלהו · מאי קא מיירי · בגין דמאן דהטי
לגבי מזבח כבלא הטי דהא כפית לקבליה ההוא דכפית לעילא
ועל דא אתקשר דא בדא · פרי עץ הדר כפת תמרים לא כתיב
ויק"א ז' וכפת תמרים · כתיב זאת משחת אהרן ומשחת בניו · מאי קא
מיירי אלא זאת (ג) דא מזבח דאתמשח על ידא דאהרן דכתיב
ומשחת את מזבח העולה ואת כל כליו · ומשח' זו משחת בניו דהא
מכלהו אתמשח ואתרבי ואתברכא ואתדבא · ת"ח בחג סובבים
את המזבח זמנא חדא בכל יומא ושבעה זמנין לבתר · מאי קא
מיירי · אלא למלכא דזמין אושפיזין ואתעסק בהו והוה ליה למלכא
בת יחידאה אמרה ליה מארי מלכא בגין אושפיזין לא אשגחת עלי
א"ל חייך ברתי (ד) פרקטא חדא אסליק לך בכל יומא דשוי ככלהו
כך

ג) נ"ל דר"י פי' על התמרים ורבי יוסי על רחל כבוד מל"א יו"ל ה"י והוא נגד ו' ו' ת"ה ע' סגין והרי מזבח הת"ז · ות"ח
והרס"כ פי' בריבה א' על מים וכנימטרי"א מזבח מז"ן : ד) פי' כמי' ה' רמו לה' כתי' ה' וכנימטרי"א ו"ו ה"ה
יו"ד ה"י דרמו להו"א כתי' יו"ד · ו"ו ה"ה דרמו לך לחלק כל יום בשקול נגד כולם :
פירש מנחה ותאורה כמנה יפה תולה לך לחלק

כך בכל יומא ויומא דהנ מקריבין ישראל לקבל אומין דעלמא אמר מזבח למלכא קדישא לכלהו משתבחי מנין וחולקין ולי מה אנת יהיב · אמר לה בכל יומא ויומא יסובבון ליך שבעה יומין עלאין לברכא לך ויהבין לך שבעה חילקין (בכל יומא) ר' יוסי אמר שבעין חולקין בכל יומא לקבל שבעין פרים דמתקרבין בחג · רבי יהודה אמר שבעה בכל יומא בגין דהא אתברכא (מאתר) מכלהו ולסוף שבעה יומין מתברכא מאתר דמשה רבותא אשתכח (ולבתר) שבעה זמנין לקביל כל אינון שבעה יומין בגין לקיימא לה ברכאן מן מבועא דנחלא דנגיד תדיר ולא פסיק אשתכח דאתברכא (תדיר) בכל יומא ויומא עד שבעה יומין דאתברכא ממבועא דנחלא · וכן זמנא אחרא שבע' זמנין כחדא ואתקיימו ברכאן לבתר מאתר עלא' דמבועא נפיק ולא פסק כדקאמרן · בכל יומא מכריזין עלה ואמרין ·עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה · עד עקרה ילדה שבעה שמואל ב' כ' דא כנסת ישרא' דאתברכא משבעה בכל יומא וסליק לחושבן עלאה · ורבת בנים אמללה אלין אומין עע"ז דסלקין ביומא קדמאה לחושבן רב ולבתר מתמעטין ואזלין בכל יומא ויומא ועכ"ד מזבח מכפר על חוביהון דישראל מזבח מדכי להון ואריק להון ברכאן מעילא לתתא · וענף עץ עבות דא טלכא קדישא דאחיד לתרין סטרין וכג"כ הדס תלרת ענף דיתעביר ענף עץ עבות דאחיד לכל סטרא · וערבי נחל אלין תרין קיימין דמהכא נפיק לכפות תמרים · כפות תמרים אחיד לעילא ואחיד לתתא והא אתמר · אתרוג נפקא מגו כובין דאילנא והכי הוא · כפות תמרים הכי נמי אחיד בהו ודאי כל מה דנפיק מעלמא מהכא נפקא ומהכא אתיין (ס"ו התיון) רבי יוסי פתח ואבאה אל מזבח אלהים · מאן מזבח אלהים דא הוא מזבח דלעילא מזבח אלהים ודאי והיינו באר דיצחק ולזמנין מזבח יי' בר"א קם מלפני מזבח

יי' וע"ד ירתין עלמין מהכא דינא ורחמי בגין דהיא ינקא בהאי סטרא ובהאי סטרא והא אוקמוה מלה :

נפש כי תמעול מעל וגו' רבי יצחק אמר הא אוקמוה (א) נפש ודאי · כתיב והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את יי' אלהיך וכתי' ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע זכאין אינון צדיקייא דאית לון חולקא עלא' (ד) בקודשא ב"ה בחולקא קדישא (ה) בקדושי' מלכא בגין דאינון מקדשי גרמייהו (ו) בקדושא דמאריהון · וכל מאן דאתקדש קב"ה מקדש ליה דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים · כד נש מקדש גרמיה מלרע מקדשי ליה מלעילא וכד אתקדש ב"נ בקדושה דמאריה מלבישין (נ"א יהבין) ליה נשמתא קדישא אחסנת דקודשא ב"ה וכנסת ישראל · ובדין ירית כלא · ואלין אקרון בנין לקודשא בריך הוא כמה דכתיב בנים אתם ליי' אלהיכם והא אוקמוה תא חזי כתיב תוצא הארץ נפש חיה ואוקמוה נפש חיה סתם ומההוא חולקא ירית דוד מלכא ואתקשר בקשורא עלאה ואחסין מלכותא כמה דאתמר ובגין כך והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים · והא אוקמוה דנפש אתקשר

שמואל א' כ"ה

ויקרא כ'

דברים י"ד

בראשית א'

רעיא מהימנא

פקודא דא (ב) המועל בהקדש צריך להביא קרן וחומש הה"ד ואת חמשיתו יוסף עליו קרן ו' (ג) חומש דיליה ה' ורא קרן היובל קרן דהוה במצחיה דההוא פר דהקריב אדם הראשון האי איהו עקרא דכל קרבנייא הקרן קיימת לו לעולם הבא ופירות דיליה בעלמא דין ורא ה' ה' ע"כ :

פ' כא מ"א כ' קדש לו כל בכור וכו' :

א) פי' שלוקח הנפש היא החוצה ולא פרות וכ"ם הנשמה וכנו' כס' הגלגולים וטעמו מפני שרק כמ' שממנה הנפש וכבר כתבתי כמ"א מהר"ו וז"ל שהנפש דוקא כלבושות במלית וא"ס פא"ן ב) כ"ל שה"ם יש אחיזה לחיצונים הרמ"ז יא"ו וכבר כתבתי עד דעתו הו עד ת"ת שלו והיינו ו' שכל יסוד יסוד אבא שבתוך יסוד אי' שהוא סוד קרן היובל הנכנס בתוך זעיר ג) היא הניק' שלו הרמ"ז · ד) סוד הרוחי · ה) סתמו"ו ונס וזעיר הוא ו' בכללות ודעת הו תפארת שלו היא ז' בפרטות · מוכלל מן החיצונים וקדוש מוספת במוחין וו"ס והקדשתם נשמה מן המוחין · ו) שהוא פרוש יקדוש כמש"ל ופרוש ר"ל בפריסות והייתם קדושים בגפע העליון :

(א) ברוח ורוח בנשמה ונשמה בקב"ה · זכאה חולקיה מאן דירית ירותא דא עלאה · ווי לאינון רשיעייא דנפשאן דילהון לא זכאן בעלמא דין כל שכן בעלמא דאתי · עלייהו כתיב ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע · דאזלן ושטאן בעלמא ולא אשכחן אתר לנייחא לאתקשרא ביה ואסתאבן (נ"א ואסתאבן) בגו סטרא דמסאבותא וכרוזא קארי ואמר נפש כי תמעול מעל בי"י מקדש יי' טמא · דהא בקדושה (ב) לא עייל (ג) ולא אתכליל ואינון מזיקי עלמא בגין (ד) דמתדבקן בהו (ה) ומסתאבן · רבי יצחק אמר הא אוקמוה נפש כד מתעטרא כ"י במלכא קדישא אתעטר ואקרי (ו) צרורא דחיי בגין דבה (ז) אתקשר כלא רבי

שמו' י"ד אלעזר אמר שכינתא כד נטלא (ח) באבהתא נטלא הה"ד ויסע מלאך האלהים ההולך וגו' · (ט) רבי אבא אמר כלא אתעביד חד עטרא בגין דיתעטר כחדא ושמא קדישא אתחזי בגווייהו

ש"ה ב' (ס"א כגוונוי) בההיא שעתא אקרי כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים · והוו חמאן ישראל זיו יקרא עלאה נטיל קמייהו ודא

דברים ד' הוא דתנינן ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים · אין אבהתא ובג"כ האי שמא מתבר טורין ומתבר טנרין (י) ואית ביה לטב ולביש · זכאה חולקיהון דישראל · תא חזי עז לקרבנא אמאי והא א"ר שמעון עז שמא דיליה גרים לאוליף מן שמיה דהא סטרא בישא זינא בישא הוא · אלא הכי אמר ר"ש דא בעי לקרבא · דהא אי איעבר עליה רוחא דמסאבא או אתעסק ביה האי עז קרבניה בההוא גוונא דאיהו חטיביה · וא"ר שמעון הא

תנינן

א) עיין בספר אור דרך מו"ה כמוהר"ל והיתה נפש אדוני וכו' אף הרשעים וכו' והבאתיו פר"ד תשא בעיניו ירא כי כל דבריו רמוזים בקצר אמין בדברי הזוהר הקדוש הללו ע"ש ודוק · מא"ן : ב) בסכיפיות · ג) בהתכללות העולמות · ד) הסך כירוש · ה) בספרא טמא הסך קדוש : ו) סוציר סוד עץ החיים : ז) צרור נימט' מלכות : ח) דלוקא עד הג"ת נקרא צה"ח ופנים ולמטה עץ הדעת · ט) פי' פסוק צרור הוא בחינת וכנן הד' פס"ס ע"כ תיבות והיינו צרור מתם האותיות נכררות לתיבות ואי היא כוללת כל הנ' ונמלא ד פעמים ח"י שהוא ע"ב וגם חיים כד' אותיות · הרמ"ז : י) נ"ל דר"ל על שם אלהים פסו' ויסע מלאך האלהים כי אל הוא גבורה ומי הוא רחמים אך קאי על שם ע"ב שיוצא מתנו שפסוק הראשון רחמים והאמצעי דין ואחור כנודע והיינו רחמים וטוב לישראל ודין רעה למצרים · א"ס :

תנינן אית מאן דזכה בנשמה · ואית מאן דזכה באתערותא בראשית
דרוח · ואית מאן דלא זכי אלא בנפש האי מאן דלא זכי אלא ס"ט א'
בנפש ולא סליק יתיר הא אתדבק בההוא סטרא מסאבא וכד שמות כ"ד כ'
איהו נאים אינון סטרין בישין אתיין ומתדבקן ביה ומודעין ליה ועיין נ"א ב'
בחלמא מילין דעלמא · מנהון כדיבין ומנהון קשוט · ולזמנין
דחייכן ביה ואחזיאו ליה מלי שקר וצערין ליה בחלמיה · וע"ד אומין
עע"ז מנהון דחמאן בחלמייהו מילי קשוט בגין ההוא סטרא
דמתדבקן ביה · וכלהו מילין לזמן קריב · ת"ח באלין זינין בישין
אית תלת דרגין אלין על אלין דרגא עלאה דילהון הנהו דתליין
באוירא · דרגא תתאה דילהון אינון דחייכן בבני נשא וצערן ע"ו כ'
להו בחלמייהו בגין דכלהו חציפין ככלבי · ואית דרגא עלאה שמו' רס"ו ה' רס"ח א'
עלייהו דאינון מעלאי ותתאי ואלין מודעי ליה לב"נ מילין מנהון נ"א כ'
כדיבין ומנהון קשוט · ואינון מילי דקשוט כלהו לזמן קריב ·
וההוא דרגא מאינון דתליין באוירא דאינון עלאין יתיר · ההוא
דלא זכי יתיר אלא בנפש וההוא נפש בעי לאתתקנא לקבלא
רוחא עד לא רווח ליה נפקא מה דנפקא מההוא נפש ואתפשט
בעלמא ובעא לסלקא ולא בעי עד דאערע בהו באינון דאוירא
ואינון מודעין ליה מילין מנהון קריבין ומנהון רחיקין יתיר וכההוא
דרגא אזיל (יא) ואתקשר בחלמיה עד דקני רוח · כיון דקנה רוחא
ההוא רוחא נפיק מתבר טורין ומנרין סליק ואתפשט ואעיל בין
מלאכי עלאי קדישי ותמן ידע מה דידע ואוליף מילין ואתהדר
לאתריה · כדין הוא קשורא דב"נ בקדוש' עד דזכי בנשמה וקני לה
כיון דקנה נשמה היא סלקא לעילא לעילא ונטורי פתחין לא מעכבי
לה ואזלא ומתפשט' ועיילא בין אינון צדיקי' דצרירן בצרורא דחיי
ותמן חמי ענוגא דמלכא ומתהנייא מן זיוא עלאה · וכד אתער
איילתא קדישא ברוח צפון נחתא וקם ההוא זכאה דקני לה
ואתגבר כאריא תקיפא באורייתא עד דאתי צפרא ואזיל בההיא
איילתא קדיש' לאתחזא' קמי מלכא לקבלא חד חוטא דחסד ומאי

איהו

(יא) עיין בפרשת נח ס"פ א' דנה"ז דנפש ורוח קשורין זה בזה · סה"ג

איהו דא חוטא דאברהם דהוא קני ליה דכתיב "אם מחוט ועד ברא' י"ד
שרוך נעל הוא לא אתהני מאחרא כלום ואמר אם מחוט זכה
להאי חוטא ודא אקרי חוטא דאברהם וכד אתי ההוא זכאה
בהאי איילתא כדין אתעטר עמה קמי מלכא ודוד קאמר "למנצח תהלים
על אילת השחר דא כנסת ישראל אילת השחר שירתא דכנסת כ"ב
ישראל דקאמרי בגלותא אלי אלי למה עזבתני וגו' · אמר ר"ש
זכאין אינון מארי דנשמתא מארי דאורייתא בני פולחנא דמלכא
קדישא · ווי לאינון חייביא דלא זכאן לאתדבקא במאריהון ולא
זכאן באורייתא דכל מאן דלא זכי באורייתא לא זכי לא ברוח
ולא בנשמה ואתדבקותא דילהון בההוא סטרא דזיינין בישין והאי
לית ליה חולקא במלכא קדישא לית ליה חולקא דקדושה · ווי
ליה כד יפיק מהאי עלמא דהא אשתמודע הוא לגבי אינון זינין
בישין מארי חציפותא תקיפי ככלבא שליחי דנורא דגהינם דלא
מרחמי עלייהו · ת"ח מה בין (א) ישראל לעמין עע"ז ישראל אע"ג
דלא זכי ב"נ ישראל אלא בנפש דרגא עלאה קאים עליה · ואי
איהו בעי למקני רוח ואי איהו בעי למקני נשמה קני וזכי בה ·
אבל עמין עע"ז לא קניין לעלמין בר אי אתגזר דקני נפש (תחת נפל)
מאתר אחרא · וישראל דקיימי בדרגא תתאה בנפש אי איהו
לא בעי למזכי יתיר · עונשיה סגייא · ווי לההוא חייבא דאנשי
פקודי דאורייתא ולא אשתדל באורייתא אנשי למאריה עליה כתי'
"יתמו חטאים מן הארץ · ות"ח אית בני נשא דאתדבקן בהאי שם ק"ד
סטרא בגין ההוא (נ"א כהה) נפש דלא זכאן יתיר וכד אעבר עלייהו
ההוא רוחא מסאבא אשרי עלייהו ואתדבקו ביה כדין ההוא
חטאה דחטי ב"נ הוא מסטרא דההוא רוח מסאבא וקרבניה
איהו חד (ב) עז בגין דאיהו בעירא דאתי מההוא סטרא לכפרא

על

א) שאין נפשם מצד שרשי אלא מזוהמה וכל ישראל מקו האמצעי ונפש כא"ת כ"ש מי"ב אהו"ס וגם בלא דעת נפש לא טוב : ב) ז"ס וי"ה ז' מלכין והן י"א יריעות כסוד וי"ה ז"ך יהי"ר · הרמ"ז (אה"י פירש רבינו האר"י ז"ל דזו הוא סוד י"א סמני הקטורת שבתוך הקליפות דבצי"ם לכן הם י"א יריעות עזים כי בחינה זו ושם מהקדושה שמתערבת עמהם ולכן קרבנו עז · מה"ן :

דברים כ"א על חוביה · אמר ליה ר' אלעזר בריה והא כתיב לא תלין נבלתו
על העץ וגו' ולא תטמא את אדמתך · בגין דארעא היא קדישא
(ובאתרא דשארי) ורוח מסאבא לא ישתכח אתרא בארעא
קדישא למישרי עלוי אי הכי כיון דההוא בעירא שארי עליה רוח
מסאבא ואתי מסטרהא אמאי מקריבין ליה לסטר קודשא · א"ל
דברים ד' יאות שאלת אבל ת"ח ברי · כתיב כי יי' אלהיך אש אוכלה הוא
אית אשא אכיל אשא · אשתא דקב"ה אכיל אשא אחרא ות"ח
אית מלאכין דאמרין שירתא קמי קב"ה ואינון מתבטלי כד מסיימי
ההיא שירתא בניצוצא דאשא אכלא · לתתא זמין קב"ה אשא
דמדבחא והאי אשא אכלא ושצי לכל ההוא סטרא ואתבטל
ההוא סטרא בההיא שלהובא דאשא ולא אשאר מניה בעלמא
וההוא ב"נ דמקרב קרבניה קאים עליה וכההוא ריחא דקרבנא
דסליק אתעבר מניה סטרא דרוח מסאבא דשרייא עלוי ויתכפר
בגיני כך כלא אתבטיל וישתצי ולית מאן דקאים לגבי ההוא
אשא · רבי אחא הוה אזיל באורחא ורבי חייא ורבי יוסי אערעו
כחדא א"ר אחא ודאי אנן תלת זמינין לקבלא אנפי שכינתא
אתחברו כחדא ואזלו · אמ"ר אחא כל חד וחד לימא מלה (ג)
ישעיה מ"ה דקטורא דאורייתא ונזיל · פתח רבי חייא ואמר הרעיפו שמים
ממעל וגו' האי קרא רזא הוא דחכמתא דאוליפנ' מבוצינא
דברים ל"ב קדישא · הרעיפו שמים ממעל · מאי הרעיפו כד"א יערוף כמטר
לקחי ועל סטרא דמטרא דהיא מזונא דכלא קאמר ועל דא כל
עיני עלמא מצפן לקב"ה למזוני בגין דאיהו יהיב מזונא לכלא
וזן כלא כד"א עיני כל אליך ישברו וגו' · ואי תימא דבאתר
דא דאקרי שמים תלייא מלתא · הא תנינן דלאו בזכותא תלייא
מלתא · וזכותא הא אוקמוה צדקה ותרגום צדקה זכותא
וזכותא ושמים חד מלה הוא · והכא הרעיפו שמים (ואי תימא
דביה תלייא) כתיב ממעל · ממעל ודאי מעתיקא קדישא קא
אתייא

ג) פי' ריח טוב כקטורת כי דברי תורה צריכים לה כלל כקטורת · הרמ"ב

אתייא ולא מההוא אתר דאקרי שמים ואקרי זכותא אלא ממעל
דיקא · וישחקים יזלו צדק דכד שמים נטיל ליה ממעל מההוא
אתר עדאה דשארי עלוי כדין ישחקים יזלו צדק מאן שחקים
אתר דטחנין מנא לצדיקייא ומאי נינהו נצח והוד דאינון ודאי
טחנין מנא לצדיקייא למאן לההוא אתר דאקרי צדיק דהא אינון
טחנין ליה לההוא מנא דאתייא מלעילא וכל ההוא טיבו מתכניש
בגווייהו למיהב ליה לדרגא דצדיק בגין דיתברכא צדק מההוא
נזילו דילהון ועל דא טחנין מנא לצדיקייא מאן צדיקייא דא צדיק
וצדק יוסף ורחל דכד מזדווגן כחדא צדיקים אקרו ואלין טחנין
מנא לצדיקייא ודאי ועל דא וישחקים יזלו צדק · כדין תפתח ארץ
לתתא ויפרו ישע בני עלמא וצדקה תצמיח יחד כל רחמי וכל
טיבו דעלמא סגיאו ומזונייהו דבני נשא משתבחי בעלמא כדין
חדוה על חדוה אתוסף וכל עלמין מתברכאן · אמר רבי אחא
אלמלא לא אתינא אלא למשמע דא די :

פתח ר׳ יוסי ואמר לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו שופטים ה׳
יי׳ ת״ח כל רעותא וכל לבא דבעי ב״נ לארקא ברכאן מעיל׳
לתתא ליחדא שמא קדישא · לבעי בצלותא לקב״ה ברעותא
ובכוונה דלבא לנגדא מההוא נחלא עמיק׳ כמה דכתיב ממעמקים תהלים ק״ל
קראתיך יי׳ דתמן עומקא דכלא בעמיקי עלאי דאינון שירותא
עלאה דאבא ואימא מזדווגין אוף הכא לבי לחוקקי ישראל מאן
חוקקי ישראל לא כתיב חקוקי ישראל אלא לחוקקי אלין אבא ואימא
דאינון מחקקי לישראל קדישא דאיהו נגיד מבינייהו · המתנדבים
בעם אלין אינון אבהן דאקרון נדיבים כד״א נדיבי עמים נאספו שם מ״ז
עם אלהי אברהם כדין ברכו יי׳ לנגדא מניה ברכאן לתת׳ וישתכחון
ברכאן בעלמ׳ כלהו דכד הכא משתבחין ברכאן מלעיל׳ כלא הוא

 בחדוותא

בחדוותא כלא הוא בשלימו ׳ זכאת חולקיהון דישראל דקודשא
תלי׳ ק״כ ב״ה מריק עליהון ברכאן וציית צלותהון ועלייהו כתיב ׳פנה אל
תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו׳ כילאו״א :

פרשת צו את אהרן

שם ל״ו זאת תורת העולה וגו׳ · רבי שמעון פתח ואמר ׳צדקתך כהררי
פקודי אל משפטיך תהום רבה וגו׳ ׳האי קרא אוקימנא ליה ואתמר
פל״ה כ׳ ת״ח האי (א) עולה סליקו וקשירו רב״י לעילא ורבוקא דילה בגו
ושם עלמא דאתי למהוי כלא חד בקשורא חרא בחידו ובגין דסלקא
מו״ג לעילא לעילא כתיב זאת תורת רזא דכר ונוקבא כחדא תורה
שבכתב ותורה שבע״פ לסלקא בחביבותא · כד אתער
סטרא דצפון כמה דאוקימנא דכתיב ׳שמאלו תחת לראשי
כדין איהי סלקא בחביבותא ואתעטרא בימינא ואתחברא
באמציעותא ואתנהיר כלא מרזא דקדש הקדשים ורא מגו דרזא
דארם ברעו דכהנא ובצלותא ובשירתא ׳ והא אוקימנא דעולה
קדש קדשים ברזא דרוח עלאה בגין דתלת רוחין קשירן כחדא
רוח תתאה דאקרי רוח הקדש ׳ רוח דלגו באמצעיתא
דאקרי רוח חכמה ובינה · וכן אקרי רוח תתאה ׳ אבל האי
רוח דנפיק מגו (ב) ׳שופר כלילן באשא ומיא ׳ רוח עלאה דאיהו
סתים בחשאי דביה קיימין כל רוחין קדישין וכל אנפין
נהירין ׳ ובג״כ אהדרת עולה רוח ממש ולבתר מרזא דבהמה
מסתפקי

א) פירוש לפי הפשט לא א״ת שם עולה בכיון לקרבן זה שגם שאר הקרבנות עולים וגם לא מפני עליית עשן כולה אלא
הסוד הוא שמתעלה כ״י במ״נ שמעלה מעמקי הקליפות והיא עצמה עולה עד הדבקה באלהים בכל קומת זעיר ומשם עד
או״א והרי שעולה ממש בעליית מקום וכן במעלה שמגפת עלתה לרוח : ב) נראה פר״ל כי ג׳ הרוחות הנז׳ הם רוחניים
בסוד נשמה אבל היונה מסופר הוא בסוד הכל רוח הגוזב והוא בסוד מקיף · פרמ״ז :

מסתפקי ואתגנו לאתקשרא רותא אחרא דאיהי גו מסאבו מאינון תרבין ושמנונין כמה דאתמר ובגין כך עולה קדש קדשים שאר קרבנין למעבד שלמא בעלמא כלהו מכמה סטרין ומארי דדינין דאתעברא ולאתנהרא מגו רעותא לאתבסמא אקרון קדשים קלים בגין דלא מתעטרי לעילא לעילא בקדש הקדשים · וע"ד אינון קדשים קלים ונכיסו דילהון בכל אתר כמה דאוקמוה אבל עולה דאיהי רזא דקדש הקדשים לאו איהי כשאר קרבנין דכל עובדהא קדש · ת"ח מה כתיב ולבש הכהן מדו בד לבושין מיוחדין לקדושה (ה) בד יחידאי מיחדא לקדושה · וכתיב בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם · מ"ט דא קדש · אלא רזא דמלה כדקאמר דאיהי קדש קדשים דסלקא כלא ואתעטרא בקדש הקדשים בקשורא חדא ולבתר מפני ואעבר רוח מסאבא דמסאיב כלא דלא שלטא ולא יתקריב גו מקדשא ואתעבר מכל סטרי קודשא ואשתאר כלא קדש בקדושה יחידאי · ואמר ר"ש הא אתמר דכתיב *אדם ובהמה תושיע יי' · והכי סלקא רזא כא' ס"ק דאדם מסטרא דאדם · בהמה מסטרא דבהמה · ובגין כך כתיב אדם כי יקריב מכם · אדם ודאי דדא קרבניה לעילא לקשרא קשרא ולבתר מן הבהמה וכלא איהו בקרא אדם ובהמה ודא איהו רזא דאצטריך לקרבנא אדם ובהמה כדקאמר · תא חזי כד ברא קב"ה עלמא הכי עבד אדם ובהמה · ואי תימא והא כתיב ועוף יעופף על הארץ דהא מנייהו מקרבין קרבנא ואפי' עולה כמה דכתיב ואם מן העוף עולה קרבנו · תא חזי מכל אינון עופין לא מקרבין אלא מן התורים או בני יונה · אלא רזא דא מה דאתכשר בדא פסיל בדא דא ימינא ודא שמאלא וכלא חד · עוף יעופף על הארץ הא אוקימנא דאינון רזא דרתיכא ובהו תסתלק רוח הקדש לסלקא לעילא דאינון תרי חד לימינא

וחד

ה) בהס"ל מביא ד' הפליאה בסוד הכהן כנגד כל רוח רוצה וביטוף והלבש מיסיה דוקא לכוס פכהן כלי סוס ר"א וי"א בד יחידאי שהוא מיוחד לקדושה ולאפשר לומר שלכן שהלבושים כהדיוט לגבי לובשים כלים ·

והדר לשמאלא עוף לימינא ודא מיכאל (ב) יעופף לשמאלא ודא גבריאל · דא לימינא ודא לשמאלא ובג"כ מקרבין תרין אלין לסלקא רוח קודשא ושמאלא מעטר וזיין לתתא לההוא סטר שמאלא וימינא לימינא ואתקשרת אתתא בבעלה למהוי חד וכלא מסתלק ומתקשר כחדא לעילא ותתא וקודש' ב"ה אסתלק בלחודוי ואתתקף · ובספרי קדמאי מסבנא לא יהיב חולקא לאתונא אלא לעילא לאתקשרא אבל כלא לעילא ותתא כל חד מתקשר לסטריה כדקא יאות והא אוקימנא · ר' עזר שאיל לר"ש אבוי ואמר (ג) הא קשורא דכלא אתקשר בקדש הקדשים לאתנהרא אתדבקותא דרעוא דכהני ליואי וישראל לעילא עד היכן איהו סלקא · א"ל הא אוקימנא עד אין סוף דכל קשורא ויחודא ושלימו לאגנעא בההוא (ד) צניעו דלא אתדבק ולא אתיידע דרעוא דכל רעין ביה · א"ס לא קיימא לאודעא ולא למיעבד סוף ולא למעבד ראש דאין (נ"א ראש כמה דאין) קדמאה אפיק ראש וסוף · מאן ראש דא נקודה עלאה דאיהי רישא דכלא סתימאה דקיימא גו מחשבה ועביד סוף דאקרי סוף דבר אבל להתם אין סוף לאו רעותין לאו נהורין לאו בוצינין בההוא א"ס כל אין נהורין ובוצינין תליין לאתקיימא בהו ולא קיימי לאתדבקא מאן דידעי ולא ידעי לאו איהו אלא רעו עלאה סתימאה דכל סתימין אין וכד נקודה עלאה ועלמא דאתי אסתלקו לא ידעין בר ריחא כמאן דארח ריחא דאתבסם ולאו דא נייחא דהא כתיב ולא אריח בריח ניחחכם דהא ריח ניחח ריחא דרעותא דכל הני רעותא דצלותא ורעותא דשירתא ורעותא דכהני דכלהו רזא דאדם כדין כלהו אתעבידו רעותא חדא וההוא אקרי ניחח רעותא כתרגומו כדין כלא אתקשר ואתנהיר כחדא כדקא יאות כמה דאתמר ועד אהייהיבת האיסט"א בירא דכהנא דכתיב שמות רל"ט א'

ב) נ"ל יעופף כגי' נבריאל וקי"ל נבריאל בב' ולכן יעופף עפיפה כפולה וכן הוא בפי' בס' ברא"שית מ"ו כ' ע"ש הרמ"ז
ג) נתבאר בכוונות התפלות דמתקשרי' ג"ח בג' המלכיות וג' המלכיות בנ"ר וכן מתקשרים כל העולמות כמו שביאר רבינו האר"י ז"ל מה"ן · ד) הרח"ו בפי' הס קדמון הנק' א"ס ועיין פקודי רל"ט א' פי' כל המאמר עד ר' הנה פתח הרש"ב

צו את אהרן ואת בניו לאמר׳ רזא הכא דהא אוקימנא לית צו אלא ע"ז והכא אתייהיבת ליה לאתוקדא ההוא מחשבה רעה ולאעברא לה מגו קודשא בהאי רעותא דסלקא לעילא ובהאי תננא ותרבין דאתוקדן בגין לאתעברא מן קודשא והאי (א) צו ברשותייהו קיימא לאפרשא לה מן קודשא מגו האי קרבנא ואי תימא צו את בני ישראל הכי נמי דהא ברשותייהו קיימא לאפרשא לה מן קודשא כל זמנא דעבדי רעותא דמאריהון דלא יכלא לשלטאה עלייהו והאי קרא כלא אתייא לאחזאה רזא דמלה לאעטרא לההוא רוח קודשא לעילא ולאפרש׳ לה לדא רוח טומאה לנחתא לה לתתא׳ דא ברעותא ובצלותא כדקאמרן ודא בעובדא כלא כדקחזי ליה והאי קרא מוכחא עלייהו דכתיב צו את אהרן ואת בניו לאמר׳ צו דא ע"ז רוח מסאבא לאמר דא אתתא דאקרי יראת יי׳ ׳ כתיב הכא לאמר׳ וכתיב התם לאמר הן ישלח איש את אשתו והא אוקמוה׳ בג"כ כלא אתמר וכהנא קיימא לאתתקנא כלא ברזא דאדם ובהמה׳ זכאה חולקיהון דצדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי דאינון ידעי אורחי דאורייתא ואזלי בה בארח קשוט עלייהו כתיב יי׳ עליהם יחיו׳ מאן עליהם אלין ארחי דאורייתא יחיו׳ יתקיימון בעלמא דין ובעלמ׳ דאתי׳ ת"ח כתיב זאת תורת העולה אמ"ר חייא האי קרא אוקימנא ליה בהאי גוונא (זאת תורת דא כ"י׳ העולה דהיא סלקא ומתעטרא לעילא לעילא לאתקשרא כדקא יאות עד אתר דאקרי קדש קדשים ד"א) זאת תורת דא כנסת ישראל׳ (כפול דף ק"ט כ׳ ופקודי רל"ט כ׳) העולה דא מחשבה רעה דאיהי סלקא על רעותא דב"נ לאסטאה ליה מארח קשוט היא העולה היא דסלקא ואסטיאת ליה לבר נ"ש ובעי לאוקדא לה בנורא בגין דלא יתייהיב לה

בראשית ל"ח

נח ט׳

ירמיה ג׳

ישעיה ל"ח

דוכתא

א) פי׳ מה שלא היה כאן שהיו נזופים על עון העגל וכמ"ש בהגינה שלא באו משלהם קרבנות לכור הכל אח"כ שהיתה עדה שלימה בסוף המ׳ שנה אז היה כחם יפה לשלוט גם על הקליפות כ"ו רמ"ז אח"י והתיא כא"ד דשבט לוי הקריבן תמידין במדבר בעד ישראל ועיין מחב"ר סי׳ תרכ"ד מא"ן :

דוכתא לאסטאה וכג"כ על מוקדה על המזבח כל הלילה מאן לילה דא כ"י דאיהי זאת בגין לדכאה לב"נ מההוא רעותא על מוקדה בגין דנהר דינור איהו אתר לאוקדא לכל אינון דלא קיימי בקיומייהו דהא עאלין לון בההוא נורא דדליק ומעברי שולטניהון מעלמא ובגין דלא ישלוט אצטריך על מוקדה על המזבח כל הלילה ואתכפייא ולא שלטא · ועל דא כד אתכפיא האי סלקא כ"י דאיהי רוח קודשא דסלקא ואתעטרא לעילא דהא סליקו דילה כד אתכפייא האי חילא אחרא ואתפרש מנה ובגין כך בעינן ברזא דקרבנא לאפרשא להאי סטרא מרוח קודשא ולמיהב לה חולקא בגין דרוח קודשא תסתלק לעילא

רבי אחא פתח ואמר והאש על המזבח תוקד בו וגו'' והאש על המזבח תוקד בו אמאי ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר אמאי · וכהנא אמאי · והא תנינן אשא בכל אתר דינא הוא וכהנא מסטרא דימינא קא אתי ורחיקא הוא מן דינא דהא כהנא לא אזדמן בדינא לעלמין והבא הוא בעי לאוקדה דינא בעלמא דכתיב ובער עליה הכהן · אלא הכי אוליפנא ב"נ דאתי למחטי קמי מאריה הוא אוקיד גרמיה (נ) בשלהוביתא דיצר הרע · ויצר הרע מסטרא דרוח מסאבא

רעיא מהימנא

פקודא לעשות העולה כמשפטה ועלה אתמר זאת תורת העולה וגומר חמש אשים הוו נחתין על קרבנא אש (כ) אוכל ואינו שותה · אש שותה ואינו אוכל · אש אוכל ושותה · אש אוכל לחים ויבשים אש שאינו אוכל ואינו שותה לקבלייהו אינון זאת תורת העולה חד · היא העולה על מוקדה ב' על המזבח ג' · כל הלילה ד' · ואש המזבח תוקד בו ה' · ואוקמוה מארי מתני' עולה כולה סלקא לגבורה · ודא בינה ה' · ה' מראות דילה י' ברת יחידא

שמ' כ"ד ומראה כבוד יי' כאש אוכלת ו' אור דבת עינא והיא איש

שותה

כ) בתקונים קכ"ב ה' וז"ל נ' אכלן איכון אש דלאו איהו שורף יהו"ה אש דאיהו שורף ולא אוכל אהי"ה אש דאיהו שורף ואוכל ושני הדב"י סרס"ב • נ) יג"ר גי' אש רמ"ז אח"י ותורם שהוא אש מבטלו מאי"ן :

מסאבא קא אתייא ואז שרייא ביה רוח מסאבא · ולזמנין אשתמורען קרבני דאתיין מהאי סטרא ובעא לקרבא על מדבח׳ כדרמי ליה · ולא אשתצי ולא אתבטל ההוא רוח מסאבא בין מב״נ ובין מההוא סטרא דאתי׳ מניה אלא באשא דמדבחא דההוא אשא מבערא רוח מסאבא וזינין בישין מעלמא וכהנ׳ בדא אתכוון לתקנא אשא דיבער זינין בישין מעלמא · ועל דא בעי דלא ידעכון ליה לעלמין ולאיתחליש חילא ותוקפ׳ דיליה לתברא חילא דתוקפא אחרא בישא מעלמ׳ ועל דא לא תכבה וכהנא יסדר עליה אשא בבקר בבקר בזמנא דשלטא סטרא דיליה ואתער בעלמא בגין לבסמא עלמא (ס״א ולבסמא דינא) ואתכפיין דינין ולא מתערי בעלמא ועל דא תנינן אית אשא אכלא אשא · אשא דלעילא אכלא אשא אחרא · אשא דמדבחא אכלא אשא אחרא ועל דא אשא דא לא תכבה לעלמין וכהנא מסרר ליה בכל יומא :

שותה כל מיין דאוריית׳ ואוכלת כל קרבנין דצלותא ואוכלת לחין ויבשין אינון פשטי דאוריית׳ דאינון כעצים יבשים ורזי אוריית׳ אינון כעצים לחים והאי איהו אש אוכלת לחין ויבשין ועוד אוכלת לחין כל קרבנין דהוו קרבין בצלותא על מצות עשה ויבשין כל קרבנין דהוו קרבין בצלותא על מצות לא תעשה והאי איהו סקילה שריפה הרג וחנק על מצות עשה ועל מצות לא תעשה אלין אינון קרבנייא דשכינת׳ צלותא דפקודין דעשה ולא תעשה · ולקבל ה׳ מראורת אלין תקינו חמש צלותי ביומא דכפורי ולקבל בת עינא אינון עשרת ימי התשובה ידו״ד יה״ו לקבל אור דבת עינא ה׳ עגויין לקבל ה׳ בתראה ׳

פקודא בתר דא לעשו׳ החטאת כמשפטה תנאים ואמוראים אתון דמסטר דמדות דקודשא ב״ה אתיתו דטרחתון סגי לנקא׳ ברתא דיליה דאיהי הלכה מאלין קליפין מערב רב קושיין בישין דלית לון תירוץ ולאו פרוקא דעלייהו אתמר ׳מעוות קהלת א׳ לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות אלא אתמר תיקו

בהון · וכל תיקו דאסורא לחומרא ואיהו תיקו חסר ן׳ דלית ליה תקון · חסר נון דאיהי עלמא דאתי דתיקו דעלמא דאתי שתיקה כגון שתוק כך עלה במחשבה ואית קושיין דאינון לבושין דהלכה דאתמר בהון משבצות זהב הה״ד כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה · ואתון פסקין לון בכמה פסקות ולבתר מתקנין ומפרקין לון בכמה פרוקין ואי חסר שום פסק ממתניתין כמה דאוקמוה זה חסר מן המשנה אתון מתקנין לון והאי הוא חסרון שיוכל להמנות · ואי ייתי טפש ויפיק שום בייש על ההוא אומנא דהתיך לבושין ויימא וכי אורייתא איהי חסר והא כתיב תורת יי׳ תמימה · תמימה בכל אברין דגופא דאינון רמ״ח פקודין הה״ד כלך יפה רעיתי ומום אין בך · תמימה בלבושהא · ואיך חסר מן המשנה · אתון תימרון ליה דוק ותשכח חתיכהות שבת לה מערבא בשאר פסקות ומשניות · דאורח אומנא למחתך לבושין בכמה חתיכות ותלמיד דלאו איהו בקי למקשר ההלכה באלין חתיכות מתחלפי לידה פסקות וקושיין ולא אשכח לון פרוקא עד דייתי אומנא ופריק לון כל אלין ספקות דילהון בההוא זמנא הלכה דאיהי ברתא סליקת קדם מלכא שלימא בכלא בגופא בלבושא ובתכשיטהא ואתקיים בה וראיתיה לזכור ברית עולם · ולזמנין אית לאומנא תלמיד בקי דיסדר לידה לתקנא לון קמו כלהו ואמרו ודאי אנת הוא אומנא ר״מ דאתמר בך משה קבל תורה מסיני ומתמן ואילך כלהו תלמידים אינון דילך מן יהושע עד סוף כל דרין ה״ה דאמר ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים עד סוף כלהו תלמיד בקי דילך מאן הוא הא הונא דאתמר הכל יהא מונח עד שיבא אליהו · אמר לון ודאי הכי הוא דאיהו תלמיד חבר דעליה אתמר בן אהרן הכהן כגוונא דאתמר באהרן הוא יהיה לך לפה הכי נמי בריה יהיה לי לפה דאיהי אורייתא דבעל פה · כגון דהיכי דהוינא בקדמיתא כבד פה וכבד לשון · הכי יוקים לי קודשא ב״ה כבד פה באורייתא דבע״פ וכבד לשון באורייתא שבכתב

תהלים מ״ה · תה׳ י״ט · שיר ד׳ · בראשית ט׳ · במדבר כ״ה · שמות ד׳

דלא יימרון אלין דלא אשתמודעין לי אחרא איהו · ואיהו הוא
יהיה לי לפה ייתי לתקנא כל אלין ספקות ולפרקא לון בההוא
זמנא · זאת תורת העולה ברתא דהוות מהדקא שפלא בגלותא
סליקת על כל דרגין דלעילא הה״ד ׳רבות בנות עשו חיל ואת משלי ל״א
עלית על כלנה וסליקו דילה תהא לאבא דאיהו לימינא חסד
דביה הרוצה להחכים ידרים מתמן חכמ״ה כ״ח מ״ה · אמר חד
תנא בודאי בגין דא אתמר בך מוליך לימין מ״שה בגין כלה דילך
דלא יהא לך שלימו אלא בה · דכד אנת תהא שלים בה אתמר
בך פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות · במראה כגוונא
דכלה דאתפשטת מלבושהא ומתייחדת עם בעלה בקירוב בשר
ברמ״ח אברים דילה ולא כסיאת אבר חד מנה · והאי איהו
במראה רמ״ח בחושבן · אמר בוצינא קדישא בקדמיתא אתחזי
לך האי חיזו דאתמר בה במראה דאיהו לך המראה הגדול
בסנה דאדכר ביה תמ״שה זמנין הסנה וכען אתגלייא לך חיזו
דא ברמ״ח פקודין דאינון בחמש׳ חומשי תורה ולא בחידות דאינון
לבושין דילה דבהון חיזו כל נביאי דלית ארח לאתגלאה כלה
בקירוב בשר אלא לחתן דילה · בההוא זמנא יתקיים בהו ׳ויהיו בר״א ב
שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו · בגין אדם ואשתו
דכבר אתעבר ערבובייא בישא ערב רב קושייא בישא מעלמא
דאינון עריין דקב״ה ושכינתיה עריין דישר׳ . כ״ש עריין דילך רע״א
מהימנא ומהלכה דילך דבגינייהו צריך לכסאה רזין דאורייתא
כמה דאוקמוה ׳כבוד אלהים הסתר דבר עד דמתעברין מעלמא משלי כ״ה
ולית מלכים אלא ישראל כמה דאוקמוה כל ישר׳ בני מלכים
הם בההוא זמנא וכבוד מלכים חקור דבר · אמר רע״א מהימנא
בריך אנת לעתיק יומין דמתמן אנת כענפא דאתפשט מאילנא
הכי נשמתך ענפא מניה · תנאים ואמוראין הא ודאי עולה וחטאת
ואשם תלת פקודין אינון תלת אבהן שלמים מטרוניתא אבר
דאיהי תשלומין דכל אבר כגוונא דיומא קדמאה דחג · מי שלא
חג ביום ראשון אין תשלומין לראשון ושאר יומין תשלומין זה
בזה ובהון וחכרון יוכל להמנות אבל מי שלא חג י״ט הראשון של

חג עליה אתמר מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות והאי איהו חטאת דמעכב לעולה. (מ"ט) חטא איהו דכר חטאת נוקבא ולזמנין דהא אתכסס חטאת ואתפריש מעולה כההוא
כמדבר ט"ו שעיר דאתמר ושעיר עזים אחד לחטאת אשם תלוי אחיד בתרווייהו כמאן דאחיד לכאן ולכאן ואיהו תלוי באמצעיתא כגון הכל תלוי עד שיבא אליהו ואפריש ליה מתמן הכי אשם תלוי איהו אחיד בתרווייהו עד דיהבין ליה מזונא דיליה שוחד דיליה ויתפרש מתמן ומתקרבין אברין דכלה דא לדא דהכי איהו אשם וחטאת כסרכות דאחידן בריאה ולא מניחין לה לפרחא ולסלקא לגבי עילא לנשבא ברוחא דקודשא. שה איהו לעולה דכתיב
בראשית כ"ב ואיה השה לעולה ואתמר ביה שה תמים זכר הה"ד איש תמים
שמות י"ב והא צריך למשאל דהא שה איהו לימינא שעיר איהו לשמאלא דהיינו שעיר עזים אחד לחטאת ואית שעיר ואית שעיר. שעיר
ויקרא ט"ו אחד ליי' ושעיר אחד לעזאזל והיינו דכתיב ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד ליי' וגורל אחד לעזאזל. וכההוא
בראשית כ"ז שעיר אתמר בעשו איש שעיר. ודא כבד דנטיל כל אינון שמרים דדם (דמתמן) שחין אבעבועות פורחות ספחות וכל מיני צרעת
ויקרא ט"ז והיינו דכתיב ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה ואינון עונות תם דאיהו לבא וכדין אתפריש מלערבא בלבא וכדין אתכסס ואיהו כבד באדין חובין ולאו קל לסלקא לגבי יעקב איש תם. חדו מארי מתניתין דמתיבתאן דקא נחתי עם תנאין ואמוראין. קם חד מנייהו ואמר רעיא מהימנא הב ליה רשו למשאל בתר דזכינא למשמע מלין יקירין אלין מפומך דאורייתא
משלי ג' דא דנפקת מפומך יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה ועל כן דא הלכה היא וללמוד אני צריך הא שעיר דעזאזל שפיר אשם תלוי באן אתר איהו אמר ליה בריך אנת ברי שפיר קא שאלת אלא מה עמודא דאמצעיתא אחיד ביה ימינא ושמאלא דאינון חסד וגבורה בגופא דאחיד בין תרין דרועין דבר נש כנשר דאחידן ביה תרין גדפין לפרחא בהון וכיונה דאחידן ביה תרין גדפין דאמתילת לאורייתא וגדפין

דילה למצית עשה ובהון היא העולה ופרחת לעילא · הכי פקודין דלא תעשה אינון תפישו דילה כגון צפרים הנאחזים בפח · וכל תפישין דילה דמעכבין לה לפרחא אתקריאו סרכות כאלין סרכות דמעכבי לכנפי ריאה לנשבא · הכי אשם דישראל אחיד בגרפוי דשכינת׳ דאינון חיוון דכורסייא דלא תהא עולה כהון בזכוון דישראל לגבי קב״ה ומעכבין לה ומכבידי גדפאה (א) חי״ת חי״ת חטאות דילהון ואשם אימא דערב רב סרכא אחידת בכורסייא דתמן מטרוניתא ולא מנחרת לה לסלקא מגלותא וזכוון אחידן בה לסלקא אשתארת באוירא כגון סרכה תלויה באוירא ודא עמודא דאמצעיתא (דאיהו אוירא) הכי אשם תלוי בצדיק דאיהו אחיד בין שמיא וארעא חטאת איהי יותרת הכבד אכבידת ע״ה בחטאות דלכלוכין דהובין דישראל כגוונא דכבד מכביד שמרים דאינון דמים על ערקין דלבא הכי אלין חטאות מכבידין על גדפוי דשכינתא דאינון פקידין דעשה דדמיין לכנפי יונה לא תעשה כד אינון מכבידין על עשה דאינון כד תבין דישראל מרוכין מזכוון אתמר באורייתא דאיהי גופא ותשלך אמת ארצה ואיהי צווחת נתנני יי׳ בידי לא אוכל קום נפלה לא תוסיף קום · ובגין דא תקינו תנאים ואמוראים צלותין באתר דקרבנין לאעברא חטאות ואשמות מינה ובגין דא תקינו צלותא דשחרית כקרבן השחר · וצלותא דמנחה כקרבן בין הערבים · וצלותא דערבית כאמורים ופדרים דהוו מתאכלים כל הלילה ותלת אבהן דתקינו תלת צלותין · לקבל מרכבתא דאינון קטירין בה כמה דאוקמו׳ האבות הן הן המרכבה דאינון פני אריה אל הימין לארבעתם · ע״ב : קי״א א׳ והתיתלתם אותם פקודא לעבור כעבד כנעני : רעיא מהימנא

דניאל ח׳ איכה א׳ עמוס ה׳

אש תמיד תוקד על המזבח ועוד לא תכבה · רבי חייא פתח ויאמר

אש תמיד תוקד על המזבח וגו׳ · דא אורייתא דאתמר

(א) ג׳ פרק ו׳ היה חיה אסטרו״ן ופנדלפו״ן מחיות דמטרוניתא :

בראשית כ"ב ויאמר יצחק אל אברהם אביו
ויאמר אבי ויאמר הנני בני וגו'
ירמיה כ"ג ויאמר ויאמר תלת זמנין דיצחק
ויאמר חד דאברהם אמאי הכי
אלא ג' למעשה בראשית דאינון
תלת דיצחק הוו וחד דאברהם
משלי כ' ברביעי דכתי' הנני בני דחיקא
בראשית א' (ס"א ודייקא) הנני וכתי' יהי מארת
ברקיע השמים מארת חסר
ואי תימא ויאמר ויאמר יתיר
אינון · אלא · אינון סתימין הוו
משלי ג' במחשבה · ואלין אתגליין מגו
חשוכא ויאמר יצחק אל אברהם
בראשית א' וכתיב ויאמר אלהים יהי אור
ויהי אור · ויאמר אבי · וכתיב
ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך
המים ויהי מבדיל בין מים למים ·
ויאמר הנה האש · ויאמר אלהים
יקוו המים · ויאמר הנני ויאמר
אלהים יהי מאורות:

דאתמר בה הלא כה דברי
כאש נאם יי' לא תכבה ודאי
דעבירה אינה מכבה תורה
אבל עבירה מכבה מצוה ומאן
דעביד עבירה דמכבה מצוה
דאיהי נר הכי מכבה נר דיליה
דאתמר בה נר יי' נשמת אדם
מגופי' והאי הוא כבוי דאשתאר
גופא בחשוכא והכי מאן דסליק
שכינתא מאתרה' גרים כבוי (לכל
העולם) ותשוב' לההו' אתר ותשוב'
איהי עבירה ושפחה כי תירש
גבירתה וסליקו דמצוה מסטרא
דעמי הארץ להון מכבה מצוה
לקיי' בהון ורשעים בחשך ידמו
אבל לגבי מארי תורה לית ליה
כבייה עולמית בגין דנהרין לה
בכמה רזין דאורייתא דאור ר"ז
אתקרי ומצו' דאורייתא דמקיימין
לה רבנן תורה איהי לגבייהו

לילה ויומם לא תכבה עלייהו בגין דמקיימין בה והגית בו
יומם ולילה · ועשן דסליק מפומייהו במילי דאורייתא איהו עשן
במדבר ח' המערכה דמסדרין לה ומעריכין לה לגבי בעלה כגון בהעלותך
את הנרות דאתמר בהון להעלות נר תמיד · ובעשן המערכה וענן
הקטרת דאורייתא עשן דילה יתער מלכא לגבי חכמתא
דאיהו במוחא כגוונא דעננא · דאתערותא דעננא מלבא
בראשית ב' הדא הוא דכתיב ואד יעלה מן הארץ ולבתר והשקה את
כל פני האדמה · הכי יתער עשן מבינה · דאיהי בלבא
דאוקמוה לגבירה הלב מבין וסליק לגבי חכמה דאיהי

כמוחא · ומאן עשן דא דעת עמודא דאמצעיתא דעת לב מבין דעת לבתר דנחית עשן חכמה לגבי בינה דאינון דא לשמאלא ודא לימינא איהו נחית מלא מאבא ואימא מלא י"ה לאוקדא עצים דאינון ת"ח מסטרא דעץ חיים דאינון אברים דגופא דתמן ה' העצי' ודאי לאוקרא לון בשלהובין דאורייתא דאתמר ביה הלא כה דברי כאש נאם יי' בשלהובין דנר מצוה ברחימו · ע"כ ·תרומה קנ"ז כ'

תכלין ואמוראין וכו' :

פקודא ·להקריב בכל יומא תמידין ואבתריה להדליק אש הה"ד ·ויקרא כ'
אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה ואבתריה תרומת הדשן ואבתריה קרבן נדר או נדבה · תנאים ואמוראים כל אלין תמידין אינון מדו' דקב"ה דצריכי למהוי לון נייחא ואע"ג דכל ספירן כלהו חד מ"מ כל ספירה וספירה ממנא על שבתות וזמנין ויומין טבין וההיא מדה דשולטנות' דההוא זמנא כל ספירן אתכלילו בה ואתקריאו כלהו ע"ש ההיא מדה בחסד חסדים בגבורה גבורות והכי בכל מדה ואית השבתת מלאכה כגון שור דאית ליה עול וחמור דאית ליה משאוי בין עול מלכות שמים כגון תפילין בין עול מלכות הרשע' כפום עובדייהו · בטלין יומין אית לון השבתת מלאכ' ונייחא מאן דלא אתעסק באורייתא ובפקודין אית ליה עול מלכות הרשעה ומאן דאתעסק באורייתא ובפקודין אית לון עול מלכות שמים דאיהי ה' בתראה מלכות שמים אתקריאת עול מצות איהי ודאי בגין דבה אתבריאו כל בריין דשמיא וארעא הה"ד ·אלה בראשית כ'
תולדות השמים והארץ בהבראם כה' בראם וכד ייתי שבת וי"ט נחתת בינה דאיהו יד"ו על ה' דאיהי מלכות שמים נשמה יתירה ואיהו ·חרות על הלוחות · אנכי ביציאת מצרים ופרישת נדפהא שמות ל"ב
על ברתא ועל משיריין דיליה ואית לון נייחא ואתמר במשיריין דסמא"ל ונחש ·וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך ויראו ממך דברים
אות תפלין ואות שבת ואות דיומין טבין ואות ברית כלהו שקילין כ"ח
ואית אות דשד"י דאיהו מטטרו"ן עבד וכמה עבדין תליין מניה

דממנאן

דמזמנאן על טין דעבדין פקודי על מנת לקבל פרס מאמריו ומשריין
דילי ממנן עלייהו בגינייהו אתמר למען ינוח שורך וחמורך ועבדך
ואמתך אבל אינון דעבדין פקודין שלא על מנת לקבל פרס אינון
בנוי דמלכא ומטרוניתא · ואינון כתרין ותגין על רישא דעבדין
ביומין דחיל · ובגינייהו אתמר ורא שתמש בתגא חלף והזר הקרב
לגבייהו יומת דשבתות אתקריאו לגבי עבדין ובג"ד אם כבנים
דברים י"ד אם כעבדים · אם כבנים דאתמר בהון °בנים אתם לי"י אלהיכם
ויקרא כ"ה אם כעבדים °כי לי בני ישראל עבדים ולא שאר אומין אבל
אינון חייביא דלא משתדלין באורייתא ומצוה ולית עלייהו עול
תורה ועול תפלין ושאר פקודין אינון עבדין לאומין דעלמא
דברים ו' ומשתעבדין בהו · כגון °עבדים היינו לפרעה במצרים ואי נטרי
שבתות וימים טובים אתמר בהו ויוציאנו י"י אלהינו · ויתקיים בהו
שמות כ"ג °למען ינוח שורך וחמורך חמור בתורה ובמצות וינפ"ש בן אמתך
ובהמתך עם הארץ בהמה אקרי · ולבתר דייעול גרמיה תחות
תלים ל"ו אדם בתורה יתקיים ביה °אדם ובהמה תושיע י"י · אם הוא כסוס
דרכיב עליה מאריה וסביל ליה ולא מבעט במאריה ומאי סבילו
דע"ה לת"ח בגין דת"ח כיום שבת צדיק איהו דלית ליה מדילי' ואם
עם הארץ סביל ליה בממוניה ואתנהיג ביה כפום רעותיה לשמשא
ליה ולאתנהגא בפקודיה כפום רעותיה יתקיים ביה אדם ובהמה
תושיע י"י יושיע ליה משוד וגזלה יושיעליה ממ"דמ דלא ישליט עליה
וישחוט ליה בסכין פגום דיליה · וכל מאן דשחיט בסכין פגום נבלה
איהו דאתמר ביה לכלב תשליכון אותו דאיהו סמ"אל · ונפ"ש דת"ח
אתקריא' שבת מלכת' נפש יתירה דשב' וענג דילי' נשמ' חיים ורוח
שכלי ואינון נשמה יתירה רוח יתירה על נשמה ורוחא ונפש' דאינון
עבדין דשלטין בגופא דיומין דחול נשמה יתירה נשמת כל חי
ויקרא כ"ב °כתר בראש צדיק דאיהו יום שבת ובהאי נשמה יתירה תהלל
ישעיה ס"ד יה דאינון אבא ואימא דעלה אתמר °עין לא ראתה אלהים:
זולתך בגין דאיהו מרכבה לעלת העלות דאיהו מכוסה ולא

שלים

שליט עליה עינא ׳ ובג״ד עין לא ראתה רוחא יתירה נהר דנפיק מעדן מבין אבא ואימא ומהלכו חמ״ש מאה שנין ומטי לישתיתאה דאיהו צדיק ׳ להשקות את הגן דאיהי נפ״ש יתירה מלכות נשמה דשלטא ביומין דחולא על עבד יי׳ איהי מכסא הכבוד כמה דאוקמוה מארי מתניתין כל הנשמות גזורות מתחת כסא הכבוד ורוח דשלטא ביומי דחול על עבד יי׳ איהי מעברא דמלכא מטטרו״ן כליל שית סדרי משנה ואיהי ש״ש מעלות לכסא ׳ ונפ״ש דשליט בחול איהי מכסא דין סנדלפו״ן תכלת שבציצית כמעשה לבנת הספיר ׳ אבל כרתא דמלכא ׳ בפסח איהי נפ״ש השבלית ליל שמורים מצה שמורה ורוח שמור לקבליה איהי י״ט ואיהי יום שבת זכור ושמור ׳ בגין דאיהי אצילות ממלכות והכי ת״ח בנוי דמלכא ומטרוניתא אתקריאו שבתות וימים טובים ולית לון מדילהון דלאו אינון בעלי מלאכת כשאר עבדין בנוי דחילין ׳ אגרא דילהון בעלמא דין ובעלמא דאתי לענגא לון בכל מיני מאכל ומשתה ולאוקראלון כלבושין שפירין כגוונ׳ דשבת דאתמר ביה כבדהו בכסות נקיה כל מה דיעבד בר נש לשבתות וימים טובים אית למעבד לון ומאן דמחלל שבת חייב סקילה ׳ והכי מאן דאשתמש בתגא חלף והכי הוא המשתמש במי ששונה הלכות דמחלל תורתיה ׳ וכ״ש המבזה ליה כאילו מבזה שבתות ומועדות ואוקמוה מארי מתניתין כל המבזה את המועדות כאילו כופר בעיקר ׳ וכגוונא דכל מאני בית המקדש אתקריאו קד״ש הכי כל אינון דמשמשי תלמידי חכמים אתקריאו קד״ש ותלמידי הרב דאינון לקבל אברים דגופא אתקריאו קד״ש קדשים ׳ ורזא דמלה קא רמיז בהון והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קד״ש הקדשי׳ שמו׳ כ״ו ומטטרו״ן את ומשריין דילך צריכין לקרבא לון קרבנא קדם יי׳ בכל ליליא עשייה לקבל עליה עול מלכות שמים דא קבלת יסורין דעניות לת״ח איהו מות לגופא דבערן ׳ דמזונא דאורייתא איהו מזונא דנשמתא ורוחא ונפשא שבליים דאינון כהן לוי וישראל כהן

ביה י׳ חכמה ודאי ׳ לוי ביה ה׳ תבונה ישראל ביה דעת ודא ו׳
נפיש יתירה ה׳ בתראה רמ״ח מ״ע ושס״ה לא תעשה ותורה דא
אדם הדא הוא דכתיב זאת התורה אדם ודא כליל שמא מפרש
יו״ד ה״א וא״ו ה״א האי איהו אורייתא מזונא לאדם בד׳ אנפין
קהלת ז׳ דיליה ׳ מזונא דבעירן נהמא וחמרא ובישרא וכל מיני פירות ׳זה
לעומת זה עשה האלהים וצריך ברנש לקרבא בכל ליליא קרבן
נפשא ורוחא ונשמתא דבעירן קדם יי׳ ויתודה בכמה מיני ורויין
ויסלק לון במחשבתיה קרבנא קדם יי׳ לאפקא לון בק״ש (כלב אחד)
קמי קב״ה ויפיק רוחיה דדפיק בערקין דלבא ׳ נפיש יכוון בשרפת׳
ובשחיטתה ובנחירתה דהוו נחירין כהנייא הה״ד ומלק את ראשו
ממול ערפו ולא יבדיל והיינו חנק ותלתא מיתות אין הוו במרה
סומקא ירוקא אוכמא דאינון בכבד במרה בטחול ואינון כתלת
קליפין דאגוזא ׳ וקודם דא יתקן מזבח אבנים ויכוין למעבדה
סקילה ממרה חוורא דישלטת בכנפי ריאה באינון סרכות דאין
בעירן תפיסין תמן ׳ ונחיתת אשא תכלא וישצי לון ויהון חיוון
ובעירן ועופין דכיין לקרבא ליי׳ ולשרייא שמיה עלייהו ׳ בההוא
דברים ד׳ זמנא יתקיים בהו ׳ואתם הדבקים ביי׳ אלהיכם חיים ויהון כסוסיא
חבקוק ג׳ דרכיב מאריה עלייהו הה״ד ׳כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה
תלים ל״ו ובההוא זמנא ׳אדם ובהמה תושיע יי׳ ׳ ות״ח איהו שקיל לכל
מארי תורה והכי צריך למהוי שקיל גרמיה מסטרא דאורייתא
ומסטרא דאברים דגופא צריך למישקל גרמיה לכל עמי הארץ
במה דאוקמוה מארי מתניתין לעולם יראה אדם עצמו כאילו כל
העולם כלו תלוי בו ויכוין בנפשיה וברוחיה ובנשמתיה למעבד
לון קרבנין עם כל בני עלמא ׳ וקב״ה מצרף מחשבה טובה למעשה
ובדא אדם ובהמה תושיע יי׳ ׳ קמו כלהו תנאין ואמוראין לגביה
ואמרו כלהו בקלא חדא אנת הוא רעיא מהימנא דאית לך רשו
למעבד כל דא דאנת שקיל לכל ישראל ובג״ד שלח לך קב״ה
בינייהו ע״כ ׳ (קנ״ה כ׳ מכאן שלטים סנק וכו׳) :

זאת ·תורת העולה· א"ר חייא האי קרא אוקימנא ליה בהאי גוונא זאת תורת דא כנסת ישראל· העולה דא מחשבה רעה דאיהי סלקא על רעותא דב"נ לאסטאה ליה מארחא דקשוט· היא העולה ·היא היא דסלקא ואסטייא ליה לב"נ בעי לאוקדא ליה בנורא בגין דלא יתייהיב ליה דוכתא לאסטאה ובג"כ על המוקד כל הלילה· מאן לילה דא כנסת ישראל דאיהי זאת לאתדכאה ב"נ מההוא רעותא על מוקדה בגין דנהר די נור איהו אתר לאוקדא לכל אינון דלא קיימי בקיומייהו דהא עאלין לון בההוא נורא דדליק ומעברי שולטניהון מעלמא ובגין דלא תשלוט אצטריך על מוקדה כל הלילה ואתכפייא ולא שלטא· ע"כ:

נדפס לעי' כ"ז א' · ופקודי רל"ט כ'

זוהר

כתיב ·והנה יי' עובר וגו'· ורוח גדולה וחזק וגו'· רוח גדולה דאמרן וכתיב לא ברוח יי'· ואחר הרוח רעש דכתיב ·ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול· הרי רעש אבתריה דרוח· ואחר הרעש אש דא הוא דכתיב ·נהר די נור נגיד ונפק מן קדמוהי וגו'· רבי יצחק אמר היינו דכתיב ·ודמות החיות מראיהן כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש ומן האש יוצא ברק ואחר האש קול דממה דקה· קול דא קול בתראה דהיא דממה דלית לה מלה פרטא לא היא דממה מגרמה וכד מתכנשי עלה היא אשתמעת בכלהו עלמין וכלהו מזדעזעי מנה דממה דקה אמאי היא דקה בגין (דאתיי') זעירא מכלא· ר' חייא אמר אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה דא אשו דיצחק דכתיב ·הנה האש והעצים והיינו אש תמיד דקיימא תדיר· והעצים אלין עצים דאברהם דכתיב ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר תנן מאשא דיצחק נגיד ומטי להאי מזבח ונפיק (א) גומרא חד לסטר מזרח וגומרא חד לסטר מערב וגומרא חד לסטר צפון וגומרא חד לסטר דרום לד' זווין דמדבחא

מלכים א' י"ט · יחזקאל ג' · דניאל ז' · יחזקאל א' · בראשית כ"ב

(א) פלסבת אחת:

וכהנא אסחר לה לד' זווין · במדבחא (ס"א במזרח) אית (ב) כביש חד בדרגין ידיען · ודרגא תתאה מטי וגחית לתהומא עלאה מגו שית חד ובשעתא דאינון גומרין מטו לד' זווין חד זיקא אתער ונחית לההוא תהומא עלאה ובההוא אתר אית חיילין חיילין דאמרי קדוש בקל רב עלאה ומסטרא אחרא אמרי קדוש בקל נעימותא עלאה ומסטרא אחרא חיילין אחרנין דאמרי קדוש וכן לד' זווין · שית מאה אלף רבוון חיילין בכל זוויא משתכחי ועלייהו חד ממנא וכלהו מתלבשי אפודא וקיימי לסדרא פולחנא דמדבחא לקבל תתאי באתר אחרא משתכחי גלגלי ימא דנהמין ונחתין בדרגין ידיען ותמן חיילין אמרין בקל' נעימותא ברוך כבוד יי' ממקומו וכלהו משבחי בשירתא ולא משתככי בימא ובליליא וכולהו מסדרי שבחא בקל נעימות' · באתר אחרא משתכח חיילין חיילין קיימין בדחילו בזיע ברתת כד"א ונגה להם ויראה להם · וכלהו מסתכלי לגבי ההוא מדבחא דילעילא ובשעתא דמטי אשא דיצחק על גבי מדבחא כמה (ג) זיקין טלקין ונחתין לבר עיבר ומתלהטין מנייהו כמה תקיפין מארי דחילא גיברין דעלמא · (ד) ואלמלא דכהנא קאים על מדבחא ומסדר אעין לא יכיל עלמא למיקם קמייהו (ה) מאלין גומרין וזיקין דנפקין · מתלהטן גביהון דאינון חיוון כד"א ודמות החיות מראיהן כגחלי אש בוערות כמרא' הלפידים · מסטרא דימינא דאינון חיוון אתער רוחא חדא מלעיל' נשיב ויתיב בההוא אשא ומתלהטא ונתכסמ' ולהיט ושביך בזיוו' יקירא ונהיר לכמה חיילין דקיימין בסטרא דימינא · מסטרא דשמאלא אתער רוחא אחרא תקיפא מתבר טנרין ונשיב ויתיב בההוא אשא ואתתקף ואתגבר · כדין אתלבש מניה ההוא רוחא דמסטרא דשמאלא ונהיר (ס"א ולהיט) לכמה חיילין דקיימין
להההוא

ב) מדרגה אחת : ג) גילוני אש והוא רמז אל תוקף התפשטות דין החוק מהגבור'ה : ד) לפ"ז הסדר הצלים של כהן מבטל הדין היינו אף יצחק להתרסם הכיו הנה אלו והצנים ולא הפך לגוב' ר"ל אף שפ"י שאלו עיקרו דין גבורה אך הכה הזה והצלים וזרי כשכהן מסדר מתיקין דין גבורה ורתוי שיתגברו עלי רחמים וי"קר"ב הכה התחתי וג"כ ולא הפך לצולה אש ה) פי' מאלו הגחלים וגילוני אש בוערות גבי החיות מהאש הרמ"ב :

להוא סטר · וכן לארבע סטרין לד׳ משריין · וכלהו מתבסמן בשעתא דכהנא סליק על מדבחא · אמר ר׳ אבא תרין מדבחאן אינון לתתא ותרין לעילא · חד פנימאה דכלא דמתקרב ביה קטרת פנימאה ודקה קשירא דמהימנותא וכהנא עלאה מכלא אתקשר (נ״א אתקטר) קטורתא דא בקשורא דמהימנותא ודא אתקרי מזבח הזהב ומהכא אתקטר ואתקשר קשרא דמהימנותא בחד קשרא · וחד מדבחא אחרא ואקרי מזבח הנחשת ודא הוא לבר (ס״א דכרכא עלאה) ומיכאל השר הגדול מקריב עליה קרבנא נייחא דקב״ה · ולתתא מזבח הזהב ומזבח הנחשת בדא קטרת ובדא חלבין ואמורין ועל דא כתיב °שמן וקטרת ישמח לב ולא כתיב משלי כ״ז
שמן וחלבין ואמורין ישמח · אע״ג דאתבסמותא דרוגזא ודינא אינון · אבל שמן וקטרת חדוותא דכלא איהו ולא מסטרא דרוגזא ודינא · ודא מדבחא דאיהו פנימאה דקטרת (נ״א דאינון פנימאה דקטרת) דקה בדקותא דכלא קשורא דמהימנותא ואקרי קול דממה דקה ובגין דאיהו מדבחא פנימאה דאתקשר בקשורא דמהימנות׳ מדבחא אחרא אקרי מזבח החיצון · פנימאה אקרי מזבח יי׳ אחרא אקרי °מזבח הנחשת אשר לפני יי׳ קטון מהכיל וגו׳ · רבי מלכים א׳ ח׳
יוסי אמר מהכא °וכליל על מזבחך תרי · וכתיב על (א) מזבחותי דברים ל״ג
לרצון · רבי אבא אמר כתיב °ויבן משה מזבח וגו׳ לקבל ההוא שמות י״ז
פנימאה בנה האי ועל דא אתקרי יי׳ נסי · מהו נסי דרשים רשימא דאת קיימא קדישא · דבשעתא דעמלק אתא לאעברא האי רשימא קדישא מנייהו דישראל · האי מזבח קיימא לקבליה לנקמא ההוא נוקמא דאת קיימא ועל דא אתקרי °חרב נוקמת ויקרא כ״ו
נקם ברית ודא אתקנת להו לישראל רשימא קדישא · ומשה בנה לקבל האי מזבח וקרי ליה יי׳ נסי ודא הוא מזבח פנימי °קול מלכים א׳ י״ט
דממה

א) כך הגיה הרב הגדול המפורסם מוה׳ משה זכות (הן לתמוה דהכתוב הוא לרצון על מזבחי דהשינוי היה הוא לרמז היותה סוד וכ״כ הרמ״ז על כתב פ׳ שהכתוב בספרינו הינו כמו ש מר בזוהר כיון כה״א דף נ״ס מפענח נעלמים · ולעיל דף י׳ א׳ ויצו להגל הרגו וד׳ ו׳ שם קי״ג על כהולה יג וכיונה כתב בכוונה מכוונת דינה הזוהר והביא דבריו ס׳ יב דלהכי טי״ דס״נ פ״ם ומיהו נכהוה דמפענות הל׳ יט כ הר׳ הגהת ש׳ דצריך להגיה ספרינו עכ״ל מק״ן) ·

דממה דקה ועל דא אש תמיד תוקד על המזבח וגו׳ אש דאשתכח תדירא ומאי איהו אשא דיצחק וכדין שמא דא אדנ״י וכד יסדר עלה כהנא אינון אעין אתבסמא בשמא וקרינן לה בשמא דרחמי יי׳ וקרינן לה בשמא דא ולזמנין קיימא כגוונא דא ולזמנין קיימא כגוונא דא ר׳ שמעון אמר תרי הוו ופנימאה קיימא על ההוא דלבר ומנה אתזן ׳ ואתקשרא דא בדא ׃

תהלים קמ״ה זה קרבן אהרן ׳ ר׳ חזקיה פתח °צדיק יי׳ בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו ׳ צדיק יי׳ בכל דרכיו ׳ הא תנינן כמה אית לון לבני נשא לאסתכלא ביקרא דמאריהון ולא יסטו מאורחייהו לבר ׳ דהא בכל יומא ויומא דינא תלי בעלמא בגין דעלמא על דינא אתברי וקיימא ׳ ועל דא בעי ב״נ לאסתמרא מחובוי דלא ידע זמנא דדינא שרייא עלוי יתיב בביתיה דינא שרייא עלוי ׳ נפק מביתיה לבר דינא שרייא עלוי ולא ידע אי יתוב לביתיה אי לאו נפיק לארחא על אחת כמה וכמה דהא כדין דינא נפקא קמיה

שם פ״ה הה״ד °צדק לפניו יהלך ׳ בג״כ בעי לאקדמא ולמבעי רחמי קמי מלכא בגין דישתזיב מן דינא בשעתא דשרייא בעלמא ׳ דהא

שם ז׳ כל יומא ויומא שרייא דינא בעלמא הה״ד °ואל זועם בכל יום השתא אית למימר הא תנינן ואתערו חברייא אל בכל אתר

דברים י׳ חסד הוא כד״א °האל הגדול ודא נהירו דחכמה עלאה ואת

קי״ט כ׳ °אמרת ואל זועם בכל יום שביק קרא כל אלין שמהן ואחיד

ישעי׳ ט׳ בהאי ׳ אי הכי לא קיימין מילי ׳ ועוד דכתיב °אל גבור או נוקים ליה דינא או נוקים ליה רחמי ׳ אלא הכי שמענא חייביא מהפכי רחמי לדינא ׳ דלית לך בכל אינון כתרין עלאין דמלכא קדישא דלא כלילן רחמי בדינא ׳ ודינא ברחמי וחייביא מהפכי רחמי לדינא ׳ א״ל ר׳ יהודה שפיר בההוא דכתיב אל גבור אלא אל זועם בכל יום מהו דהא בכל יומא ויומא קיימא בדינא בין דבני עלמא זכאין בין דלא זכאין לא הוה בידיה אתו שאילו ליה לר״ש אמר לון ודאי אל זועם בכל יום והא אוקמוה חברייא לזמנין הוא דינ׳ לזמנין הוא

רחמי

רחמי אי זכאין בני עלמא הא אל קיימא והוא חסד · ואי לא
זכאן הא (א) אל קיימא ואקרי גבור ועל דא קיימא בכל יומא .
אבל מלה שפיר הוא · אל בכל אתר נהירו (ר״ב) דחכמתא עלאה
הוא וקיימא בקיומיה בכל יומא דכתיב *חסד אל כל היום · תהלים נ״ב
ואלמלא דהאי אל אתער בעלמא לא יכיל עלמא למיקם אפילו
שעתא חדא מקמי דינין תקיפין דמתערין בעלמא בכל יומא
הה״ד *אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם ברא׳ ב׳
אלא באברהם באתערותא דאברהם קיימי וכד אתער אברהם
בעלמא כל אינון דינין דמשתכחי בכל יומא ויומא דחי להו לבר
ולא קיימין קמיה הה״ד ואל זועם בכל יום · נזעם או זעום בכל
יום לא כתיב אלא זועם בכל יומא ויומא דדינא אשתכח דחי לון
לבר וקיימא הוא ומבסם עלמא הה״ד *יומם יצוה יי׳ חסדו ואלמלא תהלים מ״ב
האי לא יכיל עלמא למיקם אפילו רגעא חדא · ועל דא כלא
קיימי בגיניה דאברהם · והאי דכתיב אל גבור לאו דאיהו
גבורה אלא האי קרא רמז הוא דקא רמיז לאבהן ורמיזא הוא
דקא רמיז למהימנותא עלאה קדישא דכתיב פלא יועץ אל גבור
אבי עד שר שלום · פלא · דא חכמתא עלאה דהיא פליאה
ואתכסייא מכלא כד״א *כי יפלא ממך דבר · יועץ דא הוא נהר דברים י״ז
עלאה דנגיד ונפיק ולא פסקא ודא יועץ לכלא ואשקי לכלא
אל דא אברהם במה דאוקימנא האל הגדול · (ב) גבור דא
יצחק דכתיב הגבור · אבי עד · דא יעקב דאחיד להאי סטרא
ולהאי סטרא וקיימא בקיומא שלים · שר שלום דא צדיק דאיהו
שלמא דעלמא שלמא דביתא שלמא דמטרוניתא אתו ר׳ חזקיה
ור׳ יהודה ונשקו ידוי · בכו ואמרו זכאה חולקנא דשאילנא האי
זכאה הוא דרא דאת שארי בגווייהו א״ר שמעון כתיב · זה קרבן
אהרן

א) תמצא מספר קצת דומנין אל הוא בחי׳ גבורה ומתיישבו קצת דברי הרשב״א פ״ק דברכות מפ״ת ד״ר ע״ב ועיין במאורי אור · מ״י ן: ב) עיין לקמן קל״ב ב׳ שכתב אל דהוא גבור וע׳ קנ״ג ב׳ מ״ש שם הרמ״ב :

אהרן ובניו אשר יקריבו ליי׳ ת״ח חייבי עלמא נרמין ליה לקב״ה
משלי ט״ז לאסתלקא מב״י הה״ד °איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד
אלוף · מאן הוא אלוף דא קב״ה (דאיהו אלופו של עולם) כד״א
אלוף נעורי אתה · ואינון (חייבי) מפרישין לזאת מזרה דאיהו
שלמא דביתא ואינון זוונא חדא · אתא אהרן קדישא ובנוי ועל
ידייהו מתקרבין תרווייהו ואזדווג זה בזאת הה״ד בזאת יבא
אהרן אל הקדש · זה קרבן אהרן ובניו · ואינון מזווני למלכא
קדישא עלאה במטרוניתא ועל ידייהו מתברכאן עלאין ותתאין
ומשתכחין ברכאן בכלהו עלמין ואשתכח כלא חד בלא פרודא
ואי תימא אמאי לא כתיב זאת קרבן לקרבא זאת לאתרירה
לאו הכי דהא כהנא מעילא קא שרי לאייתאה זווגא לה לכנסת
ישראל עד דמטי להאי זה לאזדווגא בזאת ולקרבא לון כחדא
ובג״כ כהנא אשלים קרבנא וקריב זווגא זכאה חולקיהון בעלמא
דין ובעלמא דאתי ר׳ חייא ור׳ יוסי הוו אזלי מאושא ליטבריה
תהלים קל״ב אמר רבי חייא כתיב °כי בחר יי׳ בציון וגו׳ · זאת מנוחתי וגו
לזמנין קארון להאי חברייא כלהו דכורא בגין דאיהו (ס״א דגית
פיה) רחמי · ווימנא קרא נוקבא קרא ליה · אמר ר׳ יוסי הכי שמיע
לי מן בוצינא קדישא (אבל) בשעתא דזווגא אזדווג כחדא
לאחזאה דהא נוקבא אתכלילת ביה בכללא חדא אתקרי
נוקבא בשמא דדכורא דהא נדין ברכאן דמטרוניתא אשתכחו
ולא הוי בה פרישתא כלל · ועל דא למושב לו כתיב · וכתיב
כי בחר יי׳ בציון · בציון דייקא בההוא דאירת בגויה דשרייא
ביה ולא כתיב לציון · ובלא הד בין דקרא להאי בשמא
דדכורא ובין דקר״א להאי בשמא דנוקבא כלא חד ובדרגא
תהלים פ״ז חד קיימין · (פתח רבי יוסי ואמר) ועל דא כתיב °ולציון יאמר
איש ואיש יולד בה חד לדינא וחד לרחמי · כד מזדווגי
כחדא בזווגא חד כדין ציון אקרי וציון וירושלם אשתמודע
ויקרא כ׳ ואשתכח ודא בדא תלייא פתח ר׳ יוסי ואמר כתיב °והתקדשתם
והייתם

והייתם קדושים · מאן דמקדש גרמיה מלרע · מקדשין ליה מלעילא מאן דמסאיב גרמיה מלרע מסאבין ליה מלעילא · מקדשין ליה מלעילא יאות · דהא קדושה דמאריה שרייא עליה אבל מסאבין ליה מאן אתר · ואי תימא מלעילא · וכי מסאבות שרייא לעילא · א"ר חייא היינו דתנינן בעובדא דלתתא אתער עובדא לעילא אי עובדא דלתתא היא בקדושה אתער קדושה לעילא ואתי ושרייא עליה ואתקדש ביה ואי איהו אסתאב לתתא אתער רוח מסאבותא לעיל' ואתי ושרייא עליה ואסתאב ביה דהא בעובדא תלייא מלתא · דהא לית לך טב וביש קדוש ומסאבותא דלית ליה עקרא ושרשא לעילא · ובעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא מה דתלי בעובדא בעובדא אתער לעיל' ואתעביד עובדא · ומה דתלי במלין במלין · כד אתגזר במלה אתער הכי לעילא · ואי תימא מלה מה אתער אלא הכי כתיב ודבר דבר · ההוא דבר אתער מלה אחרא לעילא דאקרי דבר ישעיה כ"ח

דבר יי' אשר היה · ודבר יי' היה יקר · בדבר יי' שמים נעשו הושע א'

דהא תנינן ההיא מלה סלקא ובקע רקיעין עד דסלקא (ס"א שמואל א'

לאתר דסלקא) בדוכתיה ואתער מה דאתער אי טב טב אי ביש ביש ג תהלים

ועל דא כתיב ונשמרת מכל דבר רע · ד' מינין בלולב ואינון ל"ד דברים

שבעה ואי תימא דז' מינין אינון לאו הכי אלא ארבעה נינהו כ"ג

ואינון מתפרשין לתלתא אוחרנין וכעובדא דילהון אתערו שבעה אחרנין לעילא לאוטבא עלמא בכמה סטרין כ"י אע"ג דאיהי בכללא מתברכא מכלהו ישית (ס"א ולאתברכא מאינון ישית) ומנחרא דעמיקא דמבועא דנגיד ולא פסיק לעלמין מימוי מדנגדא עלייהו וינקא לבת דהא בגין דאיהי בת לה לעלמא עלאה ותתאה אתברכא מנייהו באתערותא דא דהא בשעתא דכנסת ישרא' אתברכא מנייהו כלהו עלמין אתברכן ע"ד סובבים

ב"ר כ' את המזבח כמה דאתמר ועוד באתערותא דא שיתא כלהו
מתברכן במיא לאסתפקא בירה ואשתאבין כלהו ממבועא
דיינא (דמיא) (ס"א דנחלא) עמיקא דכלא לנחתא לעלמא
וכנ"כ בעיין כלהו לחין ולא יבשין לאמשבא ברכאן לעלמא
בגין דאילני אלין כלהו לחין תדירא וטרפין דילהון משתכחין
תדירא וזמן חדוותא דילהון בהאי זמנא · ותנינן בספרא דרב
המנונא סבא דהא ההוא חילא דאתפקרא על אילנין אין כל
חד וחד מאלין לא נטיל ברכאן דחדוותא לעילא אלא
בזמנא דא וחדוותא דילהון כולהו לעילא וחדוותא דאילנין
אלין לתתא כלהו בזמנא דא הוא ואתערותא באינון קדושי
מלכא תליין · וכד ישראל נטלי לון כלא אתער בזמנא דא
ועלמא מתברכא וכ"י מתברכא לארקא ברכאן לעלמא כתיב
תהלים כ"ט קול יי' על המים אל הכבוד א"ר יוסי דא אברהם קול יי' בכח
דא יצחק · קול יי' בהדר דא יעקב · קול יי' שובר ארזים דא נצח
קול יי' חוצב להבות א"ש דא הוד · קול יי' יחיל מדבר דא צדיק
קול יי' יחולל אילות דא צו"ק · וכלהו מתגדלי על ימא (מיא)
ואתשקיין במיא לגדלא הה"ד ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן
בראשית ב' וכלהו הני מתערי ברכאן לעלמא מההוא שקיו דאשתקיין כלהו
ת"ח הני ז' קלין תליין במלה דפומא בשאר יומי שתא והשתא לא
תליין אלא בעובדא ואנן עובדא קא בעינן ולא מלה בגין דבזמנא
דא מברך לכל שתא ביומא שביעאה דחג הוא סיומא דדינא
דעלמא ופתקין נפקין מבי מלכא וגבורן מתערי ומסתיימן בהאי
יומא וערבי נחל (תליין) בהו ובעינן לאתער גבורן למיא ולסחרא ז'
זמנין לרוואה להאי מזבח ממיא דיצחק בגין דאתמליא מיא האי
בירא דיצחק וכד הוא אתמליא כל עלמא אתברכא במיא
ובהאי יומא גבורות בעינן למיא ולסיימא לון לבתר · דהא
כהאי

בהאי יומא מסתיימי דינא · ובג"כ בעינן (א) לכטשא לון בארעא ולסיימא לון דלא משתכחי דהאי יומא אתערותא וסיומא הוא וע"ד אתערותא וסיומא הוא דעבדינן בערבי נחל · א"ר חייא ודאי הכי הוא ושפיר · וערבי נחל מסטרא דנחל נפקי גבוראן · ובהאי יומא מתערי ומסיימי בהאי יומא כתיב "וישב יצחק ויחפור את בארת המים · בארת כתיב חסר · וישב מהו וישב אלא יומא קדמאה דירחא שירותא דדינא הוה בכל עלמא ויצחק קיימא לכורסייא למידן עלמא בהאי יומא · וישב יצחק לאתערא דינין ולסיימא דינין · ויחפור את בארת המים לארקא גבורן לכנסת ישראל לאתערא למיא דהא מיא בגבורן נחתן לעלמא ובגין דאינון גבורן לא נחתין אלא בעיבא ויומא דעיבא לא נייחא רוחיהון דקיימי עלמא אלא בגין דעלמא אצטריך להו · מאי טעמא בגין דעלמא בדינא אתברי וכלא בעייא הכי · בג"כ כלא בעובדא תלייא מלתא · וע"ד כהנא בעובדא ותקונא דאיהו עביד לתתא אתערו עלאין ותתאין לתקנא לון ומתתקני על ידוי א"ר יוסי הא תנינן ערבה דדמייא לשפוון בהאי יומא מאי היא · אמר ר' חייא אע"ג דלדרשא הוא דאתי הכי הוא ודאי · דהא בהאי יומא בשפוון תלייא בהאי יומא פקיד מלכא למיהב פתקין לסנטירא ומסתיימי דינין ואסתים לישנא בישא מעלמא ביומא קדמאה דירחא שירות' דדינא הוא וסיומא הוא בהאי יומא והא אתמר · ת"ח ביומא דא שלמין ומסיימי עמין עע"ז ברכאן דילהון וישראן בדינא וישראל ביומא דא מסיימי דינין דילהון וישראן בברכתא דהא ליומא אחר' זמינין לאשתעשעא במלכא לנטלא מיניה ברכאן לכל שתא ובההוא חדוותא לא משתכחי במלכא אלא ישר' בלחודייהו ברא' כ"ו

א) לכטשא לון ולחובטם · (מכאן שצריך להבדיל ריבועזנות מיד אחר חנוכה עד שלא ישבתו וזה א"א אם לא בערב· מיד וכ"ל רק טוב לאורפה מיד אחר הקרירות שמכבה בהם כבודת מכוה שהיא סעודת היום דשחרית מיד אחר כיות בה"כ הלא לכמתין עד ע"ס כדאיתא בש"ע א"ח סימן הרס"ד ס"ט בהגה · א"ס) :

ומאן דיתיב עם מלכא ונטל ליה בלחודיה כל מה דבעי שאיל ויהיב ליה ועד ישראל שראן ועמין עע"ז מסיימי · ועד כתיב
מלאכי א' °אהבתי אתכם אמר יי' וגו' אמר ליה הא חמינא ליה לעשו בשלוה במלכו (כ) בכריכן עלאין ושליט על עלמא ואת אמר ואשים את הריו שממה · א"ל בכל אתר הכי הוא · כיון דמלכא קדישא גזר גזרה ושוי ההיא גזרה בפתקיה קרא אסהיד כמה דאתעביד · ועד ואשים את הריו שממה הא שויתי בפתקא דילי וכן כל אינון
יחזקאל י"ז טבן דגזור עלייהו דישראל דכתיב °אני יי' דברתי ועשיתי :
וזאת תורת האשם · וזאת תורת המנח' וזאת תורת זבח השלמים
זאת תורת החטאת · ר' יצחק אמר הא אוקמוה אי לתתא דא בכלא · אי לעילא דא בכלא · ומאן דאשתדל באורייתא נטלא לחולקיה בכלא ואתאחיד בכל סטרין ולא בעייא לקרבא
ירמי' ב' קרבנא על נפשיה והא אתמר · רבי יצחק פתח °הכהנים לא אמרו איה יי' ותופשי התורה לא ידעוני והרועים פשעו בי הכהנים אלין כהנים דמשמשין בכהונה גדולה ומקרבין מלין קדישין לאתרייהו ומייחדין יחודא כל חד וחד כדקא חזי · ותופשי התורה מאן אינון תופשי התור' · וכי כהני לאו תופשי התורה נינהו· אלא אלין אינון ליואי דתפשי בכנורות דאתיין מסטרא דאורייתא ואתייהיב' מסטר' דילהון אוריית' ואינון ממנן על שבחא דתושבחת' דמלכא קדישא ליחד' ליה יחודא שלים כדקא יאות והרועים פשעו בי · אלין אינון רברבי עמא דאינון רעיין לעמא כרעייא דמדבר עאניה · ותלין אינון ג' דרגין דבעייא לאשתכחא תדיר על קרבנא לאשכחא רעוא לעילא ותתא ולאשתכחא ברכאן בכלהו עלמין כהנא מקרב קרבנ' ואתכוון ליחד' שמא קדישא כדקא חזי ולאתער' סטרא דיליה · ולוואי אתכוונן בשיר לאתערא סטרא דילהון
ולאתכללא

כ) פירוש כרכים עליונים וגדולים כמו כרך גדול של רומי ודומים לו · הרמ"כ :

ולאתכללא בסטרא דכהנא · וישראל אתכוון לבא ורעותא להיובתא שלימתא ואתכנע קמי מלכא קדישא והא נטיל כלא ואתכפר חוביה ואשתכח חרוותא בעלאי ותתאי · רבי יהודה
תהלים ק״ד פתח °המקרה במים עליותיו וגו׳ · קב״ה כד ברא עלמא מגו מייא אפיק ליה וסדר ליה על מייא · מה עבד פלג מייא לתרין · פלגותא לתתא ופלגותא לעילא · ועביד מנייהו עובדין מפלגות׳ תתאה עבד ותקן עלמא דא וסדר ליה על פלגותא דא ואתקין
שם כ״ד ליה לעילא עלייהו · הה״ד °כי הוא על ימים יסדה · ופלגו אחרא סליקיה לעילא ותקר ביה תקראין עלאין הה״ד המקרה במים
בראשית א׳ עליותיו וגו׳ · ועבד רקיע בין תרין פלגותייא אלין הה״ד °יהי רקיע בתוך המים וגו׳ ועלייהו אתקין וסדר עלאין קדישין מגו טיפי טיפי ברוחא דאתגזרא (א) בבוסיטא (ס״א ככולינא) (ס״א וסדר מלאכי עלאי קדישי מגו רוחא דאתגזר מפומיה) דכתיב וברוח פיו כל צבאם · ובאלין אתקין וסדר מזמרי תושבחתיה ביומא ואתערבו בשלהובי אשא · ואינון גדודי חיילין אמרין שירתא ביומא תושבחן בצפרא וזמירן ברמשא · כד מטי ליליא כלהו פסקי שירתא · לעילא מנייהו גדודין דאשא בשלהובא תקיף קיימין ומריתין אשא דאכלא ואהדרי לאתרייהו ואית בסטרא אהרא דתהומין סלקין אלין על אלין · ואית תהומא עלאה ותהומא תתאה בכלהו שראן מאריהון דדינין מסטרא דדינא קשייא · ואית בגו סטרא דתהומא תתאה שלהובין דאוקדין זיקין נורין ממנן על דינין דעלמא לאוקדא לחייבי בנורא דנגדי מההוא נהר דינור וכלהו אשא וחיזו דילהון אשא דלהיט וקיימין בין עלאי ותתאי וכד תננא דמדבחא סליק מתעברן וסלקין מההוא דרגא דקיימין לשיצאה ולאובדא וההוא נגידו דאשא תקיפא דנהר דינור דאיהו תקיף ועלא׳ אהדר לאתריה
וכלהו

(א) פרש״ו כי׳ ככח המלכות הנקראת רוח הקדש וע׳ מק״מ פירוש סכל פ״ס״ב :

נשמתיה מתוודה בכמה ודויין וכד נפיק נשמתיה הוא יהא מתכוון
לגמור את השם שמע ישראל וברוך שם לקרבא נשמתיה מאנא
(נ"א קרבנא) לשם יהו"ה וצריך למתודה לקודשא בריך הוא לקבלא
לקרבנא ה' בשמיה דאכיל ושצי ולאחזרא בתיובתא לגבי יה"ו
אהי"ה כחושבן מ"ב דאדנ"י קרינא ליה דינא דמלכותא דינא
ויכוון בשמא מפרש דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א בלב אחד וביה
יפוק רוחיה בנפש דילי' מקבל עליה מיתה ויסורין ובנשמתא מודה
בכמה ודויין ומתחרט · בנפש מקבל עליה מיתה שחיטה שריפה
ואי צריך ד' מיתות בית דין דאינון סקילה שריפה הרג וחנק מקבל
ליה מאדנ"י בנפש דיליה · ובנשמתיה מודה בכמה וידויין וחוזר
בתיובתא לגבי אהי"ה דאחיד בתרין שמהן יהו"ה יהו"ה במחשבתי'
יכוין לאפקא ודוי וקבלת מיתה עליה בלב א' דאיהו שמא מפרש
כגוונא דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א כבור ביה כהנים כורעים ומשתחוים
על פניהם ואומרים בשכמל"ו כבוד איהו ל"ב (כאן שייך מ"ש כת"א סימן
מ"ז) בחושבן וביה היה מתכוין לגמור את השם וא"ו איהו (כ) אחד
בלב · ותנאין ואמוראין אי תימרון וכי עם הארץ מנא ידע דא
אלא ודאי עם הארץ איהו כשור או שה או עז או תור או יונה
מה בעירן לא ידעי' אורייתא דאיהי שם ידו"ד הכי עם הארץ לא
ידע · אלא מיכאל כהנא רבא איהו עביד ליה עולה וקרבנא
קדם יי' ואיהו מכוון בשמא מפרש בסליקו דרוחיה דתפוק בלב
א' כגוונא דכד נפיק רוחא דב"נ בכל ליליא ובגין דא אוקמוה
רבנן שוב יום א' לפני מיתתך דבכל יום ויום צריך ב"נ לאהדרא
תלים ל"א בתיובתא ולממסר רוחיה לגביה דיפוק באחד הה"ד 'בידך אפקיד
משלי י"ב רוחי · ואם הוא ת"ח עליה אתמר 'יודע צדיק נפש בהמתו · דליה
חכם כמו כהנא כמה דאוקמוה הרוצה להחכים ידרים ואם
ת"ח הוא צריך שיהא ביה חסד ועם י' דאיהו חכמה חסיד ומאן

א) ר"ל לב א' כגי' מ"ה בשם התמורה סכ"ל א"ס:

דלית ביה חכמה לאו איהו חסיד · ובג"ד אוקמוה ולא עם הארץ
חסיד ואי אית ביה ה' חמשה חומשי תורה דאתייהיבו משמאלא
אתקרי גבור בתורה וירא חטא · ואי איהו בור אתמר ביה אין
בור ירא חטא ומאן דזכי לתפארת איהו ו' ואיהו חכם מבין
בתורה וירא חטא ירית מלכותיה דאיהו ה"א מצות המלך אי
עביד פקודי מלכא כיון דזכי לשם יהו"ה זכי לשמא מפרש דאתקרי
אדם ודא יו"ד ה"א וא"ו ה"א בההוא זמנא שליט על גופיה דאיהו
שותפו דנפש הבהמית ורוח הבהמית דבנפש הבהמית עשיירת
הבלי עלמא רוח ממללא בהבלי עלמא · (נשמה דבה כל הרהורין
ומחשבות דהבלי עלמא) ות"ח שליט עלייהו הה"ד וירדו בדגת כו"א ה'
הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ מאי ובכל הארץ דא
גופא עולם קטן ודחלין מניה הה"ד ומוראכם וחתכם מסטרא סס ט'
דימינא שליט עלייהו ביה וירדו כד"א וירד מים עד ים מסטרא תהלים
דשמאלא דחלין מניה הה"ד ומוראכם וחתכם · ועליה אתמר ע"ב
יודע צדיק נפש בהמתו · בתר דאיהו צדיק לא יהיב ליה שכר
מצות לית ליה אגרא בעלמא דא ולא מזונא בבעירן דעני חשוב
כמת איהו עם שכינתא בקביעו דילה עמא על כלא כי יי' אלהיך דברי' ד'
איש אוכלה הוא · האי אש צריך ליה תמיד עמה דלית ליה בביה
דאיהו אכיל כל קרבנין דצלותין · ומילין דאורייתא דאיהי שכינת'
איהו פרנסה דילי' ובכמה בצלותין הה"ד פתחי לי · פתחי לי בצלות' שיר ה'
דאתמר בה אדני שפתי תפתח דאיהי אחותי רעיתי ולית רעיתי תלים נ"א
אלא פרנסתי דבה מתקנין מאכלין דקרבנין דמלכא בנין קדישין
בכמה מיני מאכלים בנהמא דאורייתא דאתמר בה לכו לחמו משלי ט'
בלחמי מימינא ובחמרא דאיהי יינא דאורייתא משמאלא בנסוך
המים ויין דאורייתא דבכתב ובע"פ מעמודא דאמצעיתא דכליל
תרווייהו בבשרא דאיהי בשר הקדש בכמה קרבנין דעלה אוקמוה
מארי מתניתין בבשר היורד מן השמים עסקינן · מאי מן השמים
עמודא דאמצעיתא דעלה אתמר ובשר

מבשרי

מבשרי ודא בשר הקדש דאדליקת בכמה שלהובין מסטר' דגבור'
ברחימו רבעלה אתייקדת ברחימו דאהבה בק"ש ברחימו דיחוד'
דליליא ויומם לא תכבה · והברייא בחייבון ט) תתנו דמי לו לקב"ה
למהוי איהו בשלהובין דרחימו דיחודיה דק"ש לקיימא ביה אש
תמיד תוקד על המזבח לא תכבה · ע"כ · ועוד אם תמיד תוקד וכו' כ"ח כ'

זוהר

תא יחזי אע"ג דבני אהרן מיתו ל"ח כ' פקודי ר"ס
בההיא שעתא יאות הוה
בכמה גוונין · חדא דלא הוה
שעתא דקטרת דהא קטרת לא
סלקא אלא בזמנין ידיען דכתיב
והקטיר עליו אהרן קטרת סמים שמות ל'
בבקר בבק' ואימתי בהטיבו את
הנרות וגו' לאשתכח' שמן וקטר' ויקרא ג"ח
בחדא וכתי' ובהעלות אהרן את
הנרות בין הערבים יקטירנה וגו'
ובזמנין אלין אתקריב ולא בזמנ'
אחרא בר בזמנא דמותנ' שרייא [illegible] ד'
בעלמא כמה דאערע דכתיב
ויאמר משה אל אהרן קח את במדבר י"ז
המחתה ותן עליה אש וגו' · ובני במדב' ג'
אהרן לא קריבו בשעת' (א) דשמן
וקטרת משתכחי בחדא · ועוד ויקרא ו"ח
דדחקו שעתא בחיי דאבוהון ·
ועוד דלא אנסיבו והוו פגימין
דמאן

לית מצורע ט) א ההו' דאתעביד
בזבות' · דחמש דמים אינון
דדם נדה מסאבין דאינון כלהו
דם טמא · וה' דמין דכיין ומאן
דאעבר עלייהו כאילו אעבר על
עשר דברות דאינון כלל תרי"ג
פקודין ושפחת יצה"ר איהי מליי'
מומין · ובגין דא כל אשר בו
מום לא יקרב ובגין דא כהנא
לא הוה צריך לקרבא לגבי
מאן דאית ביה מומא מכל מומין
דעלמא · בגין דמטרונית' אתמר
בה כלך יפה רעיתי ומום אין בך
הכי לא צריך לקרבא לגבה מאן
דאית ביה מום ואוף הכי לא
צריך למקרב לגב' זר והזר הקר'
יומת והיינו ממז"ר מו"ם זר · מום
נוקבא זר זכר ובג"ד מני ואל
אשה בנדת טומאתה לא תקרב
ועל אינון דקריבין לה כתיב בהון
ויקריבו לפני יי' אש זרה אשר
לא צוה אותם ותצ' אש מלפני יי'
ותאכל

(א) כל זה מובן יפה במ"ש בלי"ת בתבין כו"א פ' שמיני ע"ש · הרמ"ז ;

דמאן דלא אנסיב פגים הוא ולאו הוא כדאי לאשתכחא ברכאן בעלמא על ידוי עלוי לא שריין כ״ש על ידוי לאחרים · ועוד דהא תנן רווי חמרא הוו ובגין כך ותצא אש מלפני יי׳ ותאכל אותם וגו׳ דהא קטרת חביב הוא מכלא וחדוותא דעלאין ותתאין וכתיב שמן וקטרת ישמח לב ·

ותאכל אותם וימותו · וקרבן דאתוון אינון י׳ באיש ה׳ באשה ו׳ בבן חתן ה׳ בכלה · זכאה איהו מאן דאקריב אתוון די״הו״ה ביה ובאתתיה ובבריה ובברתי׳ בקדושה ובברכה בנקיו בענוה ובבשת פנים בכל מדות טבין דכתיבין על מארי מתניתין ומתחממין באשין קדישין דאיש ואשה דאינון איש עולה ויורד אש קדיש ועצי המערכה דאינון

עצי הקדש איברין קדישין ואש של גבוה נחית דאיהו קדש הקדשים ובגין תרין אשין אלין אמר נביא ׳באורים כבדו יי׳ · דאינון אשין דשכינתא דבה כתיב ׳כי יי׳ אלהיך אש אוכלה הוא ואינון אש עלאה כסא רחמים · אש תתאה כסא דין · ואינון בינה ומלכות מלכות אש עולה בינה אש יורד · יהו״ה עמודא דאמצעיתא אחיד בתרווייהו ׳בינה יה״ו ה׳ מלכות ׳תפארת כד אחיד לון שרייא עליה חכמה דביה כ״ח מ״ה מ״ה איהו יו״ד ה״א וא״ו ה״א כח דיליה יו״ד וא״ו דל״ת ה״א אל״ף וא״ו אל״ף וא״ו ה״א אל״ף וכלהו מ״ב אתוון משתכחין בכ״נ ובאתתיה ובבנוי ובגין דא לית כ״נ שלים אלא בבן ובת · ומאן דלית ליה בן דאיהו ו׳ אסתלק י׳ מניה ומאן דלית ליה בת דא׳הי ה׳ אסתליק ה׳ עלאה דאיהי אם מן בת זוגיה דאתוון לא שריין דא בלא דא ובכ״נ באיש ואשה בן ובת דאתעבידו כרקא ׳אות שרייא עלייהו יהו״ה ואתקריאו בנים לקודשא ב״ה הדא הוא דכתיב ׳בנים אתם ליהו״ד אלהיכם ע״כ :

ישעיה כ״ד
דברים ד׳
שם י״ד

(זה"ר) זאת משחת אהרן ומשחת בניו ׳ רבי יוסי אמר זאת ודאי משיחותא דאהרן דהא אהרן אתמשח ואייתי ממשח רבות עלאה מעילא ונגיד ליה לתתא ׳ ועל ידא דאהרן אתמשח ממשיחתא קדישא לאתברכא ועל דא זאת משחת אהרן ומשחת

מלכים ב׳ ד׳ בניו ודאי ׳ רבי יהודה פתח °ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית ׳ מהכא אוליפנא דלית ברכתא שרייא בפתורא ריקניא ועל מלה ריקנית ׳ ותאמר אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן ׳ אמר לה ודאי סיועא דניסא הוא דהא ודאי באתריה הוא ומתמן ברכאן נפקין ושריין מה כתיב הם מגישים אליה והיא מוצקת ׳ והיא מוצקת סתם ׳ רבי יוסי

ישעי׳ ה׳ שיר א׳ אמר ויעמוד השמן כמה דאוקמוה דכתיב °בקרן בן שמן וכתיב °שמן תורק שמך לאחזאה דהא מהאי שמן נגידין ברכאן על ידא דכהנא וכהנא נגיד להו לתתא ואמשח (ס"א ואתמשח) להאי

תהלים קל"ג זאת הה"ד זאת משחת אהרן ומשחת בניו וכתיב °כשמן הטוב על הראש והא אתמר :

שם ל"ו קח את אהרן ואת בניו אתו ואת הבגדים רבי חייא פתח °כי עמך מקור חיים באורך נראה אור ׳ כי עמך מקור חיים דא שמן עלאה דנגיד ולא פסיק לעלמין דישרייא בגו חכמה עלאה דבלא הה"ד כי עמך עמך שרייא ולא מתפרשא מנך לעלמין בחביבותא דבלא ׳ מקור חיים בגין דהיא מקורא ומבועא דחיים לאפקא חיים לאילנא עלאה (א) ולאדלקא בוצינין ׳ וע"ד ההוא אילנא אקרי עץ חיים אילנא דנטיע ואשתרשא בגין ההוא מקורא דחיים וע"ד באורך נראה אור ׳ באורך דא אור

בראשית א׳ דגניז לצדיקייא לזמנא דאתי דכתיב °וירא אלהים את האור כי טוב ׳ ומההוא נהירו זמינין ישראל לאנהרא לעלמא

(א) לאדליק נרות האצילות עליונות :

לעלמא דאתי ד"א כי עמך מקור חיים וגו' דא קב"ה דאיהו אילנא עלאה במציעות גנתא דאחיד לכל סטרין מ"ט בגין דאחיד ביה ההוא (נ"א כההוא) מקור חיים ואעטר ליה בעטרין עלאין סחרניה דגנתא כאימא דמעטרא לבריה על כלא הדא הוא דכתיב °צאינה וראינה בנות ציון וגו' ובג"כ כי עמך מקור שיר ג' חיים ועי"ד באורך נראה אור רבי יצחק אמר כי עמך מקור חיים דא כהן גדול לעילא לקבליה כהן גדול לתתא בגין כך אנגיד כהנא משח רבות עלאה קדישא לתתא ואדליק בוצינין לעילא כהן גדול שלים בשלימו דז' יומין עלאין לאתעטרא על כלא לקביל דא ז' ימי מלואים לכהנא דלתתא לאשתכחא כלא כגוונא דלעילא ועי"ד ימי מלואים אקרון יומי אשלמותא בגין דישתלים כהנא בשאר יומין אחרנין לאשלמא ז' כחדא ואלין ימי מלואים אקרון בגין דאתאחדן שאר אחרנין ביה מאי קא מיירי דכד כהנא אתער כל שאר אחרנין מתערין עמיה ובג"כ כתיב ומפתח אהל מועד וגו' עד יום מלאת וגו' ז' יומין ודאי כדין אתעטר כהנא לתתא בכלא כגוונא דלעילא בגין דבשעת' דכהנא דלתתא אתער כלא יתערון על ידיה לעילא וישתבחון ברכאן לעילא ותתא רבי אבא אמר מאי שנא דמשח משה לאהרן אלא בגין דאיהו ברא דההוא (ס"א לקיד כההוא) אתר מקורא דחיי וכתיב °מוליך לימין משה זרוע תפארתו ומשה ישעיה ס"ג שמש כל אינון ז' ימי מלואין לאשראה כלא עמיה דאהרן רבי חזקיה הוה יתיב קמי דרבי אלעזר א"ל כמה נהורין אתבריאו עד לא אברי עלמא א"ל ז' ונ"ן אינון (ה) אור תורה אור גהינם אור גן עדן אור כסא הכבוד אור בית המקדש אור תשובה

אורו

ה) מצאתי בכת"י פי' על ז' אורות אלו כו' תחתונות נג"ח כו"ס כסדר הכתו"ן:

אורו של משיח ׳ ואלין אתבריאו עד לא אתברי עלמא ז׳ נהורין בוצינין אתאחדו ביה באהרן והוא אדליק בוצינין מעיל׳ לתתא
קהלת ג׳ ר׳ אלעזר פתח ׳הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר ׳ הא תנינן הכל היה מן העפר אפילו גלגל חמה ׳ מאן העפר ׳ ההוא דשרייא תחות כורסי יקרא קדישא ׳ בספרא דבי רב ייסא סבא הכל היה מן העפר אתר דכניש לכלא מלמד דנפקו שבילין להאי סטרא ולהאי סטר׳ ואתכנשו לאנהרא כעפרא דא דזרקין לה לכל עיבר וע״ד הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר ודאי אלא מן העפר דבי מקדשא קדישא ׳ והאי עפר מעפרא עלאה כד״א
איוב כ״ח ׳ועפרות זהב לו כמה דאשתבח עובדא לתתא הכי נמי הוא לעילא כגוונא דא ואוקימנא עפר עפר דבי מקדשא דעלמא דא בה׳ אתברי ׳ וע״ר אפילו גלגל חמה כמה דאת אמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ׳ בה׳ בראם ובגיני כך הכל היה מן העפר ׳ מאן עפר ההוא דשרי תחות כורסי יקרא
שיר ד׳ קדישא ׳ כתיב ׳כלך יפה רעיתי ומום אין בך ׳ כלך יפה רעיתי דא כנסת ישראל ׳ ומום אין בך אלו סנהדרין דאינון לקביל שבעין ותרין שמהן ׳ ע׳ נפ״ש דנחתו עם יעקב וקודשא בריך הוא על כלא ועל דא אין בורקין מן הסנהדרין ולמעלה תנן ׳ כתיב
שמות י״ט ׳ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש ׳ מאן ממלכת כהנים כד״א זאת משחת אהרן ומשחת בניו דכד אתברכא כנסת ישראל על ידא דכהני כדין אתקרי על שמיהון הה״ד ממלכת כהנים ׳ ר״ש אמר תא חזי מלכות כהנים לא אקרי אלא ממלכת דאמלכו לה כהני ועבדו לה גבירתא על כלא אבל מלכות כהנים לא אקרי דהא מן השמים אקרי מלכות מלכות שמים ודאי והכא ממלכת כד״א דכהני אמלכו לה ומחבראן לה במלכא וכדין היא ממלכת על כל גנזי מלכא ׳ ממלכת על כל זייני מלכא

ממלכת

ממלכת בעלאי ותתאי ממלכת על כל עלמא ׳ ר׳ יוסי אמר כתיב
עמו׳ ט׳ °ואגדתו על ארץ יסדה ׳ ואגדתו ׳ כד (ה) אזדווג מלכא לקבלה
בכל אינון עטרין קדישין בכנופייא חד כדין ואגדתו כתיב ׳רבי
שמו׳ י"ב יצחק אמר ואגדתו כד"א °ולקחתם אגדת אזוב ׳ מאי קא מיירי
דכד מתחבראן כחדא ואתברכא מנייהו כדין שלטא על כלא
ונהרא לעילא ותתא וכלא בשעתא דכהנא פלח פולחנ׳ ואקריב
קרבנא ואקטר קטרת ומכוון מילין לקרבא כלא כחדא כדין כתיב
ואגדתו על ארץ יסדה ׃ רבי יוסי אמר כד נטל אהרן כלא
נטלין עמיה עד דאתברכא כנסת ישראל ואתברכאן עלאי
תהלים קל"ה ותתאי ׳ כדין כתיב °ברוך יי׳ מציון שוכן ירושלם הללויה ׳
שם ע"ב °וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן
ר׳ אלעזר הוה אזיל מקפוטקייא ללוד והוו עמיה ר׳ ייסא ורבי
ישעיה נ"א חזקיה ׳ פתח ר׳ אלעזר ואמר °ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך
וגו׳ ׳ תנינן כל ב"נ דאשתדל במלי דאורייתא ושפוותיה מרחשן
אורייתא קב"ה חפייא עליה ושכינתא פרישא עליה גדפהא ׳
הה"ד ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך ׳ ולא עוד אלא דהוא
מקיים עלמא וקב"ה חדי עמיה כאילו ההוא יומא נטע שמיא
שם וארעא הה"ד °לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה
מכאן אוליפנא דישראל אקרון בשמא דציון דכתיב ולאמר
לציון עמי אתה וחמינא דכנסת ישראל אקרי בשמא דציון דכתיב
שם א׳ °ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה ׳ תו פתח ואמר °צור תעודה
שם ח׳ חתום תורה בלמודי ׳ צור תעודה ׳ דא סהדותא דדוד דכתיב
תהלים קל"ב °ועדותי זו אלמדם צור היא קישורא כמאן דקטר קיטורא באתר
חד ׳ חתום תורה בלמודי ׳ חתום תורה חתימה דאורייתא וכל
נגידו

ה) בהזדווג המלך יתברך ית׳ לשכינתו יתברך ביחוד כל כינויי האצילות שהם עטרות קדושים אזי הם כלם אגודה אחת ביחוד אמיתי מבלי פירוד ׃

(ב) נגידו ורבו דנגיד מלעילא (ג) באן (נ"א כיון) חתימת דיליה בלמודי
בגין דתמן אתכניש רבו ומשחא בין תרין קיימין דתמן שריין אתר
כנישו דכל רבות ומשח דנגיד מלעילא לאשראה ליה בפומא
דאמה ולארקא ליה בהאי תעודה וכדין אתקשר כלא קשרא חד
מהימנא · תא חזי מה בין אינון דמשתדלי באורייתא לנביאי
מהימני · אינון דמשתדלי באורייתא עדיפי מנביאי בכל זמנא ·
מאי טעמא דאינון קיימי בדרגא עלאה יתיר מנביאי · אינון
דמשתדלי באורייתא קיימי לעילא באתרא דאקרי תורה (נ"א ת"ת)
דהוא קיומא דכל מהימנותא ונביאי קיימי לתתא באתר דאקרון
נצח והוד ועל דא (הק"ו) אינון דמשתדלי באורייתא עדיפי מנביאי
ועלאין מנהון יתיר דאלין קיימין לעילא ואלין קיימין לתתא · אינון
דאמרי מילין ברוח הקדש קיימי לתתא מכלהו (ועל דא) זכאין
אינון דמשתדלי באורייתא דאינון בדרגא עלאה יתיר על כלא
(ועל דא) מאן דלעי באורייתא לא אצטריך לא לקרבנין ולא
לעלוון דהא אורייתא עדיף מכלא וקשורא דמהימנותא דכלא
ועל דא כתיב דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום וכתיב שלום משלי ג׳
רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול · עד דהוו אזלי אשכחו חד תהלים קי"ט
גברא דהוה אתי (ד) וג׳ ענפי הדס בידיה · קריבו גביה אמרו ליה
למה לך האי אמר (ה) לרווחא אובדא · אמר רבי אלעזר שפיר
קאמרת · אבל ג׳ אלין למה · אמר ליה חד לאברהם · חד
ליצחק · וחד ליעקב · וקשרנא להו כחדא וארחנא בהו · בגין
דכתיב לריח שמניך טובים שמן תורק שמך · בגין דבהאי ריחא שיר א׳
אתקיים חולשא דנפשא ובהימנותא דא אתקיימא ואתנגידו
ברכאן מעילא ותתא · אמר רבי אלעזר זכאה חולקיהון
דישראל

ב) המסך שנמשך משם העליון מלמעלה : ג) היינו נשמת לבנות מתאסף שם כל הנשמות : ד) ואתייא כמ"ש הרב זלה"ה בכוונת ההבדלה שצריך להריח דוקא בהדס א׳ מהג׳ של שבת שהן ג׳ ענפים הן בכל הענפים : ה) הוא ממש מ"ש בפע"ח שיכוון להעלות כח תוס׳ נר"ן שבת כי ווי אבדה נפש וודאי אובדא ועל הדבר בדיוק שכתב ר"ש הרמ"ז :

דישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי ׳ תא חזי לית עלמא (נ"א נפקא)
מתקיימא אלא על ריחא ומריחא דא אשתמודעא ריחא אחרא
דהא ׳בשעתא דנפיק שכתא (נתפרדה החבילה) וסלקא נפשא ויקהל ר"ח ע"ב
יתירא ואשתארון נפשא ורוחא מתפרשן עציבין אתא ריחא דא
ומתקרבן דא בדא וחדאן ועל דא בעי רוחא בתר רוחא לקבלה
ריחא כיון דאתקבל ריחא מתקרבן כחדא וחדאן ׳ כי האי גוונא
ריחא דקורבנא בריחא מתקרבין כלא כחדא ומתלהטן בוציני
נחדאן ׳ ת"ח ׳תרי (א) בוציני חד לעילא וחד לתתא אי להיט ב"נ נח ע' ע"א
האי בוצינא דלתתא וכבי לה להניא דלעילא ההוא תננא
דסליק (נ"א דסליק מבוצינא תתאה) להיט ההוא בוצינא עלאה כך תננא
דקרבנין האי תננא דסליק להיט בוציני עלאי ומתלהטן בהד
ומתקרבין כלהו כחדא בריחא דא ובג"כ ריח ניחח ליי׳ (תנה) והא
אוקמוה ועל דא ריחא דקרבנא קיומא דכלא וקיומא דעלמא
וקרבנא על ידא דכהנא דמקרב כלא ובג"כ שבעה יומי אשלמותא
אשתלימו ביה בגין דיתברכו כלהו כפולחניה וישתכחו חדוואן
וברכאן לעילא ותתא ׳ כתי׳ יי׳ אלהי אתה ארוממך וגו׳ האי ישעיה כ"ה
קרא אוקמוה יי׳ אלהי אתה ׳ דבעי ב"נ לאודאה לשמא קדישא
ולשבחא ליה על כלא ומאן אתר שבחא דיליה כמה דאוקמוה
והכא מעמיקא דכלא דכתיב כי עשית פלא ׳ פלא כמה דכתיב
׳ויקרא שמו פלא והא אתמר עצות מרחוק עצורת כד"א יועץ ׳ שם ט'
מרחוק דכתיב ׳מרחק יי׳ נראה לי ׳ וכתי׳ ׳ממרחק תביא לחמה ירמי' ל"א משלי ל"א
אמונה אמון ׳ כד"א ׳אל אמונה ואין עול ואוקמוה אמונה בלילה דברי' ל"ב
כד"א ׳ואמונתך בלילות וכתיב ׳חדשים לבקרים רבה אמונתך תלים צ"ב איכה ג'
וזמין קב"ה לרפאה לון לישראל מחוביהון כמה דכתיב ׳וזרקתי יחזקאל ל"ו
עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם
אטהר אתכם ביל"ו :

ויהי

א) ר"ל שע"י שלהבת העולה מנר התחתון נדלק גם נר העליון העומד למעלה ממנו וכן הענין בקרבנות שע"י להב העולה למעלה נדלק גם נר העליון שבאצילות ותתעורר להאיר לכל העולמות שפע ברכה :

פרשת ויהי ביום השמיני

איוב ל"ח ויהי ביום השמיני וגו' · ר' יצחק פתח ·ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים · זכאין אינון ישראל דקודשא ב"ה יהיב לון אורייתא קדישא חדוותא דכלא חדוותא דקב"ה (ב) ואטיילותא

משלי ח' דיליה דכתיב ·ואהיה שעשועים יום יום ואורייתא כלא חד (ג) שמא קדישא איהי דקב"ה ובאורייתא (ד) אתברי עלמא דכתיב

שם ·ואהיה אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אומן ובאורייתא אתברי

בראשית א' ב"נ הה"ד ·ויאמר אלהים נעשה אדם אמר קודשא ב"ה לאורייתא בעינא למברי אדם אמרה קמיה האי ב"נ זמין למחטי ולארגזא קמך אי לא תאריך רוגזך עליה היך יקום בעלמא אמר לה אנא ואת נוקים ליה בעלמא דהא לאו למגנא אתקרינא ארך אפים (ס"א דהא כל זמנא דישתדלון באורייתא מתקיימי בעלמא) רבי חייא אמר תורה שבכתב ותורה שבעל פה אוקמוה ליה לב"נ בעלמא הה"ד נעשה אדם בצלמינו כדמותינו · רבי יוסי אמר

קהלת ב' מהכא ·את אשר כבר עשוהו · עשוהו ודאי ודא הוא צלם ודמות צלם בדכורא דמות בנוקבא ויע"ד שירותא דאורייתא ב' ואוקמוה ר' יצחק אמר מפני מה ב' פתיחא וסתימא אלא בשעתא דב"נ אתי לאתחברא

ב) פי' מטייל בה כמטייל בפרדס בשמחה ושוגה בשעשועים הרש"ב : ג) הוא בסוד האצילות שאחדותו מופלא ולכן הוא שם ה' מן הקב"ה ולפי שבאצילות יש כנגד בחינת כלים נמורים לכן קראו שם ה' ועוד נודע שהכל מקנן באצילות והוא שם ע"ב ור"ת כל הספירות דאצי' בח"כ נג"ת נהי"ס ני' ישראל ועם ע"ב הרי תרי"ג היא התורה וכן חכמה במילוי ניקטדיא תרי"ג · ד) הוא בסוד הבריאה ר"ל השתלשלות האורות עד מדריגת הבריאה ודע כי אלו ב' הבחינות הן הן עיקרא כל הו' ולכן כתיב כי היא חכמתכם ובינתכם דייקא חו"ב דהיינו אצילות ובריאה וז"ש בברכת התו' בראשונה בחר בנו את תורתו ובאחרונה הי' אמת דהיינו הו' הבריאה וז"ש בברוך אלהינו שבראנו וכו' תו' אמת וגו' אבל תורתו היא דאצי' תורת ה' ממש שבוא מתעסק בה שה"ם פנימיות העולמות ואליה היו מתמוהקים ת"ח ולכן אמרו מה ילוד אשה ביניכו כי' לשה נקיה אכחנו בבחי' הלוגיות וזוה בבחי' הגימיות והיינו ביניכו · הרמ"ז) אח"י ולפ' כמ"ש מהרח"ו דאור מחכב הנשמות קודש המלאכים וזהי התימה ילוד אשה כגוף ביניכו · מאי"ן :

לאתחברא באורייתא הרי היא פתיחא לקבלא ליה ולאשתתפא
בהדיה · ובשעתא דב"נ סתים עינוי מנה ויהך לארחא אחרא הרי
היא סתימא מסטרא אחרא (א) כד"א אם יום תעזבני יומים
אעזבך ולא ישכח פתחא עד דיתוב לאתחברא בה באורייתא
אנפין באנפין ולא יתנשי מנה · ועי"ד אורייתא פתחא קמי בני
נשא ואכרזא וקרי להון °אליכם אישים אקרא וגו' וכתיב °בראש משלי ח'
הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר · ר' יהודה אמר שם א'
ב' תרין גגין וחד דאתיד לון מאי קא מיירי · אלא חד לשמייא וחד
לארעא וקב"ה אחיד וקביל לון · ר' אלעזר אמר ג' נהורין (ס"א לדרין
אלין) אינון עלאין קדישין דאחידן כחדא ואינון כללא דאורייתא
ואלין פתחין פתחא לכלא · פתחין פתחא למהימנותא ואלין
ביתא דכלא · ועל דא בית אקרו דאלין אינון ביתא · ובג"כ שירות'
דאורייתא (ב) ב' דהא היא אוריתא הוי ואסוותא דעלמא · ובג"כ
מאן דאשתדל באורייתא כאילו אשתדל ביה בשמא קדישא והא
אתמר דאורייתא כלא חד שמא קדישא עלאה איהי ובגין דאיהי
שמא קדישא פתחא בבית דאיהי כללא דשמא קדישא בתלת
קשרי מהימנותא · ת"ח כל אינון דמשתדלי באורייתא מתדבקין
ביה בקב"ה ומתעטרי בעטרי דאורייתא ואתרחימו לעילא ותתא
וקב"ה אושיט לון ימיניה (ס"א וקב"ה חרסים לון) כ"ש אינון דמשתדלי
באורייתא נמי בליליא והא אוקמוה דאינון משתתפי בשכינתא
(ס"א כב"י) ואתחברו כחדא · וכד אתי צפרא קב"ה מעטר להו בחד
חוטא דחסד לאשתמודעא בין עלאין ותתאין · וכל אינון ככבי
צפרא בשעתא דכנסת ישראל וכל אינון דלעאן באורייתא אתאן
לאתחזאה קמי מלכא כלהו מזמרי כחדא הה"ד ברן יחד ככבי
בקר · ויריעו כל בני אלהים · מאי ויריעו כד"א °רועה התרועעה ישעיה
הארץ דאינון דינין מתתברין ואתברו כלהו מקמי בקר כד אתער כ"ד

א) הנ"ל דכתיב דזה אינו בפסוק אלא הוא במגילת חסידים בירושלמי ס"פ ט' דברכות וכ"כ רש"י פ' עקב דכתיב במגילה ע"ש
ב) פי' זה מסוד בריאת העולם כר"ס וכדברי האר"י וכמ"ש בהגהות אלו במ"א ודוק בדברי המאמר · מא"ן :

בראשית כ״ב בקר בעלמא׳ כד״א ׳וישכם אברהם׳ בבקר וע״ד ויריעו כל בני אלהים
ר׳ אלעזר הוה אזיל באורחא אשכחיה לר׳ פנחס בן יאיר דהוה אתי
געא חמריה א״ר פנחס ודאי (ג) בטקולא (נ״א בקלא) דחדוותא דחמר׳
חמינא׳ (ד) אנפין חדתין ישתכחון הכא כיון דנפק מבתר עיגפוי
דטורא חמא ליה לר׳ אלעזר דהוה אתי אמר ודאי (ה) טקולא (נ״א קלא)
דחדוות׳ אשתלים׳ נחת ר׳ אלעזר לגביה ונשיק ליה א״ל (ו) אי טופס׳
דארחא חד (ז) לגבך נזיל ונתחבר כחדא (ח) ואי לאו טול ארחך
וזיל׳ א״ל ודאי לקבלך אזילנא כיון דאשכחנא לך אזיל אבתרך
תהלים ונתחבר כחדא׳ פתח רבי פנחס ואמר ׳יברכך יי׳ מציון וראה בטוב
קכ״ח וגו׳׳ יברכך יי׳ מציון מ״ט מציון בגין דתמן שראן ברכאן לאשתפ׳
(ס״א לאשתכחא) ׳הה״ד כי שם צוה יי׳ את הברכה חיים עד העולם ובג״כ
יברכך יי׳ מציון דהא מתמן נפקי ברכאן לכל׳ וראה בטוב ירושלם
דבג״כ אתברכא ציון דכיון דציון אתמלי ברכאן כדין ירושלם
אתברכא ואשתכחו בה רחמים׳ וכד ירושלם אתברכא כל עלמא
אתברכא׳ כל ימי חייך דלא יתחזי קשת ביומך כמה לאבוך ועל
דא וראה בטוב ירושלם כל ימי חייך׳ וראה בנים לבניך דחלי
חטאה חסידין קדישין כדין שלום על ישראל מאי שלום על ישראל
אלא כמאן דאמר שלמא על רישיה דמלכא דלא יחסר כלא כך
שלום על ישראל׳ בזמנא דצדיקייא ישתכחון בעלמא׳ פתח ר׳ אלעזר
משלי י״ז ואמר ׳עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם׳ בנים הא
ש״ה א׳ אוקימנ׳ בנים אלין ׳שאר כתרי מלכא כד״א ׳וכל בניך למודי יי׳ וכתי׳
ישעיה נ״ד ׳בני ציון היקרים כד״א ותפארת בנים אבותם לא מתעטרן בנין
איכה ד׳ אלא באבהן מכאן אוליפנא דבנין לא מתערי ולא מתשקיין משקיו
דנחלא אלא בזמנא דאבהן מתעטראן ומתברכאן ה״ה דכתיב
ותפארת

ג) בשקול שמחת החמור ראית ר״ל ראית חמור א׳ שבא לנגדך ולכן אתה שמח ונושק : ד) מיד שיצא מאחורי ראשי ההר ההם מתפשטים כאורך מתכס ההר כענפים המתפשטים׳ מענפי האילן וראה שר״א בא לנגדו ורוכב על החמור : ה) משקול השמחה נשלם בכל דבר וירד ר״א מהחמור לנשקו כמבואר : ו) אם טופס וציור הדרך שלפניך הוא לדרכך והוא דרכך שאתה צריך לילך בה נלך לכאן ונתחבר כא׳ (נ״ל לשון רצון אל תלכה תרגומו לא תטפיס) : ז) פי׳ הרמ״ל שהוא לנגדי ודרך עכוה הוא ול״נ כפשוטו אנלך כלומר לכת דידך לדבר הרשות הרמ״ז : ח) ואם אין טופס הדרך שלך לכאן קח דרכך הצריך לך ולך והשיב ודאי לקבלך אזילנא כנגדך באתי לקבל פניך אולי אמלאך :

והפארת בנים אבותם · עד דהוו אזלי מטא עידן צלותא נחתו וצלו עד דהוו מצלין (א) קפטר חד חוייא ברגלוי דחמרא דרבי פנחס (ב) קסטא (ס"א קפטא) וגעא תרי זמני · בתר דסיימו צלותא אמר רבי פנחס ודאי צערא הוא לבעירא דילי דהא יומא דא אקדימנא והוינא מרחיש באורייתא ואעבר לי באתר דלכלוכא שרייא והשתא מצערי לה · קמו וחמו חד חוייא קטיר ארגלירה א"ר פנחס (ג) חוייא חוייא זיל ואסחר (ס"א ואסטר) קוטרך בקטפורא דחורא · (ד) ארהכי אתנשר חוייא ונפל קפסירי קפסירי אמר ר' אלעזר ומה כ"כ מדקדק קב"ה בצדיקייא · אמר ליה ודאי קב"ה מדקדק בהו בצדיקייא ונטיר לון ובעא לאוספא לון קדושא על קדושתייהו · והשתא האי חמרא על דלא נטר קדושתא דילי אצטער · ודא חוייא שליחתא הוייא וכמה שלוחין אית ליה לקב"ה ובכלהו עביד שליחותיה ואפילו בחיוות ברא הה"ד והשלחתי בכם את חית השדה ושכלה אתכם ואפילו ביד גוי ויקר' כ"ו
ההה"ד ישא יי' עליך גוי מרחוק מקצה הארץ · א"ר אלעזר ובידא דברים כ"ח
דישראל עביד שליחותא · אמר ליה אין · כגון רשע בידא דצדיק אבל רשע בידא דישראל רשע אחרא לא עביד ביה שליחותא אלא בזמנא דאיהו לא מכוון ביה · הה"ד ואשר לא צדה והאלהים שמו' כ"א
אנה לידו · ואשר לא צדה דייקא דלא לקטלא ליה · דא והאלהים אנה לידו בגין לאענשא לתרוייהו · אמר ר' אלעזר היכי עביד קב"ה שליחותא בידא דהני ובידא דגוי · א"ל ואבוך לא קאמר לך · א"ל עד לא שאילנא · פתח ואמר והוא ישקיט ומי ירשיע איוב ל"ד
וגו' והוא ישקיט · בזמנא דקב"ה יהיב שקיטו ושלווה לב"נ מאן הוא רשאי לאבאשא ליה ולמעבד ליה קטיגורייא · ויסתר פנים ומי ישורנו ובזמנא דאיהו אסתיר עיניה מלאשגחא עליה מאן הוא

א) נקשר נחש א' סביב רגל החמור ב) הכה החמור ברגליו ולצק ב' פעמים ג) נחש נחש לך וסבב קצרך בקשר בחור מקום דירתך פי' שתי ידות ערך קטפירי שהוא ל' תחתיות ולפ"ז נ"ל דה"פ לך וסבב בעיגול קוטרך מקל שלך (שגופו של נחש כמקל) בתחתית החור ד) בתוך כך נפל הנחש מרגל הבהמה חתיכות חתיכות על שלא הלך מיד לחורו כשנגזר עליו ורמב"י וקבלתי שרשב"י היה כי' מתלמידיו ולכך היה עוסק בנ"ח ופ"ג ויששכר בנו נתגלגל בזה החמור לתקן מה שחטא ולצרת להכרסם אביו ולכבדו וז"ש על דלא נטר קדושתא דילי · כי עיקר ביאתו עתה לחמור קדושתי וכששגג ביה עיר נכנס בזמן התלה שלא יוכל להגילו הרש"כ) את"י ובהכי ביאת שלא היה אוכל טבל ומחמיר בזה כמ"ש בב"ע מ"ז ע"ב

הוא דישגח עליה לנטרא ליה ולמעבד ליה. נטירו ואורחוי דקודשא בריך הוא בדא על גוי ועל אדם יחד בין לעלמא כלא בין לעמא חד בין לחד בלחודוי · (ה) תא חזי בזמנא דבני נשא מתכשרן עובדין לתתא אתער לגבייהו לעילא ימינא דקודשא ב"ה · כדין מתערין כמה רחימין כמה נטורי עלמא כמה נטורי דבר נש (ו) מימינא ומשמאלא וכדין (ז) אתכפייא שמאלא ולא יכלא לשלטאה · ובזמנא דבני אנשא לא מתכשרן עובדין לתתא שמאלא אתער וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא כלהו אתערו וכלהו אתעבידו שלוחין לאבאשא לגבייהו דבני נשא דהא אינון דעברו על פתגמי אורייתא כלהו רשימין באנפייהו ואשתמודען לגבי אינון דמתערי מסטרא דשמאלא ובג"כ חיוותא ויע"ז וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא כלהו אקרון (נ"א א"כ) שלוחין לגבי אינון רשימין דמתערי להו · וישראל אע"ג דלא מכשרן עובדין כלהו מן סטרא דימינא קא אתיין · ובגין דאתכפיין ימינא בעובדייהו שלטא עלייהו שמאלא וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא ועל דא שליחותא בידא דחיוותא וגוי וכל דדמי לון דאינון מסטרא דשמאלא ולא בידא דישראל דאע"ג דחייבא איהו מסטרא דימינא קא אתי · וישראל חייבא דנפל בידא דישראל חייבא אחרא בזמנא דלא אתכוון ביה בגין דיתענשו תרווייהו ויקבלון עונשא לדכאה לון · א"ר אלעזר מנלן א"ל אינון בימינא · ולא אתדבקו בשמאלא ולא אתערבו בהדה לעלמין ועל דא לזמנא אחרא אתעברו · אמר רבי אלעזר מנא לן אמר ליה תא חזי מן פלגש בגבעה דאף על גב דחייבי נינהו לא בעא קודשא בריך הוא דיתערון גבייהו חייבי ישראל אחרנין · ועל דא מיתו (מישראל) כל אינון זמנין דמיתו · עד דכלהו חייבין דאתערו לגבייהו · מיתו ואתאבידו ואשתארו אינון

זכאין

ה) כוונתו לתת טעם לדבריו ובזה ידוייק הפסוק כי בת"ג על הצדיקים שנכפית מדה"ד ונכללת בימין ולכך אומרו ומי ירשיע שאין כח דין בעולם ובזמן שיש רשעים מסתלקת ההשגחה ונכנס אור כלפי האדם ולכן לא נאמר ויסתר פניו אלא פנים : ו) ירמוז למה שכתוב בסוד שומ"ר שהוא מלוי"א דהיינו ימין ושמאל : ז) שהכל כשהוא ימין להטיב לישר' ולהכניע האויביהם וכמש"ה ימינך ה' נאדרי וימין הוא בחינת חסד קרוי לי' זכר והשמאלית תרעץ אויב כל' נקבה והנה ביד יש כ' בחינות שלם היד שיש בו י"ד פרקים וה"ם כ"פ י"ד אותיות שבמילוי דמי' דהויה ויש ה' אצבעות בכל א' ה' חו"ג וה"ס ה' הויות לכ"ו בסוד ימינך אבל כשהם כלולות יחד שהם י"פ הויה אז הוא הסוד אלו יד הגדולה או הם ע"ב רם והכללות המשתן ני' נאדרי ולו הוא בכ"ח שכ"ח פרקים מתיחדים סרמ"ז ;

זכאין יתיר דייכדון מלה בארח קשוט ואע״ג דזכאין אינון לא אתייהיב מלה אלא לאינון דאתייהיב כד שקילו עלמא כחדא עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה וההוא זמנא לא אשתכחו עלמין שקילין כחדא ועל דא חייבין דישראל לגבייהו דחייבין אחרנין לאו אינון שלוחי מלכא דהא לא אתיין מסטרא דשמאלא (א) מתל לבני נשא דחבו למלכא אתער סנטירא לגבייהו לתפשא לון ולאענשא לון לאינון דחבו למלכא קם חכים חד מנייהו ואתערב בהדי בני סנטירא זקף סנטירא עינוי וחמא ליה א״ל מאן יהבך לגבן ולאו אנת מאינון דחבו למלכא הא אנת אתענש בקדמיתא שקילו ליה וקטלוהו כך ישראל מסטרא דימינא קא אתיין ולא אתדבקו בשמאלא ולא אתערבו בהדה לעלמין וכד אינון גרמין בחוביהו דאתכפייא ימינא ואתער שמאלא וכל אינון דאתו מסטריה אי חד מישראל קם לאתערבא בהדייהו אשתמודען ביה אמרי ליה לאו אנת מאינון דקא אתיין מסטרא דימינא דאתכפייא מחובייהו ולאו אנת מאינון דחבו למלכא מאן יהבך לגבן אשתכח דאיהו אתענש בקדמיתא · ושלמה מלכא צווח לקבלייהו ואמר ׳עת אשר שלט האדם באדם לרע לו · לרע לו ודאי בגין דלאו שליחא דמלכא איהו ולאו אתי מההוא סטרא · אמר רבי אלעזר ודאי הכי הוא דהא תנינן דאית ימינא ואית שמאלא רחמי ודינא ישראל ועמין עע״ז ישראל לימינא ועע״ז לשמאלא · ישראל אע״ג דחייבי נינהו ואתכפיין אינון בימינא ולא אתדבקן בשמאלא ולא אתערבון בהדה לעלמין · ובג״כ כתיב ׳הושיעה ימינך ועני · דכד אסתלק ימינא ישראל

קהלת ח׳

תלים ק׳

א) כוונתו מיישב מה שקשה דנהי דאין חייבי ישראל שלוחי המקום להרע לאחרים אבל מפני מה נהפוך הדין עליהם לאחרים שיענשו אבל שלאחרים לא: תירץ שהוא גרם לעצמו שחשב להתערב עם בני הסנטירא שיוכל להתחפש ולהסתיר עצמו שנתחייב למלך :

ישראל דאתדבקון בהדיה יסתלקון ויתעטרון ביה כדין אתכפייא
שמאלא וכל אינון דאתו מסטריה הה״ד ימינך יי׳ תרעץ אויב (שמ׳ ט״ו)
(פתח) רבי אלעזר ואמר ויהי ביום השמיני קרא וגו׳ ויהי ביום
השמיני מאי יום השמיני אלא כתיב ומפתח אהל מועד
וגו׳ כי שבעת ימים ימלא את ידכם · כי שבעת כשבעת ימים
מבעי ליה או שבעת ימים יְמַלֵּא את ידכם · מאי כי שבעת
ימים ימלא אלא זכאין אינון כהני דמתעטרי בעטרוי דמלכ׳
קדישא ומשיחין במשח רבות קדישא בגין דאתער משחא
(אחרא) עלאה דמשקי לכל שבעה ואתמשחן מההוא רבות
קדישא ואתדלקו מניה כל אינון שבעה בוצינין והאי משח
רבות הוא כללא דכל שבעה וכלהו ביה אתכלילו ותנינן שיתא
אינון וכלהו אתכלילן בהאי ודא הוא כללא דכלהו ובגין כך
שבעת ימים ימלא דהא בהאי תליין · וע״ד אקרי כ״י בת שבע
מאן איהו בת שבע דאיהי כלילא משיתא אחרנין כיון דהאי
שבעה אשלים להו לכהני ואעטר לון ומשח לון בכלא כר מטו
לכ״י דאיהי תמינאה · אתפקד אהרן לקרבא עגל׳ בגין דאיהו
בריה דפרה לכפרא על ההוא חובא דעגל׳ אחרא דעבד
אהרן וחב לגבי פרה דאיהי תמינאה שלימו דממוני (ס״א דאמוני)
ישראל׳ ואשתכח כהנא שלים בכלא בתמנייא מיני לבושין
דיקר שלים בכל כתרין שלים לעילא שלים לתתא ובכלא בעי
לאחזאה עובדא וע״ד אתעביד ביה באהרן עובדא לתתא בגין
דיתער הכי לעילא וישתכח כלא בגוונא חד וכדין אתברכאן
עלמין כלהו ומשתכחין ברכאן על ידא דכהנא והכא אשתלים
כהנא בכלא כדקא חזי · עגל למה דכתי׳ עגל בן בקר לחטאת בגין
ההוא חטאת דעבד בקדמית׳ ואיל לעול׳ מ״ט איל בגין איל דיצחק
דהוא

דהוא עולה תמימה והאי אתחזי לקרבא לאשלמא כלא · והאי אתר מסטרא דיצחק אשתאב והאי איל בגין איל דיצחק מתקרבא עולה (בגין דאיהי עולה) דהא עולה לעילא סלקא ובגין לאעטרא לה בשלימותא · עגל ואיל · עגל בגינה כדקאמרן איל לאשלמא לה בשלימו דיצחק כדקא חזי וישראל דחבו עמיה דכהנא בהאי מקריבין כגוונא דא דכתיב ושור ואיל לשלמים לזבוח לפני יי׳ שור על מה דחבו ואיל לאשלמא להאי אתר בשלימו דיצחק מ״ש בכהנא דכתיב ביה עגל לחטאת ולא כתיב בישראל שור לחטאת אלא ישראל הא קבילו עונשא בקדמיתא ובגין דקבילו עונשא בכמה אתר על דא קב״ה לא בעא לאדכרא לון חובייהו בדקדמיתא ועל דא לא כתיב הכא לחטאת אלא לשלמים בגין לאחזאה שלמא דהא קב״ה בשלמא בהו בישראל על דא · אבל אהרן דהא לא קביל עונשא מצלותא דמשה דכתיב ׳ובאהרן התאנף יי׳ וגו׳ ׳וכתיב ואתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא ועד כען חובא הוה תלי · כתיב ועגל בן בקר לחטאת · לחטאת ודאי (ואיל לעולה) בגין דיכפר חוביה ויתדכי וישתלים בכלא ובההוא יומא אשתלימו עלאין ותתאין · ואשתכח שלמא בכלא בחדוותא דלעילא ותתא ואלמלא דאשתכח ערבובייא דבני אהרן בההוא יומא מן יומא דאסתלקו ישר׳ מן ימא לא אשתכח חדוותא דעלאי ותתאי כההוא יומא · בהאי יומא אתעבר ההוא חובא מן עלמא ואשתכחו כהנא וישר׳ מתדכאן מניה · כל ההוא יומא אתעברו כל אינון מקטרגין דלעילא והוו אזלין ושטאן בסחרנייהו דישר׳ ולא אשתכחו בההוא ערנא עד דגרים שעתא וקמו נדב ואביהוא ועכבו (ס״א וערבבו) חדוותא דכלא ואשתכח רוגזא בעלמא הה״ד וירא כבוד יי׳ אל כל העם מיד ויקחו שני בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו וגו׳ תנן בההוא יומא חדוותא דכ״י הוות (א) לאתקטר׳
בקיטורא

א) פי׳ לאתקשר ולאתיחד עם ז״א שהוא קשר אמונת ישראל שהוא אתר למפלח עם מ״ס הוא אתר לאתדבק וזהו קטורא דמתיחדות קשר אמונתנו עם גופינו ואין ידו הרמ״ב :

בקיטורא דמהימנותא בכלהו קשרין קדישין דהא קטרת קשיר כלא כחדא ובג"כ אתקרי קטרת ׳ ואינון אתו וקשירו כל אינון אחרנין כחדא ושרו לה לבר דלא קשרו לה בהדייהו (ב) וקשירו
ויק׳ ט"ז מלה אחרא ׳ ובגין כך אזהר לון לכהני לבתר דכתיב ׳בזאת יבא אהרן אל הקדש ובכמה גוונין ערבבו חדוותא דכנ"י חד דלא אתנסיבו ולא אתחזיין לקרבא ולאתברכא עלמין על ידייהו וחד דלא הוה שעתא כדקא יאות וחד דדחקו שעתא וחד דהא מקדמת דנא נפק נימוסא דילהון ׳ויקריבו לפני יי׳ אש זרה וגו׳ ודאי מלה אחרא אתקשרו בקשורא דא ושרו לכנ"י לבר ׳ א"ל רבי פנחס לא תימא דאינון שארו לה לבר אלא כ"י לא אתקשרא על ידייהו דהא בכל אתר דלא אשתכח דכר ונוקבא כ"י לא שרייא בינייהו כלל ׳ בגין כך אזהר לכהני דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש דישתכח דכר ונוקבא ועל דא לא ייעול כהנא לקודשא עד דיתנסיב בגין דישתתף בקשורא דכ"י דמאן דלא אנסיב שארי לה לכ"י לבר והיא לא אשתתפא בהדיה ועל דא אשתכח ערבובייא בההוא יומא לגבייהו ׳

שיר ב׳ ויהי ביום השמיני רבי יוסי פתח ואמר ׳כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות ׳ כשושנה בין החוחים דא כנסת ישראל והא אוקמוה דקב"ה משבח לה לכנסת ישראל (ג) וחביבותא דקב"ה לקבלהא לאתדבקא בה ועל דא מאן (ד) דאנסיב בעי לשבחא ליה לקב"ה ולשבחא לה לכנ"י דהא תנינן בכלא בעי לאחזאה עובדא כמה דאיהו (ה) ב"נ מתדבק בבת זוגיה וחביבותא דיליה לקבלא (ו) כד אתי למפלח קמי מלכא קדישא הוא (ז) אתער

זווגא

ב) א"ה מכאן ראיה למה שכתבתי במ"א דמ"ש בזוהר שהם בכלאים הכונה על נטיעות עליונים ודלא כמו שהבין הר׳ הספקלריית המאירה : ג) פירוש תמיד בכל שעה היא מסתוקק לה להתייחד עמה בדביקה אלא תתפרד כי רצון החסידי׳ להשפיע תמיד בלי הפסק ועיכוב כלל : ד) ירצה הקב"ה רוצה וחפץ שיהיה נשוי המתפלל לפניו ובפרט הדורש לכבוד השכינה : ה) ר"ל כי כיון שמתיחד בבת זוגו בקדושה ובכוונות שמחשבותיו ודאי פנויות וקדושות ואין דעתו רק להמשיך נשמות טהורות מלמעלה . ו) בכוונה לעבוד לפני יוצרו ולהתפלל אין ספק שיעתר לו לבנה אשתו ויש לו בנים קדושים לעבודתו ז) כראה דר"ל מי שיש לו זכות להעיר דבר כגון העונה אמן שעיקרו הוא לכוין בשם יאהדונה"י או בבא לעשות מצוה ומקדים ואומר ליחדא וכו׳ שבכל כיוצא בזה מתעורר כח עליון להשפיע במלכות הרמ"ז :

זווגא אחרא דהא קב״ה חביבותא דיליה לאתדבקא בכ״י ומאן
דאתיער מלה קב״ה מברך ליה וכ״י מברכא ליה והא אתמר ·
ועל דא שבחא דקב״ה דמשבח לה לכ״י כשושנה דאיהי בין
החוחים דאיהי מעלייא וסלקא על כלא · כך כנסת ישראל בין
שאר אוכלוסין בגין דהיא סלקא ומתעטרא על כלא ודא שושנה
בין החוחים ואתרוג בין החוחים לאחזאה שבחא דכ״י על כלא
ת״ח כ״י אתברכא ע״י דכהנא וישראל מתברכאן ע״י דכהנא
וכהנא מתברכא ע״י דכהנא עלאה הה״ד °ושמו את שמי על בני במדב׳ ו׳
ישראל ואני אברכם · כתיב °זכור רחמיך יי׳ וחסדיך כי מעולם תהלים כ״ה
המה · זכור רחמיך דא יעקב וחסדיך דא אברהם · כי מעולם
המה · ומעולם נטל לון קב״ה וסליק לון לעילא ועבד מנייהו
רתיכא קדישא לאגנא על עלמא ובגין דהוו מעולם הוא דכיר
להון לאגנא ולרחמא על עלמא · כגוונא דא נטיל קב״ה לצדיקיי׳
מן עלמא וסליק לון לעילא לאגנא עלמא · ואי תימא יצחק
אמאי לא אדכר הכא אלא אשתאר לאתפרעא מאינון דעאקין
לבנוי הה״ד °עוררה את גבורתך · וכתיב °יי׳ כגבור יצא כאיש שם פ׳ ישעיה מ״ב
מלחמות יעיר קנאה וגו׳ ודא הוא יצחק דאסתלק מהכא · ר׳
חייא אמר זכור רחמיך יי׳ וחסדיך אלין אינון יעקב ואברהם
דבעינן להון לאגנא עלן · אבל יצחק למעבד קרבין קיימ׳ ובגיני
כך לא בעינן ליה לגבייהו · ד״א כי מעולם המה דכד ברא
קב״ה עלמא נטל יצחק וברא ביה עלמא · חמא דלא יכיל למיקם
בלחודוי נטל אברהם וקיים ביה עלמא הה״ד °אלה תולדות השמי׳ בראשית ב׳
והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם חמא דבעיין
קיומא יתיר נטל ליעקב ושתף ליה ביצחק וקיים עלמא הה״ד
ביום עשות יי׳ אלהים ארץ ושמים ועל דא באברהם ויעקב
אתקיים עלמא ובג״כ כי מעולם המה · ר׳ יהודה פתח :
ויהי ביום השמיני לבתר דאשתלים אהרן באינון ז׳ יומין ואתעטר

בההוא (ס"א מ"ח רבות קדישא עלאה) יומא תמינאה בעיינא לאשתלמא מן שבעה דאשלמותא ע' דכהנא ויעל דא פולחנא בתמינאה לאתעטרא מן שבעה' ולאתתקנא כהנא על ההוא חובה דחב (ס"א דקביל) בקדמיתא הה"ד ויאמר אל אהרן קח לך
שמו' ל"ב עגל הא אוקמוה עגל ודאי לכפרא על ההוא עגל דכתי' ויעשהו עגל מסכה' בן בקר' מ"ט בן בקר ולא בן פרה אלא איהו ב"נ לאתתקנא לגבי פרה לא אתחזי לקרבא מינה לגבה מאן דישדר דורון למלכא חמיתין דנסיב מבי מלכא ויהיב למלכא אלא דורנא דישדרא למלכא מבי אחרא אצטריך ולא מבי מלכא' ר' יוסי אמר מדידיה לדידיה לא אתחזי' אמר ר' יהודה כג"כ בן בקר ודאי ולא בן פרה' לחטאת לרכאה על ההוא חובה דחב ב"נ ואיל לעולה תמימים' תמימים תמים מבעי ליה אי תימא דעל איל ועגל קאמר לאו הכי' דהא תרווייהו לא סלקין לעולה דהא כתיב לעולה תמימים ועגל לחטאת סלקא מהו תמימים וכתיב איל' אלא אילו דיצחק לקרבא לגבי פרה דאדכר תרי זמני בקרא
ב"ת כ"ב חד דכתיב וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל הא חד וחד וילך אברהם ויקח את האיל הא תרי ויעלהו לעולה' וע"ד איל
ויקרא רמ"ז לעולה תמימים תרי איל דאיהו תרי' ועל דא גבורות תנינן ומנייהו מתפרשין לכמה אחרנין:

ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת עגל לחטאת מבעי ליה' כגוונא דכהנא אלא ישראל הא קבילו עונשא וע"ד לא כתיב בהו עגל לחטאת אלא עגל לעולה' מ"ט דכל אינון דחבו ביה קבילו עונשא בין במלולא בין בעובדא בין בפולחנא ואפילו אינון דלא עבדו מרי אלא דסליקו ליה ברעותא דלבייהו
שמו' ל"ב למפלח ליה אתענשו כמה דכתיב וישק את בני ישראל' אבל כל אינון דסליקו ליה ברעותא דלא למפלח ליה אלא דסליקו גוונא דרעותא מניה הכא אתדכן ומקרבין ליה

לעולה

דעולה ולא לחטאת · אבל קחו שעיר עזים לחטאת אמאי שעירא בגין דהוו מקרבין בקדמיתא לשעירים דשלטין על טורי רמאי ודא הוא לחטאת וכעיין לאתדכאה מההוא חובא ולא עוד אלא לחדתותי דסיהרא אצטריך ׃

ושור ואיל לשלמים · שור ולא פר בגין דשור שלים איהו לאחזאה שלמא הה״ד לשלמים רבי יוסי אמר שור ואיל מסטרא דשמאלא קא אתיין · שור מסטרא דשמאלא דכתיב ופני שור מהשמאל · איל בגין אילו דיצחק · וסלקין לשלמים (יחזקאל א) לאשלמא לון לכ״י וע״ד שור ואיל לשלמים · א״ר יהודה כלא בגין דכנ״י מתעטרא ומתברכא על ידא דכהנא באשלמותא והאי יומא חדוותא דכלא הוה חדוותא דכנ״י בקב״ה חדוותא דעלאין ותתאין · וכמה דאשתלים כהנא לתתא כך יכול אשתלים כהנא לעילא בר נדב ואביהוא דאתיערו ערבוביא בין מטרוניתא ומלכא וכג״כ ותצא אש מלפני יי׳ ותאכל אתם וגו׳ (חסר)׃

ויאמר משה אל אלעזר ואל איתמר ראשיכם אל תפרעו וגו׳ כי שמן משחת יי׳ עליכם רבי אבא אמר הא תנינן בעובדין דלתתא אתערון עובדין לעילא ועובדא דלתתא בעי לאתחזאה כגוונא דעובדא דלעילא (א) ת״ח כל חדוותא דלעילא תליא בההוא שמנא קדישא דמתמן נפיק חדוה וברכאן לכלהו בוצינין וכהנא עלאה (מניה) אתעטר בנגידו דמשחא ובג״כ כהנא דרבו משחא אתנגיד עליה כגוונא דלעילא בעי לאחזאה חידו ונהירו דאנפין (יתיר מכלא) ולא יתחזי גרעונא ברישיה ולא בלבושיה אלא למהוי בלא שלים כגוונא דלעילא ולא יתחזי ביה פגימו כלל בגין דלא יעביד פגימו באתר אחרא · ת״ח אלמלא אלעזר ואיתמר אתהזון

פגימי

א) נ״ב שמן וקטרת ישמח לב ולא אמר ישמחו מפני שהעיקר הוא היות שמנה שה״ס מוח אלא שהוא מכהר ורא״ית התורין וכו ישמח ח ל״ב גימטריא שמן ולכן אמר כל חדוותא שהוא כולל הכל וכמ״ש כולם בחכמה עשית וכו שורש כל קדושה והמשכן ובל כליו נתקדשו בו וכו׳ י״ס פ׳ הויה גי׳ שמן ועליו נאמר בי״ח ס׳ נור עולמים ׃

פגימו בההיא שעתא בלבושיהון או בראשיהון לא אשתזיבו בההי׳ שעתא דהא שעתא קיימא למעבד דינא · ועל דא תנינן בשעתא דמותנא איערע בעלמא לא יתער איניש גרמיה למלה בעלמא בגין דלא יתערון עליה · כד אי אתער גרמיה לטב ויכיל לדחיא (לדחקא) שעתא דהא בזמנא ושעתא דדינא קיימא בעלמא מאן דיערע ביה לקטי ליה ויסתלק מעלמא ובג״כ ולא תמותו כתיב ואחיכם כל בית ישרא׳ יבכו את השריפה בגין דאינון לא אתיין מסטרא דכהני ולא מתזקי׳

שמות ו׳ רבי אלעזר פתח ׳ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה · ויקח אהרן · כלא כמה דאצטריך כלא כגוונא דלעילא · ת״ח ראויה היתה בת שבע לדוד מיומא דאתברי עלמא · ראויה היתה אלישבע לאהרן מיומא דאתברי עלמא · מה בין האי להאי אלא כלא חד · אבל התם לדינא הכא לרחמי · כד אתחברא בדוד · לדינא לאגחא קרבין לאושדא דמין · הכא באהרן (ב) לישלמא לחדוה לנהירו דאנפין לאתברכא ועל דא אתקרי (הכי) התם בת שבע הכא אלישבע דאתחברא בחסד (ת״ח) בת שבע לדינא לירתא מלכות׳ ולאתקפא א״ר שמעון הא דתנינן דכתיב קול השופר שפיר הוא ודא הוא יעקב דאסתלק במחשבה דאבהן ונפקו כחדא מגו שופר דהא שופר אפיק מייא ואשא ברוחא חדא ואתעביד מנייהו קלא · כך אימא עלאה אפיק לאבהן בקל חד ומגו מחשבה אסתלקו כחדא בחד קול (ג) וההוא קול אקרי קול השופר ודא יעקב דכליל לאבהן כחדא ואקרו קול ותרי קלי נינהו דהא מגו קלא נפי׳ קלא אבל קול חד דאקרי קול השופר ומהכא נפקו שאר קולו׳ מגו ההו׳ שופר בזווגא

דמחשבה

ב) יש גירסא לאשלמא וניחא טובא לפרשו שפ״א סוד הכסירה שבה משתלשים זו״ן זה בחסדים וזו בגבורות : ג) זה המאמר ליודעי סוד השופר שהוא יסוד אי׳ שהוא קנ״א ומילואו ק״ל וממנו יוצאים ה׳ חו״ג ויוצא שתמיד שנקבה נכללת בזכר וכן הגבורות כלולות בחסדים והנה מקול ר״ל מתיבי מתוך מילואו כזה קו״ף ו״ו למ״ד יוצא קול אחד והוא שנקרא בת קול · כרמ״ז :

דמחשבה · ושבעה קולות נינהו דנפקין בזווגה דמחשבה בשופר ודא שופר דאשקי לון ורוי לון לאבהן בקדמיתא ולבתר לבנין והא אוקמוה מלה · תא חזי ויקח אהרן את אלישבע לכסמא לה למחדי לה לחברא לה במלכא בזווגא שלים לאשתכחא ברכאן לעלמין כלהו ע"י דאהרן · בג"כ בעי כהנא לאשתכחא בנהירו דאנפין בחידו כלא כגוונא דלעילא דהא על ידוי ברכאן וחדוון משתכחי ועל דא אתרחקא מניה דינא ורוגזא ועציבו בגין דלא יתפגים מההוא אתר דאתקטר ביה · וע"ד ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה ולאו כהנא · עלייהו כתיב ברכך יי' חילו ופעל ידיו תרצה וגו': דברים ל"ג

י"ז ושכר אל תשת אתה ובניך אתך וגו' · אמר רבי יהודה מגו פרשתא דא שמענן דנדב ואביהוא רוי חמרא הוו מדאזהר לכהני בהא · ר' חייא פתח ויין ישמח לבב אנוש וגו' אי בעי כהנא למחדי ולאשתכחא בנהירו דאנפין יתיר מכלא אמאי אסיר ליה חמרא דהא חידו ביה אשתכח נהירו דאנפין ביה אשתכח · אלא שירותא דחמרא חדוותא · סופיה עציבו · ועוד דיין מסטרא דליואי אתי מאתר דחמרא שרי דהא אורייתא וחמרא דאורייתא מסטר' דגבורה הוא · (ס"א סופיה עציבו · וכהנא שירותא וסיומ' בעי חדוות' ונהירו דאנפין · יין אתי מסטרא דליואי) סטרא דכהנא מיין צלילין נהירין · ר' יוסי אמר כל חד אוזיף לחבריה וכליל כלא דא בדא ובג"כ חמר' שרי' חדוה בגין דכליל מגו מייא ולבתר אהדר לאתרי' ועציב ורגיז ודאין דינא · (וכהנא שירותא וסיומא בעי חדוותא ונהירו דאנפין) ר' אבא אמר מאתר חד נפקו יין ושמן ומים (ודבש וחלב) מים ושמן לימינא נטלי כהני וירתי לון ושמן יתיר מכלא · דאיהו חדוותא שירותא וסיומא דכתיב כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן · ויין לשמאלא ירתי ליואי לארמא קלא ולזמרא ולא לשתוק דהא חמרא לא שתיק לעלמין ושמן בחשאי תהלים ק"ד שם קל"ג

הוא

הוא תדיר · מה בין האי להאי · אלא שמן דאיהו בחשאי בלחישו תדיר אתי מסטרא דמחשבה דאיהו בלחישו תדיר ולא אשתמע והוא בחשאי ועל דא הוא מימינא · ויין דאיהו לארמא קלא ולא שתיק לעלמין אתי מסטרא דאימא ויהתין ליואי לסטר שמאלא וקיימי לזמרא לארמא קלא וקיימי קה״ק קע״ו

בדינא ובג״כ כתיב ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע · בג״כ כהנא כד ייעול למקדשא למפלח פולחנא אסיר ליה למשתי חמרא דהא עובדוי בחשאי אינון ובחשאי אתאן ואתכוון (ס״ז וכחזאי אתכוון כמה דאתכוון) וזווג למאן דזווג ונגיד ברכאן לעלמין כלהו וכלא בחשאי (יעוה) ועובדוי כלהו ברזא וחמרא מגלה רזין הוא דהא כל עובדוי (א) לארמא קלא קאים · רבי יהודה ורבי יצחק הוו אזלי בארחא מבי מרונייא לצפורי והוה רבייא חד שביח לגבייהו (ב) בחמרא דברים כ״א

בקינטא דדובשא אמר רבי יהודה נימא מלה דאורייתא ונזיל פתח רבי יצחק ואמר וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים וגו׳ · וחכך כיין הטוב דא יינא דאורייתא דאיהו טב דהא יינא אחרא לאו איהו טב ויינא דאורייתא טב לכלא · טב לעלמא דא וטב לעלמא דאתי ודא הוא יינא דניח ליה לקב״ה יתיר מכלא ובזכו דא מאן דמרוי מיינא דאורייתא יתער לעלמא דאתי ויזכי לאחייא כד יוקים קב״ה לצדיקייא · א״ר יהודה דובב שפתי ישנים הא תנינן דאפי׳ בההוא עלמא יזכי למלעי באורייתא הה״ד דובב שפתי ישנים · אמר ההוא רבייא אי כתיב וחכך מיין הטוב הוינא אמרי הכי אבל כיין הטוב כתיב ולא מיין אשגחו ביה · אמר ר׳ יהודה ברי אימא מילך דשפיר קא אמרת אמר אנא שמענא דמאן דמשתדל באורייתא ודביק בה וההוא מלה דאורייתא שה״ש ז׳

אשתמע

א) ר״ל מכח היין עצמו מוכיח שכל היתהו מגלה סוד דהא הוא עצמו מגלה סודו שהיא יין שהרי כשמוציאין אותו מכלי לכלי הומה ורועש וניכר ממילא בהמייתו יין מה״כ שמן בלחישה וגם עפ״י מאה״ל נכנס יין יצא סוד כי מניהם שבעים · ה״ס : ב) פירוש כאלו רכב על החמור והנער מנהיגו · הרמ״ב :

אִשתמיע כפומיה ולא לחייש לה בלחיישו אלא ארים קליה בה
דאורייתא הכי בעייא לארמא קלא דכתיב בראש הומיות
תקרא לארמא רנה דאורייתא ולא בלחיישו ׳ כיין הטוב כחמר
טב דלא ישתיק והוא עתיד לארמא קלא כד יפוק מהאי עלמא
הולך לדודי למישרים דלא יסטי לימינא ולשמאלא ולא יישתבח
דימחי בידוי דובב שפתי ישנים אפילו בההוא עלמא שפוותיה
מרחשן אורייתא ׃ תו שמענא וחכך כיין הטוב האי קרא לכ״י
אתמר וכתושבחתא אתמר ׳ אי הכי מאן הוא דמשבח לה
בהאי ׳ אי קב״ה מהו הולך לדודי הולך אלי מבעי ליה ׳ אלא
ודאי קב״ה קא משבח לה לכ״י כמה דהיא קא משבחת ליה
דכתיב חכו ממתקים כך קב״ה משבח לה לכ״י (דכתי׳) וחכך כיין
הטיב יין הטוב דהוא חמרא דמנטרא׳ הולך לדודי דא יצחק
הקלי״ל כ״ח דאקרי ידיד מבטן׳ למישרים כד״א ׳אתה כוננת מישרים
לאתכללא שמאלא בימינא ודא הוא מישרים דבגין חדוותא
דההוא חמר טב אתכליל שמאלא בימינא וחדאן כלא (דובב
שפתי ישנים) דהא כלא מתערי בחדוון וברכאן ועלמין כלהו
משתכחי בחידו ומתערי לארקא ברכאן לתתא ׳ אתו ר׳ יהודה
ור׳ יצחק ונשקו ליה רישיה וחדו עמיה א״ל מה שמך א״ל ייסא
אמרו רבי ייסא תהא ׳ יתיר תהא שכיח בעלמא מרבי ייסא
חברנא דאסתלק מבינגא ׳ אמרו ליה ומאן אבוך א״ל אפטר
מעלמא והוה אוליף לי כל יומא ג׳ מלין דאורייתא ובליליא ג׳
מילין דחכמתא דאגדתא והני מילי אוליפנא מאבא והשתא
דיורי בחד כ״נ וסליק לי מאוריית׳ ואנא אזיל כל יומא לעבידתי׳
ובכל יומא אהדרנא אינון מלין דאוליפנא מאבא ׳ א״ל ההוא
בר נש ידע באוריית׳ ׳ אמר לון לאו ׳ סבא הוא ולא ידע לברכא
ליה לקב״ה ואית ליה בנין ולא שוי לון בבי רב ׳ אמר ר׳ יהודה

אי לא הוה הכי הוה איעלנא לגבי האי כפר למללא עלך השתא אסיר לן למחזי אנפוי · שרי חמרא מנך ואת זיל לגבן · אמרו ליה מאן הוא אבוך · א"ל רבי זעירא דכפר ראמין · שמע רבי יהודה ובכה אמר אנא הוינא בביתיה ואוליפנא מניה ג' מלין בכסא דברכה ואוליפנא מניה במעשה בראשית תרי · אמר ר' יצחק ומה מהאי רבייא בריה אוליפנא · מניה לא כ"ש אזלו ואחידו בידיה חמו חד חקל ויתבו תמן · אמרו ליה אימא חד מלה מאינון דאוליף לך אבוך במעשה בראשית · פתח ואמר

בראשית א' °ויברא אלהים את התנינים הגדולים וגו' · ויברא אלהים כל אתר דדינא אלהים אקרי · וההוא אתר עלאה אתר דנפקו מניה הכי קרי ליה הכא · ואע"ג דרחמי הוא מיניה נפקו דינין וביה תליין את התנינים הגדולים אלין אבהן דאינון מתשקיין בקדמיתא ומשתרשין על כלא · ואת כל נפש החיה הרומשת · ואת כל נפש החיה · דא נפש דההיא ארץ עלאה אפיקת מההיא חיה עלאה על כלא דכתיב תוצא הארץ נפש חיה ודא איהי נפש דאדם קדמאה דמשיך בגויה · הרומשת דא היא חיה דרחשא בכל טורין (ס"א סטרין) לעילא ותתא אשר שרצו המים דההוא נהר עלאה נגיד ונפיק מעדן ואשקי להאי אילנא לאשתרשא בשרשוי על כלא ולאשתבחא ביה מזונא לכלא · ד"א החיה הרומשת

תהלים קי"ח דא הוא נפש דוד מלכא דכתיב ביה °לא אמות כי אחיה וגו' ואת כל עוף כנף למינהו אלין כל אינון מלאכין קדישין דמשתכחי

ישעיה ו' לקדשא שמא דמאריהון בכל יומא ויומא דכתיב בהו °שש כנפים שש כנפים לאחד ומנהון טאסין בעלמא למעבר רעותא דמאריהון כל חד וחד כדקא חזי · א"ר יהודה ודאי כ"כ להאי רביי' לא אתחזי אבל אנא חמי ביה דלאתר עלא' יסתלק א"ר יצחק

ודאי

ודאי החיה (הרומשת) דא היא חיה עלאה על כלא דהא אחרא ארץ קרייה קרא · הכא דכתיב והעוף ירב בארץ · בארץ ודא ולא במים דהא ההוא נהר נגיד ונפיק ואשקי כלא פירודא עד ההוא אתר דאקרי ארץ ומתמן כתיב ומשם יפרד וגו' · והעוף וההוא עוף בהאי ארץ תליין ואתשקיין ודא הוא דכתיב והעוף ירב בארץ · קמו ואזלו · א"ר יהודה נשתתף להאי רבייא עמנא

שיר ב' וכל חד וחד לימא מלה דאורייתא פתח ר' יהודה ואמר °סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים וגו' · האי קרא הא אתמר ושפיר · אבל כ"י קאמר דא בגלותא · סמכוני · מהו סמכוני אלא מאן

תהלים קמ"ה דנפיל בעי לאסמכא ליה הה"ד °סומך יי' לכל הנופלים וגו' ובג"כ

עמוס ה' כ"י דנפלה דכתיב °נפלה לא תוסיף קום בעייא לאסמכא והיא אמרה סמכוני · למאן אמרה · לישראל בנהא דאינון בגלותא עמה · ובמה באשישות · (א) אלין אינון אבהן דאינון אתמליין בקדמיתא מההוא חמר טב דמנטרא · וכד אינון אתמליין הא ברכאן משתכחי לגבה על ידא דחד דרגא דאיהו צדיק ומאן דידע ליחדא שמא קדישא אע"ג דברכאן לא משתכחי בעלמא איהו סמיך וסעיד לה לכ"י בגלותא · רפדוני בתפוחים כלא חד כמה דאמרן אבל רזא דא אשישא עייל חמרא · תפוח אפיק חמרא ומכוון רעותא · ועל דא (ב) אשישות ותפוחים · אשישו' לרוואה מחמרא תפוחים לכוונא רעותא דלא יזיק חמרא · וכל דא למהוי חולת אהבה אני בגלותא · ומאן דמייחד שמא קדישא בעי ליחדא דינא ברחמי ולאכללא לון כדקא חזי לאתבסמא ולאתתקנא כלא כדקא יאות ודא סמיך לה לכ"י בגלותא · (ג)

דברים ל"ב רבי יצחק פתח °אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם · וכאין

אינון

א) קרי הרש"א דרבייא בפירוש התניינים שה"ם תנ"ת דגבורה וח"ס אינון אבהן פי' אותו שזכר הרבייא אבל לא אמר דהתפקיין כפ"ס הרבייא דסמכוני מפרשו על זמן הגלות והאיותות הגבורו' קודם להסדים כנז' בדרוש סטא אדס"ר ולכן אמר דאינון אתמליין וגו' בסיין סוד הגבורה אבל ת"מ יש כח בחסדים במייחדים להמשיך מיתוק החסדים ססם התפוחים סוד ת"ת כנודע תפוח שקל תפוחין וז"פ כולה פר ר"ל שבין אשישות ובין תפוחין סם במקום א' דסייגו סוד נג"ת אלא האשישות הוא כלי לקבל היין והתפוח מפיג כחו ומגבשו · הרמ"ז · ב) ברפ"י פת עסולת נקיס ובמק"מ אית ו' בתיב כ"ט פעמים והוא ט"ס וצ"ל ט' פעמים · הרפ"כ · ב) כל מאמר זה מבו' בס' יין המשומר להרן ז"ל הרמ"ז

אינון ישראל דאינון קדישין וקב"ה בעי לקדשא לון · ת"ח ישרא׳ קדישין · כל חיי עלמא דירתין כלא תליין בההוא עלמא דאתי בגין דאיהו חיין דכלא לעילא ותתא והוא אתר דיין דמנטרא ישארי (ואקרי יין) ומתמן נפקין חיין וקדושאן לכלא · ויין דישרא׳ בגין יין דישראל אחרא ודא כדא תלייא · דהא ישראל לעילא ביה נטיל חיין ובג"כ אקרי עץ חיים · עץ מההוא אתר דאקרי חיים ונפקי מתמן חיין ועל׳ דא מברכין ליה לקב"ה ביין · ויין דישראל לתתא כהאי גוונא · גוי עע"ז דאיהו מסאב ומאן דקריב בהדיה יסתאב כד יקרב ביין דישראל הא אסתאב ואסיר כ"ש ההוא יין דאיהו עביד · ועל"ד לא תימא דדא הוא בלחודוי אלא כל מה דעבדי ישראל לתתא כלא הוא כעין דוגמא דלעילא כ"ש יין · דקאי באתר עלאה דוגמא יין דמנטרא · בג"כ ישרא׳ שתיין יין דישרא׳ דאתעביד כדקא חזי בקדושה כגוונא דישרא׳ לעילא דשתי׳ ואשתרשא ואתברכא בההוא יין עלאה קדישא ולא שתאן יין דאתעביד במסאבותא ומסטרא דמסאבותא דהא ביה שרייא רוחא דמסאבותא (ולאו הוא מסטרא דישראל) ומאן דישתי ליה (כהדייהו) אסתאב רוחיה ואסתאב איהו ולאו הוא מסטר׳ דישרא׳ ולית ליה חולקא בעלמא דאתי · דהא ההוא עלמא דאתי יין דמנטרא איהו ועל׳ דא ישרא׳ קדישין בעיין לנטרא דא על כלא בגין דאתקשר באתר דעלמא דאתי · ובג"כ ביין אתבריך קב"ה יתיר מכלא בגין דאיהו חדי לסטרא שמאלא ובגו חדוותא דיליה אתכליל בימינא וכד אתעביד כלא ימינא כדין שמא קדיש׳ בחידו וברכאן משתכחי בכלהו עלמין ובעובדא דלתתא יתער עובדא דלעילא · ועל"ד מזמני יין לקביל יין · ובגין דאיהו מנטרא לעילא בעי לנטרא ליה לתתא וכל נטירו דיליה קדושה הוא לישראל ומאן דפגים ליה לתתא בסטרא דמסאבותא יסתאב איהו בהאי עלמא ולית ליה חולקא בעלמא דאתי אתר דההוא יין דמנטרא שרייא · הוא לא נטיר לא יתנטר והוא לעלמא דאתי ·

הוא

הוא סאיב ליה יסאבון ליה בההוא עלמא לא יהא ליה חולקא
בההוא יין דעלמא דאתי זכאין אינון ישראל דמקדשי נפשייהו
בקדושה עילאה ונטרי מה דאצטריך לאתנטרא ומקדשי למלכא
בנטירו עלאה דא · זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי :

פתח ההוא רבייא ואמר °מלך במשפט יעמיד ארץ וגו' מאן מלך משלי כ"ט
דא קודשא בריך הוא · במשפט דא יעקב דאיהו כללא
דאבהן · ואיש תרומות תרומת כתי' כד"א °וזאת התרומה ואיש שמות כ"ה
תרומות דא עשו דבעי על תרומות ועל מעשרות כל יומא ולא
עביר מדי ואיש תרומות דלאו איהו משפט דהא תרומה אסתלקות'
דרחמי בגין דא לא אתייא במשפט כד"א °ויש נספה בלא משפט משלי י"ג
ועל דא ואיש תרומת יהרסנה ואי תימא הא דוד מלכא איש
תרומה הוה אלא ברחמי · ולא עוד אלא (ס"א דוד מלכא איש
תרומה הוה וארעא אתקיימא בגיניה הכי הוא ודאי אבל כלא
ברחמי הוה) דהא כתיב °חסדי דוד הנאמני' כמה דאתדבק בהאי ישעיה כ"ה
אתדבק בהאי · ת"ח כל יומוי דדוד מלכא הוה משתדל (בגין)
דהאי תרומה יתקשר במשפט ויזדווגון כחדא (בגין דיתקיים בארעא)
אתא שלמה וזווג לון כחדא וקיימא סיהרא באשתלמותא וקיימא
ארעא בקיומא · אתא צדקיהו ואפריש לון ואשתארת ארעא
בלא משפט ואתפגימת סיהרא ואתחריבת ארעא כדין ואיש
תרומות יהרסנה · ותא חזי שמן לכהני ויין לליואי · לא בגין דבעיין
יין אלא מיין דמנטרא אתי לסטרא דילהון לחברא כלא כחדא
ולמחדי עלמין כלהו לאשתכחא בהו כלא ימינא ושמאלא כליל
דא בדא לאשתכחא בהו חביבותא דכלא ורחימותא
דבני מהימנותא מאן דאתדבק רעותיה בהאי · הוא שלים בהאי
עלמא ובעלמא דאתי וישתבח כל יומוי דאתדבק בתשובה אתר
דיין ושמן משתכחי · כדין לא יתדבק בתר עלמא דא לא לעותרא
ולא לכסופא דיליה · ושלמה מלכא צווח ע"ד ואמר °אוהב יין משלי
ושמן לא יעשיר דהא עותרא אחרא יזדמן ליה למהוי ליה חולקא כ"א
ביה ולמהוי ביה חולקא בעלמא דאתי אתר דיין ושמן שריין בעלמא
דא ובעלמא דאתי · ומאן דרחים ליה להאי אתר לא בעי עותרא

ולא

ולא רדיף אבתריה וכאין אינון צדיקייא דמשתדלי בעותרא עלאה
איוב כ"ח כל יומא דכתיב °לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז ·
משלי ח' האי בהאי עלמא לבתר °להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם
אמלא תו :

שמו' כ"ד פתח ואמר °ויאמר יי' אל משה עלה אלי ההרה וגו' · והתורה דא
תורה שבכתב והמצוה דא תורה שבעל פה להורתם כתיב
שיר ג' חסר כד"א °ואל חדר הורתי · הכא אית לאסתכלא להורתם
דמי · אי תימא הורתם דישראל לאו הכי דהא ישראל לא אדכרו
בהאי קרא · אלא הורתם דתורה ומצות ומאי היא דא אתר (א)
יין דמנטרא בגין דכל כתיבה (ב) דספר עלאה תמן שרייא ומתמן
נפקא תורה ועל דא קרינן תורה שבכתב · ודא הוא אשר כתבתי
להורתם להורתם ודאי (כד"א ואל חדר הורתי) תורה שבעל פה
ויקהל ר"א תורה אחרא °דקיימא על פה · מאן איהו פה הוא (ג) דעת דאיהו
פה דספר וכתיבה · ותורה דא היא (ד) תורה אחרא דאקרי תורת
שבעל פה דאיהי קיימא על ההוא (ה) פה דאיהי תורה שבכתב
בגין כך אסתליק משה בכלא על כל שאר נביאי מהימני דכתיב
משלי כ"ה ואתנה לך לך דייקא · כתיב °הגו סיגים מכסף ויוצא לצורף כלי
הגו רשע לפני מלך ויכון (ו) בחסד כסאו · ת"ח בשעתא דאסגיאו
חייבין בעלמא כורסייא דמלכא קדיש' אתתקנת בדינא ואסתאבת
(ס"א ואסתלקת) · (ס"א וקיימת) בדינא ושלהובוי אוקדין עלמא · ובשעתא
דאתעברו חייביא מעלמא כדין ויכון בחסד כסאו · בחסד ולא
בדינא מאי משמע · משמע דעלמא תתאה תלייא בעלמא עלאה
ועלמא עלאה לפום ארחי דעלמא תתאה · ויכון בחסד
כסאו

א) פי' יסוד התבונה שהו סוד הבריין ושם הגבורה : ב) ז"א הרמ"ז (את' עמ"ש מאורי אור ערך ספר מא"ן : ג) יסוד ז"א שהוא דעת דיעקב ודעת רחל בסוד ויקם עדות · ד) נוקבא דז"א · ה) כל תקוניה מהיסוד הרמ"ז · ו) נ"ב דבפסוק כתיב בצדק וז"ל הרמ"ז ענין שכתוב בצדק הוא עד"ש דף ו' גבי בתולת ישראל דזמנין פומרים הטעמים ולא המלות וכאן ק"ל שצדק הוא דין וביני קאמר שאחר שתמו חטאים יכון בדין כסאו אלא דצדק דקרא הוא דין ממותק בחסד וכמו שהוא צדקה וכן הרז"ל בפ' בצדק תהיה פניך והשתא א"ש דאי בחסד כתיב א"כ למה אמר בחסד ולא בדינא וגם מאי בעי תאי משמע הא מקרא אלא הוא אלא ודאי דידע דבצדק כתיב ומפ' אותו כצדקה ע"כ · ועוד האריך · (הרכיב לאסמכת מקרא דויכון בצדק כסאו במקרא וסעד בחסד כסאו (משלי כ' כ"ח) וכאופן זה הרכיבו חז"ל בש"ס הרבה מקראות לאסמכתא כמו שביארנו היטב במ"א ועיין מ"ש באגרות הרמ"ז · כ"י ·

כסאו ׳ מאן דבעי לברכא ליה ׳ ולאתקנא כורסייה בחסד ולא
בדינא ׳ מאי משמע דכד עייל כהנא לבי מקדשא דייעול בחסד
דאיהו מייא ולא ייעול ביין דשתי דאיהו גבורה ׳ ייעול בהאי מלה
במייא ולא ייעול בחמרא ׳ אתו רבי יהודה ור׳ יצחק ונשקו רישיה
ומההוא יומא לא אתפריש מבי ר׳ יהודה וכד הוה עייל לבי מדרש׳
הוה קם ר׳ יהודה קמיה אמר מלה אוליפנא מניה ויאות לאנהגא
ביה יקר ׳ לבתר אסתלק בין חברייא והוו קארן ליה ר׳ ייסא רישא
דפטישא דמתבר טנרין ואפיק שלהובין לכל סטר והוה קרי עליה
ר׳ אלעזר ״בטרם אצרך בבטן ידעתיך : ירמי׳ א׳

וידבר יי׳ אל משה ואל אהרן לאמר אליהם וגו׳ זאת החיה אשר
תאכלו וגו׳ מ״ש הכא אהרן ׳ אלא בגין דאיהו קיימא תדיר
לאפרשא בין מסאבא ובין דכייא דכתיב להבדיל בין הטמא ובין
הטהור ׳ ר׳ אבא פתח ואמר ״מי האיש החפץ חיים וגו׳ ׳ נצור תהלים
לשונך מרע וגו׳ ׳ סור מרע וגו׳ ׳ ״שומר פיו ולשונו וגו׳ מי האיש ל״ד
החפץ חיים ׳ מאן חיים אלא אלין חיים דאקרון עלמא דאתי משלי
וחיים תמן שריין ׳ ועל דא תנינן עץ חיים היא אילנא מאינון כ״א
חיים אילנא דאתנטע באינון חיין ׳ וע״ד מי האיש החפץ חיים
כתיב ׳ אוהב ימים לראות טוב מאן ימים אלא דא הוא שמא
דמלכא קדישא דאחידא באינון יומין עלאין דאקרון ימי השמים
על הארץ ׳ ימי השמים ודאי על הארץ ודאי ׳ מאן דבעי חיים
דלעילא למהוי ליה חולקא בהו ׳ ומאן דבעי יומין עלאין לאתדבק׳
בהו ולרחמא להו ׳ ינטר פומיה מבלא ינטר פומיה ולישניה ינטר
פומיה ממיכלא וממשתייא דמסאב לנפשא ומרחק לב״נ מאינון
חיין ומאינון יומין וינטר לישניה ממלין בישין דלא יסתאב בהו
ויתרחק מנייהו ולא יהא ליה חולקא בהו ׳ ת״ח פומא ולישן אתר
(ת״ח) עלאה הכי אקרי ובג״כ לא יפגים איניש פומיה ולישניה
וכ״ש לאסתאבא נפשיה וגרמיה בגין דאסתאב הוא בעלמ׳ אחרא
והא אוקימנ׳ זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה וגו׳ האי קרא
לאו

לאו רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה · זאת החיה בקדמיתא
ולבתר מכל הבהמה · אלא אמר קב"ה בכל זמנא דישראל מנטרי
נפשייהו וגרמייהו דלא לסאב' לון (א) ודאי זאת החיה אשר תאכלו
יהון (ב) שכיחין בקדושה עלאה (ג) לאתדבקא בשמי (ד) בבירירו
דההיא בהמה דברירנא לכו למיכל לא תסתאבו בהו ותהוון
דבקין בשמי · (ה) וכל זמנא דלאו אינון נטרין נפשייהו וגרמייהו
ממיכלא (ו) ומשתייא (ז) יתדבקון באתר אחרא מסאבא לאסתאב'
בהו ובגין כך כתיב זאת החיה אשר תאכלו מכל · (ח) מכל ודאי
דאיהו רזא דשמא קדישא לאתדבקא ביה · מכל הבהמה אשר
על הארץ בגין דהאי מיכלא דהאי בהמה אשתכח דכייא ולא
יסאב לכו יהא לכו חולקא בשמי לאתדבקא ביה · תו זאת החיה
שמות ז' אשר תאכלו · בפרעה כתיב °בזאת תדע כי אני יי' · הא זאת
לקבלך לאתפרעא מנך · אוף הכא זאת החיה אשר תאכלו מכל
הבהמה · הא זאת לקבליכון לאתפרעא מנייכו אי תסאבון נפשכון
מאי טעמא בגין דנפשתא מנה הוו ואי אתון תסאבון לההוא
דילה הא זאת לקבלייכו אי לטב היא קיימא לגבייכו ·
אי לביש היא קיימא לגבייכו · אמר רבי אלעזר זאת
החיה אשר תאכלו מכל הבהמה מכל אינון דאחידן
מן כתר דא שארי לכו למיכל וכל אינון דלא אתיין

מסטרא

א) ל' ריות בהרס"ו ז"ל לפי פי' דבוקים במקום דהוים להיות חיים וכו' והו"ה הוכלים זכחי מתים נ' קלי' הרעות הנקמין : ב) מכווים תמיד כי ס' בוהרס ק"ו מהגורו על רשב"י . ג) ס"ס מילוי דמילוי דסס ב"ן וכמו סיבא : ד) פי' שסס"י בירר והבדיל פסולת מתוך ה"וכל וכמ"ס להבדיל בין הטמא ובין הטהור והסס הנ' קלי' הרעות וז"ס בבירירו וכו' שסוא הפסולת שלא תסתאבו בהו בן הנ' הרעות ולכן א' עמו ל' רס ס : ה) פי' הפי בזמן שאין כח הקלי' פגוס : ו) הוסיף בכאן השתיה דשתיה בכלל אכילה ויותר בשתיית איסור כבאכילתו ועיד ענס היין ס.דו בסס ב"ן בידוע מסוד ע' רבתי דספק : ז) שמסיבה בשמות אכילת אסור אכל טומאות פסורים שכולן יש להן תקנה כטומאת מת באפר פרה ומצורע וזבים אבל על אכילה סיא דבוקה והדוקה בנפש ובגוף וז"ס באתר אחרא שסוא כולל הרשס והייכו נ' קלי' הנסות ולכת בהן ל' ידים לנלול את כלם הרמ"ז . אמ"י וכזה פ"ש מאז"ל עד שאתה אוכל סיבנסו ד"ת במעיך שאל אלת יכנסי מעדנים וכו' מה"ן . ח) פי' מכל לא דייק שהול"ל מן הבהמה אך רומז לאכילה ושתיה שסס כ' דברים הכוללים וייין שלים יכרית תגילה מכל הנקבה וזהו אכילה ועד"ה א' מכל ודאי דכל רומז ליסוד הנקבה רזא דשמא קדישא ובליו בחמר ומשפיע לכל מירכון ותפ' שיסוד רחל נק' חיה בל' נקבה ועוד כי שם ב"ן שס"ס פס בהמה עיקרו ביסוד הת' הרמ"ז את"י ולכן חוה ע.ימה נקראת חיה כשמטלה הוסי שסה היה כי פגמה ביסודה ונקראת חוה ושרה שתקנה כתיב בעת חיה ולשרה ב"ן ודו"ק מה"ן :

מסטרא דא אסיר לכו למיכל בגין דאית בעירן דאתיין מסטרא
דא ואית דאתיין מסטרא אחרא מסאבא וסימנא דילהון דכתיב
כל מפרסת פרסה וגמרינן כלהו רשימן וכלהו אר"שים להו קרא
ובגין כך כל מאן דאכיל מאינון דאתיין מסטרא דא מסאבא
אסתאב בהו וסאיב לנפשיה דאתייא מסטרא דכייא ׳ ר"ש אמר
בלל כלא כמה דאית עשר כתרין דמהימנותא לעילא׳ כך אית
עשר כתרי דחרשי מסאבי לתתא׳ וכל מה די בארעא מנייהו
אחידן בסטרא דא ומנייהו. אחידן בסטרא אחרא ואי תימא
האי עז דשרייא עלידה רוח מסאבא לגו לאו הכי דאי רוח
מסאבא שרייא ביה אסיר לן למיכל ולא אעברן בגווייהו ויתחזון
דקבליהון ולא שרייא לדיירא בהו דכד אינון שריין רוח אחרא
אעבר עלייהו ופרישן מגרמייהו ובגין כך אתחזון לקבלייהו
ומקטרגי בגווייהו ולא שלטי בהו בגרמייהו וע"ד שרי לן למיכל
ת"ח כיון דאתיין לשלטאה בהו אעבר רוחא חדא וקפן עיינין
וחמאן רשימין דילהון ואתפרשן מנייהו אבל אתחזו לקבליהון
ולא אסירי לן למיכל בין בבעירי בין בחיוותא בין בעופי בין
בנוני ימא בכלהו אתחזון ימינא ושמאלא (רחמי ודינא) וכל
מאן דאתי מסטרא דימינא (מסטרא דרחמי) שארי לן למיכל
וכל אינון דאתיין מסטרא דשמאלא (מסטרא דדינא) כלהו אסיר
לן למיכל׳ בגין דדרגא (ס"א רג־רת) דכלהו מסאבא וכלהו מסאבין
ורוח מסאבא שרייא בגווייהו ודרי בהו ׳ ועל דא רוחא קדישא
דישראל לא יתערב בהו ולא יסתאב בהו בגין דישתכחון קדישין
ויישתמודעון לעילא ותתא׳ זכאה חולקיהון דישראל דמלכא
קדישא אתרעי בהו ובעי לדכאה להו ולקדשא להו על כלא
בגין דאחידן ביה׳ תא חזי כתיב °ישראל אשר בך אתפאר אי ישעיה מ"ט
קב"ה מתפאר בהו בישראל היך אתיין לאסתאבא ולאתדבקא

בסטרא

בסטרא מסאבא · וע"ד כתיב והתקדשתם והייתם קדושים כי
קדוש אני ולא תשקצו את נפשותיכם וגו' מאן (ד"קיב) דאיהו
בדיוקנא דמלכא לא לבעי ליה לאתפרשא מאורחוי דמלכא
ובגין כך רשים להו קודשא בריך הוא לישראל
כל אינון דאתיין מסטרא דא · וכל אינון דאתיין
ישעיה ס"א מסטרא אחרא · זכאה חולקיהון דישראל דכתי' בהו כל רואיהם
נח ע"פ יכירום כי הם זרע ברך יי' · ברך יי' ממש ברך יי' בכלא ות"ח
כל מאן דאכיל מאינון מאכלי דאסירי אתדבק בסטרא אחרא
וגעיל נפשיה וגרמיה ורוח מסאב שרייא עליה ואחזי גרמיה
דלית ליה חולקא בעלאה ולא אתי מסטריה ולא אתדבק
ביה ואי יפוק הכי מהאי עלמא אחידן ביה כל אינון דאחידן
בסטרא (ס"א דאתיין מסטר) דמסאבא ומסאבין ליה ודיינין ליה
כב"נ דאיהו געלא דמאריה געלא בהאי עלמא וגעלא בעלמא
דאתי וע"ד כתיב ונטמתם בם בלא א' דלא אשתכח אסוותא
לגעוליה ולא נפיק ממסאבותיה לעלמין · ווי לון ווי לנפשייהו
דלא יתדבקון בצרורא דחיי לעלמין דהא אסתאבו · ווי
ישעיה ס"ו לגרמייהו עלייהו כתיב כי תולעתם לא תמות וגו' והיו דראון
לכל בשר · מאי דראון סרחונא · מאן גרים ליה ההוא
סטר דאתדבק ביה · ישראל אתיין מסטר דימינא אי אתדבקן
בסטר שמאלא הא פגמין לסטר דא ופגמין לגרמייהו ופגמין
לנפשייהו פגימין בעלמא דין ופגימין בעלמא דאתי כ"ש מאן
דברי' י"ד דאתדבק בסטר דמסאבא דכלא אחיד דא בדא וכתיב כי עם
קהלת ו' קדוש אתה ליי' אלהיך וגו' ר' יוסי פתח ואמר כל עמל האדם
לפיהו וגו' · אסתכלנא במלי דשלמה מלכא וכלהו אחידן בחכמה
עלאה · כל עמל האדם לפיהו · האי קרא בשעתא דדיינין ליה
לב"נ

לב"נ בההוא עלמא כתיב כל ההוא דינא וכל מאן דסביל בההוא
עלמא ונקמין מניה נקמתא דעלמא · לפיהו בגין פיהו דלא נטיר
ליה וסאיב ליה לנפשיה ולא אתדבק בסטרא דחיי בסטרא
דימינא · וגם הנפש לא תמלא לא תשתלים דינהא לעלם ולעלמי
עלמין · ד"א לא תמלא לא תשתלים לסלקא לאתרהא לעלמין
בגין דהא אסתאבת ואתדבקת בסטרא אחרא · רבי יצחק אמר
כל מאן דאסתאב בהו כאילו פלח לע"ז דאיהו תועבת יי' וכתיב
לא תאכל כל תועבה מאן דפלח לע"ז נפיק מסטרא דחיי נפיק
מרשותא קדישא ועייל ברשותא אחרא · אוף מאן דאסתאב
בהני מיכלי נפק מסטרא דחיי ונפיק מרשו קדישא ועייל ברשותא
אחרא · ולא עוד אלא דאסתאב בהאי עלמא ובעלמא דאתי
וע"ד ונטמתם בם כתיב בלא א' (א) וכתיב ולא תטמאו את
נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר
הבדלתי אתכם לטמא מאי לטמא · לטמא לעמין עע"ז דהא
אינון מסאבין ומסטרא דמסאבא קא אתיין · וכל חד אתדבק
באתריה · רבי אלעזר הוה יתיב קמי דר' שמעון אבוי א"ל הא
דתנינן זמין קב"ה לדכאה להו לישראל במה · אמר ליה כמה
דכתיב °וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו' · כיון דאתדכאן (יחזקאל ל"ו)
מתקדשן וישראל דאתדבקן ביה בקב"ה קדש אקרון דכתיב
°קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה וכתיב °ואנשי קדש תהיון (ירמיה ב') (שמו' כ"ב)
לי זכאין אינון ישראל דקב"ה קאמר עלייהו והייתם קדושים כי
קדוש אני יי' בגין דכתיב ובו תדבק וכתיב °לא עשה כן לכל (תהלים קמ"ז)
גוי ומשפטים בל ידעום הללויה :

א) כתב היעב"ץ נראה שהתכוון להכתוב ס"פ קדושים והזכיר בשינויים עכ"ל בודאי כיון להמקרא (ויקרא כ' כ"ה) ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא ובזוהר כתב תחת הבדלתי לכם וכדומה לזה אין זרות בדברי חז"ל בש"ס שלא הקפידו לשמור ולדקדק בהעתקתם לשון המקרא כ"א הכוונה. כמבואר ברור לעיל בכמה מקומות וכן העתיקו הוריות י"ג ספ"א הזקיא (דברים י' ח) בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי מתוך בני ישראל ומלות מתוך וגו' לא נמצא בכתוב ופי' הרב בעל כ"ה שבע שהעתיקו גם ל' המקרא בתור כוונת ההבדלה עיין בו וכן העתיק הטור י"ד רס"ו כ"ט להבדיל בין בהמ' טהורה לטמאה בשנויים מהכתוב וע"ש ב"י ואין זרות בזה בדברי חז"ל בזוהר ועל המלה שדקדק הזוהר לדרוש או להסמיך הוא לע"ז כמ"ש אי לטמא וכ"כ באמת בסוף הפסוק שם כ"ו :

נדפס תקה רע"ח כ' ר"מ דגים וחגבים אינן טעונין שחיטה אלא אסיפתם היא המתרת אותם · הכי מארי מתיבתא אין צריכין שחיטה אלא
כרה' מ"ט דאתמר בהון ויגוע ויאסף אל עמיו · מה נוני ימא חיותן בימא
תלינן ז' אף תלמידי חכמים מארי מתניתין חיותייהו באורייתא ואי אתפרשן מנה מיד מתים תנינא דמתניתן דבה אתרבו כנוני ימא ואי אינון דביבשתא יעלון למיא ולא ידעין לשטטא אינון מייתין · אבל
פס ח' אדם דאיהו לעילא מכלהו אתמר ביה וירדו בדגת הים ובעוף השמים · דאינון מארי מתניתין תנינייא · התנין הגדול נחש בריח
שמו' כ"ז לקבל והבריח התיכון בתוך הקרשים בזמנא דתנינן מארי משנה אית בהון מחלוקת ומקשין דא לדא בלע להבריה והאי איהו תלמיד זעיר שלא הגיע להוראה ומורה חייב מיתה ואי אינון
במדבר כ"א שיין דא לדא ואית בהון מחלוקת וקושייא אתמר בהון את והב בסופה אוקמוה אהבה בסופה ע"כ בילא"ו :

פרשת אשה כי תזריע

וידבר יי' אל משה לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' ר' אלעזר
שיר ג' פתח על משכבי בלילות בקשתי וגו' · על משכבי במשכבי מבעי ליה · מהו על משכבי אלא כנסת ישראל אמרה קמי קב"ה ובעאת מניה על גלותא בגין דהיא יתבא בין שאר עמין עם בנהא ושכיבת לעפרא ועל דהיא שכיבת בארעא אחרא מסאבא אמרה על משכבי בעינא דבאיבנא (נ"א דשכיבנא) בגלותא ועל דא בקשתי את שאהבה נפשי · לאפקא לי מניה · בקשתיו ולא מצאתיו דלאו ארחיה לאזדווגא בי אלא בהיכליה · קראתיו ולא ענני דהא
ירמיה ד' ביני עמין אחרנין יתיבנא וקליה לא שמעין אלא בנוי דכתיב השמיע עם קול אלהים וגו' רבי יצחק אמר על משכבי בלילות אמרה כנ"י על משכבי אתרעמנא קמיה דיהא מזדווג עמי למחדי לי ולברכא לי בחידו שלים

דהכי תנינן מזווגא דמלכא בכ"י כמה צדיקים ירתי ירותת אחסנת'
קדישא וכמה ברכאן מישתכחי בעלמא · ר' אבא אזיל לכפר קניא
(ס"א כפר קמטייא) למערתא דלוד והוו עמיה ר' יוסי ור' חייא · א"ר
משלי ל"א יוסי כתיב °אשת חיל עטרת בעלה וגו' · אשת חיל דא כ"י · וכרקב
בעצמותיו מבישה · אלין (נ"א דא מהימנותא דסטר) עמין עע"ז דקב"ה
ויקרא כ' לא יכיל למסבל לון בעלמא כד"א °ואקוץ בם כהני קוצין וגובין
דרחקין ליה לכ"נ ולא יכיל למסבל לון · א"ר אבא הכי הוא
ודאי אשת חיל דא כ"י דהיא גבירתה מכמה חיילין וכמה
משריין דמשתכחי בעלמא · עטרת בעלה כד"א עטרת תפארת
נ"ב וכלא חד · (אשת חיל דא כ"י דהא בזווגא דמלכא אפיקת
כמה חיילין כמה משריין כמה צדיקים בעלמא וכלהו אקרון
דברי' י"ד בנים לקב"ה ולכ"י כמה דכתיב °בנים אתם ליי' אלהיכם ·) עד
דהוו אזלי א"ר אבא כל חד לימא מלה בכ"י · ר' אבא פתח ואמר
אשת חיל מי ימצא דא כ"י דאיהי אשת חיל כמה דאמרן · מי ימצא
נ"ב כד"א אשר ימצא אתכם באחרית הימים · (מי ימצא לאגחא ביה
קרבא) · מי ימצא מאן יזכה למהוי בה בשלימו ולאשתכחא
עמה תדיר · כמה ד"א מי יעלה בהר יי' ורחוק מפנינים מכרה
מכרה · מקחה מבעי ליה · אלא · לכל אינון דלא אתדבקן בה
בשלימו ולא שלמין בהדה היא מכרה לון ואסגר לון ביד' דעממין
אחרנין · כד"א ויעזבו בני ישראל את יי' וימכור אותם ביד סיסרא
וכדין כלהו רחיקין מאלין פנינים עלאין קדישין דלא יהא חולקא
בהו הה"ד ורחוק מפנינים מכרה · ר' חייא פתח קרא אבתרי' ואמר
בטח בה לב בעל' ושלל לא יחסר · בטח בה לב בעלה · דא קב"ה
דבגיני כך מני לה על עלמ' לאתדבר' עלה · כל זינין דיליה אפקיד
בידהא וכל אינון מגיחי קרבא ועל דא ושלל לא יחסר · ר' יוסי
פתח קרא אבתריה ואמר גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה ·
גמלתהו טוב היא זמינת טב לעלמא זמינת טב להיכלא דמלכא
ברא' ב' ולבני היכליה · ולא רע כגון דכתיב °ועץ הדעת טוב ורע · טוב

אימתי

אימתי בזמנא דאינון ימי השמים נהרין ע"ה ומזדווגן עמה כדקא יאות דאינון ימי חייה בגין דעץ החיים ישדר לה חיים ונהיר לה ובההוא זמנא גמלתהו טוב ולא רע · א"ר אבא שפיר הוא וכלהו קראי בכנסת ישראל אתמרו :

אשה כי תזריע · תנינן אשה מזרעת תחלה יולדת זכר ר' אחא אמר (א) הא תנינן דקב"ה גזר על ההיא טפה אי איהו דכר אי איהו נוקבא ואת אמרת אשה מזרעת תחלה יולדת זכר · (ב) א"ר יוסי ודאי קב"ה אבחין בין טפה דדכורא ובין טפה דנוקבא · ובגין דאבחין ליה גזר עליה אי להוי דכר או נוקבא · א"ר אחא וילדה זכר ופי כיון דמזורעת יולדת דכתיב וילדה (זל"א) האי קרא הכי מבעי ליה אשה כי תהר וילדה זכר (ס"א תזריע וילדה זכר) מהו כי תזריע וילדה · אמר רבי יוסי אתתא מן יומא דאתעברא עד יומא דיולדת לית לה בפומא אלא ילידו דילה אי להוי דכר וע"ד אשה כי תזריע וילדה זכר :

(תהלים ק"ד)

אשה כי תזריע · רבי חזקיה פתח מה רבו מעשיך יי' כמה סגיאין עובדוהי דמלכא קדישא בעלמא · מה"ל לב"נ דנטיל בידוהי כמה מקטורין כחדא וזרע לון בזמנא חדא ולבתר נפיק כל חד וחד בלחודוי · כך קודשא בריך הוא עביד עובדוהי בחכמה ובחכמה נטיל כלא כחדא וזרע לון ולבתר נפקו כל חד וחד בזמניה הה"ד כלם בחכמה עשית · אמר רבי אבא (ג) מה רבו מעשיך יי' כמה סגיאין אינון עובדוהי דמלכא

קדישא

א) יקשה דהא ס"ס קב"ה גזר א"כ אין לטבע יד בזה ואיך אר"ז"ל בדרך חיוב אשה מזרעת תחלה וגו' · איברא דבגמרא דידן לא הסכימה שהקב"ה גוזר אי ליהוי זכר או נקבה אדרבה בפ"ב דנדה לא הוזכר אלא חכם וגבור ועשיר אבל אהימנותא דרבי אחא שמבינן דקא' הא תנינן ובמה ברייתות לאין חקר שלא הוזכרו בגמרא : ב) כונת התירוץ יובן במ"ש פ' תרומ' קס"ה ב' שהנשמות עומדות בדיוקנייהו בחד חבר וכאשר מזומנות לבא לעה"ז הקב"ה מצוה אל הממונה על הנשמות זיל אייתי לי רוח פ' והנה זרע הזכר והנקבה מתערב יחד באותה טפה ואין כח במלאך לדעת איזה נזרע תחלה ורק לו ית' הכח להבחין ולכן גוזר ואומר לך והבא רוח פ' או זכר או נקבה והכל לפי הכנת התחתונים · וז"ש כאן אי איהו דכר אי איהו נוקבא דלא תני או ליהוי אלא אי איהו ור"ל שאותה הטפה הנזרעת אם היא בכר זכר או נקבה · ולפ"ז שהטפה מעורבת יחד יבון מספר תזרי"ע שהוא גי' רל"ב תנ"ה שה"ס בחינות או"א איש ואשתו וז"ס י"ה שבין איש ואשתו דשינו או"ק הרמ"ז (הא' וז"ס בן פרת יוסף גי' רל"ב תנ"ה ואחרי כתבי ראיתי שזכיתי לכוין קצת לד"ב רבינו הרר"י זצ"ל ע' בליה מאין : ג) עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק פ' כ' פ"ב :

קדישא וכלהו סתימין בחכמה הה"ד כלם בחכמה עשית ׳ כלהו
בחכמה כלילן ולא נפקי לבר (א) אלא בשבילין ידיען לגבי בינה
משלי כ"ד ומתמן אתעבידו (ב) כלא ואתתקנו הה"ד ׳ובתבונה יתכונן ועל
דא כלם בחכמה עשית (ג) בבינה ׳ מלאה הארץ ׳הארץ דא כ"י
קהלת א׳ דמתמן אתמלייא (ד) מכלא כד"א °כל הנחלים הולכים אל הים
בראשית ב׳ וגו׳ ׳ קנינך דהיא אפיקת לון לבתר הה"ד ׳אלה תולדות השמים
והארץ בהבראם ׳ בה׳ בראם ׳ בגיני כך מלאה הארץ קנינך
ת"ח כשעתא דבר נש (ה) אתי לאתקדשא לאזדווגא בנוקביה
(בכוונה) ברעותא קדישא דיליה אתער עליה רוחא (אחרא)
קדישא כליל דכר ונוקבא ורמיז קב"ה לחד שלוחא ממנא על
עדוייהון דבני נשא ומני בידיה ההוא רוחא ואודע ליה לאן אתר
איוב ג׳ יפקוד ליה הדא הוא דכתיב ׳והלילה אמר הורה גבר ׳ הלילה
אמר לההוא ממנא הורה גבר מפלנייא ׳ וקב"ה אפקיד ליה
לההוא רוחא (ו) כל מה דאפקיד והא אוקמוה כדין רוחא נחתא
ק"ר כ׳ וחד צולמא עמיה ׳ההוא דקאים בדיוקניה לעילא בההוא צולמא
אתברי (ס"א ית׳ כי׳) בההוא צולמא אזיל בהאי עלמא ׳ הדא הוא
תהלים ל"ט דכתיב ׳אך בצלם יתהלך איש בעוד דהאי צולמא אשתכח
ויקי עמיה דבר נש בצולמא דיליה קאים בהאי דמתחברן כחדא ׳
ר"ך ה׳ (ס"א אשתכח עמיה בר נש קאים בהאי עלמא ותרין אינון
שיר ב׳ דמתחברן כחדא) ושלמה מלכא אזהר לבני נשא ואמר °עד
שיפוח היום ונסו הצללים תרי ובספרא דחרשין דאשמדאי אשכחנ׳
דאינון דידעי (ס"א דבעי) לחרשא חרשין מסטר שמאלא
ולאתדבקא

א) היינו כל"ב נתיבות כמבין אלא · ב) כל בגימט׳ ן׳ ס"ב · א"ס : ג) פי׳ רבינו האר"י זצ"ל דבערך א"ק אצילות א"א בריאה אבא יצירה בינה עשייה · וז"ש בחכמה יצירה עשית בינה עשייה עכ"ד · ואתייא ע"ד מה שפירש בדרוש הנקודים אשר לכן עוב"ה לך · סו"ר בשער מאמרי רשב"י שפירש פירוש אחר · מא"ן ד) מכלא בגימט׳ יאהדונה"י · א"ס : ה) יש ראיה שבתחלת ההתכוונות לזווג עושה מיד פועל למעלה מת"ש הרב ז"ל בענין מנשה ואפרים שכיון שיעקב היה מכוין לבוא על כלתה באותו הזמן שבלבל ראובן מטתו מיד נתעוררו ב׳ הנשמות · הרמ"ז (אא"י כתבו גורי האר"י דמי שיש לו זכות אבות רואה הצלם הנכנס באשתו כשמזדווג עמה וה"א מתעברת ובשלה יעקב אע"פ להזדווג עם כלתה ירדו ב׳ נשמות מנשה ואפרים וכו׳ ע"ש · וצריך ישוב עם מ"ש הרמ"ז לעיל דקמ"ב ואפשר דגלוי וידוע לפניו ית׳ כיצד יהיה הזיווג אם אמ"ת וגוזר בתחילה ועדיין כ"י ובפרט ענין מנשה ואפרים שירדו עד שלא היה זווג כ"י קלת מא"ן · ו) פי׳ שאומרים ומשביעין אותו הוי צדיק ואל תהי רשע כדאיתא בגמרא · א"ס :

ולאתדבקא בהו יקום לנהורא דשרגא או באתר דיתחזון אינון צולמין דיליה ויימא אינון מילין דמתקני לאינון חרשין ויקרי לון לאינון סטרין מסאבין בשמהן מסאבין דילהוןויזמן (ויומי) צולמין דיליהלאינון דקארי ויומא דהוא אתתקן ברעותיה לאולפקודייהו וההוא בר נש נפק מרשו דמאריה ופקדונא דיליה יהב לסטר מסאבא · ואינון מילין דהרשין דאיהו יימא ויומי לון לצלמי אתחזון תרין רוחין ומתתקנין באינון צולמין דיליה בחיזו דבני אנשא ומודעין ליה מילין לאבאשא ומילין לאוטבא לזמנין ידיעין ואלין תרי רוחין דלא אתבלילו בכללא דגופא השתא אתכלילן באלין צולמיןומתתקנן בהו ומודעין ליה לבר נש מילין לאבאשא ודא הוא דנפיק מרשותא דמאריה ופקדונא דיליה יהיב לסטרא מסאבא · תא חזי אסיר ליה לבר נש לאשדאה מאני דביתא ולאפקדא ליה לסטרא אחרא דלא אצטריך או מלה אחרא דבוותירה (ס"א דביתיה לקבלא ליה) דהא כמה גרדיני נימוסין זמינין לההוא מלה לקבלא ליה ומההוא זמנא לא שארן עליה ברכאן דהא מסטרא אחרא הוא כ"ש מאן דאזמין ברעותיה על ההוא טיבו עלאה דיליה לאחרא ולסטרא אחרא דהא מההוא דאזמין ליה הוי · וכד קריבו יומין דב"נ לנפקא מהאי עלמא ההוא צולמא עלאה דיהבי ליה אתייא ההוא רוחא בישא דהוה מתדבק ביה בכל יומא ונטיל ליה לההוא צולמא ואתתקן ביה ואזיל ליה ולא אתחזר ביה בב"נ לעלמין · כדין ינדע דהא אתרחייא הוא מכלא · תא חזי בשעתא דנשמתא נחתא לאעלא ליה בהאי עלמא נחתא בגנתא דעדן דארעא וחמאת יקרא דרוחיהון דצדיקייא קיימין שורין · לבתר אזלא לגהינם וחמאת להו לרשיעייא דצווחין ווי ווילא מרחמי עלייהו · ובכלא אסהידו בה סהדותא · וההוא צולמא קדישא קיימא עליה · עד דנפיק לעלמא · כד נפיק לעלמא אזדמן ההוא צולמא לגביה ואשתתף בהדיה ואתרבי עמיה כמה דאתמר אך בצל' יתהלך איש ובההוא צלם אשתתפו (אשתכחו) יומוי דבר נש ותליין ביה הה"ר כי קיי"ס

תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ · כי צל ימינו ודאי ומן
יומא דמתעברא אתתא עד יומא דאולידת לא ידעין בני נשא
עובדוי דקב״ה כמה אינון רברבין וכמה אינון עלאין הה״ד °מה תהלים
רבו מעשיך יי׳ וגו׳ · תא חזי כל רוחין דעלמא כלילן דכר ונוקבא ק״ד
וכד נפקין דכר ונוקבא נפקין ולבתר מתפרשן בארחייהו אי זכי
בר נש לבתר מזדווגי כחדא · והיינו בת זוגו ומתחברן בזווגא
בגוונא חד בכלא רוחא וגופא · דכתיב °תוצא הארץ נפש חיה בר׳ א׳
למינה מאי למינה ההוא רוחא דב״נ דנפיק זוגיה דדמי ליה ומאי
הארץ כד״א רוקמתי בתחתיות ארץ · והא אוקמוה · תוצא הארץ
ודאי דהא מנה נפקין נפ״ש חיה כמה דאוקימנא דא רוחיה דאדם
קדמאה היינו דכתיב °ומפרי העץ אשר בתוך הגן · ומפרי העץ דא שם ג׳
קב״ה · אשר בתוך הגן אשר בתוך האשה תנינן היינו אשה כי
תזריע וילדה זכר כתיב ולא כליל דכר ונוקבא כפום ארחוי
דעלמא דאינון גרמו ליה דלא מתחברן כמה דנפקן מלעיל זוגות
בגין דאדם קדמאה וזוג דיליה חבו לקב״ה וע״ד מתפרשין כד נפקין
מלעילא עד דיהוי רעוא קמיה קב״ה אי זכה ב״נ יהבין ליה זוגו ואי
לא מפרישין לה מניה ויהבין לה לאחרא מולידין בנין דלא כדקא
יאות וע״ד כתיב לא ידון רוחי באדם מאי רוחי רוחו מבעי ליה אינון
תרין רוחי דנפקי זוגות לא ידונון כחדא וע״ד כתיב וילדה זכר ולא
כליל דכר ונוקבא כפום אורחוי דעלמא דאינון גרמו · רבי אלעזר
אומר לאו הכי דהא כלא דכר ונוקבא כלילן כחדא ומתפרשן
לבתר אבל וילדה זכר כלילן כחדא מסטרא דימינא · ואם נקבה
תלד כלילן כחד נוקבא ודכר מסטרא שמאלא דשלטא סטר שמאלא
על סטר ימינא יתיר ודכורא אתכפייא בימינא דלא שלטא וכדין
ההוא דכר דנפיק מגו נוקבא מסטר שמאלא כל אורחוי כנוקבא
(ולא אקרי דכר) אבל דכר דנפיק מגו ימינא הוא שלטא ונוקבא
דנפקא מניה (א) אתכפייא · דהא סטר שמאלא לא שלטא וע״ד דא

וילדה

א) וי״מ רז״ל בת פ׳ לב׳ שהית טפלה לו ות״מ בתולה נשאת לרבונה כדכתבו התוס׳ כדי ליחד חו״נ זה כזה הרמ״ז (הח״י ור״ה בתולה נשאת ליום הד לבנה כי כולם להוות כמ׳ לבנה וגו׳ אני ידו״ד ודוק כי קלרתי מאו״ן ·

וילדה זכר כתיב · וכמה אלף ורבבן נפקי בזמנא חדא לעלמא ומן יומא דאפקת לון לא אקרון נפשן עד דאתיישבן בגופא וכמה הוא ל"ג ימים היינו דכתיב ושלשים יום ושלשת ימים וגו' וטמאה שבעת ימים דהא כל שבעת ימים לא עאלין רוחין לגבה לאתקשרא בה וכל אלין שבעת ימים רוחא אזלא בגופא לאשכחא אתריה וכדין כתיב °והיה שבעת ימים תחת אמו וביומא תמינאה אתהדרו רוחא וגופא לאחזאה קמי מטרוניתא ולאתקשרא בה וברכורא בגופא וברוחא · ושלשים יום ושלשת ימים תשב על דמי טהרה לאתיישבא רוחא בגופא · וג' ימים מאי עבידתייהו אלא שלשת ימים דמילה דרביא כאיב ורוח' לאשרייא מדוריה בגופא כשאר יומין ועל דא ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בדמי טהרה בקדמיתא ולבתר ימי טהרה · בדמי טהרה אלין דמי מילה דמא בתר דמא דאתי מרביא וקב"ה נטיר לאינון דמי כל אלין יומין הה"ד תשב בדמי טהרה טהרה סתים ולא ארכיר ה"א בתראה דלא תימא טהרה דמטרוניתא אלא טהרה סתם דמי טהרה אקרון אלין דמי דכיא בכל קדש לא תגע וגו' המקדש וגו' תא חזי בכל יומא ויומא כ"י נטלא מבי מלכא מזונא לרוחיהון דבני נשא וזנת

ויקר' כ"כ

תלי' כ"ה

רעיא מהימנא

וביום השמיני ימול בשר ערלתו פקודא דא למגזר לתמניא יומין גזירו דקיימא קדישא רזא עלאה דכתיב °סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם למאן לאינון יראיו אינון דחלי חטאה דהא רזא דקיימא קדישא לא אתחזי לגלאה בר להו · ורזא דקיימא קדישא הא אוקמוה ואתמר בכמה דוכתין · ורזא דא לח' יומין איהו חובא על עלמא לכל עמא קדישא דכתיב וביום השמיני ימול בשר ערלתו · יום השמיני דא הוא את קיימא קדישא ואיהו תמינאה לכל דרגין · וגזירו דההוא קיימא ולאעברא ההוא ערלה

להו בקדושה בר להני עד
דאתיישבן בגופא אינון רוחין
בתר תלתין ותלת יומין אשגחת
עלייהו כל יומא דהא רוחין
מתקשרן בגופא כשאר בני עלמ'
כמה דהיא לא שרייא ט"א באת'
שלים כך כל עובדוי בהאי גוונא
עד דאשתלימו בכל קדש לא
תגע לאשגחא עלייהו ואם נקב'
תלד כמה דאוקימנא דשלטא
סטר שמאלא יתיר ואתכפייא
ימינא ועל דא (א) כלא על חד
תרין רחיקא נוקבא מדכורא
לאתקשרא רוחא בגופא דהא
שמאלא לא אתיישב' הכי כימינא
ואשתכחת בתוקפא יתיר:

אשה כי תזריע וילדה זכר וגו':

ר' יהודה פתח אין קדוש
ביי' כי אין בלת' ואין צור כאלהינו
האי קרא קשיא אין קדוש ביי'
משמע דאיכא קדוש אחר' בגין
דכתי' ביי' ואין צור כאלהינו משמ'

מקמי ברית דהא בההוא זמנא
דמתכנשי עמא קדישא לאעבר'
ההוא ערלה מקמי ברית קב"ה
כניש כל פמלייא דיליה ואתגלי
ודאי לאעברא לההוא ערלה
לעילא מקמי ברית קיימא קדיש
דהא כל עובדין דישרא' עבדין
לתתא מתערי עובדא לעילא
ובההוא זמנא אתדחייא ההוא
ערלה מכל עמא קדישא לעילא
ולההו' ערלה מתקני מאנ' חדא
בעפרא לאשראה ההוא ערלה
בגויה ברזא דכתיב ונחש עפר ישעיה ס"ה
לחמו ועפר תאכל כל ימי חייך בראש' ג'
מכאן דלא אצטריך לאנהגא תיקון
קלנא בההו' אתר אע"ג דמעברי ס"ח
ליה מקמי האי ברית ודוכתיה
כד מתעברא מהאי ברית עפרא שמואל
איהו דהרי בתר דההוא נחש א' ב'
אתעבר מקמי אדם קב"ה שוי לי'
מדוריה בעפר דכתי' ועפר תאכ'
כל ימי חייך: וכיון דקב"ה כד

א וא"ת איך יתבאר כה ענין דמי טהרה שאמר למעלה שהם דמים של המילה וכאן אין שייכות להם ונלע"ד במ"ש כי הזכר והנקבה הם מפרצוף אחד אלו חו"ג דוזכיר או דנוקבא ולפ"ז אפשר שזכות הזכר יועיל לזוגתו · הרמ"ז:

דאיכא צור אחר' לא ודאי אין
קדוש כיי' דכמה קדישין נינהו ·
קדישין לעילא דכתיב ומאמר (דניאל ד')
קדישין שאלתא · ישראל קדישין
נינהו דכתיב קדושים תהיו · (ויקרא י"ט)
וכלהו קדישין · ולאו קדישין כיי'
ומ"ט · בגין דכתיב כי אין בלתך
מאי כי אין בלתך לא קדושה
דקודש' ב"ה בלתי קדוש' דילהון
דהוא לא אצטריך לקדושה
דילהון אבל' אינון לאו אינון
קדישין בלתך ודא הוא כי אין
בלתך · אין קדושה דילהון
בלתך ואין צור כאלהינו כמה
דאוקמוה דקב"ה צר צורה בגו
צורה ותקין ליה ונפח רוח' דחיי'
ואפיק ליה לאוירא דעלמ' ד"א
ואין צור כאלהינו · אית צור דאקרי' (שמות ס"ד)
צור · הביטו אל צור חוצבתם · (ישעיה נ"א)
והכית בצור · הנני עומד לפניך (שמות י"ז)
שם על הצור בחור' וכלהו אקרון

אעג' ליה מקמי אדם שוי מדור',
בעפרא ואתקין ליה כך בההוא
גוונ' ממש אנן צריכין כד מעברין
לערלה לאתתקנא ליה עפרא
למהוי ביה מדוריה · כל בר נש
אצטריך לקרבא ההוא ברא
קרבנ' לקב"ה בחדוה ברעו דלב'
למיעל ליה תחות גדפוי דשכינת'
ואתחשב קמי קב"ה דאיהו קרבנ'
שלים לאתקבלא ברעוא וקרבנ'
דא כגוונא דקרבנא דבעיר' דא
לח' יומין ודא לח' יומין דכתיב
ומיום השמיני והלאה ירצ' במאי
ירצה במעבר עליה חד שבתא
כיון דאעבר עליה חד שבת' כדין
ירצה דא לקרבנא ודא לקרבנא
אמאי בגין דאתדבק ואזדמן
לגבי ההוא שבת רזא דברית'
קדישא ועל' דא כלא ברזא
עלאה איהו · ע"כ :

קע"ז כ' פקודא דא חזן למהדי וכו'

צור · ואין צור בכלהו כאלהינו · דיליה שולטנו ומלכות' על כלא :
רבי חייא ור' אחא הוו יתבי ליליא חד קמיה דרבי אבא · קמו
בפלגו' ליליא למלעי באורייתא · עד דנפקו לבר חמו חד כוכבא
דהוה בטש ג' זמני בכוכבא אחרא וסתים נהוריה ארהכי שמעו
תרי קלי בתרי סטרי · קלא חד לסטר צפון לעילא · וקלא

חד

חד לתתא וההוא קלא אכריז ואמר עולו ואתכנישו לאתרייכו השתא (א) אסתמרותא דנוקבא פתיחא קב"ה עאל לטיילא בגנת' לאשתעשעא בצדיקייא די בגנתא אעבר ההוא קלא ושכיך · אהדרו ר' אחא ור' חייא אמרו האוראי עידן רעותא דאתערותא דכ"י עידן הוא לאתחברא במלכא קדישא · א"ר אחא ודאי לא (אתחברת) אנגידת לה כ"י בקב"ה אלא מגו שירתא מגו שבחא דילה לגביה עד דאתי צפרא ואושיט לה מלכא חוטא דחסד ורזא דמלה כמה דאמרינן ויושט המלך לאסתר את שרביט אסתר ה
הזהב אשר בידו וגו' · ולא תימא דלה בלחודאה אושיט לה מלכא דא · אלא לה ולכל אינון דמתחברן בה · תא ונתחבר כחדא · יתבו · פתח רבי אחא ואמר ויאמר יי' אלהים לא טוב בראש' ב'
היות האד' לבדו וגו' אמאי פתח קרא הכי אלא הא אתמר דעל דא לא כתיב כי טוב בשני בגין דזמין אדם לאתפרשא וכתיב לא טוב היות האדם לבדו · וכי לבדו הוה והא כתיב זכר ונקבה בראם ותנינן אדם דו פרצופין אתברי ואת אמרת שם ה
לא טוב היות האדם לבדו · אלא דלא אשתדל בנוקביה ולא הוות ליה סמך לקבליה בגין דהוות בסטרוי והוו כחדא מאחורא וכדין הוה האדם לבדו · אעשה לו עזר כנגדו מהו כנגדו לקבל אנפוי לאתדבקא דא בדא אנפין באנפין מה עבד קב"ה נסר ליה ונטיל נוקבא מניה הה"ד ויקח (ב) אחת מצלעותיו מהו אחת דא נוקבא דיליה כד"א אחת היא יונתי תמתי · ויבאה אל האדם אתקין לה ככלה ואייתי לה למהוי לקביל' אנפוי נהירין אנפין באנפין ובעוד דהוה מתדבקא נוקבא בסטרוי הוה האדם לבדו לבתר סליקו תרין וקמו שבע כחדא · ת"ח בשעתא דאתכנס (ס"א דאתתקנת) לגבי אדם (ג) קב"ה בריך לון הה"ד ויברך אותם אלהים שם א
כחזן דמברך לכלה בשבע ברכות · מכאן אוליפנא חתן וכלה

כיון

א) פי' אסתמרות סגר נוקבא דתהומא רבא שהיה פתוח עד עתה כ"ם · ול"נ דמשמרת הנקבה שהוא יסודה פתוח ושייכו דקב"ה טייל לג"ע הרמ"ז : ב) א"ה פירש"י מצלעותיו מסטריו כמו לצלע המשכן וזהו שאמרנו ב' פרצופין נבראו ע"כ · אחתום ולצלע המשכן ולסטרי משכנא וז"ש הזוהר בגין דהוות בסטרוי וזהו שרמז כתב מצלעותיו : ג) א"ה בב"ר פ"ח א"ר אבהו נטל הקב"ה כוס של ברכה וברכן ומיכאל וגבריאל היו שושבינין של אדם הראשון מכאן שהקב"ה מברך חתנים דכתיב ויברך אותם אלהים וגו' ·

כיון דאתברכן בשבע ברכות אתדבקן כחדא כדוגמא דלעילא
ועל דא מאן דאתי לאתחברא באנתו דאחרא הא פגים זווגא
(כביכול עביד ב' רשוויות לעילא) דהא זווגא דכ"י בירה בקב"ה בלחודוי
בזמנא דאיהו ברחמי ובזמנא דאיהו בדינא · ת"ח מאן דמתחבר
באנתו דאחרא כאילו משקר ביה בקב"ה ובכ"י ועל דא קב"ה
(ד) לא מכפר ליה בתשובה ותשובה תלייא עד דיסתלק מעלמא
ישעיה כ"ב הה"ד "אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון · ואימתי בשעתא
דעאל בתשובה לההוא עלמא ואית ליה לקבלא עונשא · רבי
אלעזר אמר מאן דמשקר בכ"י לא יתקבל בתשובה (ה) עד דיתדן
בדינא דגהינם כ"ש מאן דמשקר בכ"י ובקב"ה וכ"ש אי אטרח
ליה לקודשא ב"ה למעבד דיוקנא דממזר באנתו דאחרא ואכחיש
משלי כ"ח פומבי דמלכא · ר' חייא פתח ואמר "גוזל אביו ואמו וגו' אביו
ישעיה ג' דא קב"ה אמו דא כ"י מאי גוזל כד"א "גזלת העני בבתיכם ומאן
איהו מאן דחמיד אתתא אחרא דלאו איהי בת זוגיה תמן תנינן
כל הנ הנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו גוזל לקב"ה וכ"י
דכתיב גוזל אביו ואמו וגו' כל הנהנה מן העולם הזה כלל דא
איהו אינתו מאן דאתדבק באנתו למהני מנה ואע"ג דאיהי פנויה
ואהני מנה בלא ברכה כאילו גוזל קב"ה וכנסת ישראל · מ"ט
בגין דזווגא דילהון בשבע ברכות הוא · ומה על פנויה כך מאן
דיתדבק באנתו דאחרא דקאים כגוונא דלעילא בזווגא דז' ברכות
על אחת כמה וכמה · חבר הוא לאיש משחית דא ירבעם כמה
דאוקמוה ואומר אין פשע דאמר הא פנויה היא אמאי אסיר ·
בגין דא גוזל אביו ואמו הוי ולא עוד אלא דחבר הוא לאיש
משחית מאן הוא איש משחית דפגים דיוקנא ותקונא דלעילא
כ"ש מאן דחמיד לאנתו דחבריה לאתדבקא בה (ס"א ואתדבקן בה)

דפגים

ד) א"ה לפי מ"ש דקי"ל כד' חלוקי כפר' שהיה ר"י דור' עון אשת איש שיש בו מיתת ב"ד תשוב' ויוה"כ תולין ויסורין מכפרין ולכאו' ל' הזוהר כו' ספק מזה דאפי' בדליכא חלול ה' קאמר דמיתה מכפרת ותו דמייתי ראיה מקרא דאם יכופר דמשתעי בחלול ה' כדאי' בש"ס פרק בתרא דיומא ומשם יליף דחלול ה' אין לו כפרה עד שימות · ולפי מה שפירש"י דטעם חלול ה' משום שיש בו חוטא ומחטיא יש לומר דשאני עון אשת איש דלא סגי דלית ביה חוטא ומחטיא כיון שאינו יכול לחטוא אלא ע"י אחרים ובהכי דייק מה שהביא ראיה מפסוק דאם יכופר דאיירי בחלול ה': ה) א"ה עיין פי' הרב לח"מ בפ"א מה' תשובה הלכה ג' בסוף דבריו:

דפגים יתיר ועל דא אתפגים הוא לעלמין׳ איש משחית דפגים
לעילא ופגים לתתא ופגים לנפשיה דכתיב משחית וכתיב משחית משלי ו׳
נפשו הוא יעשנה רבי אבא פתח ואמר ויאמר שלחני כי עלה בראשית ל״ב
השחר וגו׳ ויאמר שלחני וכי עקור הוה בידיה דיעקב אלא
זכאין אינון צדיקייא דקודשא ב״ה חס על יקרא דילהון ולא שביק
לון לעלמין הה״ד לא יתן לעולם מוט לצדיק׳ והא כתיב ותקע כף תהלים נ״ה
ירך יעקב׳ אלא לדידיה גבה והא אתמר כתיב והוא לן בלילה בראשית ל״ב
ההוא במחנה׳ וכתיב ויקחם ויעבירם את הנחל מאי הוה דעתיה
דיעקב למעברא להון בנחלא בליליא׳ אלא חמא מקטרגא אזיל
בין משירייא דיליה אמר יעקב איעבר לגיסא אחרא דנהר׳ דילמא
לא ישתכח ערבובייא׳ מאי קא חמא׳ חמא שלהובא דאשא
מלהטא אזלא וטאס בין משירייתיה אמר יעקב מוטב לנטלא
מהכא ונהרא פסיק בגוון ולא ישתכח ערבובי׳ מיד ויקחם ויעביר׳
את הנחל׳ ויותר יעקב לבדו מכאן אוליפנא מאן דאשתכח
בלחודוי בביתא בליליא או ביממא בבית מיחדא כ״ש בליליא
מאי מיחדא מיחדא משאר ביתין׳ או מאן דאזיל בלחודוי בליליא
יכיל לאתזקא׳ תא חזי ויותר יעקב לבדו כדין ויאבק איש עמו
וגו׳ תנינן מסטרא דדינא קא אתי ושולטניה בסטר ליליא מאי
בסטר ליליא לאעלא גלותא (נ״א כגלותא) כיון דסליק נהורא תשש
חיליה ואתגבר עליה חיליה דיעקב׳ דהא מסטרא דליליא קא נ״א ה״ז
אתי ובזמנא דהוה ליליא לא הוה יכיל ביה יעקב כד סליק נהורא
אתקף חילא דיעקב ואחיד ביה ואתגבר עליה׳ חמא ליה יעקב
דהא שליחא הוא׳ א״ל שבוק לי דלא יכילנא לך׳ מ״ט לא יכיל
ליה בגין דהוה סליק נהורא ואתבר חילא דידיה דכתיב ברן יחד איוב ל״ח
ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים מאי ויריעו׳ דאתברו כל אינון
דאתיין

דאתיין מסטרא דדינא· כדין אתתקף יעקב ואחיד ביה· אמר ליה שלחני כי עלה השחר מטא זמנא לשבח' שבחא דקב"ה ולאתכנש' ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני אם תברכני מבעי ליה מאי אם ברכתני · לא אמר ליה יעקב ודאי אבא בריך לי אינון ברכאן דבעא לברכא לעשו ומסתפינא מנך על אינון ברכאן אי אודית עלייהו או אי לאו או תשתבח עלי מקטרגא בגיניהון · מיד אמר ליה ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך · מאי קאמר ליה אלא הכי קאמר ליה לאו בחכימו ולאו בעוקבא (ע"א) רווחת לאינון ברכאן לא יאמר עוד שמך יעקב דהא לאו בעוקבא הוה כי אם ישר' ישרא' ודאי אודי עלך ומניה נפקו ברכאן בגין דאנת אחיד ביה ועל דא אנא וכל שאר אוכלוסין אודינא עלייהו · כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל עם אלהים כל אינון דאתיין מסטרא דדינא קשייא · ועם אנשים דא עשו ואוכלוסין דיליה · ותוכל יכילת להון ואינון לא יכלין לך · ולא שביק ליה יעקב עד דאודי ליה על אינון ברכאן הה"ד ויברך אותו שם · ת"ח בשעתא דסליק נהור' אתכפיין כל אינון מארי דדינין ולא משתכחי וכ"י משתעי' ביה בקב"ה והה' שעתא עידן דרעוא הוא לכלא ואושיט דר"ה מלכא ולכל' אינון דמשתכחי עמה שרביטא דחוטא דחסד לאשתכח' בשלימו במלכ' קדישא והא אתמר (א) תא חזי בשעתא דקב"ה אשתכח בה בכ"י באינון זמנין דאשתכח עמה והיא מתערת רעותא לגביה בקדמית' ומשכאת ליה לגבה בסגיאות חיבתא ותיאובתא כדין אתמלייא מסטרא דימינא וכמה אוכלוסין משתכחי בסטרא דימינא בכלהו עלמין · ובד קב"ה אתער חביבותא ורעותא בקדמיתא והיא

אתערת

א) עיין נכוס ומוגים כהומ"ק פפר ה' פ' ב'

אתערת לבתר ולאו בזמנא דאיהו אתער כדין כלא בסטרא דנוקבא אשתכח ושמאלא אתער וכמה אוכלוסין קיימי ומתערי בסטרא דשמאלא בכלהו עלמין ׳כה״ג כתיב (כ״א הה״ד) אשה כי תזריע וילדה זכר וגו׳ ׳ מ״ט תנינן עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה אשתכח ודא כדוגמא דדא ועל דא קב״ה גזר דכר או נוקבא לאשתכחא רעותא בעלמא ׳ ובכלא בעי ב״נ לאתדבקא רעותא לעילא לגבי קב״ה לאשתכחא רעוין בעלמא ׳ זכאה חולקיהון דצדיקייא דאינון ידעין לאדבקא רעותהון לגבי מלכא קדישא עלייהו כתיב ׳ואתם הדבקים ביי׳ אלהיכם חיים כלכם היום : דברי׳ ד׳

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת וגו׳ ׳רבי יהודה פתח ואמר ׳אל תראוני שאני שחרחורת ששזפתני השמש האי קרא אתמר אבל בשעת׳ דסיהרא אתכסייא בגלות׳ היא אמרה לא תראוני לאו דאיהי פקידא דלא למחמי לה אלא בגין דאיהי חמת תיאובתא דישראל לגבה למחמי נהורהא היא אמרת אל תראוני לא תיכלון למחמי לי ׳ אל תראוני ודאי מ״ט בגין שאני שחרחורת בגין דאנא בקדרותא מאי שחרחורת שחורה מבעי ליה׳ אלא (א) תרין קדרותי חד ששזפתני השמש דאסתלק מני שמשא לאנהרא לי ולאסתכלא בי׳ וחד דבני אמי נחרו בי׳ ששזפתני שזפתני מבעי ליה׳ אלא רמז הוא דקא רמיז ׳ בשש ׳ דכד נהרא שמשא בשש נהורין נהיר וכד אסתלק כל אינון שית נהורין אסתלקו ׳ בני אמי אלין אינון דאתיין מסטרא דדינא קשייא׳ נחרו בי כד״א נחר גרוני הה״ד ׳על צוארינו נרדפנו דכד הוו עיילין ישראל בגלותא הוו אזלי (ב) ידייהו מהדקן לאחורא וריחיין על צואריהון ולא יכילו לאפתחא שיר א׳ איכה ה׳

א) א״ה השם הזוהר שמת חז״ל דלגולם הכפל לחזק הפעולה כמו שאמרו ירקרק ירוק שבירוקין אדמדם אדום שבאדומים שכיאו רש״י בחומש פרשת תזריע וכן דעת רד״ק בשרשים שרש אדם ז״ל ובהכפל העין והלמ״ד ור״ל כו רוב האדמימות אכן דהכ״ם רוח אחרת אתו ז״ל בספר תהלים על פ׳ יפיפית וכו׳ י״ת כי הוא כפול כמו שחרחורת ושחאחר לחסרון לענה אדמדמת כי לענה אדומה ת״כ איך יהיה יפיפית לחסרון והתשובה כי כפל העי״ן והלמ״ד הוא לחסרון רק הפ׳ והפ׳ בשרש כפולים הם כ״ים ליתרון ופער תפנשני שאוח יותר מן תפני יפיפית במחרו ולורתו: ב) עיין ר״ש פ׳ שמות מזה

לאפתחא פומא ׳ שמוני נוטרה את הכרמים למהך בגלותא
לנטרא לשאר עמין בגינהון דישראל כרמי שלי לא נטרתי דהא
לא יכילנא לנטרא להון כד בקדמיתא נטירנא כרמי
שלי ובגיניה אתנטרו שאר כרמין · השתא נטירנא שאר כרמין
בגין כרמי שלי דלהוי נטיר בינייהו · רבי חייא ור׳ יוסי הוו אזלי
באורחא כד מטו חד בי חקל חמו (ג) חד דפטירא דקיטפא בין
ארחא לסטר ימינא · א״ר יוסי (ד) עטיפא דקוטרא בעיינין שביח
ליתלן רשו למחמי בחדוותא מיומא דאתחריב בי מקדשא פתח
תלים כ״ד ואמר ׳ ליי׳ הארץ ומלואה תבל ויושבי בה כיון דאמר ליי׳ הארץ
ומלואה אמאי תבל ויושבי בה וכי תבל לאו מן ארעא הוא
אלא הכי קאמר ליי׳ הארץ ומלואה דא ארעא קדישא דאקרי
שם ט׳ ארץ החיים · תבל ויושבי בה דא שאר ארעאן כד״א ׳ והוא ישפט
תבל בצדק דתבל בצדק תלייא ובלא חד מלה · ר׳ חייא אמר
ליי׳ הארץ ומלואה · הארץ תינח ומלואה מאי היא אלא אלין
נשמתין דצדיקייא תבל ויושבי בה · תבל דא ארעא דלתתא ·
ויושבי בה אלין אינון בני נשא אמר רבי יוסי אי הכי במאי
אוקימנא כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה · אמר ליה
ודאי הכי הוא דההיא ארץ החיים על ימים יסדה ועל נהרות
יכוננה דכלהו נפקי מההוא נהר עלאה דנגיד ונפיק מעדן ובהו
אתתקנת לאתעטרא במלכא קדישא ולמיזן עלמין · (ובגין כך)
מי יעלה בהר יי׳ וגו׳ נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא
נפשי וגו׳ ׳ נפשו כתיב מהו נפשי ונפשו אלא כלא חד מלה כמה
עמוס ו׳ דאת אמר ׳ נשבע יי׳ בנפשו · ׳ כאשר בלבבי ובנפשי יעשה ·
שמואל א׳ י״ג ודוד מלכא אתאחיד בההוא לב ובההוא נפש ועל דא לא
נשא לשוא נפשו · עד דהוו אזלי אערעו בחד בר נש ואנפוי
מליין מכתשין והוה קם מתחות אילנא חד אסתכלו ביה וחמו
אנפוי

ג) פי׳ של הפרסמון פי׳ אילן הקטף הנוטף ממנו שרף צורי ונותן ריח טוב משמח הלב והר״י עיטוף וכיסוי עשן מלות בעינים כי אסור לראות שמחה ותענוג הרמ״ב) · ד) כסוי עשן בעינים שבית ורמז לגזן של מקדש כיפ״ת וכו׳ (פירוש כסוי וקשר ועשן לעינים והכוונה לעינים העליונים הרמ״ז :

אנפוי סומקין באינון מכתשין׳ א"ר חייא מאן אנת׳ א"ל יודאי
אנא׳ א"ר יוסי חטאה הוא דאי לא הכי לא אתרשימו אנפוי
באלין מרעין בישין ואלין לא אקרון יסורין דאהבה א"ר חייא
הכי הוא ודאי (א) דיסורין דאהבה מתחפיין אינון מבני נשא
תא חזי דכתיב אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או
בהרת הא (ב) ג' זינין הכא וכלהו אקרון נגע צרעת הה"ד והיה
בעור בשרו לנגע צרעת מאי נגע צרעת (ג) סגירו סגירו בכלא
וכתיב והובא אל אהרן הכהן וגו׳ אבל אינון דיתחזון לבר כתיב
וראהו הכהן וטמא אותו דהא ודאי אינון דיתחזון לבר בבני
נשא מסטרא דמסאבא קא אתיין ולאו יסורין דאהבה נינהו
א"ר יוסי מ"ל א"ר חייא דכתיב טובה תוכחת מגולה מאהבה מסלי כ"ז
מסותרת׳ אי ההיא תוכחת מאהבה (נ"א אינהו תוכחת מאהבה
כד איהי) מסותרת מבני נשא׳ כגוונא דא מאן דאוכח לחבריה
(ד) ברחימותא בעי (ה) לאסתרא מלוי מבני נשא דלא יכסיף
מנייהו חבריה ואי מלוי אינון באתגלייא קמי בני נשא לאו אינון
ברחימותא כך קב"ה כד אוכח לב"נ בכלא אוכח ברחימותא
בקדמיתא מחי ליה בגרמיה דלגו׳ אי הדר ביה מוטב ואי לאו
מחי ליה תחות׳ (ו) תותביה ואלין בעורו אקרון יסורין דאהבה
אי הדר ביה מוטב ואי לאו מחי ליה באתגלייא באנפוי קמי
כלא בגין דיסתכלון ביה וינדעון דהא חטאה איהו ולאו רחימא
דמאריה הוא׳ אמר לון ההוא בר נש (ז) בקיטרא דעיטא חד
אתיתון גבאי ודאי לאו אתון אלא מאינון דדיוריהון בבי רשב"י
דלא דחלין מכלא אי בני דאתיין אכתראי יקטרגו בכו איך
מלייכו באתגלייא׳ אמר ליה אורייתא הכי הוא דכתיב בראש משלי א׳
הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר ומה אי במלי

א) דיסורין של אהבה הם במקום נסתר ולזה יש לו המכות בפניו במקום נגלה אין זה בו יסורים של אהבה כי אם חטא הוא. ועיין פ"ק דברכות ד' ה' יש סברות כזה לפי תלת סיגויי דמסני ע"ש ודוק א"ל ין. ב) שלש מינים חושב הפ' כאן ג) צרעת שהיא דם צריך להיות בדד ונסגר מבני אדם. ד) מאהבה. ה) להוכיחו בסתר כדי שלא יבייש בפני רבים. ו) כיסוי עורו שהיא תחת בגדיו. הרמ"ז: ז) בקשר של עצה אחת באתם אלי ולא יראתם כולכי אתם מבית רשב"י שכל דבריהם בגלוי:

דאורייתא אנן דחלי מקמך הא (ח) נשתכח בכסופא קמי קב"ה ולא עוד אלא דאורייתא (ט) בעי צחותא · פתח ההוא גברא
מיכה ז' ואמר °מי אל כמוך נושא עון וגו' · ארים ידוי ובכה ארהכי (י) מטון בנוי · אמר בריה זעירא סייעתא דשמייא הכא פתח ואמר
קהלת ז' °את הכ"ל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו האי קרא אוליפנא כי רבי דוסתאי סבא דהוה אמר משמיה דרבי ייסא סבא · את הכל ראיתי בימי הבלי וכי שלמה מלכא דהוה חכים על כלא איך אמר הכי דאיהו חמא כלא בזמנא דאיהו אזיל בחשוכי עלמ' דהא כל מאן דאשתדל בחשוכי עלמא לא חמי מדי ולא ידע מדי אלא הכי אתמר ביומוי דשלמה מלכא קיימא סיהרא באשלמותא ואתחכם שלמה על כל בני עלמא וכדין חמא כלא וירע כלא · ומאי חמא חמא כ"ל דלא אעדי מן סיהרא והוה נהיר לה שמשא (ס"א ליה כשמשא) הה"ד את הכל ראיתי בימי הבלי מאן הבלי דא סיהרא דאתכליל' מן כלא מן (יא) מייא ואשא ורוחא כחדא כהבל דנפיק מן פומא דכליל מכלא והוא חמא כ"ל בההוא הבל' דילירה דאחיד ביה · יש צדיק אובד בצדקו ת"ח בזמנא דאסגיאו זכאין בעלמא האי כ"ל לא אעדי מן סיהרא לעלמין והאי כ"ל נטל כל משח ורבו וחידו דלעילא ואתמלי (ס"א יהוי והוי) וחדי ורבי בגין לאזדווגא בסיהרא והוא רווח בגינה · ובזמנא דאסגיאו חייבין בעלמא וסיהרא אתחשכת כדין צדיק אובד בצדקו צדיק נאבד לא כתיב אלא צדיק אובד דהא לא אתחזי (נ"א אתחכי) בסיהרא ולא נטיל משח ורבו וחידו למלייא לה ולאזדווגא עמה · וע"ד צדיק אובד בצדקו דא סיהרא דבגין סיהרא דלא אשתכחת לאזדווגא עמיה הוא אביד דלא שאיב מחידו כמה דהוא עביד · וכדין כל סטר שמאלא אתער וחייבין מאריכין בשלוה בעלמא

ח) אם אנו יש לנו לירא מפניך בדברי תורה שאם תגלה אותנו היאך אנו בטוחים דלא נכוה בגה"נ שיכפילנו שם ולכן אין לירא ט) צריך דעת ללולב י) בתוך כך שדברו יחד באו בניו של האיש הזה ושתחיל הקטן לדבר ואמר שיוצא דספית כאן יא) ה"ס מב"ר שהם מתחיה מדיבור והם ר"ת חמ"ר והם סוד תא"ה שנדעת בראית' כנוני' השיפר וגם פוה מקור שלמה ולכן חבר ג' ספרי' שהם ממש סוד ג' המוחין ולכן קרא זמנו ימי הבלי כי כל סגולתו היתה בדיבור ס"מ ז.

בעלמא הדא הוא דכתיב ויש רשע מאריך ברעתו · מאי ברעתו
בההוא סטר (נ"א בההיא רעה) דאתדבק בידה · תו יש צדיק אובד
בצדקו דכד חייבין סגיאו בעלמא ודינא תלייא (בחובייהו) צדיק
אובד בצדקו איהו אתפס בחובייהו כגון אבא דאתפס בחובייהו
דבני מאתיה דהוו כלהו חציפין (לגביה) והוא לא אסהיד בהו
ולא אכסיף להו לעלמין ומחי בידן דלא נתגרי בהו ברשיעייא
(נ"א ולא מחי בידיהון דלא מתגרי בהו) והורה אמר לן °לדוד אל תתחר תהלים ל"ז
במרעים אל תקנא בעושי עולה אמר אבוי ודאי קב"ה אעניש
לי ברא דהא הוה רשו בידי למחאה בידייהו ולא עבדית (א)
ולא אכסיפנא (נ"א הוכיחנא) להו לא בטמירו ולא באתגלייא · תו
פתח בריה אחרא ואמר °וייצר יי' אלהים את האדם עפר מן בראשית ב'
האדמה וגו' וייצר יי' אלהים (ב) בתרי יודין · בתרין יצרין יצר טוב
ויצר רע חד לקבל מייא וחד לקבל אשא יי' אלהים (ג) שם מלא
(ד) את האדם כליל דכר ונוקבא עפר מן האדמה דא עפרא
דארעא קדישא דמתמן אתברי והוא אתר דבי מקדשא · ויפח
באפיו נשמת חיים דא נשמתא קדישא דאתמשכא מאינון חיים
דלעילא ויהי האדם לנפש חיה אדם אתכליל בנפשא קדישא
מחיה עלאה · דאפיקרת ארעא דכתיב (ה) °תוצא הארץ נפש שם
חיה נפש דההיא חיה עלאה · (ו) ת"ח בכל זמנא דהאי נשמתא
קדישא אתדבקא ביה בבר נש · רחימא הוא דמאריה · כמה
נטורין נטרין ליה מכל סטרין רשימא הוא לטב לעילא ותתא
ושכינתא קדישא שרייא עלוי · ובזמנא דאיהו אסטי ארחוי שכינת'
אסתלקת מניה ונשמתא קדישא לא אתדבקת ביה · ומסטרא
דחווייא

א) ולא בייתים בדברי תוכחות לא בנסתר ולא בנגלה : ב) שתי נשמות מחו"נ ושתי מים ואש אבל אחד מן היודין נקוד וברגש והב' נסתר רמז שחפץ ה' שהיצה"ר יהיה נכלל ביצה"ט ונכנע לו · ג) השם הוא הויה ואלהים חו"נ · וסוד ירמוז הויה במי' אלפין מ"ב חסדים ומ"ה ס"א בגוף מי' מ"ה נים' אלהים ומ"ב אלהים ר"ת מ"א דהיינו מים אש · ד) א"ת סוד הנוקבא והאדם סוד הזכר · וא"כ אדם סודו כ"ו וי"ם בידוע שהם זו"ן חו"נ · הרמ"ז : הן א"ה אש אליה נתב ולו חו"ל כאומרם נפש חיה זו נפשו של אדה"ר · ו) מן ת"ח עד סוף ל"ב מלה בישא יש נוסחא אחריתי עיין בסוף הספר סימן ו' ·

דחוייא בישא תקיפא אתער רוחא חד דשט ואזיל בעלמא דלא
שרייא אלא באתר דקדושה עלאה אסתלק מתמן וכדין אסתאב
ב"נ ואתפגים בבישריה בחיזו דאנפוי בכלא · ות"ח בגין דהאי
נפש חיה איהי קדישא עלאה כד ארעא קדישא משכא לה
ואתכלילת בגווה כדין קרינן לה נשמה · ודא היא דסלקא לעילא
וממללא קמי מלכא קדישא ועיילא בכל תרעין ולית דימחי
בידהא ועל דא אתקרי רוחא ממללא דהא כל שאר נפישתא
לית לון רשו למללא קמי מלכא בר האי · ועל דא אורייתא
תהלים ל"ד אכריזת ואמרת °נצור לשונך מרע וגו' וכתיב °שומר פיו ולשונו
משלי כ"א וגו' בגין דאי שפוותיה ולישניה ממללן מלין בישן אינון מלין
סלקין לעילא ובשעתא דסלקין כלא מכריזין ואמרין אסתלקו
מסוחרניה דמלה בישא דפלניא פנון אתר לארחיה דחויא
תקיפא כדין נשמתא קדישא אתעברא מניה ואסתלקת ולא יכלא
תהלים ל"ט למללא כד"א °נאלמתי דומיה החשתי מטוב · וההיא נשמתא
סלקא בכסופא בעאקו דכלא ולא יהבין לה אתר כמלקדמין ·
ועל דא כתיב שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו · נפשו ודאי
ההיא דהות ממללא אתעבידת משתוקא בגין מלולא בישא ·
וכדין חויא אזדמן דכלא לאתריה אתהדר וכד ההיא מלה בישא
סלקא באורחין ידיען ושארי קמיה דחויא תקיפא כמה רוחין
מתערין בעלמא ורוחא נחתא מההוא סטרא ואשכח דההוא
ב"נ אתער ליה במלה בישא והא רוחא ממללא קדישא אתעברא
מניה כדין שרייא עלוי וסאיב ליה וכדין הוא סגיר כמה דעונשא
דהאי ב"נ בגין מלה בישא · כך עונשיה בגין מלה טבא דאתי
לידיה ויכיל למללא ולא מליל · בגין דפגים לההוא רוחא ממללא
דהיא אתתקנת למללא לעילא ולמללא לתתא וכלא בקדושה
כ"ש אי עמא אזלין באורחא עקימא והוא יכיל למללא להו ולאוכח'
להו וישתיק ולא מליל כמה דאמינא דכתי' נאלמתי דומיה החשתי
מטוב וכאבי נעכר · נעכר במכתשין דמסאבותא ודא הוא דאמרו
דוד

מלכא אלקי בהאי ואתפני מנירה דכתיב °פנה אלי וחנני מהו פנה אלי כד"א °ויפן אהרן נחתו ר' חייא ור' יוסי ונשקוהו אזדווגו בחדא כל ההוא אורחא קרא רבי חייא עלייהו °וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום : (תהלים כ"ה; במדבר י"ב; משלי ד')

נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן · א"ר יוסי האי נגע כל גוונין דיליה אתערו בהו חברייא וכהנא הוה ידע בהו לדכייא ולמסאבא הוה ידע אינון דהוו יסורין דרחימותא או אינון דאישתכחו במאן דמאיס ביה מאריה ורחיק ביה דהא לפום ארחוי דב"נ גרים נגע בעלמא · כתיב °אל תט לבי לדבר רע להתעולל עלילות ברשע מכאן תנינן בארחא דב"נ בעי למיהך כה מדברין ליה · א"ר יצחק האי קרא קשייא וכי קב"ה אסטי ליה לבר נש למהך באורח חטאה ולמעבר עובדין בישין אי הכי לית דינא בעלמא דא ולא בעלמא דאתי ואורייתא לא אתתקנת דכתיב בה אם תשמע ואם לא תשמע (א) אלא דוד אזהר ללביה לדברא ליה באורח קשוט כד"א °והשבות אל לבבך · מאי והשבות אלא זמנא חד ותרין ותלת לאהדרא לקבליה ולדברא לאזהרא ליה והכי קאמר ליה אל תט לבי לדבר רע ללביה קאמר דוד (כלומר אל תט לפום ארחוי דב"נ (נ"א והכי קאמר ליה לבי אל תט לדבר רע דהא דבר רע) גרים נגע בעלמא ודינא שרייא בעלמא והיינו נגע צרעת · נגע צרעת הא אתערו חברייא אבל צרעת כתרגומו א"ר יהודה מאי כתרגומו סגירו דסגיר ולא פתח וכד סגיר הוא ולא פתח נגע הוא דאקרי · רבי יוסי אמר דלא מסתפקין אבהן כל שכן בנין והיינו דכתיב נגע צרעת כי תהיה באדם באדם ממש ומכאן נחית למאן דנחית אשתכח נגע לכלא מההוא (תהלים קמ"א; דברים ד')

סגירו

א) כתב הרמ"ל דא"כ הול"ל אל תט כלומר כי הטה כפתח הוא יוצא · והאמת כן הוא כי תט בפתח הוא הפעיל אבל מ"מ לק"מ די"ל אל תטה מתשכיחיך א"כ כמה פעמים מצינו כמה מלות סבן מן ההפעיל ומשמשות במקום הקל כמו טוב אשים לא ימיש מתוך האהל וזולתם ע"כ נ"ל והעד באיוב כ"ג דרכי שמרתי ולא אט פרק ז (אח"י והרב מעדני מלך והאחרונים נבוכו בזה ועל פי דברי הזוהר לק"מ ועמ"ש במחב"ר סי' פ"ז אמ"ן

יחזק' כ"ד סגירו ' א"ר יצחק ודאי דא הוא רזא דמלה דכתיב °נאר מקדשו
במדבר י"ט מ"ט משום דבני עלמא גרמו האי דכתיב °את מקדש יי' טמא
טמא ממש א"ר אלעזר טמא משום דאסתלקת (שכינתא מניה) מאן
דאסתלק ותוייא תקיפא שרייא ואטיל זוהמא וסאיב למאן דסאיב
וכלהו בגין חובי עלמא ' תאנא כד שארי (כ) חוייא (תקיפא) לאתגלאה
מסתלקין סמכין ובניינין ומתעכרן ואתי חוייא תקיפא ואטיל
זוהמא וכדין אשתכח מקדשא מסאב מאן מקדשא כמה דאתמר
ב"ר ג' ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם ' וכתיב °והנחש היה ערום
מכל חית השדה אשר עשה יי' אלהים ויאמר אל האשה אל האשה
ממש דאתר מקדשא אתאחיד בגווה והיינו את מקדש יי' טמא
בגין חובוי משום דאתגלייא חוייא תקיפא ' מאן חובוי דא לישנא
בישא דבגין לישנא בישא חוייא אזדמן בין לעילא בין לתתא
במדבר כ"א דכתיב °וישלח יי' בעם את הנחשים השרפים ' השורפים או השרופי'
תהלי' ע"ד לא כתיב אלא השרפים מאן שרפים דכתיב °ראשי תנינים (תרי
ישעי' ו' חד אתאחיד לעילא וחד לתתא) (ס"א תרי חד אתחזרו לזמנין) וכתיב °שרפים עומדי'
איוב א' ממעל לו ודאי כד"א °להתיצב על יי' וכדין סגירו בכלא
משלי ל' ולית מאן דפתח ועל דא כתיב °כן דרך אשה מנאפת אכלה
ומחתה פיה וגו' מאי מנאפת ' מנאפת ממש ודאי אכלה ומחתה
פיה ואמרה לא פעלתי און אמר רבי חייא אמר ר' יצחק גריעותא
דכלא לא אשתכח לתתא אלא בגין דאשתכח לעילא ' ולעילא
לא אשתכח אלא כד אשתכח לתתא בחובי עלמא דילפינן דכולא
תלייא האי בהאי והאי בהאי :

קהלת ב' ואיש כי ימרט ראשו וגו' ' רבי חייא פתח ואמר °וראיתי
אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות וגו' בכמה אתר
אסתכלנא במילוי דשלמה מלכא ואשבחנא בחכמתא
סגיאה

כ) נחש החזק שהוא סמא"ל נחש הקדמוני ראש לכל הנחשים :

סגיאה דיליה ואסתים מלוי בגו לגו היכלא קדישא האי קרא אית לאסתכלא ביה אמאי אמר וראיתי אני וכי שאר בני עלמא לא ידעי ולא חמאן דא · אפילו מאן דלא ידע חכמתא מן יומוי ולא אשגח בה ידע האי שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך · והוא שבח גרמיה ואמר וראיתי אני לא הכי תאנא מאן חכים כשלמה דבשבעה דרגין דחכמה אתקרי כגוונא דלעילא · שיתא יומין לעילא שביעאה עלאה עלייהו שיתא יומין לתתא שביעאה עלייהו שיתא דרגין לכורסייא הוא על כורסייא דכתיב ׳וישב שלמה על כסא יי׳ למלך · שבעה כתרין דיומין לעיל׳ ד"ה א׳ כ"ט וכדין לקבליהון שבעה שמהן לשלמה · לאתחזאה ביה חכמתא קדישא ובג"כ אתקרי שבע שמהן · שלמה · ידידיה · אגור · בן יקא · למואל · איתיאל · קהלת ואמר שבעה הבלים · ומה דאיהו חמא לא חמא ב"נ אחרא · וכד כנש חכמתא ואסתלק בדרגין דחכמתא אקרי קהלת · ושבעה הבלין אמר לקביל ז׳ כתרין דלעילא וכל הבל קלא אתעביד מניה ועלמא לא מתקיימי אלא בהבל · ותאנא משמיה דר"ש הבל אפיק קלא ברוחא ומייא דביה ולית קלא לא בהבל ותאנא בשבעה הבלין אתקיימין עלאין ותתאין · ותני ר"ין ת"ח דעל הבל מתקיים עלמא דאלמלא לא הוה הבל דנפיק מפומא לא אתקיים ב"נ אפילו שעתא חדא כגוונא דא אמר שלמה מלוי דעלמא מתקיימא בהו כהאי הבל דמתקיים ביה עלמא · והאי הבל דמתקיים ביה עלמא מהבלים דלעילא קאתי הה"ד הבל הבלים הבל מהבלים דלעילא · וכל מלוי הכי הוו · ובהבלים דלעילא כתיב ׳כי על כל מוצא פי יי׳ יחיה האדם דברים ח׳ מאי מוצא פי יי׳ דא הבלים דלעילא ותניא וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות ממש אתי תועלתא לחכמתא דאלמלא לא אשתכח שטותא בעלמא לא אשתמודעא חכמתא

ומלוי

ומלוי · יותאנא חייובא הוא על כ"נ דאוליף חכמתא למילף זעיר מן שטותא ולמנדע לה · בגין דאתי תועלתא לחכמתא בגינה · כמה דאתייא תועלתא לנהורא מחשוכא דאלמלא חשוכא לא אשתמודע נהורא ולא אתייא (נ"א אתחזי) תועלתא לעלמא מניה · תנא שיש יתרון לחכמה · לחכמה סתם · דאמר ר' שמעון לרבי אבא תא חזי רזא דמלה לא נהיר חכמתא דלעילא ולא אתנהיר אלא בגין שטותא דאתער מאתר אחרא ואלמלא האי נהירו ורבו סגייא ויתיר לא הוה (נ"א) ולא אתחזייא תועלתא דחכמתא · ובגין שטיתא אתנהיר יתיר ונהירין ליה יתיר הה"ד שיש יתרון לחכמה לחכמה סתם מן הסכלות סתם · וכך לתתא אלמלא לא הוה שטותא שכיח בעלמא לא הוי חכמתא שכיח בעלמא · (א) והיינו דרב המנונא סבא כד הוו ילפין מניה חברייא רזי דחכמתא הוה מסדר קמייהו פרקא דמילי דשטותא בגין דייתי תועלתא לחכמתא בגיניה · הה"ד יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט משום דהיא תקונא דחכמתא ויקרא דחכמתא · ועל דא כתיב ולבי נוהג בחכמה ולאחוז בסכלות · רבי יוסי אמר יקר מחכמה ומכבוד כלומר יקרא דחכמתא ונוי דילה ויקרא דכבוד דלעילא מאי היא · סכלות מעט · זעיר דשטותא אחזי וגלי יקרא דחכמתא וכבוד דלעילא יתיר מכל ארחין דעלמא · כיתרון האור מן החשך תועלתא דנהורא לא אתייא (נ"א אתחזי) אלא מן חשוכא (ולעולם) תקונא דחוורא מאי היא אוכמא אלמלא אוכמא לא אשתמודע חוורא ובגין אוכמא אסתליק חוורא ואתייקר · אמר ר' יצחק משל למתוק במר דלא ידע איניש טעמא דמתיקא עד דטעים מרירא מאן עביד להאי מתיקא הוי אומר האי מרירא והיינו דכתיב גם את זה לעומת זה עשה האלהים וכתיב

תיקונים קכ"ג א'

קהלת י'

קהלת ז'

טוב

(א) א"ב כי האי גוונא אמרו בפסחים דקי"ז דרבא סוס אמר מלי דבדיחותא קדם דליפתח בשמעתא :

'טוב אשר תאחוז בזה וגם מזה אל תנח ידך · תאנא בכמה קהלת ז'
דרגין אתקרי ב"נ · אדם · גבר · אנוש · איש · (א) גדול שבכלם
אדם (משום) דכתיב 'ויברא אלהים את האדם בצלמו · וכתיב בראשית א'
'כי בצלם אלהים עשה את האדם · ולא כתיב גבר אנוש איש שם ט'
א"ר יהודה אי הכי והא כתיב °אדם כי יקריב מכם קרבן ליי' ויקרא א'
(ולא גבר אנוש איש) מאן בעי למקרב קרבנא · מאן דאיהו
חטאה וכתיב אדם · אמ"ר יצחק ת"ח קיומא דעלמא דעלאין
ותתאין הוא קרבנא · נייחא דקב"ה · ומאן אתחזי למקרב קמיה
האי נייחא הוי אמר האי אדם דיקירא מכלא · א"ל אי הכי הא
כתיב אדם כי יהיה בעור בשרו וגו' והיה בעור בשרו לנגע
צרעת · אמר ליה להאי בעי קב"ה לדכאה יתיר מכלא דמאן
דאיהו בדרגא עלאה דכלהו לא ליתיב הכי · ובגין כך כתיב
באדם והובא אל הכהן · ובא לא כתיב אלא והובא דכל מאן
דחמי ליה אתחייב ביה לאקרובי קמי כהנא דדיוקנא קדישא
לא ליתיב הכי · וכתיב איש או אשה כי יהיה בו נגע וגו' ואיש
או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות וגו' ולא כתיב בהו והובא
אמר ליה והא כתיב 'והאיש משה · 'כי זה משה האיש אמאי במדבר י"ב
לא אקרי אדם אמר ליה משום דאקרי עבד למלכא דכתיב 'לא שם
כן עבדי משה · 'משה עבדי · ואוף הכי אקרי איש לגבי אדם יהוש' א'
דלעילא אמר ליה אי הכי והא כתיב °יי' איש מלחמה ולא כתיב שמות ט"ו
אדם · (ב) א"ל סוד יי' ליריאיו · א"ל אי הכי אנא בינייהו אתיבו
בכלא ובאתר דא לא זכינא · א"ל זיל לרבי אבא דאנא אוליפנא
מניה על מנת דלא לגלאה · אזל לגבי דרבי אבא אשכחיה

א) יש בנ"ב אמרו ע"פ והנה אלהי וכו' אדם אתם אתם קרויים אדם ואין אוה"ע קרויים אדם ורמב"י נופיה יליף מדכתי' אדם כי ימות באהל דאין בגוים מטמאים באהל וכן אפסיקא הלכתא ועמ"ש כהנים וכו' לא נאמר אלא האדם מלמד בפי' גוי ועוסק בתורה הרי הוא ככ"ג כבר תירצו התוס' דהאדם ר"ל אפי' גוי ואדם דוקא ישראל ומ"ש בפ' בראשית ויברא אלהים את האדם וכו' שאני התם דהכונה על אדם פרטי הוא אדה"ר ולא שייך ביה האי חלוקה: ב) נ"ל דלגבי נקרא יה לגבי ת"ח וז"ש ר"ל שנקראו בים כנרות וכו' כי כביותו וק נקרא איש אבל בגדלות נקרא אדם וז"ש כמ"ת כדמות כזקן הרמ"ז · אח"י וז"ש זקן זה קנה חכמ"ה · מא"ן :

דהוה דריש ואמר אימתי אתקרי שלימותא דלעילא (נ"א דכלא) כד
יתיב קב"ה בכורסייא · ועד דלא יתיב בכורסייא לא אשתכחו
יחזקאל א' שלימותא · דכתיב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו
מלמעלה משמע דכתיב אדם דהוא כללא ושלימותא דכלא ·
אמר ר' יהודה בריך רחמנא דאשכחית לך בהאי · א"ל אי הכי
הא כתיב יי' איש מלחמה ולא כתיב אדם · א"ל יאות שאלת
ת"ח התם לא אשתכח שלימותא דכלא ובגיני כך אקרי איש·
אבל הכא שלימותא דכלא וכללא דכלא בגין כך אקרי אדם
תהלים קארי עליה טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף · תו אמר ליה
קי"ט כתיב אדם ובהמה ולא כתיב איש ובהמה · אמר ליה ולא ·
שם ל"ו
שמו' י"א והכתיב למאיש ועד בהמה · אבל מה דכתיב אדם ובהמה
מלכים כמה דכתיב מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר יוצא בקיר
א' ה' אורחיה דקרא הוא דנקיט עלאה מכלהו ונמיך מכלהו · אוף
הכא עלאה דכלא אדם ונמיך מכלא בהמה אמר ליה והא
בראשית ב' כתיב ואדם אין לעבוד את האדמה · א"ל תא חזי בכל מה די
בעלמא לא הוי אלא בגיניה דאדם וכלהו בגיניה מתקיימי ולא
אתחזיאו בעלמא וכלהו אתעכבו עד דייתי ההוא דאקרי אדם
שם ה"ד וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וגו' טרם עד לא כתרגומו
משום דדיוקנא עלאה לא אתחזי ה"ד ואדם אין כלומר כלהו
אתעכבו בגיניה דהאי דיוקנא עד דאתחזי ובג"כ לא אתחזי
שם (נ"א אתכרי) האי דיוקנא אלא בדיוקנא דאתחזי ליה הה"ד וייצר
יי' אלהים את האדם בשם מלא כמה דאוקימנא דאיהו שלימותא
דכלא וכללא דכלא · תאנא בששי נברא אדם בשעה שנשלם
מלכים הכסא ונקרא כסא דכתיב שש מעלות לכסא · ולפיכך נברא
א' י' האדם בששי שהוא ראוי לישב על הכסא · ותאנא כיון דנברא אדם
אתתקן כלא וכל מהדלעילא ותתא וכלא אתכליל באדם · תניא
יחזקאל א' א"ר יוסי כתיב ודמות פניה' פני אד' כללא דכלא וכלא כלילן בהאי
דיוקנא א"ר יהודה והא כתי' ופני אריה אל הימין לארבעתן ופני שור

מהשמאל

מהשמאל לארבעתם אמר ליה כולא אפי אדם הוו וכההוא דיוקנא דאדם אתחזיין כל גוונין וכל דיוקנין כמה דתנינן אנפוי אנפי נשרא לא דהוא נשרא לא דאתחזי בדיוקנא דאדם משום דכליל כל גוונין וכל דיוקנין · א״ר יצחק ת״ח כל מאן דאיהו תחות שולטני דאדם אתקרי איש · משום דאתתקן בגוונא דאדם מדרגא אחרא דהוה ביה בקדמיתא דתניא כרזא עלאה ׳בספרא תרומה קע״ח
דצניעותא כד אתכרי אדם נחת בדיוקנא קדישא עלאה ונחתו ב׳מ׳ו כ׳
עמיה תרין רוחין מתרין סטרין מימינא ומשמאלא כללא דאדם ורוחא דימינא אתקרי נשמתא קדישא דכתיב ׳ויפח באפיו נשמת כרא׳ כ׳
חיים ורוחא דשמאלא אתקרי נפש חיה והוה אזיל ונחית מעילא לתתא ולא אתיישבא בהדי אחרא · כד הוה עייל שבתא והוה חב אדם אתעבידו (נ״א אתגזרו) מההוא רוחא שמאלא בריין מתפשטן בעלמא ולא אסתיימו גופא דילהון · ואתחברו בהאי גופא דאדם בדכורא ונוקבא ואתיילידו בעלמא · ואלין אקרון נגעי בני אדם ׳תנא עלאין מנייהו דלא אתדבקו לתתא ותליין באוירא כ״ה א׳
ושמעין מה דשמעין מלעילא ומנייהו ידעין אינון אחרנין לתתא תנא מן ׳בוצינא דקרדינותא נפקין תלת מאה ועשרים וחמש כרא׳ ט׳ו מ״א
ניצוצי מתגלפין ומתאחדן כחדא מסטרא דגבורה דאקרון גבורות (ס״א ומתלכדן) כחדא ואתעבידו חד (גופא) וכד עיילין אלין בגופא אקרי איש · ולא איש דתנינן איש תם וישר איש צדיק ואיש דהכא איש מלחמה כתיב דכלא סליק דינא וכלא חדא א״ר יהודה אמאי · לא הוה בידיה (דר׳ יצחק) אתו שאילו קמיה דר״ש אמר לון תו קשייא דהא תנינן כתיב ׳לזאת יקרא אשה סב
כי מאיש לקחה זאת ותנינן מאן איש דא חסד והכא אמריתו דהוא דינא · אלא הכי תאנא כלא הוא בחד מתקלא סלקא

וכלא

וכלא חד ומישום דדיני תתאי מתאחדן (נ"א ומתלכדן) ומתחברן בשערוי דהאי · אקרי הוא דינא קשייא · וכד אתעבר מניה שערא דרישא · אתבכסם ודינין דלתתא לא אוזדמנו · ובג"כ אקרי טהור דלא אקרי טהור אלא כד נפיק מסטרא דמסאבא וכד נפיק מן מסאבא אקרי טהור דכתיב מי יתן טהור מטמא · מטמא ודאי איוב י"ד
והכא כתיב ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא · ות"ח ברישא דהאי איש · בוצינא דקרדינותא ובג"כ גולגלתא דרישא דהאי (א) סומקא כלא כוורדא ושערי סומקי בגו סומקי ותליין מניה כתרין תתאין דלתתא דמתערין דינין בעלמא · וכד אתעבר מניה שערא ואתגליש · מחסד עלאה אתבסם כלא ואתקרי טהור על שמיה א"ר יהודה אי אתקרי על שמיה קדוש אתקרי ולא טהור · אמר ליה לאו הכי דקדוש לא אתקרי אלא כד תרי שערא · דקדושה בשערא תלי דכתיב קדוש יהיה גדל פרע שער במדבר ו'
ראשו · והאי אקרי טהור מסטרא דתליין לתתא מניה ובגיני כך אתעבר מניה שערא ואתדכיי' ותא חזי כל מאן דאיהו מסטרא דדינא ודינין מתאחדין ביה לא אתדכי עד דאתעבר מניה שערא ומדאתעבר מניה שערא אתדכי · ואי תימא אדם לאו הכי דהא הוא שלימותא דכלא ורחמי אשתכחו ביה · בגין כך לאו הכי דכולהו קדושאן וקדישין אתייחדו ביה · אבל האי הוא דינא ודיני אתאחדן ביה לא אתבסם עד דאתעבר מניה שערא ת"ח דהא ליואי דאתו מהאי סטרא דדינא לא מתדכאן עד דאתעברו מנהון שערא דכתיב וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי במדבר ח'
חטאת והעבירו תער על כל בשרם וגו' ובגין דיתבסמון יתיר בעי כהנא דאתא מסטרא דחסד עלאה לארמא לון דכתי' והניף אהרן את הלויים תנופה לפני יי' כמה דאיהו להאי איש דלעילא דכד בעי לאתבסמא יתיר

(א) אדום הכל כשושנה כסוד תוקף הדין כנודע :

יתיר אתגלייא ביה חסד עלאה ואתכסם ומכסם הוא לתתא והאי איש בכללא דאדם הוא · וכד בעי קב״ה לאגחא קרבא בהאי איש אגח בהו קרבא דכתיב ״יי׳ איש מלחמה בהאי איש שמו׳ ט״ו
ממש · ולא אגח בהו קרבא עד דאעבר ליה שערא דרישא בגין דיישתלשלון משלשוליהון ויתכרון כל אינון כתרין דמתאחדן בשערי · הה״ד ״ביום ההוא יגלח יי׳ וגו׳ · בעברי נהר במלך ישעי׳ ז׳
אשור את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה · תאנא וכה תעשה להם לטהרם · מאי וכה כגוונא דלעילא הזה עליהם מי חטאת שיורי טלא דבדולחא · הכא מי חטאת דאינון שיורי
טלא · לזמנא דאתי כתיב ״וזרקתי עליכם מים טהורים · וכבסו יחזקאל ל״ו
בגדיהם כגוונא דלעילא דתקונוי דהאי איש אתסחן בחסד עלאה ואתדכי מכלא · ותנינן אמאי כתיב בתער ולא במספרים · אלא משום דיתעבר שערא בשרשוי ויתעברון מניה דינין תתאין משולשוליהון · ולזמנא דיתכשרון עובדין לתתא זמין קב״ה שערא דא לאעברא ליה (א) ולמגלשיה בגין דלא יצמח וירבה דכתיב כי ימרט ראשו א״ר יצחק רב מכל ליואי קרח הוא דעבדיה קב״ה לתתא כגוונא דלעילא וקרייה קרח · אימתי · בשעתא דגלייש בגיניה להאי איש דכתיב קרח הוא · וכד חמא קרח רישיה בלא שערא וחמא לאהרן מתקשט בקשוטי מלכין אתזולזל בעיניה וקנא לאהרן · א״ל קב״ה אנא עבדית לך כגוונא דלעילא לא
בעאת לאעלאה בעלאין חות לתתא והוי בתתאין דכתי׳ ״וירדו במדבר ט״ז
חיים שאולה · מאי איהו שאול גהינם דתמן צווחין חייבין ולית מאן דמרחמי עלייהו · וזמינין אינון לאחייא ולאעלא כד יתער

קב״ה

א) לספר ולגלח השערות במספרים וציין מזה כב׳ ויהי דו״ו צ״א · פי׳ בגבהתו תרגומו בגליפותיה והוא מקום שנמרט ממנו שער הרלא שאינו צומח עוד לעולם · הרש״ב :

שמואל א' ב' קב"ה לעמיה ולאחייא להו דכתי' °יי' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל
ואם מפאת פניו ימרט ראשו · תאנא אית פנים ואית פנים ·
ומאן פנים הללו אלין אינון דאקרון פנים של זעם · וכל
אלין דתליין מאינון פנים חציפין כלהו תקיפין · כלהו דלא מרחמי
וכד אתעבר שערא מסטרא דאינון פנים מתעברן כלהו ואתכרו
קל"ח ב' דתניא °כל אינון דתליין משערא דרישא אינון עלאין על אחרנין
ק"ת א' ולא חציפין כוותייהו וכל אינון דתליין מסטרא דשערא דאינון
פנים כלהו חציפין ותקיפין ובג"כ אנפוי מתלהטן כאשא משום
איכה ד' ניצוצא דבוצינא דקרדינותא · ובהאי כתיב °פני יי' חלקם · °פני
תהלים ל"ד יי' בעושי רע · א"ר יצחק מהו נגע לבן אדמדם נגע ממש הוא
אי חוורא אתחזי וסומקא לא אתעבר · משמע דכתיב לבן
אדמדם · א"ר יוסי דחוורא לא אתחזי אלא בסומקא כגוונא
חוורא וסומקא · רבי יצחק אמר אע"ג דחוורא אתחזי אי סומקא
ישעי' א' לא אזיל · נגע הוא · דכתיב °אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג
ילבינו · וכד אתחוור כלא · רחמי אשתכחו ודינין לא אשתכחו
(ס"א אתעקרו) תאני רבי אבא כתיב נגע הוא וכתיב נגע היא · חד
דכר וחד נוקבא · אלא כד נוקבא אסתאבת בגין חובי תתאי
כתיב נגע היא · וכד דכר לא אתדכי בגין חובי תתאי כתיב
נגע הוא ואשתמודען מלין אלין לגבי כהנא דינין דאתו מהאי ודינין
דאתו מהאי · ואשתמודען קרבניה דבעיין לקרבא דכתיב זכר
תמים · וכתיב נקבה תמימה יביאנה דהא אשתמודען מלי מאן
אתו דינין ומאן אינון חובי · דאתאחדן בהאי או בהאי · ועל
תהלים נ"א דא כתיב °זבחי אלהים רוח נשברה לאפקא שאר קרבנין דלא
כתיב רוח נשברה דאינון שלמא לעלמא וחדווה דעלאין
ותתאין · ואם יראנה הכהן · תאני רבי יוסי כתיב

שומע

°שומע תפלה עדיך וגו׳ · שומע תפלה דא קב״ה · ר׳ חזקיה אמר שומע תפלה שומע תפלות מבעי ליה · מהו שומע תפלה · אלא תפלה דא כ״י דאיהי תפלה דכתיב °ואני תפלה (ס״א תפלתי) ודוד בגין כ״י קאמר לה · ומה דאמר °ואני תפלה כלא חד · ועל דא שומע תפלה ודא תפלה של יד דכתיב °על ידכה בה״א · עדיך כל בשר יבואו · בשעתא דגופא שרייא בצערא במרעין במכתשין כד״א ובשר כי יהיה בעורו · את הנגע בעור הבשר · הבשר החי ובג״כ לא כתיב כל רוח יבאו אלא כל בשר יבאו מהו עדיך אלא כמה דאתמר והובא אל הכהן דא הוא קב״ה הה״ד ואם יראנה הכהן · ת״ח באתר חד אהרן הכהן ובאתרא אחרא הכהן סתם ודא קב״ה א״ר יצחק והא כתיב נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן אי הכי דא קב״ה · א״ל אין בגין דביה תלייא כל דכיותא וכל קדושה · א״ל אי הכי אמאי והובא והועדה מבעי ליה · א״ל כד״א °והובא את בדיו בטבעות ועייל דא בגו דא · אוף הכא והובא דיכנסון (א) ליה לכהנא לדכאה ליה (כד הכד״ד) ויעלון מלה קמיה · א״ר יצחק הכי תנינן · נגע צרעת · נגע הוא דינא תקיפא שרייא בעלמא · צרעת סגירו כד״א סגירו דנהורא עלאה · סגירו דטיבו עלאה דלא נחית לעלמא כי תהיה באדם · באדם סתם · והובא אל הכהן · דא כהן דלתתא דהוא אתתקן למפתח ההוא סגירו ולאדלקא בוצינין דישתכחו על ידוי ברכן לעילא ולתתא · ויתעבר ויסתלק ההוא נגע ויישרי נהירו דרחמי על כלא ובג״כ והובא אל הכהן · אמר רבי אבא חמינא לאינהו בני עלמא דלא משגחן ולא ידעין ביקרא דמאריהון כתיב בהו בישראל °אשר הבדלתי אתכם מן העמים להיות לי וכתיב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי׳ · אי אינון מתרחקן אן הוא קדושה דילהון הא רעותא דילהון אתרחקת
מניה

תהלים ס״ה
שם ס״ט
שם ק״ט
שמו׳ י״ג
שם כ״ז
ויקרא כ׳

א) כי מאמ׳ זה פי׳ רבי׳ האר״י זצ״ל היכל ו׳ שער ה׳ כ״ו דף ל״ח ע״ב וע״ד ע״ש יאורו עיניך מאי״ן :

תהלים ל"ב מניה ׳ וקרא אבריז ואמר ׳אל תהיו כסוס כפרד אין הבין במה אתפרשן בני נשא מסוס ופרד בקדושה דגרמייהו לאשתבחא שלימין ורשימין מכלא ׳ וע"ד זווגא דבני נשא הוא בזמנין ידיען לכוונא רעותא לאתדבקא ביה בקב"ה ׳ והא אתערו בפלגורת ליליא קב"ה עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקייא וכ"י משבחת ליה לקב"ה והיא שעתא דרעותא לאתדבקא בהו וחברייא דמשתדלי באורייתא משתתפו בה בכ"י לשבחא למלכא קדישא ואתעסקן באורייתא שאר בני נשא כדין עידן רעותא לאתקדשא בקדושה דקב"ה ולכוונא רעותא לאתדבקא ביה ואינון חברייא דמשתדלי באורייתא זווגא דילהון בשעתא דזווגא אחרא אשתכח והאי משכבת לשבת לכוונא רעותא לארבקא ביה בקודשא בריך הוא ובכנסת ישראל דהוא עידן רעותא דמתברכן כלא עלאי ותתאי ׳ אי בני נשא אתרחקו מניה ועברן בבעירי ׳ אן הוא קדושה דילהון לאשתבחא קדישין ׳ אן אינון נפשתן קדישין דמשכאן מעילא ׳ ושלמה מלכא צווח ואמר (כ)

משלי י"ט ׳גם בלא דעת נפש לא טוב ׳ גם בלא דעת מאן הוא דעת דא קב"ה נפש לא טוב ׳ דא הוא נפש דאינון משכין בעובדייהו לא טוב דהא מסטרא אחרא אתמשכאן עלייהו נפשתא דלאו איהו טוב בגין דלא מכווני לבייהו לקב"ה ׳ מאן דאתלהיט ביצר הרע בלא רעותא וכוונה דלבא לקב"ה ׳ מסטרא דיצר הרע אתמשך עלייהו נפשא דלאו איהי טוב הה"ד גם בלא דעת נפש לא טוב ואץ ברגלים חוטא ׳ מאן דאיהו אץ ודחי שעתא בלא רעותא קדישא חוטא ׳ חוטא ודאי בכלא ׳ וע"ד דא שריין מכתשין בישין בבני נשא ואסהידו באנפייהו בחציפותא דילהון לאחזאה דהא קודשא ב"ה מאיס ביהו ולאו דעתיה בהון עד דאינון זכאן

ומכשראן

ב) א"ס אפ' דעת מל' זווג כמו וידע אדם וכו' דקאמר לעיל בשעתא דזווגא אחרא אשתכח:

ומכשר׳ עובדייהו כמלקדמין ומתברכן (ס״א ומתדכאן) וע״ד אישתמודען מבתישין לגבי כהנא אינון דאתיין מסטרא דמסאבא ואינון דאתיין מסטרא אחרא · (א) כגוונא דא כתיב כי תבאו אל ארץ כנען וגו׳ ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם · וכי אגר טב הוא דישתכח באינון דזכאן למיעל בארעא · לא הא אוקמו׳ לאשכחא מטמונין דאטמרן בביתייהו ולאהנאה לון לישראל · אבל ת״ח זכאין אינון ישראל דאינון מתדבקן ביה בקב״ה וקב״ה רחים להו דכתיב ״אהבתי אתכם אמר יי׳ · ומגו רחימותא דיליה אעיל להו לארעא קדישא לאשראה שכינתיה בינייהו ולמהוי דיוריה עמהון וישראל דישתכחון קדישין על כל בני עלמא · ת״ח כתיב ״וכל הנשים אשר נשא לבן וגו׳ · בשעתא דהוו עבדין עבידתא הוו אמרי דא למקדשא · דא למשכנא · דא לפרוכתא · וכן כל אינון אומנין בגין דישרי קדושה על ידייהו ואתקדיש ההוא עבידתא · וכד סליק לאתריה בקדושה סליק · כגוונא דא מאן דעביד עבידתא לע״ז או לסטרא אחרא דלא קדישא · כיון דאדכר ליה על ההוא עבידתא הא רוח מסאבא שרייא עלוי וכד סליק עבידתא · במסאבא סליק · כנעניים פלחי לע״ז אינהו ומתדבקן כלהו כחדא ברוח מסאבא בע״ז והוו בנין בניין לפרצופייהו (ס״א לטעופייהו) ולגיעולייהו לסטר מסאבא לע״ז וכד שראן למבני הוו אמרי מלה וכיון דאתדכר בפומייהו סליק עליה רוח מסאבא · כד אסתליק עבידתא ברוח מסאבא אסתליק · כיון דעאלו ישראל לארעא בעא קב״ה לדכאה לון ולקדשא לון ארעא ולאפנאה אתר לשכינתא דלא תשרי שכינתא גו מסאבא וע״ד · בההוא נגע צרעת הוו סתרין בניינין דאעין ואבנין דאתעבידו

מלאכי א׳

שמות ל״ה

 במסאבו

א) א״ר רשב״י אשר מתנו הואלו׳ היו׳ דברי הזוה״ק הוא בבלמו בעל המאמ׳ הזה הובא בילקוט א׳ קנ״ט א׳ תני רבי חייא וכי בשורה היא להם שנגעים באים עליהם נגעים · תני רשב״י כיון ששמעו כנענים שישראל באים לארצם וכו׳ עד הקב״ה עושה שגרם בתוך ביתו נגעים וכו׳ ולפי דרכנו למדנו שגם במדרשים שלינו ר׳ חייא מזכיר כמה דברים משמו של רשב״י כמו שמצינו בזוהר לרוב מאד :

במסאבו ׳ ת״ח אי עובדא דא הוה לאשכחא מטמונין בלחודוי
(ב) יהדרון אבנין לבתר כמה דאינון לאתרייהו ועפרא לאתרי׳ אבל
קרא כתיב וחלצו את האבנים וכתיב ועפר אחר יקח ׳ בגין דיתעב׳
רוח מסאבא ויתפני ויתקדש השתא כמלקדמין וישתכחו ישרא׳
בקדושה ובדיורא קדישא למשרי בינייהו שכינתא ׳ ועל דא
מאן דבני בניין כד שארי למבני בעי לאדכרא בפומיה דהא
ירמיה כ״ב לפולחנא דקב״ה הוא בני ׳ בגין דכתיב הוי בונה ביתו בלא
צדק וגו׳ וכדין סייעתא דשמייא שארי עלוי וקב״ה זמין עליה
איוב ה׳ קדושתא וקארי עליה שלם הה״ד וידעת כי שלום אהלך וגו׳ ׳
מהו ופקדת נוך הא אוקמוה ׳ אבל ופקדת לאפקרא מלה בפומא
כד איהו בני ׳ וכדין ולא תחטא כתיב ׳ ואי לאו הא זמין לביתיה
סטרא אחרא ׳ כ״ש מאן דבני ורעותיה בגוונא אחרא בגין דמייחד
ביתא לסטרא אחרא לאסתאבא ביה ׳ הא ודאי שרייא ביה
רוח מסאבא ולא נפיק ההוא ב״נ מעלמא עד דאתענש בההוא
ביתא ומאן דדייר ביה יכיל לאתזקא דהא ההוא דירה רוח מסאב׳
שרייא ביה ואזיק מאן דאשתכח ביה ׳ ואי תימא במה ידיע
כגון דאתזק בההוא ביתא ההוא דבני ליה או אנשי ביתיה או
בנזקי דגופא או בנזקי ממונא הוא ותרין אחרנין אבתריה ׳ הא
ודאי יערוק ב״נ לטורא ולא ידור ביה ׳ ידור (ג) בטיקלא דעפרא
ולא ידור ביה ׳ ובגין כך קב״ה חס עלייהו דישראל דאינון לא ידעין
מלה בכל אינון בתי ׳ והוא אמר ׳ אתון לא ידעין
אנא ידענא וארשימנא לון בנגע ׳ נגע דייר בביתא הא נגע
אחרא תקיפא דיפיק ליה ויעבר ליה מן עלמא וכדין ונתץ את
הבית את אבניו ואת עציו ׳ כיון דאזיל ליה מאי טעמא
ונתץ את הבית אלא בכל זמנא דההוא בניין ליהוי קיים
דיליה

ב) משמע בשביל כ׳ פעמים לא הלרצת בבתים בשביל מטמונין ובשביל דיתעבר רוח סטומאה ׳ א״ס :
ג) בביח סביבות בעבר ואל ידור בבית יפה בענין כזה ׳ פי׳ חור כותל עפר בלא פום בניין ׳ הרמ״ב :

דיליה הוא ויכיל לאהדרא האי בארעא קדישא כ"ש בארעא אחרא
דזמינא רוח מסאבא יתיר ויכיל ב"נ לאתזקא א"ר אלעזר וכ"ש
(א) דקארי בקלפוי דחברוי אחרנין לאשתכחא תמן ואפילו (ב)
טורפי דקספתא לא מעברן ליה מההוא ביתא ובג"כ האי קרא
אכריז ואמר הוי בונה ביתו בלא צדק · הוי ודאי קאמרי כל
יומא בההוא ביתא · ר' יוסי עאל חד יומא בחד ביתא (ג) מטא
כספתא (ס"א הגיע כטיפתא) עאל לגו · שמע חד קלא דאמר אתכנשו
עולו הא (ד) חד פלוגתא דילן · (ה) סיפתו ונזיק ליה עד לא ינפוק
אמרו לא ניכול אלא אי דיוריה הכא · נפק ר' יוסי ודחיל · אמר
ודאי מאן דאעבר על מלוי דחברייא אתחייב בנפשיה · א"ל ר'
חייא והא גוים ושאר בני נשא דיירי בגויה ואשתלימו · א"ל
אינון מסטרייהו קא אתיין אבל מאן דדחיל חטאה יכיל לאתזקא
ואפילו אינון אי יעכבו דיוריהון ביה לא יפקון בשלם · א"ל והא כתיב
·בתיהם שלום מפחד א"ל כגון דהוה מאחרא ואתבני מצדק וקרא איוב כ"א
הכי הוא בתיהם שלום מפחד כשבתיהם שלום מפחד שבט אלוה
לא שרייא עליהם · ·ובא אשר לו הבית והגיד וגו' · והגיד ויאמר ויקרא י"ד
מבעי ליה או וידבר מהו והגיד · אלא בכל אתר מלה דחכמתא
הוא והא אוקמוה · כנגע נראה לי בבית · כנגע נגע מבעי ליה
נראה לי יש לי מבעי ליה · דהא כתיב ונתתי נגע צרעת בבית
ארץ אחוזתכם דיתחזי לכלא אמאי כנגע נראה לי · אלא בשעתא
דהאי עייל אחרא אתגלייא · ומקטרגא דא ברא ועד נראה לי
ההוא דאתכסי אתגלייא ודאתגלייא אתכסי ולבתר אתחזי ליה
בדיוקנא דההוא נגע דביתא ואתכסייא אחרא ועל דא והגיד
לכהן

א) הרוחות שהם קורים בקליפות הכירין שיהיו נ"כ לדור שמה : ב) טיפה והתגלגלות של קטל הקולטים בו באבני' כדי לגלגל הרוחות שיכרתו הבית אינו מועיל להשכירם · וז"ל הרמ"ז פי' הרמד"ל עט ברזל ולפורן שמיר והרח"ו פי' הם לו כפורכי הנך שהם גדולים · ג) הבית כמפהן הבית רכה ליכנם בבית ושמע קול א' שאמר התאספו והכנסו הרי כאן א' המחולקים עלינו והיינו אומרו הא חד פלוגתא דילן · ד) חלק שלנו א"כ א' מבני מחלוקתינו הרמ"ז · ה) התאספו ונזיקנו קודם שיצא לחוץ ושמע קול א' הא לנו להזיקו א"כ שידור הוא בעצמו בבית זה וכאשר שמע רבי יוסי בדברים האלה יצא לחוץ וירא לנפשו ·

לכהן דמלה דחכמתא היא וכדין אתי כהנא וירמון ביתא וינתצון
ליה אבנין ואעין וכלא · כיון דאנתצן ואתדכן כלא מתברכאן
דברים ז׳ כדין כתיב ובתים טובים תבנה וישבת · אלין אקרון טובים דהא
קדמאי לאו אינון טובים ולאו בכללא דקדושה ודכיו נינהו ·
שם י״ט א״ר יהודה אי הכי במאי מוקמינן קרא דכתיב ובתים מלאים
כל טוב אשר לא מלאת · אי רוח מסאבא שרייא בגווייהו היך
מלאים כל טוב · א״ר אלעזר מלאים כל טוב בממונא בכספא
בר׳ מ״ה ובדהבא ובכלא · כד״א כי טוב כל ארץ מצרים · וא״ר יהודה
והא כל בתי דמצראי מליין חרשין וטעון הוו אלא בגין עותרא
דארעא אתמר · אוף הכא בגין עותרא וממונא הוא · תרין
עותרין נטלו ישראל חד כד נפקו מגלותא דמצרים וחד כד עאלו
לארעא · ר׳ שמעון אמר כל דא ודאי הוא לאתקדשא ארעא
ולאעברא רוח מסאבא מארעא ומגו ישראל וכד ביתא הוה
נתיץ הוה אשתכח בה ממונא למבני ליה ולמלייא ביתיה בגין
דלא יצטער על ביתא וישרון בדיורא דקדושה ·

ואי״ש או אשה כי יהיה בו וגו׳ · ר׳ יוסי אמר (ו) בסילתא דמוקפי
בבהרת עזה חיזו תנינא ובחיזו אתדן באינון גוונין · א״ר
יצחק יש׳ טעמי אית מאן דגריס בבהרת עזה וכלהו אוליפנא
מאבא בר (ז) חיזור (חיור) חד סאיב סהדא חד · (ח) תרין תרי
סהדי ודכי · מכאן ולהלאה אפילו מאה כתרי ותרי כמאה
דברים י״ט ודא אוליפנא לבתר דכתיב לא יקום עד אחד באיש וגו׳ ·
על פי שנים עדים וגו׳ · ר׳ חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי שמעון
אמר כתיב נגע לבן אדמדם כדין הוא נגע דהא חוורא לא קאים
ישעי׳ א׳ בעיניה · פתח ר״ש ואמר כתיב אם יהיו חטאיכם כשנים וגו׳ וכאין

אינון

ו) כמו סולתא שהוא כלי זכוכית שהו מקיזי׳ דם שהוא מוקף ומסובב כך בבהרת עזה חיזו תנינא ר״ל כן שנינו מראות של בהרת עזה מוקפו׳ בהלכות רבות כי עקר הדין תולה במראו׳ שהו כאומרו ובחיזו אתדן (והרמ״ב פי׳ כמו של המוקף בשולין כך בהרה מוקפת בלינו׳ וחולקים הרבה יש בה (אח״י ורבינו הא״ר״י פי׳ סולתא גובה תוקפו בפוח ור״ל שהנגע לבן ונראה כמו עמוק וסביב גובה כמו בפוח ואינו כן רק נראה כן ונ״ם חיזו תנינא ובחיזו אתדן ומ״ש רבי יצחק בר חיוור וכו׳ נלומר שום לחד מעלמו · עלין : ז) פי׳ קוץ ור״ל שער : ח) פי׳ שער שחור טמא וכ׳ שהור הרמ״ז :

אינון ישראל דקב"ה בעי לדכאה לון כבלא בגין דלא ישתכחון
בדינא קמיה ׳ ומאריהון דדינא לא ישלטון בהון דהא כלא אזיל
בתר זיניה ׳ סומקא לסומקא וחוורא לחוורא ׳ ימינא לימינא
ושמאלא לשמאלא ׳ בעשו כתיב ויצא הראשון אדמוני ועל דא
שרייא ביה זיניה ואי תימא אדמוני כתיב בעשו ׳ וכתיב ביה
בדוד ויביאהו והוא אדמוני ׳ אלא דא מזוהמא דדהבא אתעביד שמואל
ודא בזוהרא דדהבא אתדבק ׳ בעשו כתיב ביה אדמוני כלו ט׳ י"ו
כאדרת שער בזוהמא דהתוכא נפק ׳ ביה כתיב בדוד עם יפה ש"א כ׳
עינים ושובראי ׳ ת"ח מ"ט גוונא חוורא אשתמודע ׳ וגוונא סומקא
אשתמודע סומק׳ בקדמיתא והא אתחזי ביה חוורא הא דכיותא
אתייליד ביה ושארי לאתדכאה ׳ חוורא בקדמיתא ואתחזי ביה
סומקא הא שארי לאסתאבא ׳ וכתיב וטמאו הכהן דהא אתייליד
ביה סומקא לאסתאבא ׳ וכהנא הוה ידע בכל אינון גוונין ׳ ולזמנין
דאתחזי ביה גוונא דדכיותא ויסגר ליה למחמי אי אתייליד ביה
גוונא אחרא ׳ ואי לא ׳ מדכי ליה הה"ד וטהרו הכהן וגו׳ :
רבי יצחק ור׳ יהודה הוו אזלי בארחא אמר רבי יהודה כתיב
וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם וגו׳ אי הוא חטא בנוי מלכים
אמאי ילקון א"ל אלישע יתיר משאר נביאי חמא ׳ חמא דלא ב׳ ה׳
נפיק מגחזי ברא דמעלייא וע"ד לייט לכלהו ׳ ולא עוד אלא א"ל
אנא פלחנא בשמושא עלאה לגבי אליהו וזכינא בתרין חולקין
דהא פלחנא ליה בקשוט ואנת רשע פגימת לי אומית לשקרא
וחמידת הא עברת על אורייתא כלא ומאן דאעבר על דא מית
הוא לעלמא דאתי אבל בגין דפלחת לי שמושא דילך לא להוי
למגנא תהוי מיתה דילך בעלמא דין ובעלמא דאתי לא ובגין
כך

כך וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך (א) (גוונא דחוורא אשתמודע
וגוונא דסומקא אשתמודע) · א"ר יוסי בגד הצמר או הפשתים
אמאי · א"ר יצחק בכלא שרייא ובכלא שלטא · ואית כגוונא דא
משלי ל"א דכתיב °דרשה צמר ופשתים · ובגיני כך שולטניה דההוא נגע
דנפיק מאתר עלאה דא שלטא בכלא בתרי גווני בצמר ובפשתים
ובגין כך זאת תורת נגע הצרעת בגד הצמר או הפשתים רבי
יצחק הוה אזיל (ב) לקטפורא דאבוי · חמא חד ב"נ דסאטי בקוטרא
דמטולא אכתפוי · אמר ליה שורטא דקיישטא בכתפך אמאי
לא אמר ליה מידי · אזל אבתריה חמא דעייל במערתא חרא
עאל אבתריה חמא (ג) קטורא דתננא דהוה סליק מתחות ארעא
ועאל ההוא בר נש (ד) בנוקבא חד ואתכסייא מניה · דחיל רבי
יצחק ונפק לפום מערתא · עד דהוה יתיב אעברו ר' יהודה ורבי
חזקיה חמא לון וקריב גביהון (ה) סח לון עובדא · א"ר יהודה
בריך רחמנא דשזבך · (ו) האי מערתא דסגיר דסרונייא היא וכל
יתבי ההיא קרתא חרשין אינון (ז) ואתיין למדברא לחוין אולפין
דאינון בני עשר שנין או יתיר למעבד חרשין ולא מנטרי מנייהו
ואתעבידו סגירין וכל זיני חרשין דילהון בהאי מערתא אינון
אזלו עד דהוו אזלי (ח) אערעו בחד בר נש דהוה אתי ובריה דהוה
(ט) מרע קטיר על חמרא · אמרו ליה מאן את · אמר ליה יודאי ודא

דהוא

א) גוון לבן ידוע שהוא רמז לחסד וגוון אדום גם כן ידוע שהוא רמז הדין · ב) לבית דרך (נגח ביתן של פרס"ב) אביו אשר הוא קבור לאור גם ראה שאדם א' נטה והלך חוץ לדרך מן הצד קשר מטוי על כתפיו א"ל סורחא פי' קנים דקיסטא פי' עצים ר"ל שאלו לו קנים של עצים שאתה נושא על כתפך למה ולא השיב לו כלום · ג) קיטור עשן עלה מתחת לארץ : ד) שנכנס אדם אחד בנקב א' שהיה שם מערה א' : ה) ספר להם המאורע : ו) הוא מערה של מכשפי' של מקום סרוניא וכל המקום ההוא הם מכשפים : ז) ובאים בני מקום זה למדבר ולוקחים מהם נחשים שחורים שהם של עשרה שנים או יותר לעשות כישוף מהם ונעשים מכושפים על ידי זה וכל מיני כשופים שלהם שם במערה זו ח) שנכנסו · ט) שהיה קולו קשור על החמור ושאלוהו למה הוא קשור על החמור ·

הוא ברי דאיהו קטיר על חמרא · אמרו ליה אמאי הוא קטיר · אמר לון דיורי הוא בחד כפר דאיהו מבני רומאי והאי ברי הוה אוליף אורייתא בכל יומא והוה אהדר לביתאי (א) ולעי לון לאינון מלין · וג' שנין הוה דיורי בההוא ביתא ולא חמינא מדי והשתא יומא חד עאל ברי לביתא (ב) לאהדרא מלין אעבר חד רוחא קמיה ונזיק ליה אעקם פומיה ועינוי וידוי אתעקמו ולא יכיל למללא · ואתינא לגבי מערתא דסגירו דסרונייא דילמא ילפון לי מלה דאסוותא · אמר ליה רבי יהודה ובההוא ביתא ידעת מן קדמת דנא דאתנזק ביה ב"נ אחרא · אמר ליה ידענא דהא מכמה יומין אתנזק ביה חד ב"נ (ג) והוו אמרי דמרעא הוה ומנייהו אמרי דרוחא דביתא ולבתר עאלו ביה כמה בני נשא ולא אתנזיקו · אמרו היינו דאמרי חברייא ווי לאינון דערקין על מלייהו · פתח ר' יהודה ואמר הוי בונה ביתו בלא צדק דהא בכל אתר דאשתכח ביה צדק כל רוחין וכל מזיקי עלמא (ד) ערקי מניה ולא משתכחי קמיה ועם כל דא מאן דאקדים ונטיל אתר אחיד ביה · ירמיה כ"ב

אמר ליה רבי חזקיה אי הכי שקיל שמא קדישא ברוח מסאבא · אמר ליה לאו הכי אלא שמא קדישא לא שרייא באתר מסאבא ובגין כך אי (ה) שמא קדישא נטיל אתר מקדמת דנא כל רוחין וכל מזיקין דעלמא לא יכלין לאתחזאה ביה כל שכן לקרבא בהדיה · אי רוח מסאבא קדים נטיל אתר · שמא קדישא לא שרייא ביה דהא לאו אתריה · וכד הוה נחית נגע צרעת (ו) הוה מרכי אתרא ואפיק לרוח מסאבא מאתריה ולבתר מנתצי ביתא אבנין ואעין וכלא ובני ליה כמלקדמין בסטר קדישא בצדק דדכיר ליה לשמא קדישא ולישרי עליה קדושה ועם כל דא בעפרא אחרא ויתרחיק ביתא מאתריה מיסודא קדמאה תרי טפחים הישת' דלא אתחזי ולא נהית מאן דמקטרג ביה בההוא רוח מסאבא

לאפקא

א) והיה עוסק בהם והטריח עצמו לפנות' שירא שלא ישכח מה שלמד : ב) לחזור בלימודו : ג) שאמרו על הניזק שאין זה ע"י מזיק אלא חולי כטבע : ד) בורחים ממנו : ה) בזה תירץ מהרא"ר קושית הירו' שהביאו תוס' איך בה"ס נכנס על ידי דהקב"ה בעת בריאת העולם התפלל על אבן שתיה כמש"ל ובזה אין רשות לסט"א לבא שם · מא"ן : ו) במקום שהיה רק נגע צרעת היו מטהרים בה"ס וב"ג במקום שיש רוח טומאה עצמו בית ולטהר לפנות אחריו :

לאפקא ליה מאתריה מאי תקנתיה · אי יכיל לנפקא מהאי ביתא שפיר · ואי לאו יבנה ליה במלקדמין באבנין אחרנין ואעין וכלא ויפיק וירחיק ליה מאתר קדמאה ויבני ליה על שמא קדישא · ועכ"ד לא נפיק ההוא רוחא מן אתר קדמאה בגין דקדושה לא שרייא על אתר מסאבא · א"ר יצחק למה לן לאטרחא כולי
קהלת א' האי בזמנא דא כתיב °מעוות לא יוכל לתקון וגו' · מיומא דאתחרב בי מקדשא לא אשתכח אסוותא בעלמא בגיני כך בעי ב"נ לאזדהרא כי היכי דלהוי נטיר · אמרי נזיל בהדי האי ב"נ ונחמי · א"ר יצחק אסיר לן · אי הורה אזיל לגבי גברא רבא דחיל חטאה כגון נעמן לגבי אלישע נזיל אבתריה · השתא דאיהו אזיל לגבי רחיקי עלמא רחיקי אורייתא געלימכלא אסיר לן לאתחזאה קמייהו · בריך רחמנא די שזיב לן מנייהו והאי ב"נ אסיר ליה · א"ר יהודה והא תנינן בכל מתרפאין חוץ מעצי אשרה
דברי' י"ח וכו' · אמר ליה ודא ע"ז איהו ולא עוד אלא דהא כתיב °לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש וגו' · אזלו לארחייהו אזל ההוא ב"נ לההיא מערתא הוא ובריה שרי ליה במערתא (י) עד דנפק אבוי לקטרא לחמריה נפק קיטורא דאשא ומחא ליה ברישא וקטליה אדהכי עאל אבוי ואשכחיה מית נטל ליה ולחמריה ואזל ליה ואשכח להו לבתר יומא חד לר' יצחק ולר' יהודה ורבי חזקיה דהוו אזלי · בכה קמייהו וסח לון עובדא · אמר רבי יצחק ולא זמנין סגיאין אמינא לך דאסיר למיהך תמן · בריך רחמנא דכל מעבדוהי קשוט וארחתיה דין זכאין אינון צדיקיי דאזלין בארח קשוט בעלמ'
משלי ד' דין ובעלמא דאתי ועלייהו כתיב °וארח צדיקים כאור נגה וגו' א"ר אליעזר בכל עובדוי דב"נ לבעי ליה דלהוון כלהו לשמא קדישא מאי לשמא קדישא לאדכרא בפומיה שמא קדישא על כל מה דאיהו עביד דכלא הוא לפולחניה ולא ישרי עלוי סטרא אחרא בגין דאיהו זמין תדירא לגבי בני נשא ויכיל לאשראה על ההוא עבידתא · ועל דא השתי או הערב הוה אסתאב ושרייא

עליה

(י) כתוך כך סילק הבן מהמערה והכית בבן במערה וניקה לקשור החמור סלה יברח יצא קיטור מבן והכס בראש בבן ומת והוא מבולבל :

עליה רוח מסאבא · ומה בהאי כך מאן דפקיד מלוי לסטרא אחרא דלא אצטריך עאכ"ו · ובג"כ כתיב °ונשמרת מכל דבר רע רבי אלעזר הוה אזיל למחמי לאבוי (ס"א לחמוי) והוה עמיה רבי אבא א"ר אבא נימא מלין דאורייתא ונזיל · פתח רבי אלעזר ואמר °אמרי נא אחותי את · האי קרא קשייא · וכי אברהם דאיהו דחיל חטאה רחימו דקודשא ב"ה הוה אמר הכי על אתתיה בגין דיוטבון ליה · אלא אברהם אע"ג דהוה דחיל חטאה לא סמיך על זכותא דיליה ולא בעא מן קב"ה לאפקא זכותיה אלא על זכותא דאתתיה (א) דירווח בגינה ממונא דשאר עמין דהא ממונא באתתיה זכי ליה ב"נ הה"ד °בית והון נחלת אבות ומיי' אשה משכלת · מאן דזכי באשה משכלת זוכה בכלא · וכתיב °בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר ואברהם הוה אזיל בגינה למיכל שללה משאר עמין וסמיך על זכותא דילה דלא יכלון לאענשא ליה ולחייכא בה · ובגיני כך לא יהיב מדי למימר אחותי היא · ולא עוד אלא דחמא חד (ב) מלאכא אזיל קמה ואמר ליה לאברהם לא תדחל מנה קב"ה שדר לי לאפקא לה ממונא דשאר עמין ולנטרא לה מכלא וכדין לא דחיל אברהם מאתתיה אלא מניה דלא חמא עמיה מלאכא אלא עמה · אמר הא היא מתנטרא ואנא לא נטירנא · ובגיני כך אמר אמרי נא אחותי את וגו' · ייטב לי ייטיבו לי מבעי ליה דכתיב והיה כי יראו אותך המצרים ואמרו אשתו זאת ועל"ד ייטיבו לי מבעי ליה אלא ייטב לי דא דאזיל קמך · ייטב לי בהאי

דברים כ"ג (margin beside line 2)
בראשית י"ב (margin beside line 5)
משלי י"ט (margin beside line 10)
שם ל"א (margin beside line 12)

א) וז"ש למען ייטב לי לא שהיה פונה להנאות אלא פי' שמה' אשה משכלת והון וכל טוב בא בזכותה א"כ א"ל אברהם אל תבכי על האומרי לך שתאמרי אחותי כי אני יודע שבזה תצילני ויהיו לי מתנות הרמ"ז • ב) וכת"ה דף פ"ב א' הגירו דחמא שכינתא ור"ת בא אחותי את ב"ן הרומז לשכינה מא"ן •

עלמא קב"ה בממונא · וחיתה (ג) נפשי בההוא עלמא בגללך דלא
תסטי מן אורחא דקשוט דאי אזכי בגינך בממונא בהאי עלמא
ותסטי אנת באורחא הא מיתה זמינא בההוא עלמא אלא
תסתמר דתחי נפשי בההוא עלמ' בגללך · ובגין דההוא מלאכ'
אזיל קמה לנטרא לה מה כתיב וינגע יי' את פרעה וגו' על דבר
שרי ודאי דהוות אמרת למלאכ' מחי והוא מחי וע"ד לא דחיל
אברהם מנה כלום דהא היא מתנטרא · ומה דדחיל מגרמיה
דחיל (ד) דלא חמא עמיה נטורא הכי · ת"ח עשר זמנין פקידרת
שרה למלאכא למחאה לפרעה ובעשר מכתשין אלקי סימנא
מיכה ז' עבדת שרה לבנהא בתראה במצרים ר' אבא פתח °כימי צאתך
מארץ מצרים אראנו וגו' זמין קב"ה לאחזאה פורקנא לבנוי
כאינון יומין דשלח קב"ה לאפקא לישראל ואחזי אינון מכתשין
במצראי ואלקי לון בגינהון דישראל · תא חזי מה בין פורקנא
דא לפורקנא דמצרים · פורקנא דמצרים הוה בחד מלכא ובמלכו
חדא הכא בכל מלכין דעלמא ובדין יתייקר קב"ה בכל עלמא
וינדעון כלא שולטנו דקב"ה וכלהו ילקון במכתשין עלאין על
חד תרין בגין דיסרבון כלהו בישראל ובדין יתגלי שולטנותיה
זכריה י"ד דקב"ה דכתיב °והיה יי' למלך על כל הארץ ובדין כלהו יתנדבון
ישעיה ס"ו בהו בישראל לקב"ה הה"ד °והביאו את כל אחיכם וגו' · כדין
קיימין אבהן בחדווה למחמי פורקנא דבנייהו כמלקדמין הה"ד
כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות אבי"ר
בי"לאו יי"לאו

וידבר



ג) הוא בסוד רוחא דשביק בה דאקרי נפש כדכתיב ברחל והיינו נפשי פי' נפש שלי שנתתי בך · ד) הטעם הוא מפני
שירד למצרים בלי רשות כמ"ש בפ' לך לך ע"א ב' הרמ"ז ·

פרשת תורת המצורע

וידבר יי' אל משה לאמר · זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו וגו' ר' אבא פתח °גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדון · שדון שדין כתיב כמה אית לון לבני נשא לאסתמרא ארחייהו ולדחלא מקמי קב"ה דלא יסטי (א) מארחא דכשרא (ב) ולא יעבר על פתגמי אורייתא (ג) ולא יתנשי מנה דכל מאן דלא (ד) לעי באורייתא ולא (ה) ישתדל בה (ו) נזיפא הוא מקב"ה (ז) רחיקא הוא מניה (ח) לא שרייא שכינתא עמיה (ט) ואינון נטורין דאזלין עמיה אסתלקו מניה · ולא עוד אלא דמכרזי קמיה ואמרי אסתלקו סוחרניה דפלנייא דלא חש על יקרא דמאריה ווי ליה דהא שבקוהו עלאין ותתאין לית ליה חולקא בארחא דחיי · וכד איהו אשתדל בפולחנא דמאריה ולעי באוריית' כמה נטורין זמינין לקבליה לנטרא ליה ושכינתא שרייא עליה וכלא מכרזי קמיה ואמרי הבו יקרא לדיוקנא דמלכא · הבו יקרא לבריה דמלכא · אתנטיר הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי זכאה חולקיה · ת"ח בלישנא בישא דאמר נחש לאתתא גרים לאתתא ולאדם למגזור עלייהו מיתה ועל כל עלמא · בלישנא

בישא

סמו' כ"ו ע"ח איוב י"ט

א) וה"ה ז"ל כטוב וישר טוב בעיני שמים וישר בעיני הבריות ובאלו העניינים שהם לפנים מה"ד וכדאמרינן במציעא למען תלך בדרך טובים וגו' ויש בזה תיקון לחיצוניות העולמות שהוא הבריאה וכו' בעיני הבריות וא"כ יכוין לכל הנזירות והסייגים שגזרו רז"ל שהם ממש גדרות לשמור את ישראל בדרך הישר שלא יטו ימין ושמאל ובזה מוסיפין כח בשכינה בהיותה בגלות · ב) היא מצות התורה המעשיות שבהן נתקנים כחו' הנפש שהוא חיצוניות הפנימיות · ג) היא הלימוד בה והעיון בדברים שבקריאה מתקן הרוח ובכוונות והעיון מתקן הנשמה : ד) הוא ההגיה בה והעיון · ה) הוא קיום המצות והעסק בהם · ו) מנודה מכ"ד על מעלה שהיא בלימה ויש כנגד העיון · ז) ה' רחוק ממנו והיינו כנגד הקריאה · ח) וה כנגד העסק במצות · ט) הם שני המלאכים המלוים את האדם ובהיות האדם צדיק גם יצה"ר נעשה אוהב שלו כי גדול כחו להמתיק הגבורות ובזה היה ר"ש אומר מהן כבשנו ומתיחד עם יצ"ט הנמשך מהחסדים ברמ"ז (הח"י וכתב מהרח"ו שסוד השכינה שבקברי הצדיקים מהי"ן ·

תלי׳ כ׳ז בישא כתיב °ולשונם חרב חדה · בג״כ גורו לכם מפני חרב מפני
לישנא בישא · כי חמה עונות חרב · מאי כי חמה עונות חרב
דא חרב ליי׳ · דתנן חרב אית ליה לקב״ה דביה דאין לחייביא
ישעיה ל״ד ההד״ °חרב ליי׳ מלאה דם °וחרבי תאכל בשר · ובג״כ גורו לכם
דברי׳ ל״ב מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדון ישדין כתיב ·
בגין דתדעון דהכי אתדן מאן דאית ליה חרב בלישניה אזדמן
ליה חרב (ס״א אתדן בכהות חרב) דישצי כלא הה״ד זאת תהיה תורת
קהלת ט׳ המצורע · רבי אלעזר פתח °כצפרים האחוזות בפח כהם יוקשים
בני האדם · האי קרא הא אתמר אבל ת״ח בני נשא לא ידעין
ולא שמעין ולא מסתכלי ברעותא דמאריהון וכרוזא כל יומא
קארי קמייהו ולית מאן דציית ליה · ולית מאן דיתער רוחיה
לפולחנא דמאריה בשעתא דרמש ליליא ותרעין סתימין אתער
נוקבא דתהומא רבא וכמה חבילי טריקין משתכחי בעלמא כדין
אפיל קב״ה שינתא על כל בני עלמא ואפילו על כל די בהון
אתערותא דחיי ואינון שאטן בעלמא ומודעין להו לבני נשא
מלין מנהון כדיבן ומנהון קשוט ובני נשא אתקטרו בשינתא ·
כד אתער רוחא דצפון ואתפליג ליליא שלהובא נפקא ובטש
תחות גדפוי דתרנגולא וקרי וקודשא בריך הוא עאל בגנתא
דעדן לאשתעשעא עם צדיקייא וכדין כרוזא נפיק וקרי וכל בני
עלמא מתערי מערסייהו אינון די בהון אתערותא דחיי קיימין
לפולחנא דמאריהון ועסקי באורייתא ובשבחא דקב״ה עד דאתי
צפרא · כד אתי צפרא כרוזא קרי וכל חיילין ומשריין דלעילא
איוב ל״ח משבחן ליה לקודשא ב״ה הה״ד °ברן יחד ככבי בקר וגו׳ כדין
כמה תרעין אתפתחו לכל סטרין ותרעא דאברהם אתפתח בה
בכנסת ישראל לזמנא לכל בני עלמא הדא הוא דכתיב ויטע
אשל בבאר שבע ומאן דלא יתער רוחיה בפולחנא דמריה בהיך

אנפין

(א) אנפין יקום קמי מלכא כד יתערון עליה בדינא ויתפסון ליה
בקולרא ולא ישתכח עליה זכותא לאשתזבא כדין כתיב וכצפרים
האחוזות בפח כהם יוקשים בני אדם · ועד לא ינפוק ב"נ מהאי
עלמא בכמה דינין אתדן נפשא עם גופא עד לא יתפרשון דא מן
דא ולית מאן דישגח · (אפילו) בההוא זמנא דמטא שעתא לאתפרשא
לא נפקא נפשא מן גופא עד דיתגלי עליה שכינתא ונפשא מגו
חדוותא וחביבותא דשכינתא נפקא מגופא לקבלהא · אי זכאה
הוא אתקשר בה ואתדבק בה · ואי לאו שכינתא אזלא והיא
אשתארת ואזלת ומתאבלא על פרישותא דגופא · מתלא
אמרי שונרא מאשא לא מתפרשא חדדי לסכינא אזלא אבתריה
לבתר אתדנו תרווייהו על ידוי דדומה גופא אתדן בקברא עד
דתב לעפרא ונפשא באשא דגהינם בכמה דינין עד ההוא זמנא
דאתגזר עלה לקבלא עונשא · בתר דקבילת עונשא ומטי זמנא
לאתדכאה כדין אסתלקת מגהינם ואתלבנת מחובהא כפרזלא
דאתלבן בנורא וסלקין עמה עד דעאלת לגנתא דעדן דלתתא
ואסתחיא תמן באינון מייא ואסתחיא בבוסמין דתמן כד"א
מקטרת מר ולבנה וקיימא תמן עד זמנא דאתגזר עלה לאתרחקא (שיר ג')
מאתר דיתבין ביה צדיקייא · וכד מטא זמנא לסלקא כדין סלקין
עמה דרג' בתר דרגא עד דאתקריבת כקורבנא על מדבחא הה"ד
זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן כהנא עלא'
דלעילא · האי נפשא דלא אסתאבת כ"כ בהאי עלמא האי אית
לה תקנתא כגוונא דא ואי לאו מעוות לא יוכל לתקון וגו' · זאת
תהיה תורת המצורע ר"ן פתח וזרח השמש ובא השמש וגו' (קהלת א')
האי קרא אתמר ואוקימנא ליה בנשמתא דב"נ בשעתא דהיא
קיימא

א) תוך המפשט ירמוז שבשעת התפלה נכח פני ה' מאיר בפניו זהר אורו יתברך הכל לפי מה שהוא אדם כגודל מהאר"י
והדעת נותן שכל בר ישראל תמיד נשמתו ונלבש באור ה' ומי שאינו מתעורר לעבודתו לא בלילה ולא ביום והאי פיפלי
פניו מכל הבחינות בין המדת יום ובין מדת לילה וז"ש בהיך אנפין וכו' פרמ"ז (אח"י וז"ש יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו
שיחננו לברך שמו ועי"ז יברכנו יאר פניו אתנו בכח התפלה וזה שאמר שפכי כמים לבך שהוא תפלה נכח פני ה' מאי"ן :

קיימא עמיה דב"נ בהאי עלמא כדין (ב) וזרח השמש ובא השמש · בזמנא דנפיק ב"נ מהאי עלמא ואשתכח בתשובה כדין אל מקומו שואף זורח הוא שם · אי זכאה איהו כד"א ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים · ת"ח כל חובי עלמא קב"ה מכפר עלייהו בתשובה בר מההוא לישנא בישא דאפיק שום ביש על חבריה והא אוקמוה דכתיב זאת תהיה תורת המצורע זאת היא תורתו של מוציא שם רע · רבי חייא אמר (ג) כל מאן דאפיק לישנא בישא אסתאבן ליה כל שייפוי (ד) ויתחזי לסגרא בגין דההי' מלה בישא סלקא ואתער רוחא מסאבא עלוי ואסתאב אתי לאסתאבא מסאבין ליה במלה דלתתא אתער מלה אחרא לעילא פתח ואמר °איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגו' מאן דהוות מהימנא לבעלה ישעי' א'
אהדרת לזונה מלאתי משפט משפט ודאי דא קב"ה · צדק דא כ"י ובגין דאתערת מלה אחרא אסתלק מנה קב"ה ושרייא בה רוח' דקטולי הה"ד ועתה מרצחים · ומה ירושלם קרתא קדישא כך שאר בני נשא עאכ"ו · הה"ד זאת תהיה תורת המצורע · רבי יהודה אמר זאת תהיה ודאי לקבליה לאתפרעא מניה דההוא מוציא שם רע · ביום טהרתו והובא אל הכהן מאי קמ"ל משמע מאן דאית ליה לישנא בישא צלותיה לא עאלת קמיה קב"ה דהא אתער עליה רוח מסאבא כיון דאהדר בתשובה וקביל עליה תשובה מה כתיב ביום טהרתו והובא אל הכהן וגו' וראה הכהן וגו' וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות · ר' יצחק ור' יוסי הוו

שכיחי קמיה דר"ש יומא חד א"ל עץ ארז הא ידיע כד"א °מן הארז אשר בלבנון דהא ההוא עץ ארז לא אשתרשן נטיעוי אלא (ה) בלבנון והא אתמר · אזוב למה ומאי הוא · פתח ואמר ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת מלכים א' ה'
ואזוב

ב) באור תורה ומ"ט שנשקע ביום ואחר כך וכו' שזורח מבז"ו וכו' למעלה ומאיר שם בין הצדיקים ומקבל אור חדש וחוזר וזורח למטה ממה שקבל למעלה וזהו שם שמש יש' ישפוך מלמעלה למטה ומלמטה למעלה · הרמ"ז · ג) ולקמן ריש דף קס"ה ועל כלה מחל קב"ה כר' אליעזר כינא ר"ל מאי"ן · ד) ראוי להיות מוסגר · ה) מן ארז הוא בדעת המוסרם ביסודי או"א ל"ב כו"ן וארז ני' ח"פ סוי"ס דהיינו יחיד הרוכב על ו' · הרמ"ז :

ואזוב · ת״ח ב״נ דמשתדל בפולחנא דמאריה ואשתדל באוריית׳ קב״ה שארי עלוי ושכינתא (א) אשתתפא בהדיה · כיון דב״נ אתי לאסתאבא שכינתא אסתלקת מניה · קב״ה אתרחיק מניה וכל סטרא דקדושה דמאריה מרחקין מיניה ושארי עליה רוח מסאבא וכל סטרא דמסאבא · אתי לאתדכאה מסייעין ליה · בתר דאתדכי ואהדר בתשובה ההוא דאסתלק מניה אהדר ושארי עלוי · ת״ח כתיב ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות כיון דאמר שתי צפרים לא ידענא דאינון חיות אלא הא אוקמוה · אבל חיות חיות ממש כד״א וארא החיות לקבל אתר דינקי יחזקאל א׳ מנייהו נביאי מהימני · ועץ ארז הא אתמר · ושני תולעת סטר סומקא דגבורה דאשתתף בהדיה בקדמיתא · ואזוב דא ו׳ זעירא דיניק לה לכ״י · ובג״כ עץ ארז ואזוב אזלא כחדא ועל דא ו׳ ו׳ (ב) כחדא אשתכחו חד עלאה וחד זעירא · וקריין לון ו׳ עלאה ו׳ תתאה וכלהו (ג) אהדרו לשרייא עלוי בגין דהא אתדכי · לקבל אלין לתתא (מנייהו) עץ ארז ואזוב ושני תולעת אשתכחו (בשמא) ברביותא דא ותליין מאלין עלאין · ר׳ יהודה ור׳ יצחק הוו אזלי בארחא יתבו בההוא בי חקלא (ד) וצלו · בתר דסיימו צלותא קמו ואזלו · פתח ר׳ יהודה במלי דאורייתא ואמר עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר · עץ חיים דא משלי ג׳ אורייתא דאיהי אילנא עלאה רבה ותקיף · תורה אמאי אקרי תורה · בגין דאורי וגלי במה דהוה סתים דלא אתיידע · חיים דכל חיים דלעילא בה אתכלילו ומנה נפקין למחזיקים בה לאינון (ה) דאחדין בה דמאן דאחיד באורייתא אחיד (ו) בכלא אחיד לעילא

א) מוסב אמה שאמרת כל׳ שאמרים שכל אחד שמעסק להרויח שבעילוי הני׳ בכח מ״ט השבי׳ נותנת בה כח להתעלות ב) שתי ו׳ הוא ו׳ הרפ״ז וכ״כ א״ס · ג) כי בד״ת סורש החיים · ד) א״ה ומ״ש כנת׳ מקיף עלי מאן דמללי בבקתא היינו לתאן דלא׳ ליה כלאי שבי · ה) רצ כי עיקר התו׳ הוא בת״ת ז״א שהם הוי׳ הכוללת שבתו׳ שדבר שם מאם כי שם ב׳ יסודות דאו״א ות״ת דו״א וכתר דרחל שהם ארבע אותיות הויה כסדרן · ו) כי בת״ת כלולים נ״ג נ״ה :

(ז) לעילא ותתא ותומכיה מאושר מאן תומכיה אלין אינון דמטילין
מלאי לכיסן של ת"ח כמה דאוקמו' ותומכיה זכי לנביאי מהימני
דיפקון מניה מאושר אל תקרי מאושר אלא מראשו אינון תמכין
לאורייתא מראשו ועד סופו' מראשו דא רישא דכלא דאקרי
מסלי ח' ראש דכתיב מעולם נסכתי מראש' וראש דא חכמה דאיהי
רישא לכל גופא וגופא אתפשט ביה עד סיומא דשירת סטרין
שיר ה' ותומכיה כד"א שוקיו עמודי שש' דאינון דמטילין מלאי לכיסן
של ת"ח אינון תמכין לאורייתא מרישא עד סייומא דגופא וכל
מהימנות' ביה תלייא ואתמך וזכי לבנין דיתחזון לנביאי מהימני
רבי יצחק פתח ויקרא אל משה וידבר יי' אליו מאהל מועד לאמר
ויקרא אלף זעירא אמאי אלא בגין לאחזאה מאן הוא ההוא
דקרא ההוא דשרי במקדש' וכדין זמין למשה כמאן דזמין אושפיזא
הכא א' זעירא התם א' רבת' אדם שת אנוש התם (ס"ה אדם) דא
שלימו דכלא' ת"ח מה בין משה לאהרן הי מנייהו עלאה אלא
משה עלאה משה שושבינא דמלכא אהרן שושבינא דמטרונית'
מתל למלכא דה"ל מטרונית' עלאה מה עבד יהב לה שושבינא
לתקנא לה ולאסתכלא במלי דביתא וע"ד כד עייל שושבינא
דא למלכא לא עייל אלא עם מטרוניתא הה"ד בזאת יבא אהרן
וגו'' משה שושבינא למלכא בג"כ אזדמן כאושפיזא ולבתר
וידבר יי' אליו אהרן הוא שושבינא למטרוניתא וכל מלוי הוו
לפייסא למלכא במטרוניתא ויתפייס מלכא בהדה וע"ד בגין
דאיהו שושבינא לה שוי מדוריה בהדה לתקנא ביתא ולעיינא
תדיר במלי דביתא וע"ד אתתקן כגוונא דלעילא ואקרי כהן גדול
מ"ל דכתיב אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק' ובג"כ
תהלים ק"י כל מה דאצטריך מבי מלכא נטיל' ולית מאן דימחי בידיה
וע"ר הוא קאים לרכאה לכל אינון דעאלין לבי מטרונית' בגין דלא
אשתכח

ז) כיסודות הו"ת המכוסים למעלה והנגלים למטה כנודע מסוד הספירות הרמ"ז.

ישתכח מסאבא באינון בני היכלא ובג"כ כתיב ולקח למטהר שתי צפרים וגו' · רבי יהודה פתח ואמר ·יושב בשמים ישחק יי' ילעג למו יושב בשמים ישחק דא יצחק דאתי מסטר' דחמרא נהיר בקדמיתא וחייך ולבתר זעים ותריך הה"ד יושב בשמים ולא כתיב יושב שמים ·ישחק נהיר וחייך ועל דא דינא נהיר וחייך להו לרשיעייא ·ולבתר מה כתי' אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו וכך אורחוי דחייבייא קב"ה נהיר להו בהאי עלמא ונהיר לון אנפין כחמרא דנהיר בקדמיתא ולבתר זעים וקטיל וקב"ה משיך לון לחייבייא אי יהדרון לקבליה יאות ואי לא שצי לון מההוא עלמא דאתי ולית לון ביה חולקא וישתצון מכלא אתון לאתדכאה מסייעין לון וקב"ה מדכי לון וקריב לון לגביה וקארי עלייהו ·שלום הדא הוא דכתיב ·שלום שלום לרחוק ולקרוב וגו' : תלים ב' · ישעיה נ"ז

·ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה וגו' ר' חייא פתח ואמר ·הנה יום בא ליי' וחלק שללך בקרבך האי קרא הכי מבעי ליה הנה יום יבא מאי הנה יום בא · אלא שכבר בא עד לא אברי עלמא והוא יום דביה יעביד דינא לחייבייא והוא יום דביה יתפרע קב"ה מאינון דעקין לון לישראל האי יום בא וקאים קמי קב"ה ותבע מניה למעבד דינא ולשיצאה עמין ואתייהיב ליה רשו כד"א ·ואספתי את כל הגוים אל ירושלם למלחמה וגו' · רבי יצחק אמר תרין יומין אינון לקב"ה חד שארי עמיה וחד אתי לקמיה ובאלין עביד קב"ה קרבין בכלא · וכד האי יומא אתי לאגחא קרבא אזדווג בההוא יומא אחרא ונטיל זיינין על זייניה ואגח קרבא בכלא (א) באינון ראמין ונמוכין הה"ד ·כי יום ליי' צבאות על כל גאה ורם ועל כל נשא ושפל רבי · זכרי' י"ד · שם · ישעי' ב'

א) בלומן נכוסים ורמים ושפלים .

ישעיה ל"ד שמעון אמר ואשה כי יזוב זוב דמה וגו' היינו דכתיב ׳חרב ליי׳
מלאה דם ׳ מלאה דם וראי דכתי׳ כי יזוב זוב דמה ימים רבים
דניאל ט' בלא עת נדתה היינו דכתיב ׳וישקוד יי׳ על הרעה ויביאה עלינו
דתנינן קב"ה אקדים פורענותא לעלמ׳ חייבייא מקדמין פורענותא
ויקרא כ"ו בחוביהון למיתי לעלמא או כי תזוב על נדתה היינו ׳ויספתי
ליסרה אתכם מהו ויספתי ליסרה ׳ אוסיף דינא על דינא ואתן
דמא על דמא יתיר על מה דאית בההוא חרב ליי׳ מלאה דם
כתיב לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם מהו
לא אוסיף אלא לא אתן עוד תוספת לההוא חרב אלא כגוונא
דיכיל עלמא למסבל ׳והא כתי׳ ויספתי ׳ אלא ליסרה כתיב ולא
לשיצאה ׳ הה"ד או כי תזוב על נדתה כל ימי זוב טומאתה מהו
כל ימי זוב טומאתה אלא חייבייא מסאבין בחוביהון לגרמיהון
במדבר י"ט ומסאבין לאתר אחרא כד"א ׳כי את מקדש יי׳ טמא ואתער
רוח מסאבא עלייהו ולזמנא דאתי זמין קב"ה לדכאה להו לישראל
ולאעברא לההוא רוחא מסאבא מעלמא דכתי׳ לא יוסיף יבא
בך עוד ערל וטמא וכתי׳ ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ מן
הארץ ודאי (מאן דאתי לאסתאבא מסאבין ליה ודאי) ר׳ חזקיהו
הוה יתיב קמיה דר׳ אלעזר ליליא חד קמו בפלגות ליליא למלעי
קהלת ז' באורייתא פתח ר׳ אלעזר ואמר ׳ביום טובה היה בטוב וגו׳ גם את
זה לעומת זה עשה האלהים וגו׳ ביום טובה היה בטוב בזמנא
דאסגי קב"ה חסד בעלמא בעי בר נש למיהך בשוקי ולאתחזאה
קמי כלא דהא כד שארי טיבותא דקב"ה בעלמא בכלא שארי
ובכלא עביד טיבו ואסגי ליה בעלמא ובג"כ יתחזי ב"נ באתגלייא
בשוקי ויעביד טיבו דלישרי עליה טיבו אחרא הדא הוא דכתי׳
שם ׳ביום טובה היה בטוב ׳היה בטוב ודאי ׳ וביום רעה ׳ראה לא
כתיב וביום רעה היה ברע אלא ביום רעה ראה דהא בשעתא
דדינא תלייא בעלמא לא לבעי ליה לאיניש לאתחזאה בשוקא

ולמיהך

ולמיהך יחיראה בעלמא דהא כד דינא שרייא בעלמא על כלא שארי · ומאן דפגע ביה ואערע קמיה יתרן כההוא דינא · וכדין כתיב °ויש נספה בלא משפט דהא משפט אסתלק מצדק ולא שריין דא בדא על עלמא ועל דא ראה · ראה והוי נטיר אשגח ועיין לכל סטר והוי ידע דבכלהו שרייא דינא ולא תפוק לבר (א) ולא תתחזי בשוקא בגין דלא יישרי עלך · מ"ט בגין דגם את זה לעמת זה עשה האלהים כמה דכד שארי טיבו בעלמא שארי על כלא כך כד שרייא דינא בעלמא שארי על כלא ומאן דאערע ביה אתפס · ת"ח כד דינא שרייא בעלמא כמה סייפין תליין דנפקי מההוא חרב עלאה וזקפין רישא וחמן דהא ההוא חרב עלאה סומקא מלייא דמא בכל סטרין כדין גזרין נימוסין וכמה סייפייא אתערו · (ס"א כדין פסירן סייפין וכמה נימוסין אתערו) כד"א °איש חרבו על ירכו וכתיב °וחרבו שלופה בידו וכלהו משתכחי למעבד דינא ומאן דיערע בהו אתזק · כתיב °הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך וגו' מ"ט בגין דבכל אתר דדינא שרייא בכלא שרייא בין במתא בין במדברא · ובסתרא דמתא · תו פתח ואמר °שימני כחותם על לבך וגו' שימני כחותם כנסת ישראל אמרה דא לקב"ה שימני כחותם מאן הוא חותם דא חותם דגושפנקא דקשוט · כחותם על לבך דא חותם של תפלין דאנח ב"נ על לביה · כחותם על זרועך דא יד כהה דמנח בההוא זרוע ומנו יצחק · וכ"ז קאמר שימני כחותם חותם מבעי ליה מאי כחותם באינון תפלין דרישא דאתי שבחא לכל גופא ועל דא תפלין בזרוע על הלב ובדא אשתכח בר נש שלים כגוונא דלעילא · כי עזה כמות אהבה · מאי כי עזה כמות דלא (ב) לא אשתכח קשיותא בעלמא כמה דפרישו דנפשא מגופא · כד בעיין לאתפרשא · (וע"ד דא) כך אהבה כנסת ישראל לקב"ה

משלי י"ג · שיר ג' · יהושע ה' · ברא' י"ט · שיר ח'

א) א"ס דברי הזהר מסכימים למה שהוזכר בדברי חז"ל בש"ס ובמדרשים ובפרט בפ' הכונס תני רב יוסף מ"ל ואתם לא תצאו כיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין וכו' וכן שמאל דכייתא ת"ר דבר בעיר כנס רגליך וגדולי האמוראים היו נזהרים בזה כמ"ש רבא בעידן רותחא סכר כוי וכן שם ת"ר דבר בעיר אל יהלך אדם באמצע הדרך · ב) לא נמצא דבר קשה כמות כפרישות הנפש מן הגוף כשצריכים להתפרד זה מזה:

דלא אתפרשן לעלמין ובג"כ תפלה של יד אתקשרא בזרוע
שיר ב׳ לקיימא דכתיב ׳שמאלו תחת לראשי · קשה כשאול קנאה בכל
דרגין דגהינם לא אית קשייא כשאול · דנחירת לתתא מנייהו
בר ההוא דרגא דאקרי אבדון · ודא ודא אשתתפו כחדא ודא
קשייא להו לחייביא מכלא · כך קשה כשאול קנאה דלית
קנאה אלא ברחימותא ומגו רחימותא אתי קנאה ומאן דקני
ויחי קמ"פח׳ לההוא דרחים ׳יתיר קשייא ליה לאתפרשא מניה מההוא דרגא
דאקרי שאול דאיהו קשייא מכל דרגין דגהינם · רשפיה רשפי
אש שלהבת יה ומאן איהו שלהבת יה דא אשא דנפיק מגו
שופר כליל מרוחא ומיא · ומגו ההוא שלהובא כד מתלהטא
בכ"י אוקיד עלמא בשלהוביתא בקנאה דקב"ה ובשעתא דהיא
מקנאה ליה ווי דאערע בשלהוביתא דאיהו יתוקד בהו ·
שיר ח׳ ותו פתח ואמר ׳מים רבים לא יוכלו לכבות וגו׳ מים רבים דא
דרועא ימינא דבעי לקשרא ביה קשרא דתפלה על דרועא
שמאלא לקיימא וימינו תחבקני · ד"א מים רבים דא הוא נהר
עלאה דמניה נפקין נהרין לכל עיבר וכלהו נגדין ואתמשכן מניה
תהלים צ"ג כד"א ׳מקולות מים רבים מאינון קולות דמים רבים דנפקן
ואתמשכן מניה ונהרות כד"א נשאו נהרות וגו׳ · אם יתן איש
את כל ביתו באהבה דרחים
כ"י לקודש׳ בריך הוא יבוזו לו ·
בוז יבוזו לו יבוז מבעי ליה מאי
יבוזו לו אלא אם יתן איש דא
קודשא ב"ה את כל הון ביתו
משלי כ"ד כד"א ׳כל הון יקר ונעים באהבה
דכ"י לגביה ולא לאתקשרא
בהדה · בוז יבוזו לו כל אינון
אוכלוסין

תוספתא

בוז יבוזו לו · (ג) בוז יומא תניינא
ויומא שתיתאה ויומא
שביעאה דסוכות דבהון הוו
מנסכי מים ויין דז׳ יומין דסוכות
בהון הוו מקרבין ישרא׳ ע׳ פרים
לכפרא על שבעין ממנן בגין דלא
ישתאר

ג) מוכרח שהכוונה שהכתוב רמז להלו הימים אבל ניסוך המים ז׳ וזה מוכרח לפרש בדברי האר"י זצ"ל ע"פ פרים דפוני הלא שהל׳ שם ק׳ ואח"כ ראיתי בהגהות רבני המערב שפירשו כך והניחו הל׳ של האר"י ז"ל פ"ר שכ"כ הרש"ב ות"ם דמקשה לא דק עמו הסליחה דבדברי האר"י צריך להגיה כמ"ש רבותינו רבני המערב · מא"ן :

אוכלוסין וכל אינון משריין ישתאר עלמ' חרוב מנייהו הה"ד
דלעילא לההוא הון יקר דהא ובחמשה עשר יום והקרבתם
ליתרעותא לכלהו לא בשעתא עולה אשה וגו' ע"כ :

דכ"י מתקשרא ביה בקב"ה ומתעטרא בהדירה כדין כל אינון
אוכלוסין וכל אינון משריין וכלהו עלמין כלהו בחידו בנהירו
בברכאן · (ועל דא אמר) כתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני
מאן דאנח תפלין כד מנח תפלה של יד בעי לאושטא דרועא
שמאלא לקבלא לה לכ"י ולקשרא קשרא עם ימינא בגין לחבקא
לה לקיימא דכתי' שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני לאתחזאה
בר נש כגוונא דלעילא ולאתעטרא בכלא וכדין ב"נ שלים בכלא
בקדושה עלאה · וקב"ה קארי עליה °ישראל אשר בך אתפאר · ישעיה
רבי חזקיה פתח ואמר °שמעה יי' צדק וגו' כמה חביבה כנס"י מ"ט
תלים י"ז
קמי קב"ה דבכל זמנא דכ"י אתת לקמיה דקב"ה קב"ה
אזדמן לקבלה הה"ד שמעה יי' צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי
אמר דוד אנא אתקטרנא בכ"י כמה דהיא אשתבח' לקמך אנא נמי
אשתבחנא · ובגין כך שמעה יי' צדק (א) בקדמית' ולבתר הקשיבה
רנתי האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה מאי בלא שפתי מרמה לא
הכי תנינן כל מלה ומלה דצלותא דאפיק ב"נ מפומיה סלקא
לעילא ובקעא רקיעין ועאלת לאתר דעאלת ותמן אתבחנת ההיא
מלה אי היא מלה דכשרא אי לא · אי איהי מלה דכשרא אעלין
לה קמי מלכא קדישא למעבד רעותה · ואי לאו סאטין לה לבר
ואתעטר בההיא מלה רוחא אחרא ות"ח כתיב ביה ביוסף °ענו שם ק"ה
בכבל רגלו וגו' · עד אימתי ענו בכבל רגלו עד עת בא דברו
אמרת

א) לסבר רמז שיהיה יחוד ה' צדק זו"ן מלפנים ויגמר אחור. וא"פ הסי"כ מאי"ן .

אמרת יי׳ צרפתהו׳ עד עת בא דברו דמאן אלא עד עת בא
דברו (דייכף ואתבחין) ההיא מלה הה״ד אמרת יי׳ צרפתהו כדי
שלח מלך ויתירהו מושל עמים ויפתחהו׳ אדהכי הוה אתא
(שמואל א׳ כ״ה) צפרא׳ א״ר אלעזר כתיב והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים
(תלים כ״ד) נפש אדני סתם כד״א אשר לא נשא לשוא נפשי הא עידנא
בצפרא לאתקשרא כ״י ולאתחברא בבעלה׳ זכאין אינון צדיקיא
דמשתדלין באורייתא בליליא ואתאן לאתקשרא ביה בקב״ה
(משלי כ״ג) ובכ״י׳ עלייהו כתיב ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך א״ר אלעזר
(ויקרא ט״ו) כתיב והזהרתם את בני ישראל מטומאתם וגו׳ בטמאם את
משכני אשר בתוכם׳ והזהרתם כהאי זר דאיהו זר מכלהו ולא
אתחבר בביה דליתיה דיליה׳ ות״ח בשעתא דמסתאבין בני נשא
לתתא מסאבין לון בכלא והא אתמר (אבל) בשעתא דרוח מסאבא
אתער הכיבתון זר אלא רוח מסאבא דלתתא אתער רוח מסאבא
אחרא ואתייהיב ליה רשותא לנחתא לעלמא׳ מאי רשותא
רשותא דקודשא דהוה נחית ונחי ביה לא אשתכח ואסתלק
וכדין אתגלייא דינא לקבליהון דחייבין ואוסיף דינא על דיניה
וכדין תרין רוחין משתכחין בעלמא חד רוחא דדינא וחד רוחא
דמסאבא׳ א״ר אלעזר אצטריכנא הכא למימר מלה דאוליפנא
מאבא׳ ת״ח הכא ילפינן מנגע דביתא דכד רוחא מסאבא שרייא
בביתא וקב״ה בעי לדכאה ליה ישדר נגע צרעת בבית לקטרגא
דא בדא וההוא נגע לא אעדי מביתא ואע״ג דרוח מסאבא
אסתלק מההוא ביתא עד דינתצון ביתא אבנין ואעין וכלא
כדין אתדכי אתרא כהאי גוונא מאן דאסתאב ואתער רוחא מסאב׳
ושארי עלוי כד בעי קב״ה לדכאה עלמא אתער רוח דינא תקיפא
ואשתכח בעלמא ושרייא על ההוא רוחא מסאב׳ ומקטרג דא בדא
עד׳

דיתעבר מעלמא · וההוא רוחא דינא תקיפא לא אסתלק מאתרי׳ עד דינתין אתר שייפין וגרמין וכלא · כדין אתדכי עלמא ואתעברו מניה רוחין מסאבין ועלמא אשתכח כדכיו ועל דא תנינן אתא לאסתאבא מסאבין ליה ודאי ווי ליה לב״נ כד שארי עליה רוח מסאבא ואשתכח ביה בעלמא דודאי לינדע דקודשא ב״ה בעי לבערא ליה מן עלמא · זכאין אינון צדיקייא דכלהו קדישין ואשתכחו בקדושה קמי מלכא קדישא וישרייא עלייהו רוח קדישא בהאי עלמא ובעלמא דאתי · כיון דאתא צפרא קמו אזלו עד דהוו אזלי פתח רבי אלעזר ואמר ׳ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו ברא׳ ל״ב

מלאכי אלהים ויעקב הלך לדרכו דהוה אזיל לקבל אבוהי · ת״ח כל זמנא דיעקב אשתכח לגביה דלבן לא מילל עמיה קב״ה (ולא אשתכח לגביה) ואי תימא והא כתיב ׳ויאמר יי׳ אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך וגו׳ האי בסופא הוה בזמנא דבעא לאתפרשא מלבן וכד אתפריש מניה אתו לקבליה אינהו מלאכי ואוזפוהו באורחא · ת״ח כתיב ויפגעו בו · ויפגע במלאכי אלהים מבעי ליה · מאי בו אלא אינהו אתו לאתכללא ביה (ואוזפוהו בארחא) מאי לאתכללא ביה אלא אינון מסטרא דגבורה קאתיין דכתיב מלאכי אלהים וחמא מסטרא אחרא מלאכי

דרחמי

תוספתא

׳רבי אלעזר ור׳ יוסי חמוי הוו אזלי כ״ח מ״ה מאושא ללוד · א״ר יוסי לר׳ אלעזר אפשר שמערת מאבוך מאי דכתיב ויעקב הלך לדרכו ברא׳ ל״ב וגו׳ · א״ל לא ידענא · עד דהוו אזלי מטו למערתא דלוד · שמעו ההוא קלא דאמר תרי עוזלין דאילת׳ עבדו קמאי רעות׳ דניחא לי ואינון הוו משיריתא קדיש׳ דערע יעקב קמיה אתרגיש ר׳ אלעזר ואצטער בנפשוי ואמר מריה דעלמא כך ארחוי טב לן דלא נשמע · שמענא ולא ידענא אתרחיש ליה ניסא ושמע ההוא קלא דאמר אברהם ויצחק הוו · נפל על אנפוי וחמא דיוקנא

דאבוי

פרשת אחרי מות

וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו' · ויאמר יי' אל משה · רבי יהודה אמר כיון דכתיב וידבר יי' אל משה אמאי זמנא אחרא ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך דהא במלולא קדמאה סגי · אלא הכי תנינן כתיב ויקרא אל משה
שמו' כ"ד וידבר יי' אליו · וכתיב ואל משה אמר עלה אל יי' והא אוקמוה מלה דהכא דרגא חד ולבתר דרגא אחרא · אוף הכא וידבר יי' אל משה דרגא חד · ולבתר ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך דרגא אחרא · וכלא בחד מתקלא סלקא ומן שרשא חדא כלא אתחבר · אחרי מות שני בני אהרן רבי יצחק פתח עבדו את
תלים ב' יי' ביראה וגילו ברעדה · וכתיב עבדו את יי' בשמחה באו
שם ק' לפניו ברננה · הני קראי קשיין אהדדי לא הכי תאנא עבדו את יי' ביראה דכל פולחנא דבעי ב"נ למפלח קמי מאריה בקדמיתא בעי יראה לדחלא מניה ובגין דחלא דמאריה ישתכח לבתר
דברים י' דיעביד בחדוותא פקודי אורייתא · ועל דא כתיב מה יי' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה · וגילו ברעדה דאסיר ליה לב"נ (ג) למחדי יתיר בעלמא דין · האי במילי דעלמא אבל במילי דאורייתא ובפקודי דאורייתא בעי למחדי (ד) לבתר ישתכח בר נש דיעביד בחדוותא פקודי אורייתא דכתיב עבדו את יי' בשמחה · ר' אבא אמר עבדו את יי' ביראה

רזא

ג) א"ה אזיל לשיטת רשב"י דאמר בש"ס אסור לאדם שימלא פיו שחוק בעוה"ז · ד) ירצה במ"ש רז"ל הבא ליטהר וכו' כי האיש המתעורר בסגולת היראה להצלות כלוליו מתוך הטומאה שזהו ענין הסטרה כמש"ל מ"ח ב' לא איקרי טהור אלא מסטרא דמסאבא וכד נפיק מן מסאבא איקרי טהור וזהו הבא ליטהר ואז מסייעין אותו וזהו באור החסדים הממתקי' הגבורות וז"ש לבתר אשתכח שימחת תגילה זו שמעלמה תמגלא לו הרמ"ז (א"ה וזה רמז יראת ה' טהורה ר"ת בני' כוז דממסאבא נפיק ואקרי טהור בכח היראה מא"ן ·

רזא דמלה הוא עבדו את יי' ביראה מה יראה הכא אלא כמה
דאוקימנא דכתיב יראת יי' ראשית דעת וכתיב °ראשית חכמה משלי א'
יראת יי' · יראת יי' קב"ה הכי אקרי · ר' אלעזר אמר עבדו את תהלים קי"א
יי' ביראה מאן דבעי למעבד פולחנא דמארידה (א) מאן אתר
שארי ובאן אתר יכוון פולחנא ליחדא שמא דמארידה · הדר
ואמר ביראה · דביראה הוא שירותא מתתא לעילא · (ת"ח בני
אהרן הא אוקימנא והא אתמר מלה) · ת"ח מה כתיב הכא
אחרי מות ולבתר דבר אל אהרן אחיך וגו' בזאת יבא אהרן
אלא מכאן שירותא לאזהרא לכהני כל מאן דבעיין לאזדהרא
בהאי זאת ודא היא יראת יי' · דבר אחר אחרי מות שני בני
אהרן · ר' יוסי אמר אחרי מות נדב ואביהוא מבעי ליה · מ"ט
שני בני אהרן והא ידיע דבנוי הוו · אלא הכי תאנא דעד כאן
לאו ברשותייהו קיימי אלא ברשותא דאבוהון · ובג"כ בקרבתם
לפני יי' וימותו דאינון דחקו שעתא בחיי דאבוהון וכלא הוה
בגין ההוא חובא דעבדו דכתיב °בהקריבם אש זרה (ב) דתנייא במדבר ג'
באתר חד בהקריבם אש זרה ובאתר חד כתיב בקרבתם לפני
יי' והאי והאי הוה ובג"כ כתיב הכא בני אהרן וכתיב בקרבתם
(תלנא) א"ר חייא יומא חד הוינא אזיל בארחא למיהך גבי דרבי
שמעון למילף מניה (ג) פרשתא דפסחא (ד) ערעית בחד טורא
וחמינא בקיען גומין בחד טינרא ותרין גוברין בה עד דהוינא
אזיל שמענא קלא דאינון גוברין והוו אמרין °שיר מזמור לבני תהלים
קרח גדול יי' ומהלל מאד וגו' · מאי שיר מזמור אלא הכי תאנא מ"ח
משמיה דר' שמעון שיר דאיהו כפול שיר דאיהו משובח משאר
שירין · ועל דאיהו משובח משאר שירין · תרין זמנין אתמר ביה
שירתא

א) מלויה מקום מתחיל · ב) א"ס כן הוא בזוה"ק פרשה ד' בשביל ארבעה דברים מתו בניו של אהרן על הקריבה ועל ההקרבה וכו' ג) א"ס במ"ק אמרו דר' יהודה בן גרים ור' יהונתן הלכו ללמוד פרשת נדרים אצל רשב"י ופירש"י שם וז"ל כ' נדרים דאלו המצות פ"ח מסכת נדרים ע"כ ומשמע לא היו הולכים אצל רשב"י ללמוד המקרא עפ"י פשטה לכן י"ל דההפרש שיש בין ב' הפירושי' לפירושו קמא היו הולכי' ללמוד פ' דאלו המצות במדרשים ובסודותיהם ולפירוש בתרא מסכת נדרים ממש דהיינו הלכות נדרים · ד) פגעתי בהר א' וראיתי בקעים וחפירות בסלע אחד ובני אנשים:

תהלים צ"ב שירתא וכן מזמור שיר ליום השבת כה"ג שיר השירים אשר
לשלמה שירתא לעילא מן שירתא שיר מזמור שירתא דקב"ה
דקא מזמרי בני קרח (על) אינון דיתבי על פתחא דגהינם ומאן
אינון אחוהון דאינון דיתבי בתרעי דגהינם וע"ד שירתא דא ביום
שני אתמר קריבנא גבייהו אמינא להו מאי עסקייכו באתר דא
אמרו מזכני אנן ותרי יומי בשבתא בדילנא מישובא ונעסק
באורייתא בגין דלא שבקין לן בני נשא כל יומא ויומא אמינא
זכאה חולקיכון תו פתחו ואמרו בכל זמנא דצדיקייא מסתלקי
מעלמא דינא אסתלק מעלמא ומיתתהון דצדיקייא מכפרת על
חובי דרא ועל דא פרשתא דבני אהרן ביומא דכפורי קרינן
לה למהוי כפרה לחוביהון דישראל אמר קודשא ב"ה אתעסקו
במיתתהון דצדיקייא אלין ויתחשב לכו כאילו אתון מקרבין
קרבנין בהאי יומא לכפרא עלייכו דתנינן כל זמנא דישראל
יהון בגלותא ולא יקרבון קרבנין בהאי יומא ואינון תרין שעירין
לא יכלין לקרבא יהא להו דכרנא דתרי בני אהרן ויתכפר
במדבר ג' עלייהו דהכי אוליפנא דכתיב ואלה שמות בני אהרן הכהנים
וגו' וכתיב הבכר נדב ואביהוא אלעזר ואתמר ואלעזר ואיתמר
מבעי ליה מהו אלעזר ואיתמר אלא שקול הוה אביהוא כתרי
אחוי ונדב ככלהו ואית דמתני (לה איפכא) הבכר נדב דא
בלחודוי ואביהוא בלחודוי וכל חד אתחשיב בעיניה כתרוייהו
כאלעזר ואיתמר אבל נדב ואביהוא בלחודייהו שקולין הוו
לקבל שבעין סנהדרין דהוו משמשין קמי משה ובגין כך
ויקרא י' מיתתהון מכפרא על ישראל ועל דא כתיב ואחיכם כל בית
ישראל יבכו את השרפה ואמר ר' שמעון הבכר נדב כלומר
ההוא דכל שבחא ויקרא דיליה מה שמירה (ס) נדב ואביהוא
על אחת כמה וכמה דהני תרי לא אשתכחו כוותייהו
בישראל וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן רבי

ס) פירוש כשהגרסו לנדב ק"ו שחשוב יותר זהו ואביהוא כו"ו ח"ס :

חזקיה פתח ואמר לכן כה אמר יי' אל בית יעקב אשר פדה את (ישעיה כ"ט)
אברהם וגו' · האי קרא קשיא לכן כה אמר יי' אשר פדה את
אברהם מבעי ליה · מאי כה אמר יי' אל בית יעקב אשר פדה
את אברהם · אלא הא אוקמוה והא אתמר דיעקב פדה את
אברהם ודאי דבההיא שעתא דנפל בגו נורא דכשדאי דנו דיניה
(ס"י ואמרו קמי קב"ה בגין מאי ישתזי' האי זכות אבהן לית ליה א"ל
ישתזיב בגין בנוי דהכי תניא ברא מזכי אבא) (א) אמרו הא ישמעאל
דנפיק מניה · אמר קב"ה הא יצחק דיושיט קדליה על גבי מדבחא
אמרו הא עשו דנפיק מניה · אמר הא יעקב דאיהו כורסייא שלימתא
וכל בנוהי שלימין קמאי · אמרו הא ודאי בזכותא דא ישתזיב
אברהם · הה"ד אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא
עתה פניו יחוורו כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי (ב)
מאן אינון ילדיו מעשה וגו' אלין אינון חנניה מישאל ועזריה דאפילו
גרמייהו לגו נורא יקידתא לקדשא שמי · לא עתה יבוש יעקב
מאי בעי הכא יעקב והא כתיב ויהי בהם מבני יהודה דניאל (דניאל א')
חנניה מישאל ועזריה · בני יהודה אקרון ובג"כ לא עתה יבוש
יהודה מבעי ליה · מאי לא עתה יבוש יעקב · אלא הכי תנינן
בההיא שעתא דאיכפיתו למנפל בנורא כל חד ארים קליה ואמר
גבי כל אינון עמין ומלכין ואפרכייא · חנניה אמר יי' לי לא אירא (תהלים קי"ח)
מה יעשה לי אדם · יי' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי · טוב לחסות
ביי' וגו' · מישאל פתח ואמר ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם (ירמיה ל')
יי' וגו' כי אתך אני נאם יי' להושיעך כי אעשה וגו' · בההיא
שעתא דשמעו כלהו שמא דיעקב תווהו וחייכו בלייצנותא ·
עזריה פתח ואמר שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד · הה"ד זה (דברים ו' ישעיה מ"ד)
יאמר

א) אפ"ז ענין זה תמלאנו בזוהר חדש בדפוס שלוניקו בדף ס"ט ובשל ויניציא בדף ע"ה והוא שם בתוס' ושנוי ע"ע : ב) ה"ה עיין לה' רואנים בספרו פרשת דרכים שמפ' לו הפ' קרוב לא"ש הזוהר לפנינו ואת שמו לא הזכיר והוא פלא שנתכוון לדעת ס' הזה"ק וכה"ג ראיתי להרב בינה לעתים ע"פ נתת שמחה בלבי מעת דגנם ותירושם רבו מפ' באריכה שהכוונה כי הצלחת הרשעים היא אות ותקוה טובה לשכר המעותד לצדיקים על דרך אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכ"ו ולא זכר ע"כ כי הדברים מן המקדש הם יוצאים הובאו בילקוט תהלים ע"פ נתתה שמחה בלבי וכו :

יאמר ליי׳ אני וגו׳ זה יאמר לה׳ אני דא חנניה וזה יקרא
בשם יעקב דא מישאל · וזה יכתוב ידו ליי׳ ובשם ישראל יכנה
דא עזריה · בה שעתא כניש קב״ה פמלייא דיליה · אמר לון במאן
מלה מאינון מלין דאמרו אלין תלתא אשזיב לון · פתחו ואמרו
תהלים פ״ג ׳וידעו כי אתה שמך יי׳ לבדך עליון על כל הארץ · בה שעתא
אמר קב״ה לכורסייא (ג) כורסייא דילי במאן מלה מאינון מלין
אשזיב לאינון צדיקייא · אמר ליה בההיא מלה דכלהו חייבין בה
אשזיב לון לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחוורו · כמה
דקאים יעקב לגבי דאברהם בנורא יקום השתא לגבי אלין · הה״ד
כה אמר יי׳ אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש
יעקב וגו׳ · מהאי כסופא דלייצנותא תנא כלהו דהוו חייבין ממלה
דא אתוקדו בההוא נורא וקטל לון שביבא דנורא · מאן שזיב
לאלין על דהוו מצלן קמי קב״ה ומיחדן שמיה כדקא יאות · ועל
דמייחדן שמיה כדקא יאות אשתזיבו מההוא נורא יקירתא · תרי
בני אהרן קריבו אשא נוכראה דלא אתייחדו שמיה כדקא יאות
ואתוקדו בנורא · רבי יצחק אמר כתיב אחרי מות וכתיב וימותו
כיון דאמר אחרי מות שני בני אהרן לא ידענא דהא וימותו · אלא
הכי תנינן תרי מיתות הוו חד לפני יי׳ וחד דלא הוו להו בנין דכל
מאן דלא זכי לבנין מית הוא · בגין כך אחרי מות וימותו ·
במדבר ג׳ רבי אבא אמר מאי דכתיב ׳וימת נדב ואביהוא לפני יי׳ בהקריבם
אש זרה לפני יי׳ במדבר סיני ובנים לא היו להם ויכהן אלעזר
ואיתמר · מאי דא לגבי דא דכתיב ובנים לא היו להם
ויכהן אלעזר ואיתמר אלא רזא דמלתא האי דאמינא וימותו
דלא הוו להו בנין והכי הוא ודאי · אבל לא כשאר בני עלמא
אע״ג דלא אנסיבו דהא אלין לא מיתו אלא מיתת גרמיהון
שמות ו׳ אבל מיתת נפשיהון לא מיתו מ״ל דכתיב ׳ואלעזר בן אהרן
לקח

ג) בס״א גרים הכי אמר קב״ה כורסייא דילי בההיא מלה דכולהו חייבין בה אשזיב לון לא עתה וכו׳ · ופירוש כורסייא דילי לשון שבועה :

לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פנחס אלה ראשי
אבות הלוים למשפחותם · אלה · (א) והא פנחס בלחודוי הוה
וכתיב (ב) ראשי אבות הלוים (ג) בג"כ מיתת גרמיהון מיתו מיתת
נפשיהון לא מיתו · א"ר אלעזר ודאי (ד) משמע אלה ומשמע ראשי
ובג"כ כתיב פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן · וכתיב (ה) ופנחס בן
אלעזר בן אהרן הכהן היה כהן בימים ההם ·פנחס בן אלעזר במדבר כ"ה
הכהן מבעי ליה · אלא בכל אתר דאתא פנחס בן (ו) אהרן הכהן
כתיב (ז) ואלעזר לא כתיב אלא אלעזר הכהן דכתיב ·ולפני אלעזר שם כ"ז
הכהן · ·ויאמר אלעזר הכהן וגו' · ועל דא (ח) מיתת גרמיהון מיתו שם ל"א
מיתת נפשיהון לא מיתו ותנינן ברזא דמתניתין תרי זוג פן חס
והא אתמר יו"ר זעירא בי"ני אתוון דפנחס דהאי (ט) יו"ד כליל
תרי בחדא ודא הוא רזא דמלה והא אתמר · ר' אלעזר שאיל
לאבוי א"ר והא תרי אינון ותרי הוו אמאי לא אשתכחו תרי ·
א"ל תרי פלגי גופא הוו דהא לא אנסיבו ובג"כ בחד אתכלילו
דכתיב ותלד לו את פנחס אלה ראשי וגו' · ויו"ד דפנחס לא
אתייהיב ביה לחברא אתוון אלא בשעתא דקני לקב"ה ואתא
לישרא עקימא דחמא דהאי את ברית קדישא עייל זמרי ברשות
אחרא

א) פי' ואיך אמר אלה · ב) פי' ועוד שהוא לא היה ראש הלוים כ"א אביו · ג) פי' מפני שמקודם לכן הבר כנגד שהם יתחברו בפנחס לתת לו שיוב לפעולתו הרמ"ז (א"י פי' כנגד בזיונו כמ"ש בזהר שפרחה נשמתו ואז נתעברה שם נפש נו"א ודוק מאי"ן · ד) ירצה כי מלת אלה מיוחדת לנ"ה שהם מגולים והם עמודי ג"ב וכו' ני' אלה גם תיבת ראשי נבונה בהם כי נ"ה דאי' שם תרי רשין דו"א : ה) ב' היטב"ן יש כאן שנוי ואני אומר בזה דבמקרא כתיב שופטים כ' כ"ה ופנחס בן אלעזר בן אהרן עומד לפניו וגו' ולא כתיב בן אהרן הכהן ובאמת מצאתי בנלמתי בנמ' עוד בטרם ריח ניחח ספר הזהר לא ראיתי שגם רבותינו בש"ס העתיקו ככה מקרא זה בנוסטים אמרו שבועות ל"ה ב' א"ל ר' מה שהכתיב וכו' שנאמר ופנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן עומד לפניו בימים ההם והנה טרם שפוז וכרכר גאון זה בכל עת להבין בזה על הזהר דאוי להיות דומה לפק' קו' על הש"ס אשר למד כע"פ תמיד אבל בשרי לא יכלו ונפשי לא תאכל על זאת דבאמת לק"מ והסיבה שהיה כתוב ככה בספרי תנ"ך שלפניהם כבתוב בספרים אשר היו לפני רבנ"י ד"ה ב' ל"נ ויחתר לו תחת ויעתר לו כמ"ש סנהד' ק"נ א' וכמ"ש תוס' שבת נ"ה ב' בד"ה מעבירים וז"ל הש"ס שלנו חולק על הספרי שלנו וכו' עיין שם ב"י · ו) דקאי לפנחס רמז לגו"א שהיו בניו ולאיותם ב' פלגי גופא נק' בן בל' יחיד ובנ"ל : ז) כלו' שבן אהרן הכהן איננו לאלעזר דבשמדבר באלעזר או' אלעזר הכהן · ח) זהו סיום הענין ור"ל שמדכתיב בן אהרן מוכח בהדיא שלא ירדו מגדולתם ונפשותם חיות וקיימות הרמ"ז : ט) פי' שפנחס היה כליל מנשמת בו א' נתנא בנשותם לא מתו וכן פנחס במ"ק בגימ' נדב אביהוא ג"כ במ"ק וכ"ל עוד כי עיקר נשמת האדם מהשכינה שנידה נפש כל חי והשכי' נק' אדני והנה פן בגימ' ב"פ אדני רמז לב' נפשות וא"ם בני' חיים ר"ל שב' נפשות שלהם לא מתו וו"ש יו"ד זעירא כי רומז על השכינה א' בכ"מ שנקרא נפש וסיא עומרת נפש וממנה נפש כל אדם · א"ס ·

אחרא ובמה דאתעקם בקדמיתא אתתקן הכא · בנוכראה
אתעקם בקדמיתא דכתיב בהקריבכם אש זרה הכא בנוכראה
אתתקן · כמה דכתיב ובעל בת אל נכר · מה להלן אש זרה · אף
כאן נמי אשה זרה · מאי אתחזי הכא על בקדמיתא רחיקא קריבו
דכתיב בהקריבם אש זרה אוף הכא זמרי הוה קריב רחיקא
במדבר כ"ה שמא דמלכא הוה קריב גבי רחיקא מיד °וירא פנחס בן אלעזר
בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה · הכא אתקין עקימא דקדמית'
כדין אתייהיב יו"ד בשמיה לחברא אתוון כחדא ואתכשר בשלום
שם דכתיב °לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום · (בריתי ממש)
נח ס"ב כ' °מאי שלום הכא אלא בה"א כתרא חבו בקדמיתא בההוא כתר'
אתערו קטטותא בקדמיתא והשתא דאתתקן כתיב הנני נותן
לו את בריתי שלום · בריתי ממש תהא עמיה בשלום ובגין כך
אתייהיב יו"ד זעירא בשמיה דהא מאתוון זעיראן היא לאתחזאה
דהא אתתקן מה דאתעקם בקדמיתא והא אשלימת עמיה אתא
ר' אלעזר ונשיק ידוי · אמר בריך רחמנא דשאילנא האי מלה ולא
אתאביד מנאי · תאנא א"ר יוסי בהאי יומא דכפורי אתתקן
למקרי פרשתא דא · לכפרא לישראל בגלותא בגין דא סדרא
דיומא דא הכא אתסדר ובגין דמיתתהון דבני אהרן מכפרא
על ישראל : מכאן אוליפנא כל ההוא ב"נ דיסורי דמאריה אתיין
עליה כפרה דחובוי אינון · וכל מאן דמצטער על יסוריהון דצדיקיי'
מעבירין חובייא דילהון מעלמא · וע"ד ביומא דא קורין אחרי מות
שני בני אהרן · דישמעון עמא ויצטערון על אבודהון דצדיקייא
ויתכפר להון חובייהו · וכל דמצטער על אבודהון דצדיקייא
ישעיה נ"ח או אחיות דמעין עלייהו קב"ה מכריז עליה ואומר °וסר עונך
וחטאתך תכופר · ולא עוד אלא דלא ימותון בנוי ביומוי ועליה
שם כ"ג כתיב °יראה זרע יאריך ימים וגו' :

ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש
קהלת א' וגו' · ר"ש פתח ואמר °כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו

מלא וגו' · אמר רבי שמעון תווהנא על בני עלמא דהא לית
להו עיינין למחזי ולבא לאשגחא ולא ידעין ולא שויין לביהו
לאסתכלא ברעותא דמאריהון היך ניימין ולא מתערי משינתיהון
עד לא ייתי ההוא יומא דחפי עלייהו חשוכא וקבלא ויתבע ההוא
מאריה דפקדונא חושבנא מנייהו וכרוזא כל יומא קארי עלייהו
ונשמתהון אסהידת בהון בכל יומא ולילא · אורייתא ראמת קלין
לכל עיבר מכרזת ואומרת °עד מתי פתאים תאהבו פתי °מי פתי משלי א'
יסור הנה חסר לב ואמרה לו לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי שם ט'
ולית מאן דירכין אודניה ולית מאן דיתער לביה · ת"ח זמינין דרי
בתראי דייתון דיתנשי אורייתא מבינייהו · וחכימי לבא יתכנשון
לאתרייהו (ס"א לאתרא קדישא) ולא ישתכח מאן דסגיר ופתח · ווי לההוא
דרא · ומכאן ולהלאה לא יהא דרא כדרא דא עד דרא דייתי
מלכא משיחא · ומנדעא יתער בעלמא דכתיב °כי כלם ידעו ירמי' ל"א
אותי למקטנם ועד גדולם (א) ת"ח כתיב °ונהר יוצא מעדן ותנינן בר' ב'
מה שמיה דההוא נהר הא אוקימנא יובל שמיה דכתיב °ועל ירמי' י"ז
יובל ישלח שרשיו · ובספרא דרב המנונא סבא חיים שמיה
דמתמן נפקין חיים לעלמא ואינון אקרון חיי מלכא והא אוקימנא
ההוא אילנא רבא ותקיפא דמזון לכלא ביה אקרי עץ חיים
אילנא דנטע שרשוי באינון חיים וכלא הוא שפיר · ותאנא ההוא
נהר אפיק נחלין עמיקין במשח רבות לאשקאה גנתא ולרוואה
אלנין ונטיעין דכתיב °ישבעו עצי יי' ארזי לבנון אשר נטע ואינון תהלי' ק"ד
נחלין נגדין ואתמשכן ומתכנשין בתרין קיימין (נ"א סמכין) ואינון
ברייתי (תרי) קרינן להו יכי"ן ובוע"ז ושפיר ומתמן נפקין כל אינון
נחלין ושריין לון בחד דרגא דאקרי צדיק דכתיב °וצדיק יסוד משלי י'
עולם · וכלהו אזלין ומתכנשין לההוא אתר דאקרי ים והוא ימא

א) א"ה בזוה"ר מצינו מאמר נפלא ז"ל תני רשב"י נהר יוצא מעדן ושמו יובל ומשם פלויתן סותה ע"כ עיין מ"ש הזוהר לבנינו וא"ש בפסוק והיינו רזא דמבינן לויתן זה יצרת לשחק בו דא צדיק וכו' ותראה כי הדברים מקובלים זה לזה והם שיני כפר לך · אתה תחזה מ"פ בזוה"ר מאס רשב"י כ"ש ספר הזוהר קדוש הוא ומקודש וסודותיו כבר נרמזו מאת רשב"י עצמו במדרשי חז"ל ובכן יבואר כי מפנה לא זזה ממקומה ובכתו של רשב"י כנמ' ובמדר' כן כתו בספר הזוהר הקדוש ילבוש יגמי הפלפלנים והמהגים הרוצים להטיל מום בקדשי שמים כי ספר הזוה"ק פנה לא נגל' בלחמת סודותיו ומולאותיו מקדם מימי עולם ·

דחכמתא ההו"ד °כל °הנחלים הולכים אל הים וגו׳ · ואי תימא קהלת א׳
דהא מטו לאתר דא ופסקין ולא תייבין לבתר כתיב אל מקום סמעת כ׳ כ׳
שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת · בגין דההוא נהרא לא
פסיק לעלמין · הם שבים לאן אתר שבים לאינון תרין קיימין
נצח והוד · ללכת בהאי צדיק לאשכחא ברכאן וחידו והיינו
רזא דתנינן °לויתן זה יצרת לשחק בו · דא צדיק כלם אליך ישברון תלי׳ ק"ד
לתת אכלם בעתו מאן עתו (דא עתו דצדיק) דא מטרוניתא דאקרי
עתו דצדיק ובג"כ כלהו מחכאן להאי עתו כלהו דאתזנן לתתא
מאתר דא אתזנן · ורזא דא אוקימנא °עיני כל אליך ישברו וגו׳ תס קמ"ה
כמה דאוקימנא · ת"ח כשעתא דהאי (ב) כל מכסס לעתו ומתחברא
עמיה כלהו עלמין בחידו כלהו עלמין בברכאן כדין שלמא
אשתכח בעלאי ותתאי וכד גרמין חייבי עלמא דתמן לא אשתכחו
ברכאן דאינון נחלי וינקא האי עת מסטרא אחרא כדין דינין
מתערין בעלמא ושלמא לא אשתכח וכד בעאן בני עלמא
לאתברכא לא יכלין אלא על ידא דכהנא בגין דיתער כתרא
דיליה ותתברך מטרוניתא וישתכחו ברכאן בכלהו עלמין תאנא
בההיא שעתא בעא משה קמי קב"ה מלה דא אמר ליה אי בני
עלמא יתובון קמך על ידי דמאן מתברכאן א"ל קודשא ב"ה ולי
את אומר · דבר אל אהרן אחיך דהא בידיה מסירן ברכאן
לעילא ותתא ויאמר יי׳ אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא
בכל עת אל הקדש וגו׳ אמר רבי אבא (ג) זמנין אית קמי
קב"ה לאשתכחא רעוון ולאשתכחא ברכאן ולמתבע בעותי וזמנין
דרעוון לא אשתכחו וברכאן לא מזדמנן ודינין קשיין מתערין
בעלמא וזמנין דדינא תלי · תא חזי זמנין אית בשתא דרעווא
אשתכח · וזמנין אית בשתא דדינא אשתכח · וזמנין אית בשתא
דדינא אשתכח ותלייא · זמנין אית בירחי דרעווא
אשתכח

ב׳ פי׳ יחוד יסוד ומלכות ור"ת עיני כל אליך נית׳ הוי"ה אדנ"י כידוע · ובפסוק דורש כמה קראי עד"ז כמבואר · וא"ס [illegible] ואח"ל יב"ד · ותפ׳ כל יסוד הנכסס לעת ו׳ תפארת · מא"ן : ג) א"ה בברכות מלינו ר׳ יוחנן [illegible] ובפסיקתא (ילקוט א׳ ע"ח) תני רשב"י וכו׳ לכל זמן וכו׳ זמן [illegible] נ"א עכה׳ ויגיעתו בנן עדן וזמן היה לו גילה · וזמן הוא לו לנח ולכניו ליכנס אל התיבה וזמן היה [illegible]

אשתכח בהו׳ וזמנין אירת בירחי דדינין אשתכחו ותליין על
כלא׳ זמנין אית בשבועי דרעוון משתכחן וזמנין אירת בשבועי
דדינין משתכחן בעלמא׳ וזמנין אירת ביומי דרעווא אשתכח
בעלמא ועלמא אתבסם׳ וזמנין אית ביומי דדינין תליין ומשתכחן
ואפילו בשעתי׳ ועל דא כתיב ׳ועת לכל חפץ וגו׳ וכתיב ׳ואני קהלת ג׳
תפלתי לך וגו׳ וכתיב ׳דרשו יי׳ בהמצאו וכתיב ׳למה יי׳ תעמוד תהלים ס"ט
ברחוק תעלים לעתות בצרה׳ וכתיב ׳מרחוק יי׳ נראה לי וזמנין ישעיה נ"ה
דאיהו קרוב דכתיב ׳קרוב יי׳ לכל קוראיו׳ בג"כ ואל יבא בכל תהלים י׳
עת אל הקדש וגו׳ רבי שמעון אמר הא אוקימנא מלה בעתו ירמי׳ ל"א
והכי הוא ודאי׳ והכא אתא קב"ה לאזהרא לאהרן דלא יטעי תהלים קמ"ה
בההוא חובא דטעו בנוי דהא האי עת ידיעא בג"כ לא יטעי
לחברא עת אחרא לגבי מלכא׳ הה"ד ואל יבא בכל עת אל
הקדש׳ כלומר אף על גב דיחמי עידן דאתמסר בידא אחרא
לאתנהגא עלמא ויתמסר בידוי ליחד ביה לקרבא ליה לקודשא
דהא אנא ושמי חד הוא׳ ובגיני כך (ס"א לקרבא ליה לקב"ה
דהא האי עת ידיע בג"כ) ואל יבא בכל עת אל הקדש׳ ואי
בעי למנדע במה ייעול׳ בזאת׳ בזאת יבא אהרן אל הקדש
דהאי זאת היא עת דאחידת בשמי בהאי י׳ דרשימא בשמי ייעול
אל הקדש (אבל) ואל יבא בכל עת׳ תאנא אמר ר׳ יוסי כתיב
׳את הכל עשה יפה בעתו האי מלה אוקמה בוצינא (ס"א כסמא) קהלת ג׳
קדישא והכי הוא דתנינא את הכל עשה יפה בעתו והכי הוא
ודאי׳ את הכל ודאי׳ עשה יפה בעתו דא בדא ולא יתערבון
אחרנין בינייהו בעתו ממש ולא באחרא בגיני כך אזהרותא
לאהרן ואל יבא בכל עת אל הקדש אבל במה ייעול בזארת
כמה דאוקימנא דכת"ב בזאת יבא אהרן אל הקדש רבי אלעזר
הוה יתיב קמי אבוה אמר ליה כתי׳ בכנישתא דקרח ויאבדו
מתוך הקהל מאי ויאבדו לא כמה דכתי׳ ׳והאבדתי את הנפש במדבר י"ו
ההיא

זמנין ביומא אתרחיש ניסא בגדפייהו בשעתא דאתגלי עלייהו קדושה דמלכא אינון מגרמייהו סלקין גדפייהו ופרסין לון וחפיין על כפורתא · לבתר קמיטין גדפייהו ונאחזין בגדפייהו (ס"א וכאחזין כגופייהו) כד"א והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה פורשי ולא פרושי · סוככים ולא סכוכים דהא באת (ס"א כזאת) הוו קיימין וחדאן בשכינתא · א"ר אבא מה בעא הכא כי בענן אראה על הכפרת · וכתיב בזאת יבא אהרן · והא כהנא לא חמי לשכינתא בשעתא כד הוה עאל · אלא עננא הוה נחית · וכד הוה נחית ממא על האי כפרת ומתערין גדפייהו דכרובין ואקשי להו ואמרי שירתא ומה שירתא אמרי כי גדול יי' ומהלל מאד נורא הוא על כל אלהים · האי כד סלקי גדפייהו בשעתא דפרסין להו אמרי כי כל אלהי העמים אלילים ויי' שמים עשה · כד חפיין על כפורתא אמרי לפני יי' כי בא לשפוט את הארץ ישפוט תבל בצדק ועמים במשרים · וקלהון הוה שמע כהנא במקדשא כדין שוי קטרת באתריה ואתכוון במה דאתכוון בגין דיתברך כלא (וקלהון) וגדפי כרובייא סלקין ונחתין וזמרי שירתא מחפיין לכפורת' וסלקי להו הה"ד סוככים · סוככים דייקא · ומ"ל דקלהון אשתמע כד"א ואשמע את קול וגו' · א"ר יוסי ועמים במשרים · מהו במשרים כד"א משרים אהבוך · לאכללא תרין כרובין דכר ונוקבא מישרים ודאי · ועל דא ועמים במשרים · וכתיב וישמע את הקול מדבר אליו · מבין שני הכרובים וידבר אליו · רבי יצחק אמר מכאן אוליפנא דבכל אתר דלא אשתכח דכר ונוקב' לאו כדאי למחמי אפי שכינתא הה"ד ישבו ישרים את פניך · ותנינן כתיב צדיק וישר הוא דכר ונוקבא אוף הכא כרובים דכר ונוקבא ועלייהו כתיב אתה כוננת מישרים · ועמים במישרים ובגיני כך ופניהם איש אל אחיו והא אוקמוה

שמו' כ"ה
תהלים צ"ו
שם צ"ח
יחזקאל א'
במדבר ז'
תהלי' ק"מ
דברי' ל"ב
תהלי' צ"ט
שמו' כ"ה

תניא

תניא א"ר יוסי זמנא חדא הוה צריכא עלמא למטרא אתו לקמיה (ס"א אזלו לגביה) דר"ש ר' ייסא ורבי חזקיה ושאר חברייא אשכחוהו דהוה אזיל למחמי לר' פנחס בן יאיר הוא ור"א בריה כיון דחמא לון פתח ואמר שיר המעלות הנה מה טוב ומה נעים (תהלים קל"ג) שבת אחים גם יחד. מאי שבת אחים (א) גם יחד כד"א ופניהם איש אל אחיו בשעתא דהוו חד בחד משגיחין אנפין באנפין כתיב מה טוב ומה נעים. וכד מהדר דכורא אנפוי מן נוקבא ווי לעלמא כדין כתיב ויש נספה בלא משפט. בלא משפט ודאי. וכתיב (משלי י"ג) צדק ומשפט מכון כסאך דלא אזיל דא בלא דא. וכד משפט (תהלים פ"ט) מתרחק מצדק ווי לעלמא (כדין כתיב ויש נספה בלא משפט) והשתא חמינא דאתון אתיתון על דדכורא לא שרייא בנוקבא אמר אי לדא אתיתון גבאי תיבו דהאי יומא אסתכלנא דיתהדר כלא למשרי (ב) אנפין באנפין. ואי לאורייתא אתיתון שרו גבאי אמרו ליה לכלא קא אתינא לגבי דמר. ישתמיט חד מינן לבשרא לאחנא שאר חברייא ואנן נתיב לקמיה דמר. עד דהוו אזלי פתח ואמר שחורה אני ונאוה בנות ירושלם וגו'. אמרה כנסת (שיר א') ישראל קמי קב"ה שחורה אני בגלותא ונאוה אני בפקודי אורייתא דאע"ג דישראל בגלותא לא שבקי לון. כאהלי קדר דאינון בני קטורה (ס"א כיני טורייא) דאתקדרו אנפייהו תדירא ועם כל דא כיריעות שלמה כההוא חיזו שמיא למדכי דכתיב נוטה שמים (תהלים ק"ד) כיריעה. אל תראוני שאני שחרחרת מ"ט אל תראוני בגין שאני שחרחורת ששזפתני השמש דלא אסתכל בי שמשא לאנהרא לי כדקא יאות. ישראל מה אינון אמרין בני אמי נחרו בי. מאן אינון בני אמי אלין רברבין ממנן תריסין על שאר עמין. ד"א בני אמי ממש כד"א השליך משמים ארץ וגו' וכד השליך משמים (איכה ב') ארץ

א) פי' מהו נס : ב) פי' בשער הכוונות פ"ב שצדיק האוחז במדת יסוד יכול לגרום זווג אפי' בחול והמיוחד שבהם רשב"י ע"ה דהיה מזכרה דמרע"ה ולכן כשהכל שהכה תורתו ביום הפטירה יהיו זו"ן פב"פ ולפי' מ"ש בשער הכוונות שזווג הנו' שנוהגין הוא בכל שבת וי"ט פי' דיב' ורחל וז"ש דיתהדר כלא לא אל יעקב ורחל אלא בכל קומת הפרצוף :

ארץ שמוני נוטרה את הכרמים · מ״ט · דכרמי שלי לא נטרתי
ותנינן בני אמי ודאי אסתכמו עלי כלומר כד אתעדי ארץ משמים
שמות ב׳ כמה דאוקימנא דכתיב ותתצב אחותו מרחוק והכא אתמר ודאי
הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד ובהא אוקימנא (נ״א
ויקרא כ״ו והכא אוקימנא) גם יחד כד״א ואף גם זאת בהיותם שבת אחים בכלל
כיון דכתיב גם לאכללא כל אינון דלעילא דכל שולטנותא
בההוא אתר אשתכח · ד״א הנה מה טוב ומה נעים וגו׳ אלין
אינון חברייא בשעתא דאינון יתבין כחדא ולא מתפרשן דא
מן דא · בקדמיתא אתחזון גוברי מגיחי קרבא דבעו לקטלא
דא לדא · לבתר אתהדרו ברחימותא דאחוה קב״ה מהו אומר
הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים (ג) גם יחד · גם לאכללא
עמהון שכינתא ולא עוד אלא קב״ה אצית למלולייהו וניחא ליה
מלאכי ג׳ וחדי בהו · הה״ד אז נדברו יראי יי׳ איש אל רעהו ויקשב יי׳
וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו וגו׳ · ואתון חברייא דהכא כמה
דהויתון בחביבותא ברחימותא מקדמת דנא הכי נמי מכאן
ולהלאה לא תתפרשון דא מן דא עד דקב״ה (ד) יחדי עמכון
תהלים קכ״ב ויקרי עלייכו שלם וישתכח בגיניכון שלמא בעלמא הה״ד למען
אחי ורעי אדברה נא שלום בך · אזלו · עד דהוו אזלי מטו לבי
רבי פנחס בן יאיר · נפק רבי פנחס ונשקיה אמר זכינא לנשקא
שכינתא זכאה חולקי (ה) אתקין להו טיקלי דערסי (ו) קפטורי
דקילטא · אמר רבי שמעון (ז) אורייתא לא בעי הכי · אעבר
להון ויתיבו א״ר פנחס עד לא ניכול נשמע ממאריה דאורייתא
מלה דהא ר״ש כל מלוי באתגלייא אינון איהו גברא דלא דחיל
מעילא ומתתא למימר לון · לא דחיל מעילא דהא קב״ה אסתכם
בידיה

ג) נ״א חדא״י : ד) נ״ל שהוא רמז לספירתם יחד ככתוב בפד״ר קפ״ד ה׳ · הרמ״ז : ה) תיקון לשם משקל המטה ר״ל כרמי
ששם והרמ״ל פי׳ מטות כבודות לשבת : ו) ר״ל קצרים הקלוטי׳ מכרעי מטה א׳ לחבירו כדמיון מטה של פרקים שמוטי׳
בהכלים וקצרים וביקומשם שישבו עליהם · ז) שתורה אינה רוצה בזה והזכיר שמטה מכניסם וישבו ולא רצו לישב
על מטות במלאות סריגים עם וילונות קצורים · הרמ״ז :

ביה לא דחיל מתתא כאריה דלא דחיל מבני ענא · אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה אלעזר קום בקיומך ואימא מלה חדתא לגבי דרבי פנחס ושאר חברייא · קם ר׳ אלעזר פתח ואמר וידבר יי׳ אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו׳ האי קרא אית לאסתכלא ביה דאתחזי דיתירא איהו · דהא כתיב בתריה ויאמר יי׳ אל משה דבר אל אהרן אחיך · מכאן שירותא דפרשתא האי קרא דלעילא מאי הוא דכתיב וידבר יי׳ אל משה מאי הוא דאמר ליה · ולבתר ויאמר יי׳ אל משה · אלא בשעתא דקב״ה יהב קטרת בוסמין לאהרן בעא דלא ישתמש ביה בחייוי ב״נ אחרא · מ״ט בגין דאהרן אסגי שלמא בעלמא · א״ל קב״ה את בעי לאסגאה שלמא בעלמא על ידך יסגי שלמא לעילא הא קטרת בוסמין יהא מסור בידך מכאן ולהלאה · ובחייך לא ישתמש ביה ב״נ אחרא נדב ואביהוא אקדימו בחיי דאבוהון לאקרבא מה דלא אתמר להו ומלה דא גרים להון דטעו ביה ותאנא משה הוה מהרהר מאן גרם לון טעותא דא והוה עציב מה כתיב וידבר יי׳ אל משה אחרי מות שני בני אהרן ומה אמר ליה בקרבתם לפני יי׳ וימותו בהקריבם לא כתיב אלא בקרבתם · א״ל קב״ה למשה דא גרמא להו דרחקו שעתא בחיי אבוהון וטעו ביה והיינו דכתיב אשר לא צוה אותם · אותם לא צוה אבל לאהרן צוה · ומה תרין בני אהרן על דרחיקו שעתא בחיי אבוהון גרמו לגרמייהו כל כך אנא לגבי אבא ורבי פנחס ושאר חברייא על אחת כמה וכמה · אתא רבי פנחס נשקיה וברכיה · רבי שמעון פתח ואמר הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה וגו׳ שיר ג׳ הנה מטתו שלשלמה · מאי מטתו דא כורסי (נ״א ערסיה) יקרא דמלכא דכתיב ביה בטח בה לב בעלה · שלשלמה מלכא די משלי ל״א שלמא כלא דיליה הוא ששים גבורים סביב לה דאתאחרן

בסטרהא מדינא קשייא ואיקרון (א) שתין פולסי דנורא (ס"א שתין
מזייכין זיוני קשיין) דההוא נער אתלבש בהו · מימיניה שננא דחרבא
תקיפא משמאליה גומרי דנורא תקיפא דמתאחרא בגליפוי (ס"א
בקליפוי) בשבעין אלף להטי נורא דאכלא ואינון שתין מזייני זיוני
קשיין מאינון גבורן תקיפן דההיא גבורה עלאה דקב"ה הה"ד
מגבורי ישראל · ותאנא בהאי ערסא מה כתיב בה ותקם בעוד
לילה כד ינקא מסטרא דימינא (ס"א סטרא דדינא) ותתן טרף לביתה
מאי טרף כד"א וטרף ואין מציל (הה"ד) כלם אחוזי חרב מלמדי מיכה ה'
מלחמה זמינין בכל אתר למעבד דינא ואקרון (ב) מארי דיבבא
ויללה · איש חרבו על ירכו כד"א חגור חרבך על ירך גבור מפחד תהלים מ"ה
בלילות הא אוקמוה מפחדה דגהינם וכו' אבל מפחד בלילות
כלומר כל דא מאן אתר נטלין מפחד מההוא אתר דאקרי פחד
כד"א ופחד יצחק היה לי · וישבע יעקב בפחד אביו יצחק · בלילות ברא' ל"א
בזמנין דאינון מתפקדין למעבד דינא ותאנא כתיב זממה שדה משלי ל"א
ותקחהו הה"ד וכל חית השדה ישחקו שם ועל דא כתיב זה איוב מ'
הים גדול ורחב ידים וגו' שם אניות יהלכון וגו' כד"א היתה תהלי' ק"ד
כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה ממרחק ודאי מרישא דמוחא משלי ל"א
ומעילא דרישא תביא לחמה על ידא דצדיק כד מזדווגן כחד
כדין חידו בכלא הה"ד לויתן זה יצרת לשחק בו · תאנא אלף
וחמש מאה (ג) מארי תריסין מארי דשולטנותא אתאחרן מהאי
סטרא דאינון גיברין · בידוי דההוא דאקרי נער (ד) ארבע
מפתחין רברבן תניינא אזלין תחות ספינה דהאי
ימא

א) הוא מלקות בית דין על מעלה המתכוונים מכון ד' נ"פ ד' הם ס' וכ"ד על מטה מתכוונים מכון י"ג נ"פ י"ג הם ט"ל ועיין לקמן ד' ס"ב סע"ב ומש"ש כי נלע"ד דר"ש דהכא הוא תנא דהסיא מתני' דסתם הרש"ב · (א"י הם דברי התוס' פ"ב דחגיגה המ"ו) : ב) כלי תרועה והכרים והכל רמז על ממשלת הדין : ג) נ"ל שהוא כסוד ה"פ אלהים דיודי"ן :
ד) בכת"י פירש שהם אתמ"ן הרמ"ז :

ימ א רבא לארבע זויין דא אזיל לסטרא דא ודא אזיל לסטרא
דא ׳ וכן כלהו ארבע חיזו דאנפין אתחזיין בהו וכד אתכלילן
בחד כתיב ׳ודמות פניהם פני אדם פניהם דכלא אפי רברבי יחזקאל א׳
ואפי זוטרי כלילן כחד לעילא תרי סלקין ושאטין ותרין (א) מגרופין
בידייהו (ב) אלף טורין סלקין ועאלין (ס״א אלין טמירין עאלין וסלקין) בכל
יומא משקיו דההוא ימא ׳ לבתר אתעקרו מנה וסלקין לימא
אחרא לית חושבנא לאינון דאתאחדן בשערהא (ג) תרין בנין
ינקין כל יומא דאקרון מאללי ארעא ודא הוא רזא דספרא
דצניעותא דכתיב ׳וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אנשים יהוש׳ ב׳
מרגלים חרש לאמר ואלין ינקין מתחות סטרי אברהא תרין בנות
בתחות רגלהא (ס״א ואלין ינקן מסטרא דא ברהא תרין בנת
בתחותהא) ועל דא כתיב ׳ויראו בני האלהים את בנות האדם בר׳ ו׳
ואלין מתאחדן בטרפי (ס״א כטופרי) דההיא ערסא ודא הוא דתנינן
דכתיב ׳אז תבאנה (ד) שתים נשים זונות אל המלך ׳ אז תבאנה מלכים א׳ ג׳
ולא מקדמת דנא ובזמנא דישראל לתתא אהדרון קדל מבתר
קב״ה מה כתיב ׳עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו ודאי בירא ישעי׳ ג׳
שמאלא שבעין ענפין דמגדלין בין נוני ימא כלהו סומקי כוורד׳
ועילא מנהון ענפא חד סומקא יתיר דא סליק ונחית וכלהו
אתחפיין בשערה׳ ׳ מארי דלישנא בישא כד נחית חוייא אתעביד
נקפין על טורין מדלגא על טנרי עד דישבח טרפא דאחיד
בטופרי וייכול ׳ כדין שביך ואתחזר לישניה לטב ׳ זכאין אינון
ישראל דמזמנין ליה טרפיה אהדר לאתריה (ס״א לבקדיה) עייל
בנוקבא דתהומא רבא כד (ס״א סליק סלקין) סלקין מארי דרומחין
וסייפין דלית לון חושבנא סוחרנייהו דאינון שתין עלאין דסוחרניה
דהאי

א) כמין כף שמניחין בו הקטרת : ב) נ״ל אלהים בריבוע עם ה׳ אותיות סידו ה״ר וגם ט״ו של הריבוע הוא טו״ר וה״פ הריבוע הזה שהוא ר׳ הרי אלף וגם הוא עוד ריבוע דאלהים דהסי״ן : ג) ב׳ מוחין דז״א דקליפה : ד) ב׳ מוחין דקליפה דבי״ע בין דוכרים בין דנקבות כי כל בי״ע נקרא עלמא דנוקבא · הרמ״ז :

דהאי ערסא אלף אלפין ורבוא רבוון קיימין בכל סטרא דהאי ערסא · לעילא · ומניה אתזנן כלהו מקמיה (ס״א ומניה אתזנו ליה פלחין כלהו קמיה) יקומון מתחות כלהו נפקין כמרה אלף ורבבן דלית לון חושבנא ונחתין ושאטין בעלמא עד דתקעי מארי שופרא ומתכנשי · והני כזוהמא דטופרי אחירן דא ערסא כליל לון דא ערסא רגלוהי אחירן בארבע סטרי עלמא כלא עאלין בכללא דאשתכח לעילא ואשתכח לתתא בשמים ממעל ועל הארץ מתחת ועל דא כתיב הנה · מאי הנה בגין דזמינא לכלא לעילא ותתא · ורשימא האי ערסא מכלא ארנ״י אתקרי רבונא דכלא רשימא בין חיילהא · בג״כ כהנא בעי לכוונא מלי דלעילא ליחדא שמא קדישא מאתר דבעא ליחדא · ועל דא תנינן כתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש · בהאי בעי לקרבא קדושה לאתריה · מהאי אתר בעי נש לדחלא מקמי קב״ה ·

דברים ל״ב ועל דא כתיב לו (פ) חכמו ישכילו זאת מיד יבינו לאחריתם · כלומ׳ אי יסתכלון בני נשא בענשא היך אחידת זאת בין חיילהא והיך אתמנו קמה כל אינון בני חיילין ואחידן בפולחנ׳ לאתפרעא מן חייביא מיד יבינו לאחריתם ויסתמרון עובדיהון ולא יחובון קמי מלכא קדישא · תו אמר ר״ש כל ב״נ דזכי למילף אורייתא ונטיר לה להאי זאת · האי זאת נטירת ליה וגזר עמיה קיימא על קיימא דיליה דלא יתעדי מניה ומן בנוהי ומן בני בנוהי לעלמין

ישעיה נ״ט הה״ד ואני זאת בריתי אותם וגו׳ · יתבו למיכל עד דאבלו אר״ש לחברייא כל חד וחד לימא מלה חדתא דאורייתא על פתור לקמי

סס ז׳ דר׳ פנחס פתח ר׳ חזקיה ואמ׳ יי׳ אלהים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר וגו׳ · זכאין אינון ישראל דקב״ה אתרעי בהו מכל שאר עמין וקראן קדש דכתיב קדש ישראל ליי׳ ויהיב

להו

ס) עיין :

להו חולק לאתאחרא בשמא קדישא ובמה אחידו ישראל בשמא קדישא בגין דזכו באורייתא · דכל מאן דזכי באורייתא זכי ביה בקב"ה (נ"א בקדש) ·ותנינן קמיה דמר מאי קדש שלימותא רכ"ו ה'
דכלא דאקרי חכמה עלא' ומהאי אתר נגיד מישח רבות קדישא בשבילין ידיען לאתר דאקרי בינה עלאה ומתמן נפקין מבועין ונחלין לכל עיבר עד דמטו להאי זאת (ומאתר דא אתעד רוח קדישא) והאי זאת כד מתברכ' אקרי קדש ואקרי חכמה וקראן ליה (נ"א והאי זאת כד אתברכא מאתר עילאה דא דאקרי קדש ואקרי חכמה קראן לה) רוח הקדש כלומר רוח מההוא קדש דלעילא · וכד נפקין ומתערין מנה רזי אוריית' כדין אתקרי (א) לשון הקדש ובשעתא דנגיד ההוא רבות קדישא לאינון תרי קיימין דאקרון למודי ה' ואקרון צבאות אתכניש תמן וכד נפיק מתמן בההוא דרגא דאקרי יסוד לההוא חכמה זעירא · כדין אתקרי לשון למודים ונפיק לאתערא לאינון קדישי עליונים כדין כתיב יי' אלהים נתן לי לשון למודים ולמה לדעת לעות את יעף דבר · וקב"ה יהיב האי לבוצינא קדישא ר"ש · ועוד דסליק ליה לעיל' לעיל' בג"כ כל מלוי באתגלייא אתמרו ולא אתכסיין
במדבר י"ב עליה כתיב ·פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות פתח רבי
מלכים א' ה' ייסא ואמר ·ויי' נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו ויהי שלום בין חירם ובין שלמה וגו' וי' נתן חכמה לשלמה דא הוא דתנינן ביומי דשלמה מלכא קיימא סיהרא באשלמותא כאשר דבר לו
ד"ה ב' א' כמה דאתמר ליה ·החכמה והמדע נתון לך ויהי שלום בין חירם ובין שלמה וכי מה (בין) האי להאי אלא הכי תנינן ·ויי' נתן חכמה לשלמה והאי חכמה במאי אוקים לה אמר ר' יוסי
אוקים

ה) נ"י שכינה כרמ"ז (הא"י ופ"ם דהשכינה כי שתעדין מ"ר · אוריית' כתי' קדש אתקרי לשון הקדש ובמ"א כתבתי כי רע ומר מדבר דיבור אסור כי לשון נ' שכינה ... נימ' שכינה דבור פה רומז למ' ר"ל מא"ן :

אוקים לה בהאי׳ בקדמיתא דשלמה עבד דנחית לחירם מההוא
יחזקאל כ״ח דרגא דהוה אמר ׳מושב אלהים ישבתי וגו׳ דתניא חירם מלך
צור עבד גרמיה אלוה׳ בתר דשלמה אתא עבד ליה בחכמתיה
מלכים א׳ ה׳ דנחית מההוא עיטא ואודי ליה לשלמה׳ ובג״כ ׳ויהי שלום בין
חירם ובין שלמה׳ ותנינן א״ר יצחק א״ר יהודה דשדר ליה חד
שידא ונחית ליה שבעה מדורין דגהינם וסלקיה ושדר ליה פתקין
בכל יומא ויומא בידיה עד דאהדר ואודי ליה לשלמה׳ ותנינן
ויחי רכ״ג ׳שלמה ירית לה לסיהרא בכל סטרוי׳ בג״כ בכלא שליט בחכמתי׳
רכ״ה ור״ש בן יוחאי שליט בחכמתיה על כל בני עלמא כל אינון דסלקין
בדרגוי לא סלקין אלא לאשלמא עמיה (ס״א הי לה שלמין עמיה) פתח ר׳
שיר ב׳ יוסי ואמר ׳יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה וגו׳ ׳ יונתי דא
כ״י מה יונה לא שבקת בן זוגה לעלמין׳ כך כ״י לא שבקת לקב״ה
לעלמין׳ בחגוי הסלע׳ אלין ת״ח דלא משתכחי בנייהא בעלמא
דין׳ בסתר המדרגה׳ אלין ת״ח הצנועין דבהון חסידין דחלי קב״ה
דשכינתא לא אעדי מנייהו לעלמין׳ כדין קב״ה כתיב בגינייהו
לכ״י ואמר הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב
דלית קלא משתמע לעילא אלא קלא דאינון דמתעסקי באורייתא
ותאנא כל אינון דמתעסקי באורייתא בליליא דיוקניהון אתחקק
לעילא קמי קב״ה וקב״ה משתעשע בהו כוליה יומא ומסתכל בהו
וההוא קלא (דהכא) סליקובקע כל אינון רקיעין עד דסליק קמי קב״ה
בדין כתיב כי קולך ערב ומראך נאוה והשתא קב״ה חקק דיוקנא
דר״ש לעילא׳ וקליה לעילא לעילא סלקא ומתעטרא בכתרא
קדישא עד דקב״ה מתעטר ביה בכלהו עלמין׳ ומשתבח ביה׳
ישעיה מ״ט עליה כתיב ׳ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר:
קהלת ג׳ פתח רבי חייא ואמר ׳מה שהיה כבר הוא ואשר להיות וגו׳׳
מה שהיה כבר היינו דתנינן עד לא ברא קודשא
בריך הוא האי עלמא הוה בארי עלמין וחריב לון עד
דקב״ה

דקב״ה סליק ברעותיה למברי האי עלמא ואמליך באורייתא כדין אתתקן הוא בתקונוי ואתעטר בעטרוי וברא האי עלמא וכל מאי דאשתכח בהאי עלמא הא הוה קמיה (והא סליק מקמיה ואתתקן קמיה) ׳ ותאנא כל אינון דברי עלמא דאשתכחו בכל דרא ודרא עד דלא ייתון לעלמא הא הוו קיימי קמיה בדיוקניהון (והכי תאנא) אפילו כל אינון נשמתין דבני נשא עד לא יחתון לעלמא כלהו גליפין קמיה ברקיעא בההוא דיוקנא ממש דאינון בהאי עלמא ׳ וכל מה דאולפין בהאי עלמא כלא ידעו עד לא ייתון לעלמא ותנינא האי באינון זכאי קשוט ׳ וכל אינון דלא משתכחין זכאין בהאי עלמא אפילו תמן מתרחקין מקמי קב״ה ועאלין בנוקבא דתהומא רבא ודחקין שעתא ונחתין לעלמא וההיא נשמתא דילהון הא אוליפנא כמה דאינון קשי קדל בהאי עלמא כך הוו עד לא ייתון לעלמא וההוא חולקא קדישא דיהב לון רמאן ליה ואזלין ושאטין ואסתאבין בההוא נוקבא דתהומא רבא ונטלין חולקיהון מתמן ודחקין שעתא ונחתי לעלמא אי זכי לבתר ותב בתיובתא קמי מאריה הוא נטיל ההוא חולקא דיליה ממש ה״ד ׳מה שהיה כבר נקרא שמו ׳ואשר להיות קהלת ו׳
וגו׳ ת״ח בני אהרן לא אשתכחו בישראל כוותייהו בר משה שם ג׳
ואהרן ואינון אקרון אצילי בני ישראל ׳ועל דטעו קמי מלכא קדישא מיתו וכי קב״ה בעא לאובדא לון והא תנינן ברזא דמתניתין דקב״ה עבד חסד בכלא ואפי׳ ברשיעי עלמא לא בעי לאובדא לון והני זכאי קשוט ס״ד דאינון אתאבידו מעלמא זכותא דילהון אן הוא ׳ זכותא דאבוהון אן הוא וזכותא דמשה הכי נמי ׳ ואינון היך אתאבידו אלא הכי אוליפנא מבוצינא קדיש׳ דקב״ה חס על יקרא דילהון ואתוקד גרמיהון לגו ונשמתהון לא אתאבידו והא אוקימנא ות״ח עד לא מיתו בני אהרן כתיב ׳ואלעזר בן אהרן לקח לו וגו׳ אקרי שמירה פנחס דהורה זמין שמות ו׳
דאתקנא עיקמא ה״ד ואשר להיות כבר היה ותאנא כלהו

זכאי

זכאי קשוט עד לא ייתון לעלמא כלהו אתתקנו לעילא ואקרון
בשמהן ור"ש בן יוחאי מן יומא דברא קב"ה עלמא הוה (א) אזדמן
קמי קב"ה ואשתכח עמיה וקב"ה קרי ליה בשמיה זכאה חולקיה
לעילא ותתא עליה כתיב ישמח אביך ואמך אביך דא קודשא מש׳ כ"ג
ב"ה ואמך דא כ"י:

פתח ר' אבא ואמר עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו (ב) האי שיר א׳
קרא אוקמוה חברייא בשעתא דקב"ה אשתכח וזמין בטורא
דסיני למיהב אורייתא לישראל נרדי נתן ריחו ישראל יהבו
וסליקו ריחא טב דקאים ואגין עלייהו לדרי דרין ואמרו כל שמו׳ כ״ד
אשר דבר יי' נעשה ונשמע ד"א עד שהמלך במסבו בעוד
דסליק משה לקבלא אורייתא מקב"ה ואתתקן בתרי לוחי אבנין
ישראל (ג) שבקו ההוא ריחא טבא דהוה מתעטר עלייהו ואמרו
לעגל אלה אלהיך ישראל. השתא האי קרא ברזא דחכמתא
הוא ת"ח כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן האי נהרא ב״א׳ ב׳
אתפשט בסטרוי בשעתא דמזדווג עמיה בזווגא שלים כדין האי
עדן (זווגא) בההוא נתיב דלא אתיידע לעילא ותתא כד"א נתיב איוב כ״ח
לא ידעו עיט ואשתכחו ברעותא דלא מתפרשן תדירא חד שמו׳ ע״ו
מחד. כדין נפקין מבועין ונחלין ומעטרי לבן קדישא בכל אינון כ״ה ס״ד כ׳
בתרין כדין כתיב בעטרה שעטרה לו אמו. ובההיא שעתא שה״ש ג׳
ירית ההוא בן (ד) אחסנתא דאבוי ואמיה כדין הוא אשתעשע
בההוא ענוגא ותפנוקא. ותאנא בשעתא דמלכא עלאה בתפנוקי
מלכין יתיב בעטרוי כדין כתיב עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו
דא יסוד דאפיק ברכאן לאזדווגא מלכא קדישא
בממרוניתא

א) נ"ל לרמוז דמלת בראשית פניא כוס' אור תורה רשב"י נרא וכו' א"ס : ב) א"ס כפי' הא' סוא בפסיקתא בשם ר' יוחנן בעל אמיתתו אל רשב"י בכ"מ בזה"ל עד שהמלך במסבו עד שהשכינה בשמי מרום קבלו עליהם ישר' ואמרו כל אשר דבר ה' נו"ן והפי' הב' הוא בש"ס דילן פכת פ' ר' עקיבא וז"ל אמר עולא עלובה כלה שזנתה בתוך חופתה שנא' עד שהמלך במסבו וכו' : ג) נתן ר"ל עזב כתד"א ולא נתן סיחון • הרמ"ז : ד) מפורש בסס"פ ועי"ל ס"ח כ' ומש"פ ומבין • הרמ"כ :

במטרוניתא (בהאי דרגא) וכדין אתייהבון ברכאן בכלהו עלמין (ויפזון) ומתברכן עלאין ותתאין והשתא הא בוצינא קדיש' מתעטר בעטרוי דהאי דרגא והוא וחברייא סליקו תושבחן מתתא לעילא והיא מתעטרא באינון תושבחן · השתא אית לאפקא ברכאן לכלהו חברייא מעילא לתתא בהאי דרגא קדישא ור' (ס"א דר') אלעזר בריה לימא מאינון מלין מעליין דאוליף מאבוי :

פתח ר' אלעזר ואמר *וירא והנה באר בשדה וגו' ונאספו שמה כל העדרים וגו' · הני קראי אית לאסתכלא בהו וברזא דחכמתא אינון דאוליפנא מאבא והכי אוליפנא · וירא והנה באר בשדה · מאן באר דא הוא דכתיב *באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם · והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה אלין אינון נצח הוד יסוד דאלין אינון רביעין עלה וקיימין עלה ומאלין אתמליי' ברכאן ההיא באר · כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים דהא מן האי באר אתזנו עלאין ותתאין (נ"א עלמין התאין) ומתברכאן כלהו כחדא · והאבן גדולה על פי הבאר דא הוא דינא קשייא דקיימא עלה מסטרא אחרא לינקא לה (נ"א מינה) ונאספו שמה כל העדרים אלין אינון שית כתרי מלכא דמתכנשי כלהו ונגדי ברכאן מרישא דמלכא ומריקן בה · וכד אתחבראן כלהו כחדא לארקא בה כתיב וגללו את האבן מעל פי הבאר מנדדין (ס"א מגררין) לההוא דינא קשייא ומעברן ליה מינה · והשקו את הצאן מריקין ברכאן מההיא באר לעלאין ותתאין לבתר והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה · תב ההוא דינא לאתריה בגין דאצטריך ליה לבסמא עלמא ולתקנא עלמא · והשתא הא קב"ה אריק עלייכו ברכאן ממבועא דנחלא ומנייכו כל בני דרא מתברכין · זכאה חולקיכון בעלמא דין ובעלמ' דאתי עלייכו כתיב *וכל בניך למודי

בראשית כ"ט
במדבר כ"א
ישעיה נ"ד

תהלים קמ"ט יי' ורב שלום בניך · פתח ר"ש ואמר °יעלזו חסידים בכבוד ירננו על
משכבות' וגו' תאנא בי"ג מבילן אתקשר קשרא דמהימנותא
לאשתבחא ברבאן לכלא וכל מהימנותא דקודשא ב"ה בתלתא
אסתימו ועל האי בי"ג מבילן אורייתא מתעטרא כמה דאוקימנא
מק"ו ומג"ש וכו' וכמה זמנין אוקימנא האי · ושמא קדישא בהאי
מתעטרא · ת"ח בההיא שעתא דבעא יעקב דיתברכון בנוי בשמא
בראשית מ"ט דמהימנותא (ס"א בקס"א) מה כתיב °כל אלה שבטי ישראל שנים
עשר וזאת הא תליסר דאשתתף עמהון שכינתא ואתקיימו ברבאן
והיינו דכתי' איש אשר כברכתו ברך אותם מאי כברכתו בההוא
דוגמא דלעילא כברכתו [illegible] מבילא ומבילא ותאנא כל אינון
מבילין סליקין ומתעטרין ונהרין ברישא חדא ותמן מתעטרא רישא
דמלכא · ההוא דאקרי בדרגא עלאה דחסידות · וחסידים ירתין
כל ההוא כבוד דלעילא דכתיב יעלזו חסידים בכבוד בהאי עלמא
ירננו על משכבותם בעלמ' דאתי' רוממות אל בגרונם דידעין לקשר'
קשרא דמהימנותא כדקא יאות · וכדין חרב פיפיות מאן חרב
פיפיות דא הוא חרב לה' חרבא דקב"ה פיפיות להיטא בתרין דינין
ולמה · לעשות נקמה בגוים וגו' · והא ר' פנחס בן יאיר בתרא
דחסר רישא עלאה · בג"כ כבוד דלעילא ירית והוא קשיר קשרא
עלאה קשרא קדישא קשרא דמהימנותא · זכאה חולקיה בעלמא
יחזקאל מ"א דין ובעלמא דאתי · על האי פתור' אתמר °זה השלחן אשר לפני יי'
קם ר' פנחס ונשיק ליה ובריך ליה ונשיק לר' אלעזר ולכלהו חבריי'
תהלים כ"ג ובריך לון נטל כסא ובריך · פתח ואמר (א) °תערוך לפני שלחן נגד
צוררי וגו' תבו (ס"א חדו) תמן כל ההוא יומא והוו חבריי' כלהו חדן
במרי

א) מצאנו שנ"ל מזמור הזה של ס' רותי וגו' קודם שיסב לאכול וכדאי' בשל"ה במס' פסחים דף ס"ז ע' ודף ס"ב א' ·
א"ס בהגהה :

במלי דאורייתא' וחדוותא דר"ש הוה סגי נטל ר' פנחס לר' אלעזר
ולא שבקיה כל ההוא יומא וכל ליליא והוה חדי עמיה קרא
עליה °אז תתענג על יי' כל חדוותא וענוגא יתירא דא דחולקי ישעיה נ"ח
הוא (ע"ד דעמי הוא על דא כתיב °אשרי העם שככה לו וגו') תהלים קמ"ד
זמינין בההוא עלמא לאכרזא עלי זכאה חולקך ר' פנחס דאנת
זכית לכל האי · °שלום לך ושלום לעוזרך כי עזרך אלהיך אשכימו ד"ה א' י"ב
למיזל קם ר' פנחס ואחיד ביה בר' אלעזר ולא שבקיה למיהך
אוזיף ר' פנחס לר"ש וברכיה ולכלהו חברייא · עד דהוו אזלי
אמר להו ר' שמעון לחברייא °עת לעשות ליי' · אתא רבי אבא תהלים קי"ט
ושאיל כתיב ונתן אהרן על שני השעירים גורלות וגו' · הני
עדבין למה · ואהרן למה ליה למיהב עדבין · ופרשתא דא למה
והא אוליפנא קמי דמר סדרא דיומא והאי בעינא למנדע פתח
ר"ש ואמר °ויקח מאתם את שמעון ויאסור אותו לעיניהם בראשית מ"ב
וכי מה חמא יוסף למיסב לשמעון עמיה יתיר מאחוהי · אלא
אמר יוסף בכל אתר שמעון (ולוי) פתיחות' דדינא איהו (אינון)
וההיא שעתא דאזילנא מאבא לגבייהו דאחי · שמעון פתח
בקדמיתא בדינא הה"ד °ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל שם ל"ז
החלומות הלזה בא · ועתה לכו וגו' · לבתר בשכם °ויקחו שני שם ל"ד
בני יעקב שמעון ולוי כלהו בדינא הוו · טב למיסב דא ולא
יתער קטטותא בכלהו שבטין · ותנינן מאי קא חמא שמעון
לאזדווגא בלוי יתיר מכלא · והא ראובן הוה אחוה וסמיך ליה
אלא שמעון חמא וידע דלוי מסטרא דדינא קא אתי ושמעון
מסטר' דדינא קשיא יתיר אתא חד · אמר נתערב חד בחד ואנן
נחריב עלמ' · מה עבד קב"ה נטל ליה לחולקיה ללוי · אמר מכאן

ולהלאה

ולהלאה שמעון ליתיב (א) בקיפטיר' בהריה בלחודוי תאנא בסטר'
דאימא תרין גרדיני טהירין (ס"א טריסין) אתאחדן בירא שמאלא והא
אוקימנא דאינון מטלי ארעא בכל יומא ויומא והיינו רזא דכתי'
(יהושע ב') שנים אנשים מרגלים ותאנא זכאה חולקיהון דישראל יתיר
מכל עמין עע"ז דקב"ה בעי לדכאה להו ולרחמא עלייהו דאינון
(דברים ל"ב) חולקיה ועדביה הה"ד כי חלק יי' עמו וגו' וכתיב ירכיבהו על
(שם) במתי ארץ על במתי ארץ דייקא דהא אינון אתאחדן לעילא
(מלאכי א') לעילא ועי"ד קב"ה רחימותא דיליה אתדבק בהו הה"ד אהבתי
(דברים ז') אתכם אמר יי' וכתיב כי מאהבת יי' אתכם וגו' ומגו רחימותא
יתירא דרחים להו יהב לון יומא חד בשתא לדכאה להו ולזכאה'
להו מכל חוביהון דכתיב כי ביום הזה וגו' בגין דיהון זכאין
בעלמא דין ובעלמא דאתי ולא ישתכח בהו חובא ועי"ד ביומא
דא מתעטרין ישר' ושלטין על כלהו גרדינין ועל כלהו טהירין תאנ'
(ונתן) אהרן על שני השעירים גורלות ונתן אהרן בגין דאתי
מסטרא דחסד על שני השעירים על דייקא בגין דתתבסם
מטרוניתא גורל אחד ליי' וגורל לעזאזל והא תרין שעירין אינון
אמאי חד ליי' אלא אמר קב"ה יתיב האי גבאי וחד יזיל וישוט
בעלמא דשמאלא תרוייהו מזדווגן לא יכיל עלמא למסבל נפק
האי אזיל ושאט בעלמא ואשכח להו לישראל בכמה פולחנין
בכמה דרגין בכמה נימוסין טבן לא יכיל להו כלהו שלמא
בינייהו לא יכיל למיעל בהו בדלטורא (אזיל ושאט בעלמ' אשכח
לישר') כהאי גוונא (נ"א יש"א לתתא תוך הכי כהאי גוונא) האי שעירא אחרא
שלחין ליה במטולא דכל חובייהו דישר' תאנא כמה חבילי טריקין
מזדווגן (נ"א מזדמנן) דאינון תחות ידיה וממנן לאללא ארעא על כל
אינון
דעברין

(א) פי' בשלשלת קשור לכבלו ויהיה יהודה אחריו לנגדו כדי להפקידו תמיד סרם"כ :

דעברין על פתגמי אורייתא · וההוא יומא לא שכיח דלטורא (ס"א פטרא) למללא בהו בישראל · כד מטא האי שעירא לגבי טורא כמה חידו על חידו מתבסמין כלהו ביה · וההוא גרדינא דנפיק אהדר ואמר תושבחתא דישראל קטיגורא אתעביד סניגורא ות"ח לאו דא בלחודוי הוא אלא בכל אתר דבעיין ישראל לאתרכאה מחובייהו קב"ה יהיב לון עיטא לקשרא מארי דדינא ולבסמא להו באינון קרבנין ועלוון דקרבין קמי קב"ה וכדין לא יכלין לאבאשא · וההוא יומא יתיר על כלא כמה דמבסמין ישראל לתתא לכלא הכי מבסמין לכל אינון דאית להו דלטורא (ס"א פטרא) וכלא קרבנא הוא ופולחנא דקב"ה · תאנא בההיא שעתא דכתיב · ולקח אהרן את שני השעירים וגו' מתערין אינון בההוא יומא לעילא ובעיין לשלטאה (נ"א לסטאה) ולמיפק בעלמא · כיון דכהנא מקרב אלין לתתא מתקרבין אינון לעילא · כדין ערבין סלקין בכל סטרין כהנא יהב ערבין לתתא כהנא יהיב ערבין לעילא · כמה דחד אשתאר בידיה בקב"ה לתתא · וחד מפקין ליה לההוא מדברא הכי נמי לעילא חד אשתאר ביה בקב"ה וחד נפק ושאט בעלמא · לההוא מדברא עלאה וחד בחד מתקשר · כתיב

וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי והתודה עליו וגו' · בג"כ וסמך אהרן את שתי ידיו דקב"ה יסתכם על ידוי על ראש השעיר החי · החי דייקא לאכללא ההוא דלעילא והתודה עליו את כל עונות כמה דכתיב

רעיא מהימנא

פקודא (מ"ר) דא למפלח כהנא רבא פולחנא דההוא יומא כמה דאצטריך ולמשלח שעיר לעזאזל · רזא דא כד"א בגין לאתפרשא מעמא קדישא ולא יתבע חוביהון קמי מלכא ויקרא ה ולא

דכתיב והתורה אשר חטא
עליה· ואוקימנא עליה דאתדכי
כ"נ ואשתאר עליה כל ההוא
חובא · אוף הכי והתורה עליו
בתר דאודי כהנא בגינייהו דישר'
עליו כלומר ישתארון כלהו עליו
א"ל ר' אבא אי הכי והא כתיב
ולא יזבחו עוד את זבחיהם
לשעירים אמר ליה שאני הכא
ב"ר כ"ו דהתם לשעירי' הוו קרבין קרבנא
ובנ"כ לא כתיב ולא יזבחו עוד
את זבחיהם שעירים אלא לשעירי'
דהתם לשעירי' הוו עבדי פולחנ'
ושולטנותא והכא ונשא השעי'
עליו את כל עונותם וקרבנא
לא אתעביר אלא לקב"ה ת"ח
ויקר' כ"כ דבגיני קרבנא מתבסמן עלאין
ותתאין ודינא לא שרייא ושלטא
עלייהו דישראל · תאנא ושלח
ביד איש עתי המדברה · מהו
ב"ר ח' איש עתי אלא רזא דמלה הכי הוא
בכל

ולא יקטרג עלייהו דהא לית
ליה תקיפו ושולטנו בה בר כד
אתקף רוגזא מלעילא ובההוא
דורונא אתהפך לבתר
אפוטרופיסא עלייהו ועל דא
אתדחייא מקמי מלכא · והא
אוקימנא בגין דאיהו קץ כל
בשר · ועמא קדישא יהבין ליה
כמה דאצטריך ליה שעיר ורזא
דא ׳הן עשו אחי איש שעיר
כמה דאיהו בסטר דקדושה
דכר ונוקבא אוף הכי בסטר
מסאבו דכר ונוקב' מתלא אמרי
לכלבא ארמי ליה גרמא ילחך
עפרא דרגלך · שאלו לבן זומא
מהו לסרוסי כלבא אמר להם
׳ובארצכם לא תעשו כל
שבארצכם לא תעשו · כמה
דאצטריך עלמא להאי · הכי
אצטריך עלמא להאי · ועל דא
אתמר ׳והנה טוב מאד דא
מלאך המות · לית לבטלא ליה

ישעיה נ"ג מן עלמא · עלמא אצטריך ליה אע"ג דכתיב ביה ׳והכלבים עזי
נפש לא ידעו שבעה וגו' לא יתבטלון מן עלמא · כלא אצטרי' טוב
ורע ובגיני כך איתלן ביומא דא למרמי ליה גרמא לכלבא עד דאיהו
גריר ייעול מאן דייעול לגבי היכלא דמלכא ולית מאן דימחי בירוי
לבתר

יכשכש

בכל מה דאתעביד בעי ב"נ זמין
להיא מלה ׳ אית ב"נ דברכת׳
אתקיים על ידיה יתיר מאחרא ׳
ת"ח מה כתיב ביה בכהנא טוב
עין הוא יבורך ל תקרי יבור׳ אלא
יברך בגין דהוה זמין דיתקיים
ברכתא על ידיה בהאי ׳ ואית
ב"נ דהוא זמין לאתקיימא לווטין
על ידיה ובכל מה דיישגח ליתי
לווטייא ומאר׳ ובעיתות׳ ושארי
ברכת׳ באשגחותא דיליה כגון
בלעם דאקרי רע עין דהוה זמין
בכל בייש ולא הוה זמין לטב ׳
ואף על גב דברך ברכתיה לא
ברכתא ולא אתקיים · וכד הוה
לייט כל מאן דלייט אתקיים
ואפילו ברגעא חדא ועל דא
כתיב ׳שתם העין ׳ בכל אתר
דעיניה שלטא אתלטייא ׳ ת"ח
מה כתיב ׳וישת אל המדבר פניו
בגין דיתער מההוא סטרא ההו׳
דשלטא תמן וייתי בדלטורייא
עלייהו דישראל׳ מה כתיב בהו
בכהני ׳טוב עין הוא יבורך דהוא
הוה זמין בהאי ושארי ברכתא
באשגחותא דיליה׳ וע"ד תנינן
יסטי ב"נ אפי׳ ממאה ארחין ולא

יכשכש ליה בזנביה ׳ מה כתיב
והתודה עליו את כל עונות בני
ישראל וכתיב ונשא השעיר עליו
את כל עונתם ׳ כיון דאיהו חמי
האי שעיר ׳ תיאובתיה לגביה
ולאשתכללא בהדיה ולא ידע
מאינון חובין דקא נטיל שעיר
תב לגבייהו דישראל חמי לון
בלא חובין בלא פשעין דהא
כלהו שראן ברישא דשעיר סליק
לעילא ושבח לון קמי קב"ה ׳
וקב"ה חמי סהדותא דההוא
מקטרגא והואיל ותיאובתיה
לרחמא על עמיה אע"ג דאיהו
ידע כל עובדא חס עליהון
דישראל וכלא שרייא בדא בגין
דלא יתער רזא דדינא מלעילא
ויתתקף האי ישצון בני עלמא במדבר כ"ד
דהא דא מסטרא דדינא קשייא
קא אתי· ואי יתער האי בחובי סס
בני אינשא אתער׳ דהא לירת
ליה אתערו לסלקא לעילא
לאתערא דינא קשייא בר בדיל
חובי בני נשא ׳ דהא בשעתא משלי כ"ב
דב"נ עביד חובא אתכניש האי
וכמה אלף סייען דיליה ומתכנפי
תמן ונטליה ליה וסלקי לעילא

יערע בב"נ דאית עינא בישא · אוף הכא ושלח ביד איש עתי דהוא (א) זמין להאי ורשים להאי וכהנא הוה אשתמודע ביה חד עינא יתיר מאחרא פורתא · (ב) סורטא דעל עינא אתחזייא

תהלים קמ"ד

רחמנא לישזבן · ועל כלא יהב קב"ה עיטא לישראל לאשתזבא מכל סטרין · ועד"ר כתיב אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלהיו ע"כ :

פקודא מ"ה לישב בסוכה וגו' ר"נ כ' :

בשערין סגיאין · מכחלא עינא ולא מסתכל במישר · האי הוא ב"נ זמין להאי וכרקא חזי ליה · ועד"ר כתיב ביד איש עתי בגויש חלבא הוה ב"נ דבכל אתר דמחי בידוי הוה מית ולא הוו בני נשא מקרבין בהדיה · בסוריא הוה ב"נ דבכל אתר דאסתכל אפי' לטב כלא אתהפך לביש · יומא חד הוה חד בר נש אזיל בשוקא והוו אנפוי נהירין · אתא ההוא בר נש ואסתכל ביה ואתבקע עיניה · כגו"כ בכלא הוה ב"נ זמין להאי ולהאי ועל דא כתיב טוב עין הוא יבורך אל תקרי יבורך אלא יברך · ותאנא האי ב"נ דהוה אזיל למדברא כד מטא ביה בההוא שעירא הוה סליק לטורא ודחי ליה בתרין ידוי · ולא הוה נחית לפלגות טורא עד דאתעביד שייפין שייפין · וההוא ב"נ הוה אמר כך ימחו עונות עמך וגו' · ובגין דסליק ההוא קטיגוריא ואתעביד סניגוריא דישראל · כדין קב"ה כל חובייהו דישראל וכל מה דכתיב באינון פתקין דלעילא לארבדא חייביהון דבני נשא נטיל לון ורמי לון כה"ג לאתר דאתקרי מצולות ים · הה"ד ותשליך במצולות ים כל חטאתם

מיכה ז'

תאנא · ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת ומאת עדת בגין דיהא מכלהו ויתכפר לכלהו · דהא כל חובייהו דבני ישראל הכא תליין וכלהו מתכפרי בדא ·

ולא

א) לכאו' ק' דתנן לא היו מניחים יס לבולינו דוגמת דהיו רוכים לובות נס בוז הכהנים וכמ"ס הפר"ח במיים חיים וככר הק' כס' כ"ר פ"ו דיומא דזריו כמדרש דמת כלותה סנה ומגס ה-ת"ך הקשה מלשון זה ע"ס · מא"ן : ב) פי' נכות עיניו מכוסים כסציות רבות וזיכו כלכע גוון כחול שבו כוחלים הציניס גוון הנק' בלשו כל"ו אזו"ל · הרס"ב ·

ולא סגי מב"נ חד · (ה) ומאן אתר אתנסיבו מאינון קופין דבעזרה נטלין אגרא ואייתי להו מאינון דמי דהוו בכלהו · וההוא שעירא אחרא דהוה אשתאר לקב"ה עבדין ליה חטאת בקדמיתא והא אוקימנא כאן אתר הוה מתקשרא · ולבתר דא מתקרבין הני ומתבסמין כלא ואשתארו ישראל זכאין קמי קב"ה מכל חובין דעבדו ותבו קמיה · הה"ד כי ביום הזה יכפר עליכם וגו' · תו אמר ר' שמעון °ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו אחי איש כרה' כ"ז
שעיר ואנכי איש חלק מאי קא רמיזא · אלא ודאי עשו איש שעיר הוא מההוא דאקרי שעיר דהא מההוא סטרא אתי ואנכי איש חלק גבר מההוא דפליג לכל שאר עמין רברבין ממנן · דכתיב °אשר חלק יי' אלהיך אותם · וכתיב °כי חלק יי' עמו דברי' ד' סס ל"ב
וגו' · תו איש חלק מתרי שעירים ואשתאר חדא · דכהנא פליג להו חד לחולקיה וחד לקב"ה · אמאי · בגין דיטעין על כתפוי כל חובוי דיעקב דכתיב ונשא השעיר עליו את כל עונותם עונות תם · תאנא בההוא יומא כמה פתחין פתיחן לקבליהון דישראל לקבלא צלותיהון · זכאה חולקיהון דישראל דהא קב"ה בעא לזכאה לון ולדכאה לון הה"ד כי ביום הזה יכפר וגו' · בהאי יומא אתעטר כהנא בכמה עטרין · בהאי יומא פולחנא דכהנא יקירא ורב מכל פולחנין · לכלא יהב חולקא באינון קרבנין דקב"ה · בהאי יומא אתעטר (ס"א אתער) חסר בעלמא על ידא דכהנא מקרב קרבנין על חוביהון דעמא · על חוביה בקדמית' ולבתר על חוביהון דעמא מקרב עלוון עלירה ועל עמא והא אוקימנא מלי · עד דהוו אזלי יתבו בחד חקל וצלו · נחת חד עננא דאשא ואסחר לון · א"ר שמעון הא חמינא דקב"ה רעותא דיליה הכא · ניתיב · יתבו והוו אמרי מלי דאורייתא :

פתח ואמר °מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ משלי כ"ה

(ה) ומהיכס מקוס כלקחו ·

מרחק הא אסתכלנא במלוי דשלמה מלכא וכלהו בחכמה אמרן ׳ ת"ח ג׳ ספרין דחכמתא אפיק שלמה לעלמא וכלהו בחכמתא עלאה ׳ שיר השירים חכמה קהלת תבונה ומשלי דעת לקבל ג׳ אלין עבד ג׳ ספרים ׳ שיר השירים כנגד (ב) חכמה הכי הוא ׳ קהלת לקבל תבונה הכי הוא ׳ משלי לקבל דעת במאי אתחזי . אלא כל אינון קראי בתרי גווני אינון רישא וסיפא תרי גווני אתחזייאן ׳ וכד מסתכלי קראי דא כליל בדא ודא כליל בדא ובג"כ שקיל לקבליה דדעת האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה ׳ וכד אסתכלנא ביה כלא כליל חד בחד בין מסיפיה לרישיה בין מרישיה לסיפיה שמועה טובה מארץ מרחק מים קרים על נפש עיפה ׳ מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק ודא ודא נייחא דרוחא כמה דהאי נייחא דרוחא כך האי נייחא דרוחא ׳ עד דהוו יתבי אתא חד בר נ"ש אמר אנתו דרבי שמעון (ג) אתסיאת ממרעהא ׳ וחברייא שמעו קלא דקב"ה (ד) שבק לאינון חובי דדרא א"ר שמעון הא אתקיים הכא קרא ושמועה טובה מארץ מרחק הכי הוא נייחא דרוחא כמו מים קרים על נפש עיפה ׳ אמר להו נקום ונזיל דקב"ה ארחיש לן בנסין ׳ פתח ואמר מים קרים על נפש עיפה דא אורייתא ׳ דכל מאן דזכי למלעי באורייתא ומרווי נפשא מנה מה כתיב ושמועה טובה מארץ מרחק קב"ה אכריז עליה כמה טבאן לאוטבא ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי ׳ הה"ד ושמועה טובה מאן אתר (ה) מארץ מרחק מאתר דקב"ה הוה רחיק מניה בקדמית׳ מאתר דהוה ב"נ כדבכו עמיה בקדמיתא דכתי׳ °וארץ מתקוממה לו מההוא אתר אוכ כ׳

מקדימין

ב) פי' שהוא קדש קדשים וקהלת מיוסד על ו' הכלים ומשלי בכל פסוק דבר והפכו סוד חו"ג הרמ"ז. ג) כרפית מחליים ד) פי' להפוגות שהיו בדור בעת ההיא דוקא ולא דמי לש"ס רבינו הא"י זצ"ל במאמר ר' פרידה דא"ל לזכי כל דרך לפע"ב רוב לא כמלא כעולם אלא ר"ל כל ניגונותיו וכו' עש"ב ודו"ק. ה) אפשר לרמוז בפ' מרח"ק ני' כוכ"ו שד"י כסוד בכל יסוד כ"כל ו'כיכך כ"ח ו'נכורה ר"ם כוכ"ו כמ"ש הא"י זצ"ל וא"ש הסי'ב מא"ן.

מקדימין ליה שלם הה"ד מארץ מרחק וכתיב °מרחוק יי' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד : (כאן חסר) ירמיה ל"א
אל המזבח אשר לפני יי' וכפר עליו ר' יהודה פתח ואמר ויצא
°מזמור לאסף אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו (א) תאנא אלף וחמש מאה וחמשין רבוא מארי שירתא מזמרין לקב"ה כד נהיר יממא (ב) ואלף וחמש מאה וארבעין ותמנייא בטיהרא · ואלף וחמש מאה ותשעין אלף רבוא בההיא שעתא דאקרי בין הערבים · ר' יוסי אמר כד נהיר יממא כל אינון (ג) מארי דיבבא משבחן במלי תושבחן לקבליה דהאי בקר דכד אתער האי בקר כלהו מתבסמין ודינא אשתכיך ואמרין תושבחן הה"ד °ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים וההוא זמנא (הימנותא) חדוותא וברכאן משתכחין בעלמא וקב"ה אתער לאברהם לאחייא ליה ואשתעשע ביה ואשלטיה בעלמא ומנא לן דהאי בקר דאברהם הוא דכתיב °וישכם אברהם בבקר · בההוא זמנא דבין הערבים כל אינון אלף וחמש מאה ותשעין אלף רבוא מארי דיללא אקרון ומזמרין בההיא שעתא וקטטות' שרייא בעלמא וההיא שעתא אתערותא דאתער קב"ה ליצחק וקם ודאין לחייבייא דעברין על פתגמי אורייתא ושבעה נהרי אשא נגדין ונפקין וחלין על רישיהון דרשיעייא ושלהובי גומרין דנורא מתערין מעילא לתתא וכדין תב אברהם לאתריה כד"א °ואברהם שב למקומו ויומא אתפני וחייבי גהינם צווחין ואמרין אוי

תלים נ' · איוב ל"ח · בראשית י"ט · שם י"ח

א) כסוד אל שם החסד וה' חסדים הם סוד כג"כ א"כ נ"פ אל יעלה למכוון אתק"ן ולכן הם בשחרית ובאלהים הוא סוד ה' גבורות שם אלהים ק"ן ה"י פעולים את קמ"ח ואם תוסיף ע"ז שם מ"ב תמלא החשבון השלישי ובזה שם אלהים דיודין הוא ש' וי"ג האותיות של המילוי וה' של השורש הוא ש"י ח וה"פ ש"י ח בסוד ה"נ הוא עולה אתק"ן וע"כ אז יצחק יצא לתקן סוד התפלה שנקרא שיחה פי' שי"ח ה' · א"כ נמית הגבורות הם אלהים וכדט"ס כי הה' אין לו הילוך ולכן לא נזכר כה"ת כי טובים דודיך מיין · וב' שמות אלו הם פעולים קנ"ט וי"ס קנ"ט עולה למכוון · הרמ"ז ב) לקמן בסמוך קאמר כי שך זה מתעורר בתחלת הלילה ודוחק הוא לו' שקרי ללילה טיהרא וצ"ע וצ"ל דהואיל והם מחוץ לפרוכת כדמשמע לקמן קורא אותם שהם בטיהרא א"ס ג) בעלי תרועה ורמז אל תוקף הדין :

ירמיה ו׳ °אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב וההיא שעתא בעי ב״נ
לאזדהרא בצלותא דמנחה· בזמנא דמטי ליליא אינון אף וה׳ מאה
וארבעין ותמניא אקרון מכרא לפרוכתא ואמרין שירתא · כדין
דינין דלתתא מתערין ואזלין ושאטין בעלמא וט״ן אמרין שירתא
עד דיתפליג ליליא משמרה ופלגא בתר דיתפליג ליליא מזדמני
ישעיה ס׳ כלהו אחריני כחדא ואמרי תהלות כד״א °ותהלות יי׳ יבשרו ר׳
יהודה אמר כד רעוא אשתכח בצפרא תהלות יי׳ מבשרין רבי
יוסי אמר בתר דרוחא דצפון אתער בפלגות ליליא ואזיל ליה
תהלות מבשרי עד דייתי צפרא ואתער האי בקר כדין חדוותא
ובדכאן אשתכח בעלמא תאנא א״ר אבא כלהו הני ועילא
מנהון סרכין תלתא בההיא שעתא דאתער האי בקר ומתערין
תושבחן כל אינון אלף וחמש מאה וחמשין רבוא אתמנא
עלייהו חד ממנא והיטן שמיה לקבליה דלתתא ותחות ידיה
סרכין ממנן עלייהו לאתקנא שירתא בההיא שעתא דאתער
זמנא דבין הערבים וזמרין כל אינון אלף וחמש מאה ותשעין
אלף ריבוא מארי דיללה אתמנא עלייהו חד ממנן וירותון שמיה
לקבליה דלתתא ותחות ידיה סרכין ממנן עלייהו לאתקנא
שם כ״ה ההוא זמרא כד״א °זמיר עריצים בההיא שעתא דמטי ליליא
מתערין כל אינון דמכרא לפרוכתא כדין שכיך כלא ופטרא
לא אשתכח ודינין דלתתא מתערין כלהו אתמנן כחדא אלין
על אלין עד דאתפליג ליליא כתר דאתפליג ליליא ומתכנשי
במדבר י׳ כלהו אתמנא עלייהו חד ממנא וכניש לכל משריין כד״א °מאסף
לכל המחנות וגו׳ ואסף שמיה לקבליה דלתתא ותחות ידיה כל
אינון סרכין ממנן ומבשרי תהלות עד דאתי צפרא כיון דאתי
צפרא קם ההוא נע״ר יונק משדי אמיה לדכאה להו ועאל
לשמשא · כד אתער בקר כדין היא שעתא דרעוא
דאשתעי מטרוניתא במלכא ומלכא משיך מניה חד
חוטא

חוטא דברכאן ופריס על מטרוניתא ועל אינון דמזדווגי לה מאן אינון דמזדווגי עמה אינון דמשתדלי באורייתא בליליא כד אתפלג ר' שמעון אמר זכאה חולקיה מאן דאתי עם מטרוניתא (א) בשעתא דאתת לקבלא אנפי מלכא לאשתעי ביה ואשתכח עמה בשעתא דאושיט מלכא ימינא לקבלא למטרוניתא הה"ד אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים · מאי אחרית ים · ההיא שעתא אחרית דההוא ים הוא דכד אתפלג שירותא הוה ודינא הוה והשתא אחרית הוא דילה דמסתלקין דינהא ועאלת בגדפוי דמלכא היא וכל אינון דמזדווגין לה הה"ד אשכנה באחרית ים · ותאנא כל אינון דמשתדלי באורייתא בשעתא דאתפליג ליליא אשתתף בשכינתא · וכד אתי צפרא ומטרוניתא אתחברת עם מלכא הוא אשתכח עמה עם מלכא · ומלכא פריס על כלהו גדפוי הה"ד יומם יצוה יי' חסדו ובלילה שירה עמי וגו' תאנא בההיא שעתא אבהן מזדמנין במטרוניתא וקדמין לאשתעי בהדה ולאתחברא עמה · וקב"ה מליל עמה בהו · והוא קארי לה לפרסא עלה גדפוי הה"ד מזמור לאסף אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ וגו' · אל דא (ב) נהירו דחכמתא ואקרי חסד · אלהים דא גבורה · יהו"ה דא שלימו דכלא רחמי · ועל דא דבר ויקרא ארץ וגו' :

(ג) רבי אלעזר הוה יתיב קמיה דר"ש אבוי אמר ליה הא תנינן אלהים בכל אתר דינא הוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א אית אתר דאקרי אלהים כגון ארנ"יהו"ה · אמאי אקרי אלהים והא אתוון רחמי אינון בכל אתר · אמר ליה הכי הוא כתיב בקרא דכתיב וידעת היום והשבות אל לבבך כי יי' הוא האלהים וכתיב יי' הוא האלהים · אמר ליה מלה דא ירענא דבאתר

דאית

(תהלים קל"ט; שם מ"ב; שם נ'; דברים ד'; מלכים א' י"ח)

א) משמע שצריך לקום דוקא בחצות לילה ולא דמי למאן דקאים אחר חצות א"ס : ב) פי' שהחסד הוא ענף החכמה וכן בפ' לך לך ל"ד א' ובפ' נח ריש דל"ח וז"ל אל בכל אתר נהירו רב דחכמתא עילאה וכן פירשו הרמ"ב : ג) עיין ביאור מאמר זה בפרדס בספר מהות והנהגה פ' ז' :

דאית דינא אית רחמי ולזמנא באתר דאית רחמי אית דינא א"ל
תא חזי דהכי הוא ידו"ד בכל אתר רחמי וכשעתא דמהפכי
חייביא רחמי לדינא כדין כתיב יהו"ה וקרינן ליה אלהים · אבל
ת"ח רזא דמלה ג' דרגין אינון וכל דרגא ודרגא בלחודוי ואע"ג
דכלא חד ומתקשרי בחד ולא מתפרשי דא מן דא · ת"ח כלהו
נטיען וכל אינון בוצינין (דמתלהטין) כלהו נהירין ומתלהטן ומשתקיין
תרי נסחי ומתברכאן מההוא נהרא דנגיד ונפיק דכלא כליל ביה וכללא
דכלא ביה · והאי נהרא אתקרי א"ם לגנתא ועילא מגנתא בגין
ב"א א' דעדן משתתף בהדה ולא פריש *מנה ובגין כך כל מבועין נפקין
ונגדין ואשתקיין לכל עיבר · ופתחין בה פתיחן ועל דא רחמי
מנה משתכחין ורחמין פתיחין בה · ובגין דקרינן לה אם נוקבא
גבורה ודינא מנה נפיק אקרי רחמי בלחודהא הא (ד) מסטרהא
דינין מתערין ובגין כך כתיב ברחמי ונקיד בדינא אתוון ברחמי
ואתנגיד דינא בסטרהא כגוונא דא יְהֶוִה האי דרגא חד · דרגא
תניינא מסטרא דהאי קדמאה נפיק ואתער דרגא אחרא
דאקרי גבורה והאי אקרי אלהים באלין אתוון ממש ושירותא
(חד) מזעיר אנפין הוא וביה אתאחיד ובגין דאתאחיד (האי)
בהאי כתיב (ה) יי' הוא האלהים כי יי' הוא האלהים באלין אתוון
והוא חד ודא הוא דרגא תניינא · דרגא תליתאה צדק כתרא
בתראה האי בי דינא דמלכא ותאנא ארנ"י הכי כתיב והכי
אקרי וכ"י בהאי שמא אתקרי · והאי שמא באתר דא אשתלים
ואלין אינון ג' דרגין דאקרון בשמהן דדינא וכלא מתקשר חד בחד
בלא פרודא כמה דאוקימנא אמר ליה אי ניחא קמיה דאבא הא
י"ס א' שמענא בהאי *דכתיב *אהיה אשר אהיה ולא קאימנא ביה א"ל
שמות ג' זעיר. ברי הא אוקמוה חברייא ואשתאר בחד מלה אתקשר כלא

ורזא

ד) היא בסוד התבונה שהיא מאחורים של אימא וה"ר מסטרהא פי' מאחוריה ועיין כ"ז הרמ"ז · ה) כר' הרמז דהרי
הוי"ה בגי' כ"ו ואם תכתוב במילוי כ"ף וי"ו כוז המילוי הוא פ"ו כגי' אלהים כמנין ר"ת כגי' הויה וס"ת כגי' אלהים
וזהו כי יה' הוא אלהים · א"ס כגס מ"כ ·

ורזא דמלה הכי הוא · אהיה דא כללא דכלא · דכד שבילין סתימין ולא מתפרשן וכלילן בחד אתר · כדין אקרי אהיה כללא כלא סתים ולא אתגלייא בתר דנפק מניה שירותא וההוא נהר אתעבר לאמשכא כלא כדין אקרי אשר אהיה כלו' ע"כ אהיה אהיה זמין לאמשכא ולאולדא כלא אהיה כלומר השתא אנא הוא כלל כלא כללא דכל פרטייא · אשר אהיה דאתעברת אימא וזמינת לאפקא פרטין כלהו ולאתגלייא שמא עלאה · לבתר בעא משה למנדע פרטא דמלה מאן הוא עד דפריש ואמר אהיה (ס"א יהוה) דא הוא פרטא והכא לא כתיב אשר אהיה · ואשכחנא ויחי קל"ה
בספרא דשלמה מלכא אשר (א) בקיטורא דעדונא (ב) קסטירא
כחברותא עלאה אשתכח כד"א · באשרי כי אשרוני בנות אהיה ברא' ל'
(ג) זמינא לאולדא ת"ח היך נחית מדרגא לדרגא לאודעא רזא דשמא קדישא (לאחזאה קב"ה) למשה בקדמיתא אהיה כללא
דכלא סתים דלא אתגלייא בלל כמה דאמינא וסימניך · ואהיה משלי ח'
אצלו אמון וגו' וכתיב · לא ידע אנוש ערכה וגו' · לבתר אפיק (רזא איוב כ"ח
דשירותא עילאה ראשיתא דכלא) ההוא נהרא דאיהו אימא עלא' ואתעברת וזמינא לאולדא ואמר אשר אהיה זמינא לאולד' ולתקנ' כלא · לבתר שארי לאולדא ולא כתיב אשר אלא אהיה כלומר השתא יפיק ויתתקן כלא · בתר דנפיק כלא ואתתקן כל חד וחד באתריה שבק כלא ואמר יהו"ה · דא פרטא ודא קיומא ובההיא שעתא ירע משה רזא דשמא קדישא סתים וגלייא ואתדבק מה (ד) דלא אתדבקו שאר בני עלמא זכאה חולקיה · אתא ר' אלעזר ונשיק ידוי · א"ל אלעזר ברי מכאן ולהלאה אזדהר דלא למכתב שמא קדישא אלא כדקא יאות דכל מאן דלא ידע למכתב שמא קדישא כדקא יאות ולקשרא קשרא דמהימנותא קשרא

דחד

א) בקיטור הצירוף שהוא החכמ"ה עם הבינה שהוא היכל העליון · (פי' קשר תפלות חיבור חו"ב כק' אשר לשון אושר והצירוף בהתחברם וע' מק"מ פי' הכל · כרפ"ב) : ב) יחוד נסתר נעלם : ג) מוכן להוליד ועיין ריש פ' בראשית ס"ו ע"א : ד) שלא השיגו :

במדבר ט"ו דחד בחד בגין ליחדא שמא קדישא · עליה כתיב כי דבר יי'
בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת וגו' · אפילו דגרע חד דרגא
או חד קשרא מאת חד מנייהו · ת"ח י' בקדמיתא כללא דכלא
סתים מכל סטרין · שבילין לא מתפתחין כללא דדכר ונוקבא ·
קוצא דיו"ד דלעילא רמיזא לאין · לבתר · י' דאפיק ההוא נהרא
ברא' ב' דנגיד ונפיק מניה ולאתעברא מניה ה' בהאי כתיב ונהר יוצא
שמות ה"ג ה' מעדן · יוצא ולא יצא · בג"כ לא בעייא לאתפרשא מניה · ובג"כ
כתיב רעיתי · ואי תימא נהר כתיב משמע חד והא הכא ג'
הכי הוא ודאי · י' אפיק תלתא ובתלתא אתכלל כלא · י'
אפיק לקמיה ההוא נהר ותרין בנין דינקא להו אימא ואתעברת
מנייהו ואפיק לון · לבתר ה' · כגוונא דא ה' · ואינון בנין תחות
אבא ואימא · בתר דאולידת אפיקת בן דכר ושוייה לקמה ובעי
למכתב ו' והאי ירית אחסנתא דאבא ואימא וירית תרין חולקין
ומניה אתזן ברתא · ועל דא בעי למכתב לבתר וה' כחדא ·
כמה דה"א קדמאה י"ה כחדא ולא בעי לאפרשא לון אוף הכא
וה' כחדא ולא בעי לאפרשא לון · והא אוקימנא מלי · ולאתר
אחרא סלקין הני מלי · זכאה חולקיהון דצדיקייא דידעין רזין
תהלים ק"מ עלאין דמלכא קדישא ואתחזון לאוראה ליה הה"ד אך צדיקים
שם נ' יודו לשמך ישבו ישרים את פניך · תאנא א"ר יהודה אל אלהים
יי' דבר ויקרא ארץ · שלימו דכלא שלימו דאבהן קדישי · דבר
ויקרא ארץ · לאשתבחא בכ"י בשלימו בחדוותא · ומאן אתר הוא
אשתבח עמה · הדר ואמר מציון מכלל יופי אלהים הופיע תאנא
כד בעא קב"ה למברי עלמא דלתתא כלא כגוונא דלעילא
עבד ליה · עבד ירושלם אמצעיתא דכל ארעא · ואתר חד דאקרי
ציון עלה · ומהאי אתר מתברכא ובהאי אתר דציון שארי עלמא
לאתבנאה ומניה אתבני הה"ד אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ
ממזרח שמש עד מבואו · ומאן אתר · מציון מכלל יופי
אלהים

אלהים הופיע כלומר מציון דהוא שלימו דיופי דעלמא אלהים הופיע ׳ ת״ח לא אתברכא ירושלם אלא מציון ׳ וציון מעילא וכלא חד כחד אתקישר ׳ תאנא אמר רבי יהודה ויצא אל המזבח אשר לפני יי׳ וכפר עליו ׳ המזבח סתם ׳ (כב יכול) כמה דאתעביד לתתא אתעביד לעילא וכלא אתקשר חד בחד ׳ ותאנא כמה דבהאי יומא מכפר כהנא לתתא הכי נמי לעילא ׳ וכד כהנא דלתתא מסדר פולחניה כהנא דלעילא הכי נמי (כב יכול) לא אשתכח לעילא עד דאשתכח לתתא ׳ ומתתא שארי לסלקא קדושה דמלכא עלאה ומשתכחין כלהו עלמין חד קמיה דקב״ה א״ר יהודה אלמלא הוו ידעי ישראל אמאי קב״ה פקיד עלייהו דישראל לאוכחא להו יתיר מכל שאר עמין ינדעון דהא קב״ה שביק דידיה ולא גבי מנהון חד ממאה ׳ תאנא קב״ה כמה רתיכין כמה חיילין אית ליה כמה שולטנין ממנן משתכחין בפולחניה כד זמין להו לישראל בהאי עלמא אבתר לון בכתרין קדישין כגוונא דלעילא אשרי לון בארעא קדיש׳ בגין דישתכחו בפולחניה קשיר לכלהו עלאי בהו בישראל וחדוון לא עשין קמיה ופולחנא לא אתעביד קמיה לעילא עד דישראל עבדין לתתא כל זמנא דישראל משתכחין בפולחניה דמאריהון לתתא הכי נמי לעילא ׳ (כב יכול) בזמנא דישראל בטלי פולחנא לתתא בטלי לעילא ופולחנא לא אשתכח לא לעילא ולא לתתא ׳ ועל דישר׳ בטלו פולחנא דקב״ה כד שראן בארעא הכי נמי לעילא כ״ש לבתר ׳ אמר קב״ה ישר׳ אי אתון ידעין כמה אוכלוסין כמה חיילין מתעכבין בגיניכו תנדעון דלית אתון כדאי למיקם בעלמא אפי׳ שעתא חדא ׳ ועכ״ד מה כתיב ׳ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים וגו׳ (כג״כ) ויצא אל המזבח אל המזבח סתם אשר לפני יי׳ סתם ׳ וכפר עליו לבתר ויצא ועשה את עלתו ואת עולת העם וגו׳ וכפר עליו מאי קא מיירי ׳ א״ר יוסי לאתערא חסד בעלמא בקדמיתא ׳ תאנא כתיב וכפר על הקדש מטמאות בני ישראל ׳ מאי וכפר על הקדש אלא א״ר אלעזר הא תנינן חייביא ויקרא כ״ו

עבדין פגימותא לעילא ומתערין דינין וגרמין לאסתאבא מקדשא (א) וחוייא תקיפא שארי לאתגלאה · וכדין דינין מתערין בעלמא ובהאי יומא בעי כהנא לדכאה כלא ולאתעטרא (ס"א ולאתערא) כתרא קדישא דילירה דהיא רישא דמלכא בגין דייתי מלכא לאשראה במטרוניתא וכד רישא דמלכא נטיל כלא נטיל וייתי לאזדווגא במטרוניתא ולאתערא חידו וברכאן בעלמא · (ס"א בגין דייתי מלכא לאזדווגא במטרוניתא ולאתערא חידו וברכאן בעלמא וכד רישא דמלכא נטיל) כלא נטיל אשתכח דכל שלמא (נ"א שלימו) דעילא ותתא בכהנא תלייא דאי אתער כתרא דילירה כלא אתער כלא בשלימו אשתכח · וע"ד כתיב וכפר על הקדש בקדמיתא וכפר על הקדש לאסגאה שלמא בעלמא ולאסגאה חידו בעלמא · וכד חידו דזווגא אשתכח במלכא ובמטרוניתא כל שמשין וכל בני היכלא כלהו אשתכחו בחידו (וכל חידו דעלמ') וכל חובין דחבו קמי מלכא אתכפר להו · הה"ד מכל חטאתיכם לפני יי' (ג) תטהרו · ובג"כ כתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו · בשעתא דעאל לזווגא להו ובשעת' דמזדווגין מלכא ומטרוניתא ההיא שעתא וכפר בעדו ובעד ביתו :

תאנא

ויקר' ט"ז וכל אדם לא יהיה באהל מועד · רבי יצחק פתח וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק וגו' · האי קרא אוקמוה · תא חזי בשעתא דישראל בגלותא כב יכול קב"ה עמהון בגלותא דהא שכינתא לא אעדי מנייהו לעלמין · בזמנא דישראל אשתכחו בגלותא דבכל שכינתא בינייהו שרייא ותבארת עמהון מן גלותא · ובזכות אינון צדיקייא דאשתארו

א) א"ה כ"הרב מנחם ריקאנטי ז"ל התשובה שעליון שהוא רצון הוא לפני ה' ממש וצריך לכפרה בשביל עונותיהם של יש' זהו וטהרו וקדשו מטומאות בני ישראל והבן זה · ודע כי ע"כ נקרא היום הזה כפורי' ולא כפרה כי מיעוט כפורים שנים כפרת כנ"י של מעלה שנטמאת בעונותיהם של ישראל וכפרת ישראל של מטה וכן הוא אומר ובפשעכם שלחה אמכם וע"כ כתיב כי ביום הזה יכפר עליכם אכפר לא כתיב אלא יכפר ר"ל כי עם היום הזה הנק' תשובה יכפר עליכם היודע סוד זה יבין כמה גדול כח התשובה וכמה עולמות מתקן ע"כ : ב) ונחש החוק מתחיל להתגלות והוא נחש הקדמוני : ג) כ"ל תטהרו כנ' כתר והוא בסוד כתרא עלאה דאיהו מתחסד דע"י ומניה יורדין ד' חיוורי לרישא דו"א · הרמ"ז :

דאשתארו בארעא שארת בארעא ולא אעדי מנייהו לעלמין א"ר יהודה דאתהדרת מטרוניתא כמלכא ואתהדר כלא בהלולא דמלכא בנ"ב אקרון אנשי (א) כנה"ג כנה"ג ודאי · תאנא בכל זמנא דישראל בגלותא אי אינון זכאין קב"ה אקדים לרחמא עלייהו ולאפקא לון מגלותא · ואי אינון לא זכאין מעכב לון בגלותא עד ההוא זמנא דאתגזר · וכד מטא זמנא ואינון לא אתחזיין קב"ה אשגח ליקרא דשמיה ולא אנשי להו בגלותא הה"ד וזכרתי את בריתי יעקוב וגו' · אלין אבהן דכלא רזא דשמא קדישא · רבי חייא אמר מאי טעמא יעקב קדמאה הכא · אלא בגין דיעקב כללא דאבהן והוא אילנא קדישא בג"כ ו' דשמא קדישא ביה אחירא והכי קרינן (ב) יעקוב בו' ר' יצחק אמר וא"ו באתווי י"ג מכילן דירית ירותא די"ג מבועין דמבועא סתימא קדישא ר' אבא אמר וא"ו אמאי כליל ו' א' ו' אלא ו' דיתיב על כורסייא כד"א ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה (ג) א' סתים בגויה ולא אתגלייא ודא הוא דכתיב בי נשבעתי נאם יי' בג"כ כתיב ולא אקרי בתראה כללא דקדמאה בתראה הא אוקימנא (נ"א ו' בתראה כללא דו' קדמאה ו' בתראה) דא יה"ו יסוד דאיהו סיומא דגופא וכללא דיליה · ועל"ד כלילן אתוון דא בדא וא"ו רישא וסיומא כמה דאוקימנא · ותאנא תרין אתוון אינון כהאי גוונא וא"ו דאמינא נו"ן אוף הכי ואע"ג דאוקמוה מלה נו"ן הכי מתפרשא נ' כפופה דא מטרוניתא · וסמיכא לה ו' דאיהו יסוד בגין לאתברכא (ד) מניה ן' פשוטה אתפשטותא דתפארת ועל"ד כלילן אתוון ומתאחדן דא בדא · ואי תימא אמאי אהדר ו' אנפוי מנו"ן כפופה ואהדר אנפוי לגבי ן' פשוטה אלא בגין יקרא דמלכא אהדר אנפוי לקבליה דמלכא · ותאנא מ"ם לא כליל בגווה את אחרא (כגון)

יחזקאל א' | כ"ה
בראשית כ"ב | ק"ל א'

אלא

הן שם ו נראה שם זה דר"ל דהתגלות הספי' בסוד גלות וקרוב לזה כתבתי בפ"ע ריש אבות וה"ע : (א"ה אבג' שלוה כיונו הז"ל באומרם נמה נקרא שמה אנשי כנסת הגדולה שהחזירו עטרה ליושנה) : ב) וסיימו דאמרי' יעקב אליהו לא אמר דאהיד וא"י דכ"ה היים כנז' וזהו תהן אמה ליעקב רוא דוא ו"נ אחד כמ"ש לקמן ויעקב א"ש תם תוסי' א' הוא אמת ברזא דוא"ו רייש וכמ"ש בזוה"ק פ"פ ונתהם לי אות אמת סימנא דחיו בעלת מנייהו · וא"ש הבי"ב · מאי ן' : ג) כ"ל דלכך לא נקרא · ולא נראה הגרה הוא ה' שנתוך הוא"ו שהאלף רמז על תוקף יסוד עליון מקור הכל כהיפוך פלא כנז' במנא בתוך סוה"ו פירוש כ"ה מדה יעקב שהוא מכונה בשם הוי"ה כנז' ושובי נשבעתי נאם ה' ר"ל בהוך ה' שהוא הו' בן שבקור שהוא בי הוא טרוף ולי ק · ד) מגיה למהוי ן' פשוטה וכו' בכ"ל : וכי' דלפיכך נון כפופה כב יכול שרגליה כפופות ... כי ... ויוא ווה כנז ע"כ ה' ה' למיפשט רגליה אם לא כשמתפשט כב יכול גם ת"ת להזדווג עמה אז בירחים כל שם ה' ונעשה גם היא כב יכול יכולה להתפשט רגליה כי אפס קצף וכי תפשוט כפיפת רגל הנון כפופה ישיב נון פשוטה כ"ל וה' יכפר · א"ס :

אלא מ' פתוחה מ' סתומה מ' פתיחה דהוא כד דכר אתחבר
עמה ס' סתומה יובלא ' דהא סתימין ארחהא ואע"ג דמתפשטין
שיר ד' לזמנין ' ואית דמתני בהאי כד"א ' גן נעול אחותי כלה גל נעול
מעין חתום ' אמר ר' יצחק בשעתא דמלכא קדישא אדכר להו
לישראל בגין שמיה ואהדרת מטרוניתא לאתרהא כדין כתיב
וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש ' כך כהנא
בשעתא דעאל ליחדא שמא קדישא ולכפרא בקודשא לזווגא
למלכא במטרוניתא ' כתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד
וגו' ' תאנא ר' יהודה אמר כהנא אתער שלמא בעלמא לעילא
ותתא ותניא עאל בדרגא חד אסחי גופיה ' נפיק מהאי דרגא
לדרגא אחרא אסחי גופיה אחיד שלמא בהאי ובהאי קדש ידוי
ומתברכאן כחדא ' ובכלא בעי לאחזאה עובדא ובעי לאחזאה
לבושוי דיתלביש כגוונא דעובדא דיתכוון עד דיסדר כלא כמה
דאצטריך ויתברכון עלאי ותתאי ' תאנא ר' שמעון פתח (ד) יו"ד
בגליפוי אתוון בסטרין אתקשרן ביו"ד יו"ד אזיל ליו"ד (ס"א לוי"ו)
יו"ד סליק ביו"ד יו"ד אזיל לוי"ו ומתכנשי בהו ומכוון דעתא אתחבר
ה' בוא"ו ' ה' עלאה אחיד תרעוי (ס"א כתרעוי) בגילופי תכסיסין אחדא
בנהירו אלף וחמש מאה ושבעין אכסדרין סתימין ' סליק ה'
ואתעטר חמשין זמנין לן' תרעין קיימין דקיימין ' כד אתגלף
בעטרוי נהרין אנפין דמלכא וא"ו אתפשט לע"ב גליפין מעטר ה'
לו' (כ"א מתעטר ביו"ד ה' לו') (ה) בע' אלף וה' מאה כתרין דמתעטרן כחד
שם ג' כתרא הה"ד בעטרה שעטרה לו אמו ' בתרין רישין רישא דגולגלתא
גליפא רישא קוצא חד לעילא וקוצא חד לתתא וי' נחית לו' (ס"א
וה"ו נחית לוה"ו) גליפא דגלופין בגווייהו שבעין אנפין דעטרין מעילא
לתתא ביה (ו) טאסין גביעין ופרחין דא סליק ודא נחית מתגלפין
חד בחד אתקשר י' בה' ה' בו' ו' בה' (ס"א ו' בה' ה' בו' ו' בו' ו' בה') דא
בר' מ"ט אחיד בדא כמה דאת אמר ותשב באיתן קשתו ויפזו זרועי ידיו
במדבר כ"ד מידי אביר יעקב וכתיב איתן מושבך ושים בסלע קנך כדין אתקשר
כלא

ה) נ"ל פהות סוד ס"פ פד"י הרמ"ז י ו) פירו' ביה כלות ו' פסוק ז"ה טלפין פורחים ועולים נביעין כוסות ופוסקים של המנורה. מ"כ גביעים ופרחים ממנה היו כמה נחינות ועיין מק"ס פי' הכל הרש"כ.

כלא חד כחד דא כדא נהרין ונהרין מתפתחן ונהרין אנפין כלהו כדין כלהו נפלין ע"ג אנפייהו ומזדעזעי ואמרי בריך שמא יקרא מלכותיה לעלם ולעלמי עלמין קלא מתקשר עמיה דכהנא והוא אתיב לגבייהו ואמר תטהרו (ה) תטהרו לא אמרין שאר כהני ועמא בר כהנא רבא כד אתקשר ביה ההוא קלא תאנא מכל חטאתיכם לפני יי' כיון דכתיב מכל חטאתיכם אמאי לפני יי'

שמות ק"ע כ' אלא א"ר יצחק לפני יי' ממש דתניא מרישא דירחא ספרין פתיחין ודייני דיינין בכל יומא ויומא בתי דינין אתמסרן לאתפתח' בדינא עד ההוא יומא דאקרי תשעה לירחא בההוא יומא סלקין דינין כלהו למארי דדינא ומתקני כורסייא עלאה דרחמי למלכא קדישא בההוא יומא בעאן ישראל לתתא למחדי בחדוותא לקדמות מאריהון דזמין ליומא אחרא למיתב עלייהו בכורסייא קדישא דרחמי בכורסייא דוותרנותא וכל אינון ספרין דפתיחין קמיה וכתיבין קמיה כל אינון חובין הוא מזכי לון ומדכי לון מכלהו הה"ד מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו לפני יי' ממש אינון דאמרין קרא עד הכא אמרין ולא יתיר ולית רשו לאחרא דלימא תטהרו אלא כהנא רבא דפלח פולחנא וקשר שמא קדישא בפומיה וכד הוה אתקשר ומתברך בפומיה ההוא קלא נחית ובטש ביה ואתנהיר מלה בפומיה דכהנא ואומר תטהרו פלח פולחנא ומתברכין כל אינון עלאין דאשתארו ולבתר אסחי גופיה וקדיש ידוי לאעלא בפולחנא אחרא קדישא עד דיתכוון למיעל לאתר אחרא עלאה קדישא מכלא ג' שורין סחרין ליה כהני אחוי ליואי ומכל שאר עמא כלהו (ברכאן קמיה) וקפין ידין עליה בצלות' (ו) וקטרא דדהבא זקפא ברגליה נטיל

ה) בן יסף ייבי בן יוסי כ"ג בסדר עבודה שבידינו שהוא תקנו כמ"ש הר' המבטור שהיה בזמן הרמב"ם ח"מ והרמב"ס כתבו ותמה על הספר"ח שלא ידע מאין כוללו ושלא סדר עבודה נתקן מיוסי בן יוסי כ"ג קודם אבותיו ורבותיו של ר' עבודה המשנה ותמה כי הרמב"ם וזה שביש תלין · כי הכל על זהב היה קשיר כרגל כ"ג חוץ שכלם ה"ו ימות בסיבל חוי יתשיבוהו ח"לה :

נטיל ג׳ פסיען וכלהו קיימין בקיומייהו ולא נטלין בתריה (הוה אקטיר בקטורת) נטיל ג׳ פסיען אחרן (רש״מא בלבא) אסחר לדוכתיה · נטיל ג׳ פסיען אסתים עיינין ואתקשר לעילא · עד לאתר דעאל שמע קול גדפי דכרובייא מזמרין ואקישן גדפין פרישאן לעילא הוה · אקטיר קטורת משתכבא קול גדפייהו ובלחישו אתדבקן · אי כהנא זכי דהא לעילא בחידו אשתכח אוף הכא בההיא שעתא נפיק רעוא דנהורא מתבסמא מריחין דטורי אפרסמונא דכייא דלעילא ואזלא בכל ההוא אתר אעיל ריחא בתרי נוקבי דחוטמיה ואתיישבא לבא כדין כלא הוא בלחישו ופטרא לא אשתכח תמן · פתח כהנא פומיה בצלותא ברעותא בחדוותא וצלי צלותיה · בתר דסיים זקפין כרובייא במלקדמין גדפייהו ומזמרין כדין ידע כהנא דרעותא הוא ועידן
ישעי׳ א׳ חדוותא לכלא ועמא ידעין דאתקבל צלותיה כמה דכתיב ״אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו · והוא תב לאחוריה וצלי צלותיה · זכאה חולקיה דכהנא דהא על ידוי חידו חידו על חידו
תהלים קמ״ד אשתכח ההוא יומא לעילא ותתא על ההיא שעתא כתיב ״אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי׳ אלהיו :

והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו
ישעיה כ״ו את נפשותיכם וגו׳ · רבי חייא פתח ״נפשי אויתיך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך וגו׳ · נפשי אויתיך בלילה · נפשי אותך בלילה מבעי ליה · מאי נפשי אויתיך · אף רוחי בקרבי אשחרך · ישחרך מבעי ליה · אלא הכי תאנא קב״ה רוחא ונפשא דכלא וישראל אמרי נפשי ורוחי אנת · בגין כך אויתיך לאדבקא בך ואשחרך לאשכחא רעותך · ר׳ יוסי אמר בשעתא דב״נ נאים בערסיה נפקא נפשיה וסלקת ואסהידת ביה בב״נ על כל מה דעבד בכל יומא · גופא אמר לנפשא נפשי אויתיך בלילה

אף

אף רוחי בקרבי אשחרך ׳ ד״א נפשי אויתיך אמרה כנסת ישרא׳ קמי קב״ה נפשי אויתיך בלילה בעוד דאנא בגלותא ביני עממיא ומניעא נפשי מכל (א) בישתא (נ״א ורווחא נפשי מכל פיסתא) דקיטרא ביני עממייא נפשי אויתיך בגין לאתבא לאתרי · אף רוחי בקרבי אשחרך כלומר אע״ג דאינון משעבדין לבני בכל שעבודא רוחא קדישא לא אתעדי מנאי בגין למשחר לך ולמעבד פקוריך ׳ר׳ יצחק אמר אמרו ישראל קמי קב״ה בעוד דנפשי בי אויתיך בלילה מאי טעמא בלילה אלא בגין דהאי נפש בהאי שעתא אצטריך לחמדא לך ׳ אף רוחי בקרבי אשחרך ׳ כד אתער בי רוחא קדישא אשחרך באתערותא למעבד רעותך ׳ כי כאשר משפטיך לארץ ׳ בזמנא דמשפט נחית בארעא לבסמא עלמא כדין צדק למדו יושבי תבל ׳ כלומר יכלין למסבל דינא דצדק ולא ישתצי עלמא מניה ׳ אימתי צדק למדו יושבי תבל כאשר משפטיך לארץ ׳ רבי חזקיה אמר נפשי אויתיך בלילה דא כנסת ישראל ׳ אף רוחי בקרבי אשחרך דא קב״ה ׃

רבי אבא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון קם ר׳ שמעון בפלגו ליליא למלעי באורייתא · קמו ר׳ אלעזר ורבי אבא עמיה ׳ פתח ר׳ שמעון ואמר ׳כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלהים · האי קרא אוקמוה חברייא זכאין אינון ישראל מכל עמין דקב״ה יהב לון אורייתא קדישא ואורית לון נשמתין קדישין מאתר קדישא

בגין

רעיא מהימנא

אמר רעיא מהימנא בההוא זמנא אלין מארי מתניתין מארי חכמתא עלאה מארי קבל׳ מארי רזי תורה שעתא דחיקת לון ׳ והאי איהו דאמר כאיל תהלים מ״ב
תערוג על אפיקי מים דאינון אפיקי מים דאורייתא לגבי שכינתא ולית תורה אלא עמוד׳ דאמצעיתא ׳ דיהון אלין אפיקי מים בצערא בינונא בעניותא

ואלין

א) פי׳ הרשות הקשורים והדוקים באומות אני מנעתי נפשי מהם · הרג״כ ׃

בגין למעבד פקודוי ולאשתעשע׳ באורייתא דכל מאן דאשתעשע באורייתא לא דחיל מכלא · דכתיב ׳לולי תורתך שעשועי׳ אז אבדתי בעניי׳ מאן אינון שעשועי אורייתא דאורייתא שעשועים אקרי דכתיב ׳ואהיה שעשועים יום · ודא הוא דתנינן קב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקייא בגנתא דעדן מאי לאשתעשעא בגין למחדי בהו דתנינן זכאין אינון צדיקיי׳ דכתי׳ בהו ׳אז תתענג על יי׳ בגין לאתענגא (ב) מההו׳ שקיו דנחלא כר"א והשביע בצחצחות נפשך כביכול קב"ה משתעשע בהו מההוא שקיו דנחלא דמתענגי בהו צדיקייא ועל דא אתי לאשתעשעא עם צדיקייא וכל מאן דאשתדל באורייתא זכי לאשתעשעא עם צדיקייא.

משלי כ"ג
תלי׳ קי"ט
משלי ח׳
תלי׳ כ"ט
ישעיה כ"ח

ואלין אינון חבלים צירים דיולדה דאיהי שכינתא דאתמר בה ׳ותגל יולדתך ובאינון חבלים תהא בצערא דילהון ובאינון חבלים דצווחת בהון אתערת שבעין סנהדרין דלעילא עד דיתער קול דילה עד יהו"ה ומיד ׳קול יי׳ יחולל אילות דאינון מארי מתניתין בתולות אחריה רעותירה כלהון יהון לון חיל כיולדה ממש בדחקין דדחקא לון שעתא בכמה נשיכין דיצר הרע דחוייא דנשיך לון בכמה דחקין · בההוא זמנא אתפתחת לאולדא משיח בגין חבלים ודוחקים דצדיקים ומארי מדות ומארי רזין דאוריית׳ מארי בושת וענוה מארי יראה ואהבה מארי חסד אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי בצע דדחקא לון שעתא · והאי הוא דאוקמוה מארי מתניתין דור שבן דוד בא אנשי חיל יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו ויראי חטא ימאסו וחכמת סופרים תסרח ותהי האמת נעדרת והגפן תתן פריה והיין ביוקר ומאינון קלין דיהיבת דאינון שבעין לקבל שבעין תיבין

דיענך

ב) ו"ס על פ׳ כמו ספירת בוהר קק׳ והתכלל חנה על ה׳ וכמבואר בזה כל הלשון ופסוק מא"ן ·

צדיקייא מההוא שקיו דנחלא תאנא כאיל תערוג על אפיקי מים ׳ דא כנסת ישראל כד"א ׳אילותי לעזרתי חושה ׳ תערוג על אפיקי מים וראי לאשתקייא משקיו דמבועי דנחל׳ ע"י דצדיק תערוג כד"א ׳לערוגת הבושם כן נפשי תערוג אליך אלהים ׳ לאשתקייא מנך בעלמא דין ובעלמא דאתי ׳ מבועי נחלא

דיענך יי׳ ביום צרה אתפתחת רחמה דאיהי ב׳ כלילא מתרין ביתין לאולדא ב׳ משיחין ואע"ל רישא בין ברכהא דאיהו רישא דילה עמודא דאמצעיתא תרין שוקהא נצח והוד תרין נביאים מתמן אוליד׳ תרין משיחין בההי׳ זמנא ויחשוף יערות יתעכר נחש מעלמא ע"כ

סיים זה המ׳ רמ"ט א׳ ואי תימא וכו׳

תהלים כ׳ כ׳

ש"א ו׳

מאן אינון מבועי חד לעילא דכתיב ׳ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו׳ ׳ ומתמן נגיד ונפיק ומשקי לגינתא וכד אינון נחלין נגדין ונפקין ומתכנשין בתרי מבועין דאקרון נצח והוד ואלין אקרון אפיקי מים בההוא דרגא דצדיק דמניה נגיד ונפיק ומשתקי גנתא ׳ כגון כך איל וצבי כחדא משתכחי (נ"א איל וצבי איקרון עטרת ויסוד) צדק וצדיק ׳ תאנא כתיב קול יי׳ יחולל אילות אילות ׳ אילת כתיב חסר דא אילת השדה (נ"א דא אילת השחר) ד"א אילות השדה דתניא בפלגות ליליא בשעתא דקב"ה עאל לגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקייא האי קול נפיק וכאיב כל אינון איילתא דסחרניה כורסייא יקירא קדישא הה"ד °ששים גבורי׳ סביב לה ד"א יחולל אילות כד"א °חוללה ידו נחש בריח ויחשוף יערות כד"א ׳ביערת הדבש וכתיב °אכלתי יערי עם דבשי וינק׳ להו כאימ׳ דינקא לבנין א"ל ר׳ אבא ׳נפשי אויתיך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך אויתיך אותך מבעי ליה ׳ אשחרך ישחרך מבעי ליה א"ל הא ׳אוקמו׳ כד"א ׳אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש ׳ ת"ח

בראשית ב׳

שיר ג׳

איוב כ"ו

שמואל א׳ י"ד

שיר ה׳

ישעיה כ"ו

בראשית כ"ג

איוב י"ב

נפשא ורוחא אשתמודע (ס״א אשתאבי ס״א אשתתפי) כחדא לעלמין · תנא פולחנא שלימת׳ דבעי בר נש למפלח לקב״ה כמה דתנינן ואהבת את יי׳ אלהיך וגו׳ · דירחים ליה לקב״ה רחימותא דנפיש ממש ודא הוא רחימותא שלימתא רחימותא דנפשיה ורוחיה · כמה דאתדבקו אלין בגופא וגופא רחים לון · כך יתדבק ב״נ לרחמא ליה לקב״ה רחימותא דנפשיה ורוחיה לאדבקא ביה · הה״ד נפשי אויתיך בליל׳ (בלוויר) נפשי ממש · אף רוחי בקרבי אשחרך אתדבק׳ בך ברחימותא סגיאה · בלילה דבעי בר נש מרחימותא דקב״ה למיקם בכל ליליא לאשתדלא בפולחניה עד דיתער (א) צפרא ויתמשך עליה חוטא דחסד · דתניא זכאה חולקיה דההוא ב״נ דרחימותא דא רחים ליה לקב״ה ותני (זיינון) זכאי קשוט דמרחמין ליה לקב״ה הכי עלמא מתקיימא בגיניהון ושלטין על כל גזירין קשין דלעילא ותתא (בגין דיתקיים עלמא בגיניהון) ·תאנא ההוא נ״א היא זכאה דאתדבק ברוחיה ונפשיה לעילא במלכא קדישא ברחימות׳ כדקא יאות · שליט בארעא דלתתא וכל מה דגזור על עלמא אתקיים · מנ״ל מאליהו דכתיב ׳חי יי׳ אשר עמדתי לפניו אם מלכים א׳ י״ז יהיו השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי · (ב) תא חזי בשעתא דאתיין נשמתין קדישין מעילא לתתא ואינון זכאי עלמא משלפי להו ממלכא ומטרוניתא זעירין אינון דבההוא שעתא דנחירת קיימא קמי מלכא ורעותא דמלכא לאסתכלא בה כמה דאוקימנא בשעתא דנשב קב״ה רוחא בכל חילא וחיל׳ דשמייא כלהו חיילין אתעבידו וקיימי בקיומייהו הה״ד וברוח פיו כל צבאם · ומנייהו אתעכבו עד דקב״ה

אחית

א) משמע שאין לחזור ולישן כשעומד בחצות עד סיום היו׳ · ל״ס : ב) יובן בס״ס הלר״ו ולפ״ה שאיתו אחר לזה בשמתו תיבות מ׳ דאצילות בתשובה בכור׳ ושמש לפני קב״ה כו׳ מסה״ס וסוד זה ערוך בדרוש הקשר הרח״ו עם החברים · הרמ״ז · אח״ז יש פיטה אחרת בילקוטי הראובני וזוכלה בס׳ כלי יקר · עיין :

אחית להו לתתא · ותאנא מיומא דאתברי עלמא קיימי קמיה דקב"ה ואתעכבו עד דמטא זמנא לאחתא לון בארעא ואין שליטי לעילא ותתא הה"ד חי יי' אשר עמדתי לפניו · אשר אני עומד לא כתיב אלא אשר עמדתי · לבתר אהדר לאתריה וסליק לאדריה ואינון אחרנין לא סלקין עד דימותין · בגין דלא קיימו קודם לכן כאינון אחרנין · ובגין כך איהו אתעביד שליחא מלאכא לעילא ואלין דמתדבקן יתיר למלכא · אשכחנא בספרא קדמאה דאדם דכל רוחין קדישין דלעילא עבדין שליחותא וכלהו אתיין מאתר חד דנשמתהון דצדיקייא מתרי דרגין דכלילן כחד ובגין כך סלקין יתיר ודרגיהון יתיר והכי הוא · וכל אינון דהוו טמירין תמן נחתו וסליקו בחייהון כגון חנוך דלא אשתכח ביה מיתה והא אוקימנא מלה דא בחנוך ואליהו · ותאנא מאה ועשרין וחמש אלף דרגין לנשמתהון דצדיקייא סליקו ברעותא עד לא אתברי עלמא דקב"ה מזמנא להו בעלמא דין בכל דרא ודרא וסלקין וטאסין עלמא ומתקשרי בצרורא דחיי וזמין קב"ה לחדתא עלמא בהו עלייהו כתיב כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו':

ישעיה ס"ו

תענו את נפשותיכם קאמר · בגין דישראל משתכחין קמי מלכא קדישא זכאין ויהא רעותא דילהון לגבי קב"ה ולאתדבקא ביה בגין דיתכפר להו חובייהו ועל דא מאן דאכל ושתי בתשיעאה ומענגא נפשיה במיכלא ומשתייא אשתכח בעשירא' ענויא דנפשא (א) בתרין חולקין ואשתכח כאילו אתעני תשיעאה ועשיראה את נפשותיכם לאכללא כלא גופא ונפשא ולאתכנעא בהאי יומא לאתכפרא על חוביהון תאנא כי ביום

הזה

א) כי היכי דעינוי דתוך התענוג הוא יותר קשה מעינוי שאינו מתוך עונג הו"ל כתרי עינויי ה"נ שמתענית הוא עינוי הגוף ומאכילה הוא עינוי הנפש דאין דרכה בכך והשתא דאכל בט' ומתענה בי' הו"ל תרי עינויי הדא דגוף וחדא דנפש וזהו נפשותיכם תרתי נפשות וכן מסיים להדיא את נפשותיכם לאכללא כלא גופא ונפשא וכו' וזהו העיקר א"ס (אחי ולי הדל סרהסין כר לי כי הנפש ג"כ מתקיימת באכילה ומקר' מלא מאזר הטא על הנפש ואמרו רז"ל על היושב בתענית נקרא חוטא אשר חטא על הנפש וגם כי כתבו גורי האר"י דהנפש ניזונית מאכילה מאי"ן ·

הזה יכפר עליכם · ביום הזה · היום הזה מבעי ליה · אלא ביום הזה דייקא דביה (ב) אתגלי עתיקא קדישא לכפרא על חוביהון דכלא · ר"א תענו את נפשותיכם · ר' אבא פתח ואמר °עיר קטנה ואנשים בה מעט וגו' עיר קטנה · הא אוקמוה · אבל עיר קטנה כר"א °עיר עז לנו ישועה ישית וגו' · וכתיב °ולא אבא בעיר · עיר קטנה זעירא היא דהיא בתרא' מכלא תתאה מכלא שורוי רברבין תקיפין קדישין עיר הקדש אקרי · ואנשים בה מעט זעירין אינון דזכאן לסלקא לגווה ולמשרי בה כר"א °מי יעלה בהר יי' ומי יקום במקום קדשו וגו' · וע"ד ואנשים בה מעט · ובא אליה מלך גדול דא קב"ה (ג) לאזדווגא בה ולמשרי בה וסבב אותה כר"א °ואני אהיה לה נאם יי' חומת א"ש סביב וגו' · ובנה עליה מצודים גדולים דבנה שורוי רברבין תקיפין יאיין ושפירין קדישין עיר הקדש אקרי וכל יקרא דמלכא עייל בגווה · בג"כ היא בלחודהא כלילא מכל עטרי דמלכא וכל עטרי מלכא בה מתעטרין בג"כ ואנשים בה מעט כתיב · ומצא בה איש מסכן וחכם הה"ד נקי כפים ובר לבב · מסכן כר"א °ויבן ערי מסכנות לפרעה מתעטר בעטרין תקיפין בעטרי אורייתא בעטרי פקודי אורייתא דמלכא · וחכם דזכי בה בהאי חכמה וחכם דהוא חכים יתיר מכלא לעיינא בפולחנא דמאריה בגין למזכי בה ולאעלא בה הדא הוא דכתיב ומלט הוא את העיר בחכמתו · ומלט כמו °אמלטה נא ואראה את אחי · אמלטה נא שמה · אוף הכא ומלט הוא את העיר בחכמתו · ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא · ואדם לא זכר למעבד פקודי אורייתא לאשתדלא באורייתא כההוא גבר מסכנא דאתחבר בכלא

בגין

קהלת ט'

ישעיה כ"ו

הושע י"א

תהלים כ"ד

זכריה כ'

שמות א'

שמואל א' כ'

ב) נראה שהוא כשוב עליהם זו"ן לדיקנא כמו שאנו מכוונים בה' שות שלפנים · ולכן אילו אמר ביום הזה משמע פילוגו של יום שהיא שהיכה יכפר אבל אמרו כיום יכפר ר"ל ביום הזה יכפר עליכם אותו הנסתר וידוע שכל פדיקנא הודה עם אל ועלת יכפר נימס' י"פ א"ל וזהו נ"כ לפני ה' מטהרו נימס' כתר ג) ומייגו ובא אליה ע"ד הכה נא אכה אליך · הרמ"ז

בגין למזכי בה · ׳ואמרתי אני טובה חכמה מגבורה׳ דהא קהלת ט׳
בההוא עלמא לא יהבין רשו למיעל בר הני זכאי קשוט הני
דמשתדלי בה באורייתא יומא ולילי ומתעטרי בפקודי אורייתא
בהאי עלמא למיעל בהו לעלמא דאתי · וחכמת המסכן בזויה
ודבריו אינם נשמעים ׳ דהא בני נשא לא מסתכלין ביה ולא
בעאן לאתחברא ביה ולאצית למלוי · דתנא כל מאן דאצית
למלוי דאורייתא זכאה הוא בהאי עלמא וכאילו קביל תורה
מסיני ׳ ואפילו מכל בר נש נמי בעי למשמע מלוי דאורייתא ׳
ומאן דארכין אודניה לקבליה ׳ יהיב יקרא למלכא קדישא ויהיב
יקרא לאורייתא ׳ עליה כתיב היום הזה נהיית לעם ליי׳ אלהיך
תאנא יומא חד הוו אזלי חברייא עמיה דרבי שמעון אמר ר״ש
חמינא אלין עמין כלהו עלאי וישראל תתאי מכלהו מאי טעמא
בגין דמלכא אשדר מטרוניתא מניה ואעיל אמהו באתרהא משלי ל׳
(כלומר שפחה) כר״א ׳תחת שלש רגזה ארץ וגו׳ ׳ תחת עבד
כי ימלוך וגו׳ ׳ ושפחה כי תירש גבירתה · מאן שפחה היא כתרא שמו׳ י״א
נוכראה דקטל קב״ה בוכרא דילהון במצרים ׳ דכתיב ׳עד בכור
השפחה אשר אחר הרחיים׳ אחר הרחיים הוות יתבא בקדמיתא
והשתא האי שפחה תירש גבירתה ׳ בכה ר״ש ואמר מלכא
בלא מטרוניתא לא אקרי מלכא ׳ מלכא דאתדבק בשפחה
באמהו (דילה) דמטרוניתא אן הוא יקרא דיליה · וזמינא קלא
לבשרא למטרוניתא ולימא ׳גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלם זכריה ט׳
הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא ׳ כלומר צדיק הוא נושע
בגין דהוה רכיב עד השתא באתר דלאו דיליה באתר נוכראה
ויניק ליה ועל דא כתיב עני ורוכב על חמור עני (דלא) הורה
בקדמיתא ורוכב על חמור כמה דאוקימנא אינון כתרין תתאין
דעמין

שמו׳ י״א דעמין עע״ז דקטיל קב״ה בוכרא דילהון במצרים הה״ד וכל
בכור בהמה והא אוקימנא מלי׳ כביכול צדיק ונושע הוא הוא
ודאי יתיר מכלא׳ בגין דעד השתא שארי צדיק בלא צדק
והשתא דיזדווגון כחדא צדיק ונושע הוא דהא לא יתיב בסטרא
ישעיה נ״ז אחרא תאנא ׳הצדיק אבד ואין איש שם על לב וגו׳ ׳האי קרא
קשייא הצדיק אבד נאבד מבעי ליה מהו אבד לא אבד ממש
ומאי אבד אבד למטרוניתא ואתדבק באתר אחרא דאקרי
שפחה א״ר יצחק לר׳ שמעון אי ניחא קמי דמר הא דתנינן דכתי׳
משלי י׳ ׳וצדיק יסוד עולם מאן דאמר דעל שבעה קיימין קיימא עלמא
ומאן דאמר על חד קיימא עלמא היך מתיישרן מילי׳ אמר ליה
כלא מלה חד הוא דהא ז׳ אינון ובהו אית חד קיימא דאקרי
צדיק וקיימי עליה ועלמא בהאי אתקיימא׳ וכד אתקיימא עלמא
עליה כאילו אתקיים על כלהו שבעה ׳וע״ד כתיב וצדיק יסוד
עולם והא אוקימנ׳ מילי בכמה אתר׳ ותאנא האי שפחה זמינא
לשלטאה בארעא קדישא דלתת׳ כמה דהוות מטרונית׳ שלטא
בקדמיתא דכתיב צדק ילין בה והשתא שפחה כי תירש גבירתא
בכלא וזמין קודשא בריך הוא לאתבא למטרוניתא לאתרהא
בקדמיתא וכדין ממאן הוא חדוותא הוי אימא חדוותא דמלכא
וחדוותא דמטרוניתא ׳ חדוותא דמלכ׳ בגין דיתוב לה ויתפרש
משפחה בדקא אמינא ׳ וחדוותא דמטרוניתא ׳ בגין דתיתוב
לאזדווגא במלכא הה״ד גילי מאד בת ציון וגו׳ ׳ תא חזי כתיב
והיתה זאת לכם לחקת עולם ׳ והיתה לכם מבעי ליה מאי זאת
הא דאמרן לחקת עולם ׳ בכל אתר ואתר חקת עולם אתקרי
גזרא דמלכא דעייל כל נמוסי באתר דא ואסתים לון כמאן
ק״פ א׳ דסתים כלא (א) באסקופא חדא ׳ ׳חקת עולם ודאי בהאי זאת
רשים

א) פירוש באוצר אחד :

ר"שים וחקק כל גניזין דיליה וכל טמירין דיליה · בחדש השביעי
בעשור לחדש · בעשור דייקא כמה דאוקימנא תענו את נפשותיכם
ודאי הכי הוא והא אתמר נפשותיכם ודאי דהא בנפשא תליא
מלתא ובגין כך אכילה ושתיה מתשיעאה יתיר מיומא אחרא
ואע"ג דהאי מלה אתמר בגוונא אחרא וכלא שפיר והאי והאי
מלה חדא וכל חד באתריה והכי הוא · ותאנא בהאי יומא כל
חידו וכל נהירו וכל ווהרנותא דעלמין כלהו תליין באימא עלאה
דכל מבועין נגדין ונפקין מנרה · וכדין נהירין כל אינון בוצינין
ונהרין בנהירו בחדוותא עד דמתבסם כלא וכדין כל אינון דינין
אשתכחו בנהירו ודינא לא אתעביד ועל דא תענו את נפשותיכם
אמר רבי אבא הא אוקים לה מר מן גופא דמתניתא לא גלו
ישראל מארצם עד שכפרו בקב"ה דכתיב ·אין לנו חלק בדוד שמואל ב' כ' א'
ולא נחלה בבן ישי והא אתמר · קרא אחרינא אשכחנא בהאי
דכתיב ·ראה ביתך דוד · א"ל הכי הוא ודאי בירת דוד אקרי מלכים א' י"ב
כמה דכתיב ·בית יעקב לכו ונלכה באור יי' בית יעקב כד"א ישעיה ב'
·ובית תפארתי אפאר · לכו ונלכה באור יי' מאי באור יי' דכתיב שם ס'
·ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ונטע האי גן לאשתעשעא ברא' ב'
ביה עם צדיקייא דביה שריין · תאנא כתיב אך בעשור לחדש
השביעי הזה יום הכפורים הוא וגו' ועניתם את נפשותיכם וכתיב
והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי וגו' אך דכתיב מאי קא
בעי הכא א"ל למיעוטא קא אתייא דכיון דאמר ועניתם את
נפשותיכם בתשעה לחדש · אמר (לבתר) אך בעשור · אך עשור
מבעי ליה דבעשור תלייא מלתא · א"ל אי הכי ·אך ביום הראשון שמו' י"ב
תשביתו שאור מבתיכם ותנינן אך חלק חציו אסור באכילת
חמץ וחציו מותר אוף הכא אך בעשור לחדש אימא דחציו
אסור

אסור במלאכה (נ"א כאכילה) וחציו מותר ׳ א"ל אוף הכא בועניתם את נפשותיכם תלייא דהא ענוי לא אשתכח אלא מפלגות יומא ולהלאה ושפיר הוא אך חלק בועניתם את נפשותיכם ׳ אמר רבי אלעזר כתיב :

כי ביום הזה יכפר עליכם וגו׳ ׳ אכפר עליכם מבעי ליה ׳ אלא יכפר עליכם לאכללא יובלא דנגיד מבועי לאשקאה בהאי יומא לכל עיבר לארוואה כלא ולאשקאה כלא ודא עליכם ׳ כלומר בגיניכון לדכאה לכון בהאי יומא דכתיב לפני יי׳ תטהרו ולא ישלוט עלייכו דינא ׳ רבי יהודה אמר זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא אתרעי בהו ובעי לדכאה להו דלא ישתכח בהו חובה בגין דיהון בני היכליה וידורון בהיכליה ׳ ולזמנא דאתי

יחזקאל ל"ו כתיב ׳וזרקתי עליכם מים טהורים וגו׳ :

תהלים ק"ל רבי יהודה פתח ׳שיר המעלות ממעמקים קראתיך יי׳׳ תנינא כשעת׳ דברא קב"ה עלמא בעא למברי בר נש אמליך באורייתא אמרה קמיה תבעי למברי האי בר נש זמין הוא למחטי קמך זמין הוא לארגזא קמך ׳ אי תעביד ליה כעובדוי הא עלמא לא יכיל למיקם קמך כ"ש ההוא בר נש ׳ א"ל וכי למגנא אתקרינא ׳

שמות ל"ד ׳אל רחום וחנון ארך אפים ׳ ועד לא ברא קב"ה עלמא ברא תשובה אמר לה לתשובה אנא בעינא למברי בר נש בעלמא על מנת דכד יתובון לך מחוביהון דתהוי זמינא למשבק חוביהון ולכפרא עלייהו ׳ ובכל שעתא ושעתא תשובה זמינא לגבי בני נשא וכד בני נשא תייבין מחובייהו האי תשובה תבת לגבי קב"ה וכפר על כלא ודינין אתכפיין ומתכסמן כלהו וכד נש אתדכי מחוביה ׳ אימתי אתדכי ב"נ מחוביה בשעתא דעאל בהאי תשובה כדק׳ חזי ׳ ר׳ יצחק אמר דתב קמי מלכא עלאה וצלי

צלותא

צלותא מעומקא דלבא הה"ד ממעמקים קראתיך יי' רבי אבא
אמר ממעמקים קראתיך יי' אתר גניז הוא לעילא והוא עמיקא
דבירא ומהאי נפקין נחלין ומבועין לכל עיבר וההוא עמיקא שמות
דעמיקתא אקרי תשובה ומאן דבעי לאתבא ולאתדכאה מחובוי ס"ג ר'
בהאי עומקא אצטריך למקרי לקב"ה הה"ד ממעמקים קראתיך
יי' תאנא בשעתא דהוה ב"נ חב קמי מאריה וקריב קרבניה
על מדבחא וכהנא מכפר עליה ובעי בעותיה עליה מתערין רחמי
ודינין מתבסמן ותשובה אריק ברכאן במבועין דנגדין ונפקין
ומתברכין כלהו בוצינין כחדא וכר נש אתדכי מחוביה תא חזי
קב"ה אפיק עשר כתרין עטרין קדישין לעילא דמתעטר בהו
ומתלבש בהו והוא אינון ואינון הוא (א) כשלהובא דאחידא
בגומרא ולית תמן פרודא לקביל דנא אית עשר כתרין דלא
קדישין לתתא ואינון אחידן (ב) בזוהמא דטופרא דחד עטרא קדישא
דאקרי חכמה ועל דא אקרון חכמות (ג) ותאנא עשרה זיני חכמות
אלין נחתו לעלמא וכלהו אסתאבו (ס"א אסתאבו) במצרים בר מחד
דאתפשט בעלמא וכלהו זיני חרשי אינון ומנייהו ידעי מצרים
חרשין על כל בני עלמא וכד מצראי בעאן למעבד בנופייא
בחרשיהו לעובדיהון הוו נפקי לחקלא לטורי רמאי ורבחין דבחין
(ד) ועבדין גומין בארעא וסחרין ההוא דמא סוחרניה דהני גומין
ושאר דמא מתכנפי בהנהו גומין ובשרא שוין עלייהו וקרבין
קרבניהון ואינון זינין בישין מתכנשין ומתקרבין כחדא ומתפייסין
בהדייהו בההוא טורא ישראל דהוו בשעבודיהון הוו מקרבין
להון ואוליפו מנייהו והוו טעאן בתרייהו והיינו דכתיב כמעשה

לה ויקרא ארץ

א) כשלהבת קשורה בגחלת: ב) כזוהם הצפורנים שהם הקליפות חיצונות · ג) א"ה הוא אומרם ז"ל עשרה קבין כשפים ירדו לעולם ט' נטלה מצרים ואחד כל העולם כלו: ד) א"ה נרא' שעשו המנהג הרע הזה עד ימי התנאים שהרי אמרו בחולין ובזוק לא יעשה כן דהיינו לחפור גומא כדי שיפול בה הדם) שלא יחקה את המינים ע"ש המפרשים :

ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען
וגו' וכתיב ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים וגו' תאנא
בשעתא דהוו מקרבין להון על גבי חקלא והוו מזמני ההוא דמא
ומקרבי קרבניהו הוו מתכנפי כל אינון זינין בישין וחמן להון
ברא' כ"ז כגוונא דשעירים כלהו מליין שערא ומודעי להו מה דאינון בעיין
ת"ח יצחק מה כתיב ביה ויגש יעקב אל יצחק אביו וימושהו
אמר דא לא אתעדי (ס"א הכא לא אתער) אלא מטלא דשמייא דנגיד
על ארעא · אמר רבי יוסי ומשמני הארץ בכלא ברכיה ומ"ט
בגין דחמא ליה בשערא אמר למעבר דא משמני הארץ אצטריך
ולא זוהמא דארעא דהאי זוהמא הוא דארעא וכד טלא דשמיא
ומגדא דארעא מתחבראן אתעבר האי זוהמא · אמר ר' חייא
בתרייתא דאינון כתרין תתאין דלא קדישין האי הוא הה"ד
ישעיה ח' ודורש אל המתים ודא הוא עשיראה דכלא · דתניא א"ר יצחק
אמר רבי יהודה נפשתא דרשיעייא אלין אינון מזיקין דעלמא ·
אמר רבי יוסי אי הכי טב להו לחייבייא דאתעבדון מזיקין בעלמא
אן הוא עונשא דגהינם · אן הוא בישא דזמינא להו בההוא
עלמא · אמר רבי חייא הכי תנינן והא אוקימנא מילי נפשתא
דרשיעייא בשעתא דנפקין מעלמא כמה גרדיני נמוסין מזדמנין
לקבלא להו לאעלא להו לגהינם ואעלין להו בתלת דינין בכל
יומא בגהינם · לבתר מזדווגי בהו ואזלין ושאטין בעלמא ומטען
להו לרשיעייא לאינון דקא אסתים תשובה מקמייהו · לבתר
תייבין להו לגהינם ואסתאבון (נ"א ואתדנון) תמן וכך בכל יומא
לבתר דאזלין בהו ושאטין בהו בעלמא מהדרין לקברייהו וחמן
תולעתא דגופא מנקרי בשרא ומתאבלן עליה ואינון חרשין הוו
אזלי לבי קברי וחרשי בחרשייהו ועבדין חד צולמא דבר
נש ודבחין קמיה חד צפירא · לבתר עאלין לההוא

צפירא בההוא קברא וההוא צלמא מתברין (ס"א מדכרין) ליה לארבע סטרין ומעלין ליה לארבע זוויין דקברא · כדין מחרשי בחרשייהו ומתכנפי אינון כנופי ואינון זינין בישין ומייתין ההיא נפשתא ועאלי בקברא ומשתעי בהדייהו · א"ר יצחק זכאין אינון צדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי דהא כלהו קדישין · גופא דילהון קדישא · נפש' דילהון קדישא · רוחא דילהון קדישא · נשמתא דילהון קדש קדשים · תלת דרגין אינון כגוונא דלעילא · דתניא א"ר יהודה כתיב ·תוצא הארץ נפש חיה דא היא נשמתא (עלאה) דאדם ברא' א'
קדמאה (עלאה) · תא חזי תלת דרגין אינון ואתדבקו כחד נפש רוח נשמה ועלאה מנייהו נשמה דא"ר יוסי בכלהו בני נשא אית נפש ואית נפש עלאה מנפש · זכה ב"נ בהאי נפש מריקין עליה עטרא חד דאקרי רוח הה"ד ·עד יערה עלינו רוח ממרום · כדין אתער ישעיה ל"ב
ב"נ באתערותא אחרא עלאה לאסתכלא בנימוסי מלכא קדישא וכד זכה ב"נ ביה בההוא רוחא מעטרין ליה בכתרא קדישא עלאה דכליל כלא דאקרי נשמה דאתקרי נשמת אלוה ותאנא ברזא דרזין בגו רזין דספרא דשלמה מלכא · האי קרא דכתיב ·ושבח אני את קהלת ד'
המתי' שכבר מתו כיון דכתיב ושבח אני את המתים אמאי שכבר מתו אלא שכבר מתו בהאי עלמא בפולחנא דמאריהון ·ותמן בראשית
כתיב תלת מדורין עבד קב"ה לצדיקייא חד דזכו אינון צדיקייא רכ"ד כ'
דלא אישתציאו מהאי עלמא (לנפשאן דאינון צדיקייא דלא אסתלקו מהאי עלמא ושכיחין בהאי עלמא) וכד אצטריך עלמא רחמין ואינון חיין יתבין בצערא אינון מצלו צלותא עלייהו ואזלין ומודעין מלה לאינון דמיכין דחברון ומתערין ועאלין לג"ע דארעא דתמן רוחיהון דצדיקייא מתלבשן בעטרין דנהורא ואתייעטו בהו וגזרין גזרה וקב"ה עביד רעותא דילהון וחס על עלמא ואינון נפשין דצדיקייא משתכחין בהאי עלמא לאגנא על חייא והאי אקרי נפש

ודא

ורא לא אסתלקת (ס"א אתפני) מהאי עלמא ושביחא כהאי עלמא לאסתכלא ולמנדע ולאגנא על דא והאי הוא דאמרו חברייא דמתי ידעי בצערא דעלמא ועונשא דחייבין די בארעא בהאי הוא דכתיב ונכרתה הנפש ההיא מעמיה · ומדורא תניינא הוא ג"ע די בארעא · בירה עבד קב"ה מדורין עלאין יקירין כגוונא דהאי עלמא וכגוונא דעלמא עלאה והיכלין בתרין גוונין דלית להון חושבנא ואילנין ועשבין וריחין דסלקין בכל יומא · ובהאי אתר שארי ההוא דאקרי רוח דאינון צדיקייא ומדורא דההוא רוחא ביה שארי · וכל רוח ורוח מתלבשא בלבוש יקירא כגוונא דהאי עלמא וכגוונ' דההוא עלמא עלאה · מדורא תליתאה ההוא מדורא עלאה קדישא דאקרי צרורא דחיי דתמן מתעדנ' ההוא דרגא עלאה קדישא דאקרי נשמה · והאי אתדבק לאתענגא בערונא עלאה עליה כתיב *אז תתענג על יי' והרכבתיך וגו' · ישעיה נ"ח
ותאנא בשעתא דאצטריך עלמא רחמי ואינון צדיקייא זכאין · ההוא נפש דאשתכחא בעלמא לאגנא על עלמא · נפש סליק ואזיל ושאט בעלמא ומודע לרוח · ורוח סליק ואתעטר ומודע לנשמה (א) ונשמה לקב"ה · וכדין חס קודשא ב"ה על עלמא · כדין נחתא מעילא לתתא נשמה אודע לרוח ורוח אודע לנפשא ובכל שבתא ושבתא וריש ירחא כלהו מתחברן ומתעטרן כחד עד דאזדווגו דלמיתי לסגדא למלכא עלאה · ולכתר תייבין לאתרייהו · הה"ד *והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו ישעיה ס"ו
יבא כל בשר וגו' · ובשעתא דאצטריך עלמא רחמי וחייא אזלי ומודעי להו לנפשייהו דצדיקייא ובכאן על קברייהו אינון דאתחזו לאודעא להו · מ"ט · דישויין רעות' דילהון לאתדבקא נפשא בנפש'

כדין

א) עיין מ"מ פרשת ויחי דף רכ"ה א' ופרשת תרומה קמ"ה ב' · הרמ"ז :

כדין מתערין נפשייהו דצדיקייא ומתכנפי ואזלין ושאטין לדמיכי חברון ומודיעי להו צערי דעלמא · וכלהו עאלין בההוא פתחא דג"ע ומודיעי לרוח ואינון רוחין דמתעטרן בג"ע מלאכי עלאין אזלי בינייהו וכלהו מודיעין לנשמה · ונשמה אודעא לקב"ה וכלהו בעאן רחמי על חיין וחס קב"ה על עלמא בגיניהון ועל דא אמר שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו וגו' · אמר רבי חייא תווהנא אי אית מאן דידע לאודעא להו למתייא בר אנן אמר רבי אבא צערא מודעא להו · אורייתא מודעא להו דהא בשעתא דלית מאן דידע בהאי · אפקי אורייתא סמוך לקברי ואינון מתערי על אורייתא על מה אתגלייא לההוא אתר · כדין דומה אודע להון · אמר ר' יוסי ואינון ידעי דהא עלמא בצערא וחייא לא אתחזון ולא ידעי לאודעא להו · ביה שעתא כלהו צווחין על אורייתא דאתקלנא ואתגלייא לההוא אתר · אי בני נשא תייבין ובכאן בלבא שלים ותייבין קמי קב"ה כלהו מתכנשי ובעאן רחמי ומודיעין לאינון דמיכי חברון ועאלין ומודיעין לרוח דבג"ע כמה דאמרן ואי אינון לא תייבין בלבא שלים למבעי ולמבכי על צערא דעלמא · ווי להון דכלהו מתכנפי לריקא אמרי מאן גרם לאורייתא קדישא דאתגלייא על ידייהו בלא תשובה וכלהו אתאן לאתחדתא (ס"א לאתחברא) חובייהו בגיני כך לא יהבון תמן בלא תשובה ובלא תעניתא למבעי בעותא קמייהו · ר' אבא אמר בלא תלת תעניתא · רבי יוסי אמר אפילו חד ובההוא יומא ובלבד דעלמא יתיב בצערא טפי כדין כלהו מזרווגי למבעי רחמין על עלמא · תאנא אמר רבי יהודה יומא חד הוו אזלי רבי חזקיה ור' ייסא באורחא ערעו בגוש חלב והוה חריב יתבו סמיך לבי קברי ור' ייסא הוה בידיה חד חוטרא (ס"א קיטרא) דס"ת דאקרע · עד דיתבו אתרגיש חד קברא קמייהו וצווח ווי ווי דהא

כרלהסית רכ"ה ה'

קמ"ד ה' כ"ג

עלמא בצערא ישבית הא אורייתא דהכא דאתגלייא או חייא אתו
לחייבא עלן ולכספא בכסופא עלן באורייתייהו · אזדעזעו רבי
חזקיה ור' ייסא אמר ר' חזקיה מאן את · אמר ליה מיתא אנא
והא אתערנא לגבי ס"ת · דזמנא חדא הוה יתיב עלמא בצערא
ואתו חייא הכא לאתערא לן בספר תורה ואנא וחבראי אקדימנ'
לגבי דמיכי חברון וכד אתחברו בגן עדן ברוחיהון דצדיקייא
אשתכח קמייהו דההוא ס"ת דאייתו לקמן אינון חייא הוה פסול
ומשקר בשמא דמלכא על דאשתכח וא"ו יתיר בההוא קרא
ויקר' י"ח · *דושוסעת שסע שתי פרסות ואמרו דהואיל ושקרו בשמא דמלכ'
דלא יתובון לגבייהון ודחו לי ולחבראי בההיא שעתא מבי
מתיבתא · עד דחד סבא דהוה בינייהו אזל ואייתי ספרא דרב
קהלת רבה פ' · המנונא סבא וכדין אתער *רבי אלעזר בר"ש (א) דהוה קביר עמנא
ע' לקמן · ואזל ובעא בגיניה עלייהו ואתסי עלמ' כדין שארו לן ומן ההוא יומא
דסליקו ליה לר"א מבי קברא דא ואתייהיב לגבי אבוה לית מאן
דאתער למיקם קמייהו דדמיכי חברון דמסתפינא מן ההוא יומא
דדחו לי ולחבראי · והשתא אתיתון לגבן וספר תורה גביכון
אמינא דהא עלמא בצערא אשתכח · וע"ד אזדעזעא דאמינא
מאן יקדים לאורחא לאינון זכאי קשוט דמיכי חברון אשתמיט
ר' ייסא בההוא קיטרא דספר תורה · אמר ר' חזקיה חס ושלום
לית עלמא בצערא ואנן לא אתינן להאי · קמו רבי חזקיה ור' ייסא
ואזלו · אמרי ודאי בשעתא דזכאין לא אשתכחו בעלמא ·
עלמא לא מתקיימא אלא בגיניהון דמתייא · אמר ר' ייסא בשעתא
דאצטריך עלמא למטרא אמאי אזלינן לגבייהון דמתייא והא כתיב
ודורש

(א) תימה דבאידרא נפל משמע דמתו ר' חזקיה ור' ייסא וכן משמע בכאן וכן לקמן דע"ט א' דלטייה רשב"י לר' ייסא
יקירי אחר שמתו באידרא הוא עדיין רשב"י קיים כדאיתא התם ור"א בנו של רשב"י עדיין היה קיים כשנסתלק חיים
רשב"י ז"ל ה"ס · (אמ"י ולפי מ"ש הינם של האדרא רבא אשר חזקיה ור' ייסא נפטרו בימי רשב"י ור"א והקולות יחדלון
ובוד מ"כ ומפ' הפועלים משמע דמקריה אססייהו לקברא דאבוה . מאי"ן :

ודורש אל המתים ואסיר׳ א"ל עד כען לא חמיתא גדפא דברים י"ח
דצפרא דעדן ׃ ודורש אל המתים דייקא׳ דאינון חייבי
עלמא דאינון מעמין עע"ז דאשתכחו תדיר מתים ׳ אבל ישראל
דאינון זכאי קשוט שלמה קרא עלייהו ושבח אני את המתים קהלת ד׳
שכבר מתו בזמנא אחרא ולאו השתא ׳ שכבר מתו והשתא
אינון חיין ועוד דשאר עמין כד אתאן למתיהון אתיין בח רשין
לאתערא עלייהו זינין בישין ׳ וכד ישראל אתאן למיתהון אתיין
בכמה תשובה לקמי קב"ה ׳ בתבירו דלבא בתעניתא לקבליה
וכלא בגין דנשמתהון קדישין יבעון רחמי לקמי קב"ה עלייהו
וקב"ה חייס על עלמא בגיניהון ׳ ועל דא תנינן צדיקא אע"ג
דאתפטר מהאי עלמא לא אסתלק ולא אתאביד מכלהו עלמין
דהא בכלהו עלמין אשתכח יתיר מחייוי ׳ דבחייוי אשתכח
בהאי עלמא בלחודוי ולבתר אשתכח בתלת עלמין וזמין לגבייהו
דכתיב עלמות אהבוך אל תקרי עלמות אלא עולמות זכאה שיר א׳
חולקיהון ׳ תאנא כתיב והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים שמואל
והיתה נפש אדוני נשמת אדוני מבעי ליה ׳ אלא כמה דאמרן א׳ כ"ה
דזכאה חולקיהון דצדיקיי׳ דכלא אתקשר דא בדא נפ"ש ברוח
ורוח בנשמה ׳ ונשמה בקב"ה ׳ אשתכח דנפ"ש צרורא בצרור
החיים ׳ א"ר אלעזר האי דאמרו חברייא גלותא דס"ת אפילו
מבי כנישתא לבי כנישתא אחרא אסיר׳ וכ"ש לבי רחוב אמאי
לבי רחוב ׃ א"ר יהודה כמה דאמרן בגין דיתערון עליה ויתבעון
רחמי על עלמא ׃ אמר ר׳ אבא שכינתא כד אתגלייא הכי נמי
מאתר לאתר עד דאמרה מי יתנני במדבר מלון ארחים וגו׳ ירמיה ט׳
אוף הכא בקדמית׳ מבי כנישתא לבי כנישתא לבתר לבי רחוב
דכתיב במדבר מלון ארחים ׳ א"ר יהודה בני בבל מסתפו ולא

קא עבדי אפילו מבי כנישתא לבי כנישתא כ"ש האי · תניא
אמר להו ר"ש לחברייא ביומאי לא יצטרכון בני עלמא להאי
א"ל רבי יוסי צדיקייא מגינין על עלמא בחייהון ובמיתתהון יותר
ישעי' ל"ז מחייהון · הה"ד וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען
דוד עבדי ואילו בחייוהי לא כתיב · א"ר יהודה מאי שנא הכא
דכתיב למעני ולמען דוד עבדי דשקיל האי לגבי האי · אלא
בגין דדוד זכה לאתקשרא ברתיכא קדישא דאבהתא ובג"כ
כלא חד בריך הוא לעלם ולעלמי עלמיא :

כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו ר' יצחק פתח
תהלים ק"ב לספר בציון שם יי' ותהלתו בירושלם · תמן תנינן שמא
קדישא סתים וגלייא · ואורייתא דהיא שמא קדישא עלאה
סתים וגלייא · וכל קרא דבאורייתא וכל פרישתא דאורייתא
סתים וגלייא · דתניא א"ר יהודה מתציפותא דצדקת חדא נפקן
בראשית ל"ח כמה טבאן לעלמא · ומאן היא תמר דכתיב ותשב בפתח עינים
אמר רבי אבא פרשתא דא מוכח דאורייתא סתים וגלייא והא
אסתכלנא באורייתא כלה ולא אשכחנא אתר דאקרי פתח
עינים אלא כלא סתים והוא דרזין הוא ותניא מאי חמאת צדקת זו
למעבדא דא · אלא ידעת בביתא דחמיה ארחוי דקודשא ב"ה
היך מדבר האי עלמא עם בני נשא · ובגין דהיא ידעת קב"ה
אוקים מלה על ידהא · ואזלא הא כמה דתנינן אזדמנת הוות
בת שבע מו' ימי בראשית למהוי אמיה דשלמא מלכא · אוף
הכא אזדמנת הוות תמר לדא מיומא דאתברי עלמא · ותשב
שם י"ח בפתח עינים מאן פתח עינים כמה דאת אמר והוא
שמות י"ב יושב פתח האהל · וכתיב ופסח יי' על הפתח · וכתיב
תהלים קי"ח פתחו לי שערי צדק וגו' · עינים · דכל עיינין דעלמא
להאי

להאי פתחא מצפאן · אשר על דרך תמנתה · מאי תמנתה
כד״א ותמונת יי׳ יביט · והכי אוקימנא תמר אוקימת מלה לתתא
ופרחת פרחין ואניצת ענפין ברזא דמהימנותא ויהודה עוד רד במדבר י״כ
עם אל ועם קדושים נאמן · ויראה יהודה ויחשבה לזונה וגו׳ הוש׳ י״כ
כד״א כן דרך אשה מנאפת · כי כסתה פניה ואוקימנא כי כסתה משלי ל׳
פניה כד״א אכלה ומחתה פיה אוקידת עלמא בשלהוכוי · ואמרה
לא פעלתי און · מ״ט בגין כי כסתה פניה ולית מאן דידע
אורחהא לאשתזבא מנה · ויט אליה אל הדרך · אל הדרך ממש
לאתחברא חיוורא בסומקא · ויאמר הבה נא אבא אליך וגו׳ הא
אוקימנא הבה בכל אתר · כי לא ידע כי כלתו היא · כי כלתו
היא דעלמא מתרגמינן ארי שצייתא דעלמא היא · מאי טעמא
לא ידע בגין דהא מנהרן אנפהא לקבלא מניה ואזדמנת לאתבסמ׳
ולרחמא עלמא · ד״א כי כלתו היא · דא כלה ממש דכתיב
אתי מלבנון כלה · ותאמר מה תתן לי כי תבא אלי · השתא שיר ד׳
כלה בעייא תכשיטהא · ויאמר אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן
למלכא דהוה ליה ברא מאמהו חדא ואזיל בהיכליה בעא מלכא
לאתנסבא במטרוניתא עלאה ולאעלאה בהיכליה · אמרה מאן
יהיב לי בהיכליה דמלכא · אמר (נ״א מאן יהיב ליה לדין בהיכליה
דמלכא אמר מלכא) מכאן ולהלאה אשדר ואתריך לברא
דאמהו מהיכלא דילי כך נמי הכא אנכי אשלח גדי עזים מן
הצאן · והא אוקימנא בלא תבשל גדי׳ וכל אינון בסטרא דבכור
בהמה קא אתו · ועל דא לא כתיב אנכי אתן אלא אנכי אשלח
אתריך ואשדר ליה דלא ישתכח בהיכלי · ותאמר אם תתן ערבון
עד שלחך · אלין אינון סימנין דמטרוניתא דאתברכא מן מלכא
בזווגהא · ויאמר מה הערבון אשר אתן לך ותאמר חותמך ופתילך
ומטך · אלין אינון קטרי (נ״א קטירי) עלאי תכשיטהא דכלה אתברכא
מתלתא אלין נצח הוד יסוד וכלא אשתכח בתלתא אלין וכלה
מהכא מנה׳ מתברכא · מיד ויתן לה ויבא אליה ותהר לו · ויהי

כמשלש חדשים · מאן משלש חדשים בתר דיתלתון ירחייא והא
ג' ירחין אוקימנא והכא כמשלש חדשים דשארי ירחא רביעאה
לאתערא דינין בעלמא בחובי כנישתא והיא ינקא מסטרא אחרא
כדין ויוגד ליהודה לאמר זנתה תמר כלתך · הא כלה כסטרא
אחרא אשתכחת · מה כתיב הוציאוה · כמה דכתיב °השליך איכה ב'
משמים ארץ תפארת ישראל · ותשרף בשלהובי טיהרא בגלותא
מה כתיב היא מוצאת · לאתמשכא בגלותא · והיא שלחה אל
חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו · לאיש אשר אלה ממנו לא
כתיב אלא לאיש אשר אלה לו דיליה סימנין אלין משתכחין · אנכי
הרה · מיד ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני · צדקה ודאי ושמא
גרים · מאן גרים לה שמא דא · הדר ואמר ממני דכתי' °כי צדיק תהלי' י"א
יי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו · צדקה צדק ה' דממני נטלית
שמא דא · ממני ירתא · ממני אשתכחת · א"ר יוסי מ"ט חמיה
כתיב באתר חד · יהודה באתר אחרא · א"ל כלא אתקטר דא
בדא · חמיה באתר עלאה תלי · א"ר אלעזר פרשתא דא אוקימנא
ברזא עלאה בכמה גוונין כד יסתכלון מילי · מינה ישתמע רזין
דאורחוי דקב"ה ודינוי בכל אתר והיא ידעת ואקדימת גרמהא
למלה דא לאשלמא אורחוי דקב"ה בגין דינפקו מינה מלכין
שלישין וזמינין לשלטאה על עלמא · ורות כהאי גוונא עבדת
א"ר אבא פרשתא דא ברזא דחכמתא דאורייתא אתקשרת וכלא
סתים וגלייא · ואורייתא כלא כהאי גוונא אשתכחת · ולית לך
מלה באורייתא דלא רשים בה שמא קדישא עלאה דסתים וגלייא
בגיני כך סתימי דאורייתא קדישי עליונין ירתין לה ואתגלייא בשאר
בני עלמא · כגוונא דא כתי' °לספר בציון שם יי' ותהלתו בירושלם תה' ק"ב
דהא בציון במקדשא שרי לאדכרא שמא קדישא כדקא חזי ·
ולבר בכינויו · ועל דא כלא סתים וגלייא · תאנא כל מאן דגרע
את חד מאורייתא או יוסיף את חד באורייתא · כמאן דמשקר
בשמא קדישא עלאה דמלכא · א"ר יצחק עובדא דמצרים פלחין
לשפחה כמה דאוקימנא · עובדא דכנען פלחין להווא

דאקרי °ישבי אשר בבית הבור · ועל דא כתיב °ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו · בג"כ בלהו מכתיבין (ס"א מברכין) (ס"א מכרכין) במלין קדישין ועבדין עובדין (ס"א עדיין) בכלא בגיני כך כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה וגו' ר' יהודה אומר דעבדין דינין (ס"א זינין) בישין לשלטא על (נ"א לשלטאה) ארעא כד"א ולא תטמא את אדמתך · וכתיב ותטמא הארץ : (שמו' י"ב; כרא' ט')

כמעשה ארץ מצרים וגו' · רבי חייא פתח °לאחוז בכנפות הארץ וגו' תאנא זמין קב"ה לדכאה לארעיה מכל מסאבותא דעמין עע"ז דסאיבו לה · כהאי מאן דאחיד בטליתיה ואנער טנופא מניה · וכל אינון דאתקברו בארעא קדישא למשרי לון לבר ולדכאה ארעא קדישא מסטרא אחרא (ס"א קדישא אחרא) כב יכול דהוה מתזנא לשאר רברבי עמין ולקבלא מסאבותא דילהון ודברא לון · וזמין לדכאה לה ולאעברא לון לבר · ר' שמעון הוה מדכי טורי (ס"א שוקי) דטבריא וכל דהוה תמן מית הוה סליק ליה ומדכי ארעא · תאנא כתיב °ותבאו ותטמאו את ארצי וגו' אמר רבי יהודה (א) זכאה חולקיה מאן דזכי בחייוי למשרי מדורא בארעא קדישא · דכל מאן דזכי לה זכי לאנגדא מטלא דשמיא דלעילא דנחית על ארעא · וכל מאן דזכי לאתקשרא בחייוי בהאי ארעא קדישא · זכי לאתקשרא לבתר בארעא קדישא (איוב ל"ח; ירמיה ב')

עלאה

א) א"ה בענין ישיבת א"י יש מחלוקת אם היא מדאו' או דרבנן וז"ל הרב ארעא דרבנן אות יו"ד ישיבת א"י כ' הרבנה"נ י"ד סי' רל"ט דהוי מצוה דרבנן מדלא מנאה הרמב"ם במנין המצות וכו' כיון דהוא מדרבנן כל ספק איסתפק בה לקולא והרבנה שלא לדור בא"י שבועה חלה עליו והרב המבי"ט ח"א סי' ומ"ה כ' שאין השבועה חלה עליו והיה הדבר תימה תגלי עד שחיפשתי בספרים ומצאתי להרמב"ן ז"ל בס' השגותיו כמצות הנוספות הככים במנין המצות לדור בא"י ואפ' שעל הרמב"ן סמך המבי"ט ז"ל וכו' שאין שבועה חלה עליו ועיין הרדב"ז ח"ב סי' קט"ו דס"ל דהוי מדרבנן יע"ש :

עלאה וכל מאן דלא זכי בחייוי ומייתין ליה לאתקברא תמן
ירמיה ב׳ עליה כתיב ונחלתי שמתם לתועבה רוהיה נפיק ברשותא
נוכראה אחרא וגופיה אתי תחות רשותא דארעא קדישא כב
יכול עביד קדש חול וחול קדש וכל מאן דזכי למיפק נשמתיה
בארעא קדישא אתכפרו חובוי וזכי לאתקשרא תחות גדפוי
דברים ל״ב דשכינתא דכתיב וכפר אדמתו עמו ולא עוד אלא אי זכי
בחייוי זכי לאתמשכא עליה רוחא קדישא תדיר וכל מאן דיתיב
ברשותא אחרא אתמשך עליה רוחא אחרא נוכראה תאנא
כד סליק רב המנונא סבא להתם הוו עמיה תריסר בני מתיבתא
דיליה אמר לון אי אנא אזיל לארחא דא לאו על דידיקא עבידנא
אלא לאתבא פקדונא למאריה תנינן כל אינון דלא זכו להאי
בחייוי אתיבין פקדונא דמאריהון לאחרא א״ר יצחק בגיני כך
כל מאן דאעבר מאינון זינין בישין או רשותא אחרא בארעא
ארעא אסתאבת ווי ליה לההוא גבר ווי לנפשיה דהא ארעא
תהלים ק״ד קדישא לא מקבלא ליה לבתר עליה כתיב יתמו חטאים מן
הארץ בעה״ז ובעה״ב ורשעים עוד אינם בתחיית המתים כדין
ברכי נפשי את יי׳ הללויה:

את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם וגו׳ רבי אבא
אמר זכאה חולקא דישראל דקב״ה אתרעי בהו מכל עמין
עע״ז ובגין רחימותא דיליה עלייהו יהיב לון נימוסין דקשוט נטע
בהו אילנא דחיי אשרי שכינתא בינייהו מ״ט בגין דישראל רשימין
ברשימא קדישא בבשריהון ואשתמודען דאינהו דיליה (ואשתמודע)
מבני היכליה ובגיני כך כל אינון דלא רשימין ברשימא קדישא
בבשריהון

בבשריהון לאו אינון דיליה ואשתמורען דכלהו מסטר' דמסאבות' אתיין ואסיר לאתחברא בהו ולאשתעי בהדייהו במלוי דקב"ה ואסיר לאורעא להו מילי דאורייתא בגין דאורייתא כולה שמא דקב"ה וכל את דאורייתא מתקשרא בשמא קדישא וכל מאן דלא אתרשים ברשימא קדישא בבשריה אסיר לאודעא ליה מלה דאורייתא · וכ"ש לאשתדלא (נ"א לאסתכלא) בירה · ר"ש פתח ·זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו וכתיב וכל עבד איש וגו' · וכתיב תושב ושכיר לא יאכל בו · ומה פסחא דאיהו בשרא למיכלא · ע"ד דאתרמיז במלה קדישא אסיר לכל הני למיכל ביה ולמיהב להו למיכל עד דאתגזרו · אורייתא דהיא קדש קדשים דקודשייא שמא עלאה דקב"ה עאכ"ו · רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבוהי א"ל הא תנינן אסור ללמד תורה לגוי ע"ז ושפיר אתערו חברייא דבבל דכתיב לא עשה כן לכל גוי אבל כיון דאמר מגיד דבריו ליעקב · אמאי חקיו ומשפטיו לישרא' א"ל · אלעזר ת"ח זכאין אינון ישראל דחולקא עלאה קדישא דא נטע בהו קב"ה דכתיב כי לקח טוב נתתי לכם · לכם ולא לעמין עע"ז · ובגין דאיהי גניזא עלאה יקירא שמיה ממש אורייתא כלא סתים וגלייא ברזא דשמיה · ועל דא ישראל בתרין דרגין אינון סתים וגלייא דתנינן תלת דרגין אינון מתקשרן דא בדא קודשא בריך הוא אורייתא וישראל · וכל חד דרגא על דרגא סתים וגלייא · קודשא בריך הוא דרגא על דרגא סתים וגלייא · אורייתא הכי נמי סתים וגלייא ישראל הכי נמי דרגא על דרגא · הדא הוא דכתיב ·מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל · תרי דרגין אינון יעקב וישראל חד גלייא וחד סתים · מאי קא מיירי · אלא כל מאן דאתגזר ואתרשים בשמא (נ"א ברשימא) קדישא יהבין ליה באינון מילין דאתגליין באורייתא כלומ' מודיעין ליה ברישי אתוון ברישי פרקין יהבין עליה חומרא דפקודי אוריית'

שמות י"ב (margin)

תהלים קמ"ז (margin)

ולא

ולא יתיר עד דיסתלק בדרגא אחרא הה"ד מגיד דבריו ליעקב
(ליעקב שפיר) · אבל חקיו ומשפטיו לישראל דאיהו בדרגא עלאה
בראשית ל"ה יתיר · וכתיב ˚לא יקרא שמך עוד יעקב וגו' ˚חקיו ומשפטיו לישראל
אלין רזי אורייתא ונמוסי אורייתא וסתרי אורייתא דלא יצטרכון
לגלאה אלא למאן דאיהו בדרגא עלאה יתיר כדקא חזי · ומה
לישראל האי לעמין עע"ז עאכ"ו · וכל מאן דלא אתגזר ויהבין
ליה אפילו את זעירא דאורייתא כאלו חריב עלמא ומשקר בשמא
ירמיה דקב"ה דכלא בהאי תלייא ודא בדא אתקשר דכתיב ˚אם לא
ל"ג בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי ˚תא חזי כתיב
דברים ד' ˚וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל · לפני בני ישראל
שם אבל לפני שאר עמין לא שם · בג"כ דבר אל בני ישראל ·
ויקרא כ' ˚ואל בני ישראל תאמר · וכן כלהו · (ה) ינוחון אבהן דעלמא אינון
הלל ושמאי דהכי אמרו לאנקלוס ולא אודעו ליה מלה דאוריית'
עד דאתגזר · ותא חזי מלה קדמאה דאורייתא דיהבין לינוקי א"ף
בי"ת דא מלה דלא יכלין בני עלמא לאדבקא בסיכלתנו ולסלקא
ליה ברעותא וכ"ש למללא בפומיהון · ואפילו מלאכי עלאי ועלאי
דעלאי לא יכלין לאדבקא בגין דאינון סתימין דשמא קדישא ·
ואלף וארבע מאה וחמש רבבן דעלמין כלהו תליין בקוצא דא"ף
ושבעין ותרין שמהן קדישין גליפין באתווי רשימין דקיימי בהו
עלאי ותתאי שמיא וארעא וכורסייא יקרא דמלכא תליין מסטרא
חדא לסטרא חדא דפשיטותא דאלף קיומא דעלמין כלהו
וסמכין דעלאין ותתאין ברזא דחכמתא ושבילין סתימין
ונהרין עמיקין ועשר אמירן כלהו נפקין מההוא קוצא
תתאה דתחות אלף · מכאן ולהלאה שארי לאתפשטא
אלף בבית · ולית חושבן לחכמתא דהכא אתגליף · בגיני
כך

ה) כיוצא בזה שנינו בזרי אבות הגולה לא עמדו ע"ד · ולפ"ג דאין קורין אבות אלא ג' · יש מי שכתב דאבות השמא
אין קורין אבל אבות הגולה יכול לומר ודוחק · מאי"ן :

כך אורייתא קיומא דכלא ומהימנותא דכלא לקשרא קשרא דמהימנותא דא בדא כדקא חזי ומאן דאתגזר אתקשר בההוא קשרא דמהימנותא ומאן דלא אתגזר ולא אתקשר ביה כתיב ביה וכל זר לא יאכל קדש וכל ערל לא יאכל בו דהוא (ויקר' כ"ב, שמות י"ג) אתער רוח מסאבא דמסטריה ואתי לאתערבא בקדושה בריך רחמנא דפריש לישראל בנוי רשימין ברשימא קדישא מנייהו ומזוהמא דילהון עלייהו כתיב ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע (ירמיה ב') אמת ובגיני כך תתן אמת ליעקב ולא לאחרא תורת אמת (מיכה ז') לזרע אמת אתא רבי אלעזר ונשקיה על ידוי רבי חזקיה אמר כתיב כי לא יטוש יי' את עמו בעבור שמו וגו' כי לא יטוש (שמואל א' י"ב) יי' את עמו מ"ט בעבור שמו הגדול בגין דכלא אתקשר דא בדא ובמה אתקשרו ישראל בקב"ה בההוא רשימא קדישא דאתרשים בבשריהון ובגיני כך לא יטוש יי' את עמו ולמה בעבור שמו הגדול דאתרשים בהו תאנא אורייתא אקרי ברית וקב"ה אקרי ברית והאי רשימא קדישא אקרי ברית ועל דא כלא אתקשר דא בדא ולא אתפרש דא מן דא א"ל ר' ייסא אורייתא וישראל שפיר אבל קב"ה מ"ל דאקרי ברית א"ל דכתיב ויזכור להם בריתו והא אתיידע והא אתמר ואת חקתי תשמרו (תהלים ק"ו, ויקר' י"ח) חקותי אלין אינון נמוסי מלכא משפטי אלין אינון גזרי אורייתא רבי יהודה אמר כלא אינון נימוסין מאתר דאקרי צדק אקרון חקותי ואינון גזרת מלכא ובכל אתר דאקרי משפט אקרון דינא דמלכא דאיהו מלכא קדישא קודשא ב"ה מלכא דשלמא כלא דיליה הוא דהוא מלכא קדישא באתר דתרין חולקין אחידן דא בדא ועל דא כתיב צדק ומשפט מכון כסאך ואינון (תלים פ"ט) דינא ורחמי ובגיני כך חק ומשפט וע"ד כתיב חקיו ומשפטיו (שם קמ"ז) לישראל לישראל ולא לשאר עמין בתריה מה כתיב לא עשה

כן

כן לכל גוי ׳ ותנינן אע״ג דאתגזר ולא עביד פקודי אורייתא הרי
הוא כגוי בכלא ואסיר למילף ליה פתגמי אורייתא · ועו״ר תנינן
שמות ה׳ ׳מזבח אבנים דא מזבח אבנים ממש · והא קשיו דלבירה
באתריה קיימא וזוהמא לא אתפסק מניה בגיני כך לא סליק בידיה
ההוא גזירו ולא מתנייא ליה ׳ ועו״ד כתיב כי חרבך הנפת עליה
ותחללה בגיני כך לא ע״שה כן לכל גוי סתם ומשפטים בל ידעום
לעלם ולעלמי עלמין מלה אחרא (נ״א זעירא) לא יהבינן להו כ״ש רזי
דברים ל״ב אורייתא ונמוסין דאורייתא וכתיב ׳כי חלק יי׳ עמו יעקב חבל
תהלים קמ״ד נחלתו ׳אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי׳ אלהיו :
(א) מתניתין בנמוסי טהירין ארבע מפתחין שוויין לארבע סטרי
עלמא ׳ בזווייתהון אשתכחו ׳ חד לסטר ארבע וארבע
לסטר חד אתגלפן (ס״א אתפלגן) בחד גוונא בההוא גוונא תכלא
וארגוונא וצבע זהורי וחוורא וסומקא דא ע״ל בגוונא דחבריה
ודידיה ביה רשים ארבע ריישין כחדא אסתליקו ובחד דיוקנא
מתרבקן חד ריישא אסתליק מגו סחיו דאסתחי (ב) תרי איילתא
שיר ד׳ קציבן בשיעורא חד סלקן (ג) מההוא סחיותא דכתיב ׳כעדר
הקצובות שעלו מן הרחצה בשערא דילהון חיזו דאבן טבא
דארבע גוונין ארבע גדפין דכסיין על גופא וידין זעירין תחות
גדפייהו וחמש בחמש גליפן טאסין (ס״א טאסן) לעילא לעילא
מהיכלא דספירא בריוא ויאה למחזי חד עולים רבייא נפיק ישנן
חרבא דמתהפכא לגוברין לנוקבין נטלין למשיחא דאיפה בין
שמייא ובין ארעא ׳ לזמנין נטלין (ס״א עילין) לה בכל עלמא (ד) וכל
משיחין בה משיחין דכתי׳ איפת צדק וגו׳ חד חיזו דבדולח׳ קיימא
על חרבא חד ברישא דההו׳ רבייא מלהטא סומקא מגו בדולחא
תרין

א) משנה זו הוא כלל מאמר בענייני סוד החיות והוא נמוסי טהירין ר״ל חקות האורות שלוחי דין הממונים בעולם לענוש לעקור ולהרג אותם העוברי׳ על חוקת המלך יתבר׳ ויתע׳ ב) שני איילות ג) מאותו כיכוס ד) וכל מדות כה סודרין

תרין סטרין מהאי גיסא ומהאי גיסא אתחזי ההוא חרב' ברשימין
עמיקין חד גבר תקיף צולמא דקיימא בי"ג עלמין חגיר ההוא
חרבא למעבד נוקמין ' עמירה (א) חגירין שתין אחרנין כלהו
משתחלפי (נ"א מתיילפי) (ס"א מאלפי) נצחין קרבא הה"ד 'חגור חרבך תהלים
על ירך גבור הודך והדרך ' וכתי' 'כלם אחוזי חרב מלמדי מלחמה מ"ה
וגו' בכמה גוונין מתהפכין אנפייהו לית דידע לון בר חד תולעתא שיר ג'
דישאט (ס"א דשארי) בין נוני ימא כל אבנין דאעבר עלייהו מתבקעין
בההוא זמנא קלא דנפיק מאינון דחגירי חרבא מבקע תמניסר
טורין רברבין ולית מאן דירכין אודניה · כלהו עלמא סתימין עיינין
אטימין לבא לית מאן דישגח דהא בניינא לסתור כד עבדין עובדין
דלא מתכשרן סאטין מארחא דתקנא ימינא אעדי ושמאלא
שלטא ' כדין עריין אשתכחו ' ווי לחייביא דגרמין דא בעלמא
דהא לא מתברכין לעילא עד דישתצון אינון לתתא הה"ד 'ורשעי' תהלים
עוד אינם ברכי נפשי את יי' הללויה : ק"ד

ערות אביך וערות אמך לא תגלה ' רבי (ב) חייא פתח 'כתפוח שיר ב'
בעצי היער כן דודי בין הבנים וגו' ' האי קרא אוקמוה
חברייא אבל כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה דהיא משבחת
ליה בהאי ' הכא אית לאסתכלא אמאי משבחת ליה בתפוח
ולא במלה אחרא או בגוונין או בריחא או בטעמא ' אבל הואיל
וכתיב תפוח בכלא היא משבחת ליה · בגוונין בריחא ובטעמא
מה תפוח הוא אסוותא לכלא ' אוף קב"ה אסוותא לכלא מה
תפוח אשתכח בגווני כמה דאוקימנא אוף קב"ה אשתכח בגוונין
עלאין · מה התפוח אית ביה ריח' דקיק מכל שאר אילני אוף קב"ה
כתיב ביה וריח לו כלבנון · מה תפוח טעמיה מתיקא ' אוף
קב"ה כתיב ביה חכו ממתקים ' וקב"ה משבח לה לכ"י כשושנה

א) היינו כמ"ש ששים גבורים וגו' ושם שיהין פולסי דנורא : ב) עיין מאמר זה בריש פ' האזינו :

והא אוקימנא מילי אמאי כשושנה והא אתמר ר׳ יהודה אמר
בשעתא דאסגיאו זכאי בעלמא כנסת ישראל סלקא ריחין טבין
ומתברכא ממלכא קדישא ואנפהא נהירין · ובזמנא דאסגיאו
חייבין בעלמא כביכול כ״י לא סלקא ריחין טבין ואטעמת מסטרא
איכה ב׳ אחרא מרירא · כדין כתיב השליך משמים ארץ וגו׳ · (ג) ואנפהא
חשוכן · רבי יוסי אמר בשעתא דאסגיאו זכאין בעלמא כתיב
שיר ב׳ שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני · ובזמנא דאסגיאו חייבין
משלי י״ו בעלמא כתיב השיב אחור ימינו · רבי חזקיה אמר מהכא ונרגן
מפריד אלוף כלומר פריש מלכא מן מטרוניתא הה״ד ערות
אביך וערות אמך לא תגלה · רבי אלעזר הוה יתיב קמי אבוי
אמר ליה אי פרקליטא בעלמא במטרוניתא אשתכח ואי
קטיגורייא בעלמא במטרוניתא אשתכח אמאי · אמר ליה למלכא
דהוה ליה בר ממטרוניתא · כל זמנא דההוא ברא עביד רעותא
דמלכא מלכא עביד מדוריה במטרוניתא · וכל זמנא דלא הוה
ההוא בר עביד רעותא דמלכא · מלכא פריש מדוריה ממטרונית׳
כך קב״ה וכ״י כל זמנא דישראל עבדין רעותא דקב״ה קב״ה שוי
מדוריה בכנסת ישראל · וכל זמנא דישראל לא עבדין רעותא
דקב״ה · קב״ה לא שוי מדוריה בכ״י · מ״ט בגין דישראל הוא ברא
שמות ד׳ בוכרא דקב״ה דכתיב בני בכורי ישראל · אימא דא היא כנסת
משלי א׳ ישראל דכתיב ואל תטוש תורת אמך · ת״ח כל זמנא דישראל
רחקין מהיכלא דמלכא כביכול מטרוניתא אתרחקת עמהון ·
מ״ט בגין דמטרוניתא לא אקדימת (ד) קיסטא להאי בר לאלקאה
ליה למיהך באורח מישר · בגין דמלכא לא אלקי לבריה
לעלמין אלא שביק כלא בידא דמטרוניתא לאנהגא היכלא
ולאלקאה ברה ולדברא ליה באורח קשוט לקבליה דמלכא

ורזא

ג) היינו מצד התפשטות הקליפות כנ״ל: ד) פירוש יסורין כמה״ז ובמסורה להלקותו עד שילך בדרכי יושר הרמ״ב :

ורזא דמלה דכתיב ׳דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו משלי ל״א
(אמו ודאי) דא בת שבע והא אתמר ׳ כתיב ׳משלי שלמה בן חכם שם י׳
ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו ׳ תוגת אמו ודאי ׳ חמי מה כתיב
בן חכם ישמח אב ׳ בעוד דהאי בר אזיל באורח מישר והוא
חכימא ישמח אב (כלל) דא מלכא קדישא לעילא ישמח אב
סתם אשתכח האי בר באורחא תקלא מה כתיב ובן כסיל
תוגת אמו ׳ תוגת אמו ודאי דא כנסת ישראל ורזא דמלה כתיב
׳ובפשעכם שלחה אמכם ׳ ת״ח לא אשתכח חדוותא קמי קב״ה ישעיה נ׳
כיומא דסליק שלמה לחכמתא ואמר שיר השירים כדין נהירו
אנפוי דמטרוניתא ואתייא מלכא למשרי מדוריה עמה הה״ד
׳ותרב חכמת שלמה וגו׳ מאי ותרב דסלקא שפירו דמטרוניתא מלכים א׳ ה׳
ואתרביאת בדרגהא על כל שאר דרגין (א) בגין דמלכא שוי
מדוריה בה ׳ וכל כך למה בגין דאפיקת ברא חכימא דא
לעלמא (נ״א למלכא) וכד אפיקת ליה לשלמה לכל ישראל אפיקת
וכלהו הוו בדרגין עלאין זכאין כשלמה (ס״א כשלמה) דקב״ה חדי
בהו ואינון ביה ׳ וביומא דשכלל שלמה ביתא לתתא אתקינת
מטרוניתא ביתא למלכא ׳ ושוו מדוריהון כחדא ונהירו אנפהא
בחדוה שלימו ׳ כדין אשתכח חדוותא לכלא לעילא ותתא וכל
כך למה בגין דכתיב משא אשר יסרתו אמו דדברת ליה
לרעותא דמלכא ׳ וכד האי בר כמה דאמינא (ס״א דאצטריך) לא
אתדבר לרעותיה דמלכא ׳ כדין היא ערייתא דכלא ערייתא
דכל סטרין ׳ דהא מלכא פריש ממטרוניתא ומטרוניתא אתרחקת
מהיכליה ובג״כ ערייתא היא דכלא וכי לא ערייתא הוא מלכא
בלא מטרוניתא ומטרוניתא בלא מלכא ׳ וע״ד כתיב ערות
אביך

א) וזה רמז ותרב רבה ו׳ דאתרביאת בנין מלכא כרמוז באות ו׳. ויש לרמוז דלסוחרת כי רוח חמר בת שבע ר״ת תרב שהיו מפרעין עליהן הן הנה היו קדושות ועי״ז זכה ותרב ודוק כי קצרתי מא״ן :

אביך וערות אמך לא תגלה אמך היא ' אמך היא ודאי ושרייא עמך ' בגיני כך לא תגלה ערותה ' ר"ש אקי"ש ירוי ובכה ואמר ווי אי אימא וגלינא רזא ' ווי אי לא אימא דייבדון חברייא מלה
יחזקאל י"א ·אהה יי' אלהים כלה אתה עושה את שארית ישר"ל ' מאי אהה ומאי כלה אתה עושה ' אלא רזא דמלה כזמנא דה' תתאה אתתרכת מהיכלא דמלכא · ה' אחרא עלאה כגינה מנעת ברכתא ' וכדין כתיב אהה כלה אתה עושה ' בגין דכד איהי (כ"ה הא"ה') אתמנעת מברכאן ה' אחרא מנעת לון מכלא מאי טעמא בגין דברכאן לא משתכחי אלא באתר דשריין דכר ונוקבא
ירמי' כ"ה ועל' דא כתיב "יי' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו ' על נוהו ממש ' דא מטרוניתא ודא הוא ודאי ' ומאי אומר אוי שהחרבתי את ביתי וכו' ביתי זווגא דמטרוניתא ודא הוא ודאי ערות אביך וערות אמך לא תגלה דהא מכל סטרין ערייתא הוא וכדין לבשו שמים קדרות ושק הושת כסותם דהא אתר אחסנת ברכאן דמבועין דנחלין דהוו נגידין ושקיין כדקא חזי אתמנעו ' תנינן כד אתפרש מלכא ממטרוניתא וברכאן לא משתכחן כדין אקרי וי' מ"ט וי' דתניא רישא דיסוד י' דהא יסוד ו' זעירא הוא וקב"ה ו' דברכא עלאה וע"ד כתיב וו' תרין ווין כחדא ורישא דהאי יסוד י' הוא וכד אתרחקת מטרוניתא ממלכא וברכאן אתמנעו ממלכא וזווגא לא אשתכח ברישא דיסוד נטיל ו' עלאה להאי רישא דיסוד דהוא י' ונגיד ליה לגביה כדין הוא וי' לעילא וי' לכלא לעלאין ותתאין ' וע"ד תנינן מיומא דאתחריב ירושלם ברכאן לא אשתכחו בעלמין ולית לך יום דלא אשתכח ביה לווטין דהא ברכאן אתמנעו בכל יום ' אמר ליה אי הכי או"י או הו"י מהו ' אמר ליה כד מלה תלייא בתשובה ולא תייבין כדין ה' עלאה נטיל לון ואנגיד לוא"ו וי' לגבה

בגין

בגין דלא תייבין כדין אקרי הוי · אוי כד אסתלק מלכא לעילא לעילא וצווחין בני נשא ולא אשגח בהו וההוא עלאה אהירה טמירא סליק לו' וי' לגבה בגין דלא אתקביל צלותיה כדין אקרי אוי דהא א' סליק לגביה ו' יוד (ס"א דהוא אף סליק גביה לה' לו' לי') וכדין תשובה לא אשתכח · ועד אסתלק מאלין אתוון ה' דהא בתשובה לא תלייא ודאי כד אסגיאו חובי עלמא טפי ותשובה הוה תלייא בקדמיתא ולא בעו כדין אסתלק ה' וא' סליק לו' יו"ד לגבירה ואקרי אוי · וכד חריב בי מקדשא ותשובה אסתלקת (ולאו מעלייא) כדין צווחו ואמרו °אוי לנו כי ירמיה ו' פנה היום · מאי כי פנה היום דא הוא יומא עלא' דאקרי תשובה דאסתלק ואתעבר ולא שכיח ההוא יומא דאשתמודע לפשטא ימינא לקבלא חייבין והא אתפני מכלא ולא אשתכח ועל דא אמרו אוי ולא הוי כי ינטו צללי ערב דהא אתייהיב רשו לדרבבי ממנן דשאר עמין למשלט עלייהו תאנא סליק ו' לעילא לעילא והיכלא אתוקד ועמא אתגלי ומטרוניתא אתתרכת וביתא אתחרבת · לבתר כד נחירת וו' לאתריה אשגח בביתיה והא אתחריב בעא למטרונית' והא אתרחקת ואזלת · חמא להיכליה והא אתוקד בעא לעמא והא אתגלי חמא לברכאן דנחלין עמיקין דהוו נגדין והא אתמנעו כדין כתיב °ויקרא יי' אלהים צבאות ישעיה כ"ב ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק · וכדין לבשו שמים קדרות כדין ו' ה' (ס"א ו' י') אתנגיד חד לקביל חד וה' עלאה נגיד מבועי לסטרא אחרא וברכאן לא משתכחן · דהא דכר ונוקבא לא אשתכחו ולא שריין כחדא · כדין שאג ישאג על נוהו · בכה ר"ש · ובכה ר' אלעזר אמר בכייה תקיעא בלבאי

מספרא

מסטרא חרא וחדוותא בלבאי מסטרא אחרא ׳ דהא ישמענא
מלין דלא שמענא עד השתא זכאה חולקי׃

ערות אשת אביך לא תגלה מאן אשת אביך ׳ אר״ש הא תנינן
כל מלוי דאורייתא סתים וגליא כמה דשמא קדישא סתים
וגלייא אורייתא דהיא שמא קדישא הכי נמי סתים וגלייא ׳ הכא
כלא באתגלייא ידיעא סתים כמה דאוקימנא והאי קרא הכי
הוא אשת אביך תאנא כל זמנא דמטרונית׳ אשתכחת במלכא
וינקא לך אקרי אמך השתא דאתגלייא עמך ואתרחקת מן
מלכא אשת אביך אתקרי ׳ אנתי היא דמלכא קדישא לא
ישעיה נ׳ אתפטרת בתרוכין מניה אנתתיה היא ודאי כמה דכתיב °כה
אמר יי׳ אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה אלא ודאי
אנתו היא דמלכא אע״ג דאתגלייא וע״ד פקיד עלה תרי זמני
כד יתבא במלכא בזווגא חד ואתקרי אמך דכתיב ערות אמך
לא תגלה לא תעביד דיתרחקון דא מן דא ותישתלח על חובך
כמה דכתיב ובפשעכם שלחה אמכם וחד כד היא בגלותא
עמך ואתגלייא מהיכלא דמלכא ואתקרי אנתו דמלכא ׳ אע״ג
דאתרחקת מניה לא תעביד בגין דתעדי מבינך וישלטון בך
שנאך ולא תסתמר עלך בגלותא ׳ הה״ד ערות אשת אביך לא
תגלה מאי טעמא בגין כי ערות אביך היא ׳ אע״ג דאתרחקת
מן מלכא אשגחותא דמלכא בה תדירא ובעיא לאסתמרא
דברים כ״ג לקבלה יתיר ולא תיחוב לגבה׃ רבי שמעון פתח °כי יי׳ אלהיך
מתהלך בקרב מחנך להצילך וגו׳ כי יי׳ אלהיך דא שכינתא
דאשתכחת בהו בישראל וכ״ש בגלות׳ לאגנא עלייהו תדירא מכל
סטרין ומכל שאר עמין דלא ישיצון להו לישראל ׳ דתניא לא יכלין
שנאיהון

שנאיהון דישראל לאבאשא להו עד דישראל מחלישין חילא דשכינתא מקמי רברבי ממנן דשאר עמין׳ כדין יכלין להון שנאיהון דישראל ושלטין עלייהו וגזרין עלייהו כמה גזירין בישין וכד אינון תייבין לקבלה היא מתברת חילא ותוקפא דכל אינון ממנן רברבין ותברת חילא ותוקפא דשנאיהון דישראל ואתפרעא להו מכלא׳ ועל דא והיה מחניך קדוש דבעי ב״נ דלא יסתאב בחובוי ויעבר על פתגמי אורייתא׳ דאי עביד הכי מסאבין ליה כמה דכתיב ונטמתם בם בלא א׳ ותאנא מאתן ותמניא וארבעין שייפין בגופ׳ וכלהו אסתאבן כד איהו אסתאב כלומר כד בעי לאסתאבא וע״ד והיה מחניך קדוש מאי מחניך אלין אינון שייפי גופא׳ ולא יראה בך ערות דבר מאי ערות דבר עריתא נוכראה דהאי דבר רמז כמה דאוקימנא׳ דאי הכי ושב מאחריך ודאי׳ (ס״א דהוי) ועל דא ערות אשת אביך לא תגלה מ״ט׳ בגין דכתיב ערות אביך היא כמה דאוקימנא׳ תאנא על ג׳ מילין מתעכבין ישראל בגלותא׳ על דעבדין קלנא בשכינתא בגלותא׳ ומהדרי אנפייהו מן שכינתא׳ ועל דמסאבי גרמייהו קמי שכינתא. וכלהו אוקימנא במתניתא דילן:

רבי אבא׳ הוה אזיל לקפוטקייא והוה עמיה רבי יוסי׳ עד דהוו אזלי חמו חד בר נש דהוה אתי ורשימא חד באנפוי׳ א״ר אבא נסטי מהאי אורחא דהא אנפוי דדין אסהידו עליה דעבר בעריינתא דאורייתא׳ בגיני כך אתרשים באנפוי׳ א״ל רבי יוסי אי האי רשימא הוה ליה כד הוה ינוקא מאי עריתא אשתכח ביה׳ א״ל אנא חמינא באנפוי דאסהידו בעריית׳ דאוריית׳ קרא ליה רבי אבא א״ל אימא מלה׳ האי רשימא דאנפך מה הוא אמר לון במטותא מנייכו לא תענשו יתיר לההוא בר נש דהא חובוי קא גרמו ליה׳ אמר רבי אבא מהו׳ אמר ליה יומא חד

הוינא

הוינא אזיל בארחא אני ואחתי · (א) שרינא בחד אושפיזא ורוינא
חמרא · וכל ההוא ליליא אחידנא באחתי · בצפרא קמנא
ואושפיזאי קטט בחד גברא · עיילנא בינייהו וקטרו לי דא מהאי
גיסא ודא מהאי גיסא ורשימא דא הוה עייל לבי
מוחא ואשתזבנא על ידא דחד אסייא דאית כגוון · אמר ליה
מאן הוא אסייא · אמר ליה רבי שמלאי הוא · א"ל מאי
אסוותא יהב לך · א"ל אסוותא דנפשא · ומההוא יומא אהדרנא
בתשובה · ובכל יומא חזינא אנפאי בחד חיזו ובכינא קמי קב"ה
דהוא רבון עלמין על ההוא חובה · ומאינון דמעין אסחינא אנפאי
אמר רבי אבא אי לאו דאתמנע מנך תשובה אעברנא מאנפך
ישעיה' ההוא רשימא · אבל קרינא עליך וסר עונך וחטאתך תכופר ·
אמר ליה ג' זמנין אימא · אמר ליה ג' זמנין ואתעבר רשימא ·
אמר ר' אבא ודאי מארך הא בעא לאעברא מנך דודאי בתשובה
אשתכחת · אמר ליה נדרנא מהאי יומא לאתעסקא באורייתא
יממא וליליא · אמר ליה מה שמך · אמר ליה אלעזר · אמר
ליה אל עזר ודאי שמא גרים דאלהך סייעך והוא בסעדך שדריה
רבי אבא ובריכיה · לזמנא אחרא הוה רבי אבא אזיל לגבי ר"ש
תהלים צ"ב עאל במאתיה אשכחיה דהוה יתיב ודריש איש בער לא ידע
וכסיל לא יבין את זאת · איש בער לא ידע וגו' · כמה טפשין אינון
בני עלמא דלא משגיחין ולא ידעין ולא מסתכלין למנדע אורחוי
דקב"ה על מה קיימין בעלמא · מאן מעכב להו למנדע טפשותא
דילהון · בגין דלא משתדלי באוריית' דאילו הוו משתדלי באוריית'
ינדעון אורחוי דקב"ה וכסיל לא יבין את זאת דלא מסתכ' ולא ידע
נימוסי

א) היינו סורים במלון א' יחד והייתי סגור ונתייחדתי עם אחותי ויתי מונח עתה כל הלילה למחר היה הכעס מתקוטט עם איש א' ונכנסתי ביניהם להפרידם ואחזו בי והכוני והלצוני במוחי ואלמלא רופא א' שרפאני הייתי מת וזה הרופא היה ת"ח ר' שמלאי כנודע והוא תקן לי תשובה והיא הרפואה העיקרית כמבואר ואני מוריד דמעות בכל יום ומאותן דמעות אני רוחץ פני בהם :

נימוסי דזאת בעלמא (ראע״ג) דראין עלמא כדינוי וחמאן לדינוי דהאי זאת דמטאן ער׳ בני נשא דאינון זכאין ולא מטאן על רשיעייא חייבין דעברין על פתגמי אורייתא דכתיב בפרוח רשעי׳ כמו עשב וגו׳ ׳ דהאי עלמא ירתין ליה בכל סטרוי ודינין לא מטון עלייהו בהאי עלמא ושלמא דדוד מלכא אודעיה בסופיה דקרא לא ידעינן דכתיב להשמדם עדי עד לשיצאה להון מההוא עלמא ולמהוי עפרא תחות רגליהון דצדיקייא דכתיב ׳ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם ׳ תו פתח ואמר ׳ויקם כי כחשי בפני יענה ׳ במאי קא מיירי אלא זכאה חולקיה דב״נ דאשתדל באורייתא למנדע אורחוי דקב״ה ׳ דכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו אשתדל בשמיה ממש ׳ מה שמירה דקב״ה עביד נימוסין ׳ אוף אורייתא הכי נמי ׳ ת״ח האי מאן דעבר על פתגמי אורייתא אורייתא סלקא ונחתא ועברא ביה בב״נ רשימין באנפוי בגין דיסתכלון ביה עלאי ותתאי וכלהו אשרן לווטין על רישיה ותאנא כל אינון עיניי׳ דאזלין ושאטין בעלמא למנדע אורחוי דבני נשא כלהון זקפין עיינין ומסתכלין באנפוי דההוא ב״נ וחמאן להו וכלהו פתחין עליה ווי ווי ׳ ווי ליה בהאי עלמא ווי ליה בעלמא דאתי׳ ׳ אסתלקו׳ מסוחרניה דפלניא דהא סהדות׳ באנפוי ורוחא דמסאבא שרייא עלוי ׳ וכל אינון יומין דאשתכח רשימו באנפוי לסהדותא אי אוליד בר אשליף ליה רוחא מסטרא דמסאבא ואלין אינון חייבי דרא תקיפי אנפין דמאריהון שביק להון כהאי עלמא לשיצאה להו בעלמא דאתי׳ תנינן האי צדיקא זכאה דאשתדל באורייתא יממא ולילא קב״ה משיך עליה חד חוטא דחסד ואתרשים ליה באנפוי ומההוא רשימא דחלי עלאי ותתאי ׳ הכי נמי מאן דעבר על פתגמי אורייתא משכאן עליה

(margin: מלאכי ג׳ / איוב י״ו)

רוחא דמסאבא ואתרשים ליה באנפוי ומניה ערקין עלאי ותתאי וכלא מכרזי עליה אסתלקו מסחרניה דפלניא דעבר על פתגמי אורייתא ועל פקודי דמאריה ווי ליה ווי לנפשיה · האי אשליף רוחא דמסאבא דאשתכח עמיה ואורית ליה לבריה והאי הוא דקב"ה לית ליה ביה חולקא ושביק ליה לשיצאה ליה לעלמא דאתי · אמר ליה ר' אבא שפיר קאמרת מנא לך האי · אמר ליה הכי אוליפנא ואוליפנא דהאי ירותא בישא אחסינון כלהו בנוי אי לא יתובון דהא לית מלה קיימא קמי תשובה ואנא הכי אוליפנא דאסוותא דא יהבו לי זמנא חדא דהוינא רשים באנפאי ויומא חד הוינא אזיל באורחא ואערענא בחד זכאה ועל ידוי אתעבר מנאי ההוא רשימא · אמר לי מה שמך · אמרי ליה (ב)עזר וקרי עלי אל עזר אחרא · א"ל בריך רחמנא רחמינא לך וזכינא למחמי לך בהאי · זכאה חולקך בעלמא דין ובעלמא דאתי (א"ל) אנא הוא דאערענא לך אשתטח קמיה אייתי לביתיה אתקין קמיה (א) קורטיסא (ס"א טרטוקא) דנהמא ובישרא דעגלא תליתאה · בתר דאכלו א"ל ההוא גברא ר' אימא לי חד מלה חדא תורתא סומקא אית לי אימא דעגלא דבישרא דא דאבילנ' ויומא חד עד לא אתעברא ואולידת אזילנא בתראה למרעא למדברא (ב) עד דדברנא לה אעבר קמאי חד (ג) גברא · א"ל מה שמה דתורתא דא · אמינא מן יומא דאתיילידת לא קרינא לה בשמא · א"ל בת שבע אם שלמה אתקרי אי תזכה לכפרה ואנא בעוד דאהדרנא רישאי לא חמינא ליה וחייכנא מההוא מלה

והשתא

א) פי' אסקריטוואה דליש במשנה ונק' בלע"ז קורטיסא כמו עלין דקות נעשים מסולת ופגוי מן סלת מבושל ובצק ענל הלחם · הרמ"ב : ב) כתוך כך ההנהיג סגסמס למרעה : ג) כנ"ל שמלאתי שהיה אליהו ז"ל וכן נראה על התשובה · הרמ"ז :

והשתא דזכינא באורייתא אתערנא על ההיא מלה ומן יומא
דאתפטר ר' שמלאי מהכא לא הוה ב"נ דינהיר לן באורייתא
כוותיה ואנא דחילנא למימר מלה דאורייתא דלא אוליפנא ומלה
דא אסתכלנא דמלה דחכמתא היא ולא ידענא · א"ל ודאי מלה
דחכמתא היא ורמיזא עלאה היא לעילא ולתתא · אבל ת"ח
בת שבע אתקרי ממש ברזא דחכמתא כג"כ כתיב בה כלא
בשבע · ז' פרות ז' שרפות ז' הזאות ז' כבוסים ז' טמאים ז' טהורים
ז' כהנים ומשה ואהרן בחושבנא · דהא כתיב וידבר יי' אל משה (לקמן ק"ף כ')
ואהרן וגו' שפיר קאמר ההוא גברא דאמר בת שבע וכלא רזא
דחכמתא היא · א"ל בריך רחמנא דישמענא מלה דא · בריך
הוא דהא אקדים לי שלם בקדמיתא למזכי להאי דכתי' שלום (ישעי' נ"ז)
שלום לרחוק ולקרוב אמר יי' · אנא כד הוינא רחוק קב"ה אקדים
לי שלם למהוי קרוב · קרא עליה ר' אבא אתה שלום וביתך (שמואל א' כ"ה)
שלום וכל אשר לך שלום :

(ערות) אחות אביך לא תגלה · רבי חייא פתח ואיש אשר יקח
את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה וגו'
תמן תנינן מאה ותלתין שנין אתפריש אדם מאתתיה ולא הוה
אוליד · מדקטל קין להבל לא בעא אדם לאזדווגא באתתיה
רבי יוסי אמר (א) משעתא דאתגזר עליה ועל כל עלמא מיתה
אמר אמאי אנא אוליד לבעתותא · מיד אתפריש מאתתיה
ותרין רוחין נוקבין הוו אתיין ואזדווגן עמיה ואולידו · ואינון דאולידו
הוו מזיקין (ב) דעלמא ואקרון נגעי בני אדם · ואלין סאטן לבני אדם
וישריין

א) עיין כל זה שהזכיר בס' פ' בראשית · ב) והיו קורנים כל העולם לילה מתולה הלדיק ע' פ"ד בראשית · מאי"ן בכסא יתחים כ' מפס מהר"א מגרמיזא ז"ל כי נגעי בני אדם שהולידה פ' מלדה"ר אח"ך פרו ורבו מאד ולא היתה בריה יכולה לגאת מפחדם ונתעברו עם מלאך המות וכל מי שעונשים קורנים אותו ומתושלח הלדיק המעגה ב' תעניות ונקח רחמים מהקב"ה ע"ז ונתן הקב"ה רשות אל מתושלח הלדיק וכ' שם המפורש על חרבו והרג מהן מאה ותשעים אלפי רבבות וכו' וזהו הזרע נקבו שמו כשם ; מתושלח מת ולא לאין חרב עיין בזק' ק"נ ע"ב.

ושריין בפתחא דביתא · ובבירא׳ · ובכתי כסאי ועד כ״נ דאשתכח
בפתחא דביתיה שמא קדישא שרי בכתרין עלאין · כלהו ערקאן
ואתרחקן מניה הה״ד ׳ונגע לא יקרב באהלך · מאי ונגע לא תהלים צ״א
יקרב · אלין נגעי בני אדם ותאנא בשעתא דנחת אדם בדיוקנא
עלאה בדיוקנא קדישא וחמו ליה עלאי ותתאי כלהו קריבו גביה
ואמלכוהו על האי עלמא · בתר דאתא חוייא על חוה ואטיל
בה זוהמא לבתר אולידת קין · *מתמן נתייחסו כל דרין חייבין בראשית קע״ה א׳
דעלמא · ומדורא דשדין ורוחין מתמן אשתכחו ומסטרוי · ובגיני
כך כל רוחין ושדין פלוגתא אית בהו מבני נשא דלתתא ופלוגתא
ממלאכי עלאי דלעילא · וכן כד אתיילידו מאדם אינון אחרנין
כלהו אשתכחו כהאי גוונא פלגו מתתאי ופלגו מעלאי · בתר
דאתיילידו מאדם (ס״א אהדרו ליה קצת מאינון רוחין דנפקו
מתיאובתי׳ בחלמא) אוליד מאינון רוחי בנתן דדמיין לשפירו דעלאי
ולשפירו דתתאי ועד כתיב ׳ויראו בני האלהים את בנות האדם כי בראשית ו׳
טובות הנה וגו׳ וטען כלא בתרייהו · וחד דכורא אשתכח דאתא
לעלמא מרוחיה דסטרא דקין וקרון ליה תובל קין · וחדא נוקבא
נפקת עמיה והוו ברין טעאן בתראה ואתקרי נעמ״ה · מינה
נפקו רוחין ושדין אחרנין · ואינון *תליין באוירא ואודעין מילין בראשית נ״ה א׳ י״ו א׳ קמ״ב ב׳ ר״ה א׳
לאינון אחרנין דשכיחין לתתא · ודא תובלקין אפיק זייני קטולא
לעלמא · ודא נעמה אתרגישת ברגישא ואתדבקת בסטרהא
ועד כען היא קיימא ומדורהא בין רגישי ימא רבא · ונפקת
וחייכת בבני נשא ואתחממת מנייהו בחלמא בההוא תיאובתא
דב״נ ואתדבקת ביה · תיאובתא נטלת ולא יתיר · ומההוא
תיאובתא אתעברת ואפיקת זינין אחרנין לעלמא ואלין בנין דאולידת
מבני נשא משתכחין לקבלי נוקבי בני נשא ומתעברן מנייהו ואולידן
רוחין וכלהו אזלין ללילית קדמיתא והיא מגדלתלון והיא נפקת
לעלמא ובעיא

רבייהא וחמרת רביי בני נשא ואתרבקת כהו לקטלא להו ולאשתאבא בהדייהו דרביי בני נשא והיא אזלת בההיא רוחא (נ"א רבייא) ואזדמנן תמן (א) ג' רוחין קדישין וטאסין קמה ונטלין ההוא רוחא (נ"א רבייא) מנה ומניחין ליה קמי קב"ה ותמן מתגלפי (נ"א מתגלפי) קמיה · בגיני כך אורייתא אזהרת להו לבני נשא והתקדשתם והייתם קדושים ודאי · אי אשתכח ב"נ קדישא לא מסתפי מינה דכדין זמין קב"ה לאלין ג' מלאכין קדישין דאזדמנן ונטרין ליה לההוא רבייא והיא לא יכלא לאבאשא ליה הה"ד לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך · מאי טעמא לא תאונה אליך רעה בגין כי מלאכיו יצוה לך וכתיב כי בי חשק ואפלטהו דאי ב"נ לא אשתכח קדישא ואשליף רוחא מסטרא דמסאבא כדין היא אתייא וחייכת ביה בההו' רבייא ואי קטילת ליה אשתאבת בההוא רוחא ולא תעדי מניה לעלמין ואי תימא אינון אחרנין דקטילת לון ואזדמנו קמה אינון תלתא קדישין ונטלין מנה ההוא רוחא הא לא בסטרא דמסאבא אשתכחו · אמאי שלטא לקטלא להו אלא האי כד ב"נ לא אתקדש אבל לא אתכוון לאסתאבא ולא אסתאב בגין כך יכלא לשלטאה בגופא ולא ברוחא · וזמנין אשתכח דנפקת נעמה לעלמא לאתחממ' מבני נשא ואשתכח ב"נ בקשרא (נ"א בקסייא) דתיאובת' עמה ואתער משינתיה ואחיד באנתתיה ושכיב עמה ורעותא דיליה בההוא תיאובתא דהוה ליה בחלמיה כדין ההוא בר דאוליד מסטרא דנעמה קא אתייא דהא כתיאובתא דילה אשתכח האי כד נפקא לילי"ת וחמאת ליה ידעת מלה והיא אתקטרת ביה ומגדלת ליה באינון אחרנין בנוי דנעמ"ה ואשתכח עמיה זמנין סגיאן ולא קטלא ליה האי הוא ב"נ דבכל סיהרא

פי' לומדים תורה

וסיהרא

א) נ"ל סה"ס סנו"י וחביריו :

וסיהרא אתפגים ולא אתייאשא מניה לעלמין דהא בכל סיהרא
וסיהרא כד אתחדשא בעלמא ליליית נפקא ופקרא על כלהו
דהיא מגדלת וחייכא בהו וכדין ההוא כ"נ פגים בההוא זמנא
זכאין אינון צדיקייא דמתקדשי בקדושה דמלכא עלייהו כתיב
ישעיה ס"ו והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו' מלין אלין גלי
יע"ט א' שלמה מלכא בספרא דאשמדאי מלכא ואשכחנא ביה (ג) אלף
וארבע מאה וחמש זיני מסאבות' דמסתאבי בהו בני נשא דגלי
דא אשמדאי לשלמה מלכא ווי להון לבני נשא דכלהו אטימין
וסתימין עיינין ולא ידעין ולא שמעין ולא משגיחין היך קיימין
בעלמא והא עיטא ואסוותא קמייהו ולא מסתכלין דהא לא
דברים כ"ג יכלין בני נשא לאשתזבא אלא בעיטא דאורייתא דכתיב כי
יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה אשר לא יהיה
טהור דייקא מקרה לילה דייקא והא אוקימנא מלי בעיטא
דאורייתא קדישא דהכי כתיב באורייתא קדישא והתקדשתם
והייתם קדושים כי אני יי' אלהיכם תאנא בתר דאסתלקו קין
והבל אתהדר אדם לאנתתיה ואתלביש ברוחא אחר' ואוליד
לשת מכאן אתייחסו דרי דצדיקייא בעלמא ואסגי קב"ה חסד
בעלמא ובכל חד אתילידת נוקבא עמיה לאתיישבא עלמא
בנוונא דלעילא והא אוקמו' חברייא בסתימאה דמתניתין דכתי'
ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וגו' חסד הוא
חסד הוא ודאי ובתר דשארי חסד גזעין ושרשין נפקין מתחות'
לעילא ואתפרשן ענפין וקריב אתרחק כדין ענפא אסגי ואתי'
לאתחברא בזווגא חד באילנא האי בקדמיתא האי בסתימאה
תהלים פ"ט דעלמא בגין דכתיב אמרתי עולם חסד יבנה אבל מכאן ולהלא'
בני נשא דישתכחון ביה ונכרתו לעיני בני עמם :

תאנא

ג) נ"ל שנמשכים מאלף ות"ק גבורות דהיינו ה"פ מנצפ"ך ברמז

תאנא ערות אחות אביך במה דאתגלייא בסתימא כתיב כי סוט' י"ד
ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בם וגו' זכאה חולקיהון
דצדיקייא דידעי ארחוי דקב"ה ואזלין בהו ואשתמודען גבייהו
זכאה חולקיהון תאנא אתעברת ה"א עלאה ברחימות' וחביבות'
דלא מתפרש מנה יו"ד לעלמין אתעברת ואפיקת וא"ו לכתר
קאים קמה וינקא ליה ודא (נ"א והלין כיה עלמה) וא"ו כד נפקא
בת זוגו נפקא עמיה אתייא חסד אתער גביה ופריש לון ונפקו
גזען מתחות לעילא ואתפשטו ענפין ואסגיאו ואתעבידת ה"א
תתאה ואתרביאת בענפהא לעילא לעילא עד דאזדווגת באילנ'
עלאה ואתחברו וא"ו עם ה"א מאן גרים לון חסד הוא חסד
הוא ודאי דחבר לון כחדא יו"ד עם ה"א עלאה לא תלייא
חבורא דילהון בחסד לא במזלא תלייא חבורא דילהון וחביבות'
דילהון דלא מתפרשן לעלמין יו"ד אתקשר בה"א וה"א ס"ח כ'
אתקשר בוא"ו ו' אתקשר בה"א וה"א אתקשר בכלא וכלא
חד קישורא הוא וחד מלה לא אתפרשו דא מן דא לעלמין
כב יכול מאן דגרים פרודא כאילו חריב עלמא ואקרי ערייתא
דכלא ולזמנא דאתי זמין קב"ה לאתבא שכינתא לאתרהא
ולאשתכחא כלא בזווגא חד דכתיב ביום ההוא יהיה יי' זכרי' י"ד
אחד וגו' ואי תימא השתא לאו הוא אחד לא דהא השתא
חייבי עלמא גרמו דלא אשתכח חד דהא מטרונית' אתרחקא
מן מלכא ולא משתכחי בזווגא אימא עלאה אתרחקא מן
מלכא ולא ינקא ליה בגין דמלכא בלא מטרוניתא לא מתעטר
בעטרוי עמה כמה בקדמיתא כד אתחבר במטרוניתא דעטרא
ליה בכמה עטרין בכמה זיהרין בעטרין קדישין עלאין דכתיב
צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו' דאזדווג במטרוניתא שיר ג'
כדין עטרא ליה אימא עלאה כדקא יאות והשתא דלא אשתכח ס"ח כ' סתות
מלכא במטרוניתא כדין אימא עלאה נטלת כתרהא (נ"א עטרהא) פ"ד ה'

ומנעת

ומנעת מניה מבועי דנחלין ולא אשתכח בקישרא חד · כביכול
לא אשתכח חד · וכזמנא דתיתוב מטרוניתא לאתר היכלא
ומלכא יזדווג עמה בזווגא חד · כדין יתחבר כלא כחדא בלא
פרודא ועל דא כתיב ביום ההוא יהיה יי׳ אחד ושמו אחד · ביום
קצ״א ההוא בזמנא דיתוב מטרוניתא להיכליה כדין כלא אשתכח
זכריה ח׳ חד בלא פרודא · וכדין ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט וגו׳ ·
(א) דתניא אמר ר׳ שמעון לא תיעול מטרונית׳ בחדוותא בהיכליא
עד דיתדן מלכותא דעשו ותיסב מניה נוקמין דגרמא כל האי ·
לבתר תזדווג במלכא ויהא חידו שלים הה״ד ועלו מושיעים בהר
ציון לשפוט את הר עשו בקדמיתא ולבתר והיתה ליי׳ המלוכה
מאן מלוכה דא מטרוניתא הה״ד והיתה ליי׳ המלוכה · ולבתר
דיזדווגון כחדא · מה כתיב והיה יי׳ למלך על כל הארץ ביום
ההוא יהיה יי׳ אחד ושמו אחד :

עריות אחי אביך לא תגלה · תאני רבי יהודה דא ישראל לתתא
ואחות אמך דא ירושלם דלתתא · דכתובין דאין יגלון ישראל
ביני עממייא ויתחריב ירושלם לתתא · וע״ד תנינן רחימותא
תהלים דקב״ה דקרא לישראל אחים שנאמר למען אחי ורעי אדברה
קכ״ב נא וגו׳ · ואוקימנא מלין ותמן בת בנה ובת בתה (ב) (ואע״ג דאינון
באתגלייא ובאתכסייא דהא עלמא אצטריך לון ואינון ישובא
משלי דעלמא כמה דכתיב רעך ורע אביך) והאי רזא דמלה
כ״ז דאמר ר׳ שמעון · א״ר יהודה אי אחי למה רעי ואי רעי למה
אחי אלא תאנא ההוא מלה דלא אתעדי לעלמין אקרי רע
כד״א רעך ורע אביך אל תעזוב והאי רזא דמלה דאמר ר״ש אימא
ס״ח ע׳ עלאה · רעיא אקרי · בגין דלא אתעדי רחימותא דאבא מנה
לעלמין

א) א״ה מספר שושני כוונת חכמים ז״ל בשאמרו אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק ודייק מלת שם וכסא : ב) מקומו בדף ס״ח ע׳ שו׳ כ״ב ונמחק מכאן · הרש״ב :

דעלמין ואימא תתאה כלה אקרי ואקרי אחות · כמה דאוקימנא
אחות לנו קטנה והיינו סתם מתניתא דילן דכתיב הכא ערות שיר ח׳
אחותך בת אביך או בת אמך כיון דאמר בת אביך מאי או
בת אמך · אלא אי מסטרא דאבא אשתכחת חכמה אתקרי
ואי מסטרא דאימא בינה אתקרי ועכ"פ בין האי ובין האי מאימא
ואבא אשתכחת · דהא יו"ד לא אתעדי מן ה׳ לעלמין ודא הוא
רזא דמלה מולדת בית מסטרא דאבא או מולדת חוץ מסטרא
דאימא · רבי אבא אמר בחכמה יבנה בית מאן הוא בית דאתבני משלי כ"ד
בחכמה הוי אימא דא נהר דנפיק מעדן · בגיני כך מולדת בית
או מולדת חוץ כד נפקת מן ו׳ כמה דכתיב עצם מעצמי ובשר בראשית ב׳
מבשרי · וכתיב ויקח אחת מצלעותיו ודא הוא מולדת חוץ מאתר
דזעיר אנפין אשתכח כמה דאתמר · וע"ד א"ר יהודה ישראל
אחין אקרון לקב"ה דלא אעדי רחימותא דילהון לעלמין ירושלם
דלתתא אחות אמך אתקרי · כמה דכתיב ירושלם הבנויה כעיר תלים
שחוברה לה יחדיו וגו׳ מאי שחוברה לה יחדיו בגין דאזדווג בה קכ"ב
מלכא משית סטרין בכל סטרי מלכא בדרגא דצדיק וכל כתרי
מלכא כלילן ביה והיינו שחוברה לה יחדיו · רבי יצחק אמר
ששם עלו שבטים שבטי יה · מאן שבטים אלין תריסר תחומין
דמתפרשן מההוא אילנא רבא ותקיף דאחסין לון מסטרא דאבא
ואימא · הה"ד שבטי יה משפר סהדותא דאסהיד ברא קדישא
(נ"א דאסהיד הו"א ברא קדישא) דכתיב שבטי יה עדות לישראל ואינון נהרין ר"ל ה
עמיקין דנגדין ואתמשכן מן יה וכל כך למה להודות לשם יי׳
כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד לאחסנא מלכותא
קדישא הוא ובנוי לדרי דרין ודא היא שירתא דאמר דוד על

מלכו עלאה קדישא · רבי חזקיה אמר כלא ברזא עלאה הוא ל אחזאה דמאן דפגים לתתא פגים לעילא · ערות כלתך לא תגלה דתנינן עונתן של ת"ח משבת לשבת · בגין דידעין רזא ד מלה ויכוונון לבא וישתכח רעותהון שלים ובנין דאולידו אקרון בנין דמלכא · ואי אלין פגימו מלה לתתא כביכול פגמין אינון בכלה דלעילא כדין כתיב ערות כלתך לא תגלה · דא בגין אינון דידעין אורחין דאורייתא · שאר עמא ההוא דאתגלייא כלתך ממש ובחובא דא שכינתא אסתלק מבינייהו :

תאנא אתגליף שמא קדישא בסטרין ידיעין באתוון רשימין דעשרין ותרין י' בא' א' בי' י' בב' ב' בי' י' בא' ה' בג' יו"ד בה"א יו"ד

(ס"א י' כא' א' כי' י' כב' ב' בי' י' כא' ב' כה' ו' כג' י' כה' י' כג' ה' כו' ג' כה' ה' כד' אלו הכ' נסחאות מצאנו בהעתקות אשר לפנינו) :

בגימ"ל ה"א ביו"ד גימ"ל בה"א ה"א בדל"ת כלהו מתגלפי ביו"ד יו"ד סליק לון ה"א כליל ביו"ד מניה נפקת כדין מעטרין לאבהן אתפתחת ה"א בנחלוי ואעטר לרישא דו' דתמן שריין אבהן ו' כליל שית אתוון וכלהו כליל יו"ד · יו"ד אתגליף בגליפוי וסליק לאתעטרא בתריסר אתוון אחרנין מניה נפקו עשר אמירן בגליפוי וכלהו שבילין דאורחא עלאה (ס"א דאורחין דאורייתא) יקירא דכלא כדין ה"א אחרא אתכלילת מן כלהו גליפא מסטרא מתיחא (ס"א מתייחדא) טמירא לאולדא לתתא אתגליפו (ס"א אתפליגו) כלהו בארבעין ותרין אתוון וכלהו פרישנא במתניתא דירן וכלהו סלקן ברישא דמלכא שבע שבתין שלימין מתפרשין כשבעין אתוון שבעין ותרין אסתלקו אסתלקו באת ו' (ס"א יו"ד) רשימן בפ' ויהי בשלח פרעה בקרא ויסע ויבא ויט כד נטלת שכינתא וו' רשימין אתרשימו ביה ז' אסתלקו

מניה

מניה בעובדין רשימין ׳ תאנא אסתלקו אתוון ברשימין ידיען וארחין סתימין בר לזכאי קשוט סמכי עלמא ׳ אמר רבי שמעון לר׳ אלעזר ת"ח הני עשרין ותרין אתוון דגליפין באורייתא כלהו מתפרשן מאלין עשר אמירן כל אמירה ואמירה מאלין דאינון כתרי מלכא כלהו גליפין באתוון ידיען (ד"א אחרנין) בגיני כך שמא קדישא אתכסייא באתוון אחרן וכל אמירה אוזיף לאמירה עלאה מנה אתווי בגין דאתכליל האי בהאי ׳ (נ"א וע"ב) וע"ד שמא קדישא גליפנא ליה באתוון אחרנין בגין דאתכסיין דא ברא ודא בדא עד דמתקשרן כלהו כחדא ׳ ומאן דבעי למנדע צרופי שמהן קדישין לינדע אינון אתוון דרשימין בכל כתרא וכתרא וכדין לינדע ויתקיים בכלא והא גליפנא לון בכל אינון אתוון דרשימן וידיען בכל כתרא וכתרא מספרא עלאה דשלמה ׳ והכי סליק בידן וחברייא גליפין לון (ס"א ולחברייא גליפנא לון) ושפיר הוא דהא כל כתרא וכתרא אוזיף לחבריה אתווי כמה דאוקימנא ׳ ולזמנין דלא אצטריך לא באתווי אינון דרשימין ביה · וכלהו ידיען לגבי חברייא והא אוקימנ׳ לון ׳ זכאין אינון צדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי דקב"ה בעי ביקריהון ומגלי להון רזין עלאין דשמיה קדישא דלא גלי לעלאין קדישין ׳ וע"ד יכיל משה לאתעטרא ביני קדישין וכלהו לא יכלי למקרב בהדיה בנורא יקידתא וגומרי דאישא ׳ דאי לאו הכי מאן הוה ליה למשה למיקם בינייהו ׳ אלא זכאה חולקא דמשה דהא כד שארי למללא עמיה קב"ה בעא למנדע שמיה קדישא (ס"א סתרי קדישין) סתים וגלייא בכל חד וחד כדקא חזי וכדין ארבק וידע יתיר מכל בני עלמא ׳ תא חזי בשעתא דסליק משה גו עננא יקירא עאל ביני קדישין ׳ פגע ביה חד מלאכא בשלהובי נורא בעינין מלהטן וגדפוי מוקדן בעא לשאפא ליה בגוויה וההוא

מלאכא

מלאכא גבריאל (ס״א נוריאל) (ס״א נזרכאל) ישמיה כדין ארכר משה חד
שמא קדישא דהוה גליף בתריסר אתוון ואזדעזעו ואתרגיש עד דסליק
משה בינייהו וכן לכל חד וחד זכאה חולקיה והא אוקימנא מילי שמות
עריות אשה ובתה לא תגלה· תאנא בתקוני מטרוניתא אוקימנא כ״ח ח׳
מאלין עריין אע״ג דאינון (נ״א עריין אינון) באתגלייא ובסתימא ותמן
בת בנה ובת בתה דהא עלמא אצטריך לון ואינון יישובא דעלמא
כמה דאוקימנא · ומאן דגלי חד ערייתא מנייהו ווי ליה ווי
לנפשיה דהא גלי בגין דא עריין אחרנין · ותניא מלה בתראה
דעשר אמירן דאורייתא לא תחמוד אשת רעך בגין דהאי כללא שמות כ׳
דכלהו · ומאן דחמיד אתתא אחרא כאילו אעבר על אורייתא
כולה כרס לה׳ אית מלה דקיימא קמי תשובה וכ״ש אי קביל
עונשיה כדוד מלכא · אמר ר׳ יוסי תנינן כד מאן דחב ואתפרש
מההוא חובא תשובה קא מעלייא ליה טפי · ואי לאו לא סליק
בידיה תשובה ולא מעלייא ליה · אי הכי דוד היך לא אתפרש
מבת שבע לבתר · אמר ליה בת שבע דידיה הוה ודידיה נטיל
דהא מית בעלה · דתניא אזדמנת הוות בת שבע לדוד מיומא
דאתברי עלמא ומה עכבא ליה דנטל ברתיה דשאול מלכא
וההוא יומא נטל לה אוריה ברחמי אף על גב דלא הוות דיליה
לבתר אתא דוד ונטיל דיליה ועל דדוד דחיק שעתא קמי קב״ה
לקטלא לאוריה ולמעבד הכי · אבאיש קמיה ואענש ליה לדוד
דהא קב״ה בעא לאתבא ליה לדוד לקיימא ליה מלכותא
קדישא עלאה · וכד תאב לדידיה תאב · תאנא א״ר יוסי מאי
דכתיב אני יי׳ אני יי׳ עתיד ליתן שכר טוב לצדיקים לעתיד לבא
אני יי׳ עתיד להפרע מן הרשעים לעתיד לבא אינון דכתיב
בהו הפושעים בי · כתיב אני יי׳ וכתיב אני אמית ואחיה אעפ״י דברים
שאני ל״ג

שאני במדת הרחמים הרשעים הופכים אותי למדת הדין · דתניא ישב מלא יי' אלהים זכו יי' ואי לאו אלהים · א"ר שמעון חייבין עבדי פגימותא לעילא · מאי פגימותא כמה דאוקימנא פגימותא ממש והא אתמר תאנא כתיב ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב לגלות ערותה תני רבי יהודה דרא דרשב"י שארי בגויה כלהו זכאין חסידין כלהו דחלי חטאה נינהו · שכינתא שרייא בינייהו מה דלית כן בדרין אחרנין · בגיני כך מילין אינון מתפרשן ולא אתטמרן · בדרין אחרנין לאו הכי ומילין דרזי עלאה לא יכלין לגלאה ואינון דידעי מסתפו דר"ש כד הוה אמר רזא דהאי קרא חברייא כלהו עיניהון נבעין דמעין וכלהו מילין דאמר הוו בעינייהו גליין כמה דכתיב ·פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות דיומא חד שאיל ר' ייסא אמר (א) ·ביעא דקושטא (ס"א דקוסטא) דנפקא מעופא דשרייא (ס"א וסדי) בנורא ואתבקעא לארבע סטרין · תרין סלקין מנייהו וחד מאיך וחד רביע ברביעא (ס"א כביע בביעא) דימא רבא · א"ר אבא (ב) עבדת קמיה דר"ש קדש חול דהא כתיב פה אל פה אדבר בו · א"ל ר"ש עד לא יתבקע ביעא ·תסתלק מעלמא וכך הוה באדרא דר"ש · תאנא ביומוי דר"ש הוה אמר בר נש לחבריה פתח פיך ויאירו דבריך בתר דשכיב ר"ש הוו אמרי ·אל תתן את פיך לחטיא את בשרך · תניא אר"ש אי בני עלמא מסתכלין במה דכתיב באורייתא לא ייתון לארגזא קמי מאריהון · תאנא כד מתערין דינין קשיין לאחתא בעלמא ואל אשה בנדת טומאתה וגו' הכא כתיב ·סוד יי' ליראיו ·ובאדרא (ס"א וכהאי דרא) קדישא אתמר הכא אצטריכנא לגלאה דהא לאתר דא אסתלק דתנינן בשעתא דהווייא תקיפא דלעילא אתער בגין חובי עלמא שארי ואתחבר

במדבר י"ב · פנחס רט"ו ב' · שמות ק"א כ' · קמ"ד א' · קהלת ה' · תהלים כ"ה · ר"ז ב'

א) פירוש ביצה תמיתית היא יוד של שם הרומזת לעולם האצילות ועיין פק"מ פי' הכל הרש"כ. ב) וכי דרכו של רשב"י לדבר דברי הבלים אלא כל דבריו הם סודות נעלמים וכן גם בענין הביצה יש בו סוד גדול וכמ"ש מזה בפרשת פינחס דף רט"ו ושי"ז בענין ר' ייסא לאות באידרא שהוא החדר שלמדו שם ועיין עוד באידרא דנזיר דף קמ"ד ע"א:

ואתחבר עם נוקבא ואטיל בה זוהמא אתפרש דכורא מינה בגין דהא אסתאבת ואתקריאת מסאבא ולא אתחזי לדכורא למקרב בהדה דווי אי אסתאב הוא בהדה בזמנא דאיהי אסתאבת ותאנא (ג) מאה ועשרין וחמש זיני מסאבותא נחתו תפלה קנ"ב
לעלמא דמתאחרן מסטרא דחוויא תקיפא ושבעה ועשרין רברבין מנייהו מתאחרן בנוקבי ואתדבקן בהו ווי למאן דיקרב בהדה בההוא זמנא דמאן דיקרב בהדה אחזי פגימותא לעילא דהא בחובא דא אתער חוויא תקיפא לעילא ואשדי זוהמא באתר דלא אצטריך ואתחבר בנוקבא ואתרבי שעריה לדכורא בנוקבא אסתאבת ושערהא רבא וטופרהא סגיאו וכדין דינין שריין לאתערא בעלמא ויסתאבון כלא הה"ד °כי את מקדש יי' במדבר י"ט פרק' ג'
טמא מקדש יי' אסתאב בחובייהו דבני נשא תאנא מאי דכתיב °ואיבה אשית בינך ובין האשה ארבעה ועשרים זיני מסאבותא אטיל חוויא בנוקבא כד אתחבר עמה כחושבן ואיבה ועשרין ור' זינין (ס"א דינין) מתערין לעילא (ד) ועשרין וארבע לתתא ושערא רבא וטופריה סגיאו וכדין דינין מתערין בכלא ותאנא כד בעת אתתא לאתדכאה בעייא לספרא ההוא שערא דרבי ביומא דאיהי מסאבא (ה) ולספרא טופרהא וכל ההוא זוהמא די בהון דתאנא ברזי דמסאבותא זוהמא דטופרין יתער זוהמא אחרא ובגיני כך בעיין גניזא ומאן דאעבר לון לגמרי כאילו אתער חסד בעלמא דתני' לא לבעי ליה לאיניש למיהב דוכרנא לזינין בישין דתנינן אף ע"ז ה'
וארבע מאה וה' זינין בישין מתאחרן בההוא זוהמא דאטיל חוויא תקיפא וכלהו מתערין בההוא זוהמא דטופרין ואפילו מאן דבעי יעבידבהו חרשין לבני נשא משום אינון דתליין בהו ומאן דאעבר לון

ג) נ"ל דר"ל בעת נדתה דזה כא מגזרת הדינים של קכ"ה צירופי אלהים וחמש אותיות הפשוטים של אלהים הרי קכ"ה ובהניטלת הנקיבה אך מהם נשארו כ"ח ומכאן בלבנו כ"ח קללות שבתוכחות והא דבוטלת הנוקבא אך נ"ל לו' עוד מפני שע"י נוקבא זאת מקבלים הרשעים עונשם אותם העוברים על אך אותיות התורה עם מנצפ"ך : ד) רמז כ"ד כנגד ד' אצבעות לידים ורגלים שבהם שלשרנים והד' כללים חשיקיי' שהם ב' ידים וב' רגלים שבהם אחווים הטומאה הרי כ"ד ואלו דדינין מתערין בכלא הן לנגד כ"ד פעמים עם אדנ"י נוקבא דהיינו שד' אותיות אלו בונים כ"ד בתים . א"ס ס) ולחתוך לפרניה :

לון כאילו אסני חסד בעלמא ודינין בישין לא משתכחין · ויעבר
ההוא זוהמא וטופרהא דרישים ביה · דתניא מאן דדריך ברגליה
או במסאניה עלייהו יכיל לאתזקא · ומה בהאי שיורי דשיורי
דזוהמא דלעיל כך אתתא דמקבלא ואתחברת בחוייא ואטיל בה
זוהמא עאכ"ו · ווי לעלמא דמקבלא מינה מהיא זוהמא בגיני
כך ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב · אמר רבי שמעון אמר
קודשא ב"ה הביאו עלי כפרה בר"ח · עלי ודאי בגין דיתעבר
ההוא חוייא ויתבסם מאן דבעייא · עלי כמה דכתיב ישרפים ישעיהו ו'
עומדים ממעל לו · וע"ד כתיב בקרח הנועדים על יי' דבגיניהון במדבר
אתער מאן דאתער דאתי מסטרייהו · אוף הכא הביאו עלי ט"ז
כפרה עלי ממש · בגין דיתבסם ויתעבר ולא אשתכח חוייא
באתר דשארי · וכ"כ למה · על שמעטתי את הירח ושלטא בה
מאן דלא אצטריך ובג"כ כתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב
זכאה דרא דר"ש בן יוחאי שארי בגויה זכאה עדביה בין עלאין
ותתאין · עליה כתי' אשריך ארץ שמלכך בן חורין מהו בן חורין קהלת י'
דזקיף רישא לגלאה ולפרשא מילין ולא דחיל · כהאי דאיהו בן
חורין ויימא מאי דבעי ולא דחיל · מהו מלכך דא הוא רשב"י
מאריה דאורייתא מאריה דחכמתא · דכד הוה ר' אבא וחברייא
חמאן לר' שמעון הוו רהטי אבתריה ואמרי אחרי יי' ילכו כאריה הושע י"א
ישאג · אמר ר' שמעון כתיב והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת
בשבתו אמאי שקיל דא כדא · אלא כלא בחד דרגא סליקו ישעיה
דא אזדווג בדא · וחדוותא דדא בדא לא אשתכח אלא כד ס"ו
אתגלי עתיקא קדישא וכדין חדוותא דכלא · ותנינן כתיב מזמור
שיר ליום השבת · ליום השבת ממש · שבחא דקא משבח קב"ה תהלים
כדין חדוותא אשתכח ונשמתא אתוספת · דהא עתיקא אתגלי צ"ב

זווגא

ווונא יזדמן ׳ אוף הכי כחדתיתי סיהרא דהא נהיר לה שמשא
בחדוותא דנהירו דעתיקא לעילא ׳ בגיני כך האי קרבנא הוא
לעילא כגין דיתבסם כלא ויש׳תכח חדוותא בעלמא וע״ד הכיאו
במדבר כ״ח עלי כפרה דייקא מלה ׳ תאנא כתיב °עולת שבת בשבתו על
עולת התמיד דבעי לכוונא לבא לעילא לעילא יתיר משאר יומין
שמואל א׳ א׳ ועל על עולת התמיד דייקא ׳ תניא כתיב כחנה °ותתפלל על
יי׳ ׳ על דייקא בגין דבנין במזלא קדישא תליין כמה דאוקימנא
ולית לך מלה באורייתא או את זעירא באורייתא ׳ דלא רמיזא
בחכמתא עלאה ותליין מינה תלי תלין רזין דחכמתא עלאה הה״ד
שיר ה׳ °קווצותיו תלתלים והא אתמר ׳ ר׳ יוסי אשכחיה לר׳ אבא דהוה
תהלים נ״ה יתיב וקארי האי קרא דכתיב °השלך על יי׳ יהבך על דייקא דהא
שם ל״ב מזוני במזלא תליין ר׳ יהודה הוה קארי °על זאת יתפלל כל חסיד
אליך לעת מצא ׳ על זאת ודאי ׳ לעת מצא הא אוקימנא ׳
ישעיה נ״ה אבל לעת מצא כמה דכתיב °דרשו יי׳ בהמצאו קראוהו בהיותו
קרוב ׳ ד״א לעת מצא בשעתא דנהרין נגידין ואתמשכאן
ומסתפקי אבהן ומתברכאן כלא רק לשטף מים רבים ׳ מאן שטף
מים רבים ׳ דא עמיקא דמבועין ונהרין דמאן יזכה ליה ומאן יזכה
תהלים ל״ב לקרבא ולסלקא תמן ׳ הה״ד ביה °רק לשטף מים רבים אליו לא
שם כ״ז יגיעו דהא לא זכאן ולא יכלין ׳ רבי יצחק אמר כתיב °אחת
שאלתי מאת יי׳ אותה אבקש וגו׳ ׳ זכאין אינון צדיקייא דכמה
גניזין עלאין טמירין להו בההוא עלמא דקב״ה משתעשע בהו
באינון עלמין כמה דאוקימנא בנעם יי׳ והא אתמר ׳ ר׳ חזקיה
ישעיה ס״ד אמר מהכא °עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו
שם ל״ח יעשה תעשה מבעי ליה אלא יעשה ודאי היינו °יוסף על ימיך
חמש עשרה שנה והיינו השלך על ה׳ יהבך וכתיב ותתפלל על
יי׳ וכלא חד ׳ זכאה חולקיהון דצדיקייא בעלמא דין ובעלמא

דאתי

דאתי עלייהו כתיב וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו ותסך עלימו תלים ה'
ויעלצו בך אוהבי שמך · וכתיב אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים שם ק"מ
את פניך · וכתיב ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דורשך יי' · שם ט'
ברוך יי לעולם אמן ואמן · ימלוך יי' לעולם אמן ואמן :

פרשת קדושים תהיו

וידבר יי' אל משה לאמר · דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת
אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני יי' אלהיכם · ר' אלעזר
פתח · אין קדוש כיי' כי אין בלתך וגו' · בכמה זמנין אורייתא שם ל"ה
אסהידת בהו בבני נש' כמה זמנין אריכת קלין לכל סטרין לאתער'
להו וכלהו דמיכין בשינתא בחוביהון (ס"א כחוביהון) לא מסתכלין
ולא משגיחין · בהיך אנפין יקומון ליומא דדינא עלאה כד יתבע
לון מלכא עלאה עלבונא דאורייתא דצווחת לקבליהון ולא
אהדרו אנפין לקבלה דכלהו פגימין בבלא דלא ידעו מהימנותא
דמלכא עלאה · ווי לון ווי לנפשיהון · (ה) דהא אורייתא בהו
אסהידת ואמרת מי פתי יסור הנה חסר לב ואמרה לו מהו משלי ט
חסר לב · דלית ליה מהימנותא דמאן דלא אשתדל באורייתא
לאו ביה מהימנותא ופגים הוא מכלא · ואמרה לו · אומרה לו

ה) פירוש ה' ח' וכו' כ"ב וכו' ודרשו מה שהמסכנות ה' הנ"ל לב א' דכתיב מי פתי יסור הנה. ר"ל שהתורה קוראתו ומקרב אליה כי לכל ישראל יש חלק בתורה מי שזוכה לומד בה חלק ממנו. פוסק סוף וכמ"ש בילקוטים שאמר אליהו ז"ל למי שלמד בפרקמטיא שלא [illegible] דעת לברק [illegible] גם הביא לו ללמוד תורה ומקשה בכח מכו חסר לב. פירוש בשלמא הואר פתי יצרך אבל חסר לב תמצא שחסר ממנו כח השכל. ומשיב דלית ליה מהימנותא ירלה שיש לו לב ושכל אלא שבות חסר לב [illegible] קבועה בלב מפני שלא למד [illegible] כמנות [illegible] · פרמ"ז :

מבעי ליה כד"א °אומרה לאל סלעי ' מהו ואמרה לא לאכללא ולאתוספא אורייתא דלעילא דהיא קרייה ליה חסר לב פגים ממהימנותא דהכי תנינן כל מאן דלא אשתדל באורייתא אסיר למקרב לגביה לאשתתפ' בהדיה ולמעב' ביה סחורתא וכ"ש למהך עמיה באורחא דהא לית ביה מהימנותא (וע"ד) תנינן כל ב"נ דאזיל באורחא ולית עמיה מלי דאורייתא אתחייב בנפשיה ' כ"ש מאן דאזדווג באורחא עם מאן דלית ביה מהימנות' דלא חשיב ליקרא דמאריה ודיריה דלא חס על נפשיה ' רבי יהודה אומר מאן דלא חס על נפשיה היך ישלוף נפשא דבשרא לבריה א"ר אלעזר תווהנא על דרא והא אתמר מלה וכו' ' ועל דא כתיב אל תהיו כסוס כפרד אין הבין ' זכאין אינון צדיקייא דמשתדלי באורייתא וידעין אורחוי דקודשא בריך הוא ומקדשי גרמייהו בקדושא דמלכא

(תהלים ל"ב)

זכאין אינון אוכריס וכו' · עד למהוי כנדתה מהדעות מהימנא ' נדפס כפ"ס פנחס מאמר מתחיל אלא פנימה דכ"ה כ' :

ואשתכחו קדישין בכלא ובג"כ משלפי רוחא דקדושה מלעילא ובנייהו כלהו זכאי קשוט ואקרון בני מלכא בנין קדישין ' ווי להון לרשיעייא דכלהו חציפין ועובדייהו חציפין ' בגיני כך ירתין בנייהו נפשא חציפא מסטרא דמסאבא ' כמה דכתיב ונטמתם בם אתא לאסתאבא מסאבין ליה ' אל תהיו כסוס כפרד (ב) דאינון מארי זנותא (ס"א דמסאבותא) על כלא ' אין הבין דלא ישתדלון בני נשא בארחא דא דאי הכי כתיב הבא אין הבין וכתיב התם °והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רועים לא ידעו הבין ' כלומר יהון מזדמנין אינון דאקרון עזי נפש ' מאי טעמא משום דלא ידעו הבין ' והמה רועים ' מאי

(ישעיה נ"ו)

רועים

ב) א"כ מובן במש"ל שלש דברים באמרו כסוס וא' מהם אוהב את הזונות ומקרא מלא איש אל רעהו יצהלו :

רועים אלין אינון מדברי ומנהגי לב״נ בגהינם לא ידעו שבעה
משלי ל׳ בר״א °לעלוקה שתי בנות הב הב בג״כ דאינון הב הב לא ידעו
שבעה · כלם לדרכם פנו איש לבצעו מקצהו · דהא תיידי דגהינם
אינון · וכל דא מאן גרים להו בגין דלא אתקדשו בההוא זווגא
כמה דאצטריך · וע״ד כתיב קדושים תהיו כי קדוש אני יי׳ אמר
קב״ה מכל שאר עמין לא רעיתי לאדבקא בי אלא ישראל
דבה׳ ד׳ דכתיב °ואתם הדבקים ביי׳ אתון ולא שאר עמין (וע״ד דא כתיב הכא קדוש) בג״כ :

קדושים תהיו כי קדוש אני יי׳ · רבי יצחק פתח °הוי ארץ צלצל ישעיה י״ח
כנפים וגו׳ וכי בגין דהיא ארץ צלצל כנפים קנטירא בה
אשתכח דכתיב הוי ארץ · אלא אמר רבי יצחק בשעתא
דקודשא בריך הוא ברא עלמא ובעא לגלאה עמיקתא מגו
מסתרתא ונהורא מגו חשוכא הוו כלילן דא בדא ובגין כך מגו
חשוכא נפק נהורא ומגו מסתרתא נפק ואתגלייא עמיקא ודא
נפקא מן דא · דמגו טב נפיק ביש ומגו רחמי נפיק דינא וכלא
אתכליל דא בדא · יצר טוב ויצר רע ימינא ושמאלא ישראל
ושאר עמין · חוור ואוכם וכלא חד בחד תלייא · תאנא אמ״ר
יצחק אמר ר׳ יהודה כל עלמא כלהו לא אתחזו אלא בחד (א)
עטירא דקוטפא (ס״א דקיוטפי) בקוטרוי וכד אתדן עלמא · בדינא
כליל ברחמי אתדן · ואי לאו לא יכיל עלמא לקיימא אפי׳ רגעא
שם כ״ו חדא והא אוקימנא מלי כמה דכתיב °כי כאשר משפטיך לארץ
צדק למדו יושבי תבל · ותאנא בההוא זמנא דדינא תלייא
בעלמא וצדק אתעטרא בדינוי כמה מארי דגדפין מתערי לקבלי
מארי דדינא קשייא לשלטאה בעלמא פרסין גדפין מהאי סטרא
ומהאי

א) בעטרה אחת המדובק יחד בקשריו וכן כשהעולם בדין נידונים הם ג״כ כאחד (והרמ״ז פירש עטרה הנ״ל פרחים שקטופים ותלושים מהקרקע וקושרים הלבן עם השחור והאדום והלבק ומתא ב הכל יחד בקשריו כן צדיקים ורשעים יצה״ט עם היצה״ר להתגללותם כמ״ש ואחר הריבותי) :

ומהאי סטרא לאשתטחא (ס"א לאתגחא) בעלמא כדין מתערין גדפין למפרסלון ולאשתאבא (כ"א ולאסתתפא) בדינא קשייא ושאטין בעלמא לאבאשא · כדין כתיב הוי ארץ צלצל כנפים · א"ר יהודה חמינא בני עלמא בחציפותא כד אינון זכאי קשוט · ובג"כ כביכול כלא הכי אשתכח אתא לאתדכאה מסייעין ליה אתא לאסתאבא כמה דאוקימנא ונטמתם בם :

רבי יוסי הוה אזיל באורחא פגע ביה רבי חייא אמר ליה האי

שמואל א' ג' דאוקמוה חברייא דכתיב בעלי °ולכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה עד עולם · בזבח ובמנחה אינו מתכפר אבל מתכפר הוא בדברי תורה אמאי בגין דדברי

ויקרא ז' תורה סלקין על כל קרבנין דעלמא כמה דאוקמוה דכתיב °זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים שקיל אורייתא לקביל כל קרבנין דעלמא א"ל הכי הוא ודאי דכל מאן דאשתדל באורייתא אע"ג דאתגזר עליה עונשא מלעילא ניחא ליה מכל קרבנין ועלוון והוא עונשא אתקרע (ובגין דילעי בה לשמה קב"ה אתפיס בהדיה) ות"ח לא אתדכי ב"נ לעלמין אלא במלין דאורייתא בגיני כך מילין דאורייתא לא מקבלין טומאה בגין דאיהי קיימא

משלי ג' לדכאה להלין מסאבי ואסוותא באורייתא אשתכח דכתיב °רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך · ודכיותא אשתכח באורייתא

תהלים י"ט דכתיב °יראת יי' טהורה עומדת לעד · מאי עומדת לעד דקיימא תדירא בההוא דכיותא ולא אתעדי מניה לעלמין · א"ל יראת יי' כתיב ולא תורה · א"ל הכי הוא ודאי דהא אורייתא מסטרא

תהלים קי"א (כ) דגבורה קא אתייא א"ל ומהתם נפקא מהכא נפקא דכתי' °ראשית חכמה יראת יי' וכתיב יראת יי' טהורה ואורייתא קדושה אתקרי דכתיב כי קדוש אני יי' ודא אורייתא דהיא שמא קדישא עלאה וע"ד

כאן

כ) פי' גבורה גי' יראה ה"ס ·

מאן דאשתדל בה אתדכי ולבתר אתקדש דכתיב קדושים תהיו
קדושים היו לא כתיב אלא תהיו · תהיו ודאי · א"ל הכי הוא
ומקרא כתיב °ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש וכתיב שמו' י"ט
אלה הדברים וגו' · תאנא קדושה דאורייתא קדושה דסליקת
על כל קדושין · וקדושה דחכמתא עלאה סתימא סלקא על
כלא · אמר ליה לאו אורייתא בלא חכמתא ולאו חכמתא בלא
אורייתא וכלא בחד דרגא הוא וכלא חד אלא אורייתא בחכמה
עלאה אשתכחת ובה קיימא ובה אתנטעו שרשהא מכל סטרין
עד דהוו אזלי אשכחו חד ב"נ (א) בלקינטא דקוסטא (ס"א בלקינטא דקיסטא) רכיב על (ב) סוסייא (ג) אשמיט ידוי לחד ענפא דאילנא
א"ר יוסי האי הוא דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים · אדם
מקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה הה"ד קדושים
תהיו כי קדוש אני יי' :

(ד) תאני רבי אבא פרשתא דא כללא דאורייתא היא וחותמא
דקושטא דגושפנקא היא · בפרשתא דא אתחדשו רזין
עלאין דאורייתא · בעשר אמירן וגזרין ועונשין ופקודין עלאין
דכד מטאן חברייא לפרשתא דא הוו חדאן · אמר אבא מ"ט
פרשתא דעריות ופרשתא דקדושים תהיו סמוכין דא לדא · אלא
הכי תאנא כל מאן דאסתמר מאלין עריין בקדושה אתעביד
ודאי וכ"ש אי אתקדש בקדושה דמאריה והא אתערו חברייא
אימתי עונתן דכלא לאתקדשא ב"נ (ה) ת"ח מאן דבעי לאתקדשא
ברעותא דמאריה לא לישמש אלא מפלגות ליליא ואילך או

בפלגות

א) בקליט' הפלים בס מלאו א' והיה רוכב על הסו' והשמיט ידיו לענף האילן לנקות בו ידיו וקרא עליו הפ' והתקדשת' וגו' · הרמ"ז כ' בכ"ס הרמ"ק פירוש נינה ורועה שלוחה שלו והיה מקלקל הורשים בפרשי' הסוס ע"כ וז"ל הרש"ב והרמ"ז פי' בכנס כנינת חבירו זרועה ופסר ענף אילן ועבר על בל תשחית וע' מק"מ · ב) כ"ל דרמזו בזה על דרכיב על סוסיא כרכב וכרי בא לנשיא ועי' בכמט ידולבן אחרו והתקדשתם וכו' א"ס · ג) ונשמט ענף האילן ורמז ליה עבירה גדולה שהוא כ"כ הוא גד' יותר לעקור נטיעות חבירו דהיינו עבירה גוררת עבירה ודומה לו והתקדשתם הרמ"ז (ועי' פי' דנקט והתקדשתם כדי שיליוד דכן הוא לחכך והנס דכשט"א יותר מתדבק תכף נקט הכי משום ותכחד לי' פרושים ונס כוה נימהנו לדקדק מאד בלשון ודוק היטב מת"ן : ד) ה"ס כו"ק"ר תני רבי חייא מלמד שפרשה זו נאמרה בהקהל מפני שרוב גופי תורה תלוים בה · רבי לוי אמר מפני שי' הדיברות כלולים בתוכה וכו' כדאז"ל ומני להו ע"ש · ולמה נסמכה פ' עריות לפ' קדושים תהיו ללמדך שכ"מ שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה : ה) א"ה בלפ"ד דפלגה השור בא ללמד מה שהורה לנו רבינו הגדול הרמב"ן ז"ל שלכן נסמכה פ' עריות לפ' קדושים לומר שהלבד ההרחקה מהפעולות האסורות צריך לקדש עצמו בפרישות ובכוונות במותרות שאל"כ נמצא נבל ברשות התורה וז"א מאן דבעי וכו' ·

בפלגות ליליא דהא בההיא שעתא קב"ה אשתכח בגנתא דעדן וקדושה עלאה אתער וכדין שעתא היא לאתקדשא האי לישראל בני נשא תלמידי חכמים דידעין אורחוי דאורייתא בפלגות ליליא שעתא דילהון למיקם למלעי באורייתא לאזדווגא בכ"י לשבחא לשמא קדישא למלכא קדישא · בליליא דשבתא דרעותא דכלא אשתכח זווגא דילהון בההיא שעתא · לאפקא רעותא דקב"ה וכ"י כמה דאתמר דכתיב °בנים אתם ליי' אלהיכם ואלין אקרון קדישין דכתיב קדושים תהיו כי קדוש אני יי' וכתיב °והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו וגו' קדושים תהיו · רבי אבא פתח °ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ תא חזי בכל עמין דעלמא לא אתרעי בהו קב"ה בר בישראל בלחודייהו ועבד לון עמא יחידאה בעלמא וקרא לון גוי אחד בשמיה ואעטר לון בכמה עטרין בכמה פקידין לאתעטרא בהו וע"ד תפילין דרישא ותפילין דדרועא לאתעטרא בהו ב"נ כגוונא דלעילא ולאשתכחא חד שלים בכלא ובההיא שעתא דמתעטר בהו ב"נ ואתקדש בהו אתעביד שלים ואקרי אחד דאחד לא אקרי אלא כד איהו שלים · ומאן דפגים לא אקרי אחד וע"ד קב"ה אקרי אחד בשלימו דכלא בשלימו דאבהן בשלימו דכנסת ישראל בגו"כ ישר' לתתא אקרון אחד וכד ב"נ אנח תפילין(ו) ואתחפי בכסויא דמצוה כדין אתעטר בעטרין קדישין כגוונא דלעילא ואקרי אחד · וכגיני כך ליתי אחד וישתדל באחד · קב"ה דאיהו אחד ייִשתדל באחד · דהא לית מלכא משתדל אלא במאי דאתחזי ליה · וכג"כ כתי' והוא באחד ומי ישיבנו · לא שארי קב"ה ולא אשתכח אלא באחד · באחד · אחד מבעי ליה · אלא במאן דאתתקן בקדוש' עלא' למהוי חד כדין הוא שרייא באחד ולא באתר אחרא ואימתי אקרי ב"נ אחד בשעתא דאשתכח דכר ונוקבא ואתקדש בקדושה (ס"א בעטרין) עלאה ואתכוון לאתקדשא · ות"ח בזמנא

דאשתכח

דברי' י"ד

תלים א'

שמואל ב' ז'

ו) כאן משמע להניח תפילין תחילה ואח"כ ציצית וכמ"ה איתא בזוהר איפכא וי"ל דכאן קאי על טלית גדול וז"ש ואתחפי ר"ל לעטפה ע"ב בגדיו והתם איירי בטלית קטן ע"ש (הה' ולא נכירא אז כמ"ש הרמ"ז דלאו דוקא וצבר"י סי' כ"ה אות ד' מה"ן ·

דאשתכח בר נ"ש כזווגא חד דכר ונוקבא ואתכוון לאתקדשא כדקא יאות · כדין הוא שלים ואקרי אחד בלא פגימו · כגיני כך בעי בר נ"ש למחדי לאתתיה בההיא שעתא לזמנא לה ברעותא חדא עמיה · ויתכוונון תרווייהו כחד לההיא מלה · וכד מישתכחי תרווייהו כחד כדין כלא חד בנפ"שא וכגופא · בנפ"שא לארבקא דא בדא ברעותא חדא · ובגופא כמה דאוליפנא דבר נ"ש דלא נסיב הוא כמאן דאתפליג וכד מתחברן דכר ונוקבא כדין אתעבידו חד גופא · אשתכח דאינהו חד נפ"שא וחד גופא ואקרי בר נ"ש אחד · כדין קב"ה שארי באחד ואפקיד רוחא דקדושה בההוא אחד · ואלין אקרון בנין דקב"ה כמה דאתמר · ובגיני כך קדושים תהיו כי קדוש אני יי' · זכאין אינון ישראל דלא אוקים מלה דא באתר אחרא אלא ביה ממ"ש דכתיב כי קדוש אני יי' בגין לאתדבקא ביה ולא באחרא ועל דא קדושים תהיו כי קדוש אני יי' אלהיכם :

איש אמו ואביו תיראו וגו' · הא תנינן דפרשתא דא כללא דאורייתא מקיים דחילו דאבא ואימא לשבתותי · אלא אמר ר' יוסי כלא חד מאן דדחיל מהאי נטיר להאי · איש אמו אקדים אמו לאביו בדחילו · מ"ט כמה דאוקמוה · אבל אימא דלית רשו בידהא כל כך כאביו (ס"א אבל ת"ח אמו דא כ"י ובגין דבה שרייא יראה ואיהי יראת יי' אתקרי) אקדים דחילו דילה · ר' יצחק אמר מה כתיב לעילא קדושים תהיו אתיב נ' לאתקדש'

רעיא מהימנא

איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו · פקודא דא שקיל דא לדא שקיל יקרא דאב ואם ליקרא דשבת לאבא אקדים בכבוד והאי איהו דאמר קרא °ואם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי · כבודי סליק בחושבן ע"שר אמירן ול"ב אלהים דעובדא דבראשית וככל אתר °כבוד חכמים ינחלו ואוקמוה רבנן אין כבוד אלא תורה בגין דאינון ל"ב אלהים דתורה יקרא דיליה וע"ין אינון מלאכי א' משלי ג'

באתתירה כחד · ממאן הוא שבחא יתיר בההיא קדושה · הוי אימא מנוקבא · בגין כך איש אמו ואביו תיראו · ר' יהודה אמר איש אמו ואביו תיראו כהאי גוונא °ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים ובאתר אחרא אקדים שמים לארץ אלא לאחזאה (א) דתרווייהו כחדא אתעבידו אוף הכא אקדים אימא לאבא ובאתר אחרא אקדים אבא לאימא לאחזאה דתרווייהו כחדא אשתדלו ביה · ואת שבתותי תשמורו שקיל דא לדא וכלא כחדא אתקלו במתקלא חד · דכתיב °ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם · (ב) וכתיב °זכור את יום השבת לקדשו אלא חד לאבא וחד לאימא כתיב הכא איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו · וכתיב התם °את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו · מאן מקדשי כמשמעו

(משלי ג') (ב"ר ב') (תהלים צ"ב) (דברים ד') (שמות ל"א) (שם כ') (ויקרא כ"ו)

חכמים דאורייתא חכמי' בחכמה ירתין האי כבוד ולא טפשי דעלייהו אתמר °וכסילים מריב קלון ומנלן דמאן דלא ידע באורייתא אקרי כסיל דכתיב °וכסיל לא יבין את זאת ואין זאת אלא תורה דכתיב °וזאת התורה אשר שם משה :

רעיא מהימנא בגין דחלישתא פתחתא לפרשתא

באלין פקודין למהוי מעט עזר לך אתתקף בך דהא משריין דמתיבתאן אתאן לגבך בפקוד' בתר דא דאיהו פקודא להעמיד עליך מלך לעילא וקב"ה יוקים לך מלך בעלאין ותתאין בדיוקניה בגין דרבנן דמתיבתא עלייהו שכינתא עלאה ותתאה וקב"ה מלך באמצעיתא אחיד בעלאין ותתאין הכי אנת תהא בדיוקניה ברא דיליה קום ביקרא דמלכא :

קס רעיא מהימנא וסליק ידוי לעילא ואמר יהא רעוא דילך עלת העלות דאנת מתעלה מעלוי לעלוי עד דלית עלוי אלא דאנת

א) נ"ב במ"א לייתי מ"ש בב"ר אמר רשב"י תמהני על אבות העולם וכו' אלא שמים והארץ שניהם ובסוייס נבראו פי' בבת אחת · ב) א"ה אע"ג דל' לקדשו הפסוק מוסב לתיבת יום מ"מ כיון דהכוונה לעדות שבעתים נקרא שבת בלשון זכר כגון שאמר שומר שבת מחללו מדיק טפי לפרשו על השבת עצמו ·

כמשמעו · תו מקדשי אלין אינון
דמקדשי גרמייהו בההיא שעתא
כגוונא דא · וממקדשי תחלו ·
לא תקרי ממקדשי אלא ממקודשי
מה להלן ממקדשי אף כאן
ממקדשי דאינון אבא ואימא :
איש אמו ואביו תיראו · ר"ש איש
אמר כתיב ואתם הדבקים
ביי' וגו' · זכאין אינון ישראל
דמתדבקן ביה בקב"ה (אינון
ולא אומין עע"ז) ובגין דאינון
מתדבקן ביה בקב"ה כלא
אתדבקו כחדא דא בדא ·
ת"ח בשעתא דב"נ מקדש גרמיה
לתתא כגון חברייא דמקדשי
גרמייהו משבת לשבת בשעתא
דזווגא עלאה אשתכח דהא
בההיא שעתא רעוא אשתכח
וברכתא אזדמנת כדין מתדבקן
כלהו כחד · נפשא דשבת וגופא
דאזדמן בשבת · ועל דא כתיב
איש אמו ואביו תיראו דאינון
זווגא חד בגופא בההיא שעתא
לאתקדשא · ואת שבתותי (כאן
שייך מה בכסוף הספר סימן כ') תשמורו
דשבת עלאה ושבת תתאה
דאינון מזמני נפשא בההו' גופא
מההוא זווגא עלאה ועל דא
ואת שבתותי תשמרו תרי וכלא

דאנת לעילא מכל עלוי דיהב
(נ"א למיהב) לי חיל' למעבד רעותך
בדרגין דילך דאינון אבא ואימ' יחזקאל ט'
ואנא ברא דילהון · וביחודך
תרווייהו אחד ואנת שקלית
דחילו דאבא ואימא לדחילו
דילך בתר דאנת באמצעיתא
חד ולא תרין בלא שותפו אע"ג דברים
דאינון חד בשותפו דילך אבל י"ב
אנת חד בלא שותפו דתניינא
ובגין דא אתמר בך ואין אלהים שם ד'
עמדי הב לי חילא לאתערא
ביקרך בקדמיתא ולבתר ביקר'
דאבי ואמי דבשמייא דאוקמוה
עלייהו גוזל אביו ואמו ואומר משלי
אין פשע חבר הוא לאיש משחי' כ"ח
ואוקמו' מארי מתניתין אין אביו
אלא הקב"ה ואין אמו אלא כ"י
ויקרא דילך אבא חכמה דכליל
עשר ספירות מתתא דילי' לעיל'
ותרווייהו אינון כורסייא ספסל
תחותך ליקרך והכי רתקינו
למהוי קטן מכבד לגדול דלעיל'
מניה · אבא איהו חכמה הלא
אב אחד לכלנו למהוי משמש
תחותך · ואנת כתר עליון על
רישיה · ולית כתר עלך ולית
אלהא אחרא · ואימא לשמשא
לאבא · דאיהו תחותיה למהוי

אתדבק דא בדא וכא' חולקיהון
דישראל׳ ד"א ואת שבתותי
תשמורו לאזהרא לאינון דמחכן
לזווגייהו משבת לשבת
והא אוקימנא ׳ כמה דכתיב
ישעיה נ"ו ׳לסריסים אשר ישמרו את
שבתותי ׳ מאן סריסים אלין
תהלים כ"ט אינון חברייא דמסרסן גרמייהו
יחזקאל ג' כל שאר יומין בגין למלעי
באורייתא ואינון מחכאן משבת
תלים י"ו לשבת ׳ הה"ד אשר ישמרו את
ברא' ל"ז שבתותי ׳ כד"א ׳ואביו שמר
משלי ג' את הדבר ובג"כ ואת שבתותי
תשמורו ׳ איש אמו ואביו תיראו
דא גופא ׳ ואת שבתותי תשמרו
דא נפשא וכלא אתדבק דא
בדא ׳ זכאה חולקיהון דישראל :

כסא תחותיה ויאמר איהו בכל
מאמר עד תלתין ותרין ׳יהי כן
ויהי כן ואיהי עבידת מאמריה
מיד ובגין דעבידת מאמריה
וצווייה בלא עכובא כלל בל"ב
שבילין דבהון אתברי כל
עובדא דבראשית ׳ אתקריאת
כבוד ׳ובהיכלו כלו אומר כבוד
°ברוך כבוד יי׳ ממקומו איה מקו'
כבודו להעריצו ותרגום כבוד
אביו יקרא דאבוהי ודא ׳תורת
יי׳ תמימה עלה אתמר ׳יקרה
היא מפנינים ׳ וישראל דאתקריאו
בנים בכלל בן ובת מסטרא
דתפאר' ומלכות דאינון בן ובת
יקר' דאביו ואמו למעבד צווייה
וצווי דיליה אינון פקודין דעשה
והא אוקמוה מארי מתניתין יש

מצווה ועושה ׳ ובג"כ איהו נעשה ונשמע ׳ והאי איהו כבוד דאבא ואימא דיצוה לבריה דיעבד הכי ואיהו עביד מיד בלא עכובא כלל ועלת על כלא אנא בעי לאשתדלא ביקרך לתקן מדות דאבא ואימא ליקרך ׳ תהא בעזרי לסדרא כלא כדקא יאות ואנת תסדר לי ולכל מארי מתיבתאן עילא ותתא ומשריין דמלאכין עלאין ותתאין למהוי מתקנין ומסדרין ליקר׳ דילך וליקר׳ דאבא ואימא למהוי ספסל (א) תחות רגלוי ולמעבד צווייה בכל פקודין דיליה ׳ ולמרחק מניה בכל פקודין דלא תעשה והאי איהו

איש

א) לפי הנז' בא"י ב"נ א' כאן כרמוז ד' רגלי הכסא שה"ס מלכות דאו"א שהם ת"ל תשב"ח גימטריא ד"פ רג"ל וכו' הנותרים הם סוד הבנים והוא סוד הכסא והנה רג"ל תשבח בגימטריא תתקס"א וכן עולה כבוד כא"ף בי"ת וה"ו דל"ת ע"ה הוא תתקס"א והיינו כסא הכבוד • הרמ"ז :

איש אמו ואביו תיראו וסמיך ליה ואת שבתותי תשמורו ובקרא אחרינא ואת מצותי תעשו מסטרא דפקודין דעשה דאינון כבוד אקרים אבא לאימא ודא י"ה · מסטרא דלא תעשה אקרים אימא לאבא ודא ה"ו והיינו כבוד אלהים הסתר דבר לאלין דלא משתדלי בהאי כבוד הסתר דבר מנייהו ועלייהו אתמר °וכסילים מרים קלון · אלין אינון עמי הארץ בתר דלא משתדלין בהאי כבוד דאורייתא ואיך אמרין אבינו שבשמים שמע קולנו חוס ורחם עלינו וקבל תפלתנו הא איהו לימא לון ואם אב אני איה כבודי איה אשתדלותא דילכון באורייתא ובפקודין דילי למעבד ציוויי דמאן דלא ידע בצווייה דמאריה איך יעביד ליה · בר ממאן דישמע מחכמים ועבד והאי איהו דקביל נעשה ונשמע ועכ"ד מאן דלא קביל ממאריה אלא משלוחיה איכא אפרשות' מאי אפרשות' אית בין דא לדא דהא כתיב משה קבל' תורה מסיני ולבתר ומסרה ליהושע · אנא קבילנא ולבתר מסרנא לכלהו · והכי מאן דמקבל מאחרא בקבלת סיהרא וככבייא משמשא ובהאי קבול אתמלי ומאן דמקבל יכיל לאסתלקא מניה נביעו כמה דחזינא בשמשא וסיהרא דאסתלקת נהורא דילהון בליליא דלא נהיר שמשא אלא ביממא וסיהרא בליליא · ואי תימא דההוא נהורא דסיהרא משמשא איהו דאע"ג דאתכניש נהיר בסיהרא וככביא הא חזינן מסטרא אחרא בלקותא דסיהרא ושמשא דאסתלק נהורייהו ואשתארו כגופא בלא נשמתא דאית ארון עליהם מחשיך מאוריהם · אבל עקרא דנהורא ההוא אתר דנביע דלית פסק לנהורא דיליה ולא אית עליה אלהא אחרא למפסק מניה נהוריה ועלת העלות בתר דאנת תמן לית פסק לנביעו דנהורא דאורייתא · יהא רעוא דילך דלא תזוז מאבא ואימא דילי ולא מבנוי והכי מאן דאמית גרמיה על אורייתא דהיא יקרה אתקיימת ביה ולא מפסקא מניה · מה דלאו הכי מאן דלא ישתדל בה אלא אע"ג דעבד צווי חכמים איהו שמש דילהון עבד ולא בן אבל איהו מהימנא מאריה אשליט ליה בכל דיליה אבל מאן

דלא

משלי כ"ה

דלא אשתדל באורייתא ולא משמש חכמים למשמע מנייהו
פקודין לקיים נעשה ונשמע · אלא דסרח ועבר על לא תעשה
איהו שקיל לאומין דערמא עע"ז בנוי דסמא"ל ונחש דאתמר בהו
משלי ג׳ וכסילים מרים קלון דלא בעי לקבלא אורייתא דכל דלית ביה
שם תורה לית ביה כבוד דאתמר בהם כבוד חכמים ינחלו ועם
מלאכי א׳ כל דא מארי מתיבתא לא כל כבוד שוה דהא בן יכבד אב
ועבד ארוניו · בן יכבד על מנת דלא לקבלא אגרא · אבל
מצווה הוא בכבוד אבא ואימא · ואי לא בעי למעבד צווייה
יכתש ליה אבא ואימא עד דיעבד על כרחיה ואי הוי ברא רברבא
דברי׳ כ"א ב"ד כופין ליה דאי לא בעי למעבד מה כתיב ביה בננו זה סורר
ומורה איננו שומע בקולנו ודנין ליה בסקילה · אבל עבד דמשמש
על מנת לקבל פרס אי לא עביד צווייה דרביה מאריה אעבר
ליה מגו ביתיה ויטול אחרא · מה דלא הוה יכיל למעבד הכי
לבריה אלא או יעביד צווייה או יקטול ליה · א"ל בוצינא קדישא
מאנגרים דלא יעביד צווייה הואיל ובריה הוא · אמר רעיא מהימנא
ודאי תערובת דרע ורזא דא גרם לישראל למחטי גבי אבוהון
תלים ק״ו דבשמיא ורזא דא ויתערבו בגוים ודא גרם קטולא לישראל
וחריב בי מקדשא ובגין דא אין מקבלים גרים לימות המשיח
דברים ל"ב לא יי׳ בדד ינחנו ואין עמו אל נכר · דישראל אינון מאילנא דחיי
עבד טוב ועבד רע מסטרא דמטטרו"ן עבד טוב עבד נאמן לרביה
עבד רע סמא"ל · מאן דאיהו מאילנא דחיי איהו בן העוה"ב בן
מסטרא דב"ן י"ה בינ"ה וירית מלכותא דאיהי ה׳ ואיך ירית לה
אי עביד צווייה דאבא ואימא בגין דאיהו מלכותא מצות המלך
אסתר ג׳ ועליה אתמר מדוע אתה עובר את מצות המלך איהו מצוה
וצווייה דמלכא על עשה ועל לא תעשה מצוה מדאורייתא דאיהי
תפארת והכא לית תמן פרודא קודשא ב"ה אמת תורתו תורת
אמת איהו תורתו ומצותו · כגוונא דבינה תורתו ומצותו
דחכמה דאית תורה דבריאה וחכמה דבריאה ובינה דבריאה
והכי בכל מדות · בהאי יכיל בן בהאי אורייתא למהוי בלא
מצוה ומצוה בלא תורה בפרודא · ומהכא

בן סורר ומורה · אבל מסטרא דאצילות לית אפרשותא תמן ובן מתמן אין חטא בא על ידו ולית בה עונש ולא שכר ולא מיתה · ובגין דא אורייתא דא אילנא דחיי שכר העולם הבא ואילנא דא אילנא דחיי אתקרי ואתקרי העולם הבא ולא אתקרי ביה שכר בגין דאיהו בן מתמן לא אשתדל באורייתא לקבלא אגרא לא במעשה ולא בדיבור ולא במחשבה · אתא בוצינא קדישא לנשקא ליה ידיה אמר ודאי אנת הוא בן מתמן בדיוקנא דברא בוכרא דיליה תפארת ברא דאבא ואימא עלאה אצילות דיליה בלא הפסקה לא קדמך ברא אחרא לא במחשבה ולא בדיבור ולא במעשה · אמר רעיא מהימנא ואנת וחברייא וראשי מארי מתיבתאן דמזומנין הבא אחי בלא הפסקה כלל ובלא תערובת · נשקו כלהו דא לדא ואשתמודעו באחוה ובכו · פתח ר"ש ואמר עם כל דא ברא בוכרא חייבין (א) כל אחוי ביקריה דהא כתיב °כבד את אביך ואוקמוה רבנן את לרבות אחיך הגדול · ואפילו מכל סטרא איהו מפרש עלך באורייתא בשג"ם זה הבל ולא הוה לאדם קדמאה ברא (ב) קדמאה מניה ואוקמוה רבנן בשגם זה משה דברא דמלכא בכל אתר אנת בוכרא מסטרא דאילנא דחיי דטוב ורע אנת הוא טוב בוכראה הה"ד °וירא אלהים את האור כי טוב ותרא אותו כי טוב הוא · ומתמן קרא יתך קב"ה עבד נאמן לבתר סליקת למהוי מלכא הה"ד °ויהי בישורון מלך לבתר בן בית לעילא · מלך מסטרא דמלכות דבריאה · בן בית מסטרא דבינה דבריאה כען אנת מלך מסטרא דאילנא דמלכות דאצילות · בן בית מסטרא דב"ן י"ה תפארת דאצילות זכאה חולקך ומאן גרים לך דא בגין דאשתדלותך בתורה ובמצוה ליחדא קב"ה ולאעלא מלכא על אתריה ועל משירייתיה לעילא ועל ישראל לתתא · בג"כ ירתין כלהו נשמתין דאצילות מניה ואתקריאו בנין דיליה משם ידו"ד דאצילות דלית תמן פרוד וקצוץ דבקדמית׳

שמות כ׳
בראשית א׳
דברים ל"ג

אתמר

א) פי' דלפני אין חייבין אלא אלמטה ממנו דחיוב הוא לאח לכבד לגדול ממנו אף שאינו בכור כמ"ש האר"י זצ"ל ודלא כאחרונים מאי"ן · ב) נ"ל מפוס דקין לא נתייחס אלא לנחש כמ"ש בפר"א וגם כמ"ש קדמונו קינה דמסאבותא הרמ"ז :

אתמר בהון בנין לקב״ה מצד יהו״ה דבריאה דאתמר ביה בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כגון בנים לידו״ד דאצילות וכך אתקיים פקודא דאיהו מצוה על ישראל להעמיד עליהם מלך דברי' י"ז ההו״ד שום תשים עליך מלך ואתקיים בך ויהי בישורון מלך שם ל"ג כד בקדמיתא וכלהו מתנהגין אבתרך כאברין דמתנהגין כלהו בתנועה דנשמתא דאתפשטא על כל אבר בגין דכתר עליון אנת תהא מעוטר ביה דביה עלת העלות איהו כתר על כלא טמיר וגניז מלגיו מניה ׳ ומניה אתפשט על כל ספירן ומסדר לון למהוי דא רב ודא זעיר ודא בינוני ואנהיג לון לרעותיה ונהיר בהו ומקשר לון ומיחד לון ׳ הכי אנת תהא מנהיג לישראל בכל מדות טבין דיליה ותסדר כל חד כרחזי ליה הבכור כבכורתו והצעיר כצעירתו ובינוני כפום דרגיה ותקשר לון קשר אחד לגבי אבוהון דבשמייא למהוי כלהו בשפה ברורה לברכא לקב״ה ולקדשיה ולייחדיה בדרגא דילך במחשבה דילך כאצילות דילך במדבר י"א דאתקיים בך ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם קום אתער בפקודא להברית זרעו ש״ל עמלק (פ' תצא קפ״ה כ' סייך לנשא קמ״ה ה')

איש אמו ואביו תיראו וגו׳ פקודא (כג) דא לככר אב ואם

דאצטריך ב״נ למרחל מאבוי ומאמיה ולאוקיר לון כמה דאצטריך ב״נ לאוקיר ליה לקב״ה מסטרא דרוחא דיהב בגויה ולמדחל מניה הכי אצטריך ליה לאוקיר לאבוי ולאמיה מסטרא דגופא דיליה ולמדחל מנהון דהא אינון משתתפין בקב״ה ועבדי ליה גופא והוא״ל ואינון שותפין בעיבדא ליהוו שותפין בדחילו ויקרא כגוונא דא ג׳ שותפין אשתכחו לעילא כרוא דאדם אדם קדמאה אע״ג דגופא דיליה הוה מעפרא לאו מעפרא דהכא הוה אלא מעפרא דבי מקדשא דלעילא אבא ואימא אשתכחו ומלכא עלאה אשתתף בהדייהו ושדר ביה רוחא דחיי ואתברי ובגוונא דא אשתכח כלא עילא ותתא וע״ד אצטריך ליה לב״נ למדחל לקודשא ב״ה ולמדחל לאבוי ולאמיה בס״ת ׳ אדם קדמאה לא הוה ליה מהאי עלמא כלום חד צדיק עבד שמושא בנוקביה ואתעביד מההוא שמושא גופא חדא דנהירו דיליה

יתיר מכל אינון מלאכין שליחן לעילא ׳ וכד אתברי ההוא גופא מלכא עלאה שדר בההוא צדיק כ״ב אתוון ואשתתף בהדייהו ונפק לעלמא ׳ כיון דנפק חמו ליה שמשא וסיהרא ואסתימו נהורייהו דתפוחא דרגליה אחשיך נהורא דילהון מאי טעמא בגין דמעובדא דשמשא וסיהרא עלאה נפק ׳ כיון דחטא אתחשך ואזעיר גרמיה ואצטריך לגופא אחרא במשכא ובבשרא דכתיב ׳ויעש יי׳ אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם ׳ כההוא שמושא דעבד ההוא צדיק בנוקביה לא אשתכח מקדמת דנא ולבתר דנא דהא לא נפק לצורף אומנא עד דאתא חנוך ונטיל ליה קב״ה מארעא ואבריר פסולת (א) וקסטורא מכספא וכן בכל אינון צדיקייא די בארעא ׳ לבתר אתתקן ההוא אתר ואתעביד רוחין ונשמתין בשמושייהו ׳ וגופא מתתא בארעא ׳ ועד בשותפו דלעילא ותתא בר נש אתי לעלמא ואצטריך למדחל לאינון שותפין ולאוקיר לון כמה דאתמר ׳ ע״כ ׳(פקודא כ״ד למהוי דכיר את יום השבת שמות כ״ב א׳) : בראשית ג׳ כ׳

אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם ׳ רבי חייא פתח ׳אל תפן אל קשי העם הזה וגו׳ ׳ אל תפן ׳ וכי מאן הוא דיימא דברים ד׳ למלכא אל תפן ׳ והא כתיב ׳כי עיניו על דרכי איש ׳ וכתיב איוב ל״ד ׳אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יי׳ והא בכל׳ אשגח ירמיה כ״ד קב״ה וכל עובדין מסתכל ועייל בדינא על כלהו אם טב ואם ביש כד״א ׳האלהים יביא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע ׳ קהלת י״ב ומשה אמר אל תפן ׳ אלא כמה בעי בר נש לאסתמרא מחובוי בגין דלא יחטי קמי מלכא קדישא ׳ תא חזי בר נש דעביד מצוה ההיא מצוה סלקא וקיימא קמי קב״ה ואמרה אנא (ב) מפלניא דעבד לי ׳ וקב״ה מני לה קמיה לאשגחא בה כל יומא לאוטבא ליה בגינה ׳ עבר על פתגמי אורייתא ההיא עבירה סלקא קמיה ואמרה אנא מפלניא דעבד לי וקב״ה מני לה וקיימא תמן לאשגח׳ בה לשיצאה ליה ׳ הה״ד ׳וירא יי׳ וינאץ מכעס בניו ובנותיו מהו דברים ל״ב

וירא

א) פסולה סותרות וזהם הכסף : ב) עיין לקמן דקי״א ומפ״ש :

שמואל ב' י"ב וירא ההוא דקיימא קמיה · תב בתשובה מה כתיב °גם יי' העביר
הטאתך לא תמות (ג) דאעבר ההוא חובא מקמי' בגין דלא יסתכל
ביה לאוטבא ליה · ועל דא אל תפן אל קשי העם הזה ואל רישעו ואל
ירמי' ב' חטאתו · אמר רבי יוסי וכן מהכא משמע דכתיב °נכתם עונך
לפני · רבי יוסי זעירא שאל קמיה דר' שמעון יומא חד אשכחיה
בראשית ג' דהוה יתיב וקארי כתיב °ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי
היא נתנה לי מן העץ ואוכל משמע דאדם וחוה כחד' אתבריאו
ובגופא חדא · דכתיב אשר נתת עמדי ולא כתיב אשר נתת לי
שמואל א' א' אמר ליה אי הכי והכתיב °אני האשה הנצבת עמכה בזה ·
ולא כתיב הנצבת לפניך אמר ליה אי כתיב הנתנת עמך הוה
אמינא הכי · כדכתיב אשר נתת עמדי אבל הנצבת כתיב · אמר
בראשית ב' ליה והא כתיב °ויאמר יי' אלהים לא טוב היות האדם לבדו
אעשה לו עזר כנגדו · אעשה לו השתא · אמר ליה הכי הוא
וראי דאדם לבדו הוה דלא הוה ליה סמך מנוקביה בגין דהות
בסטרוי כמה דאוקימנא · ומה דאמר אעשה לו עזר · הכי
שם ה' הוא דלא כתיב אברא לו עזר בגין דכתיב °זכר
ונקבה בראם אבל אעשה כתיב · ומהו אעשה אתקן משמע
דקודשא ב"ה נטיל ליה מסטרוי ותקין לה בתקונא ואייתי
לה קמיה · וכדין אשתמש אדם באנתתיה והוה ליה סמך ·
ותנינן שפירו דאדם (ד) קדתירא דקיטרא עלאה מזיהרא דנהרא
שפירו דחוה דלא הוו יכלין כל בריין לאסתכלא בה · (ה) ואפילו
אדם לא הוה אסתכל בה עד ההוא זמנא דחאבו
ואעדיאת (ס"א ואזעירת) שפירו דילהון · כדין אסתכל בה
שם ד' אדם ואשתמודע בה לשמשא בה · הדא הוא דכתיב °וידע
אדם עוד את אשתו · וידע בכלא · וידע בתשמיש · וידע
דאשתמודע בה ואסתכל בה · ותנינן אסיר ליה לב"נ לאסתכלא
בשפירו דאנתתא בגין דלא ייתי בהרהורא בישא ואתעקר
למלה

ג) עיין מדבר קדמות מע' ת' אות ח' מז"ן · ד) כמ"ש על קשר העליון סוד האצילות והוא כמו קתדירא ספי' כמ"ש (ופי' אוהר אור האצילות היה יופיו וכשחטא כבה אור יופיו ונחשך · הרמ"ז (והרמ"ל פי' מושב היסוד : ה) הוא בסוד שהיו לחוה כל הג"ע כאורין ועיין כמ"ש בתפלה ר"ה. הרמ"ז :

למלה אחרא · וכך הוה ר"ש עביד (א) כד הוה אזיל במתא
והוו חברייא אזלין אבתריה וחמא לאינתו שפיראן מאיך עיניה
והוה אמר לחברייא אל תפנו · וכל מאן (ב) דיסתכל בשפירו
דאנתתא ביממא אתי להרהורי בליליא · ואי סליק ההוא הרהור'
בישא עליה · (ג) אעבר משום ואלהי מסכה לא תעשו לכם ·
תו אי ישמיש באנתתיה בזמנא דסליק ביה ההוא הרהורא בישא
אינון בנין דאולידו יהי מסכה אקרון · ועל דא כתיב אל תפנו
אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם · ר' אבא אמר אסיר
ליה לב"נ לאסתכלא באלילי עממין עע"ז ובנשי דעמין ולא
לאתהנייא מנייהו ולא לאתרפאה בהו דאסיר ליה לב"נ לאסתכלא
באתר דלא אצטריך · ר' אבא פתח *פנה אלי וחנני תנה עזך תהלים פ"ו
לעבדך · פנה אלי וחנני · וכי לא הוה ליה לקב"ה בעלמא שפירא
כדוד דאיהו אמר פנה אלי וחנני · אלא הכי תנינן דוד אחרא
אית ליה לקב"ה והוא ממנא על כמה אוכלוסין עלאין ומשיריין
וכד בעי קב"ה לרחמא על עלמא אסתכל בהאי דוד ונהיר ליה
אנפין והוא נהיר לעלמין וחייס על עלמא · ושפירו דהאי דוד
נהיר לעלמין כלהו רישיה גולגלתא דדהבא אתרקימת בשבעה
תכשיטי זינין דדהבא והא *אוקמוה וחביבותא דקב"ה לקבליה תיקון קכ"ב
ומסגיאות רחימותא דיליה גביה אמר ליה לקב"ה דיהדר עינוי יתרו ע"ג
לקבליה ויסתכל ביה · בגין דאינון שפירן בכלא · כד"א *הסבי שיר ו'
עיניך מנגדי וגו' · הסבי עיניך מנגדי דבשעתא דאלין עיינין
מסתכלין ביה בקודשא ב"ה כדין (ד) מתערין בלבידה קסטין
דבלסטראי ברחימותא עלאה · ובסגיאות שלהוביתא דרחימו
עלאה לגביה · אמר הסבי עיניך מנגדי אסחר עיניך לסטר אחרא
מני דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא · ועל דא כתיב ביה
בדוד *והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי · ובגין ההוא דוד שמואל א' י"ו

א) עיין בפ' ויקרא ק"י ע"א במדרש הנעלם · ב) נ"ל אלא אפילו הבטה שאינה גמורה כשלא יש אונס אסור וכן מוכח קלע מע"ז ד"ך ע"א · ג) בכת"י מצאתי ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה תועבה ר"ת יפות · הרמ"ז · ד) מתעוררין המדות השליליות ברוב טובה · פי' חיצים של אהבה נזרקים כאבני הקלע ולהב כלב . הרש"ב :

עלאה שפירא רחימא ותיאובתא דקב"ה לארבקא ביה · אמר
ברא' כ"ז דוד פנה אלי וחנני · כגוונא דא · ויאמר ראה ריח בני כריח שדה
אשר ברכו יי' · משמע דעאל עמיה עם יעקב גנתא דעדן דאיהו
שדה דתפוחין קדישין · וכי היך יכיל גנתא דעדן לאעלא עמיה
דהא גנתא דעדן כמה רב הוא בפותייא ובארכא · כמה זינין
דבייתין עלאין קדישין דרגין על דרגין מדורין על מדורין אית
שמות ר' כ' תמן · אלא · גנתא אחרא עלאה קדישא אית ליה לקב"ה וההוא
גנתא רחימותא דיליה ואתדבק ביה ולא אתנטיר אלא לקב"ה
בלחודוי דהוא עייל ביה · ודא אחסין קב"ה לאשתכחא תדיר
עמהון דצדיקייא · וכ"ש לאשתכחא ביה ביעקב ודא זמין ליה
ברא' כ"ח קב"ה לאעלאה עמיה לסייעא ליה · כגוונא דא °אני יי' אלהי
אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ וגו' · תנן מלמד שנתקפלה
לו ארץ ישרא' וכי ארץ ישרא' דאיהי ד' מאות פרסה על ד' מאות
פרסה היך אתעקרת מאתרה ויתבא תחותוי · אלא ארץ אחרא
עלאה קדישא אית לקב"ה וארץ ישרא' אקרי · והיא תחות דרגא
דיעקב דקאים עלה · ואחסין לה קב"ה לישראל בגין רחימותא
דילהון · לדיירא עמהון ולדברא להון ולאגנא להון מכלא ואקרי'
ארץ חיים · ת"ח אסיר ליה לבר נ"ש לאסתכלא באתר דקב"ה
מאיס ביה ורחיקא ביה נפשיה · ומה במה דרחים קב"ה אסיר
לאסתכלא ביה במה דרחיק עאכ"ו · דת"ח אסיר ליה לבר נ"ש
לאסתכלא בקשת (ה) בגין דאיהו חיזו דדיוקנא עלאה · אסיר
ליה לבר נ"ש לאסתכלא באת קיימא דיליה בגין דהוא רמיז
לצדיקא דעלמא · אסיר ליה לבר נ"ש לאסתכלא באצבען
דכהני בשעתא דפרסי ידייהו בגין דתמן שרייא יקרא
דמלכא עלאה · ומה באתר קדישא עלאה אסיר
לאסתכלא

ה) א"ב לשנה זו ה"ר יהושע בן לוי כל הרואה קשת בענן צריך שיפול על פניו שנא' כמראה הקשת וכו' וארא"ה ואפול על פני ליטי עלה במערבא משו' דמחוי כמאן דקא סגיד לקשתא וכו' ועת' הסבת ושמא מה שדכרו כ' חברי' בפני רשב"י בענין הקשת שזוכרו דבריהם בבראשית רבה ובאמת יש להפליא הפלא ופלא איך כל השטילים דופי בשבעת האמת השלימו עיניהם מתאמר זה שמורה באצבע איך כל דברי הזוהר יסודותם בהררי קדש חכמי התלמוד והמדרש ז"ל הע"א' ר' יצחק ור' יוחנן ור' יודן הלכו לשמוע תורה מרשב"י אית דאמרי וכו' שלח שמעון חד זוג וכו' ואמריגא דרש כתיב והיתה הקשת בענן בין אלהים זו מדת הדין של מעלה ובין כל נפש חיה זו מדת הדין של מטה מדת הדין של מעלה קשה ומדת הדין של מטה רפה ב"ר פ' ל"ה ·

לאסתכלא באתר מסאבא רחיקא לא כל שכן · בגיני כך אל
תפנו אל האלילים · ר׳ יצחק אמר ומה לאסתכלא בהו אסיר
למפלח להו או למעבד להו על אחת כמה וכמה ובגיני כך אל
תפנו אל האלילים הכא אתא לאזהרא להו לישראל כקדמיתא
אנכי ה׳ אלהיך לקבל אני ה׳ אלהיכם אל תפנו אל האלילים לקביל °לא
יהיה לך אלהים אחרים על פני · ואלהי מסכה לא תעשו לכם שמות כ׳
לקביל לא תעשה לך פסל · איש אמו ואביו תיראו · לקבל
כבד את אביך ואת אמך ואת שבתותי תשמורו · זכור את יום
השבת לקדשו · לא תשבעו בשמי לשקר · לא תשא את שם
יי׳ אלהיך לשוא · לא תגנובו · ולא תכחשו ולא
תשקרו איש בעמיתו · לא תענה ברעך עד שקר · מות יומת
הנואף והנואפת לא תנאף · לא תעמוד על דם רעך · לא תרצח
והא אוקמוה וע״ד כללא דאורייתא בפרשתא דא · א״ר חייא
בקדמיתא אנכי יי׳ אלהיך זכור את יום השבת לא תשא לא
תרצח לא תנאף לא תגנוב בלישנא יחידאי · והכא אני יי׳
אלהיכם · איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו אל תפנו
אל האלילים · בלישנא דסגיאין · אלא ת״ח מיומא דהוו ישראל
שכיחין בעלמא לא אשתכחו קמי קב״ה בלבא חד וברעותא
חדא כמה בההוא יומא דקיימו בטורא דסיני · וע״ד כלא אתמר
בלישן יחידאי לבתר בלישנא דסגיאין דהא לא אשתכחו כל
כך בההוא רעותא · רבי אלעזר הוה אזיל למחמי לר׳ יוסי בר״ש
בן לקונייא חמוי והוו עמיה ר׳ חייא ורבי יוסי כד מטו חד בי
חקל יתבו תחות אילנא חדא · א״ר אלעזר כל חד לימא מלה
דאורייתא · פתח רבי אלעזר ואמר °ואנכי יי׳ אלהיך מארץ הושע י״ג
מצרים ואלהים זולתי לא תדע · לא כתיב אשר הוצאתיך מארץ
מצרים · אלא אנכי יי׳ אלהיך מארץ מצרים · וכי מארץ מצרים

הוה

בר' ל"ה הוה להו מלכא ולא מקדמת דנא · והא כתיב °ויאמר יעקב אל בניו הסירו את אלהי הנכר אשר בתוככם · וכתיב ונקומה ונעלה בית אל · ואת אמרת מארץ מצרים · אלא מן יומא דהוו ישראל בעלמא לא אשתמודעו יקרא דקב"ה בר בארעא דמצרים דהוו בההוא פולחנא קשייא וצווחו לקבליה ולא אשתנו מנימוסא דילהון לעלמין (א) ותמן אתבחינו אבהתנא כדהבא מגו שפכרה (ס"א כהתוכא דדהבא מגו טיפסא) ועוד דהוו חמאן בכל יומא כמה חרשין כמה זינין בישין לאטעאה לון לבני נשא ולא סטו מארחא לימינא ולשמאלא · ואע"ג דלא הוו ידעי כל כך ביקרא דקב"ה אלא הוו אזלין בתר נימוסי אבהתהון · ולבתר חמו כמה נסין וכמה גבוראן ונטל לון קב"ה לפולחניה ובגין דכלהו חמו כמה נסין ואתין בעיניהון וכל אינון אתין וגבורן · אמר ואנכי יי' אלהיך מארץ מצרים · דתמן הוה באתגלייא יקרא דיליה ואתגלי עלייהו על ימא וחמו זיו יקרא עלאה דיליה אפין באפין דלא תימרון אלהא אחרא הוא דמליל עמנא אלא אנא הוא רחמיתון בארעא דמצרים אנא הוא דקטלנא סנאיכון בארעא דמצרים · אנא הוא דעבדנא כל אינון עשר מחאן בארעא דמצרים · ובגיני כך ואלהים זולתי לא תדע דלא תימא דאחרא הוא אלא אנא הוא כלא · תו פתח:

לא תעשוק את רעך ולא תגזול לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר · לא תלין פעולת שכיר אמאי · אלא מקרא אחרא

דברי' כ"ד אשתמע דכתיב °ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו · לא תבא עליו השמש אזדהר דלא תתכניש בגינוי מעלמא עד לא ימטי זמנך לאתכנשא ·

קהלת י"ב כמה דאת אמר °עד אשר לא תחשך השמש וגו' מהכא אוליפנא מלה אחרא מאן דאשלים לנפשא דמסכנא · אפילו

דממו

א) ושם נבחנו האבות כזהב הנבחן בכור שבתוך שלהבת האש כנודע :

דמטו יומוי לאסתלקא מעלמא קב"ה אשלים לנפשיה ויהיב ליה
חיין יתיר לא תלין פעולת שכיר · ת"ח מאן דנטיל אגרא דמסכנא
כאילו נטיל נפשיה ודאינשי ביתיה · הוא אזער נפשייהו קב"ה
אזעיר יומוי ואזער נפשיה מההוא עלמא · דהא כל אינון הבלים
דנפקי מפומיה כל ההוא יומא כלהו סלקין קמיה דקב"ה וקיימין
קמיה לבתר סלקא נפשיה ונפשייהו דאינשי ביתיה וקיימין באינון
הבלים דפומיה · וכדין אפילו אתגזר על ההוא בר נש כמה
יומין וכמה טבאן כלהו מתעקראן מניה ומסתלקי מניה · ולא
עוד אלא דנפשא דיליה לא סלקא לעילא והיינו דאמר רבי
אבא רחמנא לישזבינן מנייהו ומעלבונייהו ואוקמוה אפי' עשיר
הוא ואליו הוא נושא את נפשו דייקא אפילו מכל בר נש נמי
וכ"ש מסכנא · והיינו דהוה רב המנונא עביד כד הוה ההוא אגיר
מסתלק מעבידתיה הוה יהיב ליה אגריה וא"ל טול נפשך
דאפקידת בידאי טול פקדונך ואפילו אמר יהא בידך דאנא (לה)
בעינא דסלקא אגרי · לא הוה בעי אמר פקדונא דגופך לא
אתחזי לאתפקרא בידי · כל שכן פקדונא דנפשא · דהא פקדונא
דנפשא לא אתייהבת אלא לקב"ה דכתיב °בידך אפקיד רוחי · תהלים ל"א
אמר ר' חייא וכי לא דאחרא שארי · א"ל אפילו בידיה בתר
דיהיב · כתיב לא תלין פעולת שכיר · וכתיב ולא תבא עליו
השמש אלא הא אוקמוה · אבל ת"ח לית לך יומא ויומא דלא
שלטא ביה יומא עלאה אחרא ואי איהו לא יהיב ליה נפשא
דיליה בההוא יומא כמאן דפגים לההוא יומא עלאה · ובגיני כך
ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש · והא דאתמר לא תלין
בגין דנפשיה לא סליק וסליק ההוא נפשא דמסכנא ודאינשי
ביתיה כמה דאתמר · ר' חייא פתח ואמר קרא אבתריה :

לא

לא תקלל חרש ולפני עור וגו' · האי קרא כמשמעו אבל פרשתא דא כולה אוליפנא מינה מילין אחרנין · וכלהו תליין דא בדא ת"ח מאן דלייט לחבריה ואיהו קמיה ואכסיף ליה כאילו אושיד דמיה והא אוקימנא · והאי קרא דלאו חבריה עמיה והוא לייט ליה ההיא מלה סלקא · דלית לך מלה ומלה דנפיק מפומיה דלא אית לה קלא וההוא קלא סליק לעילא וכמה (א) קסטרין מתחברן עמיה דההוא קלא עד דסלקא ואתער אתר דתהומא רבא כמה דאוקמוה וכמה מתערין עליה דההוא ב"נ · ווי למאן דאפיק מלה בישא מפומיה · והא אוקמוה · ולפני עור לא תתן מכשול כמשמעו ואוקמוהו כמאן דגרים לאחרא למחטי · וכן (ב) מאן דמחי לבריה רבא · ולפני עור לא תתן וגו' · כמאן דלא מטא להוראה

משלי ז' ואורי (קאמר · כמה דתנינן) דכתיב כי רבים חללים הפילה ויעצומים כל הרוגיה · והאי אעבר משום ולפני עור לא תתן מכשול בגין דאכשיל ליה לחבריה לעלמא דאתי · דתנינן מאן דאזיל באורח מישר באורייתא ומאן דאשתדל באורייתא כדקא יאות אית ליה חולקא טבא תדיר לעלמא דאתי · דההיא מלה דאוריית' דאפיק מפומיה אזלא ושאטא בעלמא וסלקא לעילא · וכמה עלאין קדישין מתחבראן בההיא מלה וסלקא באורח מישר ואתעטר בעטרא קדישא ואסתחי בנהרא דעלמא דאתי דנגיד ונפיק מעדן ואתקבל ביה ואשתאב בגויה ואתענג (ס"א ותענג) סוחרניה דההוא נהרא אילנא עלאה וכדין נגיד ונפיק נהורא עלאה ואתעטר ביה בההוא בר נש כל יומא כמה דאתמר

יתרו פ"ו ק' ומאן דלעי (נ"א דלעיק) באורייתא ולא אשתדל בה באורח קשוט ובאורח

א) רוחות שלוחי הדין (מקטרגין פרש"י: ב) מי שמכה לבנו הגדול ופוח מתבייש · (ל"א ל"ר ענינים בושתו אלא כדי שלא יבוא לחטוא נגד אביו):

ובאורח מישר ההוא מלה סלקא וסטי אורחין ולית מאן דיתחבר בה וכלא דחיין לה לבר ואזיל ושאט בעלמא ולא ישכח אתר · מאן גרים ליה האי · ההוא דסאטי ליה מאורח מישר הה״ד ולפני עור לא תתן מכשול · ובגיני כך כתיב ויראת מאלהיך אני יי׳ ומאן דתיאובתיה למלעי באורייתא ולא אשכח מאן דיוליף ליה והוא ברחימותא דאורייתא לעי בה ומגמגם בה בגמגומא דלא ידע · כל מלה ומלה סלקא וקב״ה חדי בההיא מלה וקביל לה ונטע לה סחרניה דההוא נחלא ואתעבידו מאלין מילין אילנין רברבין ואקרון ערבי נחל הה״ד °באהבתה תשגה תמיד מִשְׁלֵי ה׳
ודוד מלכא אמר °הורני יי׳ דרכך אהלך באמתך וכתיב °ונחני תהלים
בארח מישור למען שוררי · זכאין אינון דידעין אורחוי דאוריית׳ כ״ו שם כ״ז
ומשתדלי בה בארח מישר דאינון נטעין אילנין דחיין לעילא דכלהו אסוותא ובגין כך כתיב °תורת אמת היתה בפיהו · מלאכי ב׳
וכי אית תורה דלאו איהי אמת · אין · כגוונא דאמרן דאורי מאי דלא ידע ולאו איהו קשוט · והאי דאוליף מלה מיניה אוליף מלה דלאו איהו אמת ובגיני כך כתיב תורת אמת היתה בפיהו · ועכ״ד מבעי ליה לב״נ למילף מילי דאורייתא מכל ב״נ אפילו ממאן דלא ידע בגין דע״ד יתער באורייתא וייתי למילף ממאן דידע ולבתר אשתכח דאזיל בה באורייתא בארח קשוט ת״ח ישתדל ב״נ בעלמא באורייתא ופקודוי אפילו דלא עביד לשמה דמתוך שלא לשמה בא לשמה ר׳ יוסי פתח קרא אבתריה ואמר:

לא תעשו עול במשפט וגו׳ · לא תעשו עול במשפט כמשמעו אבל הא אתמר דפרשתא דא מילין עלאין ויקירין אית בה בפקודי אורייתא האי קרא מסופיה קא משמע דכתיב בצדק תשפוט עמיתך ת״ח תרי דרגין אינון הכא משפט וצדק · מה בין האי להאי · אלא חד רחמי וחד דינא ודא אתבסם בדא כד

אתער צדק דאין דינא לכלא כחדא דלית ביה רחמי ולאו ותרנותא׳ כד אתער משפט אית ביה רחמי׳ יכול יהא כלא במשפט אתא קרא ואמר בצדק תשפוט עמיתך מ״ט בגין דצדק לאו דאין לדא ושביק לדא אלא כולהו כחדא בשקולא חדא בגוונא דא לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול אלא כלהו בשקולא חדא׳ בצדק יכול יהא כלא דינא בצדק בלחודוי אתא קרא ואמר תשפוט דבעי לחברא להו כחדא דלא ישתכח דא בלא דא והאי שלימו דדינא וכ״כ למה בגין דקב״ה שכיח תמן ובגיני כך בעי לאשלמ׳ דינא כגוונא דאיהו עביד לתתא כגוונא דיליה ממש עביד לעילא ות״ח קב״ה שוי כורסייא דדינא בשעתא

תלים ט׳ דדייני יתבין הה״ד ״כונן למשפט כסאו ומתמן אתתקן כורסיה

שם פ״ט דקב״ה ומאן איהו כורסיה אלין אינון צדק ומשפט הה״ד ״צדק ומשפט מכון כסאך ומאן דדאין דינא בעי למידן (ס״א למיתב) בכורסיה דמלכא ואי פגים חד מנייהו כאילו פגים לכורסיה דמלכא וכדין קב״ה אסתלק מבינייהו דדייני ולא קאים בדינייהו

שם י״ב ומאי אמר ״עתה אקום יאמר יי׳ וגו׳ ורוחא דקודשא אמר ״רומה

שם כ״ו על השמים אלהים :

רעייא מהימנא

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך וגו׳

פקודא (י״ז) דא לאוכחא לההוא דחטי למחזי ליה רחימו סגייא דרחים ליה בגין דלא יתענש איהו דהא כקב״ה כתיב כי את אשר יאהב יי׳ יוכיח וכמה דקב״ה עביד ואוכח למאן דרחים ליה הכי יוליף ב״נ מההוא אורחא יוכח לחבריה קב״ה במאי אוכח לב״נ אוכח ליה ברחימו בסתרא אי יקבל ליה יאות ואי לא אוכח ליה בין רחימוי אי יקבל יאות ואי לא אוכח באתגלייא לעיניהון דכלא אי יקבל יאות ׳ ואי לאו שארי ליה ולא אוכח ליה ושביק

ליה

ליה יזיל ויעביד רעותיה׳ בקדמית׳ אודע ליה בסתרא בגין לאוכח׳ ליה ולאתערא ליה דלא ינדע ביה ב"נ ודא איהו ביניה לביניה אי מקבל יאות ׳ ואי לאו אודע ליה בין רחימוי ׳ בזמנא דכהנא רבא הוה בעלמא יהיב ליה מרעין בערסיה ואתו רחימוי דקב"ה ואורען ליה אי אית ביה חובא דייתוב מניה ולעיין במיליה ׳ אי מקבל יאות ואי לאו אוכח ליה באתגלייא בממוניה בבנוי דכלא מלחשן עליה וייתון לגביה ׳ אי מקבל יאות ׳ ואי לאו שארי ליה מאריה למעבד רעותיה ולא יתקיף ביה לעלמין ׳ כגוונא דא אצטריך ליה לאוכחא לחבריה בקדמיתא בסתרא׳ לבתר בין רחימוי ׳ לבתר באתגלייא ׳ מכאן ולהלאה יישבוק ליה ויעביד רעותיה ׳ וע"ד כתיב הוכח תוכיח׳ הוכח בסתרא דלא ינדע ביה ב"נ ׳ תוכיח בין חברוי ורחימוי ׳ את עמיתך באתגלייא וע"ד לא כתיב בקדמיתא תוכיח לא הוכח ׳ תו הוכח אי איהו ב"נ דיכסוף לא יימא ליה ולא יוכח ליה אפילו בסתרא אלא יימא קמיה במאן דמשתעי במילין אחרנין ׳ וכגו אינון מילין ידבר מאן דעבר ההוא חובא הוא כך וכך בגין דאיהו ירע בגרמיה ויישתביק מההוא חובא ׳ וע"ד הוכח ׳ ואם לאו תוכיח ׳ ולבתר את עמיתך באתגלייא מכאן ולהלאה ולא תשא עליו חטא (ד"א ולא תשא עליו חטא) דהא כיון דב"נ אוכח לחבריה ואזדמן לאוכחא ליה באתגליי׳ לא יסלק קמיה ההו׳ חובה דעביד דאסיר ליה ודאי לא יימא סתם ולא יסלק עלוי ההוא חובא באתגלייא ולא ירשים עלוי חובא דקב"ה חס על יקרא דבר נש אפילו בחייביא ׳

ע"כ ׃ (פקודא י"ח לברכא ליה לקב"ה וכו׳ ר"ע כ׳) ׃

פ"ה ואמר ויהי קול השופר הולך וכו׳ ׳ ויהי קול השופר הכא אתפליגו ספרי קדמאי וכו׳

אמר המגיה מצאתי כתוב כאן זה המאמר ׳ ויען שכבר הודפס בפרשת ויקרא דף ו׳ ע"ב שו׳ ד׳ ונסיים בדף ח׳ ע"א שורה כ"ה ׃ לא רציתי להדפיסו פעם שנית ׃

עד

עד דאתו רבי אבא ורבי יהודה ואורו ליה לר' אחא :

קמו עד דהוו אזלי אמר ר' אלעזר לא תלך רכיל בעמך לא
תשנא את אחיך · לא תקום ולא תטור · הא אוקימנא לון
וכלהו אתערו עלייהו חברייא אבל נימא מלה בפרשתא דא ·
כתיב את חקותי תשמורו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא
תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך · פתח ר' אלעזר
ישעיה מ"ג ואמר אתם עדי נאם יי' ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו
וגו' · אתם עדי אלין אינון ישראל · ותנינן אלין אינון שמייא וארעא
דברים ל' דכתיב העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ אבל ישראל
אינון סהדין אלין על אלין ושמייא וארעא וכלא סהדין עלייהו ·
ישעיה מ"ט ועבדי אשר בחרתי דא יעקב דכתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל
אשר בך אתפאר וכתי' ואתה אל תירא עבדי יעקב · ואית דאמרי
תס ל"ו דא דוד · ודוד עבדי אקרי דכתיב למעני ולמען דוד עבדי אשר
בחרתי דא דוד עלאה · למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני
הוא · מאי כי אני הוא דאתרעיתי בההוא דוד ובההוא יעקב
אנא אינון הוא ממש · לפני לא נוצר אל דתנינן קרא קב"ה ליעקב
ב"א ל"ג אל דכתיב ויקרא לו אל אלהי ישראל · קב"ה קרא ליעקב אל הה"ד
לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה ובג"כ אני הוא כלא כמה
דאתמר · ואחרי לא יהיה דהא דוד הכי אקרי ולאו אית בתריה
אחרא · תא חזי כד ברא קב"ה עלמא אתקין כל מלה ומלה
כל חד וחד בסטרוי ומני עלייהו חילין עלאין ולית לך אפי' עשבא
זעירא בארעא דלית ליה חילא עלאה לעילא · וכל מה דעבדין
ח"א בכל חד וחד וכל מה דכל חד וחד עביד · כלא הוא בתקיפו
נוסחי דההוא חילא עלאה דממנא עליה לעילא · וכלהו נמוסין גזירין
מדינא · על דינא נטלין ועל דינא קיימין · לית מאן דנפיק

סן

מן קיומיה לבר · וכלהו ממנן מן יומא דאתברי עלמא מתפקדן
שולטנין על כל מלה ומלה וכלהו נטלין על נימוסא אחרא עלאה
נטלין כל חד וחד כמה דכתיב ותקם בעוד לילה ותתן טרף משלי ל"א
לביתה וחק לנערותיה כיון דנטלין ההוא חק כלהו (א) אקרון
חקות וההוא חק דאתייהיב להו · מן שמייא קא אתי וכדין אתקרון
חקות שמים · ומנלן דמן שמים קא אתיין דכתיב כי חק לישראל תהלים פ"א
הוא · וע"ד כתיב את חקותי תשמורו בגין דכל חד וחד ממנא
על מלה ידיעא בעלמא בההוא חק בגין כך אסיר למחלף זינין
ולאעלא זינא בזינא אחרא בגין דאעקר לכל חילא וחילא
מאתרייהו (ואכחיש פמלייא של מעלה) ואכחיש פומבי דמלכא · כלאים
מהו כלאים כמאן דיהיב אחרא בבי מטרא כד"א אל בית ירמיה ל"ו
הכלא בגין דלא למעבד מידי · כלאים מניעותא דמנע לכל
אינון חילין מעבידתא דילהון · כלאים ערבובייא דעביד ערבוביא
בחילא דלעילא ואכחיש פומבי דמלכא כמה דאתמר (וכגון כך)
ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך · תא חזי כתיב ומעץ הדעת בר' ב'
טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות · והא
אתמר דשני פקודוי דמלכא ואחלף עץ חיים דביה אשתלים
כלא וביה תלייא מהימנותא ואתדבק באתר אחרא · והא
תנינן בכלא בעי ב"נ לאחזאה עובדא כגוונא דלעילא ולמעבד
עובדא כמה דאצטריך ואי אשתני במלה אחרא הוא אנגיד
עליה לשרייא ביה מלה אחרא דלא אצטריך · ותא חזי בשעתא
דבר נש אחזי עובדא לתתא בארח מישור כמה דאצטריך נגיד
ונפיק ושרייא עלוי רוח קדישא עלאה · ובשעתא דאיהו אחזי
עובדא

א) בלשון רבים שלכל אחד יש החוק הקבוע לו וגם חוקות לשון נקבה מפני שנותנת להם מן המ' ואח"כ א"כ ה"ס לקרא חקה לנערותיה לכ"א והוא חק וכו' היינו מן הנוקבא שהיא הל"א מן שמיא קא אתי שמקבלתו מזעיר הרמ"ז ·

עובדא לתתא באורחא עקימא דלית איהו אורח מישור כדין
נגיד ונפיק ושרייא עלוי רוח אחרא דלא אצטריך דסטי ליה לבֿנ
לסטר ביש׳ מאן משיך עליה ההוא רוחא׳ הוי אומר ההוא עובדא
דאחזי בסטר אחרא׳ כתיב *דרשה צמר ופשתים׳ דרשה מהו משלי ל״א
דרשה דבעייא ודריש על צמר ופשתים מאן דמחבר לון כחדא
ואי תימא בציצית אמאי שרי הא אוקמוה אבל התם הוא ההוא
לבושא בתקוני׳ באשלמות עובדא כדקא חזי ודא דרשה צמר
ופשתים למעבד נוקמא במאן דמחבר לון כחדא׳ אבל אימתי
שרייא בשעתא דאיהו באשלמותא דכתיב ותעש בחפץ כפיה
וציצית הא אוקימנא דהתם בההוא כללא דשלימותא אשתכח
ולא עביד מדי׳ אבל בשעתא דלא אשתכח בשלימותא מאן
דאתי לחברא לון כחדא אתער עליה רוחא דלא אצטריך׳ מלה
דא מאן אוכח קין והבל אוכחן דדא אתי מסטרא חד ודא אתי
מסטרא אחרא ובג״כ לא ליבעי לן לחברא לון כחדא׳ וקרבנא
דקין אתרחק מקמי קרבנא דהבל׳ ועל דא ובגד כלאים שעטנז
לא יעלה עליך׳ לא יעלה עליך סתם לא יעלה עליך רוחא
אחרא לשלטאה בך׳ ואצטריך ליה לבר נש לאחזאה עובדא
דכשרא כמה דיאות ובההוא עובדא שרייא עליה רוח קדישא
רוח עלאה לאתקדשא ביה אתא לאתקדשא מקדשין ליה דכתיב
והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי׳ כתיב ומעץ
הדעת טוב ורע ומה על דא גרים אדם מיתה בעלמא מאן
דאחזי עובדא אחרא דלא אצטריך על אחת כמה וכמה׳ שור
וחמור אוכחן ומסטרא דא אקרי שור ומסטרא דא אקרי חמור
ועל דא כתיב *לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו׳ לא תעביר דברים כ״ב
ערבובייא כחדא בגין דאתער לאתחברא סטרא אחרא כחדא
לאבאשא עלמא׳ ומאן דפריש לון אסגי שלמא בעלמא׳ אוף
הכא מאן דפריש לון בההוא גוונא כמה דאמרו דלא אשתכח שוע

טווי ונוז כחדא האי בר נש אסגי שלמא עליה ועל כל עלמא
קרבנא דקין הוה (א) פשתים וקרבנא דהבל הוו צמר לאו דא
כדא ולאו דא כדא' רזא דמלה קין כלאים הוה ערבובי' דלא
אצטריך סטרא אחרא דלא זינא דחוה ואדם וקורבניה מההוא
סטרא קא אתייא' הבל מזינא' חדא דאדם וחוה ובמעהא
דחוה אתחברו אלין תרין סטרין' ובגין דאתחברו כחדא לא
אתיא מנייהו תועלתא לעלמא ואתאבידו' ועד יומא דין סטרא
דילהון קיימא' ומאן דאחזי גרמיה בעובדא דחבורא דא אתער
עליה אינון סטרין כחדא ויכיל לאתזקא ושארי עלוי רוחא
אחרא דלא אצטריך' וישראל בעאן לאתערא עלייהו רוחא
קדישא למהוי קדישין לאשתכחא בשלמא בעלמא דין ובעלמא
דאתי כתיב 'ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד יהיו על בשרו ויקרא ו'
ובאבנט בד יחגור אמאי אקרי בד יחידאי בגין דלא בעי
לחברא להאי פשתים באחרא וע"ד לא כתיב מדו פשתים אלא
בד יחידאה' וכהנא אמאי איהו בעי לאתחזאה בהאי (ב) אלא
אלין מאני בד בעי לאתחזאה בהו על מזבח העולה בד הורה
מפני קטמא (ס"א קיטמא) דדשנא דעולה דהא עולה מסטרא דע"ז
והרהורא בישא קא אתייא ובג"כ בעי לאתחזאה' בהו בלחודייהו
ולא בערבוביא כמה דאמרן בגין דיתכפר ליה לב"נ כל אינון
חובין דאתיין מההוא סטרא וכד עייל למקדשא אתר דשלימו
אשתכח וכל אינון פולחני דשלימותא אע"ג דאתחברו לית לן
בה כמה דאמרן בציצית בגין דתמן אשתכחו ואתחברו כל
אינון

א) מכאן ידיע דפא פשתן מסופי תיבין ודרגין קו"ף רי"ש כו"ת נו"ן פא לך פשתן : ב) דייק אמאי אהדר לכתוב בגדי הכהן בהר דכבר כתוב בפ' תצוה וא"ת כתיבי בענין הרמת הדשן ועוד דכתיב כאן בד ובפ' תצוה אמר שש ועוד דהכהן הסד ופשתין אגד קין ותי' אלא וכו' נר' דס"ל כמ"ד ביומא ד"י אבנטו של כ"ג זה הוא אבנטו של כהן הדיוט פ' שעטנז של כלאים היו וכ"כ הרמב"ם פ"ח מה' כלי המקדש ולפי"ז ס"ל לר"א דמדכתיבי' כהן בד' בד משמע דכאן דוקא קפיד קרא שיהיו כל ד' בגדים של בד בשעת הרמת הדשן שלא ניתן לחיצונים חלקם וע"כ צריך שיהיה לבוש הכל בגדי בד פשתים הדין וכלי ערבוב לפי שלא יתהנו מאור החסדים אבל בשאר עבודות אחרות אז מותר באבנט של כלאים הרמ"ג

אינון זינין דלעילא וכל אינון מאני מקדשא משתכחין ביה כמה זינין משניין דא מן דא וכלהו אתכלילו תמן כגוונא דלעילא׳ זכאין אינון ישראל דקב״ה יהיב לחו אורייתא דקשוט אורייתא דמהימנותא וריחם להו מכל שאר עמין עע״ז דכתיב *אהבתי אתכם אמר יי׳ : מלאכי א׳

פתח ר׳ חייא אבתריה ואמר כי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וגו׳ ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים ליי׳ כי תבאו אל הארץ הא אוקמוה חברייא אבל ת״ח דהא אילנא לא עביד פירין אלא בארעא׳ וארעא אפיק להון ואחזי ההוא איבא לעלמא׳ וארעא לא עבדא פירין אלא מגו חילא אחרא דילה׳ כמה דנוקבא לא עבדא פירין אלא מגו חילא דדכורא׳ וההוא איבא לא אשתלים באשלמותא עד תלת שנין׳ וחילא לא אתפקדא עליה לעילא עד דאשתלים׳ בתר דאשתלים אתפקדא עליה חילא וארעא אתתקנת ביה׳ דהא עד הלת שנין ארעא לא אתתקנת ביה ולא (אשתכחת) אשתלימת (ס״א אתתקנת) (נ״א אסתכמת) עמיה׳ בתר דאשתלים ואתתקנו כחדא כדין הוא שלימותא תא חזי נוקבא עד תלת זמנין דאתעברא איבא דמעהא לא אשתלים בתר ג׳ עידואן נוקבא אתתקנת בההוא איבא ואסתכמו כחדא׳ כדין ההוא איבא שלימו דכלא ושפירו דכלא׳ בתר דנפק *עד ג׳ שנין לא אית ליה חילא לעילא דהא כדין אשתלים בשולא דיליה (ג) לוי אתרעי מכלא תליתאה לאמיה דאתתקנת ביה ואסתכמת (ס״א ואסתכמת) בהדיה בתר ג׳ שנין אתפקדת עליה (נ״א אתפקד עלה) חילא עלאה לעילא ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים מאי קדש הלולים תושבחן לשבחא ליה לקב״ה עד הכא מכאן ואילך רזא דמלה דבשנה לך לך ע״ט ע״ב

ג) יש פי׳ ספק׳ דהו״ל להיות רביעי כמ״ש בתר ג׳ עידואן נוקבא אתתקנת ואפשר דמ״ש כדין הבוא היבא שלימו היינו בג׳ ולמ״ח כמ״ד עגלה תליתאי ג׳ לגבין זכוה השוב כמ״ש בתוס׳ פ׳ הנזיקין ומה ספק׳ בתו׳ יש לייסב וסמך להרהב״ד דנכים כפימנים אותו ככן שלפנו מחי״ן :

הרביעית מזרווגת כנסת ישראל לקב"ה והלולא חד אשתכח ׳ דכתיב קדש הלולים הלולא וחדוה בזמנא (ס"א כזוונא) חדא מאי שנה (הרביעית) דא קב"ה ׳ ותנינן שנה הרביעית דא כנסת ישראל דאיהי קיימא רביעאה לכורסייא וכלא חד דהא כדין קב"ה מזרווג בה בכ"י וכדין הי׳א קדש והלולא קדישא אשתכח (וקב"ה מזדווג בהדה) וכדין חיילין אתמנן על עלמא על כל מלה ומלה כדקא חזי ליה מכאן ולהלאה מתברכאן כלהו ושארי למיכל דהא כלהו בשלימותא דכלא בשלימותא דעילא ותתא ׳ ועד לא אשתלים בכלא מתתא ומעילא אסיר למיכל מניה ׳ ומאן דאכיל מניה כמאן דלית ליה חולקא בקב"ה ובכ"י דהא ההוא איבא בלא רשותא עלאה קדישא קיימא דלא שארי עליה עד דישתלים ׳ ובלא רשותא תתאה דהא לא אסתכמת (ס"א דאתכסמת) חילא דארעא ביה וההוא דאכיל מניה אחזי גרמיה דלית ליה חולקא לעילא ותתא ואי בריך עליה ברכה לבטלה הוא ׳ דהא קב"ה עד כען לא שרייא עלוי ולית בידה חולקא רחמנא לישזבינן מאינון דלא משגיחין ליקרא דמאריהון ׳ זכאין אינון צדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי עלייהו כתיב ׳וארח צדיקים כאור נוגה ׳ בגין דבההוא משלי ד זמנא יסתלק חווייא דשרייא בנוקבא בקדמיתא וייתי דכורא למשרי באתריה כדבקדמיתא וכלא יהא שלים :

תאנא בזמנא דזכאה ישארי אמר בעלמא וכו׳ עד צדיק כתמר יפרח : המניה המאמר הזה ומצאתיו המעיין כפ׳ ויקרא די"ד ע"ב שורה כ"ג ומצאתיו די"ו ע"א שו׳ כ"א :

רבי יוסי פתח קרא ואמר :

לא תאכלו על הדם ׳ הא בכמה אתר איקמוה חברייא וכל הני קראי אבתריה ׳ וכל חד וחד באתגלייא ׳ אבל האי קרא

את

אית לאתערא ביה דכתיב מפני שיבה תקום וגו׳ ׳ מפני שיבה שיבה דאורייתא סתם ׳ תקום דבעי בר נש למיקם בקיומא ׳ (מכאן דבעי בר נ״ש למיקם) מקמי ס״ת והכי רב המנונא (ס״א ייסא) סבא כד הוה חמי ס״ת הוה קם מקמיה ואמר מפני שיבה תקום (כד הוה חמי חומש דאורייתא הוה קם מקמיה (ס״א עביד ליה הדורא) והוה אמר והדרת פני זקן) ׳ כגוונא דא בעי ב״נ למיקם בקיומיה לקמיה דת״ח בגין דאיהו קאים בקיומא (נ״א בדיוקנא) קדיש׳ עלאה ורמז לכהנא עלאה (ס״א והכא (ח) רמיז לעתיקא) קדישא עלאה דכתיב והדרת פני זקן דאיהו בעלמא ׳ אר״ש מכאן רמז לתורה שבכתב ורמז לתורה שבעל פה ׳ ותו תנינן האי קרא לדרשא הוא דאתא מפני שיבה תקום כמה דאתערו ביה חברייא מפני שיבה תקום אוהר ליה לבר נש (ג) עד לא יסתלק בסיבותא דיקום בקיומא טבא בעלמא בגין דדין הוא הדורא ליה אבל לסוף יומוי לית שבחא ליה לב״נ ב״כ דאיהו סיב ולא יכיל למהוי ב״ש אלא שבחא דיליה כד איהו בתוקפיה ואיהו טב ׳ ושלמה מלכא צווח ואמר גם במעלליו יתנכר נער וגו׳ כגוונא דא כתי׳ וזכור את בוראך בימי בחורותיך ׳ א״ר אלעזר ודאי (הכי הוא) אורחא דא מתקנא וכן והאי אורחא דקב״ה הוא ׳ פתח ואמר כי יודע יי׳ דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד ׳ מאי כי יודע יי׳ אלא קב״ה יודע ואשגח בארחא דצדיקייא לאוטבא להו ולאגנא להו והוא אזיל קמייהו לנטרא להו ׳ ובג״כ מאן דנפיק לארחא בעי דלהוי ההיא ארחא דקב״ה וישתתף ליה בהדייהו ׳ ובג״כ כתיב כי יודע יי׳ דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד ׳ היא מגרמה בגין דקב״ה לא

אשתמודע

ח) בי ו״ש זקן דאיהו אשלמה ... היה כמותו ... הנה עתיקא פסוק נק״א סבא דסבין שבכל העולמות והכם חסיד וקדוש רומז לו לפי׳ ס״א וב׳ מק״מ ׳ פרש״כ : ג) קודם שעולם אל רביי ימים שהם ימי הזקנה והיינו מנ׳ מפני שיבה תקום בזריזות ולא יחשוב שיאחר בתשובה לסוף ימיו כמ״ש אל תאמן בעצמך וכו׳ :

אשתמודע ליה בההוא ארחא דילהון ולא אזיל בהדייהו · כתיב דרך וכתיב ארח מה בין האי להאי · אלא דרך דשאר קרסולי בני נשא אזלו בה · ארח דאיהו אתפתח מן זמנא זעירא (דא ארח כמה דאת אמר °וארח לחברה עם פועלי און) ועל ארחא איוב ל"ד
דא כתיב °וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום · משלי ד'
אכי"ר בילא"ו יילא"ו :

פרשת אמור אל הכהנים

ויאמר יי' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו א"ר יוסי מ"ט דא לקבל דא דכתיב לעילא ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעוני מות יומתו וסמיך ליה אמור אל הכהנים · אלא (משמע) כיון דאזהר להו לישראל לקדשא להו בכלא אזהר להו לכהני לקדשא לון וכן ללוים · לכהני מנין דכתיב אמור אל הכהנים · לליואי מנין דכתיב °ואל הלוים תדבר ואמרת אליהם · בגין דישתכחון כלהו במדבר י"ח
זכאין קדישין דכיין · אמור אל הכהנים בני אהרן מ"ט הכא בני אהרן וכי לא ידענא דבני אהרן נינהו · אלא בני אהרן ולא בני לוי דאהרן דהוא שירותא דכל כהני דעלמא דביה אתרעי קב"ה מכלא בגין למעבד שלמא בעלמא ובגין דאהרן ארחוי סליקו ליה להאי דכל יומוי דאהרן הוה משתדל לאסגאה שלמא בעלמא ובגין דאורחוי כך סליק ליה קב"ה להאי למיעל שלמא בפמליא דלעילא ובגין כך אמור אל הכהנים בני אהרן · אמור אל הכהנים בני

תהלים ל"א אהרן ואמרת אליהם · ר' יהודה פתח מה רב טובך אשר צפנת ליריאך וגו' · מה רב טובך כמה עלאה ויקירא ההוא נהורא עילאה דאקרי טוב דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב ודא הוא אור הגנוז דביה עביד קב"ה טב לעלמא ולא מנע ליה בכל יומא בגין דביה מתקיים עלמא וקאים עליה אשר צפנת ליראיך דתנן נהורא עלאה עבד קב"ה כד ברא עלמא וגניז ליה לצדיקייא לזמנא דאתי · הה"ד אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך · פעלת בזמנא דאתברי עלמא ההוא נהורא הוה קאי ונהיר מרישא דעלמא לסייפי דעלמא · כד אסתכל קב"ה לאינון חייבין

איוב ל"ח דזמינין לקיימא בעלמא גניז ליה לההוא נהורא דכתיב וימנע מרשעים אורם · וזמין לאנהרא לצדיקייא לעלמא דאתי ודא

מלאכי ג' הוא אשר צפנת ליראיך וכתיב וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה · תא חזי בשעתא דבר נש קאים למיהך לההוא עלמא והוא בבי מרעיה אתיין עליה ג' שלוחין וחמי תמן מה דלא יכיל בר נש למחמי כד איהו בהאי עלמא · וההוא יומא יומא דדינא עלאה הוא דמלכא בעי פקדונא דיליה · זכאה ההוא בר נש דפקדוניה אתיב למלכא כמה דאתייהיב ליה בגויה · אי ההוא פקדונא אתטנף בטנופי גופא מה יימא למארי פקדונא · זקף עינוי וחמי למלאך המות קאים קמיה וסייפיה שליפא בידיה (א) קסטר בקטרין בקומטא דההוא בר נש ולית לה לנפשא קשיו בכלא כפרישו דילה מן גופא ובר נש לא מית עד דחמי לשכינתא ומגו סגיאות תיאובתא דשכינתא נפשא נפקת לקבלא

א) שומר הקישור ומאסר האיש הזה והכוונה שבשעת מיתה שמגיעין בכל אבריו וקשרי גופא ומלת קומטא פי' מאסר כמ"ש עונותיו ילכדונו את הרשע תרגומו חובוי דרשיעיא קמיטין (פי' מפרק הקשר של ארבע יסודותיו הרמ"ב) ·

לקבלא לשכינתא · בתר דנפקא מאן איהי נפשא דאתדבק בה
ותתקבל בגופא (ס"א כגוונא) והא אוקמוה להני מילי בתר דנפקא
נפשא מן גופא ואשתאר גופא בלא רוחא אסיר למשבק ליה
בלא קבורתא דכתיב "לא תלין נבלתו על העץ כי קבר תקברנו דברים כ"א
ביום ההוא · בגין דמיתא דישתהי כ"ד שעות דאינון יומם ולילה
בלא קבורתא יהיב חלישותא בשייפוי דרתיכא ומתעכב עבידתא
דקב"ה מלמעבד · דאפשר דקודשא ב"ה גזר עליה בגין למיתיה
בגלגולא אחרא מיד בההוא יומא דאתפטר לאוטבא ליה ·
וכל זמנא דלא אתקבר גופא נשמתא לאו עאלת קמי קב"ה
ולא יכלא למהוי בגופא אחרא בגלגולא תניינא דלא יהבין
לנשמתא גופא אחרא עד דיתקבר קדמאה · ולא דמי לבר נש
דמיתה אתתיה לא אתחזי ליה למיסב אתתא אחרא עד דקביר
לקדמתא ובגין דא אמרה אורייתא לא תלין נבלתו על העץ
דבר אחר כד אתפרישא נשמתא מן גופא ובעייא למיזל לההוא
עלמא לא תיעול לההוא עלמא עד דיהבין לה גופא אחרא
מנהורא ולבתר יכלא למיעל · ומאליהו תנדע דהוו ליה תרין
גופין חד דביה אתחזי לתתא לבני נשא וחד דביה אתחזי
לעילא בין מלאכין עלאין קדישין · וכל מה דגופא לא אתקבר
צערא הוא לנשמתא ורוח מסאבא אזדמן לשרייא עלוי ולסאבא
לההוא גופא ובגין דההוא רוח מסאבא אזדמן לא ליבעי ליה
לאיניש למיבת ההוא גופא (א) ליליא חד בגין דרוח מסאבא
אשתכח בליליא ואשתטח בכל ארעא לאשכחא גופא בלא
נפשא לסאבא ליה ואסתאב יתיר ועל דא אזהר לכהני
ואמר לנפש לא יטמא בעמיו בגין דאינון קדישין לא ישרי
עלייהו רוח מסאבא ולא יסתאבון: אמור אל הכהנים רבי יצחק
אמר

א) ק"א אין זה סותר מ"ש לעיל בגין דמיתא וכו' דהא לעיל משום טעמא אחרינא אתי עכ"ל דהיינו דיהיב חלישותא וכו' והכא משום טומאה ועפ"י פי' זה אמרו בש"ס כל המלין את מתו עובר בלא תעשה וכו' ·

אמר אמור אל הכהנים בלחישו כמה דכל עובדיהון דכהני בלחישו כך. אמירה דילהון בלחישו אמור ואמרת זמנא חד ותרין זמנין לאזהרא להו על קדושייהו בגין דלא יסתאבון · דמאן דמשמש באתר קדישא בעייא דישתכח קדישא בכלא לנפש לא יטמא כמה דאוקימנא דגופא בלא רוח מסאבא הוא ושארי עליה רוח מסאבא · דהא תיאובתא דרוחי מסאבי לגבי גופיהון דישראל איהו בגין דאתרק מנייהו רוחא קדישא ובמנא דקודשא אתיין לאתחברא וכהני דאינון קדישין קדושתא על קדושתא לא בעיין לאסתאבא כלל בגין דכתיב כי נזר אלהיו על ראשו · וכתיב כי שמן משחת אלהיו עליו אני יי׳ והוא כגוונא דלעילא קאים לתתא :

תהלים קל״ג ג׳ כ׳ דכתיב °כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מדותיו האי קרא אוקמוה אבל כשמן הטוב על הראש דא משח רבות קדישא עלא׳ דנגיד ונפיק מאתר דנהרא עמיקא דכלא ד״א דנגיד ונפיק מרישא דכל רישין סתימא דכל סתימין · על הראש · על הראש ודאי רישא דאדם קדמאה · יורד על הזקן דא דיקנא יקירא כמה דאוקמוה · זקן אהרן דא כהן גדול דלעילא והא אוקמוה והוא שמן יורד

רע״א מהימנא

פקודא (כא) דא · לסדרא כהנא בכל יומא בוצינין בבי מקדשא והא אוקימנא ברזא דמנורה · ואיהו רזא כגוונא דלעילא בגין דנהירו עלאה במשח רבו נחית על רישא דכהנא בקדמיתא לבתר איהו אדליק ואנהיר כל בוצינין דכתי׳ כשמן הטוב על הראש וגו׳ וכתיב כי שמן משחת אלהיו עליו וגו׳ · ועל דא אתייהיב רשו לכהנא בלחודוי לסדרא בוצינין ולאדלקא לון בכל יומא תרין זמנין לקבל נהירו דיחודא תרין זמנין קרבנא בכל יומא תרין זמנין וכלא אצטריך · ועל ידי דכהנא נהרין בוצינין בכלא עילא ותתא

למחדי

יורד על פי מדותיו דמאינון משיחן נגיד ונפיק ונחית לתתאי וכגוונא דא נגיד ואתעטר כהנא תתאה במשח רבות לתתא האיקרא לאו רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה · כתיב אמור אל הכהני' בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא · לא יטמאו למחדי חידו ולאשכחא חידו בכל סטרין באדלקותא דבוציניָן דהא תרין אלין על ידי דכהנא לאשתכחא חידו בכל סטרין ואלין אינון אדלקותא דבוצינין וקטרת והא אוקימנא °שמן וקטרת ישמח לב ע"כ : משלי כ"ז

פקו"א כ"כ לברכא כהנא וכו' קמ"ה א'

מבעי ליה מהו לא יטמא אלא על ההוא כהן עלאה מכלהו קאמר אמר רבי יהודה והא כתיב והכהן הגדול מאחיו (א) (כאן חסר) אלא ודאי הכי כמה דאתמר · ואמר רבי יצחק כהנא דקאים לתתא כגוונא דלעילא בקדושה אצטריך לאשתכחא יתיר מכלא כמה דאתמר :

ויאהותו הבתולה הקרובה אליו וגו' · מה כתיב לעילא כי אם לשארו הקרוב אליו וגו' · רבי אבא פתח °מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו' מי זה בא מאדום זמין קב"ה ללבשא לבושי נוקמא על אדום דאחריבו ביתיה ואוקידו היכליה וגלו לכנסת ישראל בני עממייא · ולמעבד להון נקמת עלמין עד דיישתכחון כל טורין מטורי עלמא מליין מקטולי עמין ולמקרי לכל עופא דשמייא עלייהו וכל חיות ברא ויתזנון מנייהו תריסר ירחי ועופא דשמייא שבע שנין עד דלא תסבל ארעא ניוולא דידהו · הה"ד °כי זבח ליי' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום עד דאינון לבושין יסתאבון הה"ד וכל מלבושי אגאלתי חמוץ בגדים מבצרה בגין דמינה נפקו אוכלוסין דעלמא לחיילא על ירושלם ואינון שרו לאוקדא היכלא ובני אדום מפגרין שורין ורמו אבני יסודא הה"ד °זכור יי' לבני אדום וגו' האומרים ערו ערו עד היסוד בה

ישעי' ס"ג — שם ל"ד — תהלים קל"ז

א) הפירוש חסר והר"ס אלסיך תירץ לא יטמא כל יחיד ויחיד · א"כ לאהרן לא יטמא וממנו אל זרעו ההדיוטים והכהן הגדול מאחיו הוא סתם כ"ג וז"ש כהן עלאה מכלהו הוא אהרן והכהן הגדול מאחיו הוא סתם כ"נ · הרש"ב :

בה׳ זה הדור בלבושו באינון לבושי דנוקמא דזמין לאלבשא
תהלים צועה ברוב כחו׳ מהו צועה מתבר כמה דכתיב ׳עמים תחתיך
מ״ה יפלו וגו׳ אמרו ישראל לישעיה מאן הוא דין דיעביד כל כך׳ פתח
ישעיה ואמר ׳אני מדבר בצדקה׳ ההוא דאיהו רב להושיע ההוא
ס״ג דכתיב ביה ׳אוהב צדקה ומשפט ואיהו צדקה ממש ואיהו רב
תלי׳ ל״ג להושיע׳ וכל כך למה בגין דגרמו לכ״י למהוי שכיבא לעפרא
עמוס ה׳ בגלותא ולמנפל לארעא כמה דכתיב ׳נפלה לא תוסיף קום
בתולת ישראל ובג״כ קב״ה ילביש לבושי נוקמא עלייהו לסאבא
לון בסגיאו דקטולייא דכתיב וכל מלבושי אגאלתי׳ וכל כך
למה דכתיב ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה
לאיש׳ דלאו חולקיה דעשו ולא הוות בערביה דההוא דכתיב
ברא׳ כ״ה ביה ׳איש יודע ציד איש שדה׳ לה יטמא באינון לבושין דנוקמא
דזמין לאסתאבא בין אינון אוכלוסין דכתיב ביה לה יטמא
בגינה בגין דאיהי שכיבת לעפרא והוא בעי לאקמא לה הה״ד
ישעיה ס׳ ׳קומי אורי כי בא אורך׳ וכתיב ביום ההוא אקים את סוכת
דוד הנופלת וגו׳ :

לא יקרחה קרחה בראשם׳ רבי יוסי אמר לא יקרחה בה״א
מאי טעמא׳ אלא ההוא שמן עלאה דאיהו (כ) משח רבות
ויקרא ח׳ קודשא דאשלים לכל שבעה יומין כמה דאתמר דכתיב ׳כי
שבעת ימים ימלא את ידכם ההוא שמן עלאה אתערי מניה
ואתקרח אי איהו אפגים רישיה׳ בגין דרישא דכהנא עלאה
ההוא שמן עלאה הוי ועל דא לא ליבעי ליה לכהנא דלתתא
לאחזאה ביה בגרמיה פגימו כלל והא אתמר (ובגין כך כתיב בה״א)
תלי׳ קכ״ו פתח ואמר ׳בשוב יי׳ את שיבת ציון היינו כחולמים׳ בשוב יי׳
את שיבת דא בגלות בבל אתמר׳ דלא אשתכחו יתיר בגלותא
ירמי׳ כ״ט לא שבעין שנין דכתיב ׳כי לפי מלאות לבבל שבעים שנה אפקוד
אתכם וכתיב היינו כחולמים מאי כחולמי׳ לא הא אתערו חברייא
דאיכא שבעין שנין

כ) שמן משחת קדש והוא רמז אל שפע החכמ״ה ·

שנין בחלמא · ותא חזי כתיב כי שבעת ימים ימלא את ידכם · מאן שבעת ימים הא אתמר ההוא אתר עלאה דהוא כללא דכל שיתא אחרנין אקרי שבעת ימים ואקרי תשובה · תנינן מאן דיתיב בתעניתא בשבתא קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה ושבעין שנה אינון שבע אנפי מלכא דאפילו אסתכמו עליה כלא לביש ההוא גזר דינא אתקרע · מ"ט בגין דאחיד ביה בההוא יומא בכללא דכלהו דאקרי שבעה ואקרי תשובה בגין כך בכלהו אחיד ואהדר בתשובה ואתקרע גזר דינא בכלהו ועד דא ודאי שבעין שנין איכא בחלמא · כגוונא דא כהנא אתעטר בשבע דאקרי שבעת ימים אי פגים רישיה ההוא שבעה דאיהו כללא דכלהו אקרח מניה כל ההוא קדושה דכולהו דשרייא עליה · וע"ד אזדהרו דלא יקרחה קרחה בראשם וישתכחו פגימין מכלא · ובג"כ כהנא בעי לאשתכחא בשלימו יתיר מכלא כ"ש ההוא דאיהו עלאה מכלהו · א"ר אבא כאן בה"א תתאה כאן (א) בה"א עלאה · כ"ג דאיהו עלאה מכלהו בה"א עלאה דכתיב אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו וגו' · ומלא ידו דכתיב שבעת ימים ימלא את ידכם · כהנא אחרא בה' תתאה · דכתיב לא יקרחה קרחה בראשם וכתיב בתריה ולא יחללו שם אלהיהם והאי שם הא ידיעא איהו ובג"כ כתיב והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ללבוש את הבגדים כמה דאמרן · ובגין דאיהו קדישא כגוונא דלעילא כתיב ומן המקדש לא יצא · ר' אבא פתח ואמר לך יי' הצדקה ולנו בושת הפנים כהיום הזה לאיש יהודה וליושבי ירושלם זכאין אינון ישראל דקב"ה אתרעי בהו מכל עמין עובדי עבודה זרה ומגו רחימותא דילהון יהב להו דניאל ט'

אורייתא

א) נ"ל בה"א לו' עלאה וכנ"ל וה' תתאה ה"ס תבונה שסודה ממלכות בינה שהיא ה' תתאה · הרמ"ז :

אורייתא דקשוט למנדע ארחא דמלכא קדישא · וכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו אשתדל ביה בקב"ה דאורייתא כלא שמיה דקב"ה הוי · ובג"כ מאן דאתעסק באורייתא אתעסק ביה בשמיה ומאן דאתרחק מאורייתא רחיקא הוא מקב"ה · תא חזי לך יי' הצדקה כד"א °לך יי' הגדולה והגבורה · מאן צדקה אתר דכל אנפין נהירין ד"ה א' כ"ט
אחידן ביה והוא אחיד בכלהו וביה אשתכחו ולנו בושת הפנים אתר דכל אנפין נהירין אתרחקן מניה · צדקה אמת קשוט ונהורא דכל' ונהורא דאנפין חידו דכלא בושת כסופא רחיקו דקשוט מאן דאכסיף · בגין דאמת דאיהו צדקה אתרחק מניה · רחיקו דאנפין נהרין · ת"ח כהנא עלאה בעי לאתחזאה בשפירו דאנפין בנהירו דאנפין בחידו יתיר מכלא · ולא בעי לאתחזאה ביה עציבו ורוגזא אלא כלא כגוונא דלעילא · זכאה חולקיה דעליה כתיב °אני חלקך ונחלתך · וכתיב °יי' הוא נחלתו · וע"ד בעי לאתחזאה במדבר י"ח
שלים בכלא בגרמיה בלבושי' דלא יפגים גרמיה כלל כמה דאתמ' דברים י"ח
האי איהו בתר נישיאין וכו' · עד לארעא דישראל דף רע"ו ע"א שיטה ד' · זהו קצת מאמר מרע"א מהימנא מצאתי בהעתק ונדפס באורך בפרשת כי תצא כי שם ביתו · מאמר מתחיל ועגשו אותו :

והוא אשה בבתוליה יקח · ר' שמעון פתח °והוציא הוא שם עלילות דברים וגו' · וכתיב וענשו אותו מאה כסף וגו' כי הוציא שם רע על בתולת ישראל וכי בתולת ישראל היא בתולת אביה או בתול' בעלה היא מהו בתול' ישראל הכא הוא שם כ"ב

רעיא מהימנא

כי אם בתולה מעמיו יקח אשה פתח רעיא מהימנא ואמר פקודא דא למיסב כהנא רבא בתולתא הה"ד אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה ואמאי בענן דלא יסב אלא בתולתא בלא פגימו · אלא אתתא איהי כוס דברכה טעמו פגמו

וכהנא

הוא דכתיב °שאל (א) אביך ויגדך
זקניך ויאמרו לך · אוף הכא כהנ'
דקאים כגוונא דלעילא כתיב
והוא אשה בבתוליה יקח הכי
נמי בבתוליה דלא תפוק מבבא
דחצרה (ב) מזומנא לבר והא
אתמר · רבי שמעון הוה אזיל
בארחא והוו עמיה ר' יהודה ור'
יוסי ור' חזקיה · פתח ר"ש ואמר
°טרף נתן ליראיו יזכור לעולם
בריתו · טרף נתן ליראיו אלין
אינון (ג) זכאין דחלי דקב"ה
דכל מאן דדחיל ליה אתקרי
מאינשי דביתא דמלכא ועליה
כתיב °אשרי איש ירא (ד) את ה'
מהו טרף נתן ליראיו אלא כמה
דכתיב °ותקם בעוד לילה ותתן
טרף לביתה · מהכא אוליפנא
דכל ב"נ דלעי (ה) באורייתא
בליליא וקם בפלגות ליליא
בשעתא דכנסת ישראל אתערת
לאתקנא ביתא למלכא האי
אשתתף בהדה והאי אקרי

וכהנא דקריב קרבנא קדם יי' דברים ל"ב
בעי דלהוי איהו שלים בלא
פגימו שלים באיברוי בלא פגימו
דמומין פסלין בכהנייא · שלים
בגופיה שלים בנוקביה לקיימא
ביה °כלך יפה רעיתי ומום אין שיר ד'
בך דקרבנ' מנחה איהו וצריכין
ישראל למשלח מנחתא דילהון
למלכא כגבר כגוף · שלים
דאינון בהפוכא דסטרא אחרא תהלים קי"א
דהא כיד איש עתי פגים הוו
שלחין ליה דורנ' דכתי' °גורל א' ויקר' ט"ז
ליי' וגורל אחד לעזאזל דאלהים
אחרים כלהו פגימין מסטרא
דצפון והכי רובא דבתי' ע"ז הם תהלים קי"ב
פגימים בנוקבא דילהון חורבא
לילית פגימתא וכו' ור"מ איהו משלי ל"א
ו' מלא י"ה ואיהו בכרורא דא
הי"ו ה' בתראה כוס מלא ברכת
ה' מסטר' דימינא ומסטר' דגבור'
דאיהי דינא שכינת' אתקריאת
הוי"ה הה"ד °הנה י"ד ידו"ד הויה שמות ט'
במקנך אשר בשדה קם

א) נ"א אבוה יש' כמו ובוא אביכו וכדכתיב בנים אתם לה"א זו"ן כדאיתא בא"ח זקניך הוא יש' סבא ור"ל שפנים כאימ' ובכהם בתולה יש סבא היא אימא ובתולת ישראל היא נתה · ברמ"ז : ב) ס"א בזמנא דהלכה ופי' מכני הקונדריס ששם כרובים הרע"כ · ג) פירוש שמגיעים למעלת יראת הרוממות שהם דחלי דקב"ה ולא שיראים מן העונש שהם כיראים מן השוטרים ולא מיקרים יקרת המלך וגדולתו · ד) מצד גדולתו ולא אמר ירא מה' ע"ד ויראת מאלהיך שזה נאמר על יראה העונש העונשה את האדם שלא ירעו אבל אשרי בכל מיכי אושר איש ירא את ה' וזהו ליראיו שיראים אותו מפאת גדולתו ית"ש ה) ל' חלקי הלימוד קודם חצות ואחר חצות ולכן אמר ב"פ ליליא ליל ולילה הרמ"ז :

מבי מלכא ויהבין ליה כל יומא
מאינון תיקוני ביתא הה״ד ותתן
טרף לביתה וחק לנערותי׳ מאן
ביתה כל אינון דמשתתפי בהר׳

ר״מ ואשתטח קמיה ר״ש ׳ אמר
ר״מ זכאה חולקי דמארייה
מטרוניתא איהו בעזרי ע״כ :
קוס רעיא מהימנא מצפצים קי״א א׳ פו׳ ה׳

בליליא אקרון ביתה בני ביתה ׳ ובג״כ טרף נתן ליראיו מהו
טרף טרף ממש דאיהי נטלא מאתר רחיקא עלאה דכתיב
משלי ל״א ׳ממרחק תביא לחמה ׳ ומאן זכי להאי טרף סופיה דקרא אוכח
תהלים קי״א דכתיב ׳יזכור לעולם בריתו מאן דאסתכל (ס״א דאסתדל) באורייתא
לאשתתפא בהדה בליליא ׳ ולא עוד אלא צדיק חד עלאה אית
ליה לקב״ה והוא אשתתף בהדיה וירתין תרווייהו לכנישת׳ דישר׳
ישעי׳ ס׳ דכתיב ׳צדיקים לעולם יירשו ארץ ׳ תו פתח ואמר :
ולא יחלל זרעו בעמיו כי אני יי׳ מקדשו ׳ ת״ח כל מאן דאפיק זרע
תהלים ה׳ לבטלה לא זכי למחמי אפי שכינתא ואקרי רע דכתיב ׳כי
לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע האי מאן דאפיק ליה
בידיה או באנתו אחרא דלא כשרא ׳ ואי תימא דאפיק ליה
באנתו דלא מתעברא הכי נמי לא ׳ אלא כמה דאמרן ועל דא
יבעי ב״נ מקב״ה דיזמין ליה מאנא דכשרא דלא יפגים זרעיה מאן
דאפיק זרעא במאנ׳ דלא כשרא פגים ליה לזרעיה ווי למאן דפגים
זרעיה ׳ ומה בשאר בני נשא כך בכהנא דקאים לתתא כגוונא
דלעילא בקדושה עלאה עאכ״ו ׳ בעמיו מהו בעמיו דהא כתיב
לעילא ׳ אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח וכתיב
ולא יחלל זרעו בעמיו ׳ בהם מבעי ליה מהו בעמיו אלא מלה
דא קלנא בעמיו פגימו בעמיו ועל דא כתיב כי אם בתולה
מעמיו יקח אשה מעמיו ודאי כלא כגוונא דלעילא ׳ כי אני
ה׳ מקדשו מהו מקדשו אלא אנא הוא ההוא דאיהו מקדש
ליה בכל יומא ובגין כך לא יפגים זרעיה ולא ישתכח ביה
פגימו ׳ ובג״ד אני יי׳ מקדשו דאנא בעינא לקדשא ליה ויישתכח
קדישא בכלא דקדישא ישתמש על ידא דקדישא ת״ח קב״ה
ישתמש

יישתמש ע"י דכהנא וישתכח קדישא כד אתי לשמשא ובגין דקב"ה ישתמש על ידא דכהנא דאיהו קדישא כהנא ישתמש ע"י דדכייא דאתקדש בדכיותיה ומאי איהו ליואי (א) ב"נ (ס"א כהנא) אחרא ישתמש ע"י דקדישא אחרא בגין דישתכחון כלא בקדושה לשמשא לקב"ה זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי דעלייהו כתיב °ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי כמה ויקרא כ'
פריישן ישראל מכלא בקדושה לשמשא לקב"ה הה"ד °והתקדשתם שם
והייתם קדושים כי אני יי' אלהיכם · תו פתח ואמר °ליי' הישועה תלים ג'
על עמך ברכתך סלה ליי' הישועה הכי תנינן זכאין אינון ישראל דבכל אתר דאתגלו שכינתא אתגלייא בהדייהו · כד יפקון ישראל מגלותא פורקנא למאן · לישראל או לקב"ה ·אלא הא אוקמוה בכמה קראי והכא ליי' הישועה ודאי אימתי על עמך ברכתך סלה · בשעתא דקב"ה ישגח בברכאן עלייהו דישראל לאפקא לון מן גלותא ולאוטבא להו כדין ליי' הישועה ודאי ועל דא תנינן דקב"ה ייתוב עמהון דישראל מן גלותא הה"ד
°ושב יי' אלהיך את שבותך ורחמך : דברים ל'

א"ש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום · רבי יצחק אמר בגין דאיהו פגים ומאן דאיהו פגים לא אתחזי לשמשא בקודשא והא אוקמוה דב"נ דאשתכח פגים לית ביה מהימנותא וההוא פגימו אסהיד עליה כ"ש כהנא דבעייא לאשתכחא שלים מאריה דמהימנותא יתיר מכלא והא אוקמוה · ר' אלעזר הוה (ב) יתיב בקסטרא דבי חמוי והוא הוה אמר (ג) זילגא דבקסטירא בעינא שכיח אדהכי אעבר חד ב"נ פגים מעיניה חד אמר חמוי (ד) נשאל להאי אמר פגים הוא ולאו מהימנא · אמר נשאל בהדיה אתו שאילו ליה א"ל (ה) טופקא מאן הוא בעלמא · אמר עתירא
אבל

א) נ"ל רמז מה דקי"ל בש"ע א"ח סי' ד' דאסור לקבל מים לרחוץ ממי שעדיין לא רחץ א"ס · אח"י נעלם ממנו שדין הנז' מקורו מהזוהר מא"ן · ב) יושב בחדר והיכל של חמיו · ג) ר"ל שהיה לו חולי עינים וזולגים תמיד עיניו דמעות : ד) נשאלנו מה לעשות והשיב לו כניס הוא ר"ל אין לו אלא עין א' וכידוע שאינו איש נאמן : ה) מפשה היכל הות שפוסים כל דעפים לכנים :

אבל (ו) דישליף בהריה אנא מכלהו · (ס״א עתירא אבל דישליף ווי
על דא בהרה אנא מכלהו) אמר ר׳ אלעזר במלוי אשתמע דלאו
מהימנותא גביה ולאו בר מהימנא הוא · ת״ח קב״ה אמר כל
איש אשר בו מום לא יקרב דהא קדושה דלעילא לא שרייא
באתר פגים · פתח ואמר לתורה ולתעודה אם לא יאמרו כדבר ישעיה ח׳
הזה · לתורה ולתעודה · מאן הוא תורה ומאן הוא תעודה אלא
תורה דא תורה שבכתב תעודה דא תורה שבע״פ תורה שבע״
פה לא שרייא באתר פגים דהא מתורה שבכתב אתכני ·
כתיב צור תעודה חתום תורה בלימודי צור תעודה דא תורה
שבע״פ בגין דתמן אתצרר צרורא דחיי וכתעודה אתקשר קשרא
דחיי (נ״א קשרא דמהימנותא) דלעילא למהוי כלא חד · ומתמן לתתא
אתפרשן אורחין ושבילין הה״ד ומשם יפרד והיה לארבעה ברא׳ ב׳
ראשים ומתמן מתפרשין אורחין בעלמין כלהו חתום תורה חתימה
דאורייתא דאיהי תורה שבכתב כאן אתר · בלמודי אלין נביאי
כד״א ויקם את העמוד הימני ויקרא שמו יכין ויקם את העמוד מלכים א׳ ז׳
השמאלי ויקרא שמו בועז ומתמן אתפרשן אורחי לנביאי מהימני
וקיימי אלין בקיומא לגופא לשית טהירין הה״ד שוקיו עמודי שש שיר ה׳
וכלא לא קיימא אלא בשלימו ולא שרייא קדושה דכלא אלא
בשלימו כד מתחבראן דא בדא כלא הוא שלים כלא הוא חד
לא אתפגים אתר · ועל דא אקריב״י שלם כד״א ומלכי צדק מלך ברא׳ י״ד
שלם · ויהי בשלם סכו · ובגין כך לא שרייא כלא אלא באתר תלים ע״ו
שלים ועל דא כל איש אשר בו מום לא יקרב כגוונא דא קרבנא
דביה מומא לא יתקריב מ״ט דכתיב כי לא לרצון יהיה לכם
ואי תימא הא קב״ה לא שארי אלא באתר תבירא במאנא תביר׳
דכתיב ואת דכא ושפל רוח · האי אתר שלים יתיר הוא מכלא ישעיה נ״ז
(דכתיב ואת דכא ושפל רוח) בגין דמאיך גרמיה למשרי עליה
גאותא דכלא גאותא עלאה ורא הוא שלים · אבל לא כתיב ואת
עור

ו) הוא שלופפי הנז׳ במ׳ בתרא שליפפי וזוו תמרי · והרע״ב פי׳ שאלו זו טוקפא מאן הוא התקיף שבעולם והשיב מתיר׳
הכשיר כי הכסף יענה את הכל וע׳ מק״מ פירוש הכל :

עור ושבור וחרום ושרוע · אלא ואת דכא ושפל רוח · מאן דמאיך גרמיה קב״ה זקיף ליה · ובגיני כך כהנא דקאים לתתא כגוונא דלעילא בעי למהוי שלים יתיר מכלא ולא יתחזי פגים וע״ד אזהר להו לכהני דכתיב איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום · רתו פתח ואמר וכי תגישון עור לזבוח אין רע וכי מלאכי א׳ תגישו פסח וחולה אין רע וכי קב״ה אמר אין רע אי הכי טוב הוא · אלא סופיה דקרא אוכח דישראל באינון יומין הוו ממנן כהני מארי דמומין על גבי מדבחא ולשמשא על מקדשא ואמרי מאי אכפת ליה לקב״ה דא או אחרא ואינון הוו דאמרי אין רע וקב״ה אתיב להון ההיא מלה דהוו אמרי · אמר ישראל אתון אמרי כד מקרבי מארי דמומין על פולחני אין רע מאי אכפת ליה לקב״ה סופיה דקרא מה כתיב הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך · ב״נ מנייכו אי בעיתו לשלומי למלכא ולקרבא קמיה דורונא אתון משדרין ליה בפגימא או לא הירצך או הישא פניך בההוא דורונא כ״ש וכ״ש דאתון מקרבין קמאי ב״נ פגים לקרבא דורונא הא דורונא דילכון לכלבא אתמסר דודאי ב״נ דאיהו פגים פגים הוא מכלא פגים הוא ממהימנותא וע״ד כל איש אשר בו מום לא יקרב · א״ר יוסי זמין קב״ה לאשלמא להו לישראל ולאשתכחא שלימין בכלא דלא יהא בהון מארי דמומין כלל בגין דיהון תקונא דעלמא כאלין מאני ולבושא דב״נ דאינון תקונא דגופא הה״ד ויתיצבו כמו לבוש · דבר אחר כד יתערון מעפרא כמה דעאלו הכי יקומון חגרים או סומין עאלו חגרין וסומין יקומון בההוא לבושא דלא יימרון דאחרא הוא דאתער ולבתר קב״ה ייסי לון וישתכחון שלימין קמיה וכדין יהא עלמא

שלים

זכרי' י"ד שלים בכלא כדין ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד:

שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו וגו':

תהלים ל"ו ר' יוסי פתח צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע יי' האי קרא אית לאסתכלא ביה אבל תא חזי צדק כתרא קדישא עלאה כהררי אל כאינון טורין עלאין קדישין דאקרון טורי דאפרסמונא דכייא ובגין דאיהי סלקא לאתקשרא בהו לעילא כל דינהא בשיקולא חדא לכלא דלית בההוא דינא רחמי משפטיך תהום רבה משפט דאיהו רחמי נחית לתתא לההוא דרגא לתקנא עלמין וחייס על כלא ועביד דינא ברחמי לבסמא עלמא ובגין דאיהו רחמי אדם ובהמה תושיע יי' לכלא בשיקולא חדא אדם ובהמה הא אוקמוה מאן דהוא אדם וישוי לגרמיה כבהמה אדם וכבהמה דין אדם ודין בהמה חד הוא אדם ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר בהמה והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליי' בגין דיעבר עלייהו שבת חד והא אוקמוה:

הקדמה י"ב שופטים ה' רבי חייא פתח יי' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו תא חזי זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי דקודשא בריך הוא אתרעי בהו ואינון מתדבקין ביה ואקרון קדישין עם קדוש וכן עד דסליק לון לדרגא עלאה דאקרי קדש דכתיב קדש ישראל ליי' ראשית (ירמיה ב') תבואתה כמה דאוקימנא דהא ישראל מתמנייא יומין מתדבקין ביה בשמיה ורשימין בשמיה ואינון דיליה כמה דאת אמר ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ ועממין לא מתדבקין ביה (שמואל ב' ז') ולא אזלין בנימוסיה ורשימא קדישא אעדיאו מנייהו עד

דאינון מתדבקן בסטרא אחרא דלאו קדישא ׳ תא חזי בשעתא
דבעא קב"ה למיהב אורייתא לישראל זמין בה לבני עשו אמר
לון בעאן אתון לקבלא אורייתא ׳ בההיא שעתא אתרגיזת ארעא
קדישא ובעאת לאעלא לנוקבא דתהומא רבה ׳ אמרה קמיה
מארי דעלמא (א) פסתירא דחדוה (ס"א דעלמא) תרי אלפי שנין עד
לא אתברי עלמא קלטינא קמי (נ"א קליטנא גו) (נ"א תזדמן קמוי) ערלין
דלא רשימן בקיומך ׳ אמר לה קב"ה כורסייא כורסייא ייבדון
אלף אומין כוותייהו וקיימא דאורייתא לא יזדמן קמייהו הה"ד
יי' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה ודאי בגין
דאורייתא לא אתייהיבת (בגין דאיהי קיימא קדישא) אלא למאן דאית
ביה קיימא קדישא (ב) ומאן דיליף אורייתא למאן דלא אתגזר
משקר בתרי קיימי משקר בקיימא דאורייתא ומשקר בקיימא
דצדיק וכנסת ישראל ׳ דאורייתא להאי אתר אתייהיבת ולא
לאחרא ׳ רבי אבא אמר משקר בתלת דוכתי עלאי משקר
בתורה משקר בנביאים משקר בכתובים ׳ משקר בתורה דכתיב
וזאת התורה וגו' ׳ משקר בנביאים דכתיב וכל בניך למודי יי' דברים ד'
אינון למודי יי' ולא אחרא וכתיב חתום תורה בלמודי אינון ישעיה נ"ד
ולא אחרא ׳ משקר בכתובים דכתיב ויקם עדות ביעקב ותורה שם ח'
שם בישראל וכתיב אך צדיקים יודו לשמך מאן צדיקים דא תלים ע"ח
צדיק וכנסת ישראל דמאן דלא אתגזר ולא עאל בקיומא דילהון שם ק"מ
לא יודון לשמיה קדישא דהיא אורייתא ׳ אמר רבי חייא כיון
דאתגלי קב"ה על טורא דסיני למיהב אורייתא לישראל שכיכת
ארעא ותבת בנייחא הה"ד ארץ יראה ושקטה ׳ תא חזי בר שם ע"ו

נש

א) פי' פתי ידות לשון הארה בלשון יון ופרש"כ פי' שעשועים של שמחה הייתי זה אלפים שנה ועתה קליטנא קולטים
הותי הערלים כי זמינה בה לבני עשו הערלים : ב) א"ה עיין מה שציינתי לעיל על ענין זה .

נש דאתיייליד לא אתמנא עליה חילא דלעילא עד דאתגזר כיון
דאתגזר אתער עליה (רוחא) אתערותא דרוחא דלעילא זכי
לאתעסקא באורייתא אתער עליה אתערותא יתיר זכי ועביד
פקודי אורייתא אתער עליה אתערותא יתיר · זכי ואתנסיב זכי
ואוליד בנין ואוליף לון אורחוי דמלכא קדישא הא כדין הוא
אדם שלים · שלים בכלא · אבל בהמה דאתיילידת בההיא
שעתא דאתייליד ההוא חילא דאית לה בסופה אית לה בההיא
שעתא דאתייליד ואתמנא עליה · ובגין כך כתיב שור או כשב
או עז כי יולד · עגל או טלה או שעיר או גדי לא אתמר לא
שור או כשב או עז ההוא דאית ליה לסופא אית ליה כשעתא
דאתייליד · והיה שבעת ימים תחת אמו בגין לאתיישבא ביה
ההוא חילא ואתקיים ביה · ובמה יתקיים ביה כד ישרי עליה
שבת חד ואי לא לא אתקיים (ועוד דאתייבש מזוהמא דאמיה)
ולבתר דיתקיים ביה ההוא חילא כתיב ירצה לקרבן אשה ליי׳
בקיומא דשבת חד דאעבר עליה · ובר נש׳ בקיומא דשבת
חד אתקיים ביה אתערותא דהאי עלמא וחילא דיליה · בתר
דאתגזר אתער עליה אתערותא דרוחא עלאה וכ״י אעבר עליה
וחמאת ליה ברשימא קדישא ואתערת עליה ושרייא עליה רוחא
דההוא עלמא קדישא כמה דאת אמר ואעבור עליך ואראך יחזקאל ט״ז
מתבוססת ברמיך וגו׳ · ברמיך בתרי ואי תימא התם כד נפקו
ישראל ממצרים דשכיח בינייהו דם פסח ודם מילה כדין כתיב
בדמיך חיי הכא מאי ברמיך · אלא תרין חד דמילה וחד דפריעה
חד דגזירו דכנסת ישראל וחד דפריעה בצדיק יסוד עולם ואין
תרין דמין דבר נש קאים בגינייהו בקיומא דעלמא דאתי הה״ד
ברמיך חיי · רבי שמעון אמר סוד יי׳ ליראיו ובריתו להודיעם · סוד תלים כ״ה
יי׳ ליראיו דא כנסת ישראל · ובריתו להודיעם דא צדיק יסוד עולם
בקשורא

בקשורא חדא · יו״ד תלת אתוון שלימותא דכלא י׳ ראשיתא
דכלא י׳ עלאה דכלא · וא׳ו אמצעיתא שלימותא דכל סטרין
מעבר לכל רוחין ביה תלייא מהימנותא · דל״ת גנתא צרורא
דחיי · את דא זעירא שלימא דכלא · את דא סתימא דכל
סטרין · כד נפיק · נפיק כמלכא עם חילוי · תב (נ״א יתיב) לכתר
י׳ בלחודוי ביה אסתים מלרע ביה נפיק סגיר ופתח (נ״א סגיר ונפיק
ופתח) · ה״א (נ״א דא) שלימותא דכלא לעילא ולתתא והא אתמר
הא ה׳ הא ידיעא · א הוא יו״ד שלימו דתלת אתוון דאינון ברישא
דסתימן ביהו׳ ע׳ג א׳ (ס״א דא׳ הא) (נ״א סתימן ביו״ד) והא אוקמוה
וכלא חד מלה הוא שלימו דשמא קדישא הוא שלימו דעילא
בגין כך לזמנין ה״א נטיל א׳ בזמנא דהיא מתעטרא בעטרוי ·
תא חזי כל את ואת דשמא קדישא אתחזי ביה שלימו דכל
שמא · ויו״ד ה׳א אתמר שלימו דכלא · ה׳ שלימו דכלא ואע״ג
דלאו איהו באלף ה׳א בלחודוי הא אתמר בדיוקנא (נ״ה דא ה׳ · א׳)
ה״י (ס״א איהו) הוא שלימותא דכלא · י בין בסטרא דא בין בסטרא
אחרא שלימו הוא דכלא וא״ו ה״א הוא שלימו יתיר לאתעטרא
לכלא ה׳א דכלא חד והא אתערו ביה חברייא · ת׳ח והיה
שבעת ימים וגו׳ · יו׳ד ה׳א וא״ו ה״א (נ״א וה״ו נ״א יו״ד ס״א) אתגליפו
אתוון והיה ו׳ ה׳ הא שבעת יומין אתכלילו בחד י׳ ה׳ שבעת
יומין י׳ חד כללא דכלא ה׳א תלת היא ותרין בנין וברא חד
תרין אבהן ביה כלילן הא שיתא · ברתא נוקבא חד הא שבעה
אשתמע דה׳ עלאה כלילא דשיתא · י׳ה הא שבעה היינו דכתיב
שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום · והיה שבעת ימים מלכים א׳ ח׳
תחת אמו · תחת אמו אתעטרו שבעת ימים דכתיב לך יי׳ ד״ה א׳
הגדולה והגבורה וגו׳ ועל דא שבעת ימים לתתא ליקרא דאימא כ״ט

שמו״א ב׳ ה׳ עלאה תחות אמו לתתא · כתיב ׳עד עקרה ילדה שבעה ורבת
בנים אומללה עקרא דבל ביתא ילדה שבעה אלין שבעה יומין
דחג הסוכות · ורבת בנים אומללה אלין קרבנין דחג דנחתין בכל
יומא מן מנינא · ות״ח אלין סלקין לעילא ואלין נחתין
עובדיה א׳ לתתא לתתא כד״א ׳אם תגביה כנשר ואם בין ככבים שים
קנך משם אורידך נאם יי׳ וישראל סלקין מתתא לעילא דכתיב
בראשית כ״ח ׳והיה זרעך כעפר הארץ וכתיב ׳והרביתי את זרעך ככוכבי השמים
שם כ״ו ולבתר סלקין על כלא ומתדבקן באתר עלאה על כלא הדא
דברי׳ ד׳ הוא דכתיב ׳ואתם הדבקים בה׳ אלהיכם וגו׳ :

ושור או שה אותו ואת בנו · אמר רבי יוסי כתרגומו לה ולברה
דיעקרא דאימא למנדע ברה ואזיל בתרה ולא אזיל בתר
אבוה ואנן לא ידעינן מאן הוא · לא תשחטו ביום אחד · א״ר
יהודה מ״ט אי תימא משום עגמות נפש דבעירא ניכוס להאי
בביתא חד ולהאי בביתא אחרא או להאי השתא ולהאי לבתר
א״ל אית מאן דישרי ולאו הכי אלא ביום אחד ממש · ת״ח תנינן
יפה תענית לחלום כאש לנעורת ועקרא דתעניתא בההוא יומא
ממש ולאו ביומא אחרא · מאי טעמא · בגין דלית לך יום לתתא
דלא שלטא ביה יומא אחרא עלאה וכד איהו שארי בתעניתא
דחלמא אולפנא דההוא יומא לא אתעדי עד דאתבטל
ההוא גזרה ואי דחי ליה ליומא אחרא הא שולטנא דיומא
אחרא הוא ולא עאל יומא ביומא אחרא דחבריה · כהאי
גוונא לית לך יום דלא אתמנא עליה יומא עלאה לעילא ·
ובעי בר נש לאסתמרא דלא יעביד פגימו בההוא יומא ולא
יתפגים קמי שאר יומין אחרנין · ותנינן בעובדא דלתתא
אתער עובדא דלעילא · אי בר נש עביד עובדא לתתא כדקא
יאות

יאות הכי אתער חילא ברקא יאות לעילא · עביד בר נש חסד בעלמא אתער חסד לעילא ושארי בההוא יומא ואתעטר ביה בגיניה ואי אתדבר ב"נ ברחמי לתתא אתער רחמי על ההוא יומא ואתעטר ברחמי בגיניה · וכדין ההוא יומא קאים עליה למהוי אפטרופא בגיניה בשעתא דאצטריך ליה · כגוונא דא בהפוכא דרא (נ"א כלה) אי עביד ב"נ עובדא דאכזרי הכי אתער בההוא יומא ופגים ליה ולבתר קאים עליה לאכזרי לשיצאה ליה מעלמא · בההיא מדה דב"נ מודד בה מודדין ליה · תנן דישראל אכזריות אתמנע מנייהו מכל שאר עמין ולא יתחזון מניה עובדא בעלמא דהא כמה מארי דדינין קיימין עליה דב"נ בההוא עובדא וזכאה מאן דאחזי עובדא דכשרא לתתא דהא בעובדא תליא מלתא בכלא לאתערא מלה אחרא :

בראשית מ"ב רבי שמעון פתח °וירא יעקב כי יש שבר במצרים האי קרא רזא דחכמתא אית ביה ואית לן לאסתכלא ביה דלאו סיפיה רישיה ולאו רישיה סיפיה אלא ת"ח בשעתא דקב"ה בעי למידן עלמא בכפנא לא יהיב מלה דא לידא דכרוזא דהא כל דינין אחרנין דעלמ' כרוזא כריז עלייהו עד לא ייתון לעלמא ודינא דא לא אתיהיב לכרוזא אלא קב"ה אכריז עליה וקארי הה"ד °כי קרא יי' לרעב · מההיא שעתא אתפקדן על עלמא ממנן אחרנין בפקידו דרעב (א) ([illegible]) ואמיר ליה לב"נ דאית ליה שבעא לאחזאה בגרמיה שבעא דהא אחזי פגימו לעילא ואכחיש מלה דמלכא ובכיכול כאילו אעבר ממנן דמלכא מאתרייהו ועל דא אמר יעקב לבנוי למה תתראו למה תעבידו פגימו לעילא ולתתא ולאכחשא מלה דמלכא וכל אינון ממנן בכרוזו דיליה אבל הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה ותמן אחזיאו גרמיכו בשבעא ולא תכחישו פולמייא דלעיל הכא ות"ח יעקב (ב) מלכים ח' א'

כמה

א) פי' פשר דתבואה פיתייקר . ב) תמה הרמ"ז דהא כתיב ונחיה ולא נמות ולא חי' · ואני אומר דנס על פס"ס ק' דכפ"ק דתענית ד"י אמרינן לאיזה אתם מראים עצמיכם שבעים וכו' ואם נחיה ולא נמות הוא כמו שכר' מתפיסו וכמו פסק' הרמ"ז מתי קריאה ולא יתראו ת"ל תמיס ונחיה : ועוד ק' דאם אמת שלא היה להם אלא מעט מה הוצרך לצוותם שלא יתראו דמה לו לשקר וכ"ש ז"ק ואמת אבל האמת הוא שבכל הארצות התחיל מיד הרעב כפשרז"ל ע"פ והתלנו שנרקבה כל תבואתם אבל בבית יעקב נתקיימה כל התבואה שהיתה להם ולכן חשש יעקב שבניו יתראו

כמה תבואה הוות ליה ולא בעי לשבור אלא בתוך הבאים
בגין דלא ישתכח פגימו בעיבורא דיליה (כאן ס"יך סי' ג' שבסוף הס') :

ויקרא ט' תו פתח ואמר °וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם · ותנינן
ידו כתיב דבעי לזקפא ימינא על שמאלא ואמאי לאחזאה
סם כ"ה עוברא לתתא בגין דיתער עוברא לעילא כתיב °והעברת שופר
תרועה בחדש השביעי וגו' שופר תרועה אמאי לא שופר דמתבר
שלשלאין דמתבר שולטנות' מכל עבדין ובעייא לאחזאה שופר
דאיהו פשיט ולא כפיף לאחזאה חירו לכלא דהא יומא גרים
ובכלא בעי לאחזאה עובדא וע"ד שופר ולא קרן בגין לאחזאה
מאן הוא אתר דאקרי שופר זכאין אינון ישראל בעלמא דין
ובעלמא דאתי דאינון ידעין לאתדבק' במלכא קדישא ולאתערא
חילא דלעילא ולאמשכא קדושה דמאריהון עלייהו בג"כ כתיב
דברים ל"ג °אשריך ישראל מי כמוך וגו' · °ואתם הדבקים ביי' אלהיכם
סם ד' חיים כלכם היום :

הקדמת רעייא מהימנא

ושמרתם מצותי ועשיתם אותם וגו' · פקודין דמארי עלמא הא
תנינן דכתיב ושמרתם מצותי ועשיתם אותם אי נטורי
קא בעינן עובדא למה · תו כל פקודי אורייתא אינון בתרין
גוונין דאינון חד · זכור שמור · זכור לדכורא · ושמור לנוקבא
וכלהו כלא חדא אי שמור לנוקבא אמאי כתיב ושמרתם את
כל מצותי · אלא כלא בהאי קרא · ושמרתם דא שמור ועשיתם
דא זכור דכלא רזא חדא זכירה דא איהי עשייה דהא מאן דאדכר
מלה לתתא אתקין עביד ומתמן לההוא רזא דלעילא וכד מאן
דעביד מלה לתתא ואעביד ההוא רזא דלעילא פקודי אורייתא
אלין אינון שית מאה ותליסר פקודין דאינון כללא דדכר
שמו' כ"ס ע"א ונוקבא וכלא °רזא חדא :

ולא

שבפים לבודים לבכי האדם חסד ה' עליהם ויצקב בוחירם שלא יצאו כן חדא מהתם הכו' כאן וגם הוא רמוז בגמ' שלא יתקבלו וכו' וטעם ב' דאין סומכין על הנס דשמא ה' הטיב עמהם כל עוד שלא היה להם זמן לילך ולקנות אבל אם יתרפלו ולא ירצו לירד מבריסה שמא לא יעשה להם עוד נס ויתוהו כלם וע"כ ונחיה ולא נמות · פרמ"ז (את' כ"ז דמוז בדברי מסר"י · לונגלין שהבאתי בפ"ע והרמ"ז שהביר הדברים · מא"ן) :

ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו׳ פקודא (מ) דא לקדשא ליה בכל יומא לסלקא קדושתיה מתתא לעילא כמה דאיהו קדישא לעילא עד דסליק קדושתיה לאבהן ובנין ׳ ורזא דא ונקדשתי בתוך בני ישראל עילא ותתא ׳ עילא בג׳ דרגין ׳ לתתא בג׳ דרגין ׳ קדושה הא אוקימנא בכמה דוכתי אבל כמה דאית קדושה לעילא על כלא הכי אית קדושה באמצעיתא קדושה לתתא ׳ וכלא ברזא דתלתא קדושה דלעילא לעילא ברזא חדא קדושה באמצעיתא ולתתא תלת דרגין דאינון חד קדוש איהו סטר עלאה דאשתכח ראשיתא לכל דרגין ואע״ג דאיהו סטר טמירא ואקרי קודש מתמן אתפשט פשיטו דנהיר בחד שבילא דקיקא טמירא גו אמצעיתא כיון דאתנהיר גו אמצעיתא כדין אתרשים חד ו׳ דנהיר גו האי קדש ׳ ואקרי קדוש מהאי נהירו אתפשט פשיטו לתתא סופא דכל דרגין ׳ כיון דאתנהיר בסופא כדין אתרשים בנהירו חד ׳ ה׳ ׳ ואקרי קדושה והא אוקימנא ומה דאקרי קדוש קדוש דהא קדש מבעיליה רזא דראשיתא (ס״א דהיינו ראשית) דכלא ׳ הואיל ומתמן אשתכח ואי הכי אמאי אקרי לעילא קדוש דהא תמן ו׳ לא אשתכח ׳ אלא רזא הכי הוא ודאי וישראל מקדשי לתתא כגוונא דמלאכי עלאי לעילא דכתיב בהו וקרא זה אל זה ואמר קדוש ׳ וכיון דישראל קא מקדשי סלקי מתתא לעילא יקרא עלאה עד דאסתלק ו׳ רזא דשמים עלאין לעילא ׳ כיון דאינון שמים אסתלקו לעילא נהיר ההוא קדש בהו (א) וכדין אקרי לעילא קדוש ׳ ולבתר נהיר ההוא נהירו עלאה עד כורסייא דאיהו שמים ׳ ואינון שמים תייבין לדוכתייהו ומתיישבן ביה בההוא נהירו וכדין אקרי קדוש ׳ לבתר נחית ההוא נהירו עד דנטיל כלא חד צדיק עלאה דרגא יקירא לקדשא כלא לתתא ׳ כיון דאיהו נטיל כלא כדין אקרי קדוש ׳ ודא איהו רזא דכלא ׳ ומאן דשוי רעותיה בהאי שפיר קא עביד ומאן דשוי רעותיה בתלת דרגין דאבהן בכללא חדא ליחדא

ישעיהו׳

לון

א) בדברים הנזכרים כיאור רחב בספר כוונות רבינו האר״י ז״ל כידוע מא״ן ׃

יון גו קדושתא דא · אי לא יכיל לשוואה רעותיה יתיר שפיר קא עביד · וכלא לנחתא מגו קדושתא דלעילא לתתא לקדשא כל חד גרמיה בהאי קדושה ולאתערא ליה למפרש פרישו דקדושתא על גביה ורזא דא ונקדשתי בתוך בני ישראל בקדמיתא ולבתר אני יי' מקדשכם · כאן אתר יקדש בר נש גרמיה גו קדושתא דא לאכללא גרמיה בה · כד מטי בר נש לשמא קדישא יי' צבאות ורזא דא אני יי' מקדשכם דא אשכחנא ברזא דספרי קדמאי ואנן לא עבדינן הכי אלא לבתר יי' צבאות בלחודוי · ולבתר כד מטי בר נש המלא כל הארץ כבודו כדין יכלול גרמיה בההוא קדושה
שמות כ' לאתקדשא לתתא גו ההוא כבוד דלתתא ורזא דא ונקדש
ה"ר"ו בכבודי · ולבתר יעביד אורח פרט · לאתקדשא כלא כמה דאנן
נסח
קמ"ג כ' עבדין · לעמתם דמלאכי עלאי דאמרי ברוך כבוד יי' ממקומו דא כבוד עלאה · ולבתר ימלוך יי' לעולם וכו' · דא כבוד דלתתא ובספרא דרב ייסא סבא קדוש קדוש קדוש וכו' דא איהי קדושה לאתקדשא תורה שבכתב בכללא חדא · ולבתר לעמתם ברוך כבוד יי' אלין נביאים ולבתר ימלוך יי' לעולם · רזא דא אנן צריכין בקדושה' דא לאשתכחא תמן קדושה וברכה ומלכות לאשתכחא כלא כחדא · קדושה כמה דאתמר קדוש · ברכה ברוך כבוד יי' ממקומו · מלכות ימלוך יי' לעולם · ועל דא כלא אנן צריכין לאשלמא ועד דא יכוון בר נש וישוי רעותיה בכל יומא ע"כ ·

רס"ב כ' פקודא למקרי ק"ש וכו' :

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי יי' אשר תקראו אותם
בר' א' מקראי קדש אלה הם מועדי · רבי יצחק פתח ויקרא אלהים לאור יום וגו' · תנינן אור דהוה בקדמיתא הוה נהיר מסייפי עלמא לסייפי עלמא כד אסתכל קודשא ב"ה לחייבין דזמינין לקום
איוב ל"ח בעלמא גניז ליה לצדיקייא לעלמ' דאתי הה"ד וימנע מרשעים אורם
תלים צ"ז וכתי' אור זרוע לצדי' · ת"ח ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה הא תנינן יהי אור אור דכבר הוה והכא אי תימא אור דאיהו יום בלחודוי הדר ואמר ולחשך קרא לילה · אי תימא כל חד בלחודוי

הדר

הדר ואמר ויהי ערב ויהי בקר יום א' דלילה לית בלא יום ולית יום בלא לילה ולא אקרי אחד אלא בזווגא חד דקב״ה ובנסת ישראל אקרי אחד ודא בלא דא לא אקרי אחד ׳ תא חזי בגין דכנסת ישרא׳ השתא בגלותא כביכול לא אקרי חד ואימתי אקרי אחד בשעתא דיפקון ישראל מן גלותא וכנסת ישראל אהדרת לאתרהא לאזדווגא ביה בקב״ה הה״ד ביום ההוא יהיה יי׳ אחד זכרי׳ י״ד
ושמו אחד ׳ (בגין כך ויהי ערב ויהי בקר יום אחד) ודא בלא דא לא אקרי אחד ׳ ת״ח מועדי יי׳ אשר תקראו וגו׳ לזמנא כלא לאתר חד ולאשתכחא כלא בשלימו ברזא דאחד ולמהוי ישרא׳ לתתא (בזווגא חדא) גוי אחד בארץ תינח קב״ה בכנסת ישרא׳ דאקרי אחד ישראל לתתא דאינון זמינין כגוונא דלעילא במה יקרון אחד ׳ אלא בירושלם דלתתא יקרון ישרא׳ אחד מנא לן דכתיב
גוי אחד בארץ ׳ ודאי בארץ הם גוי אחד עמהו אקרון אחד שמואל ב׳ ז׳
ולא אינון בלחודייהו דהא ומי כעמך ישראל גוי אחד סגי ליה אבל לא אקרון אחד אלא בארץ בזווגא דהאי ארץ כגוונא דלעילא ובגין כך כלא קשיר דא בדא בזווגא חדא זכאה חולקיהון דישרא׳ ׳ ששת ימים תעשה מלאכה אתמר והא אוקמוה רבי יוסי ורבי חייא הוו אזלי בארחא וכו׳ ׳ עד הושיעה ימינך

ויתנני ככה נדפס בניסת והיה רק ל״ב ע״ה ׳ וצריך להוסיף בשורה ו׳ אחר תלת קדישת

א״ל את חמי ואנא חמינא מפומיה דרבי שמעון שמענא מלה ובבינא ׳ א״ל מאי האי ׳ סי׳ י״ט כי כרקח יהות :

אלה מועדי יי׳ מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדם ׳ רבי יצחק פתח לך אמר לבי בקשו פני את פניך יי׳ אבקש ׳ תהלים כ״ז
האי קרא אוקמוה חברייא בכמה אתר אבל האי קרא הכי אתמ׳ לך אמר לבי ׳ דוד מלכא אמר דא בגין כנסת ישרא׳ לקבל מלכא קדיש׳ ומאי אמר לך אמר לבי בגינך אמר לבי לבני עלמא ואזהר לין לבי ׳ דאיהו אחיד בידה דדא בגין מלכא עלאה אמר ׳

בקשו

בקשו פני אלין עטרי מלכא דאיהו אחיד בהו ואינון ביה אינון
שמיה ואיהו שמיה מלה חדא הוא׳ בגין כך אמר דוד את פניך
תהלים קה יי׳ אבקש כד"א ׳דרשו יי׳ ועזו בקשו פניו תמיד׳ ת"ח יאות הוא
דוד מלכא למימר שירתא בגין כנסת ישראל יתיר מכל בני
עלמא ולמימר מלי דכנסת ישראל למלכא בגין דאיהו אחיד בה
ד"א לך אמר לבי בקשו פני בגינך אמר לבי לבני עלמא בקשו
פני (ס"א את פניך יי׳ אבקש) אלין זמנייא וחגייא דכלהו זמין להון לאתר
(א) דאקרי קדש בגין לעטרא לון כל חד וחד ביומיה כל חד
וחד בזמניה וישאבון כלהו מההוא עמיקא דעמיקתא
דנחלין ומבועין נפקין מניה בגין כך כתיב מקראי קדש
זמינין אינון לההוא אתר דאקרי קדש לאתעטרא ביה ולאשתאב׳
ביה בגין דיתקדשון כלהון כחדא וישתכח בהו חדוותא׳ רבי
אבא אמר מקראי קדש (ב) זמינין דקדש וכד מהאי זמינין זמינין
מן נהרא דנגיד ונפיק׳ למלכא דזמין בני נשא לסעודתיה אעטר
קמייהו מכל זיני מיכל׳ ודע"ב אפתח להו גרבי חמרא שפיר בריחא
שפיר למשתייא׳ דהכי אתחזי׳ מאן דמזמין למיכלא ולמשתייא
וכן׳ כך מקראי קדש בגין דאינון זמינין לסעודתא דמלכא
שה"ש א׳ וזמינין אינון לחמרא טב ושפיר דמנטרא (כד"א ׳כי טובים
דודיך מיין׳ ועל דא כתיב מקראי קדש׳ אשר תקראו
שמות כ"ב אותם במועדכם (והכי תנינן) כתיב ׳ואנשי קדש תהיון לי
ישראל לתתא אקרון אנשי קדש׳ כיון דזמינין אינון מקדש מלעילא
אתון אנשי קדש לתתא זמינו להו בדין אתקינו סעודתא
וחדו דהוא לכו אתחזי בגין דאתון אתקרון אנשי קדש ויהון כלהו.
זמינין

ר) ה"ס ליה: ואתכה קדש. כתב מגלה אלא מתני מהא מקום ובסיס לאלה שהות הקדש בגמור בפנים ולאותה הוה
בפולר וזהו מקראי: כן ז"ל סה"ב מקראי קדש שזמנים מקדש שמזך קלת הארץ לכל מקדש העליון ע"כ ושות
כנת"ס המזמין אורח לאכול. הרמ"ז:

זמינין בכל סטרין דקדש לעילא ותתא ׳ ד"א אלה מועדי יי׳ מהו מועדי יי׳ ר"ש אמר מיי׳ אינון דביה אתקשרו מתתא לעילא ומעילא לתתא כלהו ביה מתקשרן ומתעטרן (ס"א ומתעתדן) (נ"א ומתלהטין) כלהו לאתקשרא קשר חד בקשרא דמלכא מאי טעמא כמה דמלכא ירית לאבא ולאימא ואחיד בההוא קדש ואתעטר בהו (בגין) כך כל אינון דאחידן ביה במלכא בעיין לאזדמנא בההוא אתר עלאה דאקרי קדש בגין דיתאחדו כלהו כחדא (במלכא) ׳ ועל דא מועדי יי׳ אקרון ולבתר מקראי קדש דהא בהו אתעטר במלכא אשר תקראו אותם במועדם תרין חולקין אית לישראל בהו אי מסטרא דמלכא חולקא עלאה אית לישראל ביה דכתיב ׳ואתם הדבקים ביי׳ אלהיכם וגו׳ ׳כי חלק יי׳ עמו ׳ ואי מסטרא עלאה דקדש חולקא עלאה אית לישראל ביה דכתיב ואנשי קדש תהיון לי וכתיב קדש ישראל ליי׳ ועל דבר אתחזי לזמנא להו ולתקנא קמייהו חדוותא וסעודתא ולמחדי בהו ׳ ומאן דמזמן לאחרא (ס"א לאורחא) בעי לאחזאה ליה חידו ואנפין נהירין לעטרא (נ"א לנטרא) אורחיה דההוא אושפיזא למלכא דזמין אושפיזא יקירא אמר לבני היכליה כל שאר יומין הויתון כל חד וחד בביתיה דא עביד עבידתיה ודא אזיל בסחורתיה ודא אזיל בחקליה ׳ בר ההוא יומא דילי דכולכון מתערין (ס"א מתעתדי) בחדוותא דילי השתא זמינית אושפיזא עלאה ויקירא לא בעיא דתשתדלון בעבידתא ולא בסחורתא ולא במדברי אלא כלהו אזדמנו כגוונא דההוא יומא דילי ואתקינו גרמייכו לקבלא לההוא אושפיזא באנפין נהירין בחדוותא בתושבחתא ׳ אתקינו ליה סעודתא יקירא בגין דיהא זמינו דילי בכל סטרין ׳ כך אמר קב"ה לישראל בני כל שאר יומין אתון משתדלי בעבידתא בסחורתא בר ההוא יומא דילי ׳ השתא אושפיזא עלאה ויקירא זמינית אתון קבילו ליה באנפין נהירין זמינו ליה אתקינו ליה

דברי׳ ד׳ סס ל"ב

סעודתי עלאי פתורי מסדרן כגוונא דההוא יומא דילי ׳ בג״כ
תקראו אותם במועדם ׳ ת״ח בשעתא דישראל לתתא חדאן
בהני מועדייא ומשבחין שבחא לקב״ה מסדרין פתורי מתקני
גרמייהו במאני יקר מלאכי עלאי אמרין מה טיבן דישראל בכך
קב״ה אמר אושפיזא עלאה אית לון יומא דא ׳ אמרי ולאו דילך
הוא מההוא אתר דאקרי קדש ׳ אמר לון וכי ישראל לאו קדש
נינהו ואקרון קדש לון אתחזי לזמנא אושפיזא דילי חד מסטרא
ירמיה ב׳ דילי דהא אינון דבקים בי וחד מסטרא דקדש דכתיב °קדש
ישראל ליי׳ הואיל וישראל אקרון קדש אושפיזא דילהון הוא ודאי
בגין דזמינו דהאי אושפיזא מקדש הוא דכתיב מקראי קדש ׳
תהלים קמ״ד פתחו כלהו ואמרו °אשרי העם שככה לו ׳ תלתא אינון זמינין
מקדש ולא יותר ׳ חג המצות ׳ וחג השבועות . (א) וחג הסוכות
א״ל רבי אבא וכי שבת לאו מקדש הוא זמין ׳ א״ל לאו בתרי
שמו׳ ל״א סטרין ׳ חד דהוא ודאי אקרי קדש דכתיב °ושמרתם את השבת
כי קדש היא לכם ׳ וחד בשבת לאו זמין הוא דהא ירותא דילי
הוא ודאי ׳ ירותא דקדש הוא ירית ולאו זמינו ועל דא כולהון
זמינין בקדש ומתקשרן בשבת ומתעטרן ביה ׳ בהאי יומא
שביעאה אתעטר ביה וע״ד שבת לאו זמין הוא ׳ לברא דעאל
לביתא דאבוי ואמיה ואכל ושתי בשעתא דהוא בעי ׳ למלכא
דהוה ליה ברא יחידאי חביבא דנפשיה יהב ליה שושבינין
לנטרא ליה ולאתחברא בהו אמר מלכא יאות הוא לזמנא
לאלין שושבינין דברי ולאחזאה יקרא וחביבותא דילי בהו זמין
לון להני שושבינין ׳ ברא לא אתחזי לזמנא אלא למיעל
ולמיכל ולמשתי בביתא דאבוי בשעתא דאיהו בעי ׳
שם ט״ו הדא הוא דכתיב °מי כמוכה באלים יי׳ מי כמוך נאדר בקדש

נאדר

(א) כי רק בג׳ אלו חייבין בראייה הרמ״ז :

נאדר בקדש וראי כבר דאתתקן (ס"א דאתתקף) באבוי נאדר בקדש ולאו זמין מקדש · ששת ימים תעשה מלאכה ששת ימים מאי עבידתייהו · א"ר יוסי כתיב כי ששת ימים עשה יי' את השמים ואת הארץ ולא כתיב בששת והא אוקמוה וכל יומא ויומא עביד עבידתיה ואקרון יומי מלאכה · א"ר יצחק אי הכי אמאי אקרון ששת ימי חול אמאי חול · א"ר יוסי השתא אתנהיג עלמא על ידא דשלוחייהו בג"כ יומי חול אקרון · ר' חייא אמר בגין דשרי למעבד בהון עבידתא וכג"ד לא אקרון קדש · ומאן דלאו אקרון קדש חול אקרון · ועל דא אתקינו חברייא בהבדלה בין קדש לחול · מאי הבדלה הכא אלא קדש מלה בגרמיה הוא ושארא מניה אתיין · ועל דא אלין לעובדא ואלין לנטרא ואימתי אשתכח נטירו בהו · כד זמינין מקדש · א"ר יהודה חדוותא ונטירותא דיומא דשבתא על כלא הוא בגין דהאי יומא אתעטר באבא ואימא ואתוסף קדושה על קדושתיה מה דלא אשתכח הכי בשאר יומי דהא הוא קדש ואתעטר בקדש אוסיף קדושה על קדושתיה · בגין כך האי יומא חדוותא דעלאי ותתאי כלא חדאן ביה · מלי ברכאן בכלהו עלמין · כלהו מניה אתקנו (נ"א אתזנו) בהאי יומא נייחא דעלאי ותתאי · בהאי יומא נייחא דחייביא דגהינם · למלכא דעבד הלולא לבריה יחידאי אעטר ליה בעטרא עלא' מני ליה מלכא על כלא בהאי יומא חדוותא לכלא חד סנטירא דאתפקד על דינא דבני נשא הוו בידיה גוברין דבעיין קטולא גוברין דבעיין לאלקאה בגין יקרא דהאי יומא דחדוותא דמלכא שביק דינוי ונטר לחדוותא דמלכא כך ההוא יומא הלולא דמלכא במטרונית' חדוותא דאבא ואימא עליה · חדוותא דעלאין ותתאין בחדוותא דמלכא כלהו חדאן ולא יצטערון ביה · על דא כתיב וקראת לשבת ענג מאי ענג · ענג לא אשתכח אלא לעילא באתר דקדש עלאה שארי כד"א אז תתענג על יי' דהאי ענג על יי' הוא והאי יומא דהוא הלולא דמלכא אתעטר בההוא עטרא דענג הה"ד

רמ"ח

ישעיה נ"ח

וקראת

וקראת לשבת ענג · מה דלא אשתכח הכי בשאר יומין · בהאי יומא תלת סעודתאן בעיין בני מלכא לזמנא ולסדרא פתורי בגין יקרא דמלכא כמה דאוקימנא · וכד אזדמן ביה חגא או זמנא לא יסדר ב"נ תרי פתורי בכל סעודתא חד לשבת וחד (א) לאושפיזא בגין דכתיב 'על שלחן המלך תמיד הוא אוכל שמואל ב' ט'
ספוקא הוא בפתורא דמלכא לההוא אושפיזא דאתייא ליה · ועל דא בעי בר נש לסדורי פתורא שלימא למלכא והוא יהיב מיניה לאושפיזא אמר רבי אלעזר סעודתא תליתאה דשבת כד אערע ביה אושפיזא שבקין ליה או לא שבקין ליה · (ב) אי לא שבקין ליה אשתכח אושפיזא דחייא מפתורא דמלכא אי שבקין ליה אשתכח פגימו בסעודתא דמלכא אמר ליה רבי שמעון אבוי למלכא דאיערע ביה אושפיזא ונטיל מיכלא מקמיה וסלקיה לאושפיזיה אשתכח אף על גב דמלכא לא אכל עמיה ממיכלא דמלכא קא אכיל ומלכא יהיב ליה למיכל וכל דא בגין דהוא אושפיזיה דמלכא ובכי רב המנונא סבא לא חיישי לאושפיזא בשעתא דא ולבתר מסדרי פתורא לאושפיזא בהאי יומא מלולא אסיר הרא ה"ר 'ממצוא חפצך ודבר דבר ישעיה נ"ח
ותנן (ג) חפצך כתיב בגין דהאי יומא כל מהימנותא אתקשר ביה · א"ל רבי אלעזר והיך עבידנא דלא לסדרא (ס"א לסלקא) סעודתא דמלכא לאושפיזא דהא ארביסר דחל להיות בשבת סלקא סעודתא דמלכא לפסחא אף על גב דלאו איהו אושפיזי א"ל הכי אמינא דאי הוא אושפיזיה (כל ההוא יומא) יכלא לסלקא ליה ואי לאו לא סלקא ליה · ואי נימא די"ד דחל

להיות

א) מלבד הכתוב לקמן שהעטרת י"ט הוא אושפיזא שאנו מזמנין אותו י"ל שאותו האור המגולה שמאיר בכא"י דאי' הוא כאורח שכן דרך השוים תמיד הוא שגה"י דאכא ככנסים באימא · ב) פי' שמניחים את האושפיזא ועוזבין אותו וכתב הרמ"ל שמכאן שטועין הטועין שסועדים ב' וג' יחד בחורף ע"כ ויפה כיון דלכל מפרשי הזוהר הרמ"ק והרח"ו ועל כולם האר"י זצ"ל מ"מ כאן אושפיזא דחייא נ"ל שלמ"ש לא יהא אדם תאב לאכול ואם חולקים סעודתם לב' יתאכו לאכיל והלכך זה גם התוס' חולקים על סברת הראש בזה ודאוי לעשות כדבריהם ג) פי' חפצך אסור דוקא ומגה דגם ודבר דבר ר"ל דבר שלך של צרכך דחול הרמ"ז :

להיות בשבת אתרחייא סעודתא דמלכא מקמי סעודתא דפסחא
שאני פסח דסעודתא דשבת אתרחייא בכמה גוונין חד בגין
מצות ומרורים דבעי בר נש דישתכח תאיבא וחד בגין פסח
והא נהמא לא אשתכח מו' שעות ולמעלה דסדורא דפתורא
בלא נהמא לאו הוא סדורא ואי תימא בחמרא חמרא שארי
בגין דתאיב (ס"א דנכיר ק"א דנגיר) לבא אבל מיומי אשתדלנא דלא
בטילנא סעודתא דשבת אפילו אינון יומי דאשתכח ביה בהאי
יומא חקל דתפוחין קדישין אתברך ומתברכן עלאין ותתאין והאי
יומא קשורא הוא דאורייתא' א"ר אבא הכי הוה עביד ר' שמעון
בזמנא דאסתלק סעודתא דשבתא מסדר פתוריה ואשתדל
במעשה מרכבה והוה אמר הא סעודתא דמלכא דייתי למיכל
גבאי' בגיני כך שבת אשתכח בכלא עדיף מכל זמנין וחגין
ואקרי קדש ולא מקרא קדש' אמר רבי יהודה כלהו מועדים
מקראי קדש קרינן בהו' אבל נפקי ר"ה ויומא דכפורא דלא
אשתכח בהו חדוותא דהא אינון דינא הוו אבל אין תלתא
זמנין מקדש לחדוותא לכלא לאשתעשעא בהו בקב"ה הה"ד
ושמחתם לפני יי' אלהיכם וכתיב ושמחת לפני יי' אלהיך' דברים ט"ז
בהאי יומא דשבתא אתנשי כל צערא וכל רוגזא וכל דוחקא סס כ"ז
מכל עלמא בגין דאיהו יומא דהילולא דמלכא דנשמתין אתוספן
כגוונא דעלמא דאתי' א"ר יצחק לרבי יהודה כתיב זכור את שמות כ'
יום השבת לקדשו ותנינן זכרהו על היין אמאי על היין' א"ל בגין
דיין חדוותא דאורייתא ויינא דאורייתא חדוותא הוא דכלא'
והאי יין חדי למלכא והאי יין מעטרא למלכא בעטרוי הה"ד
צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו שיר ג'
ותנינן בכלא בעייא לאחזאה ב"נ עובדא' דלא אשתכח קדושה
אלא

שיר א׳ אלא ביין כד״א ׳כי טובים דודיך מיין מיין אינון טבאן׳ נזכירה דודיך מיין׳ ועכ״ד קדושה דשבת כיין והא אוקמוה והא אתמר:
ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש וגו׳׳ רבי חייא פתח
שה״ש ה׳ ׳אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק וגו׳׳ אמרה כנסת ישראל אני ישנה בגלותא דמצרים דהוו בני בשעבודא דקשיו ולבי ער לנטרא להו דלא ישצון בגלותא קול דודי דופק דא
שמות ו׳ קב״ה דאמר ׳ואזכור את בריתי׳ פתחי לי פתחא כחדודא דמחטא ואנא אפתח לך תרעין עלאין פתחי לי אחותי דהא פתחא לאעלא לי בך הוא דלא ייעלון לגבאי בני ישׂא בך אנת הוא פתחא לאעלא לי בך אי אנת לא תפתח פתחך הא אנא סגיר דלא ישכחון לי בגין כך פתחי לי פתחי לי ודאי׳ ועל דא אמר
תהלים קי״ח דוד כד בעא לאעלא למלכא אמר ׳פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה׳ זה השער ליי׳ דא הוא פתחא ודאי לאעלא למלכא זה השער ליי׳ לאשכחא ליה ולאתדבקא ביה ועל דא פתחי לי אחותי רעיתי שראשי וגו׳ בגין לאזדווגא עמך ולמהוי עמך בשלם דעלמין׳ ת״ח בשעתא דקב״ה הוה קטיל לבוכרי דמצראי כל אינון דקטל בפלגות ליליא ואחית דרגין מעילא לתתא׳ ביה שעתא עאלו ישראל בקיומא דאת קדישא אתגזרו ואשתתפו בכנסת ישראל ואתאחדו בה׳ כדין ההוא דמא אחזיאו ליה על פתחא׳ ותרין (ס״א תלת) דמי הוו חד דפסחא וחד דמא דאתגזרו׳ והוה רשים על פתחא רשימא דמהימנותא חד הכא
שמות י״ב וחד הכא וחד בינייהו והא אתמר ׳ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף בגין לאחזאה מהימנותא:

ובארבעה (נ״א וכתיבה) עשר׳ הא אתמ׳ דהא כדין מבטלין חמץ ושאור ואסתלקו ישראל מרשות׳ אחרא ואתעקרו מניה ואתאחדו במצה קישורא

קשורא קדישא · בתר דאתגזרו עאלו בה עד (א) דאתפרעו
ואתגלייא רשימא דילהון וכדין יהב להון קשורא באתר עלאה
בקשורא דמהימנותא באתר דכתיב *הנני ממטיר לכם לחם מן שמות י״ו
השמים מן השמים דייקא והא אוקמוה׳ ת״ח בארביסר (נ״א כפטיסר)
בשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח בשלימו עם שמשא (ב) וכתרין
תתאין לא משתכחין כל כך בעלמא דהא בחדתותי דסיהרא
זינין בישין משתכחין ומתערי לאתפשטא בעלמא ובשעתא
דזווגא דסיהרא אשתכח בנהירו דשמשא בשלימו מתכנשי כלהו
לאתר חד וקדושי מלכא אתערו כדין כתיב *ליל שמורים הוא שם י״ב
ליי׳ דהא זווגא קדישא אשתכח והוא שמורים בכלא *ר׳ אחא
אמר בגין כך תקונא דכלא (נ״א דכלה) בההוא יומא ובליליא
אשתכח ישובא דביתא ווי לאינון דלאו מבני ביתא נינהו כד
אתאן לאזדווגא אורייתא (ס״א אריוותא) כחדא ווי לאינון דלא
אשתמודען גבייהו בגין כך ישראל קדישין מתקנין לון ביתא כל
ההוא יומא ועל ידייהו עיילי מאן דעיילי ואינון חראן וזמרן
תרווייהו זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי אמר ר׳
יוסי למה לן לאטרחא כולי האי קרא שלים הוא דהא בהאי
ליליא זווגא עלאה קדישא אתער ואשתכח הה״ד הוא הלילה
הזה ליי׳ שמורים מאי שמורים תרי זווגא דסיהרא בשמשא
לכל בני ישראל לדרתם דהא מכאן ולהלאה אתאחדו ואתקשרו
בקשורא דשמא קדישא ונפקו מרשותא אחרא בגיני כך בארבע׳
עשר מתקני גרמייהו ומבערי חמץ מביניייהו ועיילי ברשותא קדיש׳
וכדין מתעטרי חתן וכלה בעטרוי דאימא עלאה ובעי בר נש
לאחזאה גרמיה דאיהו בר חורין׳ א״ר יוסי הני ארבע כסי דההוא
ליליא אמאי · א״ר אבא הא אוקמוה חברייא לקביל ד׳ גאולות
אבל שפיר הוא בספרא דרב ייסא סבא דקאמר הואיל וזווגא
קדישא אשתכח בהאי ליליא בכל סטרין וזווגא הוא בארבע קשרין
דאינון ד׳ דרגין ולא מתפרשי דא מן דא כד זווגא דא אשתכח
ואנן בחדוותא דילהון אתערנא בגין דהא זכינא בהו דמאן

דאחיד

א) משמע כתנרים קים מילה ופריעה · ה״ס · ב) הקליפות חיצוניות לחוץ מגבול הקדושה לא נאלא ואז כ״כ בעולם

דאחיד בדא זכי בכלא ועכ"ד אשתני ליליא דא מכל שאר לילוון ובעינן למעבד (ג) שמא ככלא ולמחדי בהאי ליליא בגין דחדוותא הוא (ד) לעילא ותתא · ועוד אמר דארבע אלין ארבע גאולות קרינן להו · מ"ט בגין דהאי דרגא בתראה (ה) גואל אתקרי המלאך הגואל · ולא אקרי גואל אלא על ידא דדרגא אחרא עלאה דקיימא עלה ונהיר לה · ודא לא אפיק לה נהורא אלא בגין (ו) תרין דרגין · (ס"א כאינון דרגין) דעליה אשתכח דד' אלין (ז) ארבע גאולות נינהו · ר' יהודה שאל לר' אבא הא כתיב שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם וחדוותא הוא כל שבעה אמאי לא אשתלים הלל כל ז' יומין כמו בסכות דאשתכח ח' יומין הלילא בשלימו דחדוותא כל יומא ויומא א"ל שפיר קאמרת אבל ידיעא הוא דהא הכא לא אתקשרו ישראל כל כך בכלא כמה דאתקשרו לבתר · בגין כך בהאי ליליא דזווגא אשתכח בכל אינון דרגין עלאין וחדוותא דכלא אשתכח וישראל אתקשרו בההוא חדוותא עבידנא שלימו והלילא אשתלים · אבל (כאינון דרגין עלאין) לבתר אע"ג דכלהו משתכחי עד כען ישראל לא אתקשרו בהו (ח) ולא אתפרעו לאתגלייא רשימא קדישא ולא קבילו אורייתא ולא עאלו במה דעאלו לבתר · בגין כך (ט) בסכות שלימו דכלא אשתכח ביה וחדוותא דכלא יתיר אבל הכא עד כען לא זכו ולא אשתכח שלימו ביה כ"כ אע"ג דאשתכחו כל ז' לאו הוא באתגלייא וישראל עד לא אתקשרו בהו כדקא חזי · ועכ"ד חדוותא דכלא ושלימו דהלילא בהאי ליליא בגין ההוא חולקא דאתקשרו ביה · מאי טעמא דכיון דבההוא ליליא זווגא אשתכח בכל קשורא דכלא אשתכח בסטרא דזווגא ולא בסטרא דישראל דבר זווגא אשתכח בה משתכחין תרין

שמו' קנ"ז
ר"ח כ'

ג) פי' שד' הכוסות הם בסוד ד' אותיות ומילואיהם וכן כוס של ברכת ה' שהשם מתברך במילואיו כ"ה ו"ו הה"ך גי' רל"ב. בכ"י (ס"א שינוית) והוא ע"ש השינויים שמשתנים הסירות לכן שלא כסדר כי ע"כ נקרא פסח דילוג כנז' בשה"כ: ד) או"א וז"ן: ה) ם הזמה כנז' בשה"כ שמביא גואל לבני בניהם מילוי גאולה גמ"ל אל"ף וא"ו למ"ד ה"א המילוי לבד גימ' כוס כמ' רל"ב: ו) ב' יסודות דאו"א: ז) וז"ש רז"ל כנגד והוצאתי והצלתי וכו' כי והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים הוא בסוד המ' הקלוה המנגדת לערות הארץ והצלתי אתכם מעבודתם ר"ל שיצילם מכח הטלה הבולט שם שהם עובדים אותו והוא בסוד זכר הק' וגאלתי בסוד אימא שממנה הסירות ולקחתי במ"ת בסוד חכמה שמשם התורה. הרמ"ז: ח) כאן מעתה שלא היתה להם פריעה וסותר לאה דלעיל בסמוך. א"ה: ט) שכבר נגלה במילה ובתורה. הרמ"ז.

(ס״א תליה) דרגין דקיימי עלה וכד אלין משתכחי הא כדין גופא
אשתכח בהו וכדין שלימו דכלא וחדוות׳ מכלא והילא אשתל״ם
דהא כדין אתעטרת סיהרא בכלא · אבל לא לבתר דכל יומא
ויומא אשתכחי וישראל עד לא זכו בהו הא לאו הילא שלימא
כמו בזמנין אחרנין א״ל ר׳ יהודה שפיר הוא והכי הוא ודאי · והא
זמנא אחרא שמענא ליה כהאי גוונא ואנשינא מילי · השתא
מלה אחרא בעינא למנדע הא חזינא בפסח ז׳ ובסכות ז׳ (א) ושלימו
דחדוותא ביומא אחרא · (ב) בשבועות אמאי לא אשתכחו ביה
ז׳ יומים והא הכא אתחזון יתיר מכלא · פתח ואמר ומי כעמך שמואל ב׳ ז׳
כישראל גוי אחד בארץ · וכי מאי שנא הכא דאקרון ישראל
אחד יתיר מאתר אחרא · אלא כיון דשבחא דישראל אתייא
לפרשא קרא לון אחד דהא בכל אתר שבחא דישראל אחד הוא
מ״ט בגין דכל קשירו דעלאי ותתאי בהאי אתר דאקרי (ג) ישראל
אשתכח · (ועיין) דאתקשר במה דלעילא ואתקשר במה דלתתא
ואתקשר בכ״י · וע״ד אקרי כלא אחד ובאתר דא אשתמודעא
מהימנותא וקשורא שלימא ויחודא עלאה קדישא · וע״ד יומא דא
קשורא דמהימנותא הוא קשורא דכלא וכתיב עץ חיים היא משלי ג׳
למחזיקים בה אילנא הוא דאקרי אחד וע״ד בגין דאינון מתקשרי
באתר דא אקרי הכי ועץ חיים אחד הוא ודאי אקרי בגין דכלא
ביה אתקשר ויומא (ס״א ושמא) דיליה אחד ודאי קשורא דכלא
ואמצעיתא דכלא הה״ד ועץ החיים בתוך הגן בתוך ממש במציעות בראשית ב׳
ואחיד בכל סטרין ואתקשר ביה וע״ד פסח וסכות והוא באמצעית׳
בגין דאיהו אמצעיתא דכלא ודא הוא שבחא דאורייתא בהאי
יומא ולא יתיר שבחא דמהימנותא וקשורא דכלא · א״ר יהודה
בריך רחמנא דשאילנא וזכינא להני מילי · א״ר יצחק חדוותא

א) הוא יום ח׳ תאמר זה שלא תאמר שגם חג ש״ע הוא יום ח׳ וא״כ גם שבועות יהיה כמוהו לז״א שש״ע הוא מחובר עם ז׳ ימים של חג שהוא סיום השמחה ולכן גם הוא היה תשלומין למי שלא חג בכל ימי החג וכדתנן כפ״ק דחגיגה מי שלא חג וכו׳ : ב) כי׳ והלא גם הוא יש לו תשלומין ז׳ ימים כשאר ב׳ המועדים ולמה יגרע שלא יהיו ימי תשלומיו י״ט כב׳ אחרים וכ״ש שבר׳ שבשבועות יהיו ז׳ י׳ יותר מפסח וכו׳ שהוא מיוסד על השביעיות ועוד שקדושתו גדולה שלא היה ולא יהיה יום יותר מקודש ממנו ולפי התגדל רוב הקדושה והשפע ככה יתפשט אורו וגדולתו בימים הרבה ולמה א״כ יתמעט בשנו׳ כערך הפחות יום אחד בלבד : ג) וו״ש שמואל ב׳ ומי כעמך כישראל פי׳ שעמך הוא כישראל וכד״ס כאמר ישראל וכו׳ ודו״ק

ושירתא זמינין ישראל לשבחא לקב"ה כהאי שבחא דמשבחי
ישראל בליליא דפסחא דכ"י אתקדשת בקדושה דמלכא הה"ד
ישעי' ל' °השיר יהיה לכם כליל התקדש חג · כליל התקדש חג דייקא
ברוך יי' לעולם אמן ואמן :

במדבר כ"ח וביום °הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה ליי' בשבועותיכם מקרא
ד"ה א' קדש יהיה לכם וגו' ר"ש פתח °אז ירננו עצי היער מלפני
י"ו יי' כי בא לשפוט את הארץ · זכאה חולקיהון דאינון דמשתדלי
באורייתא יממא ולילי דידעין ארחוי דקב"ה ואתאחדן בשמיה
(כל יומא) ווי לאינון דלא משתדלי באורייתא דהא לית לון חולקא
בשמא קדישא ולא אתאחדן ביה לא בהאי עלמא ולא בעלמא
שיר ז' דאתי מאן דזכי בהאי עלמא זכי בעלמא דאתי דהכי תנינן °דובב
שפתי ישנים אע"ג דאינון בההוא עלמא שפוותייהו מרחשן תמן
אורייתא · ת"ח עד השתא אקריבו ישראל תבואת הארץ תבואת
הארץ ודאי · ואתעסקו ביה ואתקשרו בההוא קשורא · ואע"ג
דדינא אשתכח בשלמא אשתכח ביה (ס"א דעלמא מתנהגא ביה)
ואקריבו שעורים בגין דאיהו קדמאה מכל שאר תבואה ומן
קדמאה מתקרבא ולא מההוא דמתאחר דהא אחידו קדמאה
דישראל אתאחדו ביה בקב"ה הכא הוא · אמר קב"ה אנא יהבית
שמות י"ו לכו מן במדברא מההוא אתר דאקרי שמים דכתיב °הנני ממטיר
לכם לחם מן השמים ואתון מקרבין קמאי שעורים ורזא דמלה
זאת תורת (ר) הקנאת חסר אזהרותא לנשי עלמא דלא יישטון
תחות בעליהון · ואי לאו · קמח שעורים זמינא לקרבא · וממלה
חדא אשתמודע מלה אחרא · זכאה חולקיהון דישראל דהא
כנסת ישראל לא שקרת במלכא קדישא לעלמין כ"י תווהרת
במדבר ה' °אשר תשטה אשה תחת אישה בגין כך דינא דהאי אתתא
מאתרהא

ר) שרומז לנזק' והוא פ' שנראה מיותר לגמרי לכן אמר שהוא אזהרות לנשי עלמא ור"ש לטעמיה דאמר בפ"ג דסוטה
רפ"א אין זכות תולה במים המרים וכו' וזהו אזהרה זו שלא תכנס שום אשה בעלמא אף שפ' שיהיו לה זכיות כי
ידוע תדע שבוראי קמח שעורים וכו' ומתלה וכו' ר"ל שמוהור התורה זו יובן שהכוונה בו להזהיר שבודאי תלקה מיד ולא
יצריך לה כ' בשביל שתה זכיות וז"ש ואת תו' הקנאת כלומר בלי ספק שה"ד הפגע בה · הרמ"ז :

משלי ל"א מאתרהא קא אתייא ומאן הוא אתרהא ההוא דכתיב בה °אשת
שם י"ב חיל (א) מי ימצא ורחוק מפנינים מכרה °אשת חיל עטרת בעלה
וההוא קמח שעורים דאייתית ההיא אתתא מנחת קנאת אתקרי
חבר כנסת ישראל הכי אקרי ועל דא בפנחס כתיב תחת אשר
קנא לאלהיו דקנאה הכא אתאחד דמאן דמשקר בהאי ברית
קנאה אתערת עליה ועל דא קנאין פוגעין בו · תא חזי קמח
שעורים האי עומר דכיון דהוה מטא (ב) לרחיין דגרוסות מפיקין
מניה עשרון מנופה בי"ג נפה ודא ישבע שבתות תמימות לבתר
דסלקן שבע שבתות אלין אתא מלכא קדישא לאזדווגא ברה
בכ"י ואורייתא אתייהיבת וכדין אתעטר מלכא ביחודא שלים
ואשתכח אחד לעילא ותתא וכד אתער מלכא קדישא ומטא
זמנא דאורייתא כל אינון אילנין דמבכרי (ג) אבייהו סלקין שירתא
תלים ק"ג ומאי אמרי בשעתא דמלקטי להון פתחי ואמרי °יי' בשמים
שם ל"ו הכין כסאו ומלכותו בכל משלה °יי' בהשמים חסדך וכתיב °וכל
ישעיה נ"ה עצי השדה ימחאו כף · תו פתח ואמר °מזמור שירו ליי' שיר
תלים צ"ח חדש כי נפלאות עשה שיר (ד) חדש אקרי בגין כך בהקריבכם
מנחה חדשה התם מנחת קנאות הכא מנחה חדשה · חדשה
דחדושא דכלא (ס"א דכלה) הכא קשורא דכלא דעילא ותתא
קשורא דמהימנותא וע"ד יעקב שלימא אתעטר בעטרוי ואורייתא
אתייהיבת · וכד מטון בכורים לגבי כהנא הוה בעי בר נש למימר
ולפרשא מלין עד ההוא אילנא דארעא דאשתלים כגוונא
דלעילא בתריסר תחומין בשבעין ענפין ובעא לאובדא ליה לבן
ארמאה דאתפגים עלמא בגיניה וקב"ה שזיב ליה ואתעטר

בדינוי

א) פי' לדרוש מי ימצא על סוד כב' של מי"ל שהוא יסוד מ' והיינו מ"י ופי' עטרת על סוד ה"א דכדכ"ד והיינו עטרת יסוד שמלכותו חסד כששה גם כתר דידיה והיינו עטרת במעלה הרמ"ז : ב) לריחיים שטוחנין בהם גרוסות · ג) פירושם פתלים שירה בשעה שמלקטין אותן · ד) ירצה שכאשר הקב"ה משנה סדרו של עולם ומחדש בו נסים וכו"ם כי נפלאות עשה אז נבחי היא הדש מחש להיות שהשפע המושפע הוא שפע חדש נמשך מן השער הן' וכמו שיכה והיינו נפלאות ו' פלאות וכן היה ביום מ"ת כדלקמן בנ"פ וכו' וכמו שמפרש · הרמ"ז :

ברינוי (ס"א כבנוי) כמה דאוקימנא בגין ההוא אילנא דכל קשרא דמהימנותא ביה תלייא ועל דא מנחה חדשה אתקרי מ"ט בגין דחדוותא דעלאי ותתאי הוא וחדוותא דסיהרא ובכל זמנא חדתותי דסיהרא קשרא דמהימנותא הוא וחדוותא דילה (דסיהרא) למלכא דהוו ליה בנין וברתא חדא אתקין סעודתא לכלהו בנין דא אשתכחת ההיא ברתא על פתורא כד אתאת אמרת למלכא מארי לכל אחי זמינת ויהבת לכל חד מנין ידיען ולי לא יהבת הולקא בינייהו א"ל חייך ברתי מנא דילך ישתכח על חד תרין הא כלא יתנון לך מחולקיהון אשתכח לבתר בידהא חולקין על חד תרין מכלא כך כנסת ישראל מכלא נטלא חולקין ועל דא אתקרי כלה כלולה ככלה דכלהו מזמנין לה מאנין וחולקין ותכשיטין כך היא כ"י חדתותי (נ"א חדוותא) דילה בכלא וכלא יהבין לה חולקין ומאנין תא חזי בשעתא דמלכא קדישא אשתכח בעטרוי חדוותא דכנסת ישראל הוא וכד אורייתא אתייהיבת אתעטרת כנסת ישראל בעטרין עלאין ובגין דכל קשרא דמהימנותא אתקשר בהאי אילנא אקרי יום אחד דכתיב והיה יום אחד הוא יודע לי"י יום אחד ודאי דכ"י יום אחד בקשורא דלעילא · קשורא דלעילא רישא גולגלתא ומוחי קשורא אחרא תרין דרועין וגופא דאחידן מחילא דרישא ואוקמוה רב המנונא בתלת קשירין דאבהתא (קשורא אחרא) תרין קיימין (נ"א כוליין) דלתתא דאתמשכו במשח רבות (בקיומא) בתרין דרגין תרין נחלין לאבנשא זרעא לאפקא בדרגא אחרא בפום אמה · אילנא דא הוא גופא דאמצעיתא דאחיד לכל הני וכלא מתקשרן ביה והוא בהון ועל דא כלא חד וכד אזדווגת ביה מטרוניתא כדין הוא אחד והא אוקימנא מילי · תא חזי כתיב ביום השמיני עצרת מאן עצרת אלא בההוא אתר דכלא מתקשרן כחדא אקרי עצרת מאי עצרת (כנופייא) כנישו ואי תימא הכא דאקרי עצרת מאי טעמא · אלא בכל אינון יומין יומי סעודתי דענפי אילנא

וכריה י"ד

ויקרא כ"ג

הוו

הוו ועל דא שבעים פרים אינון · לבתר חדוותא (רגופא) דאילנא ממש וחדוותא דאורייתא ובגיניה הוא יומא חד עצרת חדוותא דאורייתא חדוותא דאילנא דהוא גופא ועל דא לית חולקא בהאי יומא לא לקב"ה וכנ"י בג"כ עצרת תהיה לכם לכם ולא לאחרא (ס"א לבתר חדוותא דאילנא ממש ובגיניה הוא יומא חד ולית חולקא בהאי יומא אלא לקב"ה וכ"י וע"ד כתיב עצרת תהיה לכם · אוף הכי בהאי יומא חדוותא דאורייתא חדוותא דאילנא דהוא גופא וכלא אשתכח ביה) דהא בשעתא דמלכא אשתכח כלא אשתכח ביה · וע"ד תנינן בעצרת על פירות האילן והא אוקמוה · בג"כ אחד אקרי אחד ודאי כמה דאמרן · ת"ת מה כתיב ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו' סלת תהיינה חמץ תאפינה מאי שנא הכא חמץ (בכנ"י) אלא בגין דכלא אחידן ביה (יכן) באילנא דהא באילנא אחידן ענפין באילנא אחידן עלין קליפין דינין סגיאין בכל סטרין כלא אשתכח ביה · ובגין דהאי (א) אילנא מכפר על יצר הרע דהוא בבי מותביה דב"נ · אמר רבי אלעזר מהאי אילנא אתזנו כל שאר אילנין לתתא והוא אשתרשא על חד נהרא עמיקא דנגיד ונפיק ולא פסקין מימוי לעלמין · עליה כתיב והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו ועל דא אקרי אורייתא עץ חיים היא וגו' · ומאי ותומכיה מאושר הא אוקמוה אבל ותומכיה מאושר כר"א באשרי כי אשרוני בנות · ע"כ :

ירמיה י"ז · מבליג' · כת"י ל'

רעיא מהימנא

והניף את העמר וגו' · פקודא (לב) דא לקרבא קרבן העמר קרבנא דא כלא איהו ברבקותא עילא ותתא מטרוניתא ובנהא כחדא אזלין · עמר דא מקרבין ישראל ברביותא דילהון והוא

קרבנא

א) הנה לא יכולנו למיקם עלה דהאי מלתא · והיכא למידק דקאי על עומר שעורים שמכפר על יצר הרע כדאית' בתוספתא הסמוכה בפקודא למעבד חג שבועות וכו' וכבר אמרו רז"ל על יצר הרע שהוא שוכן כדמיון שעורה בלב וע"כ אפשר שלזה כיון ודו"ק ה"ס : ב) עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק שער י"ג פ' ד' דף ד' :

קרבנא איהו מן שעורים ודא אתקריבו למיעל רחימו בין אתתא ובעלה · אשת זנונים אתרחקת גרמה מבינייהו דלא יכילת למיקם על גבה א'שת חיל קריבת גרמה לקרבא לגבי כהנא רבא ודאי טהורה היא ונקתה ונזרעה זרע ואוסיפת חילא ורחימו לגבי בעלה · אשת זנונים ערקת מן מקדשא דלא למקרב לגביה דאלמלא בההוא זמנא דאשת חיל אבריקת גרמה איהי אתקריבת לגבה אתאבידרת מעלמא וע"ד לא בעייא לקרבא למקדשא וערקת מניה ואשתארו ישראל זכאין בלא ערבובייא אחרא לגבי רזא דמהימנותא רזא דסתרא דא תרתין אחתן וכד ארחרת דא לגבי דא בבריקו דילה צבתה בטנה ונפלה ירכה דהא בריקו דא'שת חיל סמא דמותא לאשת זנונים · ודא איהו עיטא דיהב קב"ה לבנוי לקרבא קרבנא דא בגין אשת חיל דתערוק אשת זנונים מנה · וישתארו ישראל בלא ערבובייא אחרא זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי · ע"כ : פקודא ל"ג

במלכר ח'

למעבר חג השבועות ל"ו כ'

זהר

רבי אבא ורבי חייא הוו אזלי באורחא אמר ר' חייא כתיב · לכם ממחרת השבת (וספרתם) מיום הביאכם את עמר התנופה · מאי קא מיירי · א"ל הא אוקמוה חברייא · אבל ת"ח ישרא' כד הוו במצרי' הוו ברשות' אחרא והוו אחידן במסאבותא באתת' דא כד היא יתבא ביומי דמסאבותא בתר דאתגזרו עאלו בחולק' קדיש' דאקרי ברית כיון

דאתאחדו

רעיא מהימנא

(וספ' תם) לכם ממחרת השבת וגו' · פקודא (לא) דא לספור ספירת העמר הא אוקימנ' ורזא דא ישראל אף על גב דאתדכו למעבר פסחא ונפקו ממסאבו לא הוו שלמין (ג) ודכיין כדקא חזי · וע"ד לאו הלל גמור ביומי דפסח' דעד כען לא אשתלים כדקא יאות כאתתא דנפקא ממסאבו וכיון דנפקא מתמן ולהלאה וספרה לה אוף הכ' ישרא' כד נפקו ממצרי' נפקו

ממסאבו

ג) פירוש מפני שהאור של המוחין שבא בליל פסח היה בחסד ה' ולא מצד זכות ישראל · הרמ"ז :

דאתאחדו ביה פסק מסאבותא מנייהו כדא אתתא כד פסקו מנה דמי מסאבותא בתר דאתפסקו מנה מה כתי' וספרה לה שבעת ימים אוף הכא כיון דעאלו בחולקא קדישא פסקא מסאבו מנייהו ואמ' קב"ה מכאן ולהלאה חושבנא לדכיותא וספרתם לכם ׳לכם דייקא כד"א וספרה לה שבע' ימים לה לעצמ' אוף הכא לכם לעצמכם ולמה בגין לאתדכאה במיין עלאין קדישין ולבתר למיתי לאתחבר' ביה במלכא ולקבלא אורייתיה התם וספרה לה שבעת ימים הכא שבע שבתות אמאי שבע שבתות בגין למזכי לאתדכאה במיין דההוא נהר דנגיד ונפיק ואקרי מים חיים וההו' נהר שבע שבתות נפקו מניה ׳וע"ד שבע שבתות ודאי בגין למזכי ביה כמה דאתתא דכיו דילה בלילי' לאשתמשא בבעלה כך כתיב וברדת הטל על המחנה לילה על המחנה כתיב ולא כתיב וברדת הטל לילה אלא על המחנה בגין דיורד מההוא נקודה על אינון יומין דאתקריאו

(א) ממסאבו ועבדו פסח למיכל בפתור' דאבוהון מתמן ולהלאה יעבדון חושבנא למקרב אתתא לבעלה לאתחברא בהדי' ואינון חמשין יומין דדכיו לאעלא לרזא דעלמא דאתי ולקבלא אורייתא ולמקרב אתתא לבעלה ׳ ובגין דאין יומין יומין דעלמא דדכורא לא אתמסר חושבנא דא אלא לגברי בלחודייהו ׳ וע"ד חושבנא דא בעמידה איהו ומלין דעלמא תתאה ביישיבה ולא בעמידה ורזא דא צלותא דעמידה וצלותא מיושב ׳ ואלין חמשין מ"ט אינון כלל אנפי אורייתא דהא ביומא דחמשין איהו רזא דאורייתא ממש ׳ ואלין אינון חמשין יומין דבירה שמטה ויובלא ואי תימא חמשין מ"ט אינון ׳חד (ב) טמירא איהו ועלמא אסתמיך עליה ׳ ובההוא יומא דחמשין אתגלייא טמירא ואתכסייא (נ"א ואשתכח) ביה במלכא דאתי לבי שושביניה ואשתכח תמן אוף הכא יומא דחמשין והא אוקימנא רזא דא

פקודא ל"ב לקרבא קרבן העומר וכו׳ ע"א

ויקר׳ ט"ו

פקודא (ל"ג) בתר דא למעבד חג

א) נראה שמכוין למ"ש יב"ע בפסוק ואביא אתכם אלי שש"י ספרים את ישראל בעננים בליל פסח אל הר המוריה וגם אכלו קרבנם ולכן הקדים ואחר כפקו ממצרים ואח"ך ועבדו פסח למיכל בפתורא דאבוהון הוא כמקום נ"ח ע"ב)

פירוש הוא סוד הכתר כנודע מכוונת יום שבועות.

מחנה ומתחברת במלכא קדיש' ואימתי נחתה איטלא' כד קריבו ישראל לטורא דסיני כדין נחרת ההוא טלא בשלימו ואדכו ואתפסקת זוהמתן מנייהו ואתחברו ביה במלכא וכנסת ישראל וקבילו אורייתא והא אוקימנא' ובההוא זמנא ודאי כל הנחלים הולכים אל הים לאתדכאה ולאתסחאה וכלא אתקשרו (ס"א אתקדשו) ואתחברו ביה במלכא קדישא' ת"ח כל ב"נ דלא מני חושבנא דא אינון שבע שבתות תמימות למזכי לדכיותא דא לא אקרי טהור ולאו בכללא

שבועות דכתיב ועשית חג שבועות לי"י אלהיך' שבועות על דעאלו ישרא' לרזא דחמשין יומין דאינון שבעה שבועות ובקרבנא דעמר אתכטל (ג) יצר הרע דערקת מאשת חיל' וכד תמן לא אתקריב מתדבקין ישראל בקודשא בריך הוא ואתכטל מעילא ומתתא ובגין כך אקרי בגוונא דא עצרת דאית ביה בטול יצר הרע ועל דא לא כתיב ביה חטאת כשאר זמנין דכתיב בהו חטאת לי"י וכדין כל נהורין אתכנשו לאשת חיל ובגין כך עצרת שבועות ולא כתיב כמה אינון לא בכל

אתר דאתמר סתם שמא גרים דאינון מן שבע' וכתיב שבעה שבועות תספור לך אמאי כתיב שבוע' בלחודוי לא הכי אצטריך שבועות סתם לאכללא עילא ותתא דהא בכל אתר דאלין מתערי אלין אוף הכי מתערי עמהון' עד לא הוה שלמה לא הוו אתגליין כיון דאתא שלמה עבד מנייהו פרט דכתיב שבעת ימים ושבעת ימים דא איהו פרט בזמנא אחרא בכלל שבועות סתם' ולא אצטריך לבר נש אחרא למעבר מנהון פרט בר שלמה בגין דאינון שבעת ימים דלתתא לא נהירו בשלימו עד דאתא שלמה וכדין קיימא סיהרא באשלמותא באינון שבעת יומין' והכא חג שבועות סתם בגין דאתכלילו תתאי בעלאי ולא אנהירו כיומא דשלמה:

מלכים א' ח'

פקודא (ל"ד) בתר דא לקרבא שתי הלחם' הא אוקימנא שתי הלחם

ג) בגימטריא סער"ס ׳ הרמ"ז :

בכללא דטהור הוא ולאו הוא כדאי למהוי ליה חולק׳ באוריית׳ ומאן דמטי טהור להאי יומא וחושבנא לא אתאביד מניה כד מטי להאי ליליא ליבעי ליה למלעי באורייתא ולאתחברא בה ולנטרא דכיו עלאה דמטי עליה בההוא ליליא ואתדכי ואוליפנא דאורייתא דבעי ליה למלעי בהאי ליליא אורייתא (א) דבע״פ בגין דיתדכון (ס״א דיתדכק) כחדא ממבועא דנחלא עמיקא לבתר בהאי יומא ליתי תורה שבכתב ויתחבר בה וישתכחון כחדא בזווגא חד לעילא כדין מכריזי עליה ואמרי ואני זאת בריתי אותם אמר יי׳ רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך וגו׳ ועל דא חסידי קדמאי לא הוו ניימי בהאי ליליא והוו לעאן באורייתא ואמרי ניתי לאחסנא רותא קדישא לן ולבנן בתרין עלמין וההוא ליליא כנסת ישראל אתעטר׳ עלייהו ואתיא לאזדווג׳ ביה במלכא ותרוייהו מתעטרי על רישייהו דאינון דזכאן להכי דקרבנין ומתנתא דאינון מתנות הלחם תרתי שכינתי עילא ותתא ואתחברן כחדא לגביהון תרין נהמי בשבת מזונא דחד תרין דעילא ותתא ועל דא כתיב שני העמר לאחד · לאחד ודא לאתייחדא באתר חד · לההוא דאקרי אחד · ומאן איהו · הקול קול יעקב דאיהו ירית עילא ותת׳ תרין נהמי כחדא ובגין דשבת איהו רזא דעיל׳ ותתא וכלא איהו שבת (אתקריבו) תרין נהמי ע״כ :

פקודא בתר דא להסדיר לחם ולבונה להקריב עמר

דכתיב ועשיתם ביום הניפכם את העמר כבש תמים לעולה וכן בשבועות להקריב שתי הלח׳ ויקרא כ״ט והכי בכל יומין טבין להקריב קרבן דמוספין · תא ודאי בכל יומא דמועדייא צריך לקרבא קרבנא דיליה · צריך לקרבא עליה תוספת דאית ליה כגון תוספ׳ כתובתה ומתנת׳ דאוסיף חתן לכלה ושבת מלכתא דאיהי כלה בשבתות ובכל יומין טבין צריכה תוספת דאינון מוספין

א) מכאן דבליל שבועות צריך לעסוק כל הלילה בתורה שבע״פ ולא שבכתב כלל וביום בתורה שבכתב. א״ס (אח״כ לא זכר ס״מ בזהר ח״א ד״ח למקרי תנ״ך ובדרשות דקראי ורזין והכא ל״ד וכן יסד האר״י ז״ל : מא״ן)

ר"ש הכי אמר בשעתא דמתכנשי
חברייא בהאי ליליא לגביה ניתי
לתקנא תכשיטי כלה בגין
דתשתכח למחר בתכשיטהא
ותקונהא לגבי מלכא כדקא
יאות · זכאה חולקיהון דחברייא
כד יתבע מלכא למטרוניתא ·
מאן תקין תכשיטהא ואנהיר
עטרהא ושוי תקונהא · ולית לך מִשְׁלֵי מ'
בעלמ' מאן דידע לתקנא' תכשיטי
כלה אלא חבריי' זכאה חולקיהון
בעלמא דין ובעלמא דאתי ת"ח במדבר
חברייא מתקני בהאי ליליא י"ט
תכשיטהא לכלה ומעטרי לה ויקר' ח'
בעטרהא לגבי מלכ' ומאן מתקין
ליה למלכא בהאי ליליא
לאשתכחא בה בכלה לאזדווגא
בה במטרוניתא נהרא קדישא
עמיקא דכל נהרין · אימא עלאה
הה"ד ·צאינה וראינה בנות ציון שיר ג'
במלך שלמה וגו' לבת' דאתקינ' יחזקאל
ליה למלכ' ואעטרת ליה אתיית נ"ד
לדכאה לה למטרוניתא ולאינון
דמשתכחי גבה · למלכא דהוה
ליה כר יחידאי אתא לזווגא ליה
במטרונית' עלאה מאי עבדת
אמיה כל ההו' ליליא עאלת לבי
גניזאה אפיקת עטר' עלאה בע'

כהונה · ובשבועות דאיהו מתן
תורה דאתייהיבו תרין לוחין
דאורייתא מסטרא דאילנא דחיי'
צריך לקרב' לגבייהו שתי הלחם
דאינון ה"ה (דתרין יומין דשבוע'
אינון י"ו צריך לקרבא לגבייהו
שתי הלחם דאינון ה'ה) דהא ·
איהו נהמא דאורייתא דאתמר
ביה ·לכו לחמו בלחמי ה"ה מן
המוציא לחם מן הארץ · והאי
איהו מאכל אדם דאיהו יו"ד
ה"א וא"ו ה"א · ·זאת התורה
אדם · ·אדם כי יקריב מכם
קרבן ליי' · עומר שעורין מאכל
בעירן דאינון חיות הקד' דמנהון
צריך לקרבא הה"ד מן הבהמה
אלים מנגחים במתניתין באלין
פשטין מן הבקר פרים מנגחים
במתניתין בתוקפא יתיר ומן
הצאן שאר עמא קרבנא דילהון
צלותין ועלייהו אתמ' ·ואתן צאני
צאן מרעיתי אדם אתם דמארי
קבלה ומארי מדות אינון מסטר
דאילנא דחיי · שאר עמא מסטר'
דאילנא דטוב ורע אסור
והתר ובגין דא מן הבהמ' מאכל

אבני יקר סחרנא ואעטרת ליה אפיקת לבושין דמילת ולבישת ליה ואתקנ׳ ליה בתקוני דמלכין לבתר עאלת לבי כלה חמאת עולימתהא דקא מתקני עטרהא ולבושהא ותכשיטהא לתקנא לה אמרה לון הא אתקינית בי טבילה אתר דמיין נבעין וכל ריחין ובוסמין סוחרני אינון מיין לדכאה לכלתי דייתי כלתי מטרוניתא דכרי ועולימתהא

דילהון עמר לחם שעורים ׳ויאמר שש שעורים ׳וישת עליה אוריית רות ג׳ דבעל פה רשית סררי משנה ׳ אבל אלין דאילנא דחיי דאינון אדם אורייתא דילהון נהמא דקב״ה הה״ד ׳לכו לחמו בלחמי משלי ט׳ והיינו שתי הלחם ׳ חדו כלהו תנאין ואמוראין ואמרו מאן קאי׳ קמי סיני ׳ ע״כ :

ויתדכון בההוא אתר דאתקינת בההוא בי טבילה דמיין נבעין דעמי לבתר תקינו לה בתכשיטהא אלבישו לה לבושהא אעטרו לה בעטרהא ׳ למחר כד ייתי ברי לאזדווגא במטרוניתא ׳ יתקין היכלא לכלהו וישתכח מדוריה בכו כחדא ׳ כך מלכא קדישא ומטרוניתא וחברייא כהאי גוונא ואימא עלאה דמתקנת כלא ׳ אשתכח דמלכא עלאה ומטרוניתא וחברייא מדוריהון כחדא ולא מתפרשין לעלמין הה״ד ״י״ מי יגור תלים ט״ו באהלך וגו׳ ׳ הולך תמים ופועל צדק ׳ מאן הוא פועל צדק ׳ אלא אלין אינון דמתקני למטרוניתא בתכשיטהא בלבושהא בעטרהא ׳ וכל חד פועל צדק אקרי ׳ א״ר חייא אלמלא לא זכינא בעלמא אלא למשמע מילין אילין די ׳ זכאה חולקיהון דאינון דמשתדלי באורייתא וידעין אורחוי דמלכא קדישא דרעותא דילהון באורייתא עלייהו כתיב ׳כי בי חשק ואפלטהו ׳ וכתיב שם צ״א אחלצהו ואכבדהו :

בחדש

בחדש השביעי באחד לחדש ר' יצחק פתח תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגינו זכאין אינון ישראל דקב"ה קריב לון לגביה מן כל אומין עע"ז ואתרעי בהו ומאתר רחיק קריב לון לגביה הה"ד ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר ה' אלהי ישראל בעבר ישבו אבותיכם מעולם לאחזאה דהא מאתר רחיקא אתרעי בהו וקריב לון לגביה וכתיב ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר וגו' הני קראי אית לאסתכלא בהו וכי כל ישראל לא הוו ידעי דא וכ"ש יהושע אלא אורייתא כולה סתים וגלייא כמה דשמי' קדישא סתים וגלייא בגין דאורייתא כולה שמא קדישא היא ועל דא איהי סתים וגלייא אי ישראל

ויהושע

רעיא מהימנא

בחדש השביעי באחד לחדש וגו' פקודא (מב) דא לתקוע שופר בר"ה השנ' דהוא יומא דדינא לעלמא כמה דאוקימנא והא אוקמוה דכתיב תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגנו והא אתמר דהאי איהו יומא דסיהרא אתכסי ביה וקאי' עלמא בדינא בגין דההוא מקטרגא חפי וכסי ואנעל פתחא על מלכא אתר דדינא שרייא למתבע דינא על עלמא ואי תימא איך אתייהיב ליה רשו לההו' מקטרג לחפאה ולמתבע דינא אלא ודאי בידא דהאי מקטרגא שוי קב"ה למתבע דינא על כל עלמא ושוי ליה יומא ידיעא למתבע קמיה כל דינין דעלמ' דהא קב"ה עבד ליה ושוי ליה קמיה למהוי דחילו דקודשא בריך הוא סלקא ושרייא על כלא ורזא דא והאלהים עשה שייראו מלפניו מאי עשה להאי מקטרגא ואתקין ליה קמיה למהוי כייפא שננא על כל עלמא וכל דא

בגין

ויהושע הוו ידעי אמאי כתיב כה אמר יי' · אלא ודאי סתימא דמלה טיבו סגי עבד קודשא בריך הוא בישראל דאתרעי בהו באבהתא ועביד לון רתיכא קדישא עלאה ליקריה ואפיק לון מגו נהרא עלאה יקירא קדישא בוצינא דכל בוצינין בגין דיתעטר בהו · הדא הוא דכתיב כה אמר יי' בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם הנהר ההוא נהר דאשתמודע ואתידע מעולם מאי קא בעי הכא אי לאו לאחואה חכמתא מעבר הנהר מעולם אלא ההוא נהר עולם אקרי ועל דא בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם לאחואה טיבו וקשוט דעבד קודשא ב"ה לישראל · ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר מאי קא מיירי · אלא אברהם לא אתדבק ביה בההוא נהר כמו יצחק דאתדבק ביה בסטריה לאתתקפא · תא חזי האי נהר אף על גב דלאו איהו דינא דינין נפקי מסטריה ואתתקפו ביה וכד יצחק אתתקף (בדינוי) בבנוי כדין עלאין ותתאין מתכנפי לדינא וכורסייא דדינא

בגין דידחלון מקמי קודשא ב"ה כלא ודא איהו סנטירא דתבע חובי בני נשא ותבע דינא ותפיס בני נשא וקטיל לון ואלקי לון כלא כמה דנפיק מן דינא כגוונא דההוא ממונה בית דין דלתתא דאתייהיב ליה רשו לאדכרא קמי בי דינא פלוני עבד כך · ופלוני עבד על כך · ולמתבע עלייהו דינא · ותנן רשו אתייהיב לההוא ממונה בית דין לאעלא על בי דינא פתחא עד דיגזרון דינא על כל מה דאיהו תבע ולית רשו לבית דין לדחייא ליה בגין כי אני יי' אוהב משפט ואיהו בעידעלמא יתקיים בדינא ולמנדע דאית דין ואית דיין כהאי גוונא שוי קודשא ב"ה קמיה להאי דאיהו תבע דינא קמי מלכא על כל בני עלמא ובהאי יומא אתייהיב ליה רשו לכסאה פתחא דמלכא וסהרא אתחפייא לגו עד דיתגזר דינא על כל בני עלמא · ואף על גב דכלא אתגלי קמי קודשא ב"ה לא בעיא אלא בדינא · כלא כגוונא חדא עילא ותתא אתקין כורסיי' דדינא בהאי יומא וסנטירא אתא

ישעיה ס"א

אתתקן ומלכא קדישא יתיב על כורסייא דדינא ודאין עלמא כדין תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו זכאין אינון ישראל דידעין לסלקא כורסייא דדינא ולתקנא כורסייא דרחמי וכמה בשופר ׳ רבי אבא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון אמר ליה הא זמנין סגיאין שאילנא על האי שופר מאי קא מיירי ועד כאן לא אתיישבנא ביה אמר ליה ודאי האי הוא ברירא דמלה דישראל בעיין ביומא דדינא (נ״א דא) שופר ולא קרן בגין דקרן הא אתיידע באן אתר איהו ולאתדבקא דינא לא בעינא ׳ אבל הא תנינן במילין ובעובדא בעינן לאחזאה ולאתערא מלין סתימין ׳ תא חזי כד ההוא שופר עלאה דנהירו דכלא ביה אסתלק ולא נהיר לבנין כדין דינא אתער וכרסוון אתתקנו לבי דינא ודא שופר אילו דיצחק אקרי תוקפיה

דיצחק

ותבע דינא על כל עובדי בני עלמא כל חד וחד כפום ארחוי וכפום מה דעבד וסהדין אתיין וסהדי על כל עובדי בני עלמא ואלין אינון עיני יי׳ דאינון משטטי בכל עלמא וכמה אינון עיני יי׳ דלית לון חושבנא דקא אזלי ומשטטי בכל עלמא וחמאן כל עובדי בני עלמא ׳ ווי לאינון דלא משגיחין ולא מסתכלין בעובדיהון דהא לגבייהו קיימין אלין סהדי מלכא ומשגיחין וחמאן כל מה דאינון עבדין וקאמרי דהא אינון סלקי וסהדי קמי מלכא והאי סנטירא קאים קמי מלכא ותבע דינא פלוני עבד דינא פלוני עבד כך ׳ והא הכא סהדי ׳ ועד דקודשא ב״ה לא שאיל לון לית לון רשו לסהדא ׳ כדין אינון סהדי סהדותא ׳ וכלא אכתוב קמי מלכא בפתקא ׳ בבי מלכא אית חד היכלא ׳ היכלא דא מלייא דאישא חוורא והאי אשא מתגלגלא (א) בפלקא ולהיט שביבין והאי לא פסיק לעלמין ׳ לגו האי היכלא אית היכלא אוחרא מלייא אשא אוכמא דלא פסיק לעלמין תרין סופרין קיימין תדיר קמיה מלכא בשעתא דדינא סהדין כל סהדי קמי מלכא אינון סהדין (נ״א סופרין) נטלין

מההוא

א) פירוש כגלגל עגול הרמ״ז :

דיצחק תושבחתיה דאבהן כד
אסתלק ההוא שופר גדול דלא
ינקא לבנין כדין יצחק אתתקף
ואתתקן לדינא בעלמא וכד
אתער האי שופר ובני נשא
תייבין מחטאיהון בעיין לנגדא
קול שופר מתתא וההוא קלא
סליק לעילא כדין אתער שופרא
אחרא עלאה ואתער רחמי
ואסתלק דינא ובעינן לאחזאה
עובדא בשופר לאתער' שופרא
אחרא ולאפקא בהאי שופר
לתתא אינון קלי לאחזאה דכל
אינון קלין דלעיל' דכלילן כלהו
בההוא שופר עלאה יתערון
לנפקא ובהני קלין דלתתא
יהבין ישראל חילא (לרחמי
מתתא ואתער שופר גדול)
לעילא ועל דא בעינן לזמנא
שופר ביומא דא ולסדרא קלין
לכוונא ביה בגין לאתערא שופר
אחרא דביה כלילן קלי לעילא
(ולסדרא קלין בשופר):
סדרא קדמאה קלא נפיק ומתעטר
לעיל' סליק רקיען ואתבקע
בין טורי רמאי ומטי דגבירה
דאברהם ושרייא ברישיה
אתעטר ואתער הוא ואתקן
לכורסייא · ובספרא דאגדתא
תנינן

מההוא פלקא דאשא חוורא
וכתבי עליה בההוא אשא
אוכמא וכדין מלכא אחמיין
דינא עד זמנא ידיעא דילמא
בין כך יהדרון בתשובה אי
יהדרון פתקין נקרעין ואי לאו
מלכא יתיב וכל אינון דבי
זכותא קיימי קמיה כרוזא קם
וכריז פלוני עבד כך מאן יוליף
עליה זכות אי אית מאן דיוליף
עליה זכות יאות ואי לאו הא
אתמסר לסנטירא וכלא ידע
קב"ה אמאי אצטריך לכל דא
אלא בגין דלא יהא פטרא דפומא
לבני עלמא אלא לאחזאה דכלא
עביד בארח קשוט וניהא קמיה
מאן דאשתזיב מן דיניה ואי
תימא מנלן האי אתמסר לחכימי
ואפילו למאן דלא ידעי מאן
דבעי לאסתכלא ישגח במה
דאיהו באתגלייא וידע במה
דאיהו בסתרא דהא כלא
כגוונא חדא כל מה דפקיד
קב"ה בארעא כלא איהו כגוונא
דלעילא יומא דר"ה איהו יומא
דדינא ומלכא יתיב בכורסייא
דדינא סנטירא קא אתי וחפי
פתחא דמלכא ותבע דינא ואף
על גב דקודשא ב"ה רחים
ליה

ישעיה ס"א תנינן בשעתא דההוא קלא
קדמאה סליק אתער ואתעטר
אברהם ואתקן לכורסייא פקדין
עליה אבא ואימא · ארחכי
סלקא תניינא תקיפא לתברא
תוקפי רגיזין ודא סדרא תניינא
ההוא קלא תבירא בתוקפוי
וכדין סלקא וכל דינין דיתערון
(ס"א דאתערון) קמיה אתברו עד
דסליק לאתריה דיצחק · כיון
דיצחק אתער וחמי לאברהם
מתקן לכורסיה לקיימא קמיה
כדין אתכפייא ותבר תוקפא
קשייא ובהאי בעי מאן דתקע
לכוונא לבא ורעותא בגין
לתברא חילא ותוקפא דדינא
תלים פ"ט קשייא הדא הוא דכתיב אשרי
בר"ז כ"ז העם יודעי תרועה (ג) יודעי
תרועה ודאי סדרא תליתאה קלא
נפיק וסליק ובקע כל אינון
רקיעין ורחמי מתערין ומטי ההוא
קלא לרישיה דיעקב ויעקב אתער
וחמי לאברהם

ליה לדינא כמה דאת אמר כי
אני יי' אוהב משפט · נצח רחימו
דבנוי לרחימו דדינא ובשעתא
דסנטירא קם למטען מילין
עלייהו (א) פקיד למתקע בשופר
בגין לאתער רחמי מתתא לעילא
בההוא שופר סלקא ההוא קלא
כלילא באשא ורוחא ומיא
ואתעביד מנייהו קלא חדא
ואתער קלא אחרא לעילא כד
ההוא קלא אתער מעילא
ומתתא כדין כל טענות דקא
טעין ההוא מקטרגא מתערבבי
(ב) ביומא דראש השנה נפיק
יצחק בלחודוי וקרי לעשו
לאטעמא ליה תבשילין דכל
עלמא כל חד כפום אורחוי
דהא בההיא שעתא ותכהין
עיניו מראות דנפק מניה מאן
דאחשך אפי בריין ואתפרש
ושכיב על ערסיה דדינא וקרי
לעשו ואמר וצודה לי צידה
ועשה לי מטעמים והביאה לי

ורבקה אמרה אל יעקב בנה רחימא דנפשה בנה רחימא
דאתמסר ליה מיומא דאתברי עלמא · ופקידת ליה
לאתערא איהו באינון מטעמים דיליה · ויעקב אתער
מתתא

א) כל זה שייך לפרשת תולדות. ועוד ענין כזה בפרשת פנחס דרכ"ח ע"ב · ב) משמע שגם משמע נשמי דיצחק ועשו היה בר"ה ולא כן אמרו ז"ל אלא פסח היה וכן איתא לקמן בפר"ה ונ"ב א"ס (אמ"י לק"מ דלא איירי בנשמי כלל מלין)
ג) כ"ל דמפרש יודעי מלשון ויודע בהם. פר"ל שסבר כחם והכניסם כנז' פ' פקודי רנ"א הרמ"ז ·

לאברהם מתתקן בגיסא אחרא
כדין אחירן תרווייהו ביה ביצחק
דא מהאי סטרא ודא מהאי
סטרא ולא יכלין תוקפוי לנפקא
לבר · והני תלתא סדרין כלהו
סדרא חד · סדרא אחרא קלא
נפיק וסליק ונטיל לאברה'
מאתריהו ונגיד ליה לתתא לאתר
דתוקפיהון דיצחק שריין וקיימן
ליה לאברהם בגווייהו · סדרא
תניינא נפיק קלא תבירא
לא תקיפא כקדמאה לא דחליש
ההוא קלא דתקע אלא דההוא
קלא לאו איהו לגבי יצחק
כקדמיתא דתמן תוקפא תקיפא
שרייא אלא לגבי אינון בי דינא
דלתת' דאינון רפויין יתיר וכלהו
חמאן לאברה' לגבייהו ואתכפיין
קמיה · אדהכי סדרא תליתאה
קלא נפיק וסליק ואתעטר
ברישיה דיעקב ונגיד ליה לתתא
לההוא אתר דאינון גבוראן
שריין וקאים לקבלייהו אברהם
מהאי סטרא ויעקב מהאי סטרא
ואינון באמצעיתא כדין אתכפיין
כלהו ומשתכחין (ס"א ומסתככי)
באתרייהו · והני כלהו סדרא
אחרא תניינא סדרא בתראה

מתתא מתלביש בצלותין ובעותין
והקול קול יעקב בההוא שופר
דקא סליק ואתער יעקב לגביה
ואתקריב בהדיה ויגש לו ויאכל
ואתכליל דא בדא · כיון
דאתכליל בהדיה ויבא לו יין דא (בראשית קמ"ב כ')
יין דמנטרא יין דהוא חידו דלבא
רזא דעלמא דאתי כדין וירח
את ריח בגדיו צלותין דסלקין
ובעותין ויברכהו · נח רוגזא
וחדי לבא וכלא איהו רחמי ·
כיון דאיהו אתכליל ביעקב כל
אינון חיילין ותוקפין ורוגזין דהוו
זמינין אתכדרו ולא אשתכח
תמן וישראל נפקין מן דינא
בחדוה ובברכאן · ויהי אך יצא
יצא יעקב מאת פני יצחק אביו
ביומא דא בחדוה ובברכאן
עלאין ועשו בא מצידו טעין טוענ'
מעובדי דעלמא ויעש גם הוא
מטעמים חדיד לישניה למטען
טענות · אתקין סהדי ויבא לאביו
ויאמר יקום אבי יתער בדינוי
ויאכל במה עובדין בישין דכל
עלמא דקא אשכחנא · ויחרד
יצחק חרדה גדולה עד מאד
דהא לא יכיל לאתפרש מכללא
דיעקב דאיהו בחדוה · ויאמר

דבעייא לסלקא לון לאתרייהו ולייתבא (ס"א ולייתבא) בינייהו ליצחק במלקדמין · בגין דהאי בעי ליישרא ליה באתריה ולא יפוק בתוקפוי לבר כדין דינין כלהו אתכפיין ורחמין אתערו על דא בעי לכוונא לבא ורעות' בהני קלי ולמהדר בתיובתא קמי מאריהון · כדין כד ישראל מתקני ומסדרי קלין ברעותא דלבא כדקא יאות בשופרא דא אהדר ההוא שופר עלאה וכד אהדר מעטרא ליה ליעקב ואתתקן כלא · וכורסייא אחרא רמיו וכדין חידו אשתכח בכלא וקודשא בריך הוא מרחם על עלמא · זכאה חולקיהון דישראל דידעין לנגדא ולאמשכא למאריהון

מי אפוא הוא הצד ציד בכמה צלותין ובעותין ואוכל מכל בטרם תבא ואברכהו גם ברוך יהיה · כשמוע עשו את דברי יצחק אביו ויצעק צעקה וגו' · רחמי דהא צידו לא הוה כלום עד לבתר דאמר ליה הנה משמני הארץ וגו' · אין תקיפין ואוכלוסין דשאר עמין ודא קשיי' ליה מכלא · וישטום עשו ליעקב למיזל אבתריה ולקטרגא ליה תדיר ויעקב אזיל באינון יומין דבין ר"ה ליום הכפורים עריק לאשתזבא מניה · תב בתיובת' שוי גרמיה (א) בתעניתא עד דאתי ר"ה וי"ה כדין ידעי ישראל דעשו בא ועמו ארבע מאות איש כלהו מקטרגי זמינין לקטרגא לון מיד ויירא יעקב מאד וייצר

ברא' ל"ב לו ואסגי בצלותין ובעותין · ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי וגו' · עד דנטיל עיטא ואמר כי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני ויקח מן הבא בידו מנחה וגו' עזים מאתים ותיישים עשרים רחלים מאתים וגו' גמלים מניקות וגו' כך הוא סטרא דיליה גמלים הוא נחש כמין גמר בשעתא

דפתי

א) כתוב בגליון זהר מהרח"ו וז"ל מצוה להתענות כי' ימים אלו שהם דרגין דתשובה עלאה יוה'כ ואין הצווי רק מאכילה ושתיה ביום ולא בלילה · והסוד עוה"כ אין בו לא אכילה ולא שתיה וביוה"כ מתגלה אור הבינה לגמרי ולכן אפילו בלילה אנו מתענין ואומרים בשכמל"ו בקול רם כי לילה כיום יאיר עכ"ל · הרש"ב :

למאריהון מדינא לרחמי ולתקנ' כלהו עלמין על ידייהו ת"ח לקבל דא תלתא ספרין פתיחין ביומא דא וכמה דרחמין מתערין ודינין קשיין אתכפיין ועציין לדוכתייהו כך הוא לתתא כגוונא דלעילא דינין קשיין אתכפיין ואתעברו מעלמא ומאן אינון אלין אינון רשעים גמורים דאינון דינין קשיין דאתכפיין ואתעברו מעלמא ועל דא נכתבים ונחתמים וכו' א"ר אבא ודאי דא הוא ברירא דמלה בריך רחמנא דשאילנא ורווחנא בהני מילי · א"ר יהודה כתיב זכרון תרועה זכרון עבדינן לכוונא לבא ורעותא ישראל עבדין זכרון לתתא במה בעובד' בגין דיתער מלה כההוא גוונא לעילא · (א) אמר ר' אלעזר כתיב בכסה ליום חגינו דאתכסייא ביה סיהרא והיך אתכסייא ·

דפתי סמא"ל לאדם ארכיב על נחש כמין גמל תנינן מאן דחמי גמל בחלמיה מיתה נקנסה עלי' מלמעלה ואשתזיב מינה · וכלא חד וכדין אהדר עשו אפטרופוס' דיעקב ויעקב לא בעא דוכשיה ועוקציה · יעבור נא אדוני לפני עבדו · כדין וישב ביום ההוא עשו לדרכו אימתי בשעת נעילה דהא אתפרש מעמא קדישא וקב"ה שביק לחוביהון וכפר עלייהו כיון דההוא מקטרג' אזל כההוא דורונא ואתפרש מנייהו בעי קב"ה למחדי בבנוי מה כתי' ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית וגו' · על כן קרא שם המקו' סוכו' כיון דיתבי בסכות הא אשתזיבו מן מקטרגא וקב"ה חדי בבנוי · זכאה חולקיהון בהאי עלמא
ובעלמא דאתי : תלי' פ"א

אלא כד קיימא עיבא ושמשא לא נהיר כדין סיהרא אתכסייא ולא נהיר ועל דא מקמי עיבא שמשא לא נהיר ב"ש סיהרא דאתכסייא ולא נהירא ועל דא בכסה ליום חגנו בה"א דאתכסיי' סיהרא ובמה נהיר כלא בתיובתא ובקל שופרא דכתיב
(ב) אשרי העם יודעי תרועה יי' באור פניך יהלכון · ת"ח סס ע"ע
בהאי יומא אתכסייא סיהרא ולא נהיר עד בעשור לחדש דישראל

תייבין

א) כ' הרמ"ל מכאן שהאיר הזוה' כר"ה וק' שהרי כר"ה נפקד' שרה · והרב כנה"ג קו' חלה דטבילת מצוה היתה דמותר' ושרה נפקדה ר"ל נגזר עליה שתלד כמו שפירש"י ונתעברה בליל מוצאי ר"ה ע"ש בא"ח סימן תקפ"א · הרמ"ז (הא"י ק' עליו אלא השיב על הכנה"ג שכבר"ם מסיק דכתב קלי וכן סק' האחרונים על הכנה"ג . מל"ן) : ב) פירוש זה תמצא כפ' בתפלותיך וכל ענין התקיעות :

תייבין כלהו בתיובתא שלימתא ואימא עלאה תאבת ונהרת לה והאי יומא נהירו דאימא נטלא ואשתכח חידו בכלא ועל דא כתיב יום הכפורים הוא · יום כפור מבעי ליה מאן יום הכפורים אלא בגין דתרי נהורין נהרן כחד · בוצינא עלאה נהיר לבוצינא תתאה ובהאי יומא (ג) מנהורא עלאה נהיר ולאו מן הורא דשמשא ובג"כ בכסה ליום חגינו כתיב · (ד) ר' אבא שלח ליה לר"ש אמר אימתי זווגא דכנסת ישראל במלכא קדישא
כרק' כ' שלח ליה (ה) °וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה · אתרגיש ר' אבא ארים קליה בכה ואמר ר' בוצינא קדישא ווי ווי ווי לעלמא כד תפוק מניה ווי לדרא דיהון בעלמא כד תסתלק מנהון ויישתארון יתמין מנך · א"ל רבי חייא לרבי אבא האי דישדח לקבלך מאי קאמר אמר ודאי דלאו זווגא דמלכא במטרוניתא אלא בזמנא דנהרא מאבא עלאה וכד אתנהרא מניה קרינן לה קדש דהא מבי אבא נטלא האי וכדין
ירמי' ב' מזדווגי כחדא בגין דמלכא קודש אקרי דכתיב °קדש ישראל ליי' דנטיל מאתר דאקרי קודש · כדין אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי דהא מבי אבא שמא דא ולא מבי אימא ועל דא ותהי לי לאשה לאזדווגא כחדא בזמנא דא ולא בזמנא אחרא בזמנא דנטלא מבי אבא ולא בזמנא דנטלא מבי אימא ויום הכפורים אוכח דתשמיש המטה אסור בגין (ו) דזווגא לא אשתכח דהא מבי אימא נטלא ולא מבי אבא אמר רבי חייא ודאי זכאה דרא דר"ש שארי בגויה זכאין אינון דקיימין קמיה כל יומא · אמר רבי אבא בראש השנה נברא אדם וקאים בדינא קמי מאריה ותב

בתיובתא

ג) כ"ל שכל תיקונא דרחל אז מן אי' שלא על ידי ז"א וע' בכוונת ר"ה ויוה"כ הרמ"ז · ד) עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק ספר ח' פ' כח · ה) עייך לפ' וירא · ו) סוק' להסמד"ל דבפרשת פנחס רי"ד ב' אמרי שביוה"כ אז הוא זווגא דילה ותי וז"ל ולא פליגי אלא התם ביוסף שהוא באחרון והכא בכיסוף המים הגלולים דליכא ע"כ · ואינו מובן ואפ' שירצה שבי"ה אז מקבלת חותם ס"ג ביסודה וגם נכנסים ביסודה ב' חסדים פנימיים דאי' ולזה יקרא בשם זווג · ועוד נראה שכל סוד זווג הוא ביסוס הנכו' וביוה"כ בעת הנעילה היא מקבלת ה"ג מתוקות ע"י אי' וגם נכנסת מסוד חתם קולות פנימיות שה"ם מזון הוא עילאין וכו' נק' זווג ולפי שאינו ע"י ז"א אלא לסוד רוחניות לה לבדה לכן נקרא זיווגא דילה אבל בעצרת אז הוא זווג גמור וז"ש שם הוא זווגא דגופא פי' דז"א שהוא לגוף העליון זווגא דכלא פירוש החו"ג מא"א כ קודם · הרמ"ז :

בתיובתא וקביל ליה קב"ה א"ל אדם אנת תהא סימנא לבניך לדרי דרין בהאי יומא קיימין בדינא ואי יתובון אנא אקבל לון ואיקום מכורסייא דדינא ואתקיים על כורסייא דרחמי וארחם עלייהו ודוד אמר ׳אהבתי כי ישמע יי׳ את קולי תחנוני ועל דא כתיב ׳כי עמך הסליחה למען תורא׳ וכתיב ׳כי עמך מקור חיים באורך נראה אור: (תהלים קי"ו) (שם ק"ל) (שם ל"ו)

אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא מקרא קדש יהיה לכם ׳ר׳ חייא פתח ׳לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי חטאה ׳לדוד משכיל הא תנינן בי׳ זיני זמרא אתקרי (נ"א אתתקן) ס׳ תהלים בנצוח בנגון במשכיל במכתם במזמור ׳ בשיר באשרי בתפלה׳ בהודאה׳ בהללויה ועלאה מכלהו הללויה והא אוקמוה׳ הכא משכיל אתריה ידיע מהו משכיל מייא דאחכימו לאינון דישתו להו ההוא אתר (פ"א דמשתדלין בההוא אתר) דאקרי משכיל כד"א ׳משכיל על דבר ימצא טוב׳ ובגין דאקרי הכי תלייא ביה סליחה (שם ל"ב) (משלי י"ו)

רעייא מהימנא

פקודא(מג) דא לאתענאה ביומא דכפורי לאכנעא גופא ונפשא ברזא דחמשה ענויין דחמשה דרגין דיומא דכפורי דהא מקטרגא קא אתי לאדכר׳ חוביהון כמה דאתמר וכלהו בתיובתא שלימתא קמי אבוהון כלא כמה דאתמר בבמה דוכתי ע"כ ׳פקודא מ"ד למפלח כהנא ובו׳ ס"ג א׳:

חירו דחודין הה"ד אשרי נשוי פשע כסוי חטאה מאי כסוי חטאה הא אוקמוה דהוא כסי מבני נשא ההוא חטאה דחב לקב"ה ואודי קמי קב"ה׳ אבל ת"ח כד בר נש (א) חטי וחב זמנא חדא ותרין ותלתא ולא אהדר ביה הא חובוי באתגלייא אינון ומפרסמי לון.

א) אמר בן דאח"ל עבר אדם עבירה פ"א מוחלין לו ב' מוחלין לו ג' מ"ל ד' אח"ל וזה נראה הפך למה דאמר רב הונא כיון שעבר אדם וכו' ושנה בה נעשית לו כהיתר וקס ליה באין מספיקים וכו' ולמה ימחלו לו עד ג"פ וכו' דהא דרב הונא איירי כשעשה תשובה כפעם אחת ואח"ך חטא על תשובתו וחזר לחטוא ויהו ושנה בה שנזכר שכבר עבר בה אבל הביא המוחלין איירי כשעשה תשובה בין כל עבירה ועבירה אבל כשחוזר ועבר לא נזכר שכבר נכשל בה ועשה תשובה אך אמרינן הוא בחיטא ג"פ בלי תשובה כלל ובכ"א מהנ"פ זכר שכבר חטא והפ"ה לא נמנע ו"מ חטי וחב שיודע שמתחייב ומתמיד בחובתו מפה כ מי שהיינו וזכר דהוי כמון א' בכל פעם וע"ז נשוי פשע כסוי חטאה דהוא שונג שלא זכר חרמ"ז

דלון לעילא ומפרסמי לון לתתא וכרוזי אזלין קמיה ומכרזי
אסתלקו מסחרניה דפלנייא נזיף הוא ממאריה נזיף הוא לעילא
נזיף הוא לתתא ווי ליה דפגים דיוקנא דמאריה ווי ליה דלא
איוב כ׳ חייש ליקרא דמאריה קב״ה גלי חוביה לעילא הה״ד ״יגלו שמים
עונו וארץ מתקוממה לו · וכד בר נש אזיל באורחא דמאריה
ואשתדל בפולחניה ואזדמן ליה חטאה חד כלא מכסין עלויה
עלאין ותתאין דא אקרי כסוי חטאה · א״ל ר׳ אבא עד כען לא
מטית לעקרא דמלה · ושפיר קאמרת · והאי דקאמרו חברייא
שפיר אבל אי הכי מכוסה חטאה מבעי ליה מהו כסוי חטאה
אלא תרי מילי דחכמתא אית ביה ותרווייהו הכי · חד כמה
דתנינן דעובדין טבין דבר נש עביד בהאי עלמא עבדין ליה
בההוא עלמא לבושא יקירא עלאה לאתלבשא בהו וכד ב״נ
אתקין עובדין טבין וגברין עליה עובדין בישין ואשגח ביה קב״ה
ועובדוי בישין סגיאין ואיהו רשע דאשתכח חטאה קמי מאריה
ותוהא על אינון טבאן דעבד בקדמיתא הא אתאביד הוא מכלא
מהאי עלמא ומעלמא דאתי מה עביד קב״ה מאינון טבאן דעביד
האי חטאה בקדמיתא אלא קב״ה · אף ע״ג דההוא רשע חטאה
אתאביד · אינון טבאן וזכיין לא אתאבידו · אית צדיק דאזיל
בארחוי דמלכא עלאה ואתקין לבושוי מעובדוי ועד לא אשלים
לבושוי אסתלק קב״ה אשלים ליה מאינון עובדין דעבד (ס״א דהכי)
האי רשע חטאה ואשלים לבושוי לאתתקנא בהו בההוא עלמא
שם כ״ז והה״ד ״יכין וצדיק ילבש ההוא חטאה (ב) אתקין וצדיק אתחפי
מניה דאיהו תקין הה״ד כסוי חטאה (כסוי הוא מילה דקטוה אתחפי מקטוה)
ועל דא לא כתיב מכוסה אלא כסוי · וחד · דאתחפי ההוא חטאה
דהאי זכאה באינון דאקרון מצולות ים דהא מאן דנפיל
במצולות ים לא אשתכח לעלמין בגין דמיין חפין
מיכה ז׳ עלייהו (מאן מצולות ים כמה דאת אמר ״ותשליך

במצולות

ב) נ״ל דו״ס יגמור נא רע רשעים ותכונן צדיק ח״ס (אח״י כבר קדמו האר״י זצ״ל במאמר בס׳ הגלגולים מא״ן)

במצולות ים כל חטאתם · מאן מצולות ים אלא רזא יקירא הוא
והא אוקמיה ר' שמעון ואמר כל אינון דאתו מסטרא תקיפא
ואתאחדו בזינין בישין בכתרין תתאין כגון עזאזל ביומא דכפורי
דא אקרי מצולות ים (א) כיפטא דכספא כד בחנין ליה בנורא
הדא הוא דכתיב הגו סיגים מכסף כך האי מאינון מצולות ים משלי כ"ה
הוא ומצולות ים אקרי מצולות מההוא ים קדישא מצולות
זוהמא דכספא ועל דא כל אינון חטאין דישראל שריין לגויה
(ס"א לגביה) והוא קביל לון וייתאבון בגויה · מאי טעמא בגין דאיהו
חטאה אקרי מאי חטאה גרעונא ועל דא הוא גרעונא דכלא
ונטל גרעונא דגופא ודנפשא · בהאי יומא נחית האי מצולות
ים זוהמא (דכספא) דנפשא ונטיל זוהמא דגופא מאן הוא זוהמא
דגופא דא אינון חובין דאתעבידו על ידי דיצר הרע דאקרי
מזוהם מנוול (ב) אמר רבי יוסי תנן ונתן אהרן על שני השעירים ויקרא ט"ז
גורלות אי הכי יקרא הוא דעזאזל חמיתון עבדא דשרי עדבין
במאריה אורחי דעלמא דעבדא לא נטל אלא מה דיהיב ליה
מאריה · אבל בגין דסמא"ל זמין האי יומא בדלטורא ובגין דלא
יהא ליה פטרא יהבין ליה חולקא בהאי · והאי עדבא מגרמיה
הוא דסליק ביה דאמר רבי יהודה ארי"ן מלה עלאה אשכחנא
בעדבא · עדבא דיהושע כתיב ביה על פי הגורל על פי הגורל במדבר כ"ו
וודאי דאיהו אמר דא חולקא דיהודה דא דבנימין וכו' וכן
כלהו אוף הכא כיון דכהנא ישוי ידוי אינון עדבין מדלגי וסלקין
בידא דכהנא (נ"א דסלקין עדבין בידא דכהנא אינון מדלגי מן ידוי) ושארן באתרייהו
הדא הוא דכתיב והשעיר אשר עלה עליו הגורל עלה עליו
וודאי · ולא דא בלחודוי אלא בכל זמנא דדלטורא זמין ואתייהיב
ליה רשותא בעינן לישוואה לקבליה במה דיתעסק ושביק לון
לישראל בהאי יומא דלטורא זמין לאללא ארעא הה"ד ויאמר איוב א'

וי'

א) סיגי הכסף (וזה לשון הרמ"ב כפיסולת סיגי הכסף כשנותנים אותו בכור הצורף לנקותו פ"א ונבדל ממנו הפסולת
ב) כל זה שייך באחרי מות ·

יי' אל השטן מאן תבא והא תנינן משוט בארץ מאי הוא לא האי הוא דלטורא רבא מקטרגא דישראל והא אתיערו חבריא (דודאי) בההיא שעתא דהוו זמינין ישראל למעבר ימא ולאתפרעא ממצראי אמר אנא אעברנא בארעא קדישא וחמינא דלא אתחזון אלין למיעל בגווה אי אנת דאין דינא דינייהו הכא ממצראי מה שניין לא משין או ימותון כולהו כחדא או יהדרון בלהו למצרים ולאו אנת הוא דאמרת ועבדום וענו אותם ד' מאות שנה והא לא סליקו מחושבנא אלא רד"ו ולא יתיר אמר קב"ה מאי אעביד אשתדלותא בעייא הכא לאייתאה קרבא לקבליה יהיבנא ליה במה דיתעסק וישבוק כהו לבני והא אשתכח במאן דיתעסק מיד אמר ליה השמת לבך לעבדי איוב כי אין כמוהו בארץ · מיד פלג ליה דלטורא במילין ויען השטן את יי' ויאמר החנם ירא איוב אלהים · לרעיא דבעי לאעברא עאני בחד נהרא אעבר זאבא לקטרגא ליה בעאניה רעיא הוה חכים אמר מאי אעביד דבעוד דאנא אעבר לטלייא יקטרג הוא בעאני זקף עינוי וחמא בין עאנא חד תיישא מאלין תיישי ברא דהוה רב ותקיף אמר אשרי דא לקבליה ובעוד דמקטרגי דא בדא אעבר לכל עאנא וישתזבון מניה · כך קודשא בריך הוא אמר ודאי הא תיישא חד רב ותקיף ואלים אשרי לקבליה ובעוד דהוא ישתדל ביה יעברון בני ולא ישתכח קטיגורא לגבייהו מיד ויאמר יי' אל השטן השמת לבך עד דקב"ה זווג להו כחדא דכתיב הנו בידך · בעוד דהוא אשתדל ביה שביק לון לישראל ולא אשתכח קטיגורא לגבייהו · אוף הכא כהאי יומא דלטורא זמין לאללא ארעא ובעינא לשדרא לקבליה במה דיתעסק (כגוונא דיליה) ובעוד דאיהו אשתדל ביה שביק לון לישראל ומתלא אמרי לזלזולא דבי מלכא הב ליה זעיר חמרא וישבחך קמי מלכא ואי לאו יימא למלכא מלה בישא · לזמנין נטלין לה להיא מלה עלאי דבי מלכא ומלכא עביד דינא בגיניה · רבי

יצחק אמר לשטיא דקאים קמי מלכא הב ליה חמרא ולבתר
אימא ליה ואחזי ליה כל אינון טעוון דעבדת וכל אינון בישין
והוא ייתי ויישבחך ויימא דלא ישתכח בעלמא כוותך אוף הכא
הא קאים דלטורא תדיר קמי מלכא ישראל יהבין ליה האי
דורון ובהאי דורון פתקא לכל בישין ולכל טעוון ולכל חובין
דעבדו ישרא׳ והוא אתי ומשבח להו לישרא׳ ואתעביד סניגורא
עלייהו וקב״ה אהדר כלא לרישא דביישי דעמיה בגין דכתיב
°כי גחלים אתה חותה על ראשו א״ר יוסי ווי לון לעמא דעשו משלי כ״ה
בשעתא דהאי שעיר משדרי לההוא דלטורא ממנא דעלייהו
דבגיניה אתי לשבחא לון לישרא׳ וקב״ה אהדר כל אינון חובין
לרישא דעמיה בגין דכתיב °דובר שקרים לא יכון לנגד עיני ׳ תהלים
א״ר יהודה אלמלא הוו ידעי אומות העולם מהאי שעיר לא ק״א
שבקין לון לישראל יומא חד בעלמא ׳ תא חזי כל ההוא יומא
משתדל איהו בההוא שעיר ובג״כ קב״ה מכפר להו לישראל
ודכי לון מכלא ולא אשתכח קטיגורייא קמיה לבתר הוא אתי
ומשבח להו לישראל וכדין שאיל ליה כד״א ויאמר יי׳ אל השטן
מאין תבא אתיב בתושבחתייהו דישראל וקטיגורא אתעביד
סניגורא ואזיל ליה ׳ כדין קב״ה אמר לשבעין שרין דסחרין
כורסייא חמיתון האי דלטורא היאך קאים על בני תדיר (ס״א אסתכמו)
הא שעירא חדא דאשתכח (ס״א אסתכח) גביה בפתקא דכל חובייהו
וכל טעותייהו וכל מה דחטו וחבו קמאי והוא קביל לון כדין
אסתכמו כלהו דיהדרון אינון חובין על עמיה ר׳ אבא אמר כל
אינון חובין וחטאין מתדבקין ביה כמה דכתי׳ °ותשליך במצולות מיכה ז׳
ים כל חטאתם ולבתר כלהו מתהדרן ברישיהון דעמיה הה״ד
°ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה׳ בהאי יומא ויקר׳ ט״ז
מתעטר כהנא בעטרין עלאין והוא קאים בין עלאי ותתאי ומכפר
עליה ועל ביתיה ועל כהני ועל מקדשא ועל ישראל כלהו ׳
תאנא בשעתא דעאל ברמא דפר מכוין ברישא דמהימנותא ואדי
באצבעיה כמה דכתיב והזה אותו על הכפרת ולפני הכפרת

והיך עביד (א) בסים בקפטא (ס"א כקטפא) דאצבעא ואדי (ב) כמצליף (ג) בטיצפין דאצבעא לסטרי (ד) קפתורא (ס"א קטפורא) אדי ואתבוון ושארי לממני אחת · אחת ואחת · אחת ואחת · אחת בלחודהא · אחת דכליל כלא אחת שבחא דכלא אחת דכלא אהדרן לקבל ה אחת רישא דכלא לבתר אחת ואחת דאינון שריין כחדא ברעותא באחוותא ולא מתפרשן לעלמין כתר דמטא להאי ואחת דהיא אימא דכלא מכאן שארי לממני בזווגא ומני ואמר אחת ושתים · אחת ושלש · אחת וארבע · אחת וחמש · אחת ושש · אחת ושבע · בגין לאמשכא ולנגדא להאי אחת דהיא אימא ימא עילאה כררגין ידיען לכתרא (ס"א לכתרא) לאימא תתאה ולאמשכא נהרין עמיקין מאתרייהו לכ"י ועי"ד יומא דא תרין נהורין נהרין כחדא אימא עלאה נהרא לאימא תתאה ועל דא כתיב יה"כ כמה דאתמר · א"ר יצחק (ה) קפטרא חדא קשירא ברגלוי דכהנא בשעתא דהוה עאל דאי ימות התם יפקוהו מלבר וכמה ידעי בההוא זהוריתא אתיידע ואשתמודע כד לא יהפך גווני · בההיא שעתא אשתמודע דכהנא אשתכח דגו בחטאה ואי יפוק בשלם בזהוריתא אתיידע ואשתמודע דיהפך גווני לחוור כדין חדוותא היא בעלאי ותתאי · ואי לאו כלהו אשתכחו בצערא והוו ידעי כלא דלא אתקבלו צלותהון אמר רבי יהודה כיון דהוה עאל וטמטם עיני דלא לאסתכלא במה דלא אצטריך והוה שמע קל גדפי כרוביא מזמרי ומשבחי · הוה ידע כהנא דכלא הוה בחדוה ויפיק בשלם ועם כל דא בצלותיה הוה ידע דמלין נפקין בחדוותא ומתקבלן ומתברכן תקון פ"כ א' ר"מ ק"ח ב'

כרקא

א) טובל בראשי אצבעותיו ומטיף ומזה הזאתו כראוי (והרמ"ק פירש טובל פ' עליון ראש האצבע ומזה כמצליף בקשר אצבעו ל"ד הכפור' ולא על הכפורת כי לארץ נופלים ההזאות כולם : ב) כמו : המרים ידו ולוקה מכה עד שמוריד הדבר ערופה להכות בו רק כאן בהזיי' שטובל ראשי אצבעותיו בדם ואינו מזה אלא מתחיל להכות ההזאות עד שמטה ידו נגד טבורו והיינו רומיו לסטרי קפתור' פי' מטה ידו לצד הטבור ומתכוין להתחיל למנות אחת ואחת וכו' כמבואר כמנגדנא בסלית כ"ד המלקה בין הכתפים ויורד הא"ך למטה ויש פרושים אחרים אך פי' רש"י ועיקר הרמ"ב : ג) הרמ"ק גרים בטיפין : ד) הרמ"ק גרים קטפורא ופי' מכות דהיינו הכאותיו בהזאות כמצליף וגם גירסת קפסורא דהיינו שלשלת ר"ל כשלשלת' כטבור זו אחר זו הכל אין לבון לסטרי מתייסבת בא' מב' הגרסאות אלו דמסתפינא סו"א דגרסינן כתורה בתוך כפורת של אהרון וא"ס לסטרי הרמ"ז : ה) באדרתיו דף ס"ז ע"א :

כדקא יאות וכדין חדוותא היא בעלאי ותתאי · רבי אלעזר שאל לר״ש אבוי א״ל האי יומא אמאי הוא בהאי אתר תלי ולא בדרגא אחרא דיאות הוא למהוי בדרגא דמלכא שארי יתיר מכלא א״ל ר״ש אלעזר ברי הכי הוא ודאי ויאות שאלת · ת״ח מלכא קדישא שביק היכליה וביתיה בידא דמטרוניתא ושבק לבנוי עמה בגין לדברא לון ולאלקאה לון ולמשרי בגווייהו דאי זכאן מטרוניתא עאלת בחדוותא ביקרא לגבי מלכא · ואי לא זכאן היא ואינון אתהדרו בגלותא והא אוקימנא כמה דכתיב ׳משדד אב יבריח אם · וכתיב ׳ובפשעכם שלחה אמכם · ועל דא אית יומא חד בשתא לאשגחא בהו ולעיינא בהו · וכד אזדמן האי יומא אימא עלאה דכל חירו בידהא אזדמן לקבליה לאסתכלא בהו בישראל וישראל אזדרזו בהאי יומא בכמה פולחנין בכמה צלותין בכמה ענויין כלהו בזכותא כדין אזדמן להו חירו מאתר דכל חירו בידהא דמטרוניתא · בני מלכא בנהא דאתפקדן בידהא כלהו זכאין כלהו בלא חטאן בלא חובין כדין אזדווגת (ס״א וכד אזדמן האי יומא וישראל אזדמנו בהאי יומא בכמה פולחנין בכמה צלותין בכמה ענויין כלהו בזכותא כדין אימא עלאה דכל חירו בידהא אזדמנת לקבלה לאסתכלא בהו בישראל וחמאת בני מלכא בנהא (נ״א כ״א) דאתפקדן בידהא דמטרוניתא כלהו זכאין כלהו בלא חטאין בלא חובין כדין אזמינת להו חירו מאתר דכל חירו בידהא דמטרוניתא כדין מטרוניתא עאלת) לגבי מלכא בנהירו בחדוה בשלימו ברעותא דהא רביאת בנין למלכא עלאה כדקא יאות · וכד האי יומא לא אשתכחו כדקא יאות ווי לון ווי לשלוחיהון ווי דהא מטרוניתא אתרחקת מן מלכא ואימא עלאה אסתלקת ולא נפיק מנה חירו לעלמין · זכאין אינון ישראל דקב״ה אוליף לון אורחוי בגין לאשתזבא מן דינא וישתכחון

משלי י״ט
ישעי׳ נ׳

זכאין

ויקר׳ ט״ז זכאין קמיה הה״ד °כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וכתיב
יחזקאל ל״ו °וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם וגומר :
ובחמשה עשר יום לחדש השביעי וגו׳ ·ר׳ יוסי שאל לרבי אבא א״ל
הני חמשה עשר יום מאי קא מיירי · א״ל ודאי רזא יקירא
הוא ת״ח בין לעילא בין לתתא כל חד וחד בארחיה נטלא
ובארחיה יתבא ובארחיה אתער ועביד מה דעביד האי עשור
(א) מכנסת ישראל אינון · ויומא עשיראה בעשיראה קיימא ·
שמו׳ י״ב ועל דא °בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית וגו׳ ·
והאי יומא הוא דילה וחמשה יומין אחרנין דמלכא הוא ההוא
יומא דאתי עלה דהא חמשאה (ס״א ההוא יומא דעלה כגין דדרגא חמשאה ביה
ביה (ב) יתיב מלכא בתרעא · יתיב מלכא בכרסייה · ובכל אתר וכו׳) :
ובכל אתר בעשור דמטרוניתא הוא חמשה עלייהו דמלכא הוא
ההוא יומא דאתי עלה · בג״כ חמשה יומין מירחא לאורייתא
ואי תימא שביעאה · בזמנא דתרין אבהן משתכחי ביה דהא
מלכא בהו וכדין מתעטר בכלא וחד מלה שביעאה וחמשאה ·
ת״ח חמישאה דיליה הוא ודאי כמה דאתמר וכדין נהיר אבא
לאימא ואתנהירו מנה חמשין תרעין לאנהרא לחמשאה · ואי
תימא שביעאה בגין דמלכא בשלימו דאבהן ועטרה ירית
שה״ש ג׳ משביעאה כמה דכתיב °צאינה וראינה בנות ציון וע״ד בשביעאה
הוא יומא דמעטרא מלכא בעטרוי וכדין ירית מלכא לאבא
ואימא דמזדווגין כחדא · וע״ד כלא כחד תלייא ובחמשה עשר יום
במדבר כ״א ר׳ יהודה פתח °וישמע הכנעני (ג) מלך ערד תנינן ג׳ מתנן
עלאין אזדמנו להו לישראל ע״י דתלתא אחין משה אהרן ומרים מן
בזכות משה · ענני כבוד בזכות אהרן · באר בזכות מרים · וכלהו
שמו׳ ט״ז אחידן לעילא · מן בזכות משה דכתיב °הנני ממטיר לכם לחם
מן

א) לא אמר היהו אלא אינין כי׳ כוללות כל כי׳ : ב) עכס סיום יסוד אי׳ פתח האהל א״כ סוד הנקב היוצא אל רח״ל הרמ״ז : ג) סייך בפרשת חקת :

מן השמים (דייקא) דא משה · ענני כבוד בזכות אהרן דכתיב
°אשר עין בעין °נראה אתה יי׳ וגו׳ וכתיב °וכסה ענן הקטרת · במדבר י״ד
מה להלן שבעה אף כאן נמי שבעה דהא בקטרת שבעה ענני׳ אותיות
מתקשרן כחדא (ועוד) אהרן רישא לכל שבעה ענני׳ הוא והוא הסרן
קשיר לשית אחרנין ביה בכל יומא באר בזכות מרים דהא היא ויקרא י״ו
ודאי באר אתקרי׳ ובספרא דאגדתא °ותתצב אחותו מרחוק שמות ב׳
לדעה וגו׳ · דא הוא באר מים חיים וכלא קשורא חד · מתה
מרים אסתלק באר דכתיב °ולא היה מים לעדה ובההיא שעתא במדב׳ כ׳
בעאת באר אחרא לאסתלקא דהוה שביח עמהון דישרא׳ ·
כד חמאת שיתא ענני׳ דהוו קשירין עלה אתקשרת היא בהו
מית אהרן אסתלקו אינון ענני׳ ואסתלק עננא דבירא עמהון
אתא משה אהדר להו הה״ד °עלית למרום שבית שבי לקחת תהלים ס״ח
מתנות באדם · לקחת מתנות ודאי · אינון מתנות דהוו בקדמיתא
באר וענני׳ · באר דא באר דיצחק · ענני׳ אלין ענני׳ דאהרן · א״ר
יצחק מפני מה זכה אהרן לדא בגין דאיהו קשיר בעננים (נ״א ויש׳ לעננים)
והוא אקשיר כל יומא ויומא לכלהו כחדא ומתברכאן
כלהו על ידוי · תא חזי על כל חסד דעבד קב״ה בישראל קשיר
עמהון ז׳ ענני יקירן וקשיר להו בכנסת ישראל דהא עננא דילה
אתקשר בשיתא אחרנין וככלהו שבעה אזלו ישראל במדברא
מאי טעמא בגין דכלהו קשרא דמהימנותא נינהו ועל דא בסכות
תשבו שבעת ימים · מאי קא מיירי בגין דכתיב °בצלו חמדתי שיר ב׳
וישבתי ופריו מתוק ובעי בר נש לאחזאה גרמיה דיתיב תחות
צלא דמהימנותא · ת״ח כל אינון שנין דקאים אהרן הוו ישרא׳
בצלא דמהימנותא תחות אלין ענני׳ · בתר דמית אהרן אסתלק
עננא חד דהוא ימינא דכלא וכד האי אסתלק אסתלקו כל שאר
עמיה (נ״א ענני׳) ואתחזיאו כלהו בגריעותא והא אוקמוה דכתיב
ויראו

במדבר כ"א ׳ויראו כל העדה כי גוע אהרן ׳ אל תקרי ויראו אלא וייראו
מיד וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך
האתרים ׳ שמע דאסתלקו אינון ענני׳ ומית תיורא רברבא דכל
אינון ענני׳ אתקשרו ביה ׳ א"ר יצחק הכנעני מלך ערד יושב (א)
שם י"ג הנגב ודאי ׳ וכד אתו אינון מאללין דשדר משה אמרו ׳עמלק
יושב בארץ הנגב בגין לתברא לבייהו דהוא בעמלק אתבר
חיליהון בקדמיתא ׳ א"ר אבא וישמע הכנעני מאי קא מיירי הכא
בר"א ט׳ בתר דאסתלקו אינון ענני׳ ׳ אלא בגין כתיב ביה ׳ויאמר ארור
כנען עבד עבדים יהיה לאחיו ׳ הכא אוליפנא מאן דאפיק גרמיה
במדבר כ"א מצלא דמהימנותא אתחזי למהוי עבד לעבדי עבדין הה"ד ׳וילחם
בישראל וישב ממנו שבי הוא נטל (ב) עבדין מישראל לגרמיה
ועל דא כתיב כל האזרח בישראל ישבו בסכות כל מאן
דאיהו משורשא וגזעא קדישא דישראל ישבו בסכות תחות צלא
דמהימנותא ׳ ומאן דליתיה מגזעא ושורשא קדישא דישראל לא
הושע י"ב יתיב בהו ויפוק גרמיה מתחות צלא דמהימנותא ׳ כתיב ׳כנען
בידו מאזני מרמה דא אליעזר עבד אברהם ׳ ות"ח כתיב ארור
כנען ובגין דזכה כנען דא לשמשא לאברהם כיון דשמש לאברהם
יתיב תחות צלא דמהימנותא זכה למיפק מההוא למייא
בר"א כ"ד דאתלטייא ולא עוד אלא דכתיב ביה ברכה דכתיב ׳ויאמר
בא ברוך יי׳ ׳ מאי קא מיירי ׳ דכל מאן דיתיב תחות צלא
דמהימנותא אחסין חירו ליה ולבנוי לעלמין ואתברך ברכתא
עלאה ומאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא אחסין גלותא
ליה ולבנוי דכתיב וילחם בישראל וישב ממנו שבי ׳

בסכת

א) נ"ל דלפיכך שמע יושב הנגב שהוא דרום ימין הו"ל ואסתלק ענן הימיני כדקאמר לעיל. ב) ר"ל שלקח עבדים של ישראל לא יצ' עצמו וזהו שדרז"ל שפחה אחת א"ס · (את"י ואפ' רמז המג"ן שכ"י גי' שפחה לבד עם הכ' תי' בקדוק · מ"ן ;

בסכות תשבו חסר ורזא עננא חד דכלהו קשירין ביה דכתיב כי ענן יי' עליהם יומם וכתיב °ובעמוד ענן אתה הולך לפניהם יומם דא הוא עננא דאהרן דאקרי יומם דכתיב °יומם יצוה יי' חסדו עננא חד נטיל עמיה חמ"ש אחרנין ואינון שית · ועננא אחרא דכתיב ובעמוד אש לילה דא נהורא להו לישראל מנהירו דאינון שית

רבי

בסכות תשבו שבעת ימים וגו' פקודא (מ"ה) דא לישב בסוכה והא אוקימנא בגין לאתחזאה דישראל יתבי ברזא דמהימנותא בלא דחילו כלל דהא מקטרגא אתפרש מנייהו וכל מאן דאיהו ברזא דמהימנות יתיב בסוכה כמה דאוקימנא דכתיב כל האזרח בישראל ישבו בסכות · מאן דאיהו ברזא דמהימנותא ומזרעא ושרשא דישראל ישבו בסכות · ורזא

במדבר י"ד

תלים מ"ב

דא אתמר בבמה דוכתי · פקודא (מ"ו) בתר דא לקרבא קרבנא בכל יומא וקרבנא דא למהוי חולקא בכלא בחדוותא דבנוי בגין דכלהו אחידן באילנא ענפין דלתתא דלגבי שורשא דאילנא כלא אתברכן בגין אילנא · אף על גב דלית בהו תועלתא כלא אתברכאן ובחדוותא דישראל באבוהון דלעילא יהבי חולקא דברכאן לכל אינון שאר עמין דאית לון אחידו ואתאחדן בהו בישראל · וכל אלין קרבנין למיהב מזונא לאינון ממנן דשאר עמין דהא מגו רחימו דקא רחים קב"ה לבנוי בעי דבלא יהון רחימין דילהון ורזא דא °ברצות יי' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו · אפילו כל אינון מקטרגי עלאי כלהו אהדרן רחימין לישראל וכד חיילין דלעילא אהדרו רחימין לישראל כל אינון דלתתא על אחת כמה וכמה · ואי תימא יהון הוו מקרבי קרבנא לאו הכי אלא כלא לקב"ה סליק ומתקרב ואיהו פריש מזונא לכלהו אוכלוסין דסטרין אחרנין דיתהנון בההוא דורונא

משלי ט"ז

רבנוי

דבני ויתחדון רחימין דילהון דינדעון עילא ותתא דהא לית
עמא בעלמא דישראל דאינון חולקיה ועדביה דקב"ה ואסתלק
יקרא דקב"ה עילא ותתא בדקא יאות. ובגין אוכלוסין עלאין
(ש"ב ז) פתחי ואמרי ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ ע"כ:
(ירמיה ב) רבי אליעזר פתח כה אמר יי' זכרתי לך חסד נעוריך וגו'. האי
קרא על כ"י אתמר בשעתא דהוות אזלא במדברא עמהון דישראל
זכרתי לך חסד דא ענגא דאהרן דנפלא בחמש אחרנין דאתקשרו
עלך ונהירו עלך. אהבת כלולותיך דאשתכללו לך (ס"א וכלו
לכלולא כך) ואעטרו לך ואתקינו לך ככלה דתעדי תכשיטהא
ובכל כך למה בגין לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. תא
חזי בשעתא דבר נש יתיב במדורא דא צלא דמהימנותא
שכינתא פרסא גדפהא עליה מלעילא ואברהם וחמשה צדיקייא
אחרנין שויין מדוריהון עמיה. אמר רבי אבא אברהם וחמשה
צדיקייא ודוד מלכא שויין מדוריהון עמיה הדא הוא דכתיב
בסכות תשבו שבעת ימים. שבעת ימים כתיב ולא בשבעה
(שמות לא) ימים. כגוונא דא כתיב כי ששת ימים עשה יי' את השמים וגו'
ובעי בר נש למחדי בכל יומא ויומא באנפין נהירין באושפיזין
אלין דשריין עמיה. ואמר רבי אבא כתיב בסכות תשבו שבעת
ימים ולבתר ישבו בסכות בקדמיתא תשבו ולבתר ישבו. אלא
קדמאה לאושפיזי. תניינא לבני עלמא. קדמאה לאושפיזי כי
הא דרב המנונא סבא כד הוה עאל לסוכה הוה חדי וקאים
על פתחא דסוכה מלגאו ואמר נזמן לאושפיזין מסדר (נ"א נסדר)
פתורא. וקאים על רגלוהי ומברך ואומר בסכות תשבו שבעת
ימים תיבו אושפיזין עלאין תיבו תיבו אושפיזי מהימנותא תיבו
ארים (נ"א זקיף) ידוי וחדי ואמר זכאה חולקנא זכאה חולקיהון דישראל
(דברים לב) דכתיב כי חלק יי' עמו וגו' והוה יתיב. תניינא לבני עלמא דמאן

דאית ליה חולקא בעמא ובארעא קדישא יתיב בצלא דמהימנותא
לקבלא אושפיזין למחדי בהאי עלמא ובעלמא דאתי ובעי
למחדי למסכני מאי טעמא בגין דחולקא דאינון אושפיזין דזמין
דמסכני הוא. והאי דיתיב בצלא דא דמהימנותא וזמין אושפיזין
אלין עלאין אושפיזי מהימנותא ולא יהיב לון חולקיהון כלהו
קיימי מניה ואמרי אל תלחם את לחם רע עין וגו׳ אשתכח
דההוא פתורא דתקין דיליה הוא ולאו דקודשא ב״ה עליה כתיב
וזריתי פרש על פניכם וגו׳ פרש חגיכם ולא חגי. ווי ליה לההוא
בר נש בשעתא דאלין אושפיזי מהימנותא קיימי מפתוריה ואמר
ר׳ אבא אברהם כל יומוי הוה קאים בפרשת אורחין לזמנא
אושפיזין ולתקנא לון פתורי השתא דזמין ליה ולכל צדיקייא
ולדוד מלכא ולא יהבין לון חולקיהון אברהם קאים מפתורא
וקרי סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה וכלהו סלקין
אבתריה. יצחק אמר ובטן רשעים תחסר. יעקב אמר יפתח
אכלת הקיאנה. ושאר כל צדיקייא אמרי כי כל שלחנות מלאו
קיא צואה בלי מקום. דוד מלכא אמר (תהלים) ואשלים דתני
דכתיב ויהי כעשרת הימים ויגוף ה׳ את נבל וימת. מאי קא
מיירי בגין דדוד שאל לנבל ואתעביד ליה אושפיזא ולא בעא
ודא זמין ליה ולא יהב ליה חולקא ובאינון עשרה יומין דדוד
מלכא דאינון עלמא אתרן עליה ההוא בר נש דאשלים ליה ביש
יתיר מנבל. אמר רבי אלעזר (ג״כ) אורייתא לא אטרח עליה
דבר נש יתיר אלא כמה דיכיל דכתיב איש כמתנת ידו וגו׳
ולא לימא איניש איכול ואשבע ואדוי בקדמיתא ומה דישתאר
אתן למסכני אלא רישא דכלא דאושפיזין הוא ואי חדי לאושפיזין
ורוי לון קב״ה חדי עמיה ואברהם קרי עליה אז תתענג על ה׳
וגו׳ ויצחק קארי עליה כל כלי יוצר עליך לא יצלח. אמר רבי
שמעון האי דוד מלכא א״ל בגין דכל ויתין דמלכא וקרבין דמלכא

דבנוי ויתהררון רחימין דילהון דינדעון עילא ותתא דהא לירת עמא כעמא דישראל דאינון חולקיה ועדביה דקב"ה ואסתלק יקרא דקב"ה עילא ותתא כדקא יאות וכל אוכלוסין עלאין פתחי ואמרי ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ ע"כ:

שמואל ב' ז' רבי אלעזר פתח כה אמר יי' זכרתי לך חסד נעוריך וגו' האי

תיקונים קכ"כ ירמיה ב' קרא על כ"י אתמר בשעתא דהוות אזלא במדברא עמהון דישר' זכרתי לך חסד דא עננא דאהרן דנטלא בחמש אחרנין דאתקשרו עלך ונהירו עלך אהבת כלולותיך דאשתכללו לך (ס"א וכלהו אשתכללו כך) ואעטרו לך ואתקינו לך ככלה דתערי תכשיטהא וכל כך למה בגין לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה תא חזי בשעתא דבר נש יתיב במדורא דא צלא דמהימנותא שכינתא פרסא גדפהא עליה מלעילא ואברהם וחמשה צדיקייא אחרנין שויין מדוריהון עמיה אמר רבי אבא אברהם וחמשה צדיקייא ודוד מלכא שויין מדוריהון עמיה הדא הוא דכתיב בסכות תשבו שבעת ימים שבעת ימים כתיב ולא בשבעה

שמות ל"א ימים כגוונא דא כתיב כי ששת ימים עשה יי' את השמים וגו' ובעי בר נש למחדי בכל יומא ויומא באנפין נהירין באושפיזין אלין דשריין עמיה ואמר רבי אבא כתיב בסכות תשבו שבעת ימים ולבתר ישבו בסכות בקדמיתא תשבו ולבתר ישבו אלא קדמאה לאושפיזי תניינא לבני עלמא קדמאה לאושפיזי כי הא דרב המנונא סבא כד הוה עייל לסוכה הוה חדי וקאים על פתחא דסוכה מלגאו ואמר נזמן לאושפיזין מסדר (נ"א נסדר) פתורא וקאים על רגלוהי ומברך ואומר בסכת תשבו שבעת ימים תיבו אושפיזין עלאין תיבו תיבו אושפיזי מהימנותא תיבו ארים (ס"א אסחי) ידוי וחדי ואמר זכאה חולקנא זכאה חולקיהון דישראל

דברים ל"ב דכתיב כי חלק יי' עמו וגו' והוה יתיב תניינא לבני עלמא דמאן

דאית ליה חולקא בעמא ובארעא קדישא יתיב בצלא דמהימנותא
לקבלא אושפיזין למחדי בהאי עלמא ובעלמא דאתי׳ ובעי
למחדי למסכני מאי טעמא בגין דחולקא דאינון אושפיזין דזמין
דמסכני הוא׳ וההוא דיתיב בצלא דא דמהימנותא וזמין אושפיזין
אלין עלאין אושפיזי מהימנותא ולא יהיב לון חולקיהון כלהו
קיימי מניה ואמרי °אל תלחם את לחם רע עין וגו׳ אשתכח משלי כ"ג
דההוא פתורא דתקין דיליה הוא ולאו דקודשא ב"ה עליה כתיב
°וזריתי פרש על פניכם וגו׳ פרש חגיכם ולא חגי׳ ווי ליה לההוא מלאכי ב׳
בר נש בשעתא דאלין אושפיזי מהימנותא קיימי מפתוריה ואמר
ר׳ אבא אברהם כל יומוי הוה קאים בפרשת אורחין לזמנא
אושפיזין ולתקנא לון פתורי השתא דמזמנין ליה ולכלהו צדיקייא
ולדוד מלכא ולא יהבין לון חולקיהון אברהם קאים מפתורא
וקרי °סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה וכלהו סלקין במדבר י"ו
אבתריה׳ יצחק אמר °ובטן רשעים תחסר׳ יעקב אמר °פתך משלי י"ג
אכלת תקיאנה ושאר כל צדיקייא אמרי °כי כל שלחנות מלאו שם כ"ג
קיא צואה בלי מקום׳ דוד מלכא אמר (חסר כאן) ואשלים דינוי ישעיה כ"ח
דכתיב °ויהי כעשרת הימים ויגוף יי׳ את נבל וימת׳ מאי קא שמואל א׳ כ"ה
מיירי בגין דדוד שאל לנבל ואתעביד ליה אושפיזא ולא בעא
ודא זמין ליה ולא יהב ליה חולקא ובאינון עשרה יומין דדוד
מלכא דאין עלמא אתרן עליה ההוא בר נש דאשלים ליה ביש
יתיר מנבל׳ אמר רבי אלעזר (כג"כ) אורייתא לא אטרח עליה
דבר נש יתיר אלא כמה דיכיל דכתיב °איש כמתנת ידו וגו׳ דברים ו"ז
ולא לימא איניש אכול ואשבע וארווי בקדמיתא ומה דישתאר
אתן למסכני אלא רישא דכלא דאושפיזין הוא ואי חדי לאושפיזין
ורוי לון קב"ה חדי עמיה ואברהם קרי עליה °אז תתענג על יי׳
וגו׳ ויצחק קארי עליה °כל כלי יוצר עליך לא יצלח׳ אמר רבי
שמעון האי דוד מלכא א"ל בגין דכל זיינין דמלכא וקרבין דמלכא

תהלים קי"ב בידוי דדוד אתפקדו אבל יצחק קאמר ׳גבור בארץ יהיה זרעו וגו׳ הון
ועושר וגו׳ · יעקב אמר ׳אז (א) יבקע כשחר אורך וגו׳ שאר צדיקייא ישעיה נ"ח
אמרי ׳ונחך יי׳ תמיד והשביע וגו׳ דוד מלכא אמר ׳כל כלי יוצר שם
עליך לא יצלח דהא הוא על כל זייני עלמא אתפקד · זכאה שם נ"ד
חולקיה דבר נש דזכי לכל האי זכאה חולקיהון דצדיקייא בעלמא
דין ובעלמא דאתי עלייהו כתיב ׳ועמך כלם צדיקים וגו׳ : שם ס׳

ולקחתם לכם ביום הראשון וגו׳
רבי שמעון פתח ׳כל שם מ"ג
הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו
יצרתיו אף עשיתיו · כל הנקרא
בשמי דא אדם דקב"ה ברא
ליה (וקרא ליה) בשמיה (נ"א כדיוקניה)
דכתיב ׳ויברא אלהים את האדם ברא׳ א׳
בצלמו · ועוד דקרא ליה בשמיה
בשעתא דאפיק קשוט ודינא
בעלמא ואקרי אלהים דכתיב
׳אלהים לא תקלל קרא ליה שמו׳ כ"ב
בשמיה דכתיב ויברא אלהים
את האדם בצלמו ושפיר · הא
אוקימנא דכתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו בשעתא דזווגא
אתמר וכך הוא בזווגא דתרוייהו בצלם ודמות ואדם מדכר
ונוקבא נפק ויברא אלהים את האדם בצלמו כספרא דשלמה מלכא
אשכחנא דבשעתא דזווגא

רעיא מהימנא

פקודא (מ"ז) דא ליטול לולב
בההוא יומא באינון
זינין דיליה והאי רזא אוקימנא
ואוקמוה חברייא כמה דקב"ה
נטיל לון לישראל בהני יומין
וחדי בהון · אוף הכי ישראל
נטלי ליה לקב"ה לחולקיהון
וחדאן ביה · ודא הוא רזא דלולב
ומינין דביה דאיהו רזא דיוקנא
דאדם והא אתמר ע"כ (ג) :

אשתכח

א) אותיות יעקב. ב) נראה שמלת כל לוקחת באדם מפני שיש בו כוללות כל העולמות שבכ"א מהם יש ה׳ פרצופים וה׳ אורות י"ח נר"ן והיינו כל בכללות י׳ וידוע שבחי׳ י"א הן מיוחדות כין שאינן מתלבשות בכלי וכין שרמוזות באות א׳ שהיא י׳ וקוצה משא"כ בבחינת נר"ן שהן מתלבשות בשלש כלים פת"ח ורמוזות בג׳ אותיות הו"ה וה"ס מלת כל כ׳ בסוד י"ח ול׳ כנגד נר"ן וגם האד"ם גי׳ כל ואם תרבה שלש אותיות הוה באות י׳ ותאמר י"פ הוי"ה יעלה צלם וז"א קארי ליה בשמיה כי נודע שיש בחי׳ צלם מסוד הוי"ה והוא סוד המוחים הפנימיים עי"ל שידוע שגם ה׳ אלהים נקרא שם מלא כמ"ש רז"ל ואדם גי׳ מ"ה ומ"ם ה"ת גי׳ אלהים וזהו כל הנקרא בשמי בכל שמי שם מלא הרמ"ז (את"י ואפ׳ זה רמז כי זה כל האד"ם ואפ׳ כי זה גי׳ מ"כ וא"ם וכו׳ מאי"ן) : ג) פ׳ ולקחתם לכם בתיקונים דף כ"ה וקל"ג א׳ .

אשתכח לתתא שדר קב״ה חד דיוקנא בפרצופא דב״נ רשימא חקיקא בצולמא וקיימא על ההוא זווגא ואלמלא אתייהיב רשו לעינא למחזי חמי ב״נ על רישיה (ה) חד צולמא רשימא כפרצופא דב״נ ובההוא צולמא אתברי ב״נ ועד דקיימא (ס״א ועד לא קיימא) ההוא צולמא דישדר ליה מאריה על רישיה ויישתכח תמן לא אתברי ב״נ הה״ד ויברא אלהים את האדם בצלמו ההוא צלם אזדמן לקבליה עד דנפיק לעלמא ׳ כד נפק בההוא צלם אתרבי בההוא צלם

חלי׳ ל״ט אזיל הה״ד ׳אך ׳בצלם יתהלך איש ׳ והאי צלם איהו מלעילא

שמות בשעתא דאינון רוחין נפקן מאתרייהו כל רוחא ורוחא אתתקן

קמ״ב קמי מלכא קדישא בתקוני יקר בפרצופא דקאים בהאי עלמא ׳

כ׳ י״ג ומההוא דיוקנא תקונא יקר נפיק האי צלם ׳ ודא תליתאה לרוחא

כ׳ מ״ב ואקדימת בהאי עלמא בשעתא דזווגא אשתכח ולית לך זווגא בעלמא דלא אשתכח צלם בגווייהו ׳ אבל ישראל קדישין האי צלם קדישא ומאתר קדישא אשתכח בגווייהו ׳ ולעע״ז צלם מאינון זינין בישין מסטרא דמסאבותא אשתכח בגווייהו ׳ ועל ד לא ליבעי ליה לאיניש לאתערבא צולמא דיליה בצולמא דעובדי עבודה זרה בגין דהאי קדישא והאי מסאבא :

ת״א חזי מה בין ישרא׳ לעמין עע״ז וכו׳ עד דמלכא דזמין אושפיזין זה המאמר כתיב בפרשת ויחי יעקב דף ר״כ עמוד א׳ שו׳ א׳ (וסייך כאן) ואלו החלופים מצאתי בין הכתוב בהעתק לבין הכתוב שם שו׳ כ״ב במקום עלמין מצאתי צולמין ׳ שו׳ כ״ה במקום יעדי דיני גריע ׳ ישם במקום ידיה מצאתי דינא ׳ שו׳ ל״א מי יתן ערב ודא כד נהרא סיהרא ולייליא אתתקן בנהורא ׳ שו׳ ל״ה עובדין מצאתי בריין ׳ עמוד ב׳ שו׳ ה׳ ביה חילא ׳ שו׳ ו׳ יצרתיו היינו וענף עץ עבות ׳ אף עשיתיו ׳ שו׳ י״ד לחירו ,וע״ד קרינא ליה יום הראשון

דא

(ה) עיין ברע״מ פרשת נשא סוף הדבר של שני צלמים במאמר המדבר בסוד התשובה (אח״י כתב מורי האר״י דמי שיש לו זכות אבות רואה הצלם הזה ובברכת יעקב להזדווג עם נקבה ירדו ב׳ נשמות מנשה ואפרים וכו׳ וע׳ לעיל דף מ״ג ע״א מא״ן) :

דא בספרא דאגדתא ושפיר הוא · שו' כ"ד דאבא כג"ב כלא
יאה ולא בסימא לפירין ולא עביד פירין · שו' כ"ה הדין צ"ל תרין
שו' כ"ו לבירא ד"א · שו' כ"ט יעקב צ"ל בירא · שו' ל"א דא
ברא צ"ל דא בלא דא · שו' ל"ג צ"ל אע"ג דבהאי נחל דינא לא
אשתכח בירה · שו' ל"ה צ"ל דצדיק איבא וכנייטו רברבא נפקי
מנייהו · שו' ל"ו צ"ל מנייהו לא איבא ולא טעמא · שם וכלא שפיר
וע"ד אתרוג בשמ"א · ובסוף המאמר מצאתי כתוב דכתיב :

במדבר כ"ט ביום השמיני עצרת תהיה לכם (ב) דהא יומא דא (ג) ממלכא
הוא בלחודוי חדוותא דיליה בהו בישראל מתל למלכא
דזמין אושפיזין · אשתדלו בהו כל בני היכליה לבתר אמר
מלכא ע"כ אנא ואתון אשתדלנא כלהו באושפיזין וקרבתון קרבנין
על שאר עמין בכל יומא מכאן ולהלאה אנא ואתון נחדי יומא חד
הה"ד ביום השמיני עצרת תהיה לכם · לכם לקרבא קרבנין
עלייכו · אבל אושפיזי מהימנותא במלכא משתכחי תדירא ·
וביומא דחדוותא דמלכא כלהו מתכנפי עמיה ומשתכחן ועל
דא כתיב עצרת תרגומו כנישו · והאי יומא (ד) יעקב הוא רישא
דברים ל"ג לחדוות' וכל אינון אושפיזי חדאן עמיה · וע"ד כתיב אשריך ישראל
ישעיה מ"ט מי כמוך וכתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר
ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור וגו' א"ר אלעזר הא אוקמוה
אמאי אסמיך קודשא בריך הוא פרשה דא לפרשת
מועדים · אלא כלהו בוצינין עלאין כלהו בוצינין
לאדלקא משה רבות עלאת והא אתמר · ועל ידייהו דישראל
מתברכאן עלאין ותתאין ואדליקו בוצינין כמה דאוקמוה
משלי כ"ז דכתיב שמן וקטרת ישמח לב חדוותא דעלאין ותתאין ·

רבי

ב) פי' ולכן נאמר ביום השמ' בלא ו' אלא לייחדו עם ע' פרים רק מובדל הוא לבד · ג) וזהו ל' עצרת ר"ל מלכות ורומז שהמלך העליון מתחבר להשפיע במלכותו שעליונה · גכה מושרשים יש"ל הנק' מלכות כהנים וכולם בני מלכים · ד) יו"ד שין קו"ף בי"ת עם י"ב תיבות הוא מלא כו"ו ני' עצר"ת הרמ"ז (הח"י והפשר זה רמז משו"ל שיעקב לקח ו' מהלויהו וכתב עליה ה"פ ויעקב מלא ה"פ כי יעקב כמי' גי' עצרת וה' מקומות ה' רמז לשכינה מא"ן) :

רבי אבא פתח ׳שמחו ביי׳ וגילו צדיקים (שמחו ביי׳ כד"א) וכתיב ׳זה היום עשה יי׳ נגילה ונשמחה בו ואוקמוה דהא בקב"ה (נ"א כמועדיו״) בעי למחדי (ל"ה) ולאנהרא (ל"כ) אנפין ויישתכח ב"נ בחדוה (שמיה) בגין דההוא חדוה דקב"ה הוי דכתיב נגילה ונשמחה בו ביומא · בו בקב"ה וכלא חד מלה׳ שמחו ביי׳ כד דינין אתכפיין ורחמי אתערו וכד מתערי רחמי כדין יגילו צדיקים (כתיב) צדיק וצדק מתברכאן כחדא דאקרון צדיקים כמה דאתמר דהא אלין מתברכאן (ס"א מברכין) לעלמין וחדאן לעלמין כלהו והרנינו כל ישרי לב׳ אלין בני מהימנותא לאתקשרא בהו וככלא בעי עובדא לתתא לאתערא לעילא ת"ח מאן דאמר דלא בעייא עובדא בכלא או מילין לאפקא לון ולמעבד קלא בהו תיפח רוחיה · והא הכא פרשתא דא אוכח אדלקות בוציניא וקטרת בוסמין (כחדא בגין) דכתיב שמן וקטרת ישמח לב (וכתיב) ובעובדא דא אישתכח אדלקותא לעילא וחדוותא לתתא (ס"א אדלקותא וחדוות׳ לעילא ותתא) ואתקשרות׳ כחדא כדקא יאות (ובעובד׳ דלתתא אתער עובדא דלעילא) אמר ר׳ יהודה מזבח דלתתא אתער מזבח אחרא כהן דלתתא אתער כהן אחרא בעובדא דלתתא אתער עובדא לעילא ר׳ יוסי ור׳ יצחק הוו אזלי באורחא א"ר יוסי לר׳ יצחק כתיב ׳וקראת לשבת ענג לקדוש יי׳ מכבד וגו׳ וכבדתו מעשות דרכיך שפיר · אבל ממצוא חפצך ודבר דבר מה הוא ומאי גריעותא הוא לשבת א"ל ודאי גריעותא הוא דלית לך מלה ומלה דנפיק מפומיה דב"נ דלית לה קלא וסלקא לעילא ואתער מלה אחרא ומאי הוא ההוא דאקרי חול (נ"א) מאינון זמין דחול וכד אתער חול ביומא קדישא גריעותא הוא לעילא ודאי וקב"ה וכנסת ישראל שאלי עליה

תהלים ל"ב
שם קי"ח
ישעיה נ"ח

מאן

מאן הוא דבעי לאפרשא זווגא דילן מאן הוא דבעי חיל הכא
עתיקא קדישא לא אתחזי ולא שריא על חול בגין כך ההיהור
מותר מ"ט בגין דההוהור לא עביד מדי ולא אתעביד מניה קלא
ולא סליק אבל לבתר דאפיק מלה מפומיה ההוא מלה אתעביר
קלא ובקע אוירין ורקיען וסלקא לעילא ואתער מלה אחרא
וע"ד ממצוא חפצך ודבר דבר כתיב · ומאן דאפיק מלה קדישא
מפומיה מלה דאורייתא אתעביד מניה קלא וסליק לעילא ואתערו
קדושי מלכא עלאה ומתעטרן ברישיה וכדין אשתכח חדוותא
לעילא ותתא א"ל ודאי הכי הוא והא שמענא מלה · אבל מאן
דשארי בתעניתא בשבתא עביד גריעותא לשבת או לא · אי
תימא דלא עביד גריעותא הא סעודתי דמהימנותא בטיל מניה
ועונשיה סגי הא חדוותא דשבת בטיל מניה א"ל מלה דא
שמענא דדא הוא דאשגחן עליה מלעילא מכל בני עלמא בגין
דהאי יומא הדוותא הוא לעילא ותתא חדוותא דכלא חדוון
חדוותא דכל מהימנותא ביה אשתכח ואפילו רשעים דגהינם
נייחין בהאי יומא · והאי ב"נ לית ליה חדוה ולית ליה נייחא
ושנייא דא מכל עלאין ותתאין · כלהו שאלין עליה מאי שנייא
דפלנייא הוא בצערא ובשעת' דעתיקא קדישא אתגלי בהאי יומא
ואשתכח האי בצערא צלותיה סלקא וקיימא קמיה וכדין אתקרעו
כל גזרי דינין דאתגזרו עליה ואפילו אסתכמו בבי דינא דמלכא
עליה לביש כלא אתקרע בגין דבשעתא דעתיקא אתגלייא
כל חירו וכל חירו אשתכח בגין דאתגלייא בהלולא דמלכא
וע"ד תנינן קורעין לו גזר דינו של ע' שנה מאן שבעין שנה דא אע"ג
דאסכמו עליה כל אינון שבעין כתרי מלכא דהוא אתחזי בהו
כלא אתקרע בגין דעתיק' קדיש' נטיל (ס"א בטיל ליה והוי) ליה לב"נ ותני

מילי כד מתערי עליה בחלמא בליליא דשבתא · למלכא דעביד הלולא לבריה וגזר חדוה על כלא בהאי יומא דהלולא כל עלמא הוו חדאן וכד נש חד הוה עציב תפיס בקולרא · אתא מלכא לחדוותא חמא כל עמא חדאן כמה דאיהו גזר · זקף עינוי חמא ההוא בר נש תפיס בקולרא עציב · אמר ומה כל בני עלמא חדאן בהלולא דברי ודא תפיס בקולרא · מיד פקיד ונפקיה ליה ושארו ליה מקולריה (ס"א מקטרוי) כך האי דשארי בתעניתא בשבתא כל עלמא חדאן ואיהו עציב והאי אתפס בקולרא · בשעתא דעתיקא קדישא אתגלייא בהאי יומא ואשתכח האי בר נש תפיס בקולרא אף על גב דאסבימו עליה כל אינון שבעין שנין דאמרן כלא אתקרע ולא שארי עליה דינא · ביומא אחרא אית ביה רשו למקרע ליה בההוא יומ' כ"ש שבת דלית לך יום דלא אשתכח ביה חילא ומאן דשארי בתעניתא דחלמא בההוא יומא לא סליק ההוא יומא עד דקרע דיניה אבל לאו דשבעים שנה ביומא דשבת · בג"כ בההוא יומא ממש ולא ביומא אחרא דלית רשו ליומא על יומא אחרא · כל יומא מה דאירע ביומיה עביד דלא אירע ביומיה לא עביד · ועל דא לא ליבעי ליה לאיניש לסלקא ליה מיומא דא ליומא אחרא · ובגין כך דבר יום ביומו תנינן ולא דבר יום ליומא אחרא · ותא חזי לאו למגנא מתערי עליה בחלמא בגין למתבע עליה רחמי ווי לההוא ב"נ דלא מתערי עליה ולא אודעו ליה בחלמא דהא אקרי רע ובגיני כך לא יגורך רע כתיב · וכתיב בל יפקד רע בל יפקד בגין דאיהו רע · אמר רבי יוסי כתיב ממצוא חפצך ודבר דבר כיון דכתיב ממצוא חפצך מהו ודבר דבר אלא עד דיגזור מלה בדקא

תלים ה'
משלי י"ט
ישעיה נ"ח

כדקא יאות וימלל ליה ודאי כך הוא ברירא דמלה משמע
דכתיב ודבר דבר · זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי
עלייהו כתיב ויאמר אך עמי המה בנים לא ישקרו ויהי להם למושיע
ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי וגו׳ · ויצא רבי יהודה
אמר נפק מכללא דחולקא דישראל דנפק מכללא דכלא נפק
מכללא דמהימנותא · וינצו במחנה מכאן אוליפנא כל מאן דאתי
מזוהמא דזרעא לסוף גלייא ליה קמי כלא מאן גרים ליה זוהמא
דחולקא בישא דאית ביה דלית ליה חולקא בכללא דישראל
משלי רבי חייא פתח °כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקור
כ״ה דבר׳ כבוד אלהים הסתר דבר דלית ליה רשו לבר נש לגלאה
מילין סתימין דלא אתמסרו לאתגלייא מילין דחפא לון עתיק יומין
ישעיה כד״א °לאכול לשבעה ולמכסה עתיק׳ לאכול לשבעה עד
ס״ג ההוא אתר דאית ליה רשו ולא יתיר ועם כל דא ולמכסה עתיק
למכסה עתיק ודאי · דבר אחר לאכול לשבעה אינון חברייא
דידעין ארחין ושבילין למיהך בארח מהימנותא כדקא יאות כגון
דרא דרבי שמעון שארי בגויה ׳ ולמכסה עתיק מרורין אחרנין
דהא כלהון לא אתחזון לאכול ולשבעה ולאתגלייא מילין בגווייהו
קהלת ה׳ אלא למכסה עתיק כמה דאת אמר °אל תתן את פיך לחטיא
את בשרך ׳ ביומוי דרבי שמעון הוה בר נש אמר לחבריה
פתח פיך ויאירו דבריך בתר דשכיב הוו אמרי אל תתן את
פיך וגו׳ · ביומוי לאכול לשבעה בתר דשכיב ולמכסה עתיק
דחברייא מגמגמי ולא קיימי במילין · ד״א לאכול לשבעה
באינון מילין דאתגליין ולמכסה עתיק באינון מילין דאתחפיין

ויקוב

ויקרא בן האשה הישראלית את השם מהו ויקוב רבי אבא אמר
מלכים ב׳ י״ב ויקוב ודאי כמה דאת אמר ויקוב חור בדלתו נקיב מה
דהוה סתים · ושם אמו שלומית בת דברי · עד כאן סתים שמא
דאמיה כיון דכתיב ויקוב נקיב שמא דאמיה · אמר רבי אבא
אי לאו דבוצינא קדישא קיימא בעלמא לא ארשינא לגלאה
(סכאן ולהלאה) דהא לא אתייהיב מלה דא לגלאה אלא לחברייא
דאינון בין מחצדי חקלא (דאי לאו) תפח רוחיהון דאינון דאתיין
לגלאה לאינון דלא ידעי · תא חזי כתיב וינצו במחנה בן הישראלית
ואיש הישראלי האי קרא הא אוקימנא אבל דא בר אינתו אחרא
דאבוי בעלה דשלומית הוה · וכיון דאתא ההוא מצראה עלה
בפלגות ליליא תב לביתא וידע מלה אתפריש מנה ולא אתא
עלה · ונטל אינתו אחרא ואוליד להאי ואקרי איש הישראלי
ואחרא בן הישראלית אי אינון אינצו הכא כחדא מאי קא בעי הכא
שמא קדישא ואמאי קלל שמא קדישא · אלא איש הישראלי אמר
מלה מאמיה מגו קטטה · מיד ויקוב בן האשה הישראלית כמה
דאת אמר ויקוב חור בדלתו רזא דמלה נטל ה׳ דשמא קדישא
וליט (ח) לאנגא על אמיה ורזא הוא נקיבא דאיהו נקיב ופריש
משלי ז׳ שמא קדישא · ולמחצדי חקלא אתמר · ורזא דמלה ׳בן דרך
אשה מנאפת וגו׳ זכאה חולקיהון דצדיקייא דידעין מלה ומכסיין
שם כ״ה לה · ועל דא אתמר ׳ריבך ריב את רעך וסוד אחר אל תגל ה׳
בתראה הוות נוקבא דינקא בתרין סטרין בגין כך נטלא זיינין
דמלכא ונקמת נקמהא · דכתיב הוצא את המקלל · על דא כתיב
איש אמו ואביו תיראו דחילו דאימא אקדים לאבא · וזכאין
אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי :

ואל בני ישראל תדבר לאמר איש איש כי יקלל אלהיו ונשא
חטאו · רבי יהודה אמר הא אוקמוה · אבל כי יקלל אלהיו

ח) איתא בליקוטים חדשים סוד המקלל שנשה בן לאנגא סודו כי כשהשכינה מתלבשת בגבורות נקרא ע״ז בספרים ולכן זה הכשר בל המקלל הוכיח גם רע להגנה מה שהיו אומרים לו על אמו שהיתה זונה עכ״ל ·

סתים ובגין דאמר אלהיו סתם לכך ונשא חטאו דהא לא ידעינן
מאן הוא אלהיו מאן דחלא דיליה אי אחד מן השרים או חד
מן כוכביא או חד מדברי עלמא · א"ר יוסי אי צדיק גמור הוא
לא יתער חיליהון וכיון דאתער מלה דא חיישינן מינות אזדריקת
ביה ולא ימות (ס"א אמר רבי יוסי אפילו צדיק גמור לא ימות) על דא בגין דאיהו
מלה סתים ר' יהודה אמר דאין ליה לטב בהא דאי אמר אלהי
יכיל למטען אלהי דהוה עד השתא דאתמשכנא אבתריה בלבאי
והשתא אהדרנא לקבלי מהימנותא עלאה · אבל אי אמר יי'
אלהים או יי'(ג) ונקיב ליה בשמא האי לית ליה למטען בהאי
ג"כ כ' בגין דדא הוא מהימנותא דכלא וכל את ואת דשמא קדישא
דא סלקא לשמא שלימא (ס"א לסכם) ד"א ויקוב בן האשה הישראלית
את השם ויקלל רבי יצחק אמר ויקוב בן האשה אמאי · אלא
כמה דאוקמוה אבל האיש הישראלי בעלה דשלומית הוה רבי
יהודה אמר בריה דבעלה דשלומית מאנתו אחרא הוה · אמר
רבי יצחק נצו כחדא וא"ל מלה מאימיה וכי אבוי הוה דאתקטל
שמות ב' בשמא קדישא כמה דאוקמוה דכתיב הלהרגני אתה אומר דהא
בשמא קדישא קטיל ליה משה ועל דא אושיט מלה לקבליה
ודא הוא דכתיב ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל
ויביאו אותו אל משה · אמאי בגין דמטא לגביה דמשה על דקטיל
לאבוהי בשמא קדישא בגין כך ויביאו אותו אל משה כיון
דחמא משה מיד ויניחוהו במשמר ואבא וברא נפלו בידא
דמשה :

תלים פ"א איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו · רבי יצחק פתח שמע
עמי ואעידה בך ישראל אם תשמע לי לא יהיה בך אל זר ולא
תשתחוה לאל נכר כיון דכתיב לא יהיה בך אל זר מאי ולא תשתחוה
לאל נכר
אלא

ג) סוד בנוקבו שם הוא בס' קרח דף קפ"ו הרמ"ז :

אלא לא יהיה בך אל זר דלא ייעול ב"נ ליצר הרע בגויה דכל מאן דאתי לאתחברא ביה ט' זר שרייא בגויה דהא כד אתחבר ב"נ ביה מיד אתי לאעברא על פתגמי אורייתא אתי לאעברא על מהימנותא דשמא קדישא ואתי לבתר למסגד לטעוון אחרן ועל דא כתיב לא יהיה בך אל זר כיון דלא יהיה בך אל זר לא תיתי למסגד לטעוון אחרן ולמעבר על מהימנותא דשמא קדישא הה"ד ולא תשתחוה לאל נכר ומהימנותא בישא דב"נ דא הוא ועל דא כי יקלל אלהיו דיכיל למטען דהוא לייט לההוא אל זר יצרא בישא דשרייא עליה לזמנין ואנן לא ידעינן מלוי אי קשוט או לאו ועל דא ונשא חטאו אבל ונוקב שם יי' מות יומת א"ר יהודה אי הכי אמאי ונשא חטאו ונסלח חטאו מבעי ליה · א"ל כגון דאמר אלהי כמה דאוקימנא סתם ולא פריש · רבי חייא אמר כי יקלל אלהיו סתם ולא פריש והא ודאי ונשא חטאו · אבל ונוקב שם יי' מות יומת דהא הכא תלייא מהימנותא דכלא ולית ליה רשו למטען עליה כלל · אמר רבי יוסי הכי הוא ודאי דהא שמא דא מהימנותא דעלאי ותתאי · ועל דא קיימין עלמין כלהו באת חד זעירא תליין אלף אלפין ורבוא רבבן עלמין דכסופין ועל דא תנינן אתוון אלין קשירין אלין באלין וכמה אלף רבבן עלאין (ס"א עלמין) תליין בכל את ואת ואסתליקו ואתקשרו במהימנותא (ופתגלייא) וסתים בהו מה דלא אתדבקו עלאין ותתאין אורייתא בהו תלייא עלמא דין ועלמא דאתי הוא ושמיה חד · ועל דא כתיב °אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני · וכתיב °אל תתן את פיך לחטיא את בשרך · (א) רבי חזקיה פתח °לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה אם בהמה אם איש לא יחיה במשוך היובל ומה טורא דסיני דאיהו טורא כשאר טורי עלמא בגין דאתחזי עליה יקרא דמלכא קדישא כתיב לא תגע בו יד כי סקל יסקל או ירה יירה מאן דקריב למלכא לא כ"ש · ומה טורא דסיני

תלי' ל"ט
קהלת ה'
שמו' י"ט

דיכיל

א) זה שייך לפרשת יתרו:

דיכיל ב"נ לאושיט ביה ירא ארח יקר ברחילו כתיב לא תגע
בו יד סתם ואפילו בארח יקר · מאן דאושיט ידיה בארח קלנא
שמות ג' לקביל מלכא לא כל שכן · רבי ייסא פתח ואמר אל תקרב
הלום של נעלך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו
אדמת קדש הוא · ומה משה דמן יומא דאתייליד זיהרא קדישא
עילאה לא אעדי מניה כתיב ביה אל תקרב הלום · א"ל משה
ע"ב לא אנת כדאי לאשתמשא ביקרי של נעליך · ומה משה כך
דהוה קריב ברחילו בקדושה כתיב ביה הכי · מאן דקריב בארח
קלנא לגבי מלכא על אחת כמה וכמה · רבי אבא אמר איש איש
כי יקלל אלהיו ונשא חטאו · ת"ח כד הוו ישראל במצרים הוו
ידעי באינון רברבי עלמא דממנן על שאר עמין וכל חד וחד
הוה ליה דחלא בלחודוי מנייהו · כיון דאתקשרו בקשרא
דמהימנותא וקריב לון קב"ה לפולחניה אתפרישו מנייהו וקריבו
לגבי מהימנותא עלאה קדישא ובג"כ כתיב איש איש כי יקלל
אלהיו אע"ג דפולחנא נוכראה הוא כיון דאנא פקידית לון ממנא
לדברא עלמא מאן דלייט ומבזי לון ונשא חטאו ודאי דהא
ברשותי קיימין ואזלין ומדברין בני עלמא · אבל ונוקב
שם יי' מות יומת לאו ונשא חטאו כמה לאלין אלא מות
יומת · מות בעלמא דין יומת בעלמא דאתי · לאלין ונשא חטאו
בגין דמבזי עובדי ידוי מבזי לשמשי דאנא פקידית ואסיר הוא
אבל מיתה לא אתחייב בהו · ר"ש הוה אזיל בארחא והוה
עמיה ר' אלעזר ור' אבא ור' חייא ור' יוסי ור' יהודה (ב) מטו
לחד (ג) טיקלי דמייא (ד) פוסקרא ר' יוסי (ה) בקטפוי לגו מייא אמר
קיטרא

ב) הגיעו לנהר אחד אמת המים קספרס רבי יוסי וכו' שהיה שם מקום מדרון אל אמת המים ונבער רבי יוסי באותו מדרון בלבושיו לתוך המים · (ונפרו שלבושיו במים ועיין מק"ס פי' אחר בשם הרמ"ו ז"ל הרמ"ב) : ג) פי' הולכים · ד) פירוש רחם : ה) באגרופו · ות"כ שהיה מקטף בחפניו באותו טיקלי דמיא דהיינו חריצין של מים והיה רוצה ר"י לקחת משם בחפניו ולתתם לתוך כלי לשתות והיה טורח בדבר ולכן אמר קוטרא דקסטי דמיא פי' קשר מדות המים כלומר שהם מעט כאילו היו צרורים שם ולולי דלא שכיח פי' הלולי שלא היו נמצאים כאלו בעולם ור"ש הוכיחו על שקלל אותו המקור גם שהיה קטן וכ"מ אח"ך בקרית ארבע בשם הרמ"ו ומה שרשמתי על שמלות הוא פירוש אחר מצאתיו להרמ"ק בס' הנ"ל :

קוטרא (א) דקוסטי דמייא ולואי לא שכיח א"ל ר' שמעון אסיר לך
שמשא דעלמא הוא ואסיר לאנהגא קלנא בשמשא דקודשא
ב"ה וכל שכן דאינון עובדי קשוט · (ב) בנימוסי דקסטורא עלאה
ברא' א' שכיחי · פתח ואמר °וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב
מאד וירא אלהים את כל אשר עשה סתם אפילו נחשים ועקרבים
ויתושים ואפילו אינון דאתחזון מחבלי עלמא בכלהו כתיב והנה
טוב מאד כלהו שמשי עלמא (ג) מדברי עלמא ובני נשא לא
ידעי · עד דהוו אזלי חמו חד חוייא מדבר קדמייהו א"ר שמעון
ודאי דא אזיל לארחשא לן ניסא רהט ההוא חוייא קמייהו (ד)
וקטר בחד אפעה בקיטרא דאורחא (ה) סטון (ס"א נכון) חד בחד
ומיתו · כד מטון חמו לון לתרווייהו שכיבין בארחא · אמר ר"ש
בריך רחמנא דרחיש לן ניסא דהא כל מאן (ו) דאסתכל בהאי
כד איהו בקיומיה או אי הוא יסתכל בב"נ לא ישתזיב ודאי כ"ש
תהלים צ"א אי יקרב בהדיה · קרא עליה °לא תאונה אליך רעה ונגע לא
יקרב באהלך · ובכלא עביד קב"ה שליחותא דיליה ולית לן
שם קמ"ה לאנהגא קלנא בכל מה דאיהו עבד ועל דא כתיב °טוב יי' לכל
בדפוס ווינ' רכ"א ורחמיו על כל מעשיו · וכתיב יודוך יי' כל מעשיך · °רבי שמעון
שיר ב' פתח °אני חבצלת השרון שושנת העמקים · כמה חביבא
כ"י קמי קודשא בריך הוא דקב"ה משבח לה והיא משבחת ליה
תדיר וכמה שבחין ומזמרין אתקנת ליה למלכא תדיר · זכאה
חולקיהון דישראל דאחידן בעדבא דחולקא קדישא כמה דכתיב
דברים ל"ב °כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו · אני חבצלת השרון דא כ"י
דאקרי חבצלת דקיימא בשפירו דנוי בגנתא דעדן לאתנטעא
השרון דהיא נטרת (נ"א שרה) ומשבחת ליה למלכא עלאה · ד"א
אני

א) קיטור פרח אמת המים שבכאן הלואי פלא היה והשיב ר"ש אסור לך לבזות משמשי הקב"ה כמבואר והרמ"ז פי' קשר תולעים בפרות: ב) הנימוס של הפלטין · הרמ"כ · הפליון שכיח ומלוי ר"ל שהכל בכלל התשיה שהעיד הכתוב את כל אשר עשה וגו' · ג) מנהיגי עולם · ד) הנחש היה קשור עם הצפעה שהוא ג"כ מין נחש ושניהם היו באמצע הדרך כאומרו בקיטרא דאורחא ר"ל בציור הדרך שהיה לפניהם · הרמד"ל גרים קוסרא ופי' אמצע כקושר החולק את השבולה הרמ"ז · ה) הנחש והצפעה הכו זה את זה ומתו שניהם כשהגיעו לשם ראו ששניהם היו שוכבין בדרך מתים ועשה ר"ש הודאה לה' ית' ות' כמבואר · ו) פי' הרמד"ל שזו הנקרא באזיליסקו שהורג בראייתו · הרמ"ז ·

אני חבצלת השרון דבעייא לאשתקאה (ז) משקיו דנחלא עמיקא
מבועא דנחלין כד"א °והיה השרון (כערבה) לאגם מים · שושנת ישעיה ל"ג
העמקים דקיימא °בעמיקתא דכלא · שושנת העמקים · מאן אינון כ"ה
עמקים כד"א °ממעמקים קראתיך יי' חבצלת השרון מההוא אתר פרלפית רכ"ח א'
דישקיו דנחלין עמיקין נפקין ולא פסקין לעלמין · שושנת העמקי' תהלים
שושנת דההוא אתר דאקרי עמיקא דכלא סתים מכל סטרין ק"ל
תא חזי בקדמיתא חבצלת ירוקא (ח) בטרפין ירוקין לבתר שושנת
בתרין גוונין סומק וחוור · שושנת בשית טרפין · שושנת דשניאת
גוונאה ואשתניאת מגוונא לגוונא · שושנת בקדמיתא חבצלת
בזמנא דבעייא לאזדווגא ביה במלכא אקרי חבצלת · בתר
דאתדבקת ביה במלכא באינון נשיקין אקרי שושנה בגין דכתיב
°שפתותיו שושנים · שושנת העמקים דהיא שניית ומשניאת שיר ה'
גוונהא זמנין לטב וזמנין לביש זמנין לדינא וזמנין לרחמי · °ותרא בר"א ג'
האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים וגו' · ת"ח
דהא בני נשא לא ידעין ולא מסתכלין ולא משגיחין בשעתא דברא
קב"ה לאדם (ט) ואוקיר ליה ביקירו עלאה בעא מניה לאתדבקא
ביה בגין דישתכח יחידאי ובלבא יחידאי ובאתר דדביקותא
יחידא דלא ישתני ולא יתהפך לעלמין בההוא קשורא דמהימנות'
יחידאה דכלא ביה אתקשר · הדא הוא דכתיב ועץ החיים בתוך
הגן לבתר סטו מאורחא דמהימנותא ושבקו אילנא יחידאה
עלאה מכל אילנין ואתו לאתדבקא באתר דמשתני ומתהפך
מגוונא לגוונא ומטב לביש ומביש לטב ונחתו מעילא לתתא
ואתדבקו לתתא בשנויין סגיאין ושבקו עלאה דכלא דהוא
חד ולא אשתני לעלמין הדא הוא דכתיב °אשר עשה האלהים קהלת ז'
את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים והמה
בקשו חשבונות רבים ודאי בדין אתהפך לבייהו בההוא
סטרא ממש זמנין לטב זמנין לביש זמנין לרחמי זמנין לרינא
כההוא

ז) פירש השרון מקום שריית המים ולעיל סימן ל' סיד וע' פי' כל המאמר בתק"ם פ' ויחי רכ"ח א' ובז"ח פ"ו א' ברש"ב . ח) בעלים ירוקים . ט) והיה מכבדו בכבוד גדול :

בההוא מלה דאתדבקו בה ודאי המה בקשו חשבונות רבים ואתדבקו בהו א"ל קב"ה אדם שבקת חיי ואתדבקת במותא חיי דכתי' ועץ החיים בתוך הגן עץ דאתקרי חיים דמאן דאחיד ביה לא טעים טעמא דמותא לעלמין ואתדבקת באילנא אחרא הא ודאי מותא הוא לקבלך הה"ד רגליה יורדות מות וגו' משלי ה'
וכתיב ומוצא אני מר ממות את האשה ודאי באתר דמותא קהלת ז'
אתדבק ושבק אתר דחיי בג"כ אתגזר עליה ועל כל עלמא מותא אי הוא חטא כל עלמא מה חטאו אי תימא דכל בריין אתו ואכלו מאילנא דא ואתרמי מכלא לאו הכי אלא בשעתא דאדם קאים על רגלוי חמו ליה בריין כלהו ודחלו מקמיה והוו נטלין בתריה כעבדין קמי מלכא והוא אמר לון אנא ואתון בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני יי' עושנו וכלהו אתו בתריה תהלים צ"ה
כיון דחמו דאדם סגיד להאי אתר ואתדבק ביה כלהו אתמשכו אבתריה וגרים מותא ליה ולכל עלמא וכדין אשתני אדם לכמה גוונין זמנין לטב זמנין לביש זמנין רוגזא זמנין נייחא זמנין דינא וזמנין רחמי זמנין חיי זמנין מותא ולא קאים בקיומא תדיר בחד מנייהו בגין דההוא אתר גרמא ליה וע"ד אקרי להט החרב המתהפכת מן סטרא דא לסטרא דא מן טב לביש מן רחמי לדינא מן שלום לקרבא אתהפיכת היא לכלא ואקרי טוב ורע דכתיב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו ומלכא עלאה לרחמא על עובדי ידוי אוכח ליה ואמר ליה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו והוא לא קביל מניה ואתמשך בתר אתתיה

ואתתרך

ואתתרך לעלמין דהא אתתא (א) לאתר דא סלקא ולא יתיר
ישעיה ס"ה ואתתא גרים מותא לכלא ת"ח לעלמא דאתי כתיב כי כימי
העץ ימי עמי' כימי העץ ההוא (ב) עץ דאשתמודע ביה זמנא
שם כ"ה כתיב בלע המות לנצח ומחה יי' אלהים דמעה מעל כל פנים
ברוך יי' לעולם אמן ואמן ימלוך יי' לעולם אמן ואמן:

פרשת בהר סיני

וידבר יי' אל משה בהר סיני לאמר' דבר אל בני ישראל ואמרת
אליהם כי תבאו אל הארץ וגו' רבי אלעזר פתח
ויקרא ו' זאת תורת העולה היא העולה וגו' האי קרא בכנסת ישראל
אוקימנא דהיא סלקא ומתחברא במלכא קדישא בזווגא שלים
היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה וגו' ת"ח כיון
דעאל ליליא ותרעין סתימין דינין תתאין מתערין בעלמא ואזלין
ושאטין חמרי ואתני וכלבי · חמרי הא אוקימנא וכלבי ואתני
לא שאטן ולא אזלין אלא בהו עבדי חרשייא לבני נשא כגון
בלעם ואוקמוה' כדין כל בני עלמא ניימין ומזבח תתאה דיבר
אתוקד' בפלגות ליליא אתער רוח צפון ומההוא מזבח תתאה
נפיק שלהובא דאשא ותרעין אתפתחו ודינין תתאין אתכנשו
בנוקביהו וההוא שלהובא אזיל ושאט ותרעין דג"ע אתפתחו
עד דמטי ההוא שלהובא אתפלג לכמה סטרין דעלמא ועאל
תחות

א) נ"ל דר"ל שהיא לא יכלה להדבק בעץ החיים כאדם ולפי בכמות הרס ולא הוה יב) נ"ל דר"ל עץ החיים ת"ת א"ס

תחות גדפוי דתרנגולא וקארי כדין קב"ה אשתכח בין צדיקייא וכ"י משבחת ליה לקב"ה עד דאתי צפרא כיון דאתי צפרא אשתכחו משתעין כרוזא חדא · ואית לה נייחא בבעלה הה"ד על מוקדה על המזבח כל הלילה וגו' · עד הבקר דהא בצפרא דינין ושלהובין אשתככו וכדין אתער אברהם בעלמא ונייחא הוא דכלא · ת"ח כיון דעאלו ישראל לארעא לא אשתכחו בה דינין תתאין וכ"י הוות בה בנייחא על כנפי דכרובים כמה דאתמר

ישעי' א' דכתיב *צדק ילין בה · כדין הוות לה נייחא מכלא דהא ישראל לא ניימין עד דמקרבי קרבנא דבין הערבים ואסתליקו דינין · ועולה הוה אתוקד על מדבחא וכדין הוה לה נייחא מכלא ולא אשתכח אלא אתתא בבעלה הה"ד כי תבאו וגו' ושבתה הארץ נייחא ודאי :

ושבתה הארץ שבת ליי' ממש · תו פתח רבי אלעזר ·

שמות כ"א (א) *כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד וגו' · בגין דכל בר ישראל דאתגזר דאית ביה רשימא קדישא אית ליה נייחא בשמטה דהא דיליה הוא ההוא שמטה לנייחא ביה ולא אקרי שבת הארץ · ודאי חירו אית בה · נייחא בה כמה דשבת נייחא הוא דכלא · הכי נמי שמטה נייחא דכלא נייחא הוא דרוחא וגופא · ת"ח ה' נייחא הוא דעלאי ותתאי · בג"כ ה' עלאה · ה' תתאה · נייחא דעלאין · נייחא דתתאין · ה' עלאה שבע שנים שבע פעמים ה' תתאה שבע שנים כלחודייהו דא שמטה ודא יובלא וכד מסתכלין מילי כלא חד · בג"כ ושבתה הארץ · בההוא נייחא דארץ אצטריכו עבדין נייחא · וכג"כ ובשביעית יצא לחפשי חנם · חנם מהו חנם · דלא יהיב למאריה כלום · א"א דא רזא

במדבר י"א הכא אוליפנא כתיב *זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם בלא ברכה · דלא הוה ערנא במצרים עול דלעילא · ת"ח עבדין

א) עיין ר"ש משפטים מ' זה :

פטורין מעול מלכותא דלעילא וע"ד פטורין מן המצות · מאי
עול מלכות שמים · אלא כהאי תורא דיהבין עליה עול
בקדמיתא בגין לאפקא מניה טב לעלמא · ואי לא קביל עליה
ההוא עול לא עביד מדי · ה"נ אצטריך ליה לב"נ לקבלא עליה
עול בקדמיתא ולבתר דיפלח ביה בכל מה דאצטריך · ואי לא
תלים ב' קביל עליה האי בקדמיתא לא ייכול למפלח · הה"ד ׳עבדו את
שם קי"א יי' (ב) ביראה · מהו ביראה כד"א ׳ראשית חכמה יראת יי' ודא
מלכות שמים · ובגין כך עול מלכות שמים וע"ד האי בקדמיתא
הוא דכלא · מאן אוכח · תפלה בקדמיתא של יד · בגין דבהאי
עייל לשאר קדושה · ואי האי לא אשתכח לגביה (ג) לא שרייא
ויקר' ט"ז ביה קדושה לעילא בג"כ ׳בזאת יבא אהרן אל הקדש וגו' כתיב
והאי עול לא שרייא במאן דאיהו כפית כאחרא · וע"ד עברין
פטורין מעול מלכות שמים · ואי מהאי עול פטורין מכל שאר
פטורין דהא שאר לא שרייא עליה דב"נ עד דאשתכח גביה
בהאי עול · ובג"כ הוו אבלי ישראל במצרים חנם · אוף הכא
יצא לחפשי חנם דהא עבדא הוה וכל מה דעביד חנם הוא
בלא עול מלכות שמים · ואע"ג דחנם הוו עובדוי יצא לחפשי
ויהא ליה נייחא · לבתר דאיהו בחירו ואשתכח ביה נייחא
יהבין עליה עול מההוא אתר דאפיק ליה לחירו · ואי ב"נ יסרב
למיפק לחירו כד"א ואם אמור יאמר העבד אהבתי את אדוני
וגו' · הא ודאי פגים ליה להאי אתר דשביק עול מלכותא דלעילא
ונטיל עול דמאריה · ועל דא מה כתיב והגישו אדוניו אל
האלהים והגישו אל הדלת וגו' · והגישו אדוניו אל האלהים ·
אל האלהים סתם · לגבי ההוא אתר דפגים ליה דה"נ אלהים
אקרי · ולאן אתר יתקריב לגביה אל הדלת או אל המזוזה
בגין

ב) נ"א עי"ן ו"ו למ"ד · הרמ"ז : ג) בש"ע סימן כ"ו פסק דאם אין לו רק של ראש יניחם מ"מ וכאן לא משמע הכי · א"ה
(ויש ליישב דלאו לדינא קאמר דלעולם יניחם והוא מצוה משמעות ריש פ' התכלת אבל אינו זוכה לתפלה כמו אם יניח
של יד ודו"ק · מא"ין) :

בגין דהאי אתר פתחא הוא דלעילא ומזוזה אקרי והא אתמר וכיון דאיהו אכוון לאפגמא להאי אתר ההוא פגימו אשתאר בהדיה ביה בגופיה הה"ד ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם תהוי עבדא תחות רגלוי דמאריה עד שתא דיובלא' את אזנו אמאי ' הא אוקמוה' אבל שמיעה תלי בהאי אתר (א) עשייה לעילא ובגין דישראל כד קריבו לטורא דסיני והוו ברחימו דלבייהו לאתקרבא לקב"ה אקדימו עשייה לשמיעה דהא שמיעה בקדמיתא ולבתר עשייה ' שמיעה בהאי שמיטה תלייא ' וע"ד הוא פגים להאי שמיעה יתפגים שמיעה דיליה וישתאר פגימו ביה ולא ישתאר הוא עבדא למאריה עד דיתקרב לההוא אתר דפגים ויתפגים הוא קמיה וישתאר ביה ההוא פגימו ובג"כ והגישו אדניו אל האלהים סתם כמה דאוקימנא וע"ד ושכתה הארץ שבת ליי' :

ש"ש שנים תזרע שדך וגו' ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת ליי' ' והא אוקמוה דכתיב ובשביעית תשמטנה ונטשתה וגו' ' מ"ט ואכלו אביוני עמך ' בגין דמסכני בהאי אתר תליין ובג"כ שביק לון למיכל ' וע"ד מאן דרחים למסכנא יהיב שלמא בכנסת ישראל ואוסיף ברכתא בעלמא ויהיב חידו וחילא לאתר דאתקרי צדקה לארקא ברכתא לכנסת ישראל ואוקימנא :

רעיא מהימנא

ובשנה השביעית שבת שבתון וגו' ' פקודא דא לשבות בשנה השביעית (ב) ואבתריה לשבות בשביעי ' ואבתריה להשמיט כספים בשביעית ואבתריה למנות שבע שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה' הכא רזא דכל שביעיות מסטרא דשכינתא דאתקריאת שבע מסטר' דצדיק דאיהו שביעי לבינה ואיהי בת

שבע

א) כי עד בינה נקרא מחשבה אבל בחיתה מתחיל הגילוי וכמו שנא' כולם בחכמה עשית ופי' כולם שרשם בחכמ' ועשית בבינה : ב) נ"ל שזהו בפרש' משפטים שאחרי מצות שביעית לוה גם על שבת הרמ"ז :

תהלים קי"ט שבע מסטרא דאימא עלאה דאתמר בה °שבע ביום הללתיך
שבע שמהן אינון אבגית"ץ ובהון מ"ב אתוון כלל אתוון ותיבין
הם תשע וארבעין אימא עלאה שנת החמישים שנה דבה
וקראתם דרור · בה תהא שכינתא תתאה דרור פדות ושביתה
בראשית כ"ח לישראל דאתמר בהון °והיה זרעך כעפר הארץ · כל ספירה
מאלין שבע שית גדפין דאינון שית אתוון לכל חד ובהון קב"ה
ישעיה ו' (ושכינתיה) בכל ספירה מאלין שבע °בשתים יכסה פניו ובשתים
יכסה רגליו ובשתים יעופף · ובינה איהי אחת ושכינתא תתאה
שביע' ולעילא מבינה אחת ואחת הא עשר ספירן שתים ג' ור'
וה' וו' וז' כאן וילך הלוך וגדל · מסטרא נוכראה והמים היו
הלוך וחסור אימתי · באתר דשכינתא תתאה שרייא בז' הה"ד
בר' ח' °ותנח התיבה בחדש השביעי דא שכינתא תתאה כשבעה עשר
יום לחדש איהי שביעאה ועשיראה דסליקת בהון אהיה דאיהי
בינה שנת היובל איהי אהיה אשר אהיה תרין זמנין אהיה חושבן
מ"ב ותמניא אתוון בהון חמשין דבהון · פקודא לחשוב שנת היובל
ובה פקודא להחזיר אחוזתו ביובל בשנת היובל הזאת
תשובו וגו' · כל חד יחזור ביה לדרגא דיליה דנשמתיה אחוזה
קהלת י"ב מתמן כמה דאוקמוה °והרוח תשוב אל האלהים וגומר שמיטה
שכינתא תתאה דאיהי משבע שנין יובל אימא עלאה בינה
איהי לחמשין שנין ובה אתייחסין ישראל במפקנותהון מן גלותא
הה"ד ואיש אל משפחתו תשובו · כגוונא דמפקנו דמצרים דאינון
שמו' י"ג מארי תורה בה אתמר בהון °וחמושים עלו בני ישראל ואוקמוה
אחד מחמשים ושכינתא תתאה איהי גאולת בתי ערי חומה
אתמר בה ובתי החצרים · דתרי בתי אית בלבא אם
אינון מארי תורה אתקריאו בתי ערי חומה כגוונא
שם י"ד דאתמר במפקנו דמצרים °והמים להם חומה מימינם
ומשמאלם

ומשמאלם לאחרים ׳ דלאו אינון מארי תורה אתקריאו בתי החצרים ׳ אמר רבי שמעון והא אשכחנא חצרים דאתמר ביה ׳ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית נכח בית המלך ובכל אתר אסתר ה׳
המלך סתם דא קודשא ב״ה ׳ ותעמוד אין עמידה אלא צלותא נכח בית המלך נכח בית המקדש דכל ישראל צריכין לצלאה צלותא דילהון לתמן למהוי נכח המקדש ׳ הכא מאן חצר הפנימית ודאי תרין אינון חצרות בית יי׳ ׳ אמר ליה בוצינא קדישא תרין חצרים אינון חצוניים דלבא ואינון תרין אונים דלבא ותרין בתים פנימיים תרין בתי דלבא ותרין אינון בתי גוואי ותרין אינון בתי בראי ׳ ובזמנא דיהא פורקנא ׳ גאולה תהא לכלהו לאינון קריבין ללבא דאיהו שכינתא ולאינון רחיקין דאתקריבו הה״ד ׳שלום שלום לרחוק ולקרוב ואוקמוה לרחוק מעבירה ישעיה נ״ז
ולקרוב ממצוה בההוא זמנא :

פקודא לתקוע שופר תרועה ביובל הה״ד ׳כנשוא נס הרים תראו שם י״ח
וכתקוע שופר תשמעו ׳ כגוונא דבתקיעת שופר דיובלא כלהו עבדין נפקי לחירות הכי בפורקנא בתרייתא בתקיעת שופר מתכנשין כל ישראל מארבע סטרי עלמא דאינון עבדין דיובלא דמארי תורה אית בהון עבדין על מנת לקבל פרס ואתקריאו עבדי מלכא ומטרוניתא אבל בני דמלכא קדישא ׳ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי דאינון גדפי חיוון שמו׳ י״ט
דמרכבתא פקודא בתר דא לתת ללוים ערים לשבת ובגין דאינון לא אשתתפו בעגלא קודשא בריך הוא חלק לון לגביה למהוי מנגנין ליה בכמה מיני נגון ׳ דכהנים בעבודתן ולויים לשירם ולזמרם וישראל לנויהם כהנים בעבודתם דאית תמן כמה פקודין פקודא חד לעשות שמן המשחה ׳ ב׳ לויים שומרים במקדש ג׳ ישראל לירא מן המקדש ׳ ד׳ עבודת הלויים בבית המקדש ה׳ להקטיר קטרת פעמים ׳ ו׳ כהנים תוקעים בחצוצרות במקדש ׳ ז׳ לקדש זרע אהרן במקדש ׳ ח׳ ללבוש בגדי כהונה במקדש ט׳ דהוצאת

ידים ורגלים לעבוד במקדש' י' להיות הכהנים עושים קרבנות במקדש' י"א לפדות פסולי המוקדשין' י"ב קרבן היולדת ביום השמיני' י"ג למלוח קרבנות במקדש' י"ד לעשות העולה כמשפטה ט"ו לעשות החטאת כמשפטו' ט"ז אכילת קדשים כמשפט לכהנים' י"ז אכילת שירי מנחות' ח"י לעשות מנחות כמצוותן י"ט להביא קרבנות לבית המקדש' ך' להביא נדר או נדבה לבית המקדש' כ"א להביא קרבנות קדשים תמורות וולדות' כ"ב להקריב שני תמידין כהלכתן' כ"ג להדליק אש תמיד על המזבח כ"ד לעשות תרומת הדשן כ"ה להדליק נרות המנורה' כ"ו להקריב מנחה בכל יום' כ"ז להקריב מוסף בשבת' כ"ח להסדיר לחם ולבונה' כ"ט להקריב קרבן מוסף בר"ח' ל' להקריב מוסף בז' ימי הפסח' ל"א להקריב ביום העומר כבש לעולה' ל"ב להקריב (קרבן) העומר (היינו ספירת העומר) ' ל"ג להקריב קרבן מוסף בשבועות ל"ד להקריב שתי הלחם בשבועות' ל"ה להקריב מוסף בר"ה ל"ו להקריב מוסף ביום הכפורים' ל"ז להקריב מוסף בז' ימי החג' ל"ח להקריב מוסף בשמיני עצרת' ט"ל לשרוף את הנותר באש' מ' לשרוף קדשים שנטמאו' מ"א לעבוד כהן גדול ביום הכיפורים' מ"ב המועל בהקדש קרן וחומש' מ"ג (ה) להביא החוטא קרבן חטאת על חטאו' מ"ד אשם תלוי על ספקו' מ"ה קרבן אשם ודאי על הידוע' מ"ו קרבן עולה ויורד' מ"ז קרבן סנהדרי גדולה שטעו' מ"ח להקריב הזב אחר שיטהר' מ"ט קרבן זבה אחר שתטהר' נ' קרבן יולדת' נ"א קרבן מצורעים מתמן ואילך שאר פקודין:

מארי מתיבתאן באומאה עלייכו לא תעדו מני עד דאתקין קרבנין לקב"ה דשכינת' איהי קרבן לי"י בכל אבר ואבר דמלכא כחכורא שלים בדכר ונוקבא בכל איברים דאינון מנהון כרישא עיינין בעיינין אודנין

לגבי

ה) ק' דכבר מנה ט"ו לעשות חטאת ועוד נ' קרבן יולדת וכבר מנה י"ב קרבן יולדת ויש ליישב מה"ן.

מלכים כ' ד' דגבי אודנין חוטמא בחוטמא אנפין באנפין פומא בפומא כגון
°וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו ובדא הוה מחיה הילד · והכי
ידין דמלכא עם ידין דמטרוניתא גופא בגופא בכל אברים דיליה
קרבנא שלים · דב"נ בלא אתתא פלגו גופא איהו ושכינתא לא
שרייא עליה · הכי קב"ה לאו איהו בקרבנא עם שכינתא בכל
ישראל דאינון אנשי מדות דאינון אברים דילה עלת העולות
לא שרייא תמן וכאילו לא הוה קב"ה חד בתר דלאו איהו עם
שכינתיה · ובחוצה לארץ דשכינתא מרחקא מן בעלה אתמר כל
הדר בח"ל דומה כמי שאין לו אלוה · בגין דלית תמן קרבנין
בח"ל ולזמנא דקב"ה מתקרב עם שכינתיה אתקיים ביה האי
זכרי' י"ד קרא °ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד · ועלת העלות שרייא
עלייהו אע"ג דתקינו אבהן צלותין באתר דקרבנין · האי איהו
לקרבנא נפשין ורוחין ונשמתין דאינון שכליים לקבה"ו כאברין
לגבי גופא אבל מסטרא דכורסיין ומלאכין דאינון כגופ' ואברין
דלבר ממלכא וממטרוניתא לית תמן קרבנא ובגין דא אתמר
שמו' י"ז בכורסייא °ויאמר כי יד על כס יה כס חסר (א) מכסא א' (ה"ו
ירמיה י"ז חסר מישם הוי"ה) (נ"א כ"ו כ"ס חסר משם הוי"ה) °כסא כבוד מרום מראשון
מקום מקדישנו ואיברין בפרודא מן גופא · איהו לגו ואינון לבר
הה"ד הן אראלם צעקו חוצה · חוצה ודאי · יהא רעוא דילך
לאחזרא לן לבי מקדשא לקיים צלותא דאוקמוה קדמאי ירמ"י
או"א שתעלנו בשמחה לארצנו ותטענו בגבולנו ושם נעשה
לפניך את קרבנות חובותינו תמידין כסדרן כל חד בסדורא
דיליה ומוספין כהלכתן דכען לבר מארעא דישראל לית תמן
קרבנין בגופין דבריאה דקב"הו מסטרא דאצילות דיליה לית
תמן פרודא ואפרישותא · דשכינתא איהי (ב) יחודיה וברכתיה
וקדושתיה ולא אתקריאת גופא אלא כד אתגשמו בכורסיין
ומלאכין דבריאה כנשמתא דאתלבשא בגופא שפלה · ובגין
דא כד שכינתא איהי לבר מהיכלא דבי מקדשא ולבר מכורסיין
דילה כביכול כאלו לא הוה חד עמיה מסטרא דכסא עליון
דאיהו

א) פי' זש"ה כשיבואר ה' בליון אז או"ה למושב לו הוא ה' לפסלים כסא מושבו ואותיות ו"ה לפסלים שמו וזהו רמז תיבת הו"ה למושב לו · הרש"ב (אח"ו הם דברי רבינו בחיי · מא"ן : ב) פי' שכלי האצילות גם הם בחינת אלהות משא"כ בכל' י כי"ע · הרמ"ז :

דאיהו גופא לקב"ה ומלאכין דתליין מניה כאברין דתליין מן גופא דאינון דכורין ונשמתין דאתגזרו מיניה דכורין · כסא תניינא גופא דשכינתא וכל נשמתין דתליין מניה נוקבין ומלאכין דתליין מההוא כורסייא נוקבין · וקריבו דילהון בקכה"ו הכי יחוד קכה"ו אע"ג דאינון כנשמתין לגבי כורסייא ומלאכין הכי אינון לגבך עלת העלות כגופא דאנת הוא דמייחד לון ומקרב לון ובגין דא אמונה דילך בהון ואנת לית עלך נשמתא דתהוי אנת כגופא לגבה דאנת הוא נשמה לנשמות ולית נשמה עלך ולא אלהא עלך אנת לבר מכלא ולגאו מכלא ולכל סטרא ולעילא מכלא ולתתא מכלא ולית אלהא אחרא עילא ותתא ומכל סטרא ומלגו דעשר ספירן דמנהון כלא ובהון כלא תלייא ואנת בכל ספירה בארכה ורחבה עילא ותתא ובין כל ספי' וספי' ובעובי דכל ספי' וספירה ואנת הוא דמקרב לקבה"ו בכל ספירה וספירה ובכל ענפין דנהורין דתליין מנהון כגרמין וגידין ועור ובשר דתליין מן גופא · ואנת לית לך גופא ולא איברים ולית לך נוקבא · אלא אחד בלא שני יהא רעוא דילך דתקרב אנת שכינתא לגבי קודשא בריך הוא בכל דרגין דאינון אצילות דילה דאינון נשמתין דבעלי מדות · (ג) נשיאי ישראל חכמים נבונים חסידים גבורים אנשי אמת נביאים צדיקים מלכים כלהו דאצילות דאית אחרנין דבריאה · דשכינתא איהי קרבן · שמן המשחה · מזונא שמן למאור כגון · את המאור הגדול · שמן משחת קדש איהו מסטרא דשמאלא דאתמר בה (ד) וקדשת את הלוים · שמן בר"ה ק'
כתיב איהי מסטרא דצדיק דאיהו כתיש כתישין מאברין דאינון זתים לאחתא משחא לגבי פתילה · פתילה תכלא · וגבורה מתמן איהי יראה ולויים שומרין המקדש ומתמן פקודא לירא מן המקדש ואיהי מצות עבודת הלויים במקדש בכ"ד משמרו' לויים דבהון לויים בשירה ובזמרה הוו מזמרין קדמך לסלקא שכינתא דאיהי (ה) שירה וזמרה בהון ליי' · כ"ר

עם

ג) בכתר חכמים בחכמה וכו' · עד מלכים במלכות כי הם מוסרים כו"ם · הרמ"ז : ד) פ' זה לא כתיב כן אלא צ"ל שהוא פ' הקדשתי אותם לי המאור כבכורות וכתיב בתריה ואקח את הלוים וא"כ גם בלוים אף על פי שאין משמאל כתיב קדושה : ה) נ"ל שהן ב' מיני שירה דכלי ודפה וה"ס מעשה ודיבור · הרמ"ז :

עם. שירה וזמרה כ"ו כחושבן ידו"ד · ואבתריה איהי מצות קטרת
תמיד לקב"ה וקטרת כקרבנא · והפשיט את העולה ונתח אותה
לנתחיה · ואמורין ופדרין דאינון מתאכלין כל הלילה אינון כפרה
דאברין דגופא דיליה ונפשיה דלא יתוקדון בגיהנם ולא יתמסרון
בידא דמלאך המות ובגין דבכ"נ חב ביצר הרע דאיהו צפוני הכי
שחיטתו בצפון לשזבא ליה מההוא צפוני ובקרבנין טול בהו קל
וחומר מנביאים דאע"ג דתורה איהי שם יהו"ה ונבואה דאתמר
בה 'רוח יי' תניחנו עם כל דא לאו כל מארי תורה שקולין ולאו ישעיה
כל נביאים שקולין דאית נביאים דנבואה דילהון בלבושין דמלכ' ס"ג
והכי הוא אורייתא דבע"פ · כמה מארי ספקות ופרוקין בלבושין
דמלכא ואית אחרנין דסלקין יתיר באברים דגופא דמלכא
דאתמר בהון ואראה · ואיתי · במראה · בעיינין 'יי' שמעתי שמעך חבקו' ג'
יראתי · בשמיעה יחזקאל אסתכלותיה ונביאותיה מעיינין חבקוק
מאודנין בשמיעה · ובגין דא יחזקאל חזא כל אלין מראות
דמרכבה בראייה בעין השכל · חבקוק בשמיעה · ואית נביאה
דנבואתיה בפומא הה"ד ויגע על פי · נבואה אחרא מריחא
דחוטמא הה"ד 'ותבא בי הרוח · ואית דנבואתיה ביד הה"ד יחזקאל ב'
'וביד הנביאים אדמה ואחרנין לפנים בחיי המלך ואחרנין לפני הושע י"ב
לפנים · והכי באורייתא פשטי"ם ראיו"ת דרשו"ת סודו"ת דסתרי
תורה ולעילא סתרי סתרים · לה' הכי בקרבנין אע"ג דקרבנין
כלהו ליהו"ה איהו נטיל כלא ופליג קרבנין למשריין דיליה מנהון
פליג לכלבי' אינון קרבנין פסולין דיהיב לון לסמ"אל כלב ולמשרייתי'
ובגין דא הוה נחית דיוקנא דכלבא ומנהון לשדים דאית בהון
כבעירן ומנהון כמלאכי השרת ומנהון כבני נשא · לאינון דעובדהון
כשרים פליג קרבנהון לשדי' · עין דעובדיהון כמלאכין פליג קרבנין
דילהון למלאכים הה"ד 'את קרבני לחמי לאשי דאינון קרבנין במדבר
דילהון לאו תליין בבעירן · דקרבנין דבעירן אינון דעמי הארץ כ"ח
אינון קרבנין דבני נשא צלותין ועובדין טבין · קרבנין דת"ח מארי
מדות עין מארי רזי דאורייתא וסתרין גניזין דבהון קב"ה נחית הוא
בגרמיה לקבלא קרבנין דילהון דאיהי תורת ה' תמימ' שכינת קדיש'

מי' מרות ותלמידי דרבנן אינון מלין דילהון באצילות שיירי מנחות
ואית אחרנין דמתגברין עלייהו דאורייתא דילהון באכילת מנחות
עצמן ולא שיירי מנחות ואית אחרנין דאורייתא דילהון אכילת
קדשים מאכלים מכמה מינין למלכא וכל מנחות דמאכלין דקרבנין
מני קב"ה לקרבא ליה כלהו בביתא דיליה דאיהי שכינתא והאי
איהו · פקודא לקרבא קרבנות בבית הבחירה לקיים °כי אם בזא' ירמי' ט'
יתהלל המתהלל וגו' למלכא דהוו עבדוי ואפרכסוי ושולטני
מלכותא שלחי ליה במרה דורוני אמר מאן דבעי למשלח לי
דורונא לא ישלח אלא בירא דמטרוניתא לקיים בה °ומלכותו תהלים ק"ג
בכל משלה · ובג"ד אתקריאת שכינתא קרבן לה' עולה לה' אשם
לה' ואפילו קרבן נדות ויולדות ומצורעים וזבים וזבות כלא צריך
לקרבא ליי' ושכינתיה ולבתר איהי פליגת לכלא הה"ד °ותתן משלי ל"א
טרף לביתה וחק לנערותיה ואפילו מזונא דחיוון כגון קרבן שעורי'
מאכל בעירן ומאכל עבדים ושפחות דבי מלכא ואפילו דכלבי
ודחמרי וגמלי לקיים בה ומלכותו בכל משלה · ומנלן דעל ידהא
פליג כלא דכתיב ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה בגין דקב"ה
בן י"ה ו' בן י"ה כליל יה"ו ושלימו דיליה ה' איהי עולה לידו"ד
קרבן לידו"ד שלמים ליי' קריבו דיליה שלימו דיליה דביה אשתלים
יה"ו למהוי ידו"ד ובלא אתהדר ביה ובגין דא °זובח לאלהים יחרם שמות כ"ב
בלתי לידו"ד לבדו דלא יהיב שולטנותא לסטרא אחרא בקרבנא
דכל אלהים אחרים עלמא דפרודא אינון ולית לון קריבא ויחודא
וקב"ה אפריש לון משמיה כגון דאפריש חשך מאור הה"ד °ויבדל בראש' א'
אלהים בין האור ובין החשך · ומאן דקריב לקודשא בריך הוא
מה דאפריש דקריב מסאבו דנדה לבעלה והאי איהו רזא °ואל ויקרא י"ח
אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה והאי לא תגלה
ערותן · קירוב דכל עריין שקילין לע"ז דכל סטרין אחרנין עלייהו
אתמר °מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם · וכתיב ללשונותם בראש' י'
בארצותם בגוייהם כי שם בלל יי' שפת כל הארץ ומשם הפיצם
ידו"ד · וכל מאן דקריב שום קרבנא לסטרין אחרנין קודשא
ב"ה אפריש ליה משמיה ולית ליה חולקא בשמיה · דקב"ה

בחר

בחר לון לישראל מכל שאר אומין הה"ד ובך בחר ה' ופליג לון
מנייהו לחולקיה הה"ד °כי חלק יי' עמו ·ובגין דא יהיב לון אורייתא דברי' ל"ב
משמיה °זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר והא אוקמוה י"ה עם שמות ג'
שמי שס"ה · ו"ה עם זכרי רמ"ח · בכל מצוה ומצוה קשיר לון
לישראל בשמיה למהוי כל אבר ואבר דילהון חולק עדביה
ואחסנתיה · ובגין דא זובח לאלהים יחורם וגו' · צריכין ישראל
לישתפא ליי' בהליכה דילהון בהקיץ דילהון · הדא הוא דכתיב
°בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא משלי ו'
תשיחך · קם ההוא תלמיד ואשתטח קמיה ואמר זכאה איהו
חולקיה דמאן דזכי למשמע מילין אלין כלהו שם יי' בכל סטרא
ולא נפיק מניה לבר בכל סטרוי · ע"כ כ"ט א' פקודא להקריב וכו' :

זהר

וכי תאמרו מה נאכל וגו' רבי יהודה פתח °בטח ביי' ועשה תהלים ל"ז
טוב שכון ארץ ורעה אמונה ·לעולם (א) בר נש יהא זהיר
במאריה וידבק לביה במהימנותא עלאה בגין דיהוי שלים
במאריה · דכד יהוי שלים ביה לא יכלין לאבאשא ליה כל בני
עלמא · תא חזי בטח ביי' ועשה טוב מאי ועשה טוב אלא הכי
תנינן בעובדא דלתתא יתער עובדא דלעילא והא אוקמוה ·
ועשיתם אותם כביכול אתון תעבדון להון בגין ההוא אתערותא
דילכון דאתון עבדין לתתא אתער לעילא · ועל דא ועשה טוב
כתיב · ואין טוב אלא צדיק דכתיב °אמרו צדיק כי טוב · כיון ישעיה ג'
דאתון עבדין (ב) האי ודאי האי טוב (ג) אתער כדין (ד) שכון ארץ
ורעה אמונה וכלא חד · שכון ארץ ארץ עלאה · דהא לית לך
בעלמא

א) כן אדם שהיא מוגרש בב"ן וכמ"ש הו"ג שהם יה"ט ויהה"ר וע' לקמן סוד ארץ ואמונה : ב) מלת בטח שסודו אור החסדים שמאירי' . ג) סודו אור הגנוז לצדיקים שהוא י"ו אורות מסם ע"ב כנודע מכוונת קונה הכל ד) פי' שאינם תרי מילי א' בטח והב' שכון ארץ אלא שמעשיית הטוב ימשך שכון ארץ אז הותר לך לשכון בה ולרעות אמונה וז"ש וכולא חד דאינם תרי והדר תפר' רבותא דשכון ארץ שאינו בארץ התחתונה כ"א בעליונה וז"ש שכון ארץ ע"ד כי ששת ימים שלא הסר כו' מפני שבמב"ר עשה גם את הימים ובן כאן שכון ארץ שאתה עושה שכונה לשכינה עלמה .

בעלמא דיכול (ה) למשרי בהדה עד דיתער האי טוב לגברה
כיון דיתער ליה כביכול הוא (ו) עביד ליה וכדין שכן ארץ (ז) שרי
בגווה איכול איבה אשתעשע בהדה (ח) ורעה אמונה דא ארץ
תהלים צ"ב וכלא (ט) חד כמה דאת אמר ואמונתך בלילות · ורעה אמונה
חזי דבר ליה בכל רעותך · ואי לא תתער לקבלה האי טוב
אתרחק מנה ולא תקרב בהדה לא תקרב לגו אתון נורא יקידתא
ואי תקרב בהדה בדחילו כמאן דדחיל מן מותא · דהא כדין
נורא דליק ואוקיד עלמא בשלהובוי וכיון דאתער לקבלה הא
איוב כ"ב טוב כדין שארי בגווה ולא תדחל מנה אנת כדין ותגזר אומר
ויקום לך ועל דרכיך נגה אור · תא חזי בני מהימנותא מדבר להאי
לרעותהון בכל יומא מאן אינון בני מהימנותא אינון דמתערי האי
טוב לקבליה ולא חס על דיליה וידעי דהא קב"ה יהיב ליה יתיר
משלי י"א כד"א יש מפזר ונוסף עוד · מאי טעמא בגין דהאי אתער ברכאן
לקבליה ולא יימא אי אתן האי השתא מאי אעביד למחר · לא
קב"ה יהיב ליה ברכאן עד בלי די כמה דאוקמוה ובגין כך וכי
תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו' מה כתיב וצויתי את ברכתי
לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים · ועשת
ועשתה מבעי ליה · מאי ועשת · אלא לאפקא ה' דאית לה שמטה
שמות ט"ז ונייחא ולא עביד עבידתא כתיב ראו כי יי' וגו' נותן לכם ביום
הששי לחם יומים וגו' כגוונא דא וצויתי את ברכתי לכם בשנה
הששית וגו' · רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא פגעו בההוא
טורא אשכחו תרי גברי דהוו אזלי אדהכי חמו חד בר נש
דהוה אתי · ואמר לון במטו מנייכו הבו לי מזונא פתא דנהמא
דהא תרין יומין דתעינא במדברא ולא אכלנא מדי · אשתמיט חד
מאינון תרי גברי ואפיק מזוניה דאיהו אייתי לאורחא ויהיב ליה
ואכיל ואשקי ליה · אמר ליה חבריה מה תעביד מן מזונא
דהא אנא דידי אכלנא · אמר ליה ומה עלי דידך אנא

אזיל

ה) פי' להיות לה שכן קרוב תמיד עמה עד שיזכה לסדנא כיסוד · ו) כי ההתעוררות ה"ס הקמת ספירות כי אז הוא חי
וזו היא בחינת עשייתו והבן · ז) נ"ס מ"ה ב"ן ככנד כה"י אורך פרצופים · ח) ה"ס מ"ה ב"ן ספימיותה : ט) כלי ופנימיו' יחד

אזל יתיב גביה ההוא מסכנא עד דאכל (א) כל מה דהוה גביה
וההוא נהמא דאשתאר יהב ליה לאורחא ואזל ליה · אמר רבי
חייא לא בעא קב"ה (ב) דמלה דא יתעביד על ידן · אמר ר' יוסי
דילמא דינא אתגזר על ההוא ב"נ ובעא קב"ה לזמנא קמיה
האי בגין לשזבא ליה · עד דהוו אזלי לאה ההוא גברא באורחא
א"ל חבריה ולא אמינא לך דלא תתן נהמא לאחרא א"ר חייא
לר' יוסי הא מזונא גבן ניהב ליה למיכל · א"ר יוסי תבעי למיפק
מניה זכותא נזיל ונחמי דהא (ג) ודאי (ד) בקפטורי דדא (ה) טפסא
דמותא אתאחיד ובעא קודשא ב"ה לזמנא זכותיה בגין לשזביה
ארהכי יתיב ההוא ב"נ ונאים תחות חד אילנא וחבריה אתרחיק
מניה ויתיב בדרך אחרא · א"ר יוסי לרבי חייא השתא ניתיב
ונחמי דודאי קב"ה בעי למרחש ליה ניסא קמו (ו) ואוריכו ארהכי
חמו חד (ז) טיפסא כשלהובי קאים גביה אמר רבי חייא ווי על
ההוא בר נש דהשתא ימות · אמר רבי יוסי זכאה ההוא בר נש
דקודשא ב"ה ירחיש ליה ניסא (ח) ארהכי נחת מאילנא חד חוייא
ובעא למקטליה · קם ההוא טפסא עליה וקטליה (ט) קסטר ברישי'
טפסא ואזל ליה · א"ר יוסי ולא אמינא לך דקב"ה בעא למרחש
ניסא ולא תיפוק זכותיה מניה · ארהכי אתער ההוא ב"נ וקם
ואזיל ליה אחידו ביה ר' חייא ור' יוסי ויהבו ליה למיכל · בתר
דאכל אחויאו ליה ניסא דרחיש ליה קב"ה · פתח ר' יוסי ואמר
בטח בי"י ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה זכאה חולקיה תהלים ל"ז
דבר נש דעביד טוב מדידיה דהא אתער טוב בכנסת ישראל
ובמה בצדקה דכד אתער צדקה הא טוב כדין אתער לגבי כ"י

וע"ד

א) פי' הפרפרת או פירות ובשאר פת ב) כי בלי ספק הכירום שהלכת' יהודים פרמ"ז ג) ואע"ג דלעיל אמר בל' ספק דילמא דינא אתגזר והכא נקט ודאי ס"ט שראה שעם ולאה כזמן שעשע דודאי אפס אכל ואינו דבר טבעי דחסר לחם זמן שעשע ילאה כ"כ ונס להיות ר"י אחוו כמ' ושוא איל' דמות' ובה סוד רה"ק · י"ל שהוסיף בר"י וראה שנפתקם עם' כאום' הלדק' והתעשה לו פלא ועוד שהגדיל לעשות לתת כל מה שהיה לו וזכה שם' יעשה לו נס פרמ"ז · ד) בצורת פניו של זה · ה) שלהבת של ששת ותקפו נאחו באדם זה והרמ"כ פי' שרץ מין השעה שיש לו אדם כשלשבת אם וקם על הנחש ושרנו והפך ראשו בשיכשא והלך לו · ו) ושמתינו · ז) נאלת עם שלהבת שלו ועמד שללו (ס"א חיה רעה) וז"ל הרמ"ז והרמד"ל כ' שהיא פרוד דר' חגיגא · ח) בתוך כך בא וירד נחש א' שהאילן להזיקו בא השלהבת והרג את הנחש : ט) הכה השלהב' וסיבב ראשו והלך לו · והרמ"ז כתב כ"ל הנכים ונעגע.

משלי י' ועו"ד כתיב °וצדקה תציל ממות · מ"ט בגין דצדקה אילנא דחיי
הוא ואתער על ההוא אילנא דמותא ונטיל אינון דאחידן ביה
ושויב לון מן מותא · מאן גרים לההוא אילנא דחיי דאתער
להאי הוי אימא ההיא צדקה דאיהו עביד כביכול הוא עביד
תהלים ק"ו ליה לעילא כד"א °עושה צדקה בכל עת · והא אתמר (חסר כאן)
(סיום הס' עיין בסוף הספר סימן ז') :

רעיא מהימנא

והתנחלתם אותם לבניכם וגו' לעולם בהם תעבודו וגו' · פקודא
דא לעבוד בעבד כנעני · דכתיב לעולם בהם תעבודו
בראשית ט' ואינון מסטרא דחם דגלי עריין דאתמר עליה °ארור כנען עבד
עבדים יהיה לאחיו · אמאי עבד עבדים · אלא עבד לההוא עבד
עולם דאיהו עולמו של יובל ואי תימא דהא אחוה דשם ויפת
הוה אמאי לא הוה הכי כוותייהו והכי מזרעא דחם הוה אליעזר
עבד דאברהם אמאי לא הוה כוותיה דנפק צדיק וקב"ה (י) אודי
בברכתיה כד בריך ליה לבן אלא ודאי הכא ברזא דגלגולא
גולל אור מפני חשך עבדא דאברהם דנפק מחשך ודא זרעא
דחם דיו לעבד להיות כרבו דאיהו אברהם דנפק מתרח עובד ע"ז
וחשך מפני אור דא ישמעאל דנפק מאברהם ועשו מיצחק ורזא
תערובת טפין באתר דלאו דיליה גרים דא · מאן דעריב טפה
דיליה בשפחה מחלת בת ישמעאל או בבת אל נכר דאינון רע חשך
שם א' וטפה דיליה טוב אור °וירא אלהים את האור כי טוב מערב טוב עם
שם ב' רע עבר על מימרא דמאריה דאמר °ומעץ הדעת טוב ורע לא
תאכל ממנו קב"ה בההוא דערב רב ארכיב ליה ואייתי ליה
בגלגולא לקבלא עונשיה חזר בתיובתא אשתדל באורייתא
ואפריש טוב מרע דאינון אסור והתר טומאה וטהרה כשר
ופסול

י) כתבו גורי האר"י ז"ל שקב"ה שם בפיו שיאמר בא ברוך ה' וינא מכלל ארור וע"כ נכתב בתורה ופי' זכה לבן כמ"ש בלי"ם הנדפס בריש תהלים פ"ס על מות לבן ע"ש וע"ל דף קנ"ח ע"ב מא"ן ·

ופסול · בדא אתפרש רע מטוב דאתמר ביה וייצר יצירה לטב
ויצירה לביש באורייתא אפריש לון קודשא בריך הוא ירית ליה
נשמתא מניה למהוי שלטא על תרווייהו בחד דאיהו אור עלמא
דאתי ובחד דאיהו חשך עלמא דין הה"ד ויפח באפיו נשמת חיים
וכפום זכוון וחובין · כמה דאוקמוה העושה מצוה אחת מטיבין לו
בינוני זכוון וחובוי שקילין פלגו זכוון לעילא (ס"א ופלגו לתתא) ופלגו
חובוי לתתא ורזא דא מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד אסת' ה'
חצי המלכות ותע"ש · צדיק גמור כל זכווי לעילא וחובוי לתתא
רשע גמור חובוי לעילא וזכווי לתתא · וב"נ דחב באתגלייא
בתרין דרגין איהו אי חזר בתיובתא באתגלייא בין צדיקייא
בגין דידעין דינוי דקב"ה ונטרין גרמייהו מלמחטי ובאתכסייא
בין רשיעייא לקיים בהו ועיני רשעים תכלנה · ובגין דא חובא איוב י"א
דאדם עבר על ויצו יי' אלהים ואוקמוה אין צו אלא ע"ז אעבר ברא' ב'
עליה ארכיב ליה בטפת (א) תרח דביה רתח לקב"ה דעבר על
צו מע"ז הדר בתיובתא ותבר צולמין דע"ז וכל מזוני דיליה הוא
תקין כמה דחב ותבר חובא ובניינא ביישא דבנה ואמליך ליה
לקב"ה ושכינתיה על עלמא במאי בגין דקדיש שמיה ית' ברבים
ועאל בנורא לאתוקדא גרמיה לקיים ביה פסילי אלהיהם תשרפון דברים ז'
באש ולא עוד אלא דלאבוי תרח אהדר בתיובתא ואעיל ליה
ולאמיה ולכל מארי דההוא (ב) דרא בגן עדן והכי אתלבן בנורא
ככספא דאיהי מוני"טא דמלכא ושקר לה בעופרת אעיל ליה
בנורא ונפק העופרת לבר ישמעאל · ובגין דא נפק מצחק בע"ז
ואשתאר אדם מלובן והאי איהו שינוי השם · דכד אתגלגל אדם
בעי למעבד ליה שנוי השם · שנוי מקום · ושנוי מעשה לבתר
אתא יצחק ואתתקף בידה מחובא תניינא דאתמר ביה על
האדם דדא שפיכות דמים ודא גרם נסיונא דיצחק בסכינא
ואתברר ביה כמאן דבריר אוכל מגו פסולת ונפיק פסולת לבר
עשו שופך דמים · לבתר אתא יעקב וארכיב ליה כלבן ואתעביד

עבד

א) ויש לרמוז כי תרח בגלה ב"ש סוד אנ"ס והוא בגי' אדם חוה ממש א"ס · ב) אס' שהוא ע"ד מה שפי' רבינו האר"י זצ"ל כשאמר ר' פרידא דליזכו דרך לעלמא דאתי ע"ש ודו"ק תאי"ן :

בראשית כ"ט עבד לגביה הה"ד ׳אעבדך שבע שנים ברחל ובההי׳ סבה דאחלף
לה באחותה עבד שבע שנים אחרנין לאפקא תרין טפין דזרק אדם
באתר נוכראה ׳ ודא גלוי עריות והאי איהו לאמר ׳ ואפיק לון
מן לבן הארמי נחש ׳ ובתלת אלין הוה לאדם שנוי השם ושנוי
מקום ושנוי מעשה ׳ שנוי השם באברהם ׳ ושנוי מעשה ביעקב
איוב כ"ה ושנוי מקום ביצחק ׳ ואי להאי דאתמר ביה °אז ראה ויספרה
קבל בתיובתא כל שכן לאחרים ׳ ובגין דא עבד טוב אתרא
גרים ועבד רע אוף הכי אבל שאר עבדים לעולם בהם תעבודו
תהלים קמ"ד קמו מארי מתיבתא ואמרו °אשרי העם שככה לו שכ"כה בגימט׳
משה ׳ קם רעיא מהימנא ואמר אשרי העם שיי׳ אלהיו ׳ ע"כ

(משפטים קי"ו לא תהיה אחרי רבים וכו׳)

כי לי בני ישראל עבדים וגו׳ פקודא לעבוד בכל מיני עבודה
במקדש ולבר ממקדש בכל אינון פולחנין דאקרי עבודה
בצלותא לאשתדלא בתר פקודי אורייתא דכלא אקרי עבודה
כעבד דאשתדל בתר מאריה בכל מה דאצטריך בגין דישראל
אקרי לון עבדים דכתיב כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם ·
מאי טעמא אינון עבדים ׳ בגין דכתיב אשר הוצאתי אותם
מארץ מצרים ׳ ובג"כ כתיב בעשר אמירן לבתר דכתיב אנכי יי׳
אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים למפלח ליה כעבד דפלח
למאריה דפריק ליה מן מותא דפריק ליה מכל בישין דעלמא
בתרין זינין (נ"א שמהן אלין) אקרון ישראל לקב"ה עבדים דכתיב עבדי
דברים י"ד הם ואקרון בנים דכתיב °בנים אתם ליי׳ אלהיכם · בזמנא דידע
ליה ב"נ לקב"ה באורח כלל כדין אקרי עבד דעביד פקודא
דמאריה ולית ליה רשו לחפשא בגניזוי וברזין דביתיה ׳
בזמנא דידע ליה ב"נ בארח פרט כדין אקרי בן רחימא דיליה
כבן דחפיש בגניזוי ׳ בכל רזין דביתיה ואע"ג דאקרי בן ברא
שמות ד׳ בוכרא לקודשא ב"ה כד"א °בני בכורי ישראל לא יפוק גרמיה
מכללא דעבד למפלח לאבוי בכל פולחנין דאינון יקרא
דאבוי ׳ והכי אצטריך לכל בר למהוי לגבי אבוי בן לחפשא בגניזוי
ולמנדע רזין דביתיה ולאשתדלא אבתרייהו ׳ ולמהוי לגבי
אבוי

אבוי עבד ורזא דמלה תרין דרגין אינון לעילא דאצטריך בר נש לאתעטרא בהו ואינון רזא דמהימנותא ואינון חד · חד רזא דעבד וחד רזא דבן · והאי עבד אקרי ארון כל הארץ · בן כמה דאוקימנא בני בכורי ישראל · וכלא רזא חדא דמהימנותא · ואצטריך ב"נ לאתעטרא באלין דרגין לאתכללא ברזא דמהימנות' עבד למפלח בכל זיני פולחנא בצלותא דאקרי עבודה כהאי עבד דאיהו רזא עלאה דלא שכיך לעלמין תדיר · וקא משבחא ומנגנא תדיר · והא אתמר בפולחנין אחרנין דכל פולחנין ומילין דעלמין כלהו איהו עביד ופלח ובג"ד אקרי אדון בגין דאיהו עבד למפלח אקרי ארון כל הארץ · ב"נ דאתעטר ברזא דא למיהוי עבד למפלח פולחנירה דמארידה איהו סליק ואתעטר למהוי בדרגא דא ואקרי אוף הכי ארון דהא איהו כריך בכל אינון פולחנין להאי עלמא וקיים ליה · וע"ד אקרי אדון (ס"א אדוני הארץ) זכאה חולקיה דהא בן דזכי לאשתדלא למנדע בגנזי דאבוי ובכל רזין דביתיה כברא יחידאי דאשלטיה אבוי בכל גנזוי ודא איהו יקרא דשליט על כל מאן דישתדל באורייתא למנדע ליה לקב"ה ובאינון גניזין דיליה אקרי בן לקב"ה כל חילי שמייא לית מאן דימחי בידיה בכל שעתא דאצטריך למיעל לגבי אבוי זכאה חולקיה בעלמין כולהו · ובג"ד כד אשתדל למנדע ליה בארח פרט ברזא דחכמתא כדין אקרי בן בפולחנא דב"נ פלח ליה לקב"ה אית פולחנא דאצטריך ב"נ לאתכללא בתרווייהו למהוי עבד ובן לאתעטרא ביה בקב"ה ומה איהו דא פולחנא דצלותא דאצטריך למהוי בה עבד ובן לאתכללא בדרגין עלאין אלין · למפלח ולאתקנא צלותא ברזא דעבד למפלח פולחנא דתקונא דעלמין · ולאתדבקא רעותיה ברזין דחכמתא לאתדבק' במאריה בגניזין עלאין כדקא חזי · בן אתדבק תדיר באבוי בלא פרודא כלל לית מאן דימחי בידיה · עבד עביד פולחנא דמאריה ואתקין תקוני עלמא · מאן דהוי תרווייהו בכללא חדא כחבורא חדא דא איהו בר נ"ש דאתקין רזא דכל מהימנותא בכללא חדא בלא פרודא כלל ומחבר כלא כחדא דא איהו ב"נ דקב"ה אכריז

עלוי בכל אלין חיילין ומשיריין דכל עלמין ובכל אינון רקיעין אזדהרו בפלנייא מהימנא דבי מלכא דכל גנזי דמאריה בידיה · זכאה איהו בהאי עלמא וזכאה איהו בעלמא דאתי · מההוא יומא ולהלאה אשתמודע בר נש ואתרשים בעלמין כלהו בשעתא דאצטריך כל חילין ומשיריין כלהו אזדהרן למהוי גביה וקב״ה לא בעי אלא איהו בלחודוי וקלא אתער יאות הוא ליחיד למהוי גביה דיחיד ולאתעסקא יחיד ביחיד ורזא דתרין דרגין אלין
ישעיה מ״ט אשכחנא בחד קרא דכתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר · ויאמר לי עבדי אתה הא עבד ישראל הא בן דכר · אינון כללא חדא כדין כתיב אשר בך אתפאר · ברוך יי׳ לעולם אמן ואמן יי״לאו · (שמות קל״ד כ׳ פקודא ללמוד תורה)

פרשת אם בחקתי

מיכה ו׳ אם בחקתי תלכו וגו׳ · ר׳ חייא פתח עמי זכור נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור וגו׳ · עמי זכור נא זכאה חולקא דעמא דא דמאריהון אוכח לון הכי עמי זכור נא אע״ג דאתון סטאן מאורחי עמי אתון דלא בעינא למעבד לכו כעובדייכו ר׳ יצחק אמר זכאה חולקא דעמא דמארייהו אמר לון עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתיך ענה בי · מה יעץ בלק מלך מואב בכמה מילין ועובדין אמר לשיצאה לכו מעלמא וכמה חרשין אתער לקבלייכו א״ר יוסי אמר לון קב״ה לישראל זכור
מיכה ה׳ נא · ווי דאנן צווחין בכל יומא ולענן ובכינן זכור יי׳ מה היה
תהלים קל״ז לנו · זכור יי׳ לבני אדום ולא בעי לאשגחא עלנא הוא אמר לן בבעו זכור נא אין נא אלא בעותא ואנן לא אשגחנא ביה כגוונא דא אנן צווחין זכור יי׳ מה היה לנו זכור יי׳ לבני
שם ע״ד שם ק״ו אדום זכור עדתך קנית קדם זכרני יי׳ ברצון עמך ולא בעי לאשגחא עלן · רבי יהודה אמר ודאי קב״ה אשגח עלן תדיר ודכיר לן אי לאו דאיהו אשגח בהו בישראל ודכיר לון לא יקומון
ויקר׳ כ״ו חד יומא בגלותא הה״ד ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו׳

קב״ה לא עביד לן כעובדנא ת״ח בלק חכים הוה ורב חרשין
בעובדי ידוי יתיר מן בלעם והכי אוליפנא כל מה דבעי בר נש
בהאי עלמא בפולחנא דקב״ה בעי לאתערא בעובדא לתתא
דבעובדא דלתתא אתער עובדא לעילא ועובדא דא בעי
בקדושה והא אוקמוה ׳ ובאתר דלית עובדא אית מלה ובמלה
דפומא תלייא עובדא לאתערא לעילא · וכמה דבעינן לאתערא
קדושה עלאה בעובדא ובמלה׳ הכי נמי אינון דאתיין מסטרא
דמסאבותא בעיין לאתערא סטרא דילהון בעובדא ובמלה
דפומא ואע״ג דבלעם חרשא הוה רב מכל חרשין דעלמא ׳
חרשא עלאה מניה הוה בלק בקסם הוה בלק רב מכל חכימין
ובלעם בנחש (והא אוקמוה) קסם ונחש תרין דרגין אינון קסם
תלייא בעובדא נחש לא תלייא בעובדא אלא באסתכלותא
ובמלה דפומא וכדין מתערין עלייהו רוחא מסאבא לאתלבשא
בהו ועביד מה דעביד וישראל קדישין לאו הכי אלא כלהו קדישין
וכל עובדייהו לאתערא עלייהו רוחא קדישא כד״א ׳עד יערה ישעיה
עלינו רוח ממרום וע״ד כתיב ׳כי לא נחש ביעקב ולא קסם ל״ב
בישראל דהא אינון בסטרא דקדושה עלאה אחידן ׳ ועובדייהו במדבר
בקדושה אתו וקדושה מתערי עלייהו ומתלבשן בה ות״ח בקסם כ״ג
הוה בלק רב מכל חכימין ובלעם בנחש וע״ד בשעתא דבעא
בלק לאתחברא עמיה מה כתיב ׳וילכו זקני מואב וזקני מדין שם כ״ב
וקסמים בידם (ובלעם עובדוי בנחש) ת״ח במלה דפומא הוה
בלעם רב מכל חרשין דעלמא ובאסתכלותא דההוא נחש הוה
ירע לכוונא שעתא וע״ד בעא בלק לאשלמא מלה (ס״א כלא)
קסם ונחש א״ל קב״ה רשע הא קדמוך בני עובדא אית בגווייהו
דכל סטרין בישין וזינין בישין וחרשין דעלמא לא יכלין לקרבא
בהדייהו דכלהו ערקין מקמיה ומאי איהו אהל מועד ומאני
קודשא ושמושי מקדשא וקטרת בוסמין דקא מבטל כל רתחא
ורוגזא דעלמא דלעילא ותתא ועלוון וקרבנין בכל יומא ותרי

מזבחות למעבר עובדא מזבחות ושלחן ולחם הפנים ואת הכיור ואת כנו וכמה שמושין לעובדא למלה דפומא הארן ותרי לוחייא דאוריית׳ ואהרן לכפרא על עמא בצלותא בכל יומא כיון דאשגח ההוא רשע בהאי אמר כי לא נחש ביעק׳ ולא קסם בישר׳ מ״ט יי׳ אלהיו עמו ותרועת מלך בו וע״ד עמו זכור נא בבעו מנייכו הוו דכיר ההוא זמנא דאתחברו בלק ובלעם לשיצאה לכו ולא יכילו דאנא אחידנא בכו כאבא דאחיד בבריה ולא שביק ליה בידא דאחרא מן השטים עד הגלגל מאי דא לקביל דא אלא אמר קב״ה לישראל בבעו מנייכו הוו דכירין כל זמנא דהויתון אחידן בי ולא יכיל ההוא רשע בחרשוי וקסמוי לשלטאה עלייכו · כיון דשבקתון ידייכו לאחרא בי והויתון בשטים מה כתיב ויאכל
הושע י״ב העם וישתחוו לאלהיהם · בגלגל כד״א ׳בגלגל שוורים זבחו ובדין שליטו בכו שנאיכון וכל דא אמאי למען דעת צדקות יי׳ כל אינון צדקות דעבדנא לכו בזמנא דאתון אחידן בי ולא שביקנא מלה דעלמא לשלטאה בכו ורוגזא דלעילא ותתא וזינין בישין לא יכילין לקרבא בכו · ויאמר אליהם לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר יי׳ אלי · ת״ח בשעתא דעאל שמשא ותרעין כלהו אסתימו ועאל ליליא ואתחשך כמה חבילי (ס״א כלבי) (א) שראן משלשליהון ואזלין ושטאן בעלמא וכמה רברבי ממנן עלייהו דמדברי להו ואית ממנא רברבא על כלא מסטרא דשמאלא (ב) וההוא רשע הוה שכיח לגבי ההוא ממנא עלאה מכלא בחרשוי · והוא הוה אמר בחרשוי בליליא בזמנא דאיהו שלטא בכל סיעתא דיליה והוא הוה אתי לאשתכחא גביה ואודע ליה מה דאיהו בעי · בגוונא
דא

א) כיתרים מגלגלת שלשלאות שהוא כנקבי הסוס רבה : ב) ר״ל בלעם :

דא ׳ויבא אלהים אל לבן הארמי ההוא דשכיח גביה ׳ויבא אלהים (ברא׳ ל״א)
אל אבימלך ׳ כלהו כגוונא דא בכל, אתר אקרון ליה באינון (שם כ׳)
חרשין ועל דא הוה שכיח בליליא יתיר מביממא והא אוקמוה
וכל הני חרשין וחכימין הוו לאבימלך דכתיב ׳וישקף אבימלך (שם כ״ו)
מלך פלישתים בעד החלון ׳ כתיב הכא בעד החלון וכתיב התם
׳בעד החלון נשקפה ותיבב אם ססרא ׳ לבן הא אוקמוה בלעם (שופטים ה׳)
כדין ׳ ועל דא בכלהו כתיב אלהים ויבא אלהים אל בלעם ויבא
אלהים אל לבן ויבא אלהים אל אבימלך הוא אתא לגבייהו
ולאו אינון לגביה דהא לית להו אתר זמין ׳ ואי תימא הא כתיב
אלהים ׳ לא שמא דא אשתתף בכלא ואפילו ע״ז נמי אלהים
אקרי אלהים אחרים ובכללא דאלהים אחרים אין ממנן ובכללא
דא הוו ובגין כך אקרי הכי ׳ וההוא רשע הוה אמר בחרשוי וקרי
ליה ואתי לגביה ׳ ובגין כך כתיב לינו פה הלילה והשיבותי
אתכם דבר כאשר ידבר יי׳ אלי ׳ ההוא רשע קא משבח גרמיה
דהא לא כתיב ביה אלא ויבא אלהים ׳ דבר אחר כאשר ידבר
יי׳ אלי על ידי דההוא שליחא דסטרא אחרא ואי תימא הא
ביממא אשתבח לגביה כד הוי לגבי בלק ׳ אלא ודאי בנח״ש
אסתכלותא הוה ביה ובההוא זמנא הוה מסתכל לכוונא שעתא
הה״ד ולא הלך כפעם בפעם לקראת נח״שים ׳ וירא בלעם כי
טוב בעיני יי׳ לברך את ישראל ׳ אלא דההוא יומא אסתכל
לכוונא שעתא ולא אשתכח כשאר יומי וכדין חמא דהא רוגזא
רבא לא אשתכח בעלמא כדין ידע כי טוב בעיני יי׳ לברך את
ישראל ׳ בההוא זמנא שביק גרמיה מכל נח״שים דעלמא ולא
אסתכל בהו הה״ד ולא הלך כפעם בפעם לקראת נח״שים ׳ תא
חזי בההיא שעתא דרתחא אשתכח כדין שמאלא אתער והוה
ידע ההוא רשע אתר לאחרא בסטרא שמאלא למילט ואסתכל
בההוא זמנא ולא אשתכח כדין מה כתיב ׳מה אקוב לא קבה (במדבר כ״ג)
אל

מיכה ו׳ אל ומה אזעום לא זעם יי׳ וכגין כך ׳עמי זכור נא מה יעץ בלק
וגו׳ · ומה ענה אותו בלעם בן בעור (כגון כך) זכאין אינון ישראל
זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי (דמאריהון אוכח לון הכי)
אם בחקתי תלכו · אם בחקתי דא אתר דגזירין דאורייתא תליין
ויקר׳ י״ט בההוא אתר כד״א ׳את חקותי תשמורו חוק הוא דאקרי
שם כ״ה הכי וגזירין דאורייתא בה אתכלילן ׳ואת משפטי תשמרו · משפטי
דא הוא אתר אחרא עלאה דההיא חקה אחידת ביה ומתחברן
דא בדא דעילאי ותתאי · וכל פקודי אורייתא וכל גזרי אורייתא
וכל קדושי אורייתא בהני אחידן בגין דהאי תורה שבכתב והאי
תורה שבעל פה · ועל דא אם בחקותי כל אינון גזירין ודינין
ועונשין ופקודין דאינון בההוא אתר דאקרי תורה שבעל פה
חקה · ואת משפטי תשמרו בההוא אתר דאקרי תורה שבכתב
תלים פ״א כמה דאת אמר ׳משפט לאלהי יעקב · ודא אחיד בדא ודא
בדא וכלא חד · ודא הוא כללא דשמא קדישא · ומאן דאעבר
על פתגמי אורייתא כאילו פגים שמא קדישא בגין דחק ומשפט
שמא דקב״ה הוי ועל דא אם בחקתי תלכו דא תורה שבעל
פה ואת משפטי תשמרו דא תורה שבכתב · ודא הוא כללא
דשמא קדישא · ועשיתם אותם · מאי ועשיתם אותם · כיון דאמר
תלכו ותשמרו אמאי ועשיתם אלא מאן דעביד פקודי אורייתא
ואזיל באורחוי כביכול כאילו עביד ליה לעילא אמר קב״ה כאילו
עשאני ואוקמוה ועל דא ועשיתם אותם · ועשיתם אתם כתיב
ודאי הואיל ומתערי עלייבו לאתחברא דא בדא לאשתכחא
שמא קדישא כדקא יאות ועשיתם אתם ודאי · כגוונא דא אמר
שמואל רבי שמעון ׳ויעש דוד שם וכי דוד עבד ליה אלא בגין דאזיל
ב׳ ח׳ בארחי דאורייתא ועביד פקודי אורייתא ואנהיג מלכותא כדקא
יאות כ״י עשה שם לעילא ולא הוה מלכא בעלמא רוכה

להאי

להאי כרוב דהוה קם בפלגות ליליא והוה משבח ליה לקב"ה עד דסליק שמא קדישא בכורסייא בשעתא דסליק נהורא דיממא כביכול הוא עבד שם ממש כד"א ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל וכג"כ ויעש דוד שם ועל דא ועשיתם אותם כתיב ואי אתון תשתדלון למעבד לון לאתתקנא שמא קדישא כדקא יאות כל אינון ברכאן דלעילא ישתכחון גבייכו בתקוניהון כדקא יאות : ויקרא כ"ד

ונתתי גשמיכם בעתם וגו' · כל חד וחד יתן חילא דיליה עלייכו מאן אינון ההוא תקונא דעבדתון דההוא שמא קדישא כגוונא דא כתיב ושמרו דרך יי' לעשות צדקה ומשפט · וכי ביון דכתיב ושמרו דרך יי' אמאי לעשות צדקה ומשפט · אלא מאן דנטיר אורחוי דאורייתא כביכול הוא עושה צדקה ומשפט ומאי צדקה ומשפט דא קב"ה · בכה"ש ואמר ווי לון לבני נשא דלא ידעין ולא משגיחין ביקרא דמאריהון מאן עביד (א) שמא קדישא בכל יומא הוי אימא מאן דיהיב צדקה למסכני · ת"ח הא אוקמו' הכי הוא דמסכנ' אחיד ביה בדינ' וכל מיכלייהו בדינא הוא אתר דאקרי צדק כד"א תפלה לעני כי יעטף תפלה דא תפלה של יד ואוקימנא ומאן דיהיב ליה צדקה למסכנא הוא עביד לעילא שמא קדישא שלים כדקא יאות בגין דצדקה דא אילנא דחיי וצדקה יהיב לצדק וכד יהיב לצדק כדין אתחבר דא בדא ושמא קדישא אשתכח שלים מאן עביד דא אתערותא (ר"א דעביד אתערותא דא) דלתתא ודאי כאילו עביד שמא קדישא בשלימו · כגוונא דאיהו עביד לתתא הכי אתער לעילא ועל דא כתיב אשרי שומרי משפט ברא' י"ח תהלים ק"ב תה' ק"ו

א) נ"ל כמ"ש האר"י ז"ל שצריך לכוון בשם הוי"ה בסוד והיה מעשה הצדקה ש' והיינו שמא קדישא ואם תחשבנו בסוד י"ב צירופי הוי"ה מחולקים נ' נ' לד' המוחין חו"ב חו"ג שכל א' כלול מכולם תמצא שבצירוף וסי"ה הוא הר"ע לנ' צירופי החסדים והוא מ"ש בסמוך צדקה אילנא דחיי שהוא סוד החסדים שבהם כל החיים והטוב ואמרו בכל יומא ר"ל שגדול מעשה הצדקה מן התפלה הנז' שגם כה עושים שם אבל אינו רק כותנו בסחרות אבל צדקה עביד שמא קדישא בכל יומא פי' בכל עת ושעה מהיום · הרמ"ז :

משפט עושה צדקה בכל עת · עושה צדקה דא קב"ה כביכול הוא עביד ליה · תא חזי מסכנא הא אתמר מאן הוא אתריה · מ"ט · בגין דמסכנא לא אית ליה מדיליה כלום אלא מה דיהבין ליה וסיהרא לא אית לה נהורא מדילה אלא מה דיהיב לה שמשא ת"ח אמאי עני חשוב כמת מ"ט בגין דההוא אתר גרים ליה דהא באתר דמותא הוא שכיח ובג"כ אקרי מת · ההוא דחייס עליה הוא יהיב ליה צדקה אילנא דחיי שרייא עלוי כד"א °וצדקה תציל ממות · וכגוונא דעביד ב"נ לתתא הכי נמי עביד לעילא ממש זכאה חולקיה דזכי למעבד שמא קדישא לעילא בג"כ צדקה סליק על כלא · והני מילי צדקה לשמה דהא אתער צדקה לצדק לחברא לון כחדא ולמהוי כלא שמא קדישא כדקא יאות דהא צדק לא אתתקן ולא אשתלים אלא בצדקה דכתיב °בצדקה תכונני ולכנסת ישראל אתמר ובג"כ ועשיתם אותם וגו׳ :

משלי י׳

ישעיה נ"ד

ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד וגו׳ · ר׳ יוסי פתח °רגזו ואל תחטאו וגו׳ · רגזו ואל תחטאו האי קרא אוקמוה דבעי בר נש לארגזא יצר טוב על יצר הרע ושפיר אבל בשעתא דרמש ליליא ובר נש שכיב על ערסיה (כ) כמה גרדיני נמוסין מתערין בעלמא ואזלין ושאטין ובני נשא בעאן לאתרגזא מקמי קב"ה ולדחלא מניה בגין דלא ישתכח נפשיה בגווייהו וישתזיב מנייהו · ויבעי ליה לב"נ דלא יפיק מנייהו מלה בפומיה בגין דלא יתער להו לגביה ולא ישתכחון בהדיה הה"ד אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה דלא יפיק מנייהו מלה מפומיה · ת"ח בשעתא דאשתכחו ישראל זכאין קמי קב"ה מה כתיב ונתתי שלום בארץ האי לעילא · דאתי קב"ה לאתחברא בכנסת ישראל · כדין ושכבתם ואין מחריד · מ"ט בגין והשבתי חיה רעה מן הארץ

תלים ד׳

דא

כ) כמה וכמה בעלי דינים וממונים על חוקות המלך ית׳ ות׳ :

דא חיה דזינא כיישא לתתא ומאי איהי אגרת בת מחלת היא
וכל סיעתא דילה · האי בליליא · בימָמא בני נשא דאתו מסטרהא
דא הה"ר °וחרב לא תעבור בארצכם ר' אבא אמר הא אוקמוה ויקר' כ"ו
דאפילו חרב של שלום כגון פרעה נכה · אבל וחרב לא תעבור
דא סיעתא דילה והשבתי חיה רעה דלא תשלוט בארעא
ואפי' העברה בעלמא לא תעבור עלייכו ואפי' חרב דשאר עמין
ואפילו ב"נ מזיינא לא יעבור עלייכו ודא דריש יאשיהו מלכא
ואוקמוה דהוא אתפס בחובייהו דישרא' כמה דכתיב °רוח אפינו איכה ד'
משיח יי' נלכד בשחיתותם וגו' · הכא אית לאסתכלא דהא תנינן
אי ריישא דעמא הוא טוב כל עמא משתזבן בגיניה ואי ריישא
דעמא לא אתכשר כל עמא אתפסן בחוביה והא יאשיהו רישא
דכשרא הוה ועובדוי מתכשרן · אמאי אתפס בחוביהון דישרא'
אלא על דלא הימין ביה בירמיהו (א) ולא כפית להו לישר' דהשיב
דכלהו זכאין כוותיה · והוה אמר ליה ירמיה ולא הימין ביה וכג"כ
אתפס בחוביהון ועוד דסיהרא הוה מאיך נהורא ובעייא לאסתמא
משכני בתוככם וגו' · ונתתי משכני דא שכינתא משכני ונתתי
משכונא דילי דהיא אתמשכנא בחובייהו דישרא' ונתתי
משכני · משכוני ודאי מתל לב"נ דהוה רחימא לאחרא א"ל ודאי
ברחימותא עלאה דאית לי גבך בעינא לדיירא עמך אמר היך
אנדע דתידור גבאי נטל כל כספא דביתיה ואייתי לגביה אמר
הא משכונא לגבך דלא אתפרש מנך לעלמין · כך קודשא
בריך הוא בעא לדיירא בהו בישראל מה עבד נטל
כספא דיליה ונחית להו לישראל אמר לון לישראל

זן ויקרא הא

(א) ולא שיתף בהם לישרם (והרמ"כ כ' פי' לא כפה אותם בשוטים כפייה גדולה :

הא משכונא דילי גבייכו בגין דלא אתפרש מנייכו לעלמין · ואע״ג דקב״ה אתרחיק מינן משכונא שביק בירן (ג) ואנן נטרין ההוא כסיפא דיליה מאן דיבעי משכוניה ייתי לריירא גבן · בג״כ ונתתי משכני בתוככם משכונא אתן בידייכו בגין דאדור עמכון ואע״ג דישראל השתא בגלותא משכונא דקב״ה הוא גבייהו ולא שבקו ליה לעלמין · ולא תגעל נפשי אתכם · לב״נ דרחים לחבריה ובעא לריירא עמיה מה עבר נטל ערסא דיליה ואייתי לביתיה אמר דא ערסא דילי בביתיך בגין דלא ארחיק מינך ערסך ומאנך · כך קב״ה אמר ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם הא ערסא דילי בביתייכו · כיון דערסא דילי עמכון תנדעון דלא אתפרש מנייכו ובג״כ ולא תגעל נפשי אתכם : והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלהים כיון דמשכנא דילי גבייהו

דברים כ״ג בודאי תנדעון דאנא אזיל עמכון כד״א כי יי׳ אלהיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מחניך קדוש · רבי יצחק ורבי יהודה הוו שכיחי ליליא חד בכפר קריב לימא דטברייא קמו בפלגות ליליא אמר ר׳ יצחק לרבי יהודה נימא במילי דאורייתא דאע״ג דאנן באתר דא לא בעינא לאתפרשא

שמו׳ ל״ג מאילנא דחיי פתח ר׳ יהודה ואמר ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה וגו׳ · ומשה יקח את האהל · אמאי · לא אמר משה הואיל וישראל קא משקרי ביה בקב״ה · ואחליפו יקרא דיליה הא משכונא דיליה יהא בידא דמהימנא עד דנחמי במאן ישתאר · אמר ליה ליהושע אנת תהא מהימנא בין קורשא בריך הוא ובין ישראל וישתאר משכונא בידך במהימנותא ונחמי

במאן ·

ג) ואנו אומרים שהמשכון שלו שכל מי שרוצה במשכונו יבא לדור אצלנו (ופי׳ כיסופא חמדת לבו ותאותו היא על ידי שכינת עוזינו עמנו בגלותינו הרש״ב :

במאן ישתאר · מה כתיב ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל · מאי טעמא ליהושע בגין דאיהו כסיהרא לגבי שמשא ואיהו אתחזי לנטרא משכונא ועל דא לא ימיש מתוך האהל · א״ל קודשא ב״ה למשה משה לא אתחזי הכי דהא משכונא דילי יהבית בידייהו אף על גב דאינון חאבו לגבאי משכונא יהא לגבייהו דלא יתפרשון מניה (ס״א דלא אתפרש מנייהו) תבעי דתתפרש מנייהו דישראל ולא איתוב לגבייהו לעלמין אלא אתיב משכונא דילי לגבייהו ובגיניה לא אשבוק להון בכל אתר אע״ג דישראל חבו לגביה דקב״ה האי משכונא דיליה לא שבקו וקב״ה לא נטיל ליה מבינייהו ועל דא בכל אתר דגלו ישראל שכינה עמהון ועל דא כתיב ונתתי משכני בתוככם והא אוקמוה · פתח רבי יצחק ואמר °דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה וגו׳ · זכאין אינון ישראל דזכו דמשכונא דא למהוי גבייהו מן מלכא עלאה דאף על גב דאינון בגלותא קב״ה אתי בכל ריש ירחי ושבתי וזמני לאשגח׳ עלייהו ולאסתכלא בההוא משכונא דאית ליה גבייהו דאיהו כסופא דיליה · למלכא דסרחת מטרוניתא אפקה מהיכליה מה עבדת נטלת ברא דיליה כסופא דמלכא רחימא דיליהו ובגין דרעתא דמלכא עלה שבקיה בידהא · בשעתא דסליק רעותא דמלכא על מטרוניתא ועל ברה הוא סליק אגרין ונחית דרגין וסליק כותלין לאסתכלא ולאשגחא בין נוקבי כותלא עלייהו כיון דחמי לון שארי בכי מאחורי (א) קוסטי כותלא ולבתר אזיל ליה כך ישראל אף על גב דאינון נפקו מהיכליה דמלכא ההוא משכונא לא שבקו ובגין דרעותא דמלכא עלייהו שבקיה עמהון · בשעתא דסליק רעותא דמלכא קדישא על מטרוניתא ועל ישראל סליק אגרין (מקפץ על הגבעה) נהירת דרגין וסליק כותלין לאסתכלא ולאשגחא בין קוס׳ ב׳ שיר ב׳

א) חרכי הכותל ·

קוסטי כותלא עלייהו כיון דחמי לון שארי ובכי הה"ד דומה דודי לצבי או לעופר האילים לדלגא מכותלא לאיגרא ומאיגרא לכותלא הנה זה עומד אחר כותלנו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות משגיח מן החלונות (דודאי בי כנישתא בעיא חלונות) מציץ מן החרכים לאסתכלא ולאשגחא עלייהו ׳ ובגין כך ישראל בעו למחדי
תהלים קי"ח בההוא יומא דאינהו ידעי דא ואמרי ׳זה היום עשה יי׳ נגילה ונשמחה בו :

משלי ג׳ ואם בחקתי תמאסו וגו׳ ׳ ר׳ יוסי פתח ׳מוסר יי׳ בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו ׳ כמה חביבין ישראל קמי קודשא ב"ה דקב"ה בעי לאוכחא להו ולדברא להו בארח מישר כאבא דרחים לבריה ומגו רחימו דיליה לגביה שרביטא בידיה תדיר לדברא ליה בארח מישר דלא יסטי לימינא ולשמאלא הה"ד ׳כי את
שם אשר יאהב יי׳ יוכיח וכאב את בן ירצה ומאן דלא רחים ליה קב"ה
מלאכי א׳ וסאני ליה סליק מניה אוכחא סליק מניה שרביטא ׳ כתיב ׳אהבתי אתכם אמר יי׳ וגו׳ מגו רחימותא דיליה שרביט׳ בידי׳ תדיר לדברא ליה ואת עשו שנאתי ׳ בג"כ סליקית מניה שרביטא סליקת מניה תוכחתא בגין דלא אתן ליה בי חולקא רחיקא דנפשאי הוא אבל אתון אהבתי אתכם ודאי ׳ ובג"כ מוסר יי׳ בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו ׳ מאי ואל תקוץ לא תקיצון ביה ׳ כמאן דערק מגו (ב) גובין דאינון מילין כגובין לגביה בגרמיה ׳ תא חזי בשעתא דאתער צדק בדינוי ׳ כמה (ג) סטרי טהירין מתערין מימינא ומשמאלא כמה שרביטין נפקין מנהון שרביטי אשא שרביטי גומרין שרביטי שלהובא כלהו נפקין ומתערין בעלמא ולקאן לבני נשא תחותייהו ממנן אחרנין (ד) מארי טפסין ממנן דארבעין חסר חד שאטין ונחתין לקאן וסלקין ונטלין רשותא עיילי

בגוקבא

ב) ר"ל קולים . ג) אורות רוחות עליונות המתפשט מימין ומשמאל ר"ל מחסד ומדין כנודע : ד) בעלי שלהבת מגחלת מלך בדין (וז"ל הרמ"ק פי׳ כשמתעוררת צדק שהוא מ׳ בדינו כמה מחבלים יוצאים כשלהבת גחלים ומלקיות לענוש בנ"א

בנוקבא דתהומא רבא (א) מצבעין טפסי ונורא דדליק אתחבר בהו נפקי גומרין וישאטין ונחתין ואשתכחו לקבליהון דבני נשא והיינו דכתיב ויסרתי ליסרה אתכם אתן למאריהון דדינא תוספת על דינא דילהון כד"א לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם מאי לא אוסיף לא אתן תוספת למארי דינא לשיצאה עלמא אלא תוספת כגוונא דיכיל עלמא למסבל וע"ד ויספתי אתן תוספת ודאי · תוספת אמאי בגין ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם שבע והא קב"ה אי גבי ההוא דיליה לא יכיל עלמא למסבל אפילו רגעא חדא הה"ד אם עונות תשמור יה יי' מי יעמוד ואת אמרת שבע על חטאתיכם אלא מה ת"ל שבע אלא הא שבע לקבלייכו ומאי איהי דא שמיטה דאיהי שבע דאקרי שבע כד"א מקץ שבע שנים תעשה שמיטה וע"ד דא שבע על חטאתיכם ואקרי שבע ואקרי בת שבע · מה בין האי להאי אלא שבע בלחודהא למעבר שמטה ולמעבד דינין לאפקא חירו דכלא בה · בת שבע אקרי דאתחבר באתרא כחדא לאנהרא למשלט במלכותא לאודעא מלכותא בארעא ובכלא בת שבע אקרי · כתיב על כן שם העיר באר שבע עד היום הזה · באר שבע בארה דיצחק הוא וכלא חד מלה · רבי אמר : מ"א ח' תהלים ק"ל דברים ט"ו

ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם · ויסרתי אתכם על ידא דממנן אחרנין כמה דאוקמוה · אף אני הא אנא אתער לקבלייכו הא שבע לאתערא עלייכו · ת"ח רחימותא עלאה דקב"ה בישראל למלכא דהוה ליה בר יחידאי והוה חטי קמי מלכא יומא חד סרח קמי מלכא אמר מלכא כל הני יומין אלקינא לך ולא קבלת מכאן ואילך מאי אעביד לך אי אתריך לך מן ארעא ואפיק לך ממלכותא דילמא יקומון עלך דובי חקלא או זאבי חקלא או לסטין ויעברון לך מעלמא מה אעביד אלא אנא ואנת ניפוק מארעא · כך אף אני אנא ואנת ניפוק מארע' (אף אנא ואנת נהך בגלותא וניפוק כחדא) כך אמר קב"ה ישראל

א) פי' מכנף הפלפלת ונורא דליק אתחבר בהו ויולי"ס מנוק' דתהומא רבא כנחלים בוערות · הרמ"ז :

ישראל מה אעביד לכו הא אלקינא לכו ולא ארכיתי אורנייכו
הא אייתינא עלייכו מארי תריסין מארי טפסין לאלקאה לכון ולא
שמעתון · אי אפיק לכו מארעא לחורבון דחילנא עלייכו מכמה
דובין מכמה זאבין דיקומון עלייכו ויעברון לכו מעלמא אבל מה
אעביד לכון אלא אנא ואתון נפוק מארעא ונהך בגלותא הה״ד
ויסרתי אתכם למהך בגלותא · ואי תימרון דאשבוק לכון אף
אני עמכון · שבע על חטאתיכם הא שבעדאיתרך עמכון ואמאי
ישעיה נ׳ על חטאתיכם הה״ד ובפשעיכם שלחה אמכם אמר קב״ה אתון
גרמתון דאנא ואתון לא נירור בארעא (כ״א ונטרוד מארעא) הא
מטרוניתא נפקא מהיכלי עמכון הא אתחרב כלא היכלא דילי
ודידכון אתחרב דהא למלכא לא אתחזי היכלא אלא כד איהו
עייל עם מטרוניתא · וחדוה דמלכא לא אשתכח אלא בשעתא
דעאל בהיכלא דמטרוניתא ואשתכח ברהא עמה בהיכלא חדאן
כלהו כחדא · השתא דלא אשתכחו ברא ומטרוניתא הא
היכלא חריבא מכלא אלא אנא מה אעביד אף אנא עמכון ·
והשתא אע״ג דישראל אינהו בגלותא קב״ה אשתכח עמהון ולא
שביק לון דכד יפקון ישראל מן גלותא קב״ה יתיב עמהון דכתיב
דברי׳ ל׳ ושב יי׳ אלהיך ושב יי׳ אלהיך ודאי והא אתמר · רבי חייא ור׳ יוסי הוו
אזלי בארחא אערעו בההיא מערתא בחקלא א״ר חייא לרבי
שם כ״ח יוסי האי דכתיב אלה דברי הברית וגו׳ מלבד הברית מאי דברי
הברית · דברי גבורה (ס״א הכלה) מבעי ליה אמר ליה הא אוקמוה
הללו מפי הגבורה והללו מפי עצמו של משה והא אתמר ת״ח
אלין ואלין דברי הברית הוו דאע״ג דמפי הגבורה הוו מילין מילי
ברית הוו דהא טב וביש ביה תליין טב דאתי מצדיק ביש דאתי
מן דינא מאתר דדינא והיינו צדק · וצדיק וצדק ברית
אינון ברית אקרון ועל דא מילין אלין מילי ברית אינון וקשיר
ברית כחדא ובגיני כך זכור ושמור קשיר כחדא זכור ביום
שמור בלילה · הא ברית כחדא ובגין כך ברית ודאי דברי
הברית נינהו ובכל אתר ברית באתר דא איהו · אמר רבי
חייא ודאי הכי הוא ובג״כ שבת דאיהו זכור ושמור אקרי ברית
דכתיב

דכתיב °ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם שמות ל״א
ברית עולם וכלא מלה חד ואתר דא אקרי ברית בכל אתר ·
ת״ח כתיב ונתתי שלום בארץ הוא יסוד דאיהו שלמא דארעא
שלמא דביתא שלמא דעלמא ׳ ויסרתי אתכם אף אני שבע׳ מאי ז׳
דא צדק הא ודאי ברית וכג״כ דברי הברית נינהו א״ר יוסי כתיב ·
ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו׳ ׳ ואף גם זאת ואף
כר״א אף אני גם לרבות כ״י דאקרי זאת דלא שבקת לון
לעלמין ׳ בהיותם בארץ אויביהם · בהיותם כלא כחדא ׳ לא
מאסתים ולא געלתים בגין דלא אתחבר בהו׳ להפר בריתי אתם
דאי לא אפרוק להו הא בריתי פליג ובג״כ להפר בריתי אתם
א״ר חייא אנא שמענא מלה חדתא דאמר רבי אלעזר לא
מאסתים ולא געלתים לכלתם לא הכתים ולא הרגתים לכלותם
מבעי ליה ׳ אלא לא מאסתים ולא געלתים מאן דסאני לאחרא
מאים הוא לקבליה וגעלא הוא בגיעולא קמיה ׳ אבל הכא ·
לא מאסתים ולא געלתים ׳ מ״ט בגין דחביבותא דנפשאי בינייהו
ובגינה כלהו חביבין גבאי הה״ד לכלתם כתיב חסר ו״ו
בגינה לא מאסתים ולא געלתים בגין דאיהי רחימא דנפשאי
רחימותא דילי גבהא · לב״נ דרחים אתתא והוות דיירא בשוקא
דבורסקי אי לא הוות היא תמן לא עייל בה לעלמין כיון דהיא
תמן דמי בעינוי כשוקא דרוכלי דכל ריחין דעלמין טבין אשתכחו
תמן ׳ אוף הכא ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם דאיהו
שוקא דבורסקי לא מאסתים ולא געלתים ׳ ואמאי לכלתם בגין
כלתם דאנא רחימנא לה דאיהי רחימתא דנפשאי דשרייא תמן
ודמי עלי ככל ריחין טבאן דעלמא בגין ההיא כלה דבגווייהו ·
א״ר יוסי אילו לא אתינא הכא אלא למשמע מלה דא די ׳ פתח
ואמר °בן יכבד אב ועבד אדניו ׳ בן יכבד אב כר״א °כבד את מלאכי א׳
אביך ואת אמך ואוקמוה במיכלא ומשתייא ובכלא ׳ האי בחייוי שמות כ׳

דאתחייב ביה · בתר דמית אי תימא הא פטור מניה הוא לאו הכי · דאע"ג דמית אתחייב ביקריה יתיר דכתיב כבד את אביך דאי ההוא ברא אזיל בארח תקלא ודאי מבזה לאבוי הוא ודאי עביד ליה קלנא ואי ההוא ברא אזיל בארח מישר ותקין עובדוי ודאי דא אוקיר לאבוי אוקיר ליה בהאי עלמא גבי בני נשא אוקיר ליה בההוא עלמא גבי קב"ה וקב"ה חייס עליה ואותיב ליה בכורסייא דיקריה ודאי · בן יכבד אב כגון רבי אלעזר דאיהו אוקיר ליה לאבוי בהאי עלמא ובההוא עלמא השתא אסגי שבחא דר"ש בתרין עלמין בהאי עלמא ובההוא עלמא יתיר מחייוי זכאה לבנין קדישין ולגזעין קדישין זכאין אינון צדיקייא דזכאן לבנין קדישין לגזעין קדישין עלייהו אתקרי כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך יי' · אמן בילא"ו יילא"ו :

בן ל"ך ו"א ע"י

הגהות דבש לפי להרב הגדול חיד"א ז"ל

כי בהיות המקום צר לא שמנו אותם במקומם

דף ח' ע"א בהגהה יש ט"ס וכצ"ל ויש לרמוז שזו שעיים דאשיבם שעיים דרזא משמע שעבר רמז לשם אדני כי במילואו הוא תרע"א ושער ב' שם אלהים הרמוז בש"ת שזו שעיים דאשיבכם גי' אלהים ודוק · מאי"ן כצ"ל :

ריש דף י"ב ויתן אותם ברקיע השמים אפ' חיתה אמת ו' רומז לת"ת והדברים עתיקים אבל הגריס תחת כנפי השכינה · והבמ"ל

דף כ"ז ע"ב דוק ותשכח · כ"כ כן מיכה בס' הקנה דבכוונה מכוונת קולר התנא ועמ"ש בעניותי פ"ע מכוונת על דל"נ בס"ד מאי"ן :

דף כ"ח ע"א ואליהו הוא יהיה לי לפה · כ"כ ורבינו האר"י ז"ל רמ"ז בפ' אם ללצים הוא יליץ ולעניים יתן חן ר"ת אליהו אי שהוא המליץ · מאי"ן :

דף כ"ט ע"ב · אמירה רעותא הוא · ומזה יובנו כמה ענינים עד"ה :

דף ל"א ע"א שיטה י"ד · אבי עד דא יעקב · נ"ב עד ת"ת וע' מ"ן מאי"ן :

דף ס"ה ע"ב אומר לכתוב השם הקדוש בכוונות והרמ"ז חבר קונט' על זה :

דף ק' ע"ב אומתי זוגה וכו' אחותי בת אבי · כי אין זווג עד שיהיו מותין דהכא ויש רמז בשמחה שהוא מ' אותיות מחשבה ובמ"א הארכתי בס"ד :

דף ק"א ע"א בשוי מחשבה זכוון דעביד יהיב לצדיקא וכו' וזה כמו שפירש הרמ"ק ז"ל :

א״ה כהיות שבזוהרים שהגהנו מתוכם א׳ מהם הוא מהרב ישראל בנימין ז״ל שם נמצאו תשלומי החסרונות כאשר מקומן · וכאשר מקום תוספת השייך למקומו ואינם בנמצא בזוהרים הנדפסים עד כען וכדי שלא למנוע בר שמנו אותם כאן ולא במקומם כדי שיבא דף על דף כזוהר מנטובה מאחר שכל כתבי האר״י זלה״ה על אדני דפי הזוהר הנזכר הוטבעו :

ואלה מוסיף על הראשונים אשר כבר היו לעולמים כי מקומות מקומות יש שייכים להם איזה מאמרים כמו מספר הבהיר ותוספתא ומדרש רות וכיוצא באלו שלא נדפסו ברבים מנטובה ואולי יאמר האומר שלא נאמר בו כי טוב הואיל ואינו בשלמותו והכל הולך אחר החתום לכן הדפסנום בסוף הספר כדי שכל אחד ימצא מבוקשו :

א״ה באנו להודיע לקורא כי כ׳ הזוה״ק הלזה הנדפס על ידינו בה עשינו לבא בפ׳ המ״נוח במאמרים השייכים הללו דפי הזוה״ק אשר בפנים ושורותיו · וכדי שלא להוליד את חסר״ק מהזוהרים אחרים בה עשינו להניח גם דף הזוהר הנז׳ ע״ג הסימן כמעשהו מתנו בפנים :

שייך לדף ד׳ ע״ב בשירה אהרונה אחר תיבות דאגין על כלא

זה כבר נדפס והובא בפרשת ויחי דף רל״ח סוף ע״ב בתוספתא מרוכה

סימן א׳ ד״ח סע״ב רבי **יהודה ורבי יצחק הוו אזלי בארחא עד דהוו אזלי פגעו בההוא ינוקא דהוה אזיל והוה לאי** א״ל לאינא דלא אכילנא יומא דין אפיקו נהמא ויהבו ליה אתרחיש להו ניסא ואשכחו חד נביעו דקיק דמיא תחותהון ושתו מניה ויתבו · פתח ההוא ינוקא ואמר ויקרא אל משה הכא אלף זעירא אמאי · בגין דהאי קריאה לאו הוה בשלימו מאי טעמא דלא הוה אלא במשכנא ובארעא אחרא בגין דשלימו לא אשתכח אלא בארעא קדישא · תו הכא שכינתא התם שלימו דדכר ונוקבא ׳אדם שת אנוש אדם שלימו דדכר ונוקבא הכא ד״ה א׳ א׳ נוקבא תו סיפא דקרא וידבר יי׳ אליו מאהל מועד לאמר בגין כך א׳ זעירא ותו א׳ זעירא מתל למלכא דהוה יתיב בכורסייא וכתרא דמלכותא עליה ואקרי מלך עלאה כד נחית ואזיל לבי עבדיה מלך זוטא אקרי כך קב״ה כל זמנא דאיהו לעילא על כלא מלך עלאה אקרי כיון דנחית מדוריה לתתא מלך איהו אבל לאו עלאה כבדקדמיתא בגין כך אלף זעירא ויקרא הכי תנינן זמין ליה להיכליה מאהל מועד מאן הוא אהל מועד אהל דביה תליין מועדא וחגא ושבתא למימני כד״א ׳והיו לאותות ברא׳ א׳ ולמועדים וביה שרייא חושבנא למימני ומאן איהו סיהרא כד״א ׳אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח · לאמר מאי לאמר בגין ישעיה ל״ג

 לנלאה

לגלאה אבל כלא חד ושפיר הוא בגין דשלימו הוא אתר לגלאה מה דהוה סתים לגו ובכל אתר לאמר כד"א וידבר יי' אל משה לאמר וידבר יי' אליו מאהל מועד לאמר ׳ דאתייהיב רשו לגלאה דהא אתמני לסיהרא ההוא מלה מאתר דמשה קיימא וידבר יי' לעילא · אל משה באמצעיתא · לאמר בברייתא (ס"א כבתרייתא) אתר דאית רשו לגלאה:

שמות ל"ט ויקרא אל משה מה כתיב לעילא ׳ויביאו את המשכן אל משה וגו׳ אמאי אל משה הכי אמרו בגין דמשה חמא ליה בטורא

שם כ"ז וקב"ה אחמי ליה בחיזו דעינא כד"א ׳כאשר הראה אותך בהר כמראה אשר הראה יי' את משה וגו׳ ׳ וכתיב ׳וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר ׳ השתא דאייתיאו ליה בגין דיחמי אי איהו כההוא משכנא דחמא (ס"א בגין דיחמי איהו ההוא משכנא דחמא) אבל אמאי ויביאו המשכן אל משה ׳ אלא ל' מלכא דבעא למבני פלטרין למטרונית' פקיד לאומנין היכלא דא בדוך פלן והיכלא דא בדוך פלן הכא אתר לערסיה הכא אתר לנייחא ׳ כיון דעבידו לון אומנין אחמיו למלכא ׳ כך ויביאו את המשכן אל משה מאריה דביתא איש האלהים כיון דאשתכלל היכלא למטרונית' זמינת למלכא למיכלא זמינת לבעלה עמה כג"ב ויקרא אל משה ׳ ובגין דמשה מארי דביתא איהו מה

שם ל"ג כתיב ׳ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה משה דאיהו מאריה דביתא עבד הכי דלית רשו לב"נ אחרא למעבד הכי וידבר יי' אליו דרגא אחרא עלאה וכדין ׳ בשעתא דאזדמן משה למיעאל כדין פתח ואמר אדם כי יקריב מכם ׳ מאי אדם הכא אלא כד אתחברן שמשא וסיהרא כחדא פתח ואמר אדם כדכתיב שמש ירח עמד זבולה עמד ולא עמדו ׳ כי יקריב מכם הכא אתרמיז מאן דיעביד פולחנא דקרבנא שלים דישתכח דכר ונוקבא משמע מכם דישתכח כחיזו דילכון ׳ קרבן ליי' דיקריב כלא לאתאחדא כחדא עילא ותתא ׳ מן הבהמה לאחזאה

אדם

אדם ובהמה וכלא כחדא׃ מן הבקר ומן הצאן הצאן אלין
רתיכין דאינון דכיין · כיון דאמר מן הבהמה יכול מכלא בין
דכיין בין מסאבן הדר ואמר מן הבקר ומן הצאן וגו׳ · קרבני
מבעי ליה מאי קרבנכם אלא בקדמיתא קרבן ליי׳ השתא
קרבנכם קרבן ליי׳ אדם קרבנכם מן הבקר ומן הצאן לאחזאה
יחודא מעילא לתתא מתתא לעילא היינו קרבן ליי׳ מעילא
לתתא היינו קרבנכם מתל׳ למלכא דאיהו יתיב בטורסקא
עלאה לעילא וכורסייא דיליה אתתקן על ההוא טורסקא
ומלכא עלאה על כלא ב״נ דקריב קרבנא (ס״א דורונא) למלכא
בעא לסלקא מדרגא לדרגא עד דסליק מתתא לעילא לאתר
דמלכא יתיב עלאה על כלא וכדין ידעין דהא סלקין דורונא למלכא
וההוא דורונא מן מלכא איהו נחית דורונא מעילא לתתא הא
ידעין דההוא דורונא נחית מעילא לרחימא דמלכא דאיהו
לתתא כך בקדמיתא אדם סליק בדרגוי מתתא לעילא וכדין
קרבן ליי׳ מן הבהמה מן הבקר נחית בדרגוי מעילא לתתא
וכדין קרבנכם׳ בג״כ ׳אכלתי יערי עם דבשי וגו׳ היינו אדם שיר ה׳
קרבן ליי׳ אכלו רעים היינו מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן׳
וכדין תקריבו את קרבנכם אתו רבי יהודה ור׳ יצחק ונשקוהו
אמרו בריך רחמנא דזכינא למשמע דא א״ר יהודה יאות הוה
לההוא ינוקא דלא ינדע כולי האי ואנא מסתפינא עליה אי יתקיים
בעלמא בגיני האי א״ר יצחק ולמה׳ א״ל דהא יכיל לאסתכלא
באתר דלית רשו לבר נש לאסתכלא ביה ומסתפינא עלוי דעד
לא ימטי לפרקוי יסתכל וישגח ויענשון ליה שמע ההוא ינוקא
אמר לא מסתפינא מעונשא לעלמין דהא בשעתא דאסתלק
אבא מעלמא בריך לי וצלי עלי וידענא דזכותא דאבא יגין
עלי׳ אמר ליה מאן הוא אבוך אמר בריה דרב המנונא סבא
נטלו ליה וארכבו ליה על כתפייהו תלת מילין׳ אזלו וסדרו מילין
קמיה דר״ש אמר לון ודאי ירותת אורייתא אחסין ושלמא זכותא
דאבוי אתענש מלעילא אבל קב״ה לאינון דאזילו בתר דאורייתא
אחסינו לה אינון ובנייהו לעלמין׳

ספר הבהיר קרושים פ״כ ע״א שורה י״ט אחר תיבות ואת שבתותי תשמורו

סימן כ׳ דקס״ג ע״א סו׳ כ״ד שמ״ר את יום השבת ההוא במדה שביעית ואמר דכתיב את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו מאי ניהו מדה שביעית הוי אומר זה מדת טובו של הקב״ה ומאי טעמא אמר שבתותי ולא אמר שבתי מלה״ד למלך שהיה לו אשה נאה וכל שבוע ושבוע מזמינה יום אחד להיות עמו והמלך יש לו בנים נאים ואוהבם ואמר להם הואיל וכן הוא שמחו גם אתם ביום שמחתי כי אני בשלכם אני משתדל וגם אתם הדרו אותי ומאי טעמא זכור ושמור זכור לזכר ושמור לכלה ומאי טעמא ומקדשי תיראו שמרו עצמכם מן ההרהור כי מקדשי קדוש הוא למה כי אני יי׳ בכל צר׳ ע״כ

ספר הבהיר אמור צ״כ ע״ב שורה כ׳ אחר בעוברא דילידה

סימן ג׳ דקפ״ד רע״כ א״ר רחומאי מ״ד וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד והא כבר ירד אלא וירד מעשות החטאת והעולה ואח״כ וישא אהרן את ידיו אל העם נשיאות זו למה לפי שהקריב קרבן ונתרצה לפני אביהם שבשמים כדאמר צריך אותו שמקרבן לעליונים ומייחדן לייחד בכללן אלו ומה אל העם בעבור העם ומ״ט בנשיאות לברך להו בברכה אלא משום דיש באדם עשר אצבעות רמז לע״ס שנחתמו בהן שמים וארץ ׳ ע״כ :

זה שייך לפ׳ תזריע דמ״ו ע״ב שורה י״ג והוא נ״א כשו׳ י״ג עס״ו שו׳ ל״א

סימן ד׳ דל״כ ע״א סו׳ י״ט דכתיב תוצא הארץ נפש חיה נפש דההיא חיה עלאה ובגין דהאי נפש חיה איהי קדישא עלאה כד ארעא קדישא משבא לה בגווה ואתכלילת בה כדין קרינן לה נשמה ותא חזי בכל זמנא דב״נ אזיל באורח קשוט ופומיה ולישניה ממללן מילין קדישין בצלותא באורייתא האי נשמתא אתדבקת ביה רחימא הוא דמאריה כמרה נטורין נטרין ליה מכל סטרין רשימא הוא לטב לעילא ותתא ושכינתא קדישא שרייא עלוי ׳ ודא היא דסלקא לעילא וממללא קמי מלכא קדישא ועי״לא בכל תרעין ולית דימחי בידהא ׳ ועל דא

אתקרי רוח ממללא דהא כל שאר נפשתאן לית לון רשו לממללא קמי מלכא בר האי · ובזמנא דאיהו אסטי אורחוי ושפוותידה ולישניה ממללן מילין בישין שבינתא אסתלקת מניה ונשמתא קדישא אתעברת מניה ולא אתדבקת ביה ומסטרא דחוייא בישא תקיפא אתער רוחא חרא דשט ואכיל בעלמא דלא שרייא אלא באתר דקדושה עלאה אסתלק מתמן ואינון מילין סלקין לאתר דחוייא בישא דכלא לאתריה אתהדר · ובשעתא דסלקין כלא מכריזין ואמרין אסתלקו סוחרניה דמלה בישא דפלניא פנון אתר לארחיה דחוייא תקיפא · וההיא נשמה סלקא בכסופא בעאקו דכלא ולא יהבין לה אתר לממללא במלקדמין וכדין חוייא אזדמן וכד ההיא מלה בישא סלקא באורחין ידיעאן ושארי קמי דחוייא תקיפא כמה רוחין מתערין בעלמא ורוחא נחתא מההוא סטרא ואשכח דההוא בר נש אתער ליה במלה בישא והא רוחא ממללא קדישא אתעברת מניה כדין שרייא עלוי וסאיב ליה וכדין הוא סגיר ואתפגים בבשריה בחיזו דאנפוי בכלא ועל דא כתיב שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו · ודאי ההיא דהוה ממללא אתעבידת משתוקא בגין מלולא בישא וכמה דעונשא דבר נש בהאי בגין מלה בישא כך עונשיה בגין מלה טבא :

א״ה ציונים לתורה אספתים וקבצתים מספר בן יוחאי ומעט אשר היה לפני מילי מידי קטנ׳ ולהיות שלא היה הפנאי מסבים לכותבם כלם איש על מקומו אמרתי להעלות על ספר מה שנשמט מהם כדי שתצא המלאכה מתחת ידינו בכל השלימות האפשרי :

שייך לפרשת קדושים דף פ״ו ע״א פשתים וקרבנא דהבל וכו׳ א״ה דברי הזוהר הללו רמוזים בפרקי ר״א כזה״ל הגיע ליל
יום טוב של פסח קרא אדם לבניו אמר עתידין ישראל להקריב קרבנות פסחיהם הקריבו גם אתם לפני בוראכם והביא קין מותר מאכלו קליות זרע פשתן וכו׳ רבי יהושע בן קרחה אמר הקב״ה ח״ו לא יתערבו מנחת קין והבל לעולם אפילו באריגת בגד שנאמר לא תלבש שעטנז צמר ופשתים ואפילו היא מרוקמת וכו׳ שנאמר ובגד וכו׳ לא יעלה עליך :

שייך

שייך לפרשת אמור דף צ"א ע"א שבת חד והא איקמוה א"ס בזוה"ק דכה והוא שבעת ימים משל למלך שנכנס למדינה
וגזר ואמר כל האכסנאין שיש כאן לא יראו פני עד שיראו פני מטרונא תחלה כך אמר הקב"ה לא תקריבו לפני קרבן עד שתעבור עליו השבת וכו' והסתכל במלת מטרונא וכמה שאמרו במסכת שבת דר"ח מתעטף וקאי בפניא דמעלי שבתא ואמר בואי כלה בואי כלה ותבין כי דברי הזוהר ודברי חז"ל בקנה אחד הם עולים ׃

שם דף צ"ו ע"ב ואקריבו שעורים כתב היעב"ץ תימא שנביא פסוק זה ע"פ ביום הבכורי' והיא מנחת שתי הלחם הבאה מן החטים ותי' הגאון כ"י אנכי לא ידעתי
מה היה לו שהרי בזוהר כתוב מפורש נתינת טעם למה הקריבו בראשונה מנחת העומר מן השעורים ואחר כך מנחת שתי הלחם ׃ ומה שטענו לא הודה טעמו בחטים והודה בשעורים ׃

שם שם תא חזי קמח שעורים הוי עומר כת' היעב"ץ תימא כי העומר בא גרש כרמל ותי' הגאון כ"י אמת הדבר אך כונת הזוהר להודיענו הדמיונות שבהם
כדימו שתי מנחות אלה לכן כתב שיגרא דלישנא גם בעומר קמח שעורים ובגוף הענין לא יחשב הזוהר ח"ו לחדש חדשות במעשה המנחות שהרי כתב מפורש שנעשית מן הגריסין וז"ל דכיון דמטא לריחים דגרוסות ואם היה את נפש הגאון ללמד זכות ישא עיניו ויראה בו' מלות אח"ז ואח"ל להיות מן התימה בעיניו

שם התם מנחת קנאות וכו' כ' היעב"ץ תימא מה שמערב בכורי' עם מנחה חדשה כי מה ענין בכורי' עם שתי הלחם ואין בכורים באים ביו"ט גם אין בכורים מנחה ותירץ
הכ"י הטעם לפי שקרא הכתוב שני פעמים מנחה זאת בשם בכורים מבואר הזוהר שיד לשון זה והדמיתיו כי לחם זה בא לרצון בדמיון הבכורים ושיווי דמיונם ושידם ומ"ש מה ענין וכו' אנחנו נפתור אותו כן ׃ שתי הלחם הם מנחות עצרת וכן מצות בכורים מתחלת בעצרת גם כל מצות הבאתה וקריאתה מגלת על התג ומ"ש דאין בכורים באים ביו"ט יום הבאת בכורים בעצמו הוא יו"ט עיין בכורים פ"ב משנה ד' והרמ"ס פרשת משפטים כ"ג ט"ז ויקרא כ' י"ד ומה שאמר גם אין בכורים מנחה רשב"י בעצמו קראו הכי בקרא פ' ויקרא ואם תקריב מנחת בכורים ר' שמעון או' ואם תקריב זו מנחת הבאה מכה ׃



תם ונשלם ספר ויקרא חלק חמישי ׃

בעזר משדי נתחיל ונגמור חלק הששי ׃